

EUROOPA KESKPANK

EUROSÜSTEEM

06 | 2009
KUUBÜLLETÄÄN

01 | 2009

02 | 2009

03 | 2009

04 | 2009

05 | 2009

06 | 2009

07 | 2009

08 | 2009

09 | 2009

10 | 2009

11 | 2009

12 | 2009

KUUBÜLLETÄÄN
JUUNI

2009

EUROOPA KESKPANK

EUROOPA KESKPANK

EUROSÜSTEEM

KUUBÜLLETÄÄN
JUUNI 2009

2009. aastal on
kõikidel Euroopa
Keskpanga
väljaannetel
200-eurose
rahatähe motiiv

© Euroopa Keskpang, 2009

Aadress

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main
Saksamaa

Postiaadress

Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt am Main
Saksamaa

Telefon

+49 691 3440

Koduleht

<http://www.ecb.europa.eu>

Faks

+49 691 344 6000

Käesolev bülletään on valminud EKP juhatuse vastutusel. Tõlked koostatakse ja avaldatakse liikmesriikide keskpankade poolt.

Kõik õigused on kaitstud. Käesoleva bülletääni taasesitus õppe- ja mitteärielistel eesmärkidel on lubatud, kui viidatakse algallikale.

Käesolevas väljaandes sisalduvad statistilised andmed on esitatud seisuga 3. juuni 2009.

ISSN 1561-0136 (trükiversioon)

ISSN 1725-2822 (elektrooniline versioon)

SISUKORD

JUHTKIRI	5	EUROALA STATISTIKA	SI
EKP NÕUKOGU OTSUSED MITTESTANDARDSETE MEETMETE KOHTA	9	LISAD	
MAJANDUSARENG		Eurosüsteemi rahapoliitiliste meetmete kronoloogia	I
Euroala väliskeskkond	11	Euroopa Keskpanga poolt alates 2008. aastast avaldatud dokumendid	V
Rahapoliitiline areng	18	Sõnastik	XIII
Hinnad ja kulud	54		
Toodang, nõudlus ja tööturg	69		
Eelarvepoliitiline areng	80		
Eurosüsteemi ekspertide makromajanduslik ettevaade euroala kohta	87		
Vahetuskursi ja maksebilansi areng	92		
Taustinfo:			
1 Hiljutised suundumused euroala valitsussektori emiteeritud võlaväärtpaberite ostmises rahaloomeasutuste poolt	21		
2 Likviidsuskeskkond ja rahapoliitilised operatsioonid 11. veebruarist 12. maini 2009	33		
3 Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete välisrahastamine euroalal ja Ameerika Ühendriikides	46		
4 Euroala alusinflatsiooni valitud näitajate hiljutised arengutendentsid	55		
5 Hiljutine areng euroala eluasemeturul	65		
6 Tööturu kohandumine praeguse majandusaktiivsuse vähenemise ajal	77		
7 2009. aasta aruanne rahvastiku vananemise kohta: rahvastiku vananemisega seotud avaliku sektori kulutuste ajakohastatud ettevaated	84		
8 Tehnilised eeldused intressimäärade, vahetuskursside, toormehindade ja eelarvepoliitika kohta	87		
9 Teiste institutsioonide prognoosid	90		
10 Euroala kaubanduse langus	97		

LÜHENDID

RIIGID

BE	Belgia	HU	Ungari
BG	Bulgaaria	MT	Malta
CZ	Tšehhi	NL	Madalmaad
DK	Taani	AT	Austria
DE	Saksamaa	PL	Poola
EE	Eesti	PT	Portugal
IE	Iirimaa	RO	Rumeenia
GR	Kreeka	SI	Sloveenia
ES	Hispaania	SK	Slovakkia
FR	Prantsusmaa	FI	Soome
IT	Itaalia	SE	Rootsi
CY	Küpros	UK	Ühendkuningriik
LV	Läti	JP	Jaapan
LT	Leedu	US	Ameerika Ühendriigid
LU	Luksemburg		

MUUD

BIS	Rahvusvaheliste Arvelduste Pank
CIF	hind, kauba rahvusvaheline tarneklausel; näitab kauba maksumust ning kulutusi, mis on seotud kauba veo ja kindlustamisega importiva maa tollipiirini
ECOFIN	majandus- ja rahandusministrid
EER	euro efektiivne vahetuskurs
EER-21	euro efektiivsete vahetuskursside indeks, mis hõlmab 21 riigist koosnevat kaubanduspartnerite gruppi, kuhu kuuluvad 11 euroalavälist Euroopa Liidu liikmesriiki, Ameerika Ühendriigid, Austraalia, Hiina, Hongkong, Jaapan, Kanada, Lõuna-Korea, Norra, Singapur ja Šveits
EER-41	euro efektiivsete vahetuskursside indeks, mis hõlmab 41 riigist koosnevat kaubanduspartnerite gruppi, kuhu kuuluvad EER-21 riigid, Alžeeria, Argentina, Brasiilia, Filipiinid, Horvaatia, Iisrael, India, Indoneesia, Island, Lõuna-Aafrika, Malaisia, Maroko, Mehhiko, Tai, Taiwan, Tšiili, Türgi, Uus-Meremaa, Venemaa ja Venezuela
EFAMA (endine)	
FEFSI)	Euroopa Fondivalitsejate Liit
EKP	Euroopa Keskpang
EKPS	Euroopa Keskpankade Süsteem
EL	Euroopa Liit
EMU	majandus- ja rahaliit
EONIA	euroala pankadevahelise üleöoturu keskmine aastaintressimäär
ERM2	vahetuskursimehhanism 2
ESA 95	Euroopa rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteem 1995
EUR	euro
EURIBOR	euro üleeuroopaline pankadevaheline intressimäär
FOB	hind, kauba rahvusvaheline tarneklausel; näitab kauba maksumust ning kulutusi, mis on seotud kauba veo ja kindlustamisega eksportiva maa tollipiirini
HWWA	Hamburgi Rahvusvahelise Majanduse Instituut
ILO	Rahvusvaheline Tööorganisatsioon
PMI	ostujuhtide indeks
SKP	sisemajanduse koguprodukt
TARGET	üleeuroopaline automatiseeritud reaalarajaline brutoarveldussüsteem
THI	tarbijahinnaindeks
ÜTHI	ühtlustatud tarbijahinnaindeks

Vastavalt ühenduse praktikale on ELi riigid loetletud käesolevas bülletäänis rahvuskeelsete riiginimedega tähestikulises järjekorras.

JUHTKIRI

EKP nõukogu tegi 2009. aasta 4. juuni istungil regulaarsete majandus- ja rahapoliitiliste analüüside põhjal otsuse jätta EKP baasintressimäärad muutmata. Võttes arvesse mai alguses tehtud nõukogu otsuseid, sealhulgas laiendatud krediitdivõimaluse meetmeid, ning pärast seda kättesaadavaks tehtud teavet ja analüüse, on praegused baasintressimäärad asjakohased. Nõukogu kinnitas oma varasemat eeldust, et poliitikakujunduse seisukohalt olulise aja jooksul püsib hindade arengut jätkuvalt majandustegevuse märgatav nõrgenemine nii euroalal kui ka mujal maailmas. Värsked uuringuandmed kinnitavad, et pärast väga negatiivset kasvu kahe kvartali jooksul peaks majandustegevus vähenema ülejäänud 2009. aasta vältel palju aeglasemas tempos. Stabiliseerumisaja järel oodatakse 2010. aasta keskpaigaks kvartalite lõikes positiivseid kasvumäärasid. Selles hinnangus võetakse arvesse mitmeid lähikuudel potentsiaalselt avalduvaid ebasoodsaid viitajaga mõjusid, näiteks tööturutingimuste jätkuvat halvenemist. Samal ajal püsivad kättesaadavad keskpikkade ja pikemaajaliste inflatsiooniootuste näitajad kindlalt kooskõlas EKP nõukogu eesmärgiga hoida inflatsioonimäär keskmise aja jooksul 2% tasemest allpool, ent siiski selle lähedal. Rahapoliitilise analüüsi tulemus kinnitab mõõdukat inflatsioonisurvet, arvestades rahapakkumise ja laenumahu aastakasvu jätkuvat aeglustumist. Eespool nimetatud arvestades eeldab nõukogu, et hinnastabiilsus peaks keskmise aja jooksul säilima, toetades euroala kodumajapidamiste ostujõudu.

Majandusanalüüs näitab, et 2009. aasta esimeses kvartalis aeglustus majandustegevus märkimisväärselt, saades mõjutusi finantsturgude ebastabiilsusest ning eelkõige üleilmse nõudluse ja maailmakaubanduse järsust langusest. Pärast 1,8% vähenemist 2008. aasta neljandas kvartalis on euroala majanduskasv aeglustunud Eurostati esialgse hinnangu kohaselt 2,5% kvartalis. See mõjutab äärmiselt negatiivselt 2009. aasta keskmist kasvumäära. Samal ajal esineb värskeimates andmetes juba väga tagasihoidlikke positiivseid märke. Seega võib öelda, et pärast märkimisväärselt kehvade näitajatega esimest kvartalit peaks majandustegevus üle-

jäänud aasta vältel vähenema palju aeglasemas tempos. Stabiliseerumisaja järel oodatakse 2010. aasta keskpaigaks kvartalite lõikes positiivseid kasvumäärasid.

See hinnang on üldjoontes kooskõlas eurosüsteemi ekspertide 2009. aasta juuni makromajandusliku ettevaatega euroala kohta, kus SKP keskmine aastane reaalkasv jääb 2009. aastal vahemikku $-5,1\%$ kuni $-4,1\%$ ning püsib 2010. aastal $-1,0\%$ kuni $0,4\%$ tasemel. Väärtusvahemike allapoole korrigeerimise oluliseks põhjuseks olid eelmise aasta negatiivsete mõjude märkimisväärne ülekandumine ning väga nõrk tulemus 2009. aasta esimeses kvartalis. Järgmisel aastal oodatav järkjärguline elavnemine, mille tulemusel kasvumäärad peaksid 2010. aasta keskpaigaks jõudma jälle positiivsele tasemele, kajastab kavandatavaid olulisi makromajanduslikke stiimuleid ning mõju, mida avaldavad seni võetud meetmed finantsüsteemi toimimise taastamiseks nii euroalal kui ka väljaspool. Rahvusvaheliste organisatsioonide ettevaated on üldjoontes kooskõlas eurosüsteemi ekspertide 2009. aasta juuni ettevaatega, võttes arvesse esimese kvartali tulemusi.

EKP nõukogu hinnangul on majanduskasvu väljavaadetega seotud riskid tasakaalustatud. Positiivsest küljest võib ulatuslikest kavandatavatest makromajanduslikest stiimulitest tulenev mõju osutada arvatust suuremaks, kajastades ka teisi poliitilisi meetmeid. Ka kindlustunne võib paraneda jõudsamalt, kui praegu arvatakse. Teisalt jäävad püsima kartused seoses finantsturgude ebastabiilsuse potentsiaalselt suurema mõjuga reaalmajandusele, tööturgude ebasoodsa arenguga, proteksionismisurve süvenemisega ning üleilmsest tasakaalustamatusest tingitud võimalike ebasoodsate arengusuundadega maailmamajanduses.

Hindade arengu kohta märgitakse, et Eurostati esialgse hinnangu kohaselt oli aastane ÜTHI-inflatsioonimäär mais $0,0\%$, võrreldes $0,6\%$ ga aprillis. Inflatsioonimäärade jätkuv alanemine on täielikult ootuspärane ja peegeldab eelkõige

baasefekti, mis tuleneb üleilmsete toormehindade tugevast kõikumisest viimase 12 kuu jooksul.

Aastased inflatsioonimäärad peaksid baasefekti mõjul veelgi langema ja püsima eelolevatel kuudel ajutiselt negatiivsena, enne kui tõusevad 2009. aasta lõpus taas positiivsele tasemele. Rahapoliitika seisukohalt ei ole selline lühiajaline kõikumine aga oluline. Tulevikku vaadates peaks hinna- ja kulumuutusi ka edaspidi pärssima praegune vähene nõudlus euroalal ja mujal.

See väljavaade on kooskõlas eurosüsteemi ekspertide 2009. aasta juuni ettevaatega euroala inflatsiooni kohta, mille kohaselt peaks aastane ÜTHI-inflatsioon püsima 2009. aastal vahemikus 0,1–0,5%. Võrreldes EKP ekspertide 2009. aasta märtsi ettevaatega on seda vahemikku kohandatud veidi allapoole. 2010. aastaks prognoosivad eurosüsteemi eksperdid aastast ÜTHI-inflatsiooni vahemikus 0,6–1,4%, mis on jäetud üldjoontes muutmata võrreldes EKP ekspertide 2009. aasta märtsi ettevaatega. Sama arvamust väljendavad ka rahvusvaheliste organisatsioonide avaldatud prognoosid.

Selle taustal on veel kord oluline rõhutada, et keskpikkade ja pikemaajaliste inflatsiooniootuste näitajad on kindlalt kooskõlas EKP nõukogu eesmärgiga hoida inflatsioonimäär keskmise aja jooksul 2% tasemest allpool, ent siiski selle lähedal.

Selle ettevaatega kaasnevad riskid on üldiselt tasakaalustatud. Languse poolel on kõnealused riskid seotud eelkõige majanduskasvu väljavaatega, tõusu poolel aga oodatust kõrgemate toormehindadega. Lisaks võib kaudsete maksude ja riiklikult reguleeritud hindade tõus kujuneda praegu oodatust jõulisemaks, tulenedes eelarve konsolideerimise vajadusest eelolevatel aastatel.

Rahapoliitilise analüüsi värskemad andmed kinnitavad rahapakkumise kasvutempo jätkuvat aeglustumist ja toetavad seega hinnangut mõõ-

duka inflatsioonisurve kohta. Aprillis jätkas rahaagregaadi M3 aastane kasvumäär langust 4,9%ni ja erasektorile antavate laenude aastane kasvumäär alanes 2,4%ni. Siiski oli iseäranis rahaagregaadi M3 aastase kasvutempo langus aeglasem kui eelnevatel kuudel, kajastades rahaagregaatide kiiret kasvu aprillis.

Rahaagregaadi M3 komponentide viimase aja areng peegeldab endiselt suurel määral EKP baasintressimäärade varasema langetamise mõju, mis on toonud kaasa nii erinevate hoiuseintressimäärade alanemise kui ka nende vahede vähenemise. Sellega on kaasnenud näiteks turuosaliste madalamad alternatiivkulud vahendite ümberpaigutamisel väga likviidsetesse üleõhoiustesse ning samuti selgitab see rahaagregaadi M1 aastakasvu kiirenemist 8,4%ni aprillis. Samal ajal edendab muudelt lühiajalistelt hoiustelt ja turukõlblikelt instrumentidelt saadava tulu vähenemine endiselt varade ümberpaigutamist instrumentidesse väljaspool rahaagregaat M3.

Rahaloomeasutuste poolt erasektorile antavate laenude jääk kahanes aprillis mõnevõrra veelgi. Sellise arengu põhjuseks on taas kord kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete lühiajaliste laenude negatiivne kasv, mis osaliselt kajastab vähenenud vajadust käibekapitali järele, pidades silmas majandusaktiivsuse ja ettevõtluse väljavaadete järsku halvenemist aasta esimestel kuudel, ning likviidsusvarude ulatuslikumat kasutamist sellise käibekapitali finantseerimisel. Seevastu kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete pikaajaline laenamine püsis positiivsena. EKP baasintressimäärade varasem langetamine mõjutab jätkuvalt nii kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete kui ka kodumajapidamiste laenude intressimäärasid. Sellest tulenev rahastamistingimuste paranemine peaks majandusaktiivsust toetama ka eeloleval perioodil. Siiski tuleks pankadel eelseisvaid raskusi silmas pidades võtta asjakohaseid meetmeid, et tugevdada veelgi oma kapitalibaasi ning vajadusel täiel määral kasutada valitsuse meetmeid finantssektori

toetamiseks, eelkõige seoses rekapitaliseerimisega.

Võttes arvesse mai alguses tehtud otsuseid, sealhulgas laiendatud krediitdivõimaluse meetmeid, ning pärast seda kättesaadavaks tehtud teavet ja analüüse, on EKP praegused baasintressimäärad kokkuvõttes asjakohased. Sellega kinnitas nõukogu oma varasemat eeldust, et poliitikakujunduse seisukohalt olulise aja jooksul pärsib hindade arengut jätkuvalt majandustegevuse märgatav vähenemine nii euroalal kui ka mujal maailmas. Värsked uuringuandmed kinnitavad, et pärast kahe kvartali jooksul toimunud väga negatiivset kasvu peaks majandustegevuse aeglustumise negatiivne näitaja olema ülejäänud aasta vältel palju väiksem. Stabiliseerumisaja järel oodatakse 2010. aasta keskpaigaks kvartalite lõikes positiivseid kasvumäärasid. Selles hinnangus võetakse arvesse mitmeid lähikuudel potentsiaalselt avalduvaid ebasoodsaid viitajaga mõjusid, näiteks tööturutingimuste jätkuvat halvenemist. Samal ajal püsivad kättesaadavad keskpikkade ja pikemaajaliste inflatsiooniootuste näitajad kindlalt kooskõlas EKP nõukogu eesmärgiga hoida inflatsioonimäär keskmise aja jooksul 2% tasemest allpool, ent siiski selle lähedal. Võrdlus rahapoliitilise analüüsi tulemusega kinnitab mõõdukat inflatsioonisurvet, arvestades rahapakkumise ja laenumahu aastakasvu jätkuvat aeglustumist. Eespool nimetatud arvestades eeldab nõukogu, et hinnastabiilsus peaks keskmise aja jooksul säilima, toetades euroala kodumajapidamiste ostujõudu.

Arvestades, et rahapoliitika kandub üle viitajaga, rakenduvad EKP nõukogu otsused majanduses tervikuna järk-järgult. Sel viisil pakuvad rahapoliitilised meetmed pidevat tuge kodumajapidamistele ja ettevõtetele. Nõukogu hoolitseb selle eest, et pärast makromajanduskeskkonna paranemist saab meetmete rakendamist kiiresti peatada ja pakutud likviidsust taas vähendada. Seega saab tõhusalt ja aegsasti vältida mis tahes ohtu hinnastabiilsusele keskmise ja pikema aja jooksul. Nõukogu hoiab keskmise aja inflatsiooni-

ootused ka edaspidi kindlalt kooskõlas hinnastabiilsusega. Jätkusuutliku majanduskasvu, tööhõive ja finantsstabiilsuse toetamiseks on see hädavajalik. Seetõttu jälgib nõukogu ka eeloleval perioodil väga hoolikalt kõiki arengusuundi.

Seoses eelarvepoliitikaga osutab Euroopa Komisjoni värskeim prognoos, et euroala riikide valitsussektorite eelarvepuudujääk ja võlakoormus on 2009. aastal järsult kasvanud. Eelarve puudujäägi suhe SKPsse, mis 2008. aastal oli 1,9%, peaks 2009. aastal ulatuma 5,3%ni ning 2010. aastal 6,5%ni. Valitsussektori võla suhe SKPsse ületab 2010. aastal tõenäoliselt 80%. Tõenäoliselt ületab suur osa euroala riike 2009. ja 2010. aastal eelarve puudujäägi ja SKP suhtarvu 3% kontrollväärtuse. Selleks, et tagada usaldus riigi rahanduse jätkusuutlikkuse vastu, tuleb võtta ambitsioonikaid ja usaldusväärseid kohandusmeetmeid, et taastada tugev eelarvepositsioon nii kiiresti kui võimalik, järgides täielikult stabiilsuse ja majanduskasvu pakti sätteid. Tugev eelarvepositsioon tuleb kiiresti saavutada selleks, et riikidel oleks võimalik toime tulla rahvastiku vananemisest tingitud täiendava eelarvekoormusega ning riskidega, mis tulenevad riikide tagatistest finantssektorite stabiliseerimiseks.

Struktuuripoliitikas on vaja jätkata jõupingutusi euroala potentsiaalse majanduskasvu toetamiseks. Praegu on väga oluline tugevdada euroala majanduse kohanemisvõimet ja paindlikkust kooskõlas avatud turumajanduse põhimõttega. Täna olukorda võib näha katalüsaatorina, mis kiirendab vajalikke reforme euroalal. See puudutab eelkõige tööturureforme, mis aitavad hõlbustada sobivat palgakujundust ja tööjõu liikumist sektorite ja piirkondade vahel, ning samuti tooteturureforme, et edendada konkurentsi ning kiirendada restruktureerimist ja tootlikkuse kasvu. Samas tuleb õigel ajal loobuda paljudest meetmetest, mida on viimastel kuudel võetud majanduse teatavate sektorite toetuseks.

EKP NÕUKOGU OTSUSED MITTESTANDARDSETE MEETMETE KOHTA

EKP nõukogu otsustas 7. mail 2009 veelgi vähendada põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimäära ja laenamise püsivõimaluse intressimäära vastavalt 1,00%ni ja 1,75%ni, jättes samas hoiustamise püsivõimaluse intressimäära muutmata, s.t 0,25% tasemele. See tähendab, et alates 2008. aasta oktoobrist on põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimäära vähendatud kokku 325 baaspunkti võrra. 4. juunil 2009 otsustas EKP nõukogu jätta EKP baasintressimäärad muutmata.

Lisaks intressimäärade vähendamisele otsustas EKP nõukogu 7. mail jätkata laiendatud krediitvõimaluste pakkumist. Kooskõlas 2008. aasta oktoobrist ellu viidud operatsioonidega ning tunnustades pangandussüsteemi keskset rolli euroala majanduse rahastamisel, teostab eurosüsteem likviidsust suurendavad 12kuulise tähtajaga pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid jaotamiskiiranguta fikseeritud intressimääraga pakkumismenetlustena. Lisaks otsustas EKP nõukogu, et Euroopa Investeerimispank (EIP) saab alates 8. juulist 2009 kõlblik osapool eurosüsteemi rahapoliitilistes operatsioonides ning seda kõikide teiste osapooltega samadel tingimustel. Lõpuks tegi EKP nõukogu põhimõttelise otsuse, et eurosüsteem ostab euroalal emiteeritud ja eurosüsteem nomineeritud tagatud võlakirju. Seda meedet käsitlevad täiendavad üksikasjad tehti teatavaks pärast EKP nõukogu 4. juuni istungit.

2008. AASTA OKTOOBRIST 2009. AASTA MAINI VÕETUD MITTESTANDARDSEDE MEETMED

Alates finantskriisi süvenemisest 2008. aasta septembris ning kiiresti taanduva inflatsioonisurve mõjul on EKP võtnud rahapoliitika ja likviidsusjuhtimise meetmeid, mis on oma loomult, ulatuselt ja suurusjärgult pretsedenditud.

Finantskriisi alguses rakendas EKP jõulisi likviidsusmeetmeid eesmärgiga kaitsta krediitvoogu euroala majandusse ning tagada, et EKP nõukogu otsused rahapoliitilise kursi kujundamisel peegelduksid raha- ja laenuurul valitsevates tingimustes. Selles kontekstis oli väga oluline EKP nõukogu 2008. aasta oktoobri

otsus suurendada pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide (tähtajaga kuni kuus kuud) sagedust ja mahtu ning teostada kõik likviidsust lisavad operatsioonid jaotamiskiiranguta fikseeritud intressimääraga pakkumismenetlustena. Lisaks pakkus EKP rahastamist USA dollarites ja Šveitsi frankides valuutavahetustehingute kaudu. Võttes arvesse, et need on märkimisväärsed muudatused EKP operatsioonilises raamistikus, võib neid pidada mittestandardseteks.

Kokkuvõttes paistab, et eespool mainitud mittestandardsetel meetmetel on olnud ülitähtis roll rahastamisriskide leevendamisel ja majandusele finantstoe pakkumisel pankade kaudu.

Selle tulemusena on viimastel kuudel toimunud suur langus rahaturu- ja laenuintressimäärades, mis on alanenud isegi kiiremini kui langenud baasintressimäär. Sellest tulenevalt on EKP rahapoliitilised otsused ja likviidsusmeetmed olnud tulemuslikud, hoides ära krediitimahtude järsu vähenemise.

MITTESTANDARDSETE MEETMETE TÄIENDAMINE

EKP nõukogu otsustas 7. mai istungil mittestandardseid meetmeid veelgi täiendada.

Esiteks teostab EKP likviidsust suurendavaid 12kuulise tähtajaga pikemaajalisi refinantseerimisoperatsioone kord kvartalis. Nimetatud meetme eesmärk on parandada pankade likviidsuspositsioone väga soodsatel tingimustel ning aidata veelgi kaasa rahaturu intressimäärade vahede vähenemisele, julgustades samas pankasid oma klientidele jätkuvalt laenu andma ja laenuandmist suurendama. Viimane on euroala finantsüsteemi keskne komponent. See meede on täielikult kooskõlas 2008. aasta oktoobrist teostatud meetmetega, kuna toimib samuti pankade kaudu. Äsja kasutusele võetud operatsioonid teostatakse jaotamiskiiranguta fikseeritud intressimääraga pakkumismenetlustena. Selle esimese, 23. juunil 2009 välja kuulutatava operatsiooni intressimäär on nimetatud kuupäeval kehtiv põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimäär. Järgmiste

pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide puhul kohaldatav intressimäär võib sõltuvalt sel hetkel valitsevatest tingimustest sisaldada lisaks põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimääradele ka intressimäärade vahet. Koos olemasolevate pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonidega peaks põhimõtteliselt piiramatult rahastamise pakkumine aitama hoida 12 kuu rahaturu intressimäärad madalal tasemel.

Teiseks ostab eurosüsteem euroalal emiteeritud ja eurodes nomineeritud tagatud võlakirju. Selle meetme eesmärk on parandada eravõla-väärtpaberite turgude likviidsust ning julgustada laenuitingimuste täiendavat lõdvendamist, arvestades sellega, et viimasel ajal kiirenenud finantsvõimenduse vähendamine pangandus-sektoris jätkub veel mõnda aega. Konkreetsemalt peaks tagatud võlakirjade ostmine nii esmasturul kui ka järelturul parandama esmasturul tagatud võlakirju emiteerivate finantsasutuste rahastamistingimusi. Tagatud võlakirjade ostmine järelturul peaks aitama parandada turu sügavust ja likviidsust ning vähendada veelgi vahesid tagatud võlakirjade tulususe ja riigivõlakirjade tulususe vahel. See peaks parandama tagatud võlakirju omavate institutsioonide riskiprofiile ning seega aitama suurendada laenukasvu. Lisaks võib tagatud võlakirjade ostmine julgustada emiteerima uusi võlakirju esmasturul ning aidata kaasa järelturu aktiivsusele, mis on jäänud tagasihoidlikuks.

See täiendab ja tugevdab EKP toetust pangandussüsteemile.

Tagatud võlakirjade ostmise üksikasjad otsustati EKP nõukogu 4. juuni 2009. aasta istungil. Otseostud 60 miljardi euro ulatuses teostatakse nii esmas- kui ka järelturul. Ostud hõlmavad tagatud võlakirju, mis vastavad avatud investeerimisfondide (UCITS) käsitlevale direktiivile, ning nimetatud fondidele mittevastavaid struktureeritud tagatud võlakirju, mis on kõlblikud kasutamiseks rahaoperatsioonides ning mis pakuvad avatud investeerimisfondide tagatud võlakirjadega samaväärset kaitset. Kõlblike tagatud võlakirjade kogum sisaldab nõudeid

era- ja avalikule sektorile vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklis 101 sätestatud piirangutele. Kõlblike tagatud võlakirjade minimaalne suurus on reeglina ligikaudu 500 miljonit eurot ning mingil juhul ei ole see väiksem kui 100 miljonit eurot. Madalaim reiting on reeglina AA või sellega võrdväärne reiting, mille on andnud vähemalt üks suurematest reitinguagentuuridest (Fitch, Moody's, S&P või DBRS) ning mingil juhul ei tohi reiting olla madalam kui BBB-/Baa3 euroala institutsioonide poolt euroalal emiteeritud tagatud võlakirjade puhul. Rahapoliitika osapooli ja eurosüsteemi liikmete poolt nende eurodes nomineeritud portfelliinvesteeringuteks heakskiidetud osapooli peetakse tagatud võlakirjade ostmisel kõlblikeks osapoolteks. Ostmine algab 2009. aasta juulis ning lõpeb tõenäoliselt 2010. aasta juuni lõpus.

Kolmandaks saab Euroopa Investeerimispannast alates 8. juulist 2009 kõlblik osapool eurosüsteemi rahapoliitilistes operatsioonides ning seda kõikide teiste osapooltega samadel tingimustel. Suurendades eurosüsteemi operatsioonides osalema sobivate osapoolte arvu, on EKP täiendanud oma meetmeid, mis on suunatud laenamistegevuse toetamisele euroalal. See tugevdab veelgi Euroopa Investeerimispanna panust. EIP on Euroopa oluline krediidasutus, mis tegeleb eelkõige laenude andmisega euroala väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele.

KOKKUVÕTE

Kõikide EKP nõukogu võetud mittestandardsete meetmete eesmärk on säilitada hinnastabiilsus keskmises perspektiivis ning tagada, et inflatsiooniootused jäävad kindlalt hinnastabiilsuse raamidesse. Meetmed toetavad rahastamistingimusi lisaks EKP baasintressimäärade langetamise kaudu antavale toele.

Kuna nende meetmete mõju ülekandumine võtab aega ning ülekandumiskanalit mõjutavad üha enam pinged finantssektoris, kulub aega, enne kui meetmete mõju majandusele täiel määral ilmne hakkab.

MAJANDUSARENG

I EUROALA VÄLISKESKKOND

Ehkki maailmamajanduse langus on endiselt tugev ja ühtlane, viitavad värskemad näitajad languse aeglustumisele, kuid mitte veel siiski kasvu kindla taastumise algusele. Üleilmne inflatsioonisurve on viimaste kuudel kasvava reservvõimsuse ja madalamate toormehindade tõttu järsult vähenenud. Maailmamajanduse väljavaated on jätkuvalt seotud erakordselt suure ebakindlusega, kuid üleilmset majandusaktiivsust ohustavad langusriskid on mõnevõrra enam tasakaalustunud, millest annab tunnistust finantsturgude riskikartlikkuse aeglane vaibumine.

I.1. MAILMAMAJANDUSE ARENG

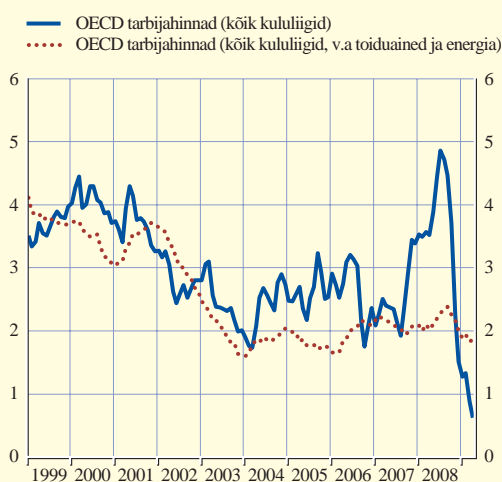
Ehkki maailmamajanduse langus on endiselt tugev ja ühtlane, viitavad värskemad näitajad majandusaktiivsuse vähenemise aeglustumisele. Pärast langust 2008. aasta neljandas kvartalis jäi majandusaktiivsus 2009. aasta esimeses kvartalis kogu maailmas väga nõrgaks. Arenenud riikides tõi varade hindade alanemine ning finantsettevõtete ja kodumajapidamiste vajadus oma bilanssi korrigeerida kaasa ebasoodsa jõukusefekti ja mõjutas negatiivselt ebakindlust, mis pidurdas tarbimist ja investeringuid. Majanduslangus arenenud riikides mõjutas omakorda arenevaid turge. Paralleelselt majandusaktiivsuse kahanemisega vähenes ka kaubandus 2008. aasta lõpus ja 2009. aasta alguses erakordselt suures ulatuses kogu maailmas.

Näitajatel põhinevad värskemad andmed viitavad üleilmse majanduslanguse aeglustumisele, kuid mitte veel kasvu kindla taastumise algusele. Viimase kuue kuu jooksul on üleilmne ostujuhtide indeks (PMI) pärast 2008. aasta novembri mõõna pidevalt tõusnud. Siiski jääb näitaja kõigis kategooriates kasvu ja languse väärtuslävest allapoole, mis näitab, et üleilmsed tööstusharud on oma tegevust mõnevõrra veelgi vähendanud. Osalt tänu otsustavatele poliitilistele sammudele, millel on viimaste kuude jooksul olnud kõikjal maailmas kasvav mõju, on turuosaliste seas ülikõrge riskikartlikkus pisut vähenenud, kuigi rahastamistingimused turu põhisektorites on jäänud madalatest intressimääradest hoolimata kõikjal üsna karmiks.

Samal ajal on inflatsioonisurve maailmas viimastel kuudel kiirelt kahanenud. THI-koguinflatsioon OECD riikides oli 2009. aasta aprillini eelnenud aasta jooksul 0,6%, olles langenud 2008. aasta juulis saavutatud kõrgeimale, ligi 5% tasemelt. Mitmes suuremas arenenud riigis on aastane inflatsioonimäär pöördunud negatiivseks. Inflatsiooni üleilmse vähenemise peamiseks põhjuseks võib pidada kasvavat reservvõimsust, mis tuleneb maailma majandusaktiivsuse vähenemisest ja madalamatest toormehindadest. Vaatamata sellele, et naftahind on viimase kolme kuu jooksul tõusnud, on hind aastaga siiski märkimisväärselt langenud. Näiteks mais maksis Brenti toornafta vähem kui pool aasta varem kehtinud hinnast. Toormehindade muutuste suurt mõju praegustele inflatsioonisuundumustele näitab ka OECD riikide inflatsioonimäär (v.a toiduained ja energia), mis oli 2009. aasta aprillile eelnenud aasta jooksul 1,9% , püsisid seega viimaste aastate taseme

Joonis I. Rahvusvahelised hinnamuutused

(kuised andmed; aastane muutus protsentides)

Allikas: OECD.

lähedal. Oodatav inflatsioon püsib jätkuvalt positiivsel skaalal, osutades sellele, et üleilmset inflatsioonitempo aeglustumist tajutakse üldiselt ajutise nähtusena.

USA

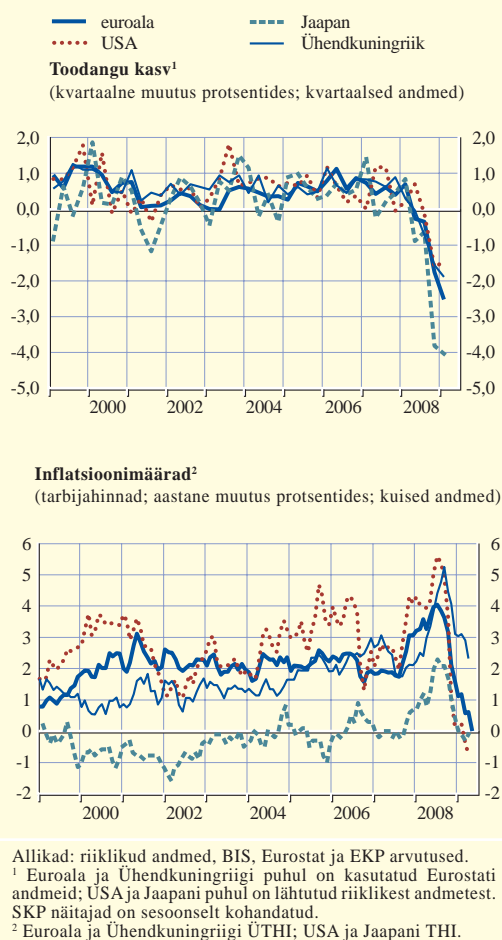
Ameerika Ühendriikides on majandusaktiivsus jäänud nõrgaks. Majandus kahanes 2009. aasta esimeses kvartalis jätkuvalt, ehkki prognoositud aeglasemalt. Esialgsete hinnangute kohaselt vähenes reaalne SKP aasta arvestuses 5,7% võrra (2008. aasta neljandas kvartalis 6,3% võrra). Kuna varade väärtust hinnati vähem negatiivselt ja kaubavahetusbilansi puudujääk kahanes, oli langus väiksem kui varem avaldatud esialgses hinnangus (-6,1%). Eksport, varud ja eraisikute põhivarainvesteeringud pärssisid majanduskasvu ka 2009. aasta esimeses kvartalis ning väiksem import ja tarbimiskulude suurenemine tasakaalustasid seda vaid osaliselt.

Kui vaadelda hinnamuutusi, siis langes aastane THI-inflatsioon negatiivsel skaalal veelgi allapoole, s.o märtsi -0,4%lt aprillis -0,7%le. Koguinflatsiooni vähenemise tingis suures osas energiahindade märgatavast langusest tulenev baasefekt. Aastane inflatsioon (v.a toiduained ja energia) tõusis 1,8%lt märtsis 1,9%le aprillis.

USA majandusaktiivsuse väljavaated on jätkuvalt murettekitavad. Halvnevad tööturingimused ja kodumajapidamiste jõupingutused oma säästude taastamiseks ja varasematel aastatel kuhjunud võlataseme alandamiseks avaldavad tõenäoliselt märkimisväärset negatiivset mõju tarbimisele. Ettevõtete investeeringud peaksid jääma piiratud laenuvõimaluste ja ebakindlate majandusväljavaadete tingimustes tagasihoidlikuks. Lisaks on tõenäoline, et välisnõudluse osa USA majanduskasvus jääb eelseisval perioodil nõrga maailmamajanduse tõttu väikseks. Värskeimate näitajate (nt tarbimiskulutused, eluasemeturu areng ja tarbijate kindlustunne) järkjärguline stabiliseerumine viitab siiski sellele, et majandustingimuste halvenemine pidurdub. Sisenõudlust peaksid toetama peatselt võetavad märkimisväärsed eelarvepoliitilised meetmed. Lisaks sellele võib reserve kiire vähendamises näha positiivset märki väljavaadete mõningasest paranemisest. Kui vaadata hinnamuutusi, siis peaks järsust energiahindade langusest tulenev baasefekt tooma ajutiselt kaasa viimaste kuudega võrreldes veelgi negatiivsemad aastase koguinflatsiooni näidud. Tootmisvõimuse märkimisväärne alarakendus peaks hinnatõusu piirama.

Majanduskeskkonna üleüldist nõrkust kajastavad mitmed USA Föderaalreservi rahapoliitika komitee liikmete ettevaated, mis avaldati 28.–29. aprillil 2009 toimunud istungi protokollis. Olgugi et Föderaalreservi süsteemi poliitikakujundajad nägid „mõningasi märke majanduse stabiliseerumisest”, on nende ettevaadete keskne seisukoht, et Ameerika Ühendriikide SKP

Joonis 2. Peamised muutused suurtes tööstusriikides

reaalkasv jääb 2009. aastal $-2,0\%$ kuni $-1,3\%$, 2010. aastal $2,0-3,0\%$ ja 2011. aastal $3,5-4,8\%$ vahemikku (möödetuna neljandas kvartalis võrreldes eelneva aasta sama perioodi kasvumääraga). See aga tähendab, et jaanuari ettevaateid on märkimisväärselt allapoole korrigeeritud. Need prognoosisid SKP reaalkasvu jäämist 2009. aastal $-1,3\%$ kuni $-0,5\%$ ja 2010. aastal $2,5-3,3\%$ vahemikku.

JAAPAN

Jaapani valitsuse esialgsete andmete kohaselt süvenes SKP kahanemine 2009. aasta esimeses kvartalis eelmise kvartaliga võrreldes veelgi järsemalt, langes $-4,0\%$ ni. Tegemist on suurima registreeritud vähenemisega, mis tähistab neljandat järjestikust negatiivse kasvuga kvartalit. Esimese kvartali nõrkade majandustulemuste peamiseks põhjuseks oli langus ekspordis (eelmise kvartaliga võrreldes -26%), erainvesteeringutes ($-10,4\%$), kodumajapidamiste investeeringutes ($-5,4\%$) ja tarbimises ($-1,1\%$). Lisaks korrigeeris Jaapani valitsus 2008. aasta neljanda kvartali SKP reaalkasvu $-3,2\%$ lt $-3,8\%$ le eelmise kvartaliga võrreldes, mis on läbi aegade teine suurim registreeritud langus. Ühtlasi kajastab see eratarbimise, erainvesteeringute ja ekspordinäitajate allapoole korrigeerimist.

Tarbijahinnad on alates 2009. aasta algusest energiahindade languse ja süveneva majandussurutise mõjul alanenud. Üldine aastane THI-inflatsioon jäi negatiivseks, olles aprillis $-0,1\%$, võrrelduna $-0,3\%$ ga märtsis. THI-inflatsioon (v.a toiduained ja energia) langes aasta arvestuses aprillis $-0,4\%$ le ja THI-alusinflatsioon (s.t välja arvatud värsked toiduained) püsis $-0,1\%$ tasemel.

22. mail 2009 otsustas Jaapani keskpang hoida tagatiseta üleölaenu intressimäära $0,1\%$ lähedal.

Tulevikku vaadates jääb Jaapani majanduse kasvuväljavaade tagasihoidlikuks, kuigi langus aeglustub. Arvatakse, et ekspord langes esimeses kvartalis oma madalaimale tasemele, ning välisnõudluse kasvu normaliseerumine aitab tõenäoliselt kaasa majanduse taastumisele.

ÜHENDKUNINGRIIK

Ühendkuningriigis on reaalne SKP viimaste kvartalite jooksul vähenenud. Samal ajal alanes inflatsioon 2009. aasta aprillis oluliselt, olles varasematel kuudel mõnevõrra tõusnud. Riikliku statistikaameti esialgsete andmete kohaselt kahanes reaalne SKP 2009. aasta esimeses kvartalis eelmise kvartaliga võrreldes $1,9\%$ võrra, olles eelnenud kvartalis vähenenud $1,6\%$ võrra. Langus oli eriti märgatav töötleva tööstuse sektoris, kus see ulatus $6,2\%$ ni. Edaspidi kahaneb SKP ilmselt veelgi, kuna tööhõive vähenemine, eluaseme- ja finantsvarade väärtuse langus ning karmid laenutingimused mõjutavad tarbimiskulutusi ka lähiajal. Eluasemehinnad on langenud alates finantskriisi algusest 2007. aasta keskel ja 2009. aasta aprillis oli Halifaxi eluasemehinnaindeksi aastane muutus $-17,7\%$. Pärast väikest tõusu 2009. aasta alguses, mis võis kajastada vahetuskursi nõrgenemise oodatust suuremat ülekandumist tarbijahindadele, langes ÜTHI-inflatsioon märtsi $2,9\%$ lt aprillis järsult $2,3\%$ le. Tulevikus on oodata inflatsiooni jätkuvat kahanemist ning langemist valitsuse seatud 2% eesmärgist allapoole. Inglismaa keskpang on viimastel kuudel liikunud kvantitatiivse lödvendamise poliitika suunas. Nimelt otsustas märtsis rahapoliitika komitee ellu viia varade soetamise programmi 75 miljardi naelsterlingi väärtuses (maikus tösteti summa 125 miljardile naelsterlingile), mida finantseeritakse keskpanga reservide emiteerimisega.

MUUD EUROOPA RIIGID

Enamikus muudes euroalavälistes ELi liikmesriikides on viimaste kvartalite nõrga majandusaktiivsusega kaasnenud inflatsiooni aeglustumine. Nii Rootsis kui ka Taanis on SKP jätkuvalt kahanenud. Rootsis vähenes reaalne SKP 2009. aasta esimeses kvartalis eelmise

kvartaliga võrreldes 0,9% võrra, tingituna karmimatest rahastamistingimustest, nõrgast välisnõudlusest ja kodumajapidamiste ettevaatlikumast kulutamisest. Samad tegurid pärssisid majandusaktiivsust ka Taanis, kus toodang vähenes 2008. aasta neljandas kvartalis 1,9% võrra. Lühiajalised näitajad osutavad kummaski riigis majandusaktiivsuse edasisele kahanemisele. ÜTHI-inflatsioon on mõlemas riigis viimastel kuudel langenud üsna madalale tasemele. Aprillis vähenes see Rootsis 1,8%le ja Taanis 1,1%le. 21. aprillil otsustas Rootsi keskpank (Sveriges Riksbank) langetada repomäära 0,5 protsendipunkti võrra 0,5% tasemele. 2. aprillil ja 7. mail 2009 otsustas Taani keskpank (Danmarks Nationalbank) vähendada rahapoliitilist intressimäära kokku 60 baaspunkti võrra 1,65%ni.

Neljas suurimas Kesk- ja Ida-Euroopa riigis on SKP reaalkasv viimastes kvartalites samuti märkimisväärselt langenud. Inflatsioon on viimastel kuudel aeglustunud, kuigi on võimalik, et mõnes riigis võis vahetuskursi varasema nõrgenemise järelmõju viimastele inflatsiooninäitajatele avaldada tõusurvet. Ungaris vähenes reaalne SKP 2009. aasta esimeses kvartalis eelmise kvartaliga võrreldes 2,3% võrra. Reaalne SKP kahanes ka Tšehhis – 2008. aasta neljandas kvartalis eelnenud kvartaliga võrreldes 0,9% võrra ning eeldatavasti ka 2009. aasta esimese kvartalis. Rumeenias on majandusaktiivsuse langus olnud viimastes kvartalites eriti järsk – reaalne SKP vähenes 2009. aasta esimeses kvartalis eelmise kvartaliga võrreldes 2,6%. Kõige stabiilsem on majandusaktiivsus olnud Poolas, kus 2009. aasta esimeses kvartalis oli kasv endiselt positiivne – 0,4%, seda tänu jätkuvalt tugevnevale sisenõudlusele võrreldes piirkonna muude riikidega. Lühiajalised näitajad osutavad nimetatud riikides majandusaktiivsuse edasisele nõrgenemisele. Aastase ÜTHI-inflatsiooni määr on alanenud enamikus riikides. Tähelepanuväärseks erandiks on Poola, kus aastane ÜTHI-inflatsioon tõusis aprillis 4,3%ni, peegeldades muu hulgas ka vahetuskursi hiljutise nõrgenemise mõju. Samuti kasvas see aprillis mõnevõrra Ungaris, ulatudes aasta arvestuses 3,2%ni. Tšehhis ja Rumeenias vähenes aastane ÜTHI-inflatsioon aprillis vastavalt 1,1%le ja 6,5%le. 6. mail langetas Rumeenia keskpank (Banca Națională a României) rahapoliitika intressimäära 50 baaspunkti võrra 9,5%ni. 7. mail vähendas Tšehhi keskpank (Česká národní banka) baasintressimäära 25 baaspunkti võrra 1,5%ni. Viimasena langetas 27. mail Poola keskpank (Narodowy Bank Polski) rahapoliitika intressimäära 50 baaspunkti võrra 3%ni.

Väiksemate euroalaväliste ELi liikmesriikide seas on Balti riikides majandusaktiivsuse langus olnud eriti märgatav, mõjutatuna nii üleilmse kriisi tagajärgedest kui ka jätkuvast sisemajanduse kohandumisest. SKP vähenes 2009. aasta esimeses kvartalis eelmise kvartaliga võrreldes Leedus 10,5%, Lätis 11,2% ja Eestis 6,5%. Aastane ÜTHI-inflatsioon on viimastel kuudel kõikides väiksemates euroalavälistes ELi liikmesriikides pidevalt langenud. 13. mail vähendas Läti keskpank (Latvijas Banka) põhiliste refinantseerimisoperatsioonide määra 5,0%lt 4,0%le.

Venemaal aeglustus SKP reaalkasv 2009. aasta esimeses kvartalis (sesoonselt kohandatud, kvartali arvestuses) 9,5% võrra. Esialgne jaotus kulukomponentideks näitab, et nii eratarbimine kui ka investeringud vähenesid erakordse kiirusega. Tööstustoodangu näitajad aprilli kohta osutavad sellele, et majandusaktiivsuse kahanemine ei ole veel peatunud. Kuigi toodangu kasv jääb 2009. aastal arvatavasti nõrgaks, siis toormehindade taastumine, eelarvepoliitilised meetmed ja paranevad välisfinantseerimistingimused võivad aidata kaasa järkjärgulisele taastumisele. Hoolimata süvenevast majandussurutisest on inflatsioon jäänud kõrgele tasemele (13,2% aprillis aasta arvestuses), seda peamiselt 2008. aasta lõpus ja 2009. aasta alguses aset leidnud Vene rubla odavnemise järelmõju tõttu. Alates märtsi algusest on surve Vene rubla nõrgenemisele vähenenud ning seega võib oodata inflatsioonisurve mõningast leevenemist aasta lõpu poole.

ARENEV AASIA

Arenevas Aasias oli majandusaktiivsus 2009. aasta esimeses kvartalis väga nõrk. Üleilmse majanduslanguse tõttu kannatasid eriti väikesed avatud turud, kuna need sõltuvad suuresti välisnõudlusest. Lisaks väliskaubanduse langusele oli paljudes riikides erasektori sisenõudlus kesine. Tarbijahinna inflatsioon on enamikus riikides märgatavalt vähenenud.

Hiinas viitavad märgid sellele, et majandusaktiivsuse põhi on juba läbitud. Vastavalt esialgsetele hinnangutele oli kvartalite arvestuses toodangu kasv 2009. aasta esimeses kvartalis tugevam kui 2008. aasta viimastel kuudel. Aasta arvestuses langes aga SKP reaalkasv esimeses kvartalis 2008. aasta viimase kvartali 6,8% tasemelt 6,1%le. Eksport kahanes 2009. aasta esimeses kvartalis märkimisväärselt. Majanduskasvu taastamise peamine tõukejõud oli riiklike investeeringute jõuline kasv, mida ergutas 2008. aasta novembris vastu võetud eelarvepakett. Nimetatud pakett toetab mõnevõrra ka tarbimist, mis seni tundub olevat jäänud vaatamata tööpuuduse kasvule üsna vastupidavaks. Teisalt osutavad näitajad jätkuvalt kesisele erainvesteeringute kasvule. Pangalaenude osas oli aprilli lõpu seisuga bilansiline jääk peaaegu 30% võrra suurem kui eelmise aasta samal perioodil, põhjuseks asjaolu, et suurt osa uutest riiklikest investeeringutest rahastatakse riigi omandis olevate kommertspankade laenudega, mitte otse riigieelarvest. Rahapoliitilise hoiaku lõdvenemine on kaasa toonud alanevad tarbijahinnad, mis aprillis olid 1,5% madalamad kui aasta varem. Aeglasema majanduskasvu ja ettevõtete väheneva kasumi mõjul kahanes maksutulu 2009. aasta jaanuarist aprillini peaaegu 10% võrra, võrreldes 2008. aasta sama perioodiga. Samas kasvasid valitsussektori kulud aasta arvestuses rohkem kui 30%.

Koreas langes reaalse SKP aastakasv 2009. aasta esimeses kvartalis 4,3%, olles eelmises kvartalis langenud 3,4%. Sellele vaatamata viitavad lühiajalised andmed majanduses põhja läbimisele ja eelmise aasta lõpus võetud eelarvepoliitiliste meetmete positiivsele mõjule. Aastane THI-inflatsioon aeglustus aprillis peamiselt madalamate toormehindade mõjul aasta alguse 4,1%lt veelgi, jõudes 3,6%ni. Majandusaktiivsus on pisut aeglustunud ka Indias. SKP aastakasv oli 2009. aasta esimeses kvartalis 5,8%, võrreldes kogu 2008. aasta 7,3% tasemega. India keskpanga peamiseks inflatsiooninäitajaks loetav hulgihindade inflatsioon, mis 2008. aasta juulis jõudis kõrgeimale tasemele (12,5%), alanes 2009. aasta mais järsult 0,6%le.

Üldiselt on paljudes areneva Aasia riikides majandusaktiivsus märkimisväärselt vähenenud. Kuigi toodangu languse taga on peamiselt välisnõudluse nõrgenemine, pärsivad sisenõudlust sellised tegurid nagu kasvav tööpuudus, sissetulevate välismaiste otseinvesteeringute kahanemine, muu kapitali sissevoolu vähenemine ja loid kinnisvarasektor. Siiski tundub, et majanduskasv kogu piirkonnas tervikuna juba taastub, eriti riikides, kus tugev majanduslangus ilmes esimesena eelmise aasta lõpus, või riikides, mis on saanud rakendada olulisi meetmeid majanduse tsüklilisuse vastu.

LADINA-AMEERIKA

Ladina-Ameerikas jätkus 2009. aasta esimeses kvartalis majandusaktiivsuse nõrgenemine, eriti Mehhikos, samas inflatsioonisurve oli endiselt tugev. Mehhikos vähenes reaalne SKP eelmise aastaga võrreldes 8,2%, pärast 1,6%list langust 2008. aasta neljandas kvartalis. Aastane tarbijahinna inflatsioon oli esimeses kvartalis keskmiselt 6,2%, mis on kõrgem kui 5,5% eelmise aasta viimases kvartalis. Argentinas vähenes majandustegevus ametlike hinnangute kohaselt 2009. aasta esimeses kvartalis mõnevõrra, kusjuures tööstustoodang langes eelmise aasta sama ajavahemikuga võrreldes keskmiselt 2,3%, jäädes alla 2008. aasta neljanda kvartali 1,7% tõusule. Inflatsioonisurve mõnevõrra leevenes – aastane tarbijahinna inflatsioon oli 2009. aasta esimeses kvartalis keskmiselt

6,6%, olles langenud 2008. aasta viimase kvartali 7,8%lt. Brasiilias osutavad saadaolevad näitajad majandusaktiivsuse jätkuvale nõrkusele esimeses kvartalis, kusjuures tööstustoodang kahanes keskmiselt ligi 15%, võrreldes 6,7% langusega 2008. aasta neljandas kvartalis.

Üldiselt peaks toodangu kasv peamiselt nõrga välisnõudluse tõttu kogu 2009. aasta jooksul kesiseks jääma. Ka sisenõudlus jääb eeldatavalt tagasihoidlikuks, mõjutatuna karmidest rahastamistingimustest, kasvavast tööpuudusest ja negatiivsest jõukusefektist.

I.2. TOORMETURUD

Viimastel kuudel kõikus naftahind vähenenud volatiilsuse tingimustes 50 USA dollari ümber, kuid näitas maikuus selgeid tõusumärke. 3. juunil oli Brenti toornafta hind 67,8 USA dollarit barreli kohta, mis on ligikaudu 72% kõrgem kui 2009. aasta alguses (eurodes arvestatuna oli tõus ligikaudu 69%). Tulevikku vaadates ootavad turuosalised keskmises perspektiivis hinnatõusu, 2011. aasta detsembri futuuride hinnad on ligikaudu 79 USA dollari tasemel.

Naftahinna hiljutist tõusu on seostatud optimistlikumate ootustega üleilmse makromajandusliku keskkonna suhtes ja hinnatõusu on hoogustanud andmed varude vähenemisest Ameerika Ühendriikides. Põhinäitajate osas on Rahvusvaheline Energiaagentuur viimastel kuudel korduvalt kärpinud nõudluse 2009. aasta ettevaadet. Praegu on oodatav nõudlus teises kvartalis 3,5 miljonit barreli päeva kohta väiksem kui aasta varem. Pakkumise poolel on OPECi riigid suuresti järginud kärbete kokkuleppeid ja üleilmsed naftatarned on praegu peaaegu 3 miljoni barreli võrra päevas väiksemad kui aasta tagasi.

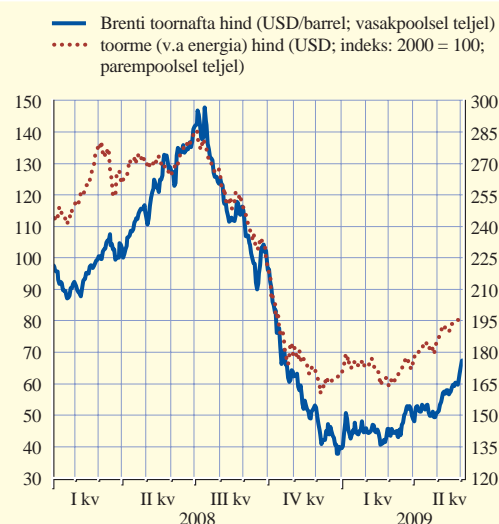
Toorme (v.a energia) hinnad on viimastel kuudel samuti tõusnud. Hiina valitsuse rakendatud majanduse stimuleerimise pakett, mis sisaldab mahukaid investeeringuid infrastruktuuri, on toetanud metalli, eriti vase ja tsingi hindasid. Põllumajandusliku toorme hinnad on samuti tõusnud, eelkõige sojaubade hind, millele on mõju avaldanud sotsiaalne rahutus Ladina-Ameerikas ja Hiina suur nõudlus.

USA dollarites väljendatud toorme (v.a energia) hindade koguindeks oli mai lõpus ligikaudu 17% kõrgem kui aasta alguses.

I.3. VÄLISKESKKONNA VÄLJAAETED

Üleilmse majandusaktiivsuse nõrgenemisega on kaasnenud ennenägematu ja sünkroonne üleilmse kaubanduse vähenemine (vt taustinfo 10 „Euroala kaubanduse langus“). Langust on süvendanud tõrked üleilmsetel finantsturgudel ja kindlustunde kahanemine, sünkroonsus on aga osaliselt

Joonis 3. Peamised muutused toormeturul

Allikad: Bloomberg ja HWWA.

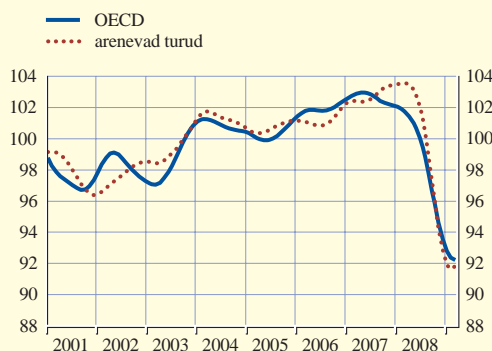
seletatav omavahel seotud üleilmsete tarneahe- late kaudu levinud šokiga. Olgugi et see osutab euroala kaupade ja teenuste välisnõudluse üsna ebasoodsatele tingimustele, viitavad mõned näitajad üleilmse kaubanduse olukorra pöördumisele. Näiteks ostujuhtide uute eksporditellimuste indeks kerkis 2008. aasta lõpu mõõnaseisust 2009. aasta mais 47ni, jäädes siiski allapoole oma kasvu ja languse väärtuslävest 50. Baltic Dry Index (BDI) – puistekaupade meretranspordi hinnaindeks ja üleilmse majandusaktiivsuse näitaja – on pärast 2008. aasta lõpu mõõna jõudsalt tõusnud.

OECD ettevaatav liitindikaator 2009. aasta märtsi kohta osutab jätkuvalt märkimisväärsele majandusaktiivsuse nõrgenemisele OECD riikides, kuid langustempo on aeglustumas (vt joonis 4). Mõnes arenenud majandusega riigis on näha esialgseid märke, et majanduslangusesse on vähemalt paus tekkinud. Muude OECD riikide puhul viitavad ettevaatavad liitindikaatorid jätkuvalt majandustsükli halvenemisele, kuid seda aeglustavas tempos. OECD-välised riigid seisavad endiselt silmitsi halvenevate majandustingimustega, välja arvatud Hiina, kus on näha märke muutusest. Esialgseid ilminguid üleilmsete majandusväljavaadete stabiliseerumisest on kinnitanud ka Ifo maailma majanduskeskkonna uuringu tulemused, mis näitasid järgmise kuue kuu positiivsemate ootuste mõjul 2009. aasta teises kvartalis paranemist, kuigi praeguse majandusolukorra hinnang halvenes taas.

Olgugi et maailmamajanduse väljavaated on endiselt erakordselt ebakindlad, on üleilmset majandusaktiivsust ohustavad riskid enam tasakaalustunud. Positiivse poole pealt võivad oodatust enam mõju avaldada peagi ellu viidavad ulatuslikud makromajanduslikud stiimulid ning muud rakendatavad poliitilised meetmed. Ka kindlustunne võib paraneda kiiremini kui praegu oodatakse. Teisest küljest on kartused endiselt seotud järgmiste võimalike teguritega: finantsturgude ebastabiilsuse tugevam mõju reaalmajandusele, tööturgude ebasoodsam areng, protektsionismisurve suurenemine ning üleilmse tasakaalustamatuse ebakorrapärasest korrigeerimisest tekkivad ebasoodsad arengusuunad.

Joonis 4. OECD ettevaatav liitindikaator

(kuised andmed; amplituudiga kohandatud)

Allikas: OECD.

Märkus. Arenevate turgude näitaja on Brasiilia, Venemaa ja Hiina ettevaatava liitindikaatori kaalutud keskmine.

2 RAHAPOLIITILINE ARENG

2.1. RAHA JA RAHALOOMEASUTUSTE VÄLJASTATUD LAENUD

Värskeimad rahamassi ja laenumahu andmed kinnitavad, et rahapakkumise kasvutempo aeglustub, ning toetavad hinnangut, et inflatsioonisurve on mõõdukas. M3 ja selle komponentide viimase aja areng kajastab peamiselt muutusi alternatiivkuludes ning praegust ebakindlust finants- ja majanduskeskkonna suhtes. See soodustab eelkõige vahendite liikumist M3 kõige likviidsematesse komponentidesse, millest annab tunnistust M1 kasvu tunduv kiirenemine. Vastaskirjete poolel jätkus kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvale erasektorile väljastatud laenude voo nõrgenemine, mis kajastab peamiselt majandusaktiivsuse järsku vähenemist. Finantsvõimenduse vähendamine finantssektoris paistab jätkuvalt, sest krediidasutuste koguarvad kahanesid endiselt, peegeldades välisvarade vähenemist ja eriti aprillis ka euroala erasektorile väljastatud laenude mahu langust.

LAI RAHAAGREGAADI M3

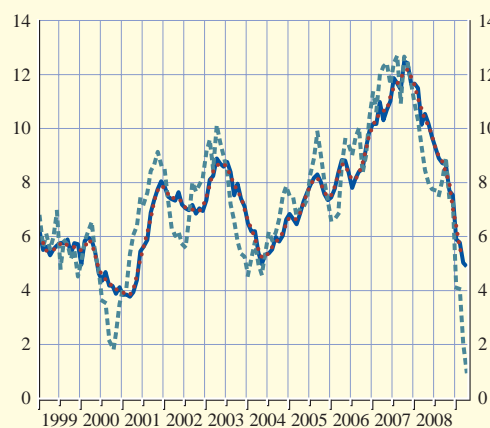
Laia rahaagregaadi M3 aastakasv aeglustus 2009. aasta aprillis veelgi, jõudes 4,9%ni, võrrelduna 2009. aasta esimese kvartali 6,0% ja 2008. aasta neljanda kvartali 8,2%ga (vt joonis 5). Endiselt võis teatavat volatiilsust täheldada rahapakkumise lühemaajalises dünaamikas, kus eelnenud kuudel vahelduvalt positiivsete ja negatiivsete väärtuste vahel kõikunud kuine kasvumäär oli aprillis 0,9%ga tugevalt positiivne. Vastupidiselt sellele jätkas kuue kuu aastapõhine kasvumäär aprillis langemist ja jõudis 1,1%ni, mis on madalaim tase alates EMU kolmanda etapi algusest.

2009. aasta esimesel neljal kuul täheldatud rahapakkumise dünaamika aeglustumist aitab selgitada M3 teatavate komponentide ja vastaskirjete areng. Eelkõige on EKP baasintressimäärade hiljutine jätkuv alandamine muutnud tulukõvera järsemaks, mis koos kasvava ebakindluse ja väheneva kindlustundega on pigem soodustanud vahendite liikumist M3 kõige likviidsematesse komponentidesse. Samal ajal avaldas järsem tulukõver mõnel määral ka vastupidist mõju, soodustades vahendite liikumist M3st välja, riskantsematesse, väiksema likviidsusega varadesse. Sektorite lõikes kajastab M3 hoiusepositsioonide kasvu aeglustumine nii mitterahaloomeliste finantsvahendajate kui ka kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete M3 hoiusepositsioonide aastase kasvumäära märkimisväärset alanemist. Esimesena nimetatute puhul on selline areng ilmselt seotud investeerimisportfelli struktuuri korrigeerimisega, mille käigus suunati vahendid suurema tulususega varaliikidesse, samas viimatinimetatute korral on tõenäoliselt tegemist majandusaktiivsuse vähenemise ja asjaoluga, et majanduse väljavaated on endiselt äärmiselt ebakindlad.

Joonis 5. M3 kasv

(muutus protsentides; sesoonsete ja kalendriliste mõjudega kohandatud)

— M3 (aastane kasvumäär)
••• M3 (aastase kasvumäära kolme kuu tsentreeritud libisev keskmine)
- - - M3 (aastapõhine kuue kuu kasvumäär)

Allikas: EKP.

M3 PEAMISED KOMPONENDID

2009. aasta esimeses kvartalis täheldatud M3 komponentide vahelised liikumised jätkusid ka aprillis. Nii esimeses kvartalis kui ka aprillis täheldatud M3 aastakasvu aeglustumise peamine põhjus oli lühiajaliste hoiuste (v.a üleööhoiused, s.t M2-M1) ja turustatavate instrumentide (s.t M3-M2) osakaalu vähenemine, samas kui M1 panus jätkuvalt suurenes (vt tabel 1).

2008. aasta neljandas kvartalis 2,7% tasemel olnud M1 aastakasv kiirenes 2009. aasta esimeses kvartalis 5,3%ni. Aprillis tõusis see veelgi, jõudes 8,4%ni. Selline M1 jõulisem kasv kajastas selle mõlema alamkomponendi kiiret kasvu. Ringluses oleva sularaha aastakasv oli ka pärast 2009. aasta esimese kvartali tõusu eelnenud kvartali 12,4%lt 13,6%le aprillis kiire, nimelt 13,2%. Üleööhoiuste aastakasv kiirenes 2009. aasta esimeses kvartalis eelmise kvartali 0,8%lt 3,7%ni. Aprillis tõusis see veelgi ja jõudis 7,4%ni.

2009. aasta esimese nelja kuu jooksul toimunud tugev sissevool üleööhoiustesse on kooskõlas olukorraga, kus tarbijate kindlustunne on madal ja ebakindlus suur. Sellises olukorras võidakse vahendite liigutamisel muude varaklasside vahel kasutada üleööhoiuseid ajutise peatuspaigana. Pealegi on likviidsemate investeerimisviiside sagedam eelistamine kooskõlas selliste varade hoidmise alternatiivkulu jätkuva vähenemisega võrreldes muude rahaliste varadega. Vastavalt intressimäärade andmetele, millest värskeimad on olemas märtsi kohta, langesidki lühitähtajaliste hoiuste (s.o kuni kaheaastase lepingulise tähtajaga hoiuste) intressimäärad 2009. aasta esimeses kvartalis märkimisväärselt ning nende erinevus üleööhoiuste ja lühiajaliste säästuhoiuste (s.o kuni kolmekuulise etteteatamistähtajaga lõpetatavate hoiuste) intressimääradest vähenes tunduvalt. See käivitas vahendite paigutamise lühitähtajalistelt hoiustelt sellistesse varadesse nagu üleööhoiused.

Tabel 1. Ülevaade monetaarkeskonna näitajatest

(kvartaalsed näitajad on keskmised; sesoonsete ja kalendriliste mõjudega kohandatud)

	Bilansiline jääk protsendina M3st ¹	Aastakasvud					
		2008 II kv	2008 III kv	2008 IV kv	2009 I kv	2009 märts	2009 apr
M1	44,3	2,3	0,7	2,7	5,3	5,9	8,4
Ringluses olev sularaha	7,7	7,7	7,5	12,4	13,6	13,8	13,2
Üleööhoiused	36,6	1,3	-0,6	0,8	3,7	4,4	7,4
M2 - M1 (= muud lühiajalised hoiused)	41,8	19,6	19,1	15,8	9,2	6,3	3,4
Kuni kaheaastase lepingulise tähtajaga hoiused	24,2	40,5	37,6	29,0	12,8	6,2	0,3
Kuni kolmekuulise etteteatamisega lõpetatavad tähtajalised hoiused	17,6	-2,1	-1,7	-0,5	4,5	6,6	8,0
M2	86,1	10,2	9,2	8,9	7,2	6,1	5,9
M3 - M2 (= turustatavad instrumentid)	13,9	10,4	8,9	4,1	-0,9	-1,1	-0,9
M3	100,0	10,2	9,1	8,2	6,0	5,0	4,9
Laenud ja krediit euroala residentidele		9,7	9,1	7,4	5,9	5,2	4,4
Krediit valitsussektorile		-1,3	0,6	1,7	5,7	7,7	8,0
Laenu valitsussektorile		0,8	2,1	2,9	2,4	1,4	1,3
Krediit erasektorile		12,0	10,9	8,6	6,0	4,7	3,7
Laenu erasektorile		10,5	9,1	7,4	4,6	3,2	2,4
Laenu erasektorile, kohandatud vastavalt müügile ja väärtpaperistamisele		11,6	10,3	8,7	6,4	5,0	4,1
Pikemaajalised finantskohustused (v.a kapital ja reservid)		4,4	3,3	1,2	1,8	2,5	2,3

Allikas: EKP.

¹ Viimase olemasoleva kuu lõpu seisuga. Ümardamise tõttu ei pruugi arvud täielikult ühtida.

Lühitähtajaliste hoiuste aastakasv aeglustuski märkimisväärselt: 2009. aasta esimese kvartali 12,8%lt ja eelnenud kvartali 29,0%lt langes see aprillis juba 0,3%ni. Seevastu lühiajaliste säästuhoiuste aastakasv oli aprillis 8,0%, mis tähendab tõusu võrreldes 2009. aasta esimese kvartali -4,7%ga ja 2008. aasta neljanda kvartali -0,5%ga. Üldiselt jätkas lühiajaliste hoiuste (v.a üleöhoiuste) aastakasv aeglustumist, jõudes aprillis 3,4%ni, võrrelduna 9,2%ga 2009. aasta esimeses ja 15,8%ga 2008. aasta neljandas kvartalis (vt joonis 6).

M3 kuuluvate turustatavate instrumentide aastakasv oli aprillis -0,9%, jäädes 2009. aasta esimese kvartaliga võrreldes muutumatuks, kuid olles madalam kui 2008. aasta neljanda kvartali 4,1%. See kajastab kuni kaheaastase tähtajaga võlaväärtpaberite ja repotehingute aastakasvude olulist aeglustumist. Seevastu turustatavate instrumentide suurima alamkomponendi ehk rahaturufondide osakute aastakasv 2009. aasta esimeses kvartalis kiirenes

ning jäi aprillis peaaegu muutumatuks. Ometi peidab selline areng endas kõnealuse instrumenti volatiilseid kuiseid sisse- ja väljavoole. 2008. aasta septembris pärast Lehman Brothersi pankrotti täheldati märkimisväärset väljavoolu rahaturufondide osakutest, mis kajastas investorite muret rahaturufondide portfelliges kuuluvate mõningate varade kvaliteedi ja seega ka nende investeringute kapitalikindluse pärast. Seejärel täheldati jällegi küllaltki tuntuvat sissevoolu, vaatamata sellele, et väljakuulutatud hoiuste tagamise laiendatud skeemid seda instrumenti ei hõlmanud. See näitab, et euroala residentide usaldus rahaturufondide vastu oli taastunud. Seevastu aprillis toimus väljavool, mis kajastab asjaolu, et rahaturufondidel on ajalooliselt madalate intressimäärade tingimustes raskusi atraktiivse tootluse saavutamisel.

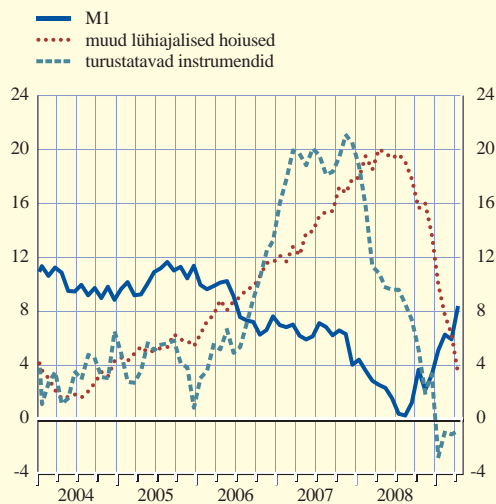
M3 hoiuste, mis hõlmavad lühiajalisi hoiuseid ja repotehinguid ning kujutavad endast kõige laiemat rahaagregaati, mille kohta on olemas usaldusväärne sektoripõhine teave, aastakasv aeglustus 2009. aasta esimeses kvartalis 7,0%ni, võrreldes 9,3%ga 2008. aasta neljandas kvartalis. Langus jätkus ka aprillis, kui aastakasv alanis märtsi 5,7%lt 5,4%le.

Kodumajapidamiste sektori M3 hoiuste aastakasv, mis annab suurima osa M3 hoiuste aastasesse kogukasvu, aeglustus 2009. aasta esimeses kvartalis 8,6%ni, võrreldes eelnenud kvartali 9,6%ga. Seejärel alanis see veelgi, jõudes märtsi 7,8%lt aprillis 7,3%le (vt joonis 7).

Jätkuvat aeglustumist võis märgata ka kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete M3 hoiuste aastakasvu puhul, mis langes 2009. aasta esimeses kvartalis eelnenud kvartali 3,5%lt nullini ning aprillis juba -1,1%ni. Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete likviidsete positsioonide kasvu aeglustumine viimastes kvartalites viitab ilmselt sellele, et ettevõtted on hakanud seoses laovarude vähendamise ja tootmismahu eeldatava langusega ning võimalik, et ka väliste ja sisemiste rahastamisallikate väiksema kättesaadavuse tõttu enam kasutama oma likviidsuspuhvreid.

Joonis 6. M3 peamised komponendid

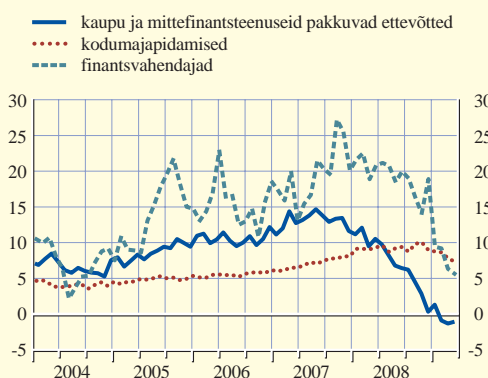
(aastane muutus protsentides; sesoonsete ja kalendriliste mõjudega kohandatud)

Allikas: EKP.

Joonis 7. Lühiajalised hoiused ja repotehingud

(aastane muutus protsentides; sesoonsete ja kalendriliste mõjudega kohandamata)

Allikas: EKP.
Märkus. Rahaloomeasutuste sektor, v.a eurosüsteem.

Sektorite lõikes täheldati kõige märkimisväärsemat muutust M3 positsioonides mitterahaloomeliste finantsvahendajate M3 hoiuste puhul, mille aastakasv aeglustus 2009. aasta esimeses kvartalis eelmise kvartali 16,4%lt 10,3%le ning alanes aprillis veelgi rohkem, jõudes 5,9%ni. Aeglustumine kajastab eelkõige mitterahaloomeliste finantsvahendajate (v.a kindlustusseltsid ja pensionifondid) M3 hoiuste aastakasvu alanemist. Kirjeldatud areng on kooskõlas tulukõvera järsemaks muutumisega, mis võis põhjustada mõningaid investeerimisportfelli struktuurimuutusi, mille käigus suunati vahendid suurema tulususega varaliikidesse, aga ka finantsvõimenduse teatava vähendamisega muude finantsvahendajate sektoris ja aastavahetusest alates täheldatud väärtpaberistamise vähenemisega.

RAHAAGREGAADI M3 PEAMISED VASTASKIRJED

Rahaloomeasutuste poolt euroala residentidele antud laenude kogumahu aastakasv jätkas 2009. aasta esimeses kvartalis aeglustumist: 2008. aasta neljanda kvartali 7,4%lt 5,9%ni, ja aprillis juba 4,4%ni (vt tabel 1). See muutus tulenes peamiselt rahaloomeasutuste poolt erasektorile väljastatud laenude aastase kasvumäära olulisest langusest, mida ainult osaliselt tasakaalustas valitsussektorile antud laenude aastase kasvumäära tunduv suurenemine.

Rahaloomeasutuste poolt valitsussektorile väljastatud laenude mahu aastakasv kiirenes 2009. aasta esimeses kvartalis märkimisväärselt, jõudes eelmise kvartali 1,7%lt 5,7%ni. Seejärel tõusis see veelgi, jõudes aprillis 8,0%ni. See kasv kajastab peamiselt suurt sissevoolu rahaloomeasutuste hoitavatesse valitsussektori võlakirjade positsioonidesse (täpsemalt vt allpool esitatud taustinfost).

Taustinfo I

HILJUTISED SUUNDUMUSED EUROALA VALITSUSSEKTORI EMITEERITUD VÕLAVÄÄRTPABERITE OSTMISES RAHALOOMEASUTUSTE POOLT

Valitsuse võlaväärtpaberite ostud moodustavad osa rahaloomeasutuste krediidi koguvoost euroala residentidele. Rahaloomeasutused hoiavad selliseid väärtpabereid, millest peaaegu kõik on nomineeritud eurodes, nii investeerimis- kui ka likviidsuseesmärkidel, arvestades, et nendega on turul lihtne kaubelda ning neid saab kasutada tagatisega refinantseerimisoperatsioonides. Selliste väärtpaberite ostmised järgivad tavaliselt tsüklilist joont, mis on vastassuunaline lühiajaliste turuintressimäärade omaga, ning sageli tasakaalustavad teatud ulatuses rahaloomeasutuste koguarasid erasektori krediteerimiselt avaliku sektori krediteerimise suunas.¹ Käesolevas taustinfos vaadeldakse hiljutisi arengusuundumusi valitsuse võlaväärtpaberite ostmises, võttes arvesse turgude

¹ Varasemat analüüsi euroala residentidele väljastatava krediidi arengusuundumustest võite lugeda 2007. aasta aprilli kuubülletään taustinfost „Recent changes in the composition of growth in credit to euro area residents“.

ebastabiilsusega seotud spetsiifilist intressimäärade arengut viimastel kuudel.

Riigivõlakirjade ostud rahaloomeasutuste poolt ning intressimäärade tase

Ajavahemikus 2008. aasta oktoobrist 2009. aasta aprillini oli kiiresti langevate lühiajaliste intressimäärade kontekstis euroala valitsussektori emiteeritud võlaväärtpaberite netoost rahaloomeasutuste poolt kokku 217 miljardit eurot. See vastandub täielikult 191 miljardi euro suurusele netomüügile ajavahemikus 2005. aasta detsembrist 2008. aasta septembrini, mil lühiajalised intressimäärad tõusid. Nagu ilmneb jooniselt A, on riigivõlakirjade ostmise ja lühiajaliste intressimäärade vastassuunalised liikumised intressimäärade tsükli tavapäraseks osaks ning kajastavad põhiliselt lühiajaliste intressimäärade muutuste mõju tulukõvera kaldele, mida mõõdetakse pikaajaliste riigivõlakirjade tulususe ja lühiajaliste rahaturu intressimäärade vahena.² Tulukõvera kalde järsenemine – kui rahastamis-

Joonis A. Riigivõlakirjade ostud rahaloomeasutuste poolt ning intressimäärade tase

(aastased vood; mld EUR; sesoonsete ja kalendriliste mõjudega kohandatud; protsenti aastas)

— euroala riigivõlakirjad (vasakpoolsel teljel)
 ..... lühiajaline rahaturu intressimäär (parempoolsel teljel)
 - - - - pikaajaliste riigivõlakirjade intressimäär (parempoolsel teljel)

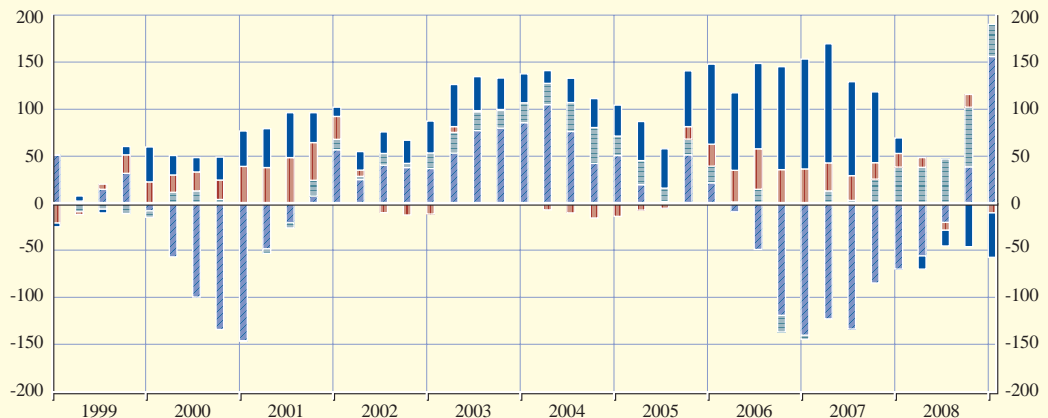
Allikas: EKP.
 Märkus. Rahaloomeasutuste sektor, v.a eurosüsteem.

² Kuigi see kaalutus näib olevat peamine tegur, mis tekitab rahaloomeasutuste nõudlust niisuguste väärtpaperite järele, võib valitsuste emiteerimistegevus põhimõtteliselt piirata nende rahaloomeasutuste poolset ostu. Kuigi lõppkokkuvõttes kajastuks see ikkagi tulukõveras, tuleneks see siiski pigem pikaajaliste tulususte kui lühiajaliste intressimäärade muutustest.

Joonis B. Võlaväärtpaberite ost euroala rahaloomeasutuste poolt

(aastased vood; mld EUR; sesoonsete ja kalendriliste mõjudega kohandamata)

— väljaspool euroala muude kui valitsusasutuste ja pankade emiteeritud võlakirjad
 ..... euroala kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete, kindlustusseltside ja pensionifondide emiteeritud võlakirjad
 — muu maailma emiteeritud riigivõlakirjad
 // euroala riigivõlakirjad

Allikas: EKP.
 Märkused. Rahaloomeasutuste sektor, v.a eurosüsteem. Välja on jäetud euroala muudelt finantsvahendajatelt ostetud väärtpaperid, kuna finantsturgude ebastabiilsuse ajal ilmnenu märkimisväärne jaotamata väärtpaperistamine on aegridasid tugevalt moonutanud.

kulud väljendatuna lühiajalistes intressimäärades on võrreldes riigivõlakirjadelt saadava tulususega suhteliselt madalad – võimaldab rahaloomeasutustel saada stabiilset tootlust, ilma et see avaldaks suuremat mõju kapitalinõuetena ning sunniks võtma krediidiriski vähese majandusaktiivsuse tingimustes. Jooniselt B ilmneb, et riigivõlakirjade – peamiselt euroala, kuid ka muu maailma emiteeritud võlakirjade – osakaal rahaloomeasutuste ostetavate võlaväärtpaberite kogumahu tõuseb sellistel perioodidel kiiresti. See ei tähenda tingimata erasektori võlaväärtpaberite väljatõrjumist, vaid võib peegeldada lihtsalt asjaolu, et ajal, mil erasektorile väljastatakse ebasoodsa majanduskeskkonna tõttu vähe laene, otsivad pangad võimalusi kogunenud vahendite suunamiseks teistesse kasumlikesse varadesse.

Intressimäärade struktuuriga seotud lisategurite avaldumine viimaste kvartalite vältel

Riigivõlakirjade ostmise suhteliselt korrapärasest trendist intressimäärade tsükli jooksul võisid mõjutada konkreetsed tegurid, mis seonduvad finantspingete süvenemisega 2008. aasta septembris.

Esiteks on suurenenud euroala riikide madalaima ja kõrgeima tulususega riigivõlakirjade hinnavahe, mis oli püsinud mitme aasta jooksul väga väiksena (vt joonis C). See väljendab muu hulgas mõne euroala riigi eelarveväljavaadete halvenemist ning investorite suuremat riskikartlikkust. Ühest küljest on kõrgema tulususega riigivõlakirjad eriti atraktiivsed juhul, kui arvatakse, et nende jooksev tulusus kajastab finantsturu ülemäärast riskikartlikkust, mida oodatakse aja jooksul vähenevat. Teisest küljest võivad olla atraktiivsed AAA-reitinguga madalama tulususega võlakirjad, kuna need on andnud lühiajalist kapitalitulu, mis tuleneb nende hindade tõusust intressimäärade langedes. Mõlemad kaalutlused pigem suurendavad erinevate euroala riikide emiteeritud võlakirjade üldist atraktiivsust.

Teiseks korraldavad pikaajalise määraga intressi teenida soovivad pangad selliseid maksevoogusid tavaolukorras pigem vahetustehingute kaudu kui pikaajalisi võlainstrumente oma bilanssides hoides, kuna vahetustehingud on likviidsemad. Peale selle on kümneaastase tähtajaga fikseeritud määraga vahetustehingu teenimise ja standardse kuue kuu EURIBORI tasumise vahe tavaliselt suurem kui riigivõlakirjadelt tulususe teenimise ja kuue kuu EURIBORI tasumise vahe, mis tuleneb vahetustehingutes osalemisega kaasneva mõnevõrra suuremast riskist (vt joonis D). Praeguses olukorras võivad pangad eelistada riigivõlakirjade otsest ostmist, kuna nende võlakirjade omamisel on see lisaelis, et neid saab kasutada tagatisena pankade rahastamisoperatsioonides. Seega võivad pangad praegu reageerida asjaolule, et tagatud rahaturu intressimäärad, näiteks kuue kuu repotehingu määr, on palju madalamad kui vastavad tagamata EURIBORI määrad.

Kolmandaks on rahaturufondid kogunud finantsturgude ebastabiilsuse perioodil aeg-ajalt aktiivset lunastamist ning olnud sunnitud paigutama oma portfelli vahendeid ümber. Lisaks on mitmel hiljuti käivitatud euroala residentist rahaturufondil spetsiifiline mandaat, mis

Joonis C. Euroala kümneaastaste riigivõlakirjade intressimäärad

(protsenti aastas)

Allikas: EKP.

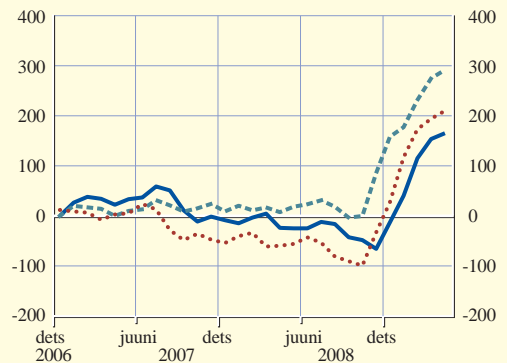
kohustab neid investeerima ainult riigivõlakirjadesse. Sellest tulenevalt on sellistel fondidel piiratud krediidirisk. Kirjeldatud muutust rakedatavas lähenemisviisis võib näha riigivõlakirjade kasvanud ostus rahaturufondide poolt, mis koos krediidasutuste ostumahu kasvuga on andnud suure panuse rahaloomeasutuste sektori koguostudesse (vt joonis E).

Üldiselt võib öelda, et euroala rahaloomeasutuste sektori hiljutised mahukad riigivõlakirjade ostud on kooskõlas intressimäärade tsükli ajalooliste reeglipärasustega, kuid neid on täiendavalt mõjutanud finantsturgude ebastabiilsuse perioodi spetsiifilised suundumused intressimäärades ning riskikaalutlused.

Joonis D. Pika- ja lühiajaliste intressimäärade vahed

(baaspunktid)

- kümneaastaste vahetustehingute fikseeritud intressimäär ja kuue kuu EURIBORi vahe
- kümneaastaste võlakirjade intressimäär ja kuue kuu EURIBORi vahe
- - - - - kümneaastaste võlakirjade intressimäär ja kuue kuu repotehingute intressimäär vahe

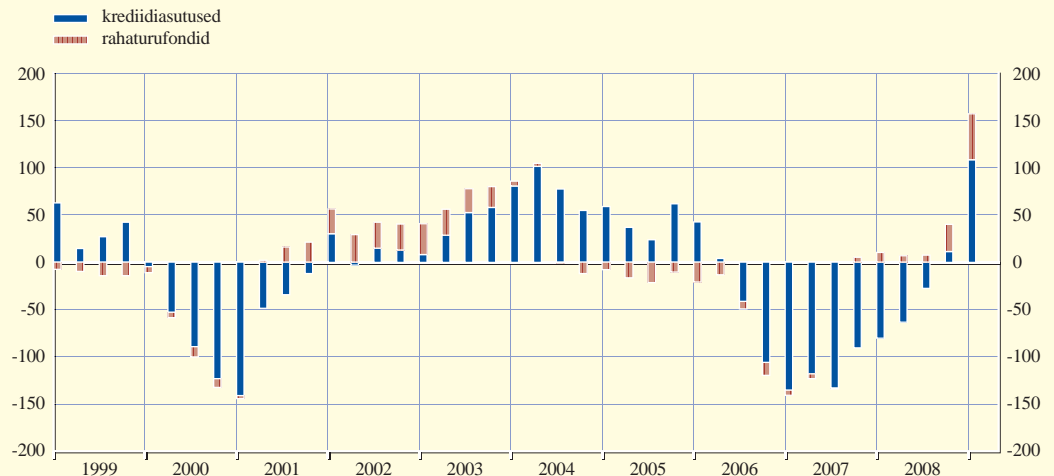

Allikad: EKP ja EKP hinnangud.

Märkus. Kümneaastaste võlakirjade intressimäärana on võetud euroala AAA-reitinguga riigivõlakirjade intressimäär.

Joonis E. Euroala valitsussektori emiteeritud ja rahaloomeasutuste ostetud võlaväärtpaberite jaotus sektorite kaupa

(aastased vood; mld EUR; sesoonsete ja kalendriliste mõjudega kohandamata)

Allikas: EKP hinnangud.

Rahaloomeasutuste poolt erasektorile väljastatud laenude mahu aastakasv jätkas seevastu 2009. aasta esimeses kvartalis aeglustumist: 2008. aasta neljanda kvartali 8,6%lt langes see 6,0%le ning aprillis juba 3,7%le. See kajastab langust kõigi alamkomponentide aastastes kasvumäärades. Rahaloomeasutuste hoitavate erasektori väärtpaberite (v.a aktsiad) aastakasv langes veidi: 2008. aasta neljanda kvartali 31,6%lt 2009. aasta esimeses kvartalis 31,0%le ning aprillis 27,2%le. Alanemine peegeldab nõrku kuised vooge kogu esimeses kvartalis ja seda võib seletada väärtpaberistamisaktiivsuse hiljutise vähenemisega pärast 2008. aasta neljandas kvartalis täheldatud väga kõrget taset.

Rahaloomeasutuste aktsia- ja muude omandiväärtpaberite positsioonide aastakasv aeglustus endiselt, jõudes 2009. aasta esimeses kvartalis eelneva kvartali $-0,7\%$ lt $-6,0\%$ le ning aprillis juba $-9,0\%$ le. Jätkuv langus nende instrumentide positsioonides on tõenäoliselt seotud pankade finantsvõimenduse vähenemisega. Osaliselt võib see kajastada ka asjaolu, et pangad ootavad praeguses olukorras aktsiatelt piiratud dividende.

Olulist langust täheldati ka erasektorile väljastatud krediidi suurima komponendi ehk rahaloomeasutuste laenude mahu aastakasvus, mis aeglustus 2009. aasta esimeses kvartalis 2008. aasta neljanda kvartali 7,4%lt 4,6%le ning aprillis juba 2,4%le (vt tabel 1). Samamoodi kui eelmistes kvartalites oli erasektorile väljastatud laenude aastakasv tegeliku väärtpaberistamise mõju tõttu moonutatud, näidates seda väiksemana, kuigi alates aastavahetusest on selle tegevuse aktiivsus nõrgenenud. Väärtpaberistamise mõju võrra korrigeerituna oli erasektorile väljastatud laenude mahu aastakasv aprillis 4,1%, mis on umbes 1,8 protsendipunkti suurem kui korrigeerimata näitaja.

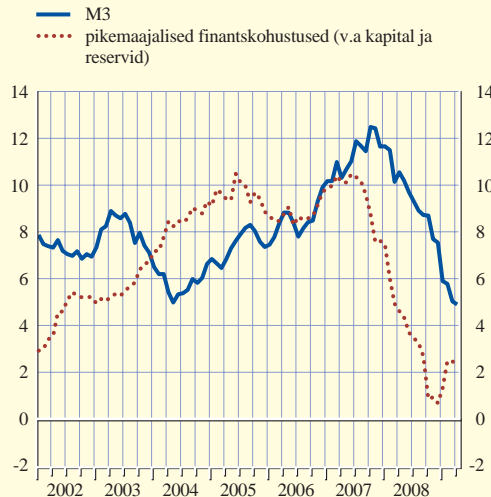
Laenudünaamika aeglustumine oli 2009. aasta esimestel kuudel ilmne kõigi laenavate sektorite lõikes. Muudele finantsvahendajatele väljastatud laenude aastane kasvumäär alanes märgatavalt, jõudes 2009. aasta esimeses kvartalis 2008. aasta neljanda kvartali 14,7%lt 7,5%le ning aprillis juba 0,8%le. Alates veebruarist täheldatud kuised väljavoolud võivad olla seotud üldise tagasiminekuuga finantsvahenduses, sest see võib muid finantsvahendusettevõtteid mõjutada rohkem kui panku.

Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvatele ettevõtetele väljastatud laenude mahu aastakasv aeglustus märgatavalt, jõudes 2009. aasta esimeses kvartalis eelneva kvartali 11,3%lt 8,2%le ning aprillis juba 5,2%le. Lühemaajalise dünaamika arvestuses langes aastapõhine kolme kuu kasvumäär isegi järsemalt, olles aprillis umbes $-1,9\%$, võrrelduna 0,9%ga märtsis ja 4,7%ga 2008. aasta detsembris. Kuist väljavoolu on täheldatud alates veebruarist, peamiselt lühemate tähtaegade (s.o kuni üks aasta) osas. Langus kajastab eelkõige käibekapitali rahastamise vajaduse kahanemist väheneva majandustegevuse tingimustes ja laovarude järsku vähendamist seoses tsüklilise arenguga. See võib viidata ka asjaolule, et kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvad ettevõtted on hakanud enam kasutama oma likviidsuspuhvreid. Samas tundub, et pikema tähtajaga laenud on kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvatele ettevõtetele endiselt kättesaadavad, kuigi selliste laenude aastakasv on aeglustunud (jõudes aprillis 8,0%ni, võrreldes 9,9%ga 2009. aasta esimeses ja 12,2%ga 2008. aasta neljandas kvartalis). Kodumajapidamistele väljastatud laenude mahu aastakasv alanes samuti, jõudes aprillis 0,1%ni, võrrelduna 0,9%ga 2009. aasta esimeses ja 2,8%ga 2008. aasta neljandas kvartalis (laenukasvu muutuste kohta sektorite kaupa vt täpsemalt osadest 2.6 ja 2.7).

M3 teiste vastaskirjete hulgas kiirenes mõnevõrra rahaloomeasutuste pikemaajaliste finantskohustuste (v.a kapital ja reservid) aastakasv pärast 2007. aasta keskpaigast täheldatud üldist langust ja jõudis aprillis 2,3%ni, võrrelduna 2009. aasta esimese kvartali 1,8% ja 2008. aasta neljanda kvartali 1,1%ga (vt joonis 8). Selline arengusuund aga varjab teatud lahknevusi erinevate

Joonis 8. M3 ja rahaloomeasutuste pikemaajalised finantskohustused

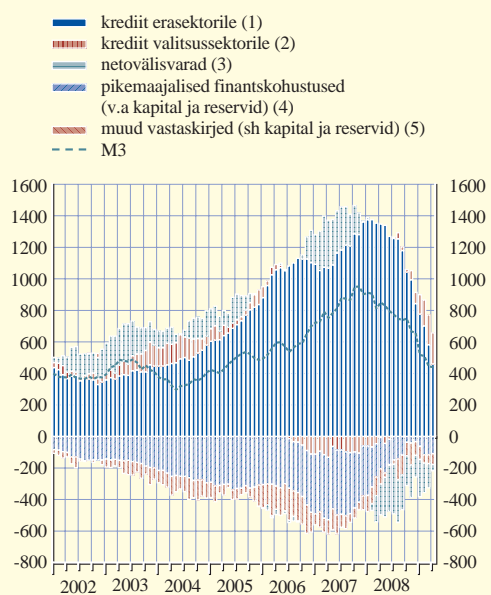
(aastane muutus protsentides; sesoonsete ja kalendriliste mõjudega kohandatud)

Allikas: EKP.

Joonis 9. M3 vastaskirjed

(aastased vood; mld EUR; sesoonsete ja kalendriliste mõjudega kohandatud)

Allikas: EKP.
Märkused. M3 on esitatud vaid võrdlusalusena ($M3 = 1 + 2 + 3 - 4 + 5$). Pikemaajalised finantskohustused (v.a kapital ja reservid) on esitatud pöördmärkidega, sest tegu on rahaloomeasutuste sektori kohustustega.

komponentide ulatuses. Nimelt kajastab see suurenenud eelkõige üle kaheaastase lepingulise tähtajaga hoiuste kiiremat kasvu. Kuid aprillis vähenes ja pöördus negatiivseks üle kaheaastase tähtajaga võlakirjade aastakasv, mis oli 2009. aasta esimeses kvartalis eelmise kvartaliga võrreldes püsunud peaaegu muutumatuna, mis tähendab, et rahaloomeasutused ei suuda endiselt hankida selle instrumendi abil rahalisi vahendeid väljastpoolt rahaloomeasutuste sektorit. Nende võlakirjade netoemissioon (s.t lunastamine maha arvatud) oli positiivne, mis kajastab suurel määral riigigarantiide tuge, kuid suurema osa ostudest sooritas rahaloomeasutuste sektor ise.

Kapitali ja reservide aastakasv oli aprillis 10,4%, jäädes 2009. aasta esimese kvartaliga võrreldes muutumatuks. Jätakuvalt tugev sissevool kajastab rohkemal või vähemal määral riikide ja erasektori kapitalisüste krediitiasutustesse viimastel kuudel.

Aastane väljavool rahaloomeasutuste netovälisvarade positsioonist 2009. aasta esimeses kvartalis eelmise kvartaliga võrreldes eriti ei muutunud, moodustades tervelt 188,9 miljardit eurot. Nimetatud suur väljavool tähendab seda, et rahaloomeasutuste välisvarad on vähenenud rohkem kui nende väliskohustused. Aprillis kahanes aastane väljavool siiski 40,5 miljardi euroni; samas kuus toimus ka märkimisväärne kuine sissevool 65,1 miljardi euro ulatuses (vt joonis 9).

Kokkuvõttes näitavad need muutused, et kuigi 2009. aasta esimeses kvartalis mängis krediitiasutuste bilansimahu ja omakapitali suhte paranemisel suurimat rolli see, et rahaloomeasutuste sektori äritegevus euroala mitteresidentidega vähenes, siis aprillis paranes see suhe peamiselt euroala residentidele väljastatud laenude, eriti aktsiate antavate laenude mahu alandamise, mitte aga välisvarade arvel. Samas laenati erasektorile endiselt tagasihoidlikumalt, kuid see on kooskõlas majandustsükli hetkeolukorraga ega pruugi olla pangasektori laenukapitali osakaalu sunnitud vähendamise tagajärg.

ÜLDHINNANG EUROALA LIKVIIDSUSKESKKONNALE

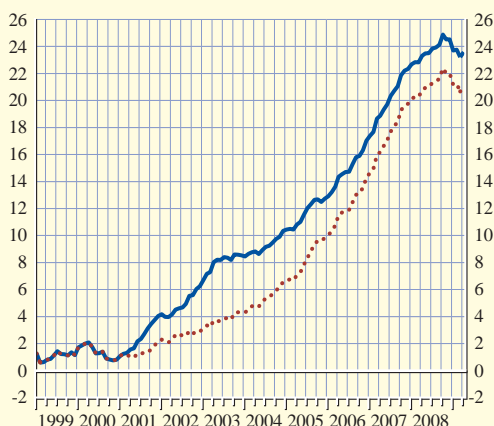
Rahapakkumise nominaalse ja reaalse vahe muutused näitavad, et rahalise likviidsuse kuhjumine euroalal 2009. aasta esimeses kvartalis aeglustus. Aprillis võis aga mõlema vahe näitajates täheldada teatud pööret (vt joonised 10 ja 11). Kõnealuseid likviidsuskeskkonna näitajaid tõlgendades tuleb olla ettevaatlik, sest need tuginevad rahaliste varade tasakaalu hinnangule, mis on alati ebakindel ja praegu veel eriti. Mitmesuguste rahapakkumise vahe näitajate erinevusi võibki tõlgendada euroala praeguse likviidsuskeskkonna suure ebakindluse märgina. Hoiatavatele märkidele vaatamata osutavad kõik andmed üldiselt sellele, et rahaline likviidsus on viimastel aastatel selgelt kuhjunud.

Kokkuvõttes kinnitavad värskemad andmed, et rahapakkumise kasv euroalal on summaarselt olnud märkimisväärselt nõrgem kui enne 2008. aasta septembris alanud ebastabiilsuse suurenemist finantsturgudel, kuigi lühemate perioodide kaupa võib endiselt täheldada teatavat volatiilsust. Rahapoliitilised arengusuundumused toetavad seega seisukohta, et inflatsioonisurve on mõõdukas. Arvestades ebakindlaid väljavaateid, mis praegu ettevõtlust ja tulusid ümbritsevad, tundub ebatõenäoline, et kuhjunud likviidsuseid vahendeid hakatakse lähiajal ülemäära kulutama, mis võiks suurendada inflatsioonisurvet. Kas oht hinnastabiilsusele hakkab taas suurenema, sõltub pikema aja jooksul siiski sellest, kui suure osa likviidsusest, mis on rahapakkumise tugeva kasvu pikaleveninud perioodil kuhjunud, neelab laenukapitali osakaalu vähendamine ja kui palju sellest likviidsusest jääb alles kindlustunde taastumise ajaks.

Joonis 10. Rahapakkumise nominaalse vahe hinnangud¹

(protsent rahaagregaadist M3; sesoonsete ja kalendriliste mõjudega kohandatud; detsember 1998 = 0)

- ametlikule M3-le tuginev rahapakkumise nominaalne vahe
- ..... investoriportfelli struktuurimuutuste hinnangulise mõjuga korrigeeritud M3-le tuginev rahapakkumise nominaalne vahe²

Allikas: EKP.

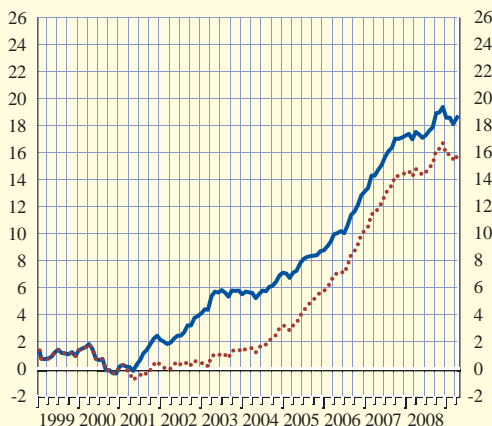
¹ Rahapakkumise nominaalne vahe on erinevus M3 tegeliku taseme ja selle M3 taseme vahel, mis oleks tulenenud M3 pidevast kasvust kontrollväärtusega 4,5% alates 1998. aasta detsembrist (baasperiood).

² Investoriportfelli M3 suunas toimunud struktuurimuutuste ulatuse hinnangute koostamisel kasutatakse EKP 2004. aasta oktoobri kuubülletääni artiklis „Monetary analysis in real time” jaotises 4 kirjeldatud üldmeetodit.

Joonis 11. Rahapakkumise reaalse vahe hinnangud¹

(protsent reaalsest rahaagregaadist M3; sesoonsete ja kalendriliste mõjudega kohandatud; detsember 1998 = 0)

- ametlikule M3-le tuginev rahapakkumise reaalse vahe
- ..... investoriportfelli struktuurimuutuste hinnangulise mõjuga korrigeeritud M3-le tuginev rahapakkumise reaalse vahe²

Allikas: EKP.

¹ Rahapakkumise reaalse vahe on erinevus ÜTHIga kohandatud M3 tegeliku taseme ja selle M3 kohandatud taseme vahel, mis oleks tulenenud M3 pidevast nominaalsest kasvust kontrollväärtusega 4,5% ja ÜTHI-inflatsioonist vastavalt EKP hinnastabiilsuse määratlusele. Baasperiood on 1998. aasta detsember.

² Investoriportfelli M3 suunas toimunud struktuurimuutuste ulatuse hinnangute koostamisel kasutatakse EKP 2004. aasta oktoobri kuubülletääni artiklis „Monetary analysis in real time” jaotises 4 kirjeldatud üldmeetodit.

2.2. REAALSEKTORI JA INSTITUTIONAALSETE INVESTORITE FINANTSINVESTEERINGUD

Reaalsektori finantsinvesteeringute kogumahu aastakasv, mis oli alates 2007. aasta keskepaigast pidevalt vähenenud, kiirenes 2008. aasta neljandas kvartalis. Kasv hoogustus üksnes tänu valitsussektori tugevamale panusele, sest teiste sektorite osa vähenes jätkuvalt. Kuna rahalisi vahendeid hakati ulatuslikult välja võtma, eeskätt aktsiafondidest, suurenes aastane väljavool investeerimisfondidest märkimisväärselt ka 2008. aasta neljandas kvartalis. Kindlustusseltside ja pensionifondide finantsinvesteeringute aastakasv pöördus samas kvartalis tõusule, seda peamiselt tänu investeerimisele hoiustesse.

REAALSEKTOR

Reaalsektori finantsinvesteeringute kogumahu aastakasv, mis oli alates 2007. aasta keskepaigast pidevalt langenud, kiirenes 2008. aasta neljandas kvartalis (viimane kvartal, mille kohta on vastavad andmed olemas) eelmise kvartali 3,3%lt 3,8%ni (vt tabelit 2).

Liigitus investeerimisinstrumentide kaupa näitab, et see tõus kajastab muu hulgas raha ja hoiuste, aktsiate ja muude omandiväärtpaberite, muude finantsinstrumentide (nt tuletisinstrumentid ja kaubanduskrediit) ja vähemal määral ka võlakirjade kujul hoitavate investeeringute aastaste kasvumäärade suurenemist. Seevastu kindlustustehniliste reservide ja avatud investeerimisfondide osakute aastakasv 2008. aasta neljandas kvartalis aeglustus.

Liigitus reaalsektorite kaupa näitab, et finantsinvesteeringute kogumahu aastakasvu tõusule pöördumise tingis täielikult valitsussektori finantsinvesteeringute kiirem kasv, sest teiste sektorite finantsinvesteeringute kasv aeglustus jätkuvalt (vt joonis 12). Täpsemalt öeldes hoogustus valitsussektori finantsinvesteeringute aastakasv 2008. aasta neljandas kvartalis eelneva kvartali

Tabel 2. Euroala reaalsektori finantsinvesteeringud

	Bilansiline jääk protsendina finantsvaradest ¹	Aastakasvud									
		2006 III kv	2006 IV kv	2007 I kv	2007 II kv	2007 III kv	2007 IV kv	2008 I kv	2008 II kv	2008 III kv	2008 IV kv
Finantsinvesteeringud	100	5,2	5,3	5,3	5,3	4,9	4,4	3,9	3,4	3,3	3,8
Sularaha ja hoiused	26	7,2	7,0	7,3	8,0	7,4	7,1	6,8	5,6	5,7	6,7
Võlaväärtpaberid, v.a tuletisinstrumentid	6	4,9	7,6	5,5	3,7	2,4	2,9	2,5	2,8	3,4	4,4
millest: lühiajalised	1	14,1	25,8	15,8	14,2	21,3	25,4	25,0	6,8	-7,3	0,6
millest: pikaajalised	5	4,0	6,0	4,5	2,6	0,5	0,7	0,1	2,3	4,8	4,8
Aktsiad ja muud omandiväärtpaberid, v.a avatud investeerimisfondide osakud	27	2,3	2,2	2,3	2,5	2,9	3,0	3,2	3,2	3,1	3,8
millest: noteeritud aktsiad	6	0,6	0,1	1,2	1,8	1,8	2,9	3,2	3,5	3,8	3,3
millest: noteerimata aktsiad ja muud omandiväärtpaberid	21	2,9	3,0	2,7	2,7	3,3	3,0	3,2	3,1	2,8	4,0
Avatud investeerimisfondide osakud	5	0,0	-0,5	0,1	0,4	-1,5	-3,3	-5,4	-6,6	-6,6	-7,3
Kindlustustehniline reserv	16	7,7	7,1	6,7	6,5	6,1	5,7	5,2	4,7	4,4	3,6
Muud ²	21	8,1	8,5	9,1	8,4	7,6	6,3	4,6	3,6	3,2	4,0
M3 ³		8,4	9,9	11,0	11,0	11,4	11,6	10,1	9,7	8,7	7,5

Allikas: EKP.

¹ Viimase olemasoleva kvartali lõpu seisuga. Ümardamise tõttu ei pruugi arvud täielikult ühtida.

² Muud finantsvarad hõlmavad laene, tuletisinstrumente ja muid debitoorseid võlgnevusi, mis omakorda hõlmavad kaupu ja mittefinantsseeneid pakkuvate ettevõtete antud kaubanduskrediiti.

³ Kvartali lõpp. Rahaagregaat M3 sisaldab rahalaadseid instrumente, mida euroala mitterahaloomesutused (s.t reaalsektor ja mitterahaloomelised finantsasutused) hoiavad euroala rahaloomeasutustes ja keskvalitsuses.

1,8%ga võrreldes tunduvalt, jõudes 11,4%ni, mis on kõrgeim tase alates EMU kolmanda etapi algusest. Seda võib seletada asjaoluga, et pärast pingete kasvu finantsturgudel 2008. aasta septembris omandasid riigid pangandussüsteemi stabiilsuse tagamiseks osalusi krediitiasutustes. Seevastu kodumajapidamiste ning kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete finantsinvesteeringute aastakasv alanes endiselt, jätkates alates 2007. aasta algusest täheldatud langustrendi; mõlemad kasvumäärad on oma madalaimatel tasemetel alates EMU kolmanda etapi algusest. Erasektori finantsinvesteeringute arengu kohta vt täpsemalt osadest 2.6 ja 2.7.

INSTITSIONAALSED INVESTORID

Euroala investeerimisfondide (v.a rahaturufondid) koguvara väärtus jätkas 2008. aasta neljandas kvartalis tugevat langust, kahanedes 26,6% võrreldes eelmise aasta sama perioodiga (kolmandas kvartalis oli langus aastatagusega võrreldes 20,0%).¹ Nagu eelmiseski kvartalis

tulenes langus võrreldes eelmise aasta sama perioodiga peamiselt sellest, et vähenes investeerimisfondide poolt aktsiates ja muudes omandiväärtpaberites võetud positsioonide väärtus, ning vähemal määral ka sellest, et alanen nende poolt investeerimisfondide osakutes võetud positsioonide väärtus. Tehinguandmed viitavad sellele, et investeerimisfondide vara koguväärtuse languse 2008. aasta neljandas kvartalis võrreldes eelmise aasta sama perioodiga võib üldjoontes võrdselt kirjutada varade allahindamise mõju ja tehingute vähenemise arvele.

EFAMA² andmed eri liiki investeerimisfondide netokäibe kohta 2008. aasta neljandas kvartalis viitavad jätkuval suuremahulisele aastasele netoväljavoolule nii aktsia- kui ka võlakirjafondidest (vt joonis 13). Peale selle täheldati neljandas kvartalis suuremat väljavoolu sega-/tasakaalustatud fondidest, kusjuures eelmise kahe kvartali jooksul oli väljavool neist fondidest minimaalne. Seevastu aastane sissevool rahaturufondidesse kasvas võrreldes eelnenud kvartaliga jätkuvalt. Kokkuvõttes võib nende muutuste põhjal märkida, et kui 2005. ja 2006. aastal täheldati suhteliselt tugevat sissevoolu investeerimisfondidesse, eriti aktsia- ja võlakirjafondidesse, siis 2008. aastat iseloomustas vastupidine protsess.

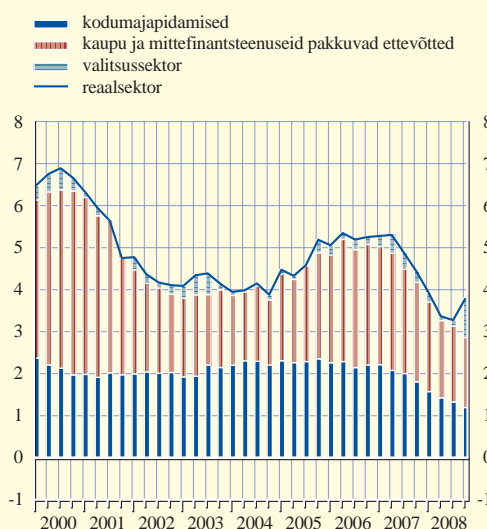
Eelmise kvartaliga võrreldes kiirenes kindlustusseltside ja pensionifondide finantsinvesteeringute aastakasv 2008. aasta neljandas kvartalis 4,0%lt 4,6%ni (vt joonis 14). Instrumentide löikes tulenes see peamiselt hoiustesse tehtavate investeeringute (sisalduvad „muudes” finantsinvesteeringutes) kasvust, mis ületas võlakirjadest ning aktsiastest ja muudesse omandiväärtpaberitesse tehtavate investeeringute vähenemise.

¹ Tuleb märkida, et 2008. aasta detsembri andmed sisaldavad teatud hulka järelevalve alla mittekuuluvaid investeerimisfondide, mida varasemad andmed ei hõlmanud, ning see põhjustas koguvara suurenemise ligikaudu 120 miljardi euro võrra. Kui see summa 2008. aasta detsembri näitajast maha arvata, oleks euroala investeerimisfondide koguvara väärtuse langus 2008. aasta neljandas kvartalis isegi suurem, eelmise aasta sama ajaga võrreldes 28,7%.

² Euroopa Fondivalitsejate Liit (EFAMA) väljastab andmeid Saksamaa, Kreeka, Hispaania, Prantsusmaa, Itaalia, Luksemburgi, Madalmaade, Austria, Portugali ja Soome avatud aktsia- ning võlakirjafondide avalike emissioonide netokäibe (või netosissevoolu) kohta. Vt EKP 2004. aasta juuni kuubülletääni taustinfo „Netorahavood euroala aktsia- ja võlakirjafondidesse”.

Joonis 12. Reaalsektori finantsinvesteeringud

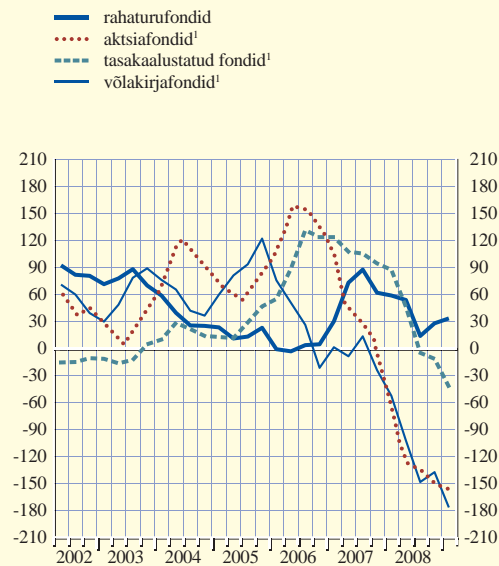
(aastane muutus protsentides; panus protsendipunktides)

Allikas: EKP.

Joonis 13. Aastased netovood investeerimisfondidesse (kategooriate kaupa)

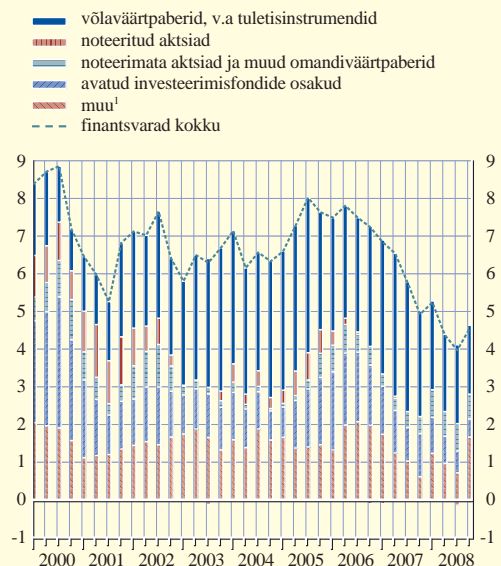
(mld EUR)

Allikas: EKP ja EFAMA.
¹ EKP arvutused EFAMA esitatud riiklike andmete põhjal.

Joonis 14. Kindlustusseltside ja pensionifondide finantsinvesteeringud

(aastane muutus protsentides; panus protsendipunktides)

Allikas: EKP.
¹ Hõlmab laenusid, hoiuseid ja kindlustustehnilist reservi, muid debiitorseid võlgnevusi ja tuletisinstrumente

2.3. RAHATURU INTRESSIMÄÄRAD

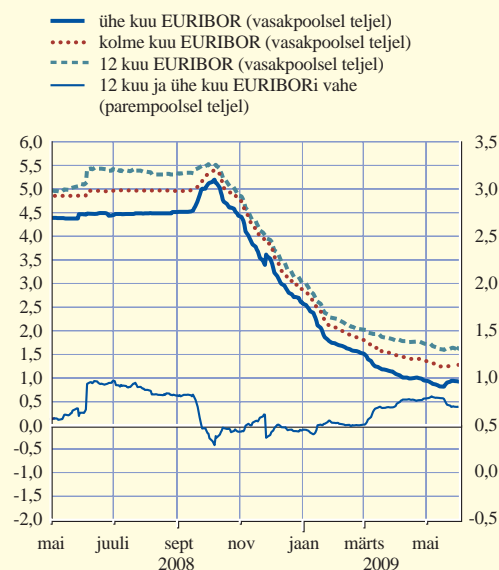
Viimase kolme kuu jooksul alanesis kõik rahaturu intressimäärad jätkuvalt. Kooskõlas EKP baasintressimäärade langetamisega alanesis nii rahaturu tagatud kui ka tagamata intressimäärad kõigi tähtaegade lõikes. See on vastavuses rahaturu tingimuste järkjärgulise normaliseerumisega pärast pingete kasvu finantsturgudel 2008. aasta septembris. Seda seisukohta toetab ka asjaolu, et vahe rahaturu tagatud ja tagamata intressimäärade vahel jätkas märtsist juuni alguseni vähenemist. Sellegipoolest on nimetatud vahe võrreldes enne finantsturgude ebastabiilsust täheldatud tasemetega suur.

Rahaturu tagamata intressimäärad on viimase kolme kuu jooksul kõigi tähtaegade lõikes pidevalt alanenud, mis tuleneb nii EKP baasintressimäärade langetamisest kui ka rahaturu pingete jätkuvast nõrgenemisest. Ühe, kolme, kuue ja 12 kuu EURIBORi määrad olid 3. juuni seisuga vastavalt 0,92%, 1,26%, 1,46% ja 1,62%, s.o vastavalt 60, 55, 46 ja 41 baaspunkti 2. märtsi tasemetest madalamad. Kokkuvõttes muutus rahaturu tulukõver kõnealusel perioodil veidi järsemaks, nagu näitab 12 kuu ja ühe kuu EURIBORi määrade vahe, mis kerkis 2. märtsi 51 baaspunktilt 3. juuniks 70 baaspunktini (vt joonis 15).

Tagamata EURIBORi määrade ja tagatud intressimäärade (nagu EUREPO ja EONIA vahestehingute indeksist tuletatud määrad) vahe on alates märtsist veelgi vähenenud. Kolmekuulise tähtaja puhul oli vahe 3. juunil 48 baaspunkti, mis tähendab tunduvalt langust võrreldes 97 baaspunktiga 2. märtsil. Kuigi need vahed on võrreldes finantsturgude ebastabiilsusele eelnenud tasemetega suhteliselt suured, on hiljutine langus kooskõlas seisukohaga, et rahaturgude olukord on pikamisi paranenud (vt joonis 16).

Joonis 15. Rahaturu intressimäärad

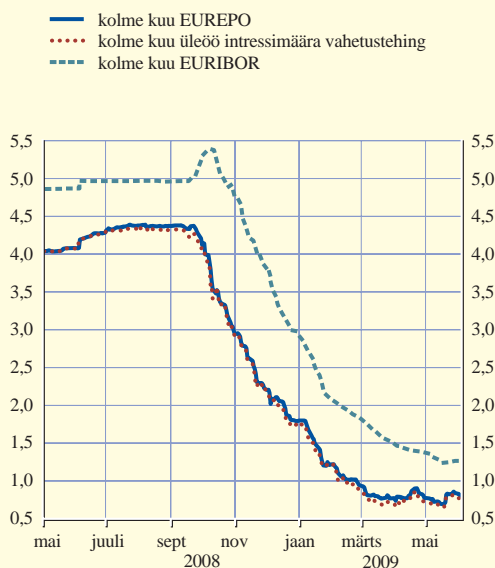
(protsenti aastas; vahe protsendipunktides; päevased andmed)

Allikad: EKP ja Reuters.

Joonis 16. Kolme kuu EUREPO, EURIBOR ja üleöö intressimäära vahetustehing

(protsenti aastas; päevased andmed)

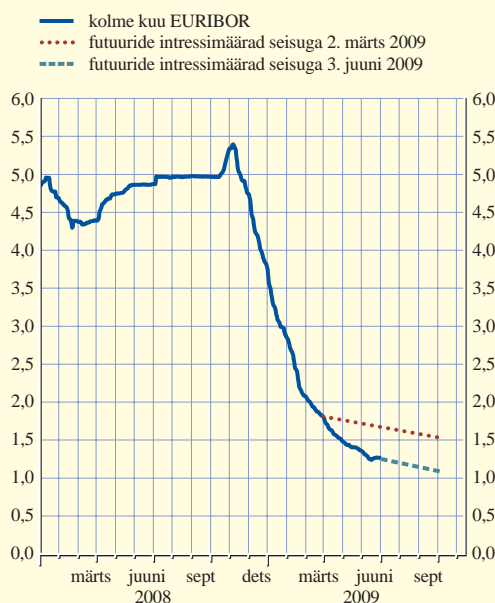
Allikad: EKP, Bloomberg ja Reuters.

2009. aasta septembris ja detsembris ning 2010. aasta märtsis lõppevate kolme kuu EURIBORi futuurlepingute hindade põhjal eeldatavad intressimäärad alanesid 2. märtsi tasemetega võrreldes vastavalt 44, 50 ja 49 baaspunkti, olles 3. juunil vastavalt 1,080%, 1,185% ja 1,275% (vt joonis 17). 2009. aasta septembris lõppevate kolme kuu EURIBORi futuurlepingute optsioonidest tuletatud eeldatav volatiilsus aprillis vähenes veidi ning mais suurelt jaolt stabiliseerus (vt joonis 18).

Väga lühiajalistest intressimääradest rääkides on EONIA alates märtsist märkimisväärselt alanenud, mis tulenes suurel määral sellest, et EKP nõukogu jätkas 5. märtsil, 2. aprillil ja 7. mail baasintressimäärade langetamist. Seega on eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimäära alates 2008. aasta 8. oktoobrist nüüdseks vähendatud kokku 325 baaspunkti võrra. EONIA alanemine tuleneb ka ülisuurte summade jaotamisest eurosüsteemi refinantseerimisoperatsioonide kaudu, eriti pärast otsust viia iganädalased põhilised refinantseerimisoperatsioonid alates 15. oktoob-

Joonis 17. Kolme kuu intressimäärad ja futuuride intressimäärad euroalal

(protsenti aastas; päevased andmed)

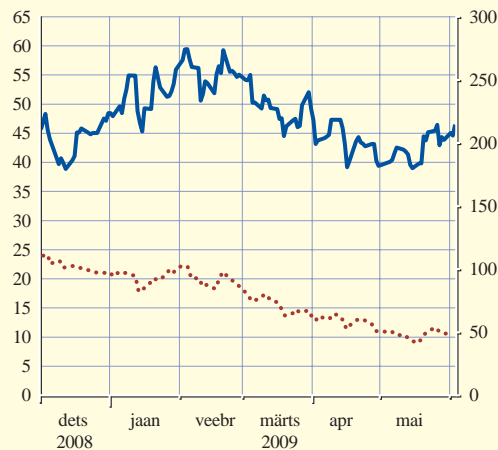
Allikas: Reuters.
Märkus. Londoni Rahvusvahelisel Finantsfutuuride Börsil (LIFFE) noteeritud kolmekuulised futuurlepingud, mille loovutustähtaeg on käesoleva ja järgneva kolme kvartali lõpus.

Joonis 18. Eeldatav volatiilsus, mis on tuletatud kolme kuu EURIBORI futuurlepingute optsioonidest, mille tähtaeg on 2009. aasta septembris

(protsenti aastas; baaspunktides; päevased andmed)

- protsenti aastas (vasakpoolisel teljel)
- ..... baaspunktides (parempoolisel teljel)

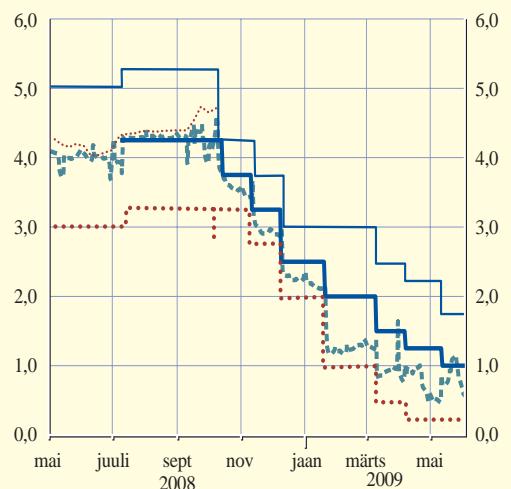

Allikad: Bloomberg, Reuters ja EKP arvutused.
Märkus. Baaspunktid arvutatakse välja protsentides esitatud eeldatava volatiilsuse ja vastava intressimäära põhjal (vt ka 2002. aasta mai kuubülletäni taustinfo „Measures of implied volatility derived from options on short-term interest rate futures“).

Joonis 19. EKP intressimäärad ja üleööturu intressimäär

(protsenti aastas; päevased andmed)

- põhiliste refinantseerimisoperatsioonide pakkumise intressi alammäär / fikseeritud intressimäär
- ..... hoiustamise püsivõimaluse intressimäär
- - - - - üleööturu intressimäär (EONIA)
- laenamise püsivõimaluse intressimäär
- ..... põhiliste refinantseerimisoperatsioonide piirintressimäär

Allikad: EKP ja Reuters.

rist 2008 läbi jaotamispiiranguta fikseeritud intressimääraga pakkumismenetlusena. Suhteliselt suur volatiilsus on siiski säilinud. EONIA tõusis mai kahe viimase nädala jooksul märkimisväärselt, püüdes neljal järjestikusel päeval 22.–27. mail 2009 põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimäärast kõrgemal, langes ta seejärel nimetatud määrast jälle allapoole (vt joonis 19). EONIA ajutine tõus on osaliselt seletatav ülelikviidsuse vähenemisega turul, sest pangad alandasid oma pakkumismahte põhilistel refinantseerimisoperatsioonidel, kasutades stabiilselt, kuigi piiratud ulatuses, hoiustamise püsivõimalust. Kokkuvõttes alanes EONIA 2. märtsi 1,28%lt 3. juuniks 0,58%le.

Taustinfo 2

LIKVIIDSUSKESKKOND JA RAHAPOLIITILISED OPERATSIOONID 11. VEEBRUARIST 12. MAINI 2009

Antud taustinfos antakse ülevaade EKP likviidsusjuhtimisest 10. märtsil, 7. aprillil ja 12. mail 2009 lõppenud kolmel kohustusliku reservi arvestusperioodil. EKP jätkas nimetatud perioodidel enamiku meetmete rakendamist, mis võeti finantsturgude pingete tugevnemise tõttu kasutusele 2008. aasta oktoobris. Eelkõige teostati kõiki refinantseerimisoperatsioone eurodes ja USA dollarites jätkuvalt jaotamiskiiranguta (kõik pakkumised rahuldati) ja fikseeritud intressimääraga (eurodes noteeritud operatsioonide puhul kasutatav EKP rahapoliitiline intressimäär) pakkumismenetluste kaudu ning nendes avaturuoperatsioonides aktsepteeriti tagatisena endiselt suuremas valikus varasid.

2009. aasta märtsis teatas EKP, et jaotamiskiiranguta ja fikseeritud intressimääraga pakkumismenetluste kasutamist kõigi eurodes teostatavate refinantseerimisoperatsioonide puhul pikendatakse veelkord – seekord 2009. aasta lõpuni. Algselt teatati 2008. aasta oktoobris, et seda menetlust kasutatakse kõigi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide puhul vähemalt kuni 2009. aasta 20. jaanuarini ning kõigi pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide puhul kuni märtsini.

Mais otsustas EKP jätkata laiendatud krediivõimaluste pakkumist ning kuulutas välja likviidsust suurendavate pikemaajaliste üheaastase tähtajaga refinantseerimisoperatsioonide kasutuselevõtu (lisaks olemasolevatele kolme ja kuue kuu (arvestusperioodide) pikkustele tähtaegadele); esimene sellistest üheaastase tähtajaga operatsioonidest on kavandatud juunikuusse. Samal ajal pikendati algselt 2008. aasta oktoobris välja kuulutatud tagatisena aktsepteeritavate varade ajutiselt täiendatud loetelu kehtivust kuni 2010. aasta lõpuni. EKP nõukogu langetas ka põhimõttelise otsuse, et eurosüsteem hakkab tegelema euroalal emiteeritud eurodes noteeritud tagatud võlakirjade ostmise programmiga. Peale selle saab Euroopa Investeerimispanngast alates 8. juulist eurosüsteemi rahapoliitilistes operatsioonides aktsepteeritav osaline teiste osalistega samadel tingimustel.

Aprillis suurendas EKP koostööd teiste keskpankadega, sõlmides USA Föderaalreservi Süsteemiga vahetustehingute kokkuleppe, mille kohaselt EKP pakub Föderaalreservi Süsteemile 30. oktoobrini 2009 likviidsust kuni 80 miljardit eurot. Vaatlusalusel perioodil Föderaalreservi Süsteem vahetustehingute kokkuleppe alusel saadud võimalusi ei kasutanud. EKP pikendas samuti osalistele Šveitsi frankide pakkumist vahetustehingute teel kuni juuli lõpuni.

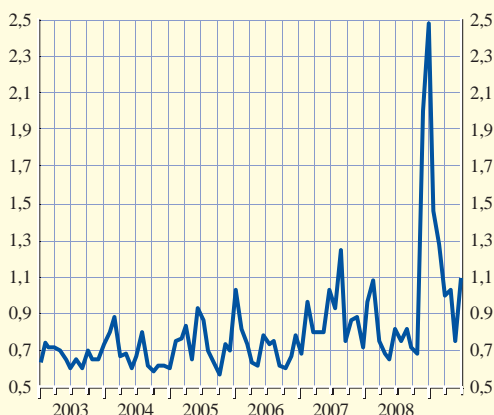
Vaatlusalusel perioodil võis täheldada eurorahaturu jätkuvat paranemist. Näiteks kolme kuu EURIBORi ja EONIA vahetustehingute intressimäärade vahe, mis näitab krediidi- ja likviidsusriski taset, vähenes püsivalt ning oli vaatlusaluse perioodi lõpus üldjoontes samal tasemel kui enne pingete kasvu 2008. aasta septembri keskel.

Pangandussüsteemi likviidsusvajadus

Kolmel vaadeldaval arvestusperioodil oli pankade päevane likviidsusvajadus – mida määratletakse autonoomsete tegurite, kohustuslike reservide ja ülereservide (s.t kohustuslikku reservi ületavad vahendid, mida hoitakse arvelduskontodel) summana – keskmiselt 612,0 miljardit eurot, mis oli 18,1 miljardit rohkem kui eelmise kolme arvestusperioodi keskmine. Peamiselt tulenes see 18,6 miljardi suurusest autonoomsete tegurite kasvust, samal ajal kui keskmine kohustuslik reserv ja ülereserv olid vastavalt 0,1 miljardit ja 0,3 miljardit eurot väiksemad kui eelmisel kolmel arvestusperioodil (vt joonis A). Autonoomsete tegurite keskmise taseme tõus peegeldas peamiselt

Joonis A. Pankade kohustusliku reservi ületavad vahendid, mida hoitakse arvelduskontodel

(mld EUR, keskmine tase igal arvestusperioodil)

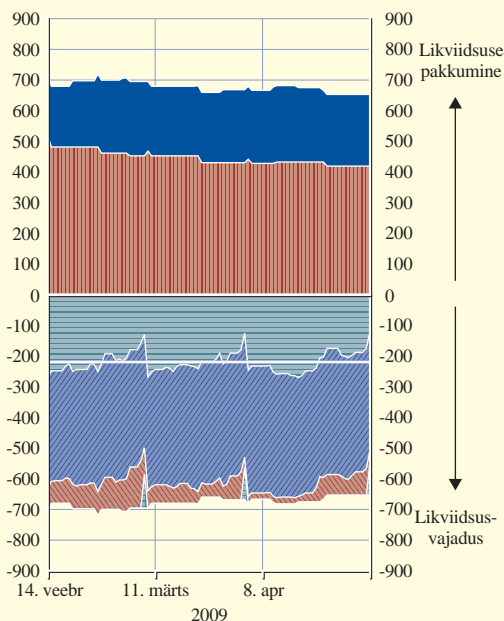

Allikas: EKP.

Joonis B. Pangandussüsteemi likviidsusvajadus ja likviidsuse pakkumine

(mld EUR; iga kirje juures on esitatud kogu perioodi päevased keskmised näitajad)

- põhilised refinantseerimisoperatsioonid: 232,1 mld EUR
- pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid: 445,9 mld EUR
- arvelduskontodel hoitavad vahendid: 220,4 mld EUR (ülereserv: 1,0 mld EUR)
- kohustusliku reservi nõue: 219,4 mld EUR
- autonoomsed likviidsustegurid: 391,6 mld EUR
- hoiustamise püsivõimaluse netokasutus: 62,5 mld EUR
- peenhäälestusoperatsioonid: 3,5 mld EUR

Allikas: EKP.

valitsuste hoiuste kasvu ning väiksemas ulatuses ringluses olevate pangatähtede kasvu. Nagu eelmistel arvestusperioodidelgi, hõlmasid autonoomsed tegurid koostöös teiste keskpankadega teostatavate välisvaluuta vahetustehingute mõju euro likviidsuskeskkonnale. Kolmel vaadeldaval kohustusliku reservi arvestusperioodil oli kohustusliku reservi nõudest tingitud keskmine päevane likviidsusvajadus 219,4 miljardit eurot. Autonoomsete tegurite keskmisest tasemest ning keskmisest ülereservist tulenes vastavalt 391,6 miljardi euro ja 1,0 miljardi euro suurune vajadus (vt joonis B).

Kuna paljud pangad jätkasid oma likviidsusvajaduse katmist eurosüsteemi refinantseerimisoperatsioonide abil, tingis jaotamisi- ja piiranguta pakkumismenetluste kasutamine pangandussüsteemis tervikuna suure, kuigi väheneva ülelikviidsuse. See tõi kaasa hoiustamise püsivõimaluse märkimisväärse kasutamise. 10. märtsil, 7. aprillil ja 12. mail lõppenud arvestusperioodidel kasutati hoiustamise püsivõimalust päevas keskmiselt vastavalt 93,9 miljardi, 56,6 miljardi ja 41,9 miljardi euro ulatuses. See tähistab langust 20. jaanuaril 2009 lõppenud arvestusperioodi 235,5 miljardi euro suuruselt tiptasemelt.

Likviidsuse pakkumine ja intressimäärad

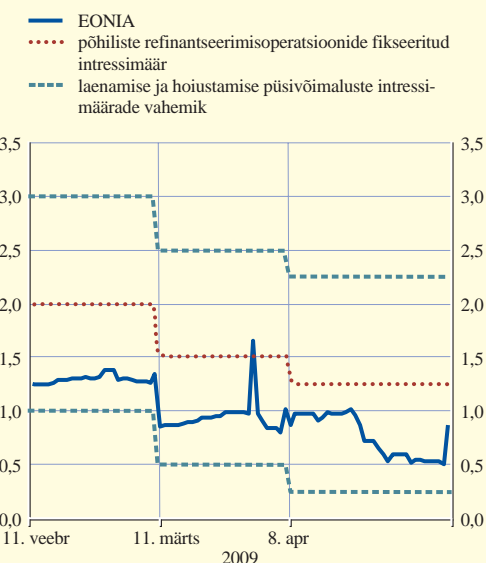
Kooskõlas 2009. aasta alguses alanud trendiga jätkus avaturuoperatsioonide jäägi kahane-mine. 12. mail lõppenud kohustusliku reservi arvestusperioodil oli keskmine avaturuoperatsioonide jääk 663 miljardit eurot, mis on palju väiksem kui 2008. aasta lõpus täheldatud kõigi aegade kõrgeim tase 857 miljardit eurot. See tulenes peamiselt pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide jäägi vähenemisest, samal ajal kui põhiliste refinantseerimisoperatsioonide jääk oli stabiilsem ja isegi kasvas mõnevõrra (vt joonis B). Seetõttu moodustasid põhilised refinantseerimisoperatsioonid 12. mail lõppenud arvestusperioodil 36% refinantseerimisoperatsioonide kogujäägist, mis on oluline kasv võrreldes 2008. aasta lõpu hõlmanud arvestusperioodi 25% ga.

Kajastades osaliste nõudlust ülelikviidsuse järele (s.t likviidsus, mis ületab kohustusliku reservi nõuete täitmisest, autonoomsetest teguritest ja ülereservist tulenevat vajadust), püsis EONIA kolmel vaadeldaval arvestusperioodil põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimäär (s.t rahapoliitilise intressimäär) ja hoiustamise püsivõimaluse intressimäär vahel (vt joonis C), nagu see on olnud alates oktoobrist 2008. Samal ajal, paralleelselt hoiustamise püsivõimaluse vähenenud kasutamisega, lähenes EONIA põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimäärle. 12. mail lõppenud arvestusperioodil oli EONIA põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimäärast madalam keskmiselt ligikaudu 50 baaspunkti, võrreldes umbes 70 baaspunktiga 10. märtsil lõppenud arvestusperioodil.

Lisaks väljendas EONIA kogu vaatlusalusel perioodil kalendrilisi mõjusid, olles kõrgem iga kuu viimasel päeval (eriti kvartali lõpus) ning iga arvestusperioodi viimasel päeval, mil EKP teostas regulaarseid likviidsust vähendavaid peenhäälestusoperatsioone. EONIA oli kõrge ka lihavõttepühade paiku.

Joonis C. EONIA ja EKP intressimäärad

(päevased intressimäärad protsentides)

Allikas: EKP.

2.4. VÕLAKIRJATURUD

Viimase kolme kuu jooksul on maailma võlakirjaturgudel valitsev meeleolu ja investorite riskivalmidus üldiselt paranenud. Võrreldes veebruarilõpu tasemega on pikaajaliste riigivõlakirjade intressimäärad suurriikides tõusnud. Võlakirjaturu eeldatav volatiilsus vähenes euroalal ja Jaapanis, kuid suurenes Ameerika Ühendriikides. Euroala ettevõtete võlakirjade hinnavahed vähenesid, aga jäid ajaloolises plaanis siiski suureks.

Viimast kolme kuud iseloomustab turgudel valitseva meeleolu ja investorite riskivalmiduse üldine paranemine, mis ilmneb investeerimisportfellide struktuurimuutustest suurema riskiga seotud varade suunas. Võlakirjaturgudel kasvas kümneaastase tähtajaga riigivõlakirjade intressimäär USAs ligikaudu 3,0%lt veebruari lõpus juuni alguseks 3,6%ni, samal ajal kui euroalal tõusid pikaajaliste riigivõlakirjade intressimäärad mõõdukalt, umbes 4%ni. Seega vähenes USA ja euroala kümneaastase tähtajaga riigivõlakirjade nominaalintressimäärade erinevus märgatavalt: juuni alguseks jõudis see –40 baaspunktini. Jaapani kümneaastase tähtajaga riigivõlakirjade intressimäär jäi üldjoontes muutumatuks, püsidis juuni alguses 1,6% taseme lähedal.

Euroalal ja Jaapanis vähenes viimase kolme kuu jooksul võlakirjaturu eeldatava volatiilsusega mõõdetav turuosaliste ebakindlus seoses võlakirjade intressimäärade lähiaja arenguga, kuid USAs jäi see praktiliselt muutumatuks.

Üldiselt on maailma finantsturge alates veebruari lõpust iseloomustanud stabiilsustunde kasv, mis oli laialdaselt täheldatav kõigis vaadeldavates turusegmentides – sellest andis tunnistust nii tarbijate kui ka ettevõtete kindlustunne, mis oli mõlemal pool Atlandit oodatust suurem. Mõnes majandussektoris avalduvaid esimesi paranemise märke võimendas sel perioodil suurriikide keskpankade pidev toetus intressimäärade alandamise ja erakorraliste poliitikameetmete näol. Ebakindluse üldine vähenemine tekitas surve pikaajaliste riigivõlakirjade hindade alanemiseks ja intressimäärade tõusuks. Investorite suurenenud valmisolek investeerida uuesti kõrgema riskitasemega varadesse põhjustas üldiselt ka investeerimisportfellide struktuurimuutusi, mis mõjutasid võlakirjade intressimäärasid sel perioodil.

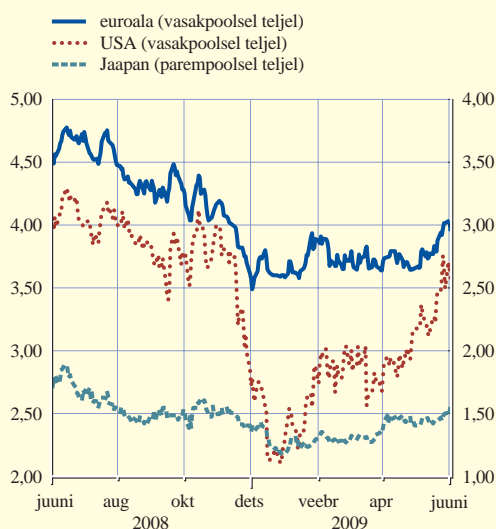
Samas vähenesid vaatlusperioodil riigivõlakirjade hinnavahed euroala piires, mis kajastab peamiselt Saksamaa riigivõlakirjade intressimäärade tõusu – olukorras, kus vahendite ümberpaigutamine turvalisematesse varadesse üldiselt vähenes, oli see märgiks sellest, et investorid võisid hakata naasma suurema riskitasemega varade juurde.

Vaatamata majandusaktiivsuse väljavaadete paranemisele pikemas perspektiivis alanesid euroala inflatsiooniga indekseeritud viieaastase tähtajaga riigivõlakirjade reaalinintressimäärad veebruari lõpust kuni juuni alguseni veel umbes 60 baaspunkti võrra, mis viitab siiski sellele, et investorite arvates makromajanduslikud väljavaated lühiajalises perspektiivis halvenevad. Olukorra sellisena tajumisele on kaasa aidanud ka euroala praegune nõrk majandusaktiivsus, kõikjal vähenev tööhõive ja mure euroala riikide rahanduse ja eelarvepoliitika jätkusuutlikkuse pärast lähiaastatel. Kümneaastase tähtajaga riigivõlakirjade reaalinintressimäärad alanesid vaatlusperioodil siiski palju vähem, umbes 25 baaspunkti võrra, ning alates aprilli lõpust isegi tõusid, püüdes juuni alguses umbes 1,9% juures. Samas tõusis ka viieaastaste forvardvõlakirjade reaalinintressimäär viieks aastaks ning oli juuni alguses 2,7%, mis on kooskõlas pikemaajaliste majandusväljavaadetega, mida tajutakse positiivsemana (vt joonis 21).

Koos nominaalintressimäärade arenguga põhjustas viimase kolme kuu jooksul toimunud reaalinintressimäärade langus hetkevõlakirjade põhiste viie- ja kümneaastaste inflatsiooniootuste tõusu euroalal vastavalt umbes 90 ja 60 baaspunkti võrra. Viieaastaste forvardvõlakirjade põhine inflatsiooniootus viieks aastaks suurenes umbes 30 baaspunkti ja oli vaatlusperioodi lõpus ligikaudu 2,6%. Võrreldav näitaja, inflatsiooniga seotud vahetustehingutest tuletatud inflatsiooniootus jäi aga üldjoontes muutumatuks ja seega võib forvardvõlakirjade põhiste inflatsiooniootuste hiljutine tõus osaliselt kajastada konkreetseid muutusi võlakirjaturul, mitte aga inflatsiooniootuste tegelikku suurenemist. Inflatsiooniga indekseeritud intressimäärade ja võlakirjaturupõhiste inflatsiooniootuste tõlgendamisel tuleb aga olla ettevaatlik, sest aktiivsus euroala inflatsiooniga indekseeritud võlakirjade turgudel on jäänud üldiselt .

Joonis 20. Pikaajaliste riigivõlakirjade intressimäär

(protsenti aastas; päevased andmed)

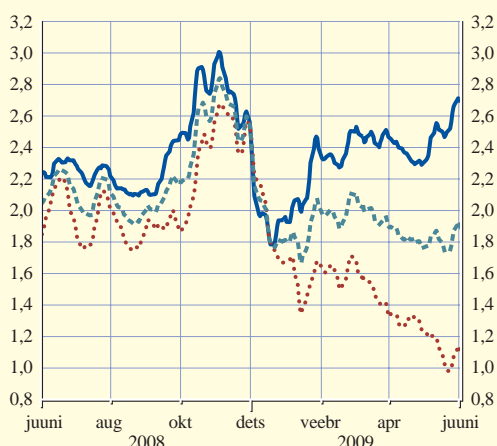
Allikad: Bloomberg ja Reuters.

Märkus. Pikaajaliste riigivõlakirjade intressimäär viitab kümneaastastele võlakirjadele või võlakirjadele, mille tähtaeg on kümnele aastale kõige lähemal.

Joonis 21. Euroala nullkupongiga inflatsiooniga indekseeritud võlakirjade tulused

(protsenti aastas; päevaste andmete viiepäevane libisev keskmine; sesoonselt kohandatud)

- inflatsiooniga indekseeritud viieaastaste forvardvõlakirjade tulused viieks aastaks
- inflatsiooniga indekseeritud viieaastaste hetkevõlakirjade tulused
- inflatsiooniga indekseeritud kümneaastaste hetkevõlakirjade tulused

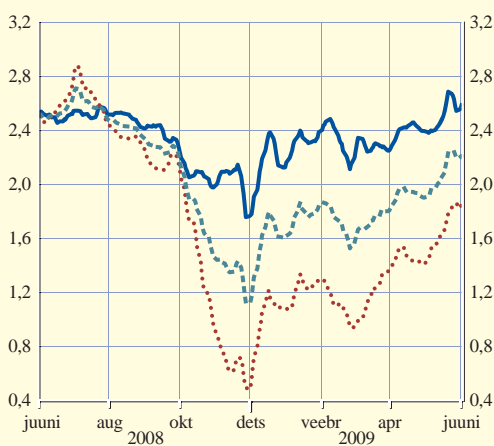

Allikad: Reuters ja EKP arvutused.

Joonis 22. Euroala nullkupongiga võlakirjade turupõhine inflatsiooniootus

(protsenti aastas; päevaste andmete viiepäevane libisev keskmine; sesoonselt kohandatud)

- viieaastaste forvardvõlakirjade turupõhine inflatsiooniootus viieks aastaks
- viieaastaste hetkevõlakirjade turupõhine inflatsiooniootus
- kümneaastaste hetkevõlakirjade turupõhine inflatsiooniootus

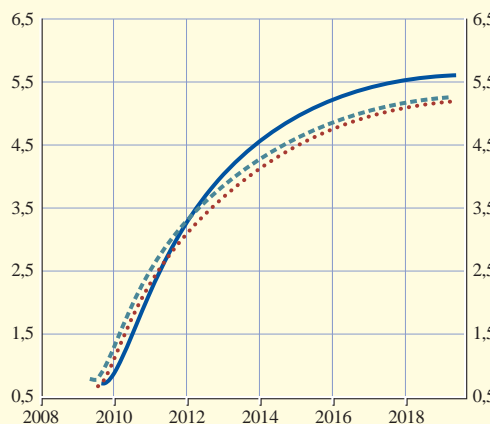

Allikad: Reuters ja EKP arvutused.

Joonis 23. Euroala üleööturu forvardtehingute eeldatavad intressimäärad

(protsenti aastas; päevased andmed)

- 3. juuni 2009
- 30. aprill 2009
- 27. veebruar 2009

Allikad: EKP, EuroMTS (statistika aluseks olevad andmed) ja Fitch Ratings (reitingud).

Märkused. Turul vaadeldavate intressimäärade tähtajalisest struktuurist tuletatud eeldatav forvardtulukõver kajastab turuootusi lühiajaliste intressimäärade tulevaste tasemete suhtes. Eeldatavate forvardtulukõverate arvutamise meetodit on kirjeldatud EKP kodulehe jaotises „Euro area yield curve“. Hinnaangus kasutatud andmed on saadud euroala AAA-reitinguga riigivõlakirjadest.

Euroala forvardmäärade tähtjastruktuur näitab, kuidas euroala pikaajaliste intressimäärade üldine käitumine jaguneb muutusteks eeldatavates intressimäärades (ja nendega seotud riskipreemias) eri tähtaegade lõikes (vt joonis 23). Veebruari lõpust juuni alguseni muutus euroala riigivõlakirjade üleööturu forvardtehingute eeldatava intressimäära kõver üldiselt järsemaks. Langus lühikeste kuni keskmiste tähtaegade lõikes kajastab peamiselt EKP nõukogu otsuseid alandada baasintressimäärasid järgemööda kolmel kuul, s.t märtsis, aprillis ja mais. Sel perioodil langetati eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimäära kokku 100 baaspunkti võrra ehk 1%le.

Viimase kolme kuu jooksul vähenesid euroalal jätkuvalt nii reaal- kui ka finantssektori ettevõtete võlakirjade hinnavad. Kuigi langus hõlmas finants- ja realsektori ettevõtete kõiki reitinguklasse, oli ettevõtete võlakirjade hinnavahede vähenemine nii finants- kui ka realsektoris madalama reitinguga ettevõtete (BBB ja A) puhul eriti märgatav. Koos ettevõtete

võlakirjade emiteerimise pideva kasvuga (vt osa 2.6) viitab niisugune areng sellele, et turuosalised ei ole enam nii pessimistlikud ja nende riskivalmidus on kasvanud. Siiski on ettevõtete võlakirjade hinnavaheed endiselt suured: juuni alguses oli BBB-reitinguga kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete võlakirjade hinnavahe umbes 275 baaspunkti, finantsettevõtete võlakirjade hinnavahe aga umbes 1600 baaspunkti.

2.5. AKTSIATURUD

Juuni alguses olid euroala ja Ameerika Ühendriikide aktsiahindade üldindeksid umbes 25% kõrgemal veebruari lõpu tasemest, pöörates 2008. aasta sügisest alates kestnud langustrendi tõusuks. Investorite riskivalmiduse suurenemise tõi kaasa turul leviv arusaam, et üleilmse kriisi pöördpunkt on lähenemas. Eeldatava volatiilsuse alusel mõõdetav aktsiaturgude ebakindlus vähenes oluliselt, jäädes siiski mõlemal pool Atlandit kriisieelsest tasemest mõnevõrra kõrgemale.

Ajavahemikus veebruari lõpust kuni 3. juunini kerkisid euroala ja Ameerika Ühendriikide aktsiahindade üldindeksid – Dow Jones EURO STOXX ja Standard & Poor's 500 – umbes 25% võrra. Indeksiga Nikkei 225 mõõdetavad Jaapani aktsiahinnad tõusid samal perioodil ligikaudu 30% võrra (vt joonis 24).

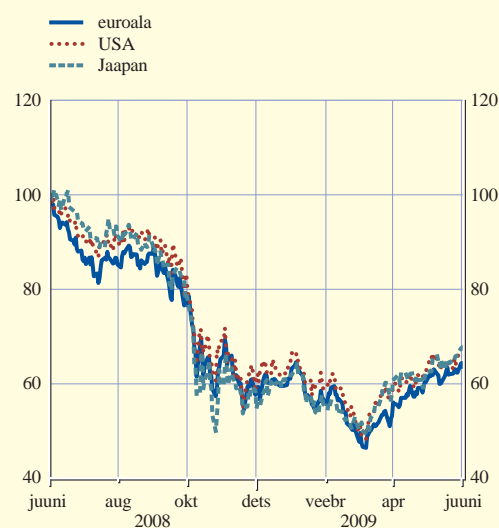
Aktsiaturgude ebakindlus, mida mõõdetakse aktsioptsioonidest tuletatud eeldatava volatiilsusega, on viimasel kolmel kuul vähenenud, langedes 2008. aasta septembris aset leidnud Lehman Brothersi pankroti eelse taseme lähedale (vt joonis 25). Pärast 2008. aasta sügise alguse tiptaset

on aktsiaturgude volatiilsus vähenenud ning vaatamata stabiliseerumisele siiski veel kõrgel tasemel selle aasta alguses, on langus viimasel kolmel kuul mõnevõrra kiirenud. Kuigi aktsiaturgude volatiilsus on siiani pikaajalisest keskmisest kõrgem, viitab selle langus kokkuvõttes turgude stabiliseerumisele.

Turumeeleolu näisid mõjutavat värsked andmed, mis üldiselt osutasid finantsturgude tingimuste paranemisele. Samuti aitasid üldiselt positiivse meeleolu kujunemisele kaasa uuringud ja esialgsed andmed, mis viitasid ettevõtete ja kodumajapidamiste kindlustunde taastumisele, mis püsis siiski madalal tasemel. Viimasel kolmel kuul kasvasid mõnevõrra ka turu ootused, et majandusaktiivsus aasta lõpupoole järk-järgult paraneb. Lisaks viitasid 2009. aasta aprilli euroala pankade laenutegevuse uuringu tulemused laenuitingimuste järkjärgulisele leevenemisele, mis võis omakorda mõjutada positiivselt kodumajapidamiste ja ettevõtete kindlustunnet.

Joonis 24. Aktsiahinnaindeksid

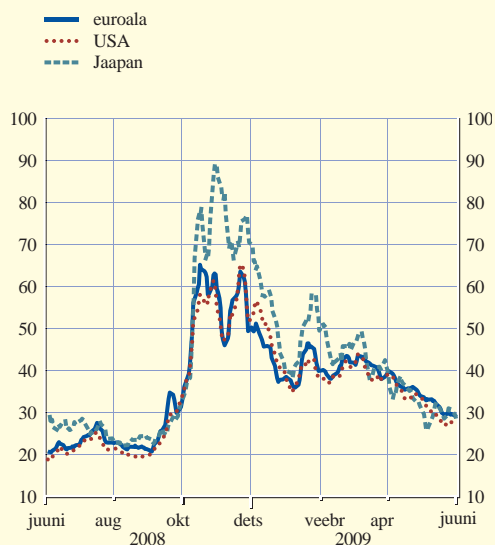
(indeks: 1. juuni 2008 = 100; päevased andmed)

Allikad: Reuters ja Thomson Financial Datastream. Märkus. Kasutatakse järgmisi indekseid: euroala Dow Jonesi EURO STOXX üldindeks, USA Standard & Poor's 500 indeks ja Jaapani Nikkei 225 indeks.

Joonis 25. Aktsiaturu eeldatav volatiilsus

(protsenti aastas; päevaste andmete viiepäevane libisev keskmine)

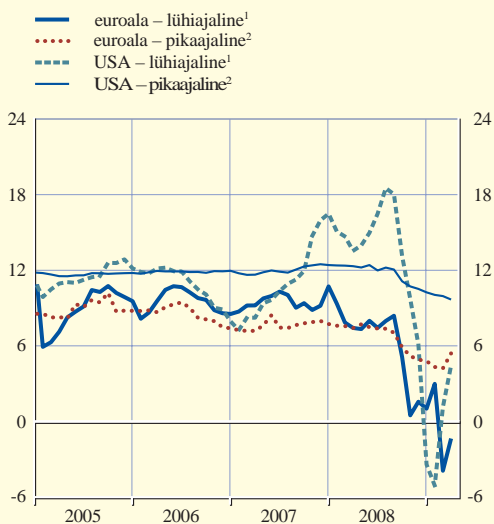

Allikas: Bloomberg.

Märkus. Eeldatava volatiilsuse aegrida viitab aktsiahindade protsentuaalsete muutuste oodatavale standardhälbele kuni kolme kuu jooksul, mis väljendub aktsiahinnaindeksitega seotud optioonide hindades. Eeldatav volatiilsus kajastab euroalal Dow Jonesi EURO STOXX 50 aktsiaindeksi, USA Standard & Poor's 500 aktsiaindeksi ning Jaapanis Nikkei 225 aktsiaindeksi näitajaid.

Joonis 26. Aktsia kohta saadava tulu oodatav kasv USAs ja euroalal

(protsenti aastas; kuised andmed)

Allikad: Thomson Financial Datastream ja EKP arvutused.

Märkused. Ettevõtete tulu oodatav kasv euroalal Dow Jonesi EURO STOXX indeksi järgi ja USAs Standard & Poor's 500 indeksi järgi.

¹ „Lühiajaline” viitab analüütikute järgmise 12 kuu tuluootustele (aastased kasvumäärad).

² „Pikaajaline” viitab analüütikute järgmise kolme kuni viie aasta tuluootustele (aastased kasvumäärad).

Viimase kolme kuu positiivne trend aktsiaturgudel kajastus osaliselt tulude arengus (vt joonis 26). Indeksisse Standard & Poor's 500 kaasatud äriühingute puhul toimus järsk tõus järgmise 12 kuu tuluootustes, mis on olnud alates aprilli algusest taas positiivsed. USA ettevõtete pikaajalised tuluootused langevad siiski endiselt. Euroala ettevõtete pikaajalised ootused (kolm kuni viis aastat ette), mida arvutatakse Dow Jonesi EURO STOXX indekssisse kuuluvate ettevõtete tuluna aktsia kohta, paranesid mais. Euroala ettevõtete oodatav tulu aktsia kohta järgmiseks 12 kuuks siiski vähenes, samal ajal kui tegeliku tulu aastakasv langes samal kuul umbes –33%le.

Sektoripõhiseid muutusi vaadates näeme, et viimasel kolmel kuul tõusid euroalal ja Ameerika Ühendriikides finantssektori aktsiate hinnad umbes 55%. Euroala ja USA kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete aktsiate hinnad kerkisid samal perioodil umbes 15–20%. Peegeldades investorite suurenenud valmisolekut investeerida riskantsematesse varadesse ning samuti üleilmse majanduslanguse aeglustumist, näitasid mõnede selliste tsüklilise tegevusega reaalsektorete nagu põhitööstuste ning tööstus- ja tehnoloogiasektori aktsiate hinnad paremaid tulemusi kui selliste vähem tsüklilundlike sektorite nagu tervishoiu- ja kommunaalteenuste sektori aktsiate hinnad (vt tabel 3).

Tabel 3. Hinnamuutused Dow Jonesi EURO STOXX majandussektorite indeksites

(protsenti perioodi lõpu hindadest)

	EURO STOXX	Põhitoorained	Tee-nused	Tarbe-kaubad	Nafta ja gaas	Finants-sektor	Tervis-hoid	Tööstus	Tehno-loogia	Tele-kommuni-katsiooni-sektor	Kommu-naal-teenused
Majandussektori osakaal											
туру kapitaliseerituses (perioodi lõpu andmed)	100,0	7,9	6,6	12,0	8,4	25,8	4,1	11,9	4,9	7,9	10,5
Hinnamuutused (perioodi lõpu andmed)											
2008 I kv	-16,4	-9,1	-16,2	-13,7	-15,2	-16,6	-17,9	-18,1	-22,2	-20,8	-16,5
2008 II kv	-7,3	7,9	-13,9	-14,7	12,7	-14,8	-0,2	-7,0	-10,7	-5,8	0,6
2008 III kv	-12,1	-25,0	-5,9	0,1	-22,9	-11,1	-6,3	-17,4	-9,9	-1,3	-14,6
2008 IV kv	-21,2	-26,0	-7,7	-19,1	-17,8	-35,0	-9,2	-18,5	-22,8	-2,1	-13,5
2009 I kv	-14,0	-13,6	-8,3	-11,5	-5,9	-20,1	-7,4	-14,0	-9,5	-8,8	-21,0
aprill 2009	15,0	16,4	8,7	14,8	7,7	28,8	4,2	21,0	18,4	-3,7	9,2
mai 2009	3,3	8,1	0,2	0,9	6,3	6,0	2,5	-0,2	0,5	1,4	2,7
27. veebr 2009 – 3. juuni 2009	25,1	30,5	8,9	24,5	14,3	55,0	7,6	29,9	34,5	-4,0	12,6

Allikad: Thomson Financial Datastream ja EKP arvutused.

2.6. KAUPU JA MITTEFINANTSTEENUSEID PAKKUVATE ETTEVÖTETE FINANTSVOOD JA FINANTSSEISUND

Euroala kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete rahastamise keskmine reaalkulu vähenes 2009. aasta esimeses kvartalis oluliselt. Enamiku sellest langusest tõi kaasa pangalaenude reaalkulu ning turupõhise laenamise reaalkulu märgatav kahanemine. Neis oludes jätkus 2008. aasta detsembris alanud kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete võlväärtpaberite emiteerimise kasvutrend, samal ajal kui pangalaenude kasv aeglustus. See viitab tõesti ettevõtete võlaturu jätkuvale taastumisele, kuid võib osutada ka mõnede ettevõtete raskustele piisavate vahendite saamisel pankadest.

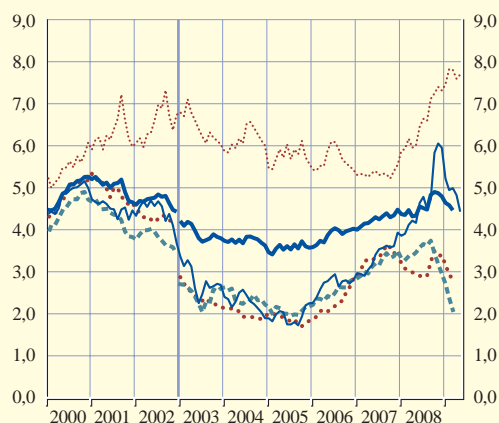
RAHASTAMISTINGIMUSED

Euroala kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete välisrahastamise reaalkulu, mille arvutamiseks kaalutakse erinevate rahastamisallikate kulu nende bilansiliste jääkidega, mis on korrigeeritud hindamismõjudega³, kahanes 2009. aasta esimeses kvartalis 4,4%le, mis on peaaegu 30 baaspunkti madalam kui 2008. aasta viimases kvartalis (vt joonis 27). Samal ajal kui pangalaenude reaaltressimäärad langesid märgatavalt, jätkus 2009. aasta esimeses kvartalis kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete aktsiate reaalkulu kasvutrend, peegeldades vähenenud tuluootusi olukorras, mil majanduse

Joonis 27. Euroala kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete välisrahastamise reaalkulu

(protsenti aastas; kuised andmed)

- rahastamise kogukulu
- ..... rahaloomeasutuste lühiajaliste laenude reaaltressimäärad
- rahaloomeasutuste pikaajaliste laenude reaaltressimäärad
- turupõhise võla reaalkulu
- ..... noteeritud aktsiate reaalkulu

Allikad: EKP, Thomson Financial Datastream, Merrill Lynch ja Consensus Economics Forecast.

Märkused. Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete välisrahastamise reaalkulu mõõdetakse pangalaenude kulu, võlväärtpaberite kulu ja aktsiate kulu kaalutud keskmisena, mille arvutamiseks kohandatakse vastavad bilansilised jäägid inflatsiooniootustega (vt EKP 2005. aasta märtsi kuubülletääni taustinfo 4). 2003. aasta alguses hakati kasutama rahaloomeasutuste laenude ühlustatud intressimäärasi, mis põhjustas statistilises aegrea katkemise.

³ Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate euroala ettevõtete välisrahastamise reaalkulu arvutamist kirjeldatakse täpsemalt 2005. aasta märtsi kuubülletääni taustinfos 4.

väljavaadete pärast tuntakse endiselt muret. Rahaloomeasutuste lühiajaliste reaalintressimäärade vähenemisele aitasid täiendavalt kaasa EKP baasintressimäärade langetamised. Rahaloomeasutuste pikaajalised reaalintressimäärad alanesid esimeses kvartalis oluliselt, s.o 85 baaspunkti võrra. Samuti vähenes 2009. aasta esimeses kvartalis umbes 95 baaspunkti võrra turupõhise laenuvahenditega rahastamise kulu. Pikemas plaanis vaadatuna näeme siiski, et võrreldes 2007. aasta suvel alanud finantsturgude ebastabiilsusele eelnenud olukorraga jäi euroala kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete rahastamise kogu reaalkulu suureks.

Rahapoliitika tõhusa ülekandumise võimaldamiseks on tähtis, et EKP baasintressimäärade muutused mõjutavad nii kodumajapidamistele kui ka ettevõtetele antavate pangalaenude intressimäärasid. Tabelis 4 on näidatud kommertspankade intressimäärade ja kolme kuu rahaturu intressimäärade (EURIBOR) liikumisi ning kahe- ja viieaastase tähtajaga riigivõlakirjade tuluse muutumist. Pankade lühiajalise rahastamise kulude muutusi mõjutab tavaolukorras peamiselt kolme kuu EURIBORi liikumine, samas kui pankade pikemaajalised laenuintressimäärad järgivad tavapäraselt riigivõlakirjade intressimäärade liikumist. Nagu tabelist ilmneb, vähenesid väiksemate (s.o suurusega kuni 1 miljon eurot) ja suuremate (s.o suurusega üle 1 miljoni euro) pangalaenude lühemaajalised intressimäärad 2008. aasta detsembrist 2009. aasta märtsini vastavalt 135 ja 145 baaspunkti võrra. Samal ajal langesid rahaturu lühiajalised intressimäärad 165 punkti võrra, kajastades osaliselt pankadevahelise turu pingete leevenemist. Selline mittetäielik ülekandumine viitab pangalaenude marginaalide suurenemisele samal ajavahemikul.

Olukorras, kus turuosaliste mure inflatsiooniväljavaadete pärast vähenes ning investorid paigutasid portfellides vahendeid ümber kvaliteetsetesse varadesse, vähenes samal perioodil järsult nii kahe- kui ka viieaastase tähtajaga riigivõlakirjade tulusus (vastavalt 90 ja 30 baaspunkti võrra). Neile vastavad muutused pikaajaliste pangalaenude intressimäärades olid vähem märgatavad. Samal ajal kui kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvatele ettevõtetele väljastatud väikeste pikaajaliste laenude intressimäärad kahanesid umbes 60 baaspunkti võrra, vähenesid 1 miljonist eurost suuremate

Tabel 4. Rahaloomeasutuste poolt kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvatele ettevõtetele väljastatud uute laenude intressimäärad

(protsenti aastas; baaspunktid)

							Muutus baaspunktides kuni märtsini 2009 ¹		
	2008 I kv	2008 II kv	2008 III kv	2008 IV kv	2009 veebr	2009 märts	2007 dets	2008 dets	2009 veebr
Rahaloomeasutuste väljastatud laenude intressimäärad									
Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvatele ettevõtetele väljastatud arvelduslaenud	6,55	6,67	6,91	6,26	5,40	5,12	-149	-114	-28
Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvatele ettevõtetele väljastatud laenud, kuni 1 miljon EUR									
ujuva intressimääraga ja kuni üheks aastaks fikseeritud intressimääraga	5,91	6,16	6,34	5,38	4,32	4,03	-205	-135	-29
rohkem kui viieks aastaks fikseeritud intressimääraga	5,23	5,43	5,64	5,32	4,96	4,75	-55	-57	-21
Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvatele ettevõtetele väljastatud laenud, üle 1 miljoni EUR									
ujuva intressimääraga ja kuni üheks aastaks fikseeritud intressimääraga	5,19	5,35	5,62	4,29	3,10	2,83	-252	-146	-27
rohkem kui viieks aastaks fikseeritud intressimääraga	5,34	5,52	5,64	4,77	4,23	3,87	-161	-90	-36
Memokirjed									
Rahaturu kolme kuu intressimäär	4,60	4,94	5,02	3,29	1,94	1,64	-321	-165	-30
Kaheaastaste riigivõlakirjade intressimäär	3,54	4,72	4,09	2,62	1,80	1,74	-232	-88	-6
Viieaastaste riigivõlakirjade intressimäär	3,65	4,75	4,21	3,29	3,00	3,00	-114	-29	0

Allikas: EKP.

¹ Ümardamise tõttu ei pruugi näitajad täielikult ühtida.

pangalaenu intressimäärad 2009. aasta esimeses kvartalis 90 baaspunkti võrra. 2009. aasta aprilli pankade laenu tegevuse uuringus⁴ selgus siiski, et ettevõtjatest laenuvõtjatele esitatavate nõuete karmistamisest teatanud pankade osa oli suurettevõtete puhul mõnevõrra suurem kui väikeste ja keskmiste ettevõtete puhul.

Euroala ettevõtete turupõhise laenuvahenditega rahastamise tingimusi saab hinnata vastavate ettevõtete võlakirjade hinnavahede alusel (mida mõeldakse ettevõtete võlakirjade ja riigivõlakirjade tulususte vahena). 2009. aasta esimeses kvartalis vähenesid hinnavahed kõigis reitinguklassides. Kõnealune kahanemistrend jätkus 2009. aasta aprillis ja mais. Üldine vähenemine oli sel perioodil märgatavam madala krediidi-reitinguga võlakirjade puhul. Euroala BBB-reitinguga võlakirjade määrad langesid näiteks 60 baaspunkti, samal ajal kui AA-reitinguga võlakirjade määrad langesid vähem, nimelt 20 baaspunkti (vt joonis 28).

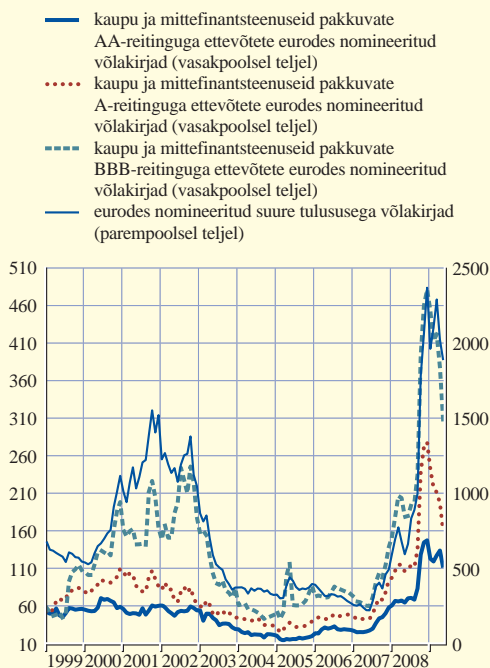
FINANTSVOOD

Enamik euroala ettevõtete kasumlikkuse näitajatest langes 2009. aasta esimeses kvartalis jätkuvalt. Nagu jooniselt 29 näha, aeglustus kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate euroala börsiettevõtete aktsia kohta saadava tulu aastakasv 2008. aasta lõpu -6,1%lt 2009. aasta mais -24,1%le. Tulevikku vaadates näeme, et finantsturu analüütikute esitatud andmed oodatava tulu kohta viitavad sellele, et kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete tulu aktsia kohta jääb järgneva 12 kuu jooksul negatiivseks.

Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete välisrahastamise (sealhulgas rahaloomeasutuste laenud, võlaväärtpaberid ja noteeritud aktsiad) reaalne aastakasv langes 2009. aasta esimeses kvartalis 1,6%le, võrrelduna 2008. aasta neljanda kvartali 2,6%ga (vt joonis 30). Tavapärast moodustasid valdava osa välisrahastamisest rahaloomeasutuste väljastatud laenud, mille aastakasv oli sel perioodil 1,3%, langes eelmise kvartaliga võrreldes 1,1 protsendipunkti võrra. Noteeritud aktsiate emiteerimise teel saadava rahastamise osa vähenes

Joonis 28. Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete võlakirjade hinnavahed

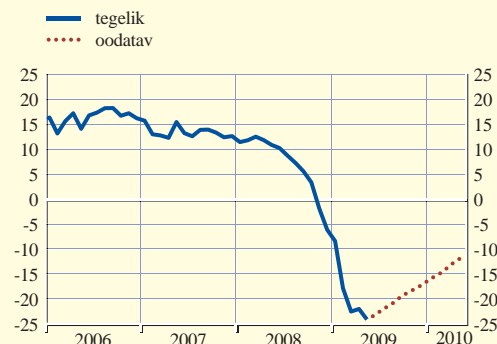
(baaspunktid; kuu keskmised)

Allikad: Thomson Financial Datastream ja EKP arvutused. Märkus. Võlakirjade hinnavahe arvutamiseks kõrvutatakse nimetatud võlakirjade intressimäära AAA-reitinguga riigivõlakirjade intressimääraga.

Joonis 29. Euroala kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate noteeritud ettevõtete tulu aktsia kohta

(protsenti aastas)

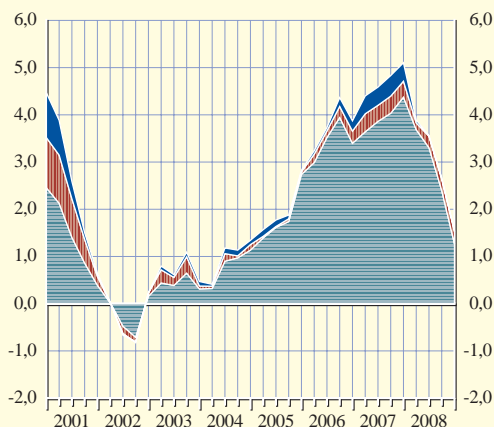
Allikas: Thomson Financial Datastream.

⁴ 2009. aasta aprilli pankade laenu tegevuse uuringu tulemusi kirjeldatakse üksikasjalikumalt 2009. aasta mai kuubülletäänis taustinfos 2.

Joonis 30. Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete välisrahastamise aastase reaalse kasvumäära komponendid¹

(aastane muutus protsentides)

- noteeritud aktsiad
- võlaväärtpaberid
- rahaloomeasutuste väljastatud laenud

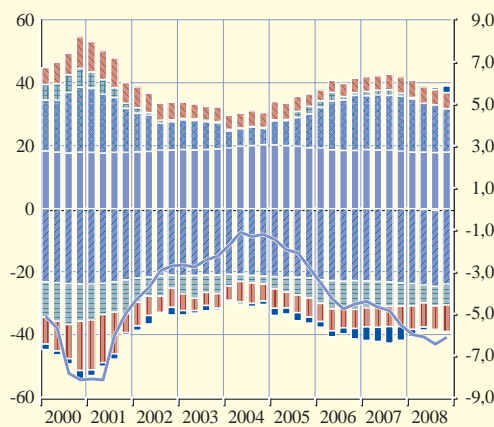

Allikas: EKP.

¹ Aastast reaalselt kasvumäära mõõdetakse aastase tegeliku kasvumäära ja SKP deflaatori kasvumäära vahena.**Joonis 31. Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete säästud, rahastamine ja investeeringud**

(nelja kvartali libisevad summad; protsent kogulisandväärtusest)

- muud
- aktsiate netosoetamine
- finantsvarade (v.a aktsiad) netosoetamine
- kapitali kogumahutus
- noteerimata aktsiate emiteerimine
- noteeritud aktsiate emiteerimine
- laenuvahenditega finantseerimine
- kogusääst ja netokapitaliülekanne
- rahastamislõhe (parempoolsel teljel)

Allikas: euroala kontod.

Märkused. Laenuvahendid hõlmavad laene, võlaväärtpabereid ja pensionifondi reserve. „Muud“ hõlmab tuletisinstrumente, muid kreditoorseid/debitoorseid tasaarveldatud võlgnevusi ja kohandusi. Kontsernisiseseid laenuid on tasaarveldatud. Rahastamislõhe on netolaenuandmise/-võtmise positsioon, mis on üldjoontes kogusäästude ja kapitali kogumahutuse vaheline erinevus.

pisut, samal ajal kui võlaväärtpaberite abil rahastamine jäi 0,3 protsendipunkti tasemel üldjoontes samaks.

Kui vaadata euroala kontode laiemaid koondnäitajaid, siis joonisel 31 on näidatud komponendid, mis moodustavad euroala ettevõtete säästud, rahastamise ja investeeringud. Värskeimad andmed on 2008. aasta neljanda kvartali kohta. Jooniselt ilmneb, et ettevõtted on koondarvestuses reaal- ja finantsinvesteeringuteks rohkem kulutanud, kui nad sisemiste rahaliste vahenditega katta suudavad. Tavaliselt nimetatakse kõnealust netonäitajat rahastamislõheks ning see on alates 2004. aasta keskpaigast oluliselt suurenenud. 2008. aasta neljandas kvartalis moodustas rahastamislõhe kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete kogulisandväärtusest 6,1%. Nagu jooniselt näha, kasutati enamikku sisemistest ja välistest rahalistest vahenditest reaalinvesteeringuteks (põhivarasse tehtav kapitali kogumahutus) ning finantsinvesteeringud moodustasid väiksema osa. 2008. aasta neljandas kvartalis vähenes finantsvarade, k.a aktsiate netosoetamine tulenevalt likviidsete varade (võlaväärtpaberite ning avatud investeerimisfondide osakute) vähendamisest ning hoiuste kasvu aeglustumisest. Negatiivne rahastamislõhe ning ettevõtete suurenenud raskused pangandussüsteemist kapitali hankimisel osutavad kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete mõningasele haavatavusele, mis võis aidata kaasa selle sektori investeerimiskavade äkilisele kahandamisele. Samal ajal suurenes 2008. aasta neljandas kvartalis peamiselt turupõhise laenuvahenditega rahastamise halvenenud tingimuste tõttu pangalaenu osa kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete kogu välisrahastamises. Taustinfos 3 kirjeldatakse sarnaseid trende Ameerika Ühendriikides, kus kaupu ja mittefinant-

Tabel 5. Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete rahastamine

	Aastakasvud (muutus protsentides; kvartali lõpp)				
	2008	2008	2008	2008	2009
	I kv	II kv	III kv	IV kv	I kv
Rahaloomeasutuste väljastatud laenu	15,0	13,7	12,2	9,6	6,3
Kuni üheks aastaks	14,0	12,0	9,9	6,9	0,2
Üheks kuni viieks aastaks	22,3	20,0	17,6	14,0	10,4
Üle viie aasta	12,8	12,3	11,4	9,5	8,3
Emiteeritud võlaväärtpaberid	7,4	3,4	5,9	7,1	8,9
Lühiajalised	22,3	9,4	14,3	16,3	-11,1
Pikaajalised, millest ¹	4,8	2,2	4,4	5,4	12,9
Fikseeritud intressimääraga	3,4	2,6	5,1	6,7	17,5
Muutuva intressimääraga	12,9	2,8	4,7	2,1	-0,9
Emiteeritud noteeritud aktsiad	1,0	0,1	0,0	-0,1	0,4
Memokirjed²					
Kogurahastamine	4,4	3,9	3,9	3,6	-
Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete väljastatud laenu	10,7	9,9	9,3	8,1	-
Kindlustustehnilised reservid ³	0,1	0,3	0,4	0,0	-

Allikad: EKP, Eurostat ja EKP arvutused.

Märkused. Käesolevas tabelis esitatud andmed (v.a memokirjed) kajastavad raha-, pangandus- ja väärtpaperiemissioonide statistikat. Väikesed lahnevused finantskontode statistika põhistest andmetest võivad tuleneda peamiselt hindamiseetodite erinevustest.

¹ Fikseeritud ja muutuva intressimääraga võlaväärtpaberite arvandmete summa ei tarvitse kokku langeda pikaajaliste võlaväärtpaberite arvandmete kogusummaga, sest eraldi ei ole välja toodud pikaajalisi nullkupongiga võlaväärtpabereid, mis sisaldavad hindamismõju.

² Andmed leitakse Euroopa majandussektorite kvartalikonode põhjal. Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete kogurahastamine hõlmab laene, emiteeritud võlaväärtpabereid, aktsiaid ja muid emiteeritud omandiväärtpabereid, kindlustustehnilisi reserve, muid kreditoorseid võlgnevusi ja tuletisinstrumente.

³ Sisaldab pensionifondide reservi.

steenuseid pakkuvate ettevõtete välisrahastamise aastakasv on aeglustunud ning pangalaenude suhteline osatähtsus rahastamises suurenenud.

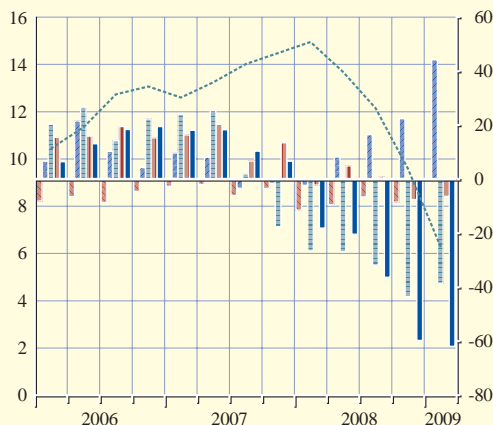
Kuigi rahaloomeasutuste väljastatud laenu mahu kasv on endiselt kiire, on kasvumäär alates 2008. aasta esimesest kvartalist pidevalt vähenenud (vt tabel 5). Viimased kättesaadavad kuuandmed näitavad, et 2009. aasta alguses jätkus rahaloomeasutuste väljastatud laenu kasvu aeglustumine. Aprillis vähenes kasvumäär veelgi, 5,2%le. Lühemate tähtaegade puhul on aeglustumine olnud märgatavam. Kui vaadata rahaloomeasutuste antavaid laenu tähtaegade kaupa, siis olid kuni üheaastaste, ühe- kuni viieaastaste ja viiest aastast pikema tähtajaga laenu aastakasvud 2009. aasta aprillis vastavalt -1,4%, 9,9% ja 7,2%. 2008. aasta detsembris oli need kasvumäärad vastavalt 6,9%, 14,0% ja 9,5%.

Tulevikus võib oodata laenukasvu edasist aeglustumist. Laenukasvu aeglustumine on kooskõlas majanduslangusega ning rahastamistingimuste järkjärgulise karmistumisega, mida kajastatakse euroala pankade laenu tegevuse viimases uurin-

Joonis 32. Laenukasv ja tegurid, mis mõjutavad kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete laenuõudlust

(aastane muutus protsentides; netomäär protsentides)

- põhivarainvesteering(ud) (parempoolsel teljel)
- varud ja käibekapital (parempoolsel teljel)
- ühinemised ja ülevõtmised ning ettevõtete restruktureerimine (parempoolsel teljel)
- võla restruktureerimine (parempoolsel teljel)
- sisefinantseerimine (parempoolsel teljel)
- laenu kaup ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtetele (vasakpoolsel teljel)

Allikas: EKP.

Märkused. Netomäär protsentides osutab erinevusele nende pankade protsentuaalses osakaalus, kelle andmetel aitas kõnealune tegur kaasa nõudluse suurenemisele, ja nende protsentuaalses osakaalus, kelle andmetel põhjustas see tegur nõudluse langust. Vaata ka 2009. aasta jaanuari pankade laenu tegevuse uuringut.

gus. Nagu senine kogemus on näidanud, reageerib laenukasvu areng laenuvõtjatele esitatavate nõuete muutumisele tavaliselt kolme kuni nelja kvartali pikkuse viitajaga. Lisaks peaks ettevõtete rahastamisvajadust veelgi kahandama ühinemis- ja ülevõtmistegevuse vähenemine ning asjaolu, et euroala ettevõtete finantsvõimendus on suhteliselt suur.

Euroala pankade laenutegevuse uuringus küsitakse pankadelt ka seda, mis tegurid mõjutavad kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete laenuõudlust. Nagu jooniselt 32 näha, on laenuvajadust vähendanud peamiselt kaks tegurit: põhivarainvesteeringud ning ühinemis- ja ülevõtmistegevus.

Peale rahaloomeasutustelt saadavate laenude abil rahastamise võivad ettevõtted hankida kapitali otse finantsturgudelt. Hiljutised andmed kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete emiteeritud võlaväärtpaberite kohta osutavad turupõhise laenurahastamise kasvu jätkule: aastakasv kiirenes 2008. aasta kolmanda ja neljanda kvartali 5,9% ja 7,1% ga võrreldes 2009. aasta esimeses kvartalis 8,9% ni. Võlaväärtpaberite emiteerimise kasvu ja pankade kaudu rahastamise vähenemise suundumus osutab võimalusele, et mõned ettevõtted on kogenud raskusi piisavate vahendite hankimisel pankadest ning taganud selle asemel endale rahastamise otse finantsturgudelt.

Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete noteeritud aktsiate emissioonimahu aastakasv kiirenes 2009. aasta esimeses kvartalis 0,4% ni. Aktsiaturgude head tulemused toetasid noteeritud aktsiate emiteerimist kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete poolt.

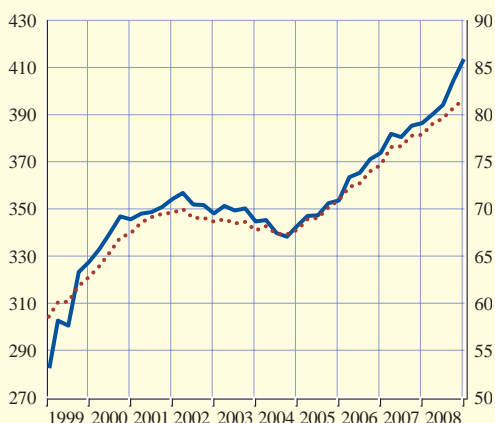
FINANTSSEISUND

Tulenevalt kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete laenuvahenditega rahastamise kasvu püsimisest ning tegevuse koguülejäagi ja SKP vähenemisest suurenes 2009. aasta esimeses

Joonis 33. Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete võla suhted

(protsentides)

- võla suhe tegevuse koguülejäägi (vasakpoolsel teljel)
- ..... võla suhe SKPsse (parempoolsel teljel)

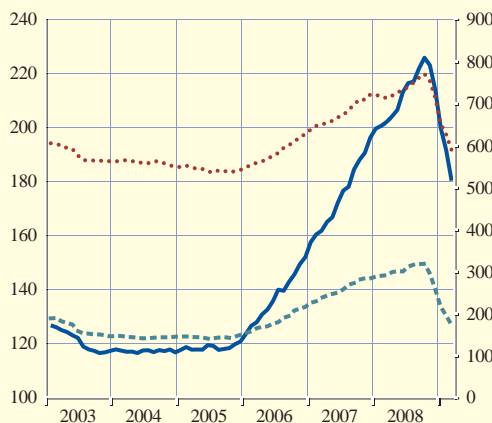
Allikad: EKP, Eurostat ja EKP arvutused.

Märkused. Võlg leitakse Euroopa majandussektorite kvartali-kontode põhjal. See hõlmab laene, emiteeritud võlaväärtpabereid ja pensionifondi reserve. Andmed hõlmavad teavet kuni 2009. aasta esimese kvartalini.

Joonis 34. Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete pangaintressi netokoormus

(baaspunktid)

- pangaintressi netokoormus (vasakpoolsel teljel)
- ..... laenude kaalutud keskmised intressimäärad (parempoolsel teljel)
- hoiuste kaalutud keskmised intressimäärad (parempoolsel teljel)

Allikas: EKP.

Märkus. Pangaintresside netokoormus määratletakse kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete sektori laenude kaalutud keskmiste intressimäärade ja hoiuste kaalutud keskmiste intressimäärade vahena ning see põhineb bilansilisel jäägil.

kvartalis mõnevõrra veelgi ettevõtete võla suhe SKPsse ja võla suhe tegevuse kogule jääki (vt joonis 33). Pangalaenu kasvu ja turu intressimäärade olulist langust peegeldades vähenes 2009. aasta esimeses kvartalis kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete intressikoormus (vt joonis 34). Kokkuvõttes muudab kõrge võlatase ja sellega seotud suur intressikoormus kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvad ettevõtted tulevaste šokkide suhtes haavatavaks.

Taustinfo 3

KAUPU JA MITTEFINANTSTEENUSEID PAKKUVATE ETTEVÕTETE VÄLISRAHASTAMINE EUROALAL JA AMEERIKA ÜHENDRIIKIDES

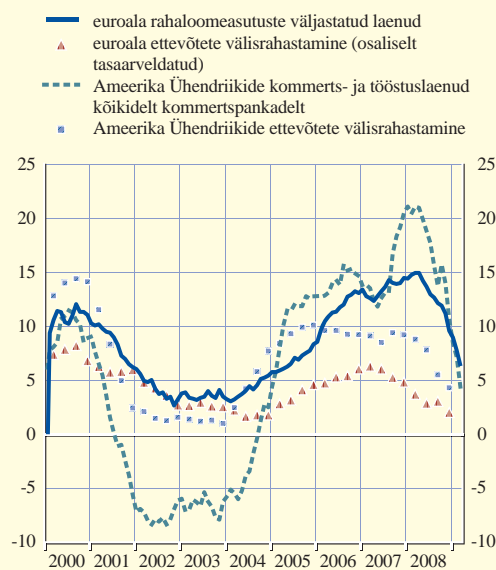
Käesolevas taustinfos analüüsitakse peamisi arengusuundumusi euroala ning Ameerika Ühendriikide kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete välisrahastamise koosseisus peamiselt euroala kontode ning USA rahavoo-gude kontode alusel.¹ Välisrahastamist määratletakse antud taustinfos laialt ning see hõlmab kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete kõiki kohustusi. Samas on tehtud mõningaid kohandusi, et võimaldada euroala ja Ameerika Ühendriikide võrdlust.²

Välisrahastamise kasvu arengusuundumused

Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete välisrahastamise kasv on euroalal ja Ameerika Ühendriikides viimastes kvartalites üldjoontes paralleelselt majandusaktiivsuse langusega märkimisväärselt aeglustunud. Ameerika Ühendriikide kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete puhul vähenes välisrahastamise aastakasv 2007. aasta kolmanda kvartali 9,4%lt 2008. aasta neljandas kvartalis 4,3%le. Umbes samamoodi vähenes euroala kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete välisrahastamise aastakasv 2007. aasta kolmanda kvartali tippasemelt 6,3% 2008. aasta neljandas kvartalis 2,0%le. Aastatel 2000–2008 oli kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete välisrahastamise keskmine aastakasv USAs 7,0% ja euroalal 4,4%.

Joonis A. Euroala ja Ameerika Ühendriikide kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete välisrahastamise kasv

(aastane muutus protsentides)

Allikad: USA Föderaalreservi Süsteemi nõukogu ja EKP. Märkused. Välisrahastamine hõlmab kaupu ja finantsteenuseid pakkuvate ettevõtete kõiki kohustusi. Võimaldamaks võrdlust Ameerika Ühendriikidega on aktsiad ja muud omandiväärt-paberid konsolideeritud, arvestades euroala kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete puhul maha nende investeeringud kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete omandiväärtpaberitesse. Lisaks on konsolideeritud ettevõtete vahelised laenu, arvestades maha kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete väljastatud euroalaseses laenu.

¹ Vt ka 2009. aasta aprilli kuubülletääni artikkel „The external financing of households and non-financial corporations: a comparison of the euro area and the United States” ning 2009. aasta mai kuubülletääni taustinfo „Integrated euro area accounts for the fourth quarter of 2008”. Ameerika Ühendriikides võetakse võrdluseks kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete ja ettevõtjate sektor, kuna see on euroala kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete sektoriga kõige enam võrreldav. Täiendavaid selgitusi euroala ja Ameerika Ühendriikide statistika erinevuste kohta saab ülalmainitud kuubülletääni artikli taustinfost.

² Võimaldamaks võrdlust Ameerika Ühendriikidega on aktsiad ja muud omandiväärtpaberid konsolideeritud, arvestades euroala kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete puhul maha nende investeeringud kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete omandiväärtpaberitesse. Lisaks on konsolideeritud ettevõtete vahelised laenu, arvestades maha kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete väljastatud euroalaseses laenu.

Euroala kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete välisrahastamise kasvu vähenemine oli seotud peamiselt pangalaenude aastakasvu jõulise aeglustumisega, langedes 2008. aasta alguse 14,9%lt 2009. aasta märtsis 6,3%le. Ameerika Ühendriikides on pangalaenud kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete välisrahastamises üldiselt väiksema osatähtsusega (vt järgmine lõik). Seal toimus siiski euroalaga sarnane muutus, nimelt langes kommerts- ja tööstuslaenude aastakasv 2008. aasta alguse tippasemelt 21,1% 2009. aasta märtsis 4,3%le. Aastatel 2000–2008 oli rahaloomeasutuste poolt euroala kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvatele ettevõtetele väljastatud laenude keskmine aastakasv 8,5% ning Ameerika Ühendriikide kommerts- ja tööstuslaenude keskmine aastakasv 5,7%. Mõlema majanduspiirkonna pangalaenude kasvu tugev aeglustumine oli seotud majandusaktiivsuse järsu vähenemisega ning laenuvõtjatele esitatavate tingimuste olulise karmistumisega finantsturgude ebastabiilsuse ajal, samas kui enne seda olid kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete rahastamistingimused pikka aega väga soodsad olnud. Lisaks majanduse väljavaadete halvenemisele aitasid ettevõtetest laenuvõtjatele esitatavate tingimuste karmistumisele kaasa pankade bilansside seis ja nende rahastamiskulude kasv finantsturgude ebastabiilsuse ajal. Samal ajal oli pangalaenude aastakasvu kiirenemine kuni 2008. aasta alguseni eelkõige Ameerika Ühendriikides tõenäoliselt seotud asendusefektidega, kuna turupõhine rahastamine on finantsturgude pingete perioodil oluliselt raskemaks muutunud (vt ka järgmine lõik).

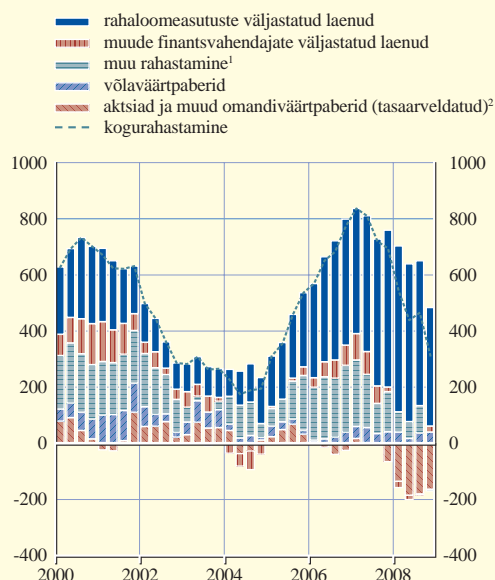
Välisrahastamise koosseis

Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete välisrahastamise jaotamisel rahastamise komponentideks näeme euroala ning Ameerika Ühendriikide ettevõtete välisrahastamises suuri erinevusi.

Euroalal moodustavad põhiosa välisrahastamisest traditsiooniliselt rahaloomeasutuste väljastatud laenud (vt joonis B). Soodsate pangalaenuitingimuste olukorras oli 2007. aasta teises kvartalis, s.t enne finantsturgude ebastabiilsuse algust, nende osakaal 60% (aastaste tehingute alusel) ning aastatel 2000–2008 keskmiselt 56%. Võrreldes rahaloomeasutuste väljastatud laenudega on kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete emiteeritud võlaväärtpaberid ning muude finantsvahendajate väljastatud laenud euroala kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete välisrahastamises väiksema tähtsusega, moodustades aastatel 2000–2008 keskmiselt vastavalt 10% ja 6% välisrahastamisest. Võimaldamaks võrdlust Ameerika Ühendriikidega, on rakendatud raamatupidamis põhimõtet, mille järgi euroala kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete emiteeritud omandiväärtpaberitest arvutatakse maha nende investeeringud omandiväärtpaberitesse. Selline konsolideerimine vähendab omandiväärtpaberite osatähtsust märkimisväärselt suhteliselt

Joonis B. Euroala kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete rahastamise liigendus

(tehingute nelja kvartali libisev summa, mld EUR)

Allikas: EKP.

¹ Muu rahastamine hõlmab tuletisinstrumente, kreditoorseid võlgnevusi ja rahastamist otseste pensionikohustuste kaudu. Võimaldamaks võrdlust Ameerika Ühendriikidega on ettevõtete vahelised laenud konsolideeritud, arvestades maha kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete väljastatud euroalasisesid laenu.

² Võimaldamaks võrdlust Ameerika Ühendriikidega on aktsiad ja muud omandiväärtpaberid konsolideeritud, arvestades maha investeeringud kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete omandiväärtpaberitesse.

madalale tasemele kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete välisrahastamises, kuna nimetatud ettevõtted on olulised sama sektori emiteeritud omandiväärtpaberite hoidjad. Võrdluseks moodustavad aktsiad ja muud omandiväärtpaberid ilma kirjeldatud konsolideerimiseta 32% kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete kogukohustustest, tulenedes peamiselt noteerimata omandiväärtpaberitest. Euroala kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete muu rahastamine, mis koosneb peamiselt muust kreditoorsest võlgnevusest, mis hõlmab ka kaubanduskrediiti, moodustas aastatel 2000–2008 keskmiselt 28% välisrahastamisest.

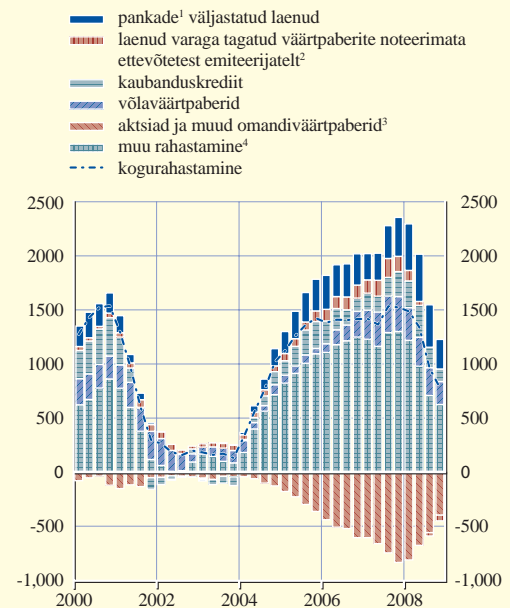
2007. aasta kolmandast kvartalist kuni 2008. aasta neljanda kvartalini (viimane kvartal, mille kohta euroala kontode andmed on saadaval), kui finantsturgude ebastabiilsus pärast Lehman Brothersi pankrotti suurenes, muutus kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete turupõhine rahastamine, k.a väärtpaperistamine, oluliselt raskemaks. See tõi kaasa rahaloomeasutuste laenude osakaalu täiendava suurenemise euroala kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete välisrahastamises sellel perioodil keskmiselt 100% ületava suhtarvuni (aastaste tehingute alusel), mis oli seotud teiste rahastamisviiside tehingute negatiivsete netovoogudega.

Muude finantsvahendajate väljastatud laenude osatähtsuse (mis moodustas vaatlusalusel perioodil keskmiselt 1,5% välisrahastamisest) langus mõnes kvartalis tehingute negatiivse netomahuni oli tõenäoliselt seotud kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete tegeliku väärtpaperistamise ning sündikaatlaenude andmise vähenemisega finantsturgude ebastabiilsuse ajal. Kuigi finantsturgude ebastabiilsus mõjutas negatiivselt ka võlaväärtpaberite emiteerimist kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete poolt, jäid tehingud suhteliselt madalatel tasemetel enamasti positiivseks (2007. aasta kolmandast kvartalist 2008. aasta neljanda kvartalini keskmiselt 7% osakaaluga). Omandiväärtpaberite netoemiteerimine muutus tugevalt negatiivseks, kuna omandiväärtpaberite soetamine kasvas samal ajal, kui omandiväärtpaberite emiteerimine vähenes. Peale selle langes euroala kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete muu rahastamise osakaal keskmiselt 14%le. 2007. aasta kolmandast kvartalist 2008. aasta neljanda kvartalini vähenesid nii kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete vaheline kaubanduskrediit, mis kahanes üldjoontes paralleelselt majanduslangusega, kui ka tuletisinstrumentid, mida mõjutas oluliselt finantsturgude ebastabiilsus.

Ameerika Ühendriike vaadates näeme, et pangalaenude osatähtsus on kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete välisrahastamises oluliselt väiksem kui euroalal (vt joonis C). Aastatel 2000–2008 moodustasid pangalaenud Ameerika Ühendriikide kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete välisrahastamisest keskmiselt 14%. Võrreldes euroalaga on kaupu ja mittefinantsteenuseid

Joonis C. Ameerika Ühendriikide kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete rahastamise liigendus

(tehingute nelja kvartali libisev summa, mld USD)

Allikas: USA Föderaalreservi Süsteemi nõukogu.

¹ Kommerts pangad, hoiuasutused ja krediidiühistused.

² Varaga tagatud väärtpaperite noteerimata ettevõtetest emiteerijate väljastatud laenud.

³ Aktsiate ja muude omandiväärtpaberite netoemissioon, millest on maha arvatud aktsiate ja muude omandiväärtpaberite neto-soetamine.

⁴ Detailsemad andmed puuduvad.

pakkuvate ettevõtete välisrahastamises palju olulisemal kohal nende emiteeritud võlaväärtpaberid (aastatel 2000–2008 keskmiselt 31%), mis näitab, et Ameerika Ühendriikides on euroala pankadepõhise finantssüsteemiga võrreldes turupõhisem finantssüsteem. Peale selle said finants-turgude ebastabiilsusele eelnenud aastatel Ameerika Ühendriikide kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete jaoks märkimisväärselt oluliseks laenude väärtpaperistamine ja sündikaatlaenu. Esiteks näitab seda varaga tagatud väärtpaperite noteerimata ettevõtetest emitentide poolt väljastatud laenude osakaal (2007. aasta teises kvartalis 11% võrreldes aastate 2000–2008 keskmisega 6%). Teiseks suurenes mõne finants-turgude ebastabiilsusele eelnenud aasta jooksul muu rahastamine, mis hõlmab muu hulgas kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete poolt mujalt kui pankadest võetud laenu. Osaliselt võib muu rahastamise märkimisväärne osatähtsus USA kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete välisrahastamises peegeldada väärtpaperistamise olulisust, tõenäoliselt seoses raamatupidamisstandarditega, mis võrreldes euroalaga võimaldavad laenude lihtsamat eemaldamist pankade bilanssidest laenude müümisel väärtpaperistamise käigus muudele asutustele kui pankadele, ning sündikaatlaenu olulisust. Samas kajastavad kirjeldatud erinevused euroala ja Ameerika Ühendriikide ettevõtete välisrahastamises ka nende majanduspiirkondade finants-turgude struktuuride erinevusi. Lõpetuseks oli USA kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete poolne omandiväärtpaperite emissioon vaatlusalusel perioodil tulenevalt omandiväärtpaperite omandamisest aktsiate tagasiostmise ning ühinemiste ja ülevõtmiste kontekstis negatiivne.

Samamoodi kui euroalal suurenes finants-turgude ebastabiilsuse perioodil seoses turupõhise rahastamise (sh väärtpaperistamise) olukorra halvenemisega ka USA kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete välisrahastamises pangalaenu osakaal. Pangalaenu osakaal kogu välisrahastamises tõusis 2007. aasta teise kvartali 18%lt ajavahemikul 2007. aasta kolmandast kvartalist 2008. aasta neljanda kvartalini keskmiselt 30%le. Asendusefektid on USAs tõenäoliselt kaalukamad kui euroalal, kuna võlaväärtpaberite emiteerimine on USA kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete jaoks suurema tähtsusega kui euroala omade jaoks. Lisaks vähenesid kõnealusel perioodil (aastaste tehingute alusel) märkimisväärselt laenu varaga tagatud väärtpaperite noteerimata ettevõtetest emitentidelt ning muu rahastamine, kajastades turutingimuste tõsist halvenemist väärtpaperistamise ja sündikaatlaenu jaoks. Samamoodi kui euroalal vähenes 2008. aasta lõpupoole seoses majandusaktiivsuse langusega oluliselt kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete vaheline kaubanduskrediit. Lõpetuseks jäi kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete omandiväärtpaperite emissioon negatiivseks, kuid väiksemas ulatuses, mis võib olla seotud sellega, et ettevõtete kahanenud kasumlikkuse keskkonnas on tingimused aktsiate tagasiostudeks ning ühinemisteks ja ülevõtmisteks vähem soodsad.

Kokkuvõte

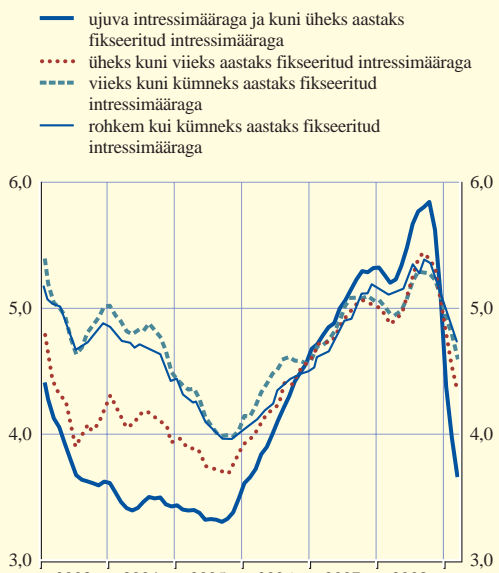
Üldiselt on finants-turgude ebastabiilsus mõjutanud oluliselt euroala ja Ameerika Ühendriikide kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete välisrahastamise suurust ning koosseisu. Mõlemas majanduspiirkonnas suurenes pangalaenu osatähtsus kogu välisrahastamises, kuna turupõhise rahastamise, eelkõige väärtpaperistamise turutingimused olid rohkem halvenenud. USAs võis tulenevalt võlaväärtpaberite emiteerimise suuremast osakaalust ja lihtsamatest tingimustest, mille alusel võib laene pankade bilanssidest eemaldada, olla see areng märgatavam kui euroalal.

2.7. KODUMAJAPIDAMISTE SEKTORI FINANTSVOOD JA FINANTSSEISUND

2009. aasta esimeses kvartalis iseloomustas kodumajapidamiste rahastamistingimusi eluasemelaenude intressimäärade märgatav langus ning laenuvõtjatele esitatavate tingimuste tagasihoidlikum karmistumine. Kodumajapidamiste laenamisaktiivsus oli varasemate perioodidega võrreldes eriti nõrk, mille tulemusel nende võlgnevus stabiliseerus ja intressikoormus leevenes. Kodumajapidamiste jätkuvalt vähenev laenamine on kooskõlas eluasemeturu kestva olulise languse ja vähese majandusaktiivsusega ning tuluväljavaadete suhtes valitseva ebakindlusega.

Joonis 35. Rahaloomeasutuste poolt kodumajapidamistele väljastatud eluasemelaenude intressimäärad

(protsenti aastaks; v.a tasud; uute laenude ja hoiuste intressimäärad)

Allikas: EKP.

RAHASTAMISTINGIMUSED

Tulenevalt EKP baasintressimäärade edasisest vähendamisest 2009. aasta esimeses kvartalis alanesid rahaloomeasutuste poolt kodumajapidamistele antavate eluasemelaenude intressimäärad jätkuvalt kiiresti (vt joonis 35). Langust täheldati nii lühiajaliste kui ka pikaajaliste intressimäärade puhul. Ujuva intressimääraga ja kuni üheks aastaks fikseeritud intressimääraga laenude puhul oli see siiski suurem. 2009. aasta märtsis oli nimetatud laenude intressimäär umbes 220 baaspunkti madalam 2008. aasta oktoobri tippasemest, jõudes tasemeni, mida viimati registreeriti 2006. aasta esimeses kvartalis. Asjaolu, et lühiajalised laenuintressimäärad on alanenud kiiremini, on muutnud eluasemelaenude intressimäärade tähtjalist struktuuri, taastades positiivse vahe pikaajaliselt (s.o rohkem kui 10 aastaks) ja lühiajaliselt (s.o kuni üheks aastaks) fikseeritud intressimääraga laenude intressimäärade vahel.

2009. aasta esimeses kvartalis langes ka rahaloomeasutuste antud tarbimislaenude intressimäärad, kuigi oluliselt vähem. Vaatamata

sellele, et langus oli laiapõhjaline, alanesid ka siin rohkem lühiajalised intressimäärad (s.o kuni üheks aastaks fikseeritud ja ujuva intressimääraga laenude puhul), mis kaldusid selle tulemusel olema kõnealuses kvartalis madalamad kui pikaajalised (s.o rohkem kui viieks aastaks fikseeritud) intressimäärad. Üheks kuni viieks aastaks fikseeritud intressimääraga laenude intressimäärad jäid siiski oluliselt madalamaks kui muud liiki tarbimislaenude intressimäärad.

2009. aasta esimeses kvartalis suurenesid veelgi uute eluasemelaenude lühiajaliste intressimäärade ning võrreldavate tähtaegadega rahaturuintressimäärade vahed. Seevastu vastavate pikaajaliste intressimäärade vahe vähenes mõnevõrra. Tarbimislaenude intressimäärade vahed kasvasid 2009. aasta esimeses kvartalis kõigi tähtaegade lõikes. Kokkuvõttes viitavad intressimäärade suured vahed sellele, et rahaloomeasutuste poolt kodumajapidamistele antavate laenude intressimäärad alles kohanevad rahaturuintressimäärade langusega pärast EKP baasintressimäärade järsku vähendamist ning kohanemise kiirus ei ole varasemaga võrreldes üldjoontes muutunud.

2009. aasta aprilli pankade laenugevuse uuringu tulemused viitavad sellele, et laenuvõtjatele esitatavate tingimuste karmistamisest teatanud pankade osakaal vähenes 2009. aasta esimeses kvartalis mõnevõrra nii eluasemelaenu kui ka tarbimis- ja muude laenu arvestuses. Tingimuste edasine karmistamine seisnes peamiselt marginaalide suurendamises, eluasemelaenu puhul eriti riskantsemate laenu korral. Muid tingimusi peale hinna, näiteks laenu ja väärtuse suhet ning tagatisnõudeid karmistati vähem kui eelnenud kvartalis. Üldise majandusaktiivsuse suhtes valitsevate ootuste halvenemine mõjutas endiselt olulisel määral laenuvõtjatele esitatavate tingimuste karmistamist kõigi kodumajapidamistele antavate laenu puhul. Eluasemelaenu andmisel lisandus sellele mure eluasemeturu väljavaadete pärast, samas kui tarbimis- ja muude laenu osas teatasid pangad, et peamised tegurid olid ka tarbijate krediitdivõime halvenemine ja nõutavate tagatistega seotud riskid. Mõlemal juhul kahanes märgatavalt vahendite kaasamise kulukuse ja bilansist tulenevate piirangute mõju.

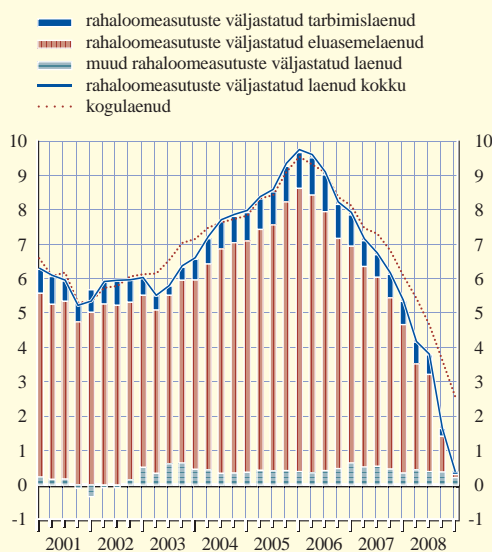
FINANTSVOOD

Kodumajapidamistele väljastatud laenu mahu aastakasv aeglustus 2008. aasta neljandas kvartalis veelgi (hilisem kvartal, mille kohta euroala integreeritud kontode andmed on kättesaadavad), jõudes eelnenud kvartali 4,7%lt 3,6%ni. Kõigi kodumajapidamistele antud laenu kasvumäär langus oli väiksem kui rahaloomeasutuste väljastatud laenu puhul, kuna mitterahaloomeasutuste antud laenu kasvumäär oli 2008. aasta neljandas kvartalis kõrgel 14,4% tasemel, vaatamata mõningasele vähenemisele võrreldes eelmise kvartali 15,7%ga. See kõrge kasvumäär ei kajasta aga suures osas mitterahaloomeasutuste antud uusi laenusid, vaid tegelikult väärtpaperistamise mõju, mille käigus laenu eemaldatakse rahaloomeasutuste bilanssidest ning kirjendatakse seejärel muude finantsvahendajate antud laenuks. Eriti aktiivne oli selline tegevus 2008. aasta neljandas kvartalis. Andmed rahaloomeasutuste antud laenu kohta osutavad kodumajapidamistele antavate laenu kogumahu aastakasvu langustrendi jätkumisele 2009. aasta esimeses kvartalis (vt joonis 36).

2009. aasta aprillis oli rahaloomeasutuste poolt kodumajapidamistele antud laenu jääk enam-vähem sama kui aasta varem, kuna aastakasv oli vaid 0,1%, võrreldes 2009. aasta esimese kvartali 0,9% ja 2008. aasta neljanda kvartali 2,8%ga. Aastapõhise kolme kuu kasvumääraga mõõdetav lühiajaline dünaamika jäi aprillis negatiivseks. Kuid kui võtta arvesse väärtpaperistamisest tulenevat laenu eemaldamist rahaloomeasutuste bilanssidest (mis euroalal mõjutab peamiselt eluasemelaenusid), on kuu netolaenuvood kodumajapidamistele jäänud hinnanguliselt positiivseks, kuigi üksnes mõeldukalt. Kui rahaloomeasutuste poolt kodumajapidamistele väljastatud laenu aastakasvu aeglustumine eelmistel kuudel on kooskõlas alates 2006. aasta algusest kogetud lan-

Joonis 36. Kodumajapidamistele väljastatud laenu kokku

(aastane muutus protsentides; panus protsendipunktides; kvartali lõpp)

Allikas: EKP.

Märkused. Kogulaenu hõlmavad kõikide institutsionaalsete sektorite, sealhulgas muu maailma väljastatud laenu kodumajapidamistele. Kodumajapidamistele väljastatud laenu kogusumma 2009. aasta esimeses kvartalis on hinnanguline näitaja, mis põhineb raha- ja pangandusstatistikas kajastatud tehingutel. Rahaloomeasutuste laenu kasvumäär ja kogulaenu kasvumäär arvutamise erinevust on käsitletud tehnilistes märkustes.

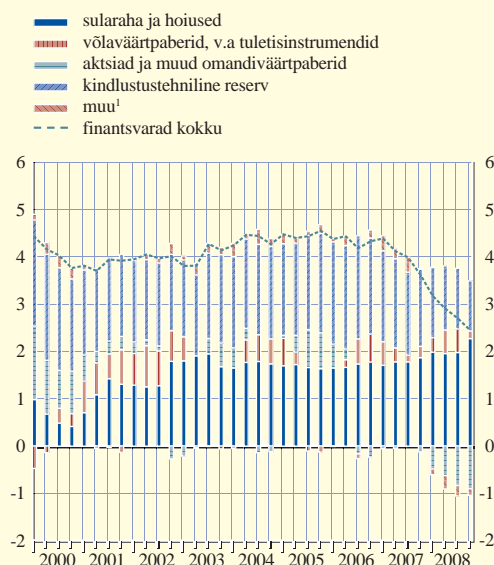
gustrendiga, siis praegused kasvumäärad on selgelt allpool eelmist täheldatud kasvumäärade põhja 2001. aasta neljandas kvartalis. Vähene laenuvõtmine on kooskõlas eluasemeturu olulise languse jätkumisega, nõrga majandusaktiivsusega ning tuluväljavaadete suhtes valitseva ebakindlusega. Samuti tuleb võtta arvesse asjaolu, et kodumajapidamiste võlgnevus on üldiselt suurem kui eelmistes tsüklites, mis võib tähendada, et vähemalt mõned kodumajapidamiste sektori osad peavad võlgnevust vähendama. Samal ajal näitavad 2009. aasta aprilli pankade laenutegevuse uuringu tulemused, et laenude kättesaadavust kodumajapidamiste sektori jaoks võisid jätkuvalt mõjutada pangandussektori olukorraga seotud kaalutlused, näiteks bilansilised piirangud.

Kodumajapidamistele väljastatud rahaloomeasutuste laenude aeglustuv aastakasv peegeldab muutusi nii eluasemelaenude, mis on kodumajapidamiste laenude suurim komponent, kui ka tarbimislaenude võtmises. Eluasemelaenude aastakasv pöördus aprillis negatiivseks, alanedes 2008. aasta neljanda kvartali 2,9%lt ja 2009. aasta esimese kvartali 0,7%lt -0,2%le. Ka tarbimislaenude aastakasv muutus aprillis negatiivseks, langedes -0,4%le võrreldes 2008. aasta neljanda kvartali 3,2% ja 2009. aasta esimese kvartali 1,3%ga.

Euroala kodumajapidamiste sektori varade poolt vaadates näeme, et finantsinvesteeringute kogumahu aastakasv jätkas 2007. aastast täheldatud langustrendi, olles 2008. aasta neljandas kvartalis 2,4%, võrreldes eelmise kvartali 2,7%ga (vt joonis 37). Selle tingis peamiselt aktsiate ja muude omandiväärt-paberite suurem netomüük ning võlaväärt-paberite ja kindlustustehniliste reservide väiksem netojuurdekasv. Seevastu kodumajapidamiste investeerimine sularahasse ja hoiustesse püsis kõrgel tasemel, kajastades turvaliste ja likviidsete varade eelistamist kasvanud ebakindluse olukorras 2008. aasta lõpus. Investeeringud neisse varadesse moodustasid umbes 90% kodumajapidamiste finantsinvesteeringute aastakasvust.

Joonis 37. Kodumajapidamiste finantsinvesteeringud

(aastane muutus protsentides; panus protsendipunktid)

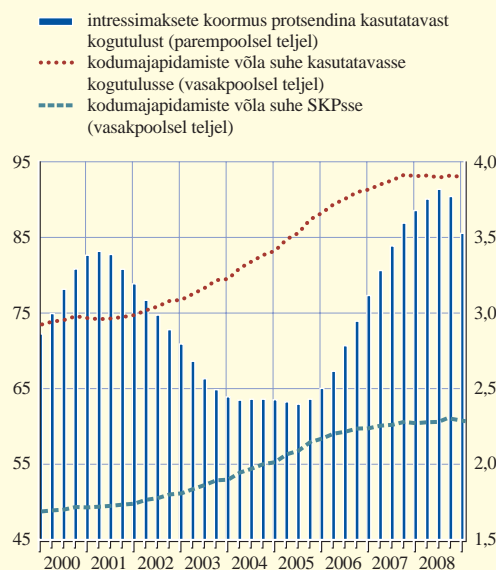

Allikad: EKP ja Eurostat.

¹ K.a. laenud, muud debitoorsed võlgnevused ja tuletisinstrumentid.

Joonis 38. Kodumajapidamiste võlg ja intressimaksud

(protsentides)

Allikad: EKP ja Eurostat.

Märkused. Kodumajapidamiste võlg hõlmab kõikide institutsionaalsete sektorite, sealhulgas muu maailma väljastatud laene kodumajapidamistele. Intressimaksud ei hõlma kodumajapidamiste poolt makstavaid täielikke finantseerimiskulusid, kuna need ei sisalda finantsteenuste eest makstavaid tasusid. Viimase kvartali andmed on osaliselt hinnangulised.

FINANTSSEISUND

Kodumajapidamiste laenuvõtu jätkuv vähenemine on viimastes kvartalites toonud kaasa kodumajapidamiste võlgnevuse stabiliseerumise. Kodumajapidamiste võla suhe kasutatavasse tulusse on kõikunud 2008. aasta esimesest kvartalist alates 93% ümber ning on hinnanguliselt jäänud 2009. aasta esimeses kvartalis üldjoontes muutumatuks (vt joonis 38). Samuti on kodumajapidamiste võla suhe SKPsse jäänud pärast mõningast tõusu 2008. aastal 2009. aasta esimeses kvartalis hinnanguliselt üldjoontes muutumatult 61%le. Märkatavam muutus on toimunud kodumajapidamiste sektori intressimaksete koormuses, mis on hinnangute kohaselt vähenenud 2009. aasta esimeses kvartalis veelgi, s.o 3,5%le kasutatavast tulust, võrreldes 2008. aasta neljanda kvartali 3,8%ga. See peegeldab intressimäärade languse mõju eelkõige muutuva intressimääraga laenude puhul.

3 HINNAD JA KULUD

Eurostati esialgse hinnangu kohaselt langes euroala aastane ÜTHI-inflatsioon 0,6%lt aprillis 0,0%ni mais. Inflatsioonimäärade jätkuv alanemine on täielikult ootuspärane ja peegeldab eelkõige baasefekti, mis tuleneb üleilmsete toormehindade tugevast kõikumisest viimase 12 kuu jooksul. Üha enam on näha märke inflatsioonisurve laiapõhjalisest vähenemisest. Olemasolevate näitajate kohaselt ei ole inflatsiooni kiire alanemisega seni kaasnenud võrreldavat tööjõukulude langusmäära. Kollektiivlepinguga määratud palkade aastakasv püsis 2009. aasta esimeses kvartalis kõrgel 3,2% tasemel, võrreldes 3,6%ga 2008. aasta viimases kvartalis.

Aastased inflatsioonimäärad peaksid baasefekti mõjul veelgi langema ja püsima eelolevatel kuudel ajutiselt negatiivsena, enne kui tõusevad 2009. aasta lõpus taas positiivsele tasemele. Tulevikku vaadates peaks hinna- ja kulumuutusi ka edaspidi pärssima praegune vähenenud nõudlus euroalal ja mujal. Vastavalt eurosüsteemi ekspertide 2009. aasta juuni ettevaatele peaks euroala aastane ÜTHI-inflatsioon püsima 2009. aastal vahemikus 0,1–0,5% ja 2010. aastal vahemikus 0,6–1,4%. Seda ettevaadet ohustavad riskid on üldiselt tasakaalustatud.

3.1. TARBIAHINNAD

Euroala inflatsioonitempo on alates 2008. aasta suve lõpust kiiresti aeglustunud, mis tuleneb eelkõige järsust langusest euroala ÜTHI energia ja toiduainete komponentides. Pärast 2008. aasta juulis saavutatud 4,0% kõrgtaset on ÜTHI-koguinflatsioon pidevalt vähenenud. Eurostati esialgse hinnangu kohaselt langes euroala aastane ÜTHI-inflatsioon maikuu madalaimale tasemele pärast majandus- ja rahaliidu algust, alanedes 0,6%lt aprillis 0,0%ni (vt tabel 6). Ehkki ametlikke hinnanguid maikuu ÜTHI komponentide kohta ei ole veel avaldatud, viitavad olemasolevad tõendid sellele, et energiahindade komponent pärssis viimasel kuul aastast ÜTHI-inflatsiooni – ulatusliku negatiivse baasefekti tõttu ja hoolimata toornafta hinna hiljutisest tõusust. Euroala üldise ÜTHI-inflatsiooni aastane muutusemäär peaks eelduste kohaselt pöörduma negatiivseks ja püsima mõne kuu jooksul alla nulli, enne kui eelkõige ÜTHI energiakomponendi baasefekti mõjul uuesti tõuseb.

Erinevalt ÜTHI-koguinflatsiooni arengust on ÜTHI-inflatsioon, millest on maha arvatud energia ja toiduainete komponendid, püsinud alates 2007. aasta algusest üldjoontes stabiilsena hoolimata märkimisväärsetest muutustest makromajanduslikus keskkonnas. 2009. aasta aprillis, viimasel

Tabel 6. Hindade areng

(aastane muutus protsentides, kui pole viidatud teisiti)

	2007	2008	2008 dets	2009 jaan	2009 veebr	2009 märts	2009 apr	2009 mai
ÜTHI ja selle komponendid								
Üldindeks ¹	2,1	3,3	1,6	1,1	1,2	0,6	0,6	0,0
Energia	2,6	10,3	-3,7	-5,3	-4,9	-8,1	-8,8	.
Töötlemita toiduained	3,0	3,5	2,8	2,6	3,3	2,4	1,6	.
Töödeldud toiduained	2,8	6,1	3,5	2,7	2,0	1,6	1,2	.
Tööstuskaubad, v.a energia	1,0	0,8	0,8	0,5	0,7	0,8	0,8	.
Teenused	2,5	2,6	2,6	2,4	2,4	1,9	2,5	.
Muud hinnanaajajad								
Tööstustoodangu tootjahinnad	2,7	5,9	1,2	-0,6	-1,6	-2,9	-4,6	.
Naftahind (EUR/barrel)	52,8	65,9	32,1	34,3	34,6	36,5	39,0	42,8
Toorme (v.a energia) hinnad	9,2	4,4	-17,1	-20,7	-24,5	-24,9	-19,5	-18,7

Allikad: Eurostat, HWWA ja Thomson Financial Datastreami andmetel põhinevad EKP arvutused.

¹ ÜTHI-inflatsioon mais 2009 on Eurostati esialgne hinnang.

kuul, mille kohta andmed on kättesaadavad, püsis see möödunud kahe aasta keskmise taseme lähedal. Üldjoontes on alusinflatsiooni näitajad, millest on maha arvatud kas a) energia, b) töötlemata toiduainete ja energia või c) energia ja kogu toiduainete komponent, viimastel kuudel langenud palju vähem, jõudes tasemeni, mis varasemate perioodide taustal ei ole kuigi madal. Taustinfos 4 käsitletakse üksikasjalikumalt alusinflatsiooni näitajate muutusi euroalal.

Taustinfo 4

EUROALA ALUSINFLATSIOONI VALITUD NÄITAJATE HILJUTISED ARENGUTENDENTSID

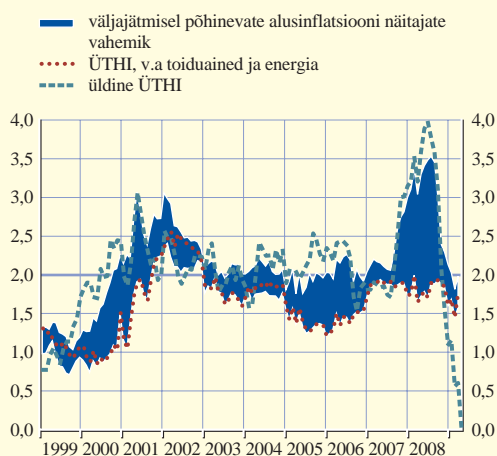
Alates 2008. aasta juulist on euroalal üldise ÜTHI aastane muutusemäär järsult alanenud. Languse on põhjustanud peamiselt nafta ja muu toorme hindade märkimisväärne alanemine. Selleks, et hinnata toormehindade ulatusliku kõikumise mõju ning keskpika perioodi hinnasuundumusi ja ka üldist hinnadünaamikat mõjutavate tegurite iseloomu ja allikaid, on kasulik uurida alusinflatsiooni näitajaid. Käesolevas taustinfos antakse ülevaade mõningate üldkasutatavate alusinflatsiooni näitajate hiljutistest arengutendentsidest.

Majandusosalases erialakirjanduses on välja pakutud erinevaid alusinflatsiooni mõõtmise võimalusi.¹ Sageli kasutatakse meetodit, kus jäetakse teatud ÜTHI kirjed välja. Sellised näitajad võib jagada kahte rühma: alalisel väljajätmisel põhinevad näitajad (mille puhul arvatakse alati välja samad kirjed, näiteks ÜTHI, v.a toiduained ja energia) ning statistilisel väljajätmisel põhinevad näitajad (mille puhul arvatakse mis tahes ajahetkel välja võõrväärtused, näiteks kohandatud keskväärts).²

Viimasel ajal on esinenud märkimisväärseid erinevusi ÜTHI-koguinflatsiooni ja väljajätmisel põhinevate alusinflatsiooni näitajate vahel (vt joonis A ja tabel). Pärast 2008. aasta juulis saavutatud rekordilist taset 4,0% on üldine ÜTHI-inflatsioon märgatavalt langenud, olles 2009. aasta märtsis ja aprillis 0,6%. Eurostati hinnangu kohaselt on ÜTHI-inflatsioon 2009. aasta mais 0,0%. Alusinflatsiooni valitud näitajad on 2008. aasta suvel saavutatud kõrgpunktiga võrreldes üldiselt samuti küll väiksemas ulatuses langenud tasemele, mis ei ole aga ajalooliselt siiski eriti madal. 2009. aasta

Joonis A. Euroala alusinflatsiooni näitajad

(aastane muutus protsentides)

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.

Märkus. Väljajätmisel põhinevad alusinflatsiooni näitajad hõlmavad järgmisi näitajaid: ÜTHI (v.a energia), ÜTHI (v.a töötlemata toiduained ja energia), ÜTHI (v.a toiduained ja energia), 10% kohandatud keskväärts, 30% kohandatud keskväärts ja kaalutud mediaan.

¹ Alusinflatsiooni mõiste, mida kasutatakse üldiselt pikemaajaliste hinnasuundumuste ning üldist hinnadünaamikat mõjutavate tegurite iseloomu ja allikate määramiseks ja selgitamiseks, on osutunud praktikas üsna raskesti rakendatavaks. Üksikasjalik analüüs on toodud 2001. aasta juuli kuubülletääni artiklis „Measures of underlying inflation in the euro area“.

² Väljajätmisel põhinevate näitajate arutamisel jäetakse indeksist välja teatud üksikute kirjete hinnad, kuna neid peetakse eriti volatiilseks. Alalisel väljajätmisel põhinevad näitajad hõlmavad teatud konkreetsete ÜTHI komponentide väljaarvamist, samas kui statistilisel väljajätmisel põhinevate näitajate puhul arvatakse välja suurimad ja väikseimad hinnamuutused. Seega võivad statistilistest näitajatest välja jäetud kaubad ja teenused aja jooksul muutuda.

Euroala alusinflatsiooni näitajad

(aastane muutus protsentides)

	2007	2008	2009 jaan	2009 veebr	2009 märts	2009 apr	2009 mai
ÜTHI-inflatsioon¹	2,1	3,3	1,1	1,2	0,6	0,6	0,0
Alusinflatsiooni valitud näitajad							
Alalisel väljajätmisel põhinevad näitajad							
ÜTHI, v.a energia	1,5	2,5	1,8	1,8	1,6	1,7	.
ÜTHI, v.a töötlemata toiduained ja energia	2,0	2,4	1,8	1,7	1,5	1,7	.
ÜTHI, v.a toiduained ja energia	1,9	1,8	1,6	1,7	1,4	1,8	.
Statistilisel väljajätmisel põhinevad näitajad							
Kohandatud keskväärts (10%)	2,2	3,1	1,8	1,9	1,6	1,6	.
Kohandatud keskväärts (30%)	2,2	2,7	2,1	2,0	1,8	1,9	.
Kaalutud mediaan	2,2	2,5	2,1	2,0	1,8	2,0	.

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.

Märkus. Statistilisel väljajätmisel põhinevate näitajate puhul jäetakse välja ettenähtud osakaal protsentuaalsetest hinnamuutustest, mis jäävad kuu väikseimate ja suurimate muutuste hulka (arvuliselt); näiteks 10% kohandatud keskväärts korral on ÜTHI kirjade kaalutud jaotusest välja jäetud 5% väikseimatest ja 5% suurimatest hinnamuutustest.

¹ ÜTHI-inflatsioon mais 2009 on Eurostati esialgne hinnang.

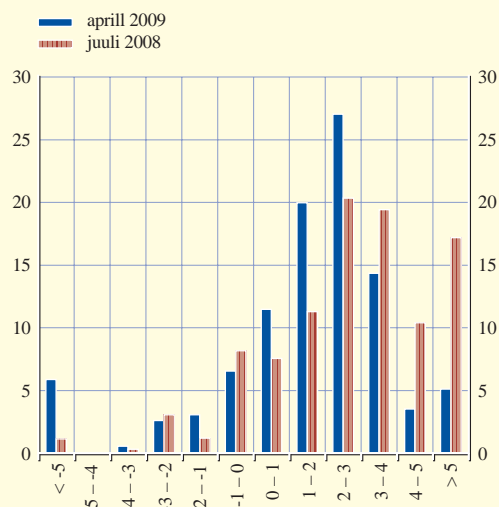
aprillis püsisid kõnealused näitajad kitsas vahemikus 1,6–2,0%, mis on märkimisväärselt kõrgem üldise ÜTHI-inflatsiooni määrast. Sellist suurt negatiivset lõhet ÜTHI-koguinflatsiooni ja alusinflatsiooni näitajate vahel ei ole varem täheldatud ning seda võib seostada üsna ebatavaliste arengutendentsidega ÜTHI konkreetsetes komponentides ja kirjetes, nagu näiteks toiduained ja energia.

Energia ja toiduainete komponentide erilist rolli näeb kõige paremini, kui analüüsida ÜTHI (v.a energia ja kõik toiduained (nii töötlemata kui töödeldud)) aastase muutusemäära arengut. See alusinflatsiooni näitaja tähistab üldiselt inflatsiooni alusnäitajate väärtusvahemiku alampiiri. 2007. ja 2008. aasta jooksul oli nimetatud näitaja suhteliselt stabiilne ega jäänud teiste näitajate suundumusi. See näitab, kui suur osa on üldise ÜTHI arengus peale energiahindade muutuste ka töödeldud toiduainete hinnamuutustel. Kui välja jätta kas a) energia või b) töötlemata toiduained ja energia või c) kõik toiduained ja energia, näitavad ÜTHI-inflatsiooni üsna sarnased tasemed viimastel kuudel, et toiduainete hindade areng ei ole praegu aastase inflatsiooni lühiajaliste muutuste üheks peamiseks mõjutajaks, vaid et energiahindadel on jätkuvalt tähtis roll ning seda osaliselt ka baasefektide tõttu.

Statistilisel väljajätmisel põhinevad näitajad jätvad ÜTHI kirjade läbilõikelisest jaotusest sümmeetriliselt välja äärmuslikud väärtused. Sellest tulenevalt näitab 2008. aasta keskpaigast täheldatud langus kõnealustes näitajates, mis on kooskõlas alalisel väljajätmisel põhinevate näitajate kaanemisega, et ÜTHI läbilõikeline jaotus on nihkunud vasakule, s.t madalamate inflatsioonimäärade suu-

Joonis B. ÜTHI kirjade aastase muutusemäära jaotus

(protsentides)

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.

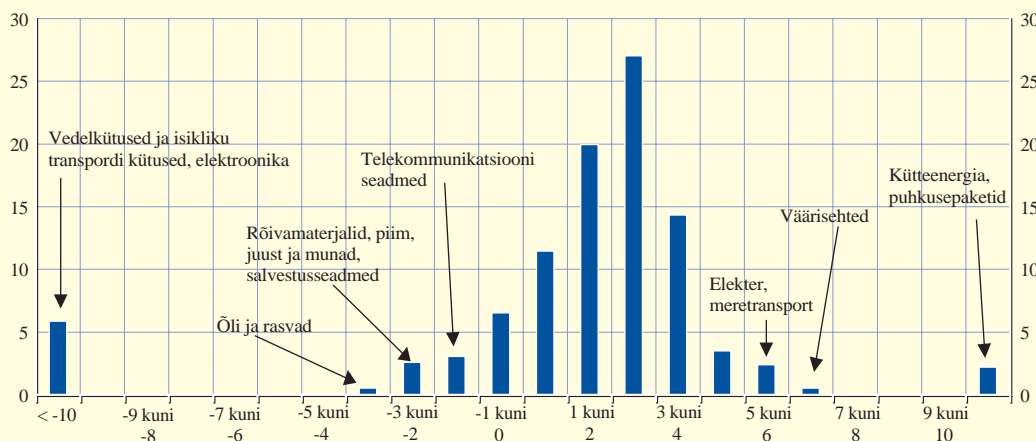
Märkused. Joonis näitab ÜTHI 93 kirje aastase hinnamuutuse jaotust 2008. aasta juulis ja 2009. aasta aprillis, mis on kaalutud vastavalt nende kulutuste osakaalule. Iga tulp kajastab nende ÜTHI kirjade osakaalu, mille aastane muutusemäär jääb vastavasse vahemikku.

nas. Disinflatsioon avaldub selgesti ka siis, kui võrrelda ÜTHI kõigi 93 kirje aastase muutusemäär kaalutud jaotuse näitajaga 2008. aasta juulis 2009. aasta aprilli näitajaga (vt joonis B). 2008. aasta juulis, kui toormehindade okil oli koguinflatsioonile kõige suurem mõju, oli suurema osa jaotuse (peaaegu 70%) puhul aastane muutusemäär üle 2%, kusjuures 17% jaotusest oli see üle 5%. Kaalutud kirjetest umbes 14% ulatuses oli aga muutuse määr alla 0%. 30% kohandatud keskvaartuse korral, kus kaalutud jaotusest jäetakse välja 15% kõige suurematest ja 15% kõige väiksematest hinnamuutustest, tähendab see seda, et arvutustest jäeti välja kirjed, mille muutuse määr oli suurem kui 5%, ja negatiivse muutusemääraga kirjed. 2009. aasta aprillis oli vaid poolte ÜTHI kirjete (kaalutud vastavalt nende kulutuste osakaalule) aastane muutusemäär üle 2%, kusjuures ainult 5% kirjete puhul oli see üle 5% ning 18,5% kirjete puhul oli muutuse määr alla 0%. Sellest tulenevalt ei jäetud 2009. aasta aprillis 30% kohandatud keskvaartuse puhul välja kõiki negatiivse määraga kirjeid jaotuse alumises otsas ega ka kõiki üle 3% määraga kirjeid jaotuse ülemises otsas. Kuigi negatiivse aastase muutusemääruga kirjete osakaal on praegu suurem kui ajavahemikul 1999–2008 täheldatud ajalooline keskmine osakaal 13%, ei ole märke üldisest hinnalangusest.

Jaotuses ilmnenud muutus madalama inflatsiooni suunas peegeldab eelkõige toormehindade varasemate tõusude otsese mõju pöördumist ning samuti seotud kaudsete mõjude järkjärgulist kadumist. Teisisõnu tuleneb jaotuse muutus peamiselt teatud konkreetsete kaupade suhteliste hindade muutuste hääbuvast mõjust. 2009. aasta aprilli läbilõikelise jaotuse lähemal vaatlemisel (vt joonis C) ilmneb, et tugevalt negatiivse aastase muutusemääruga kirjeteks olid peamiselt otseselt naftahinna muutusega seotud kirjed (vedelkütused, mis hõlmavad majapidamises kasutatavat kütteõli ja isikliku transpordi kütuseid). Mõned toiduainekirjed (õli ja rasvad, piim, munad ja juust) kuulusid jällegi nende kirjete hulka, mille aastane muutusemäär oli alla 0%, seda põllumajandustoorme hindade varasemate tõusude ja sellega seotud baasefektide korrigeerimise tõttu. Lisaks olid jaotuse alumises otsas sellised kirjed nagu personaalarvutid, audio- ja fotoseadmed (elektroonika) ning salvestusseadmed. Neid kirjeid mõjutab nii tihe konkurents kui ka märkimisväärne tehniline areng ja parendused kvaliteedis, mis kajastub ka pidevas suhteliste hindade languses. Jaotuse ülemine ots sisaldas 2009. aasta aprillis kirjeid, millele avaldasid ikka veel mõju toormehindade varasemad tõusud (näiteks kütteenurgia ja elekter, samuti väärisehted). Kõnealune 2009. aasta aprillile keskenduv

Joonis C. ÜTHI kirjete aastase muutusemäär läbilõikeline jaotus 2009. aasta aprillis

(protsentides)

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.

Märkused. Joonis näitab ÜTHI 93 kirje aastase hinnamuutuse jaotust 2009. aasta aprillis, mis on kaalutud vastavalt nende kulutuste osakaalule. Iga tulp kajastab nende ÜTHI kirjete osakaalu, mille aastane muutusemäär jääb vastavasse vahemikku.

staatiline analüüs jätab siiski tähelepanuta asjaolu, et nende kirjete aastane muutusemäär on viimaste kuude jooksul järk-järgult langenud tarneahela hinnasurve vähenemise tõttu. Seevastu puhkusepakettide erandlik asukoht jaotuses väljendab ainult spetsiifilist kalendrilist mõju, mis on seotud hilisemate lihavõttepühadega 2009. aastal (ja sellega seotud kõrgpunktiga puhkusekorraldusega seotud ettevõtluses) võrreldes 2008. aastaga. See kergitas 2009. aasta aprillis puhkusepakettide hindu võrreldes eelmise aastaga. Märkimist väärib asjaolu, et suurima osa jaotuse puhul (enam kui 70%) jäid väärtused aprillis vahemikku 0–4%.

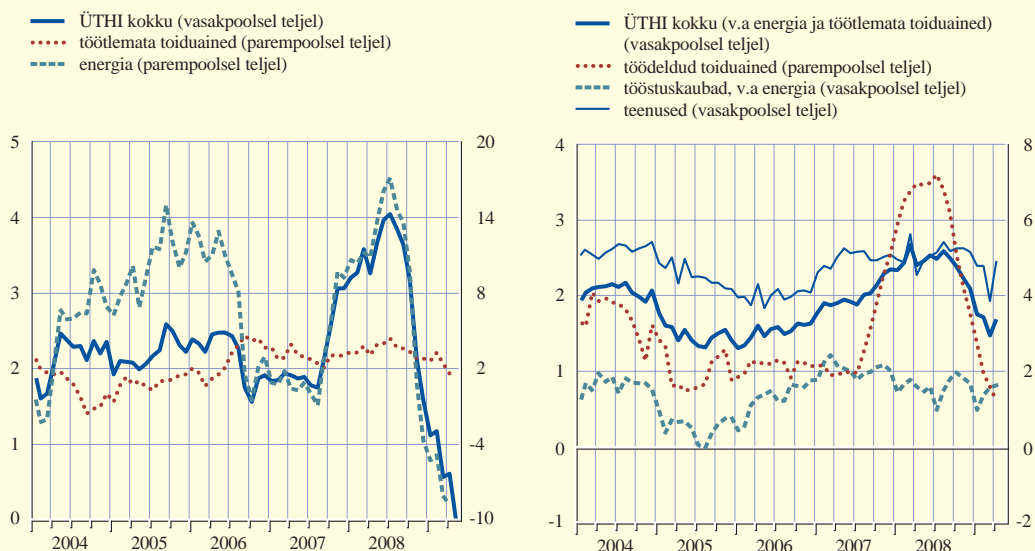
Kokkuvõttes võib öelda, et laialdaselt kasutatavad alusinflatsiooni näitajad on viimastel kuudel jäänud tasemele, mille kohaselt ÜTHI-inflatsiooni keskpikad trendid on üldiselt kooskõlas Euroopa Keskpanga nõukogu eesmärgiga hoida ÜTHI-inflatsioon keskmises perspektiivis alla 2%, kuid selle lähedal. Samal ajavahemikul oli väga madala koguinflatsiooni põhjuseks peamiselt teatud konkreetsete kaupade suhteliste hindade muutuste mõju vähenemine. Alusinflatsiooni näitajad ei anna siiski terviklikku ülevaadet keskpika perioodi inflatsioonisurvest ning neid tuleks täiendada muude kättesaadavate andmetega. Lisaks ei pruugi need ennustada tulevase inflatsioonisuundumusi. Sellest olenemata annab asjaolu, et kõnealused näitajad on praegu oluliselt kõrgemad üldisest ÜTHI-inflatsioonist, mõningal määral märku tekkivast üldisest hinnalangusest. Seda kinnitab ka ÜTHI 93 kirje aastase muutusemäära jaotus aprillis, kaalutuna vastavalt nende kirjete kulutuste osakaalule, mis näitab, et aastane hinnalangus on tuntav mõnes konkreetsetes grupis – nimelt naftaga seotud kirjete või teatud liiki infotehnoloogiakaupade puhul.

Sektorite löikes on üleilmsete toormehindade muutused toonud kaasa euroala ÜTHI-inflatsiooni energia ja toiduainete komponentide volatiilsuse. ÜTHI energiakomponendi aastane muutusemäär langes kõrgemalt kui 17% tasemelt 2008. aasta juulis –8,8%ni 2009. aasta aprillis (vt joonis 39). See langus oli tingitud toornafta hinna järsust alanemisest möödunud suvel ning negatiivsest baasefektist seoses toornafta hinna jõulise kasvuga kuni 2008. aasta keskpaigani, mis on mõjutanud ÜTHI-inflatsiooni energiakomponenti. Energiakomponendi inflatsiooni alanemise põhjuseks on olnud eelkõige asjaolu, et oluliselt on langenud mõningate ÜTHI kirjete nagu bensiini, diisli ja kütteõli hinnad, mis on tihedalt seotud toornafta hinnaga. Siiski on nimetatud kirjete hinnamuutusi mõjutanud ka vedelkütuste (bensini, diisli ja kütteõli) rafineerimismarginaalide volatiilsus. 2009. aasta algusest on diisli rafineerimismarginaalid märgatavalt langenud, samas kui bensiini marginaalid on viimasel ajal veidi tõusnud. Samal ajavahemikul on energiakomponendi inflatsiooni alanemisele euroalal kaasa aidanud ka ÜTHI muu energia komponentide (näiteks elektri- ja gaasihinna) aeglustunud aastakasv, mis tavaliselt reageerib toornafta hinnamuutustele viitajaga.

Euroala ÜTHI töödeldud toiduainete komponendi aastakasv on näidanud energiakomponendiga samalaadset suundumust. See jõudis koos üleilmsete toidutoorme hindadega kõrgeimale tasemele 2008. aasta suvel ning on sellest ajast saadik pidevalt aeglustunud, langedes aprillis 1,2%ni. Ka töötlemata toiduainete hindade aastakasv on möödunud aasta keskpaigas täheldatud kõrge tasemega võrreldes alanenud. Töötlemata toiduainete aastakasv oli aprillis 1,6%. Kokkuvõttes võib toiduainehindade seni täheldatud järkjärgulise alanemise põhjuseks pidada toiduainete toormehindade varasema languse mõju ülekandumist tarbijatele ning samuti negatiivset baasefekti. Toiduainehindu üksikasjalikumalt vaadeldes on langus suuresti tingitud muutustest alakomponentides, mis reageerivad toormehindade arengule tundlikumalt, näiteks liha (töötlemata toiduainete komponent), teravilja- ja piimatooted ning õlid ja rasvad (töödeldud toiduainete komponent).

Joonis 39. ÜTHI-inflatsiooni jaotus: peamised komponendid

(aastane muutus protsentides; kuised andmed)

Allikas: Eurostat.

Tööstuskaupade (v.a energia) hindade aastane muutusemäär oli aprillis 0,8%, püüdes eelneva kuuga samal tasemel ja kooskõlas 2008. aasta keskmisega. Seetõttu paistab, et euroala majanduslangus ei ole veel avaldanud kuigi tugevat negatiivset mõju tööstuskaupade (v.a energia) üldistele hindadele. Täpsemalt on aastane muutusemäär püsinud 2008. aasta keskpaigast üldjoontes stabiilsena poolkestuskaupade hindade puhul, mis moodustavad suure osa tööstuskaupadest (v.a energia) ning kajastavad suuresti rõiva- ja jalatsihindade arengut, kui jätta arvestamata hooajalistest allahindlustest tulenev volatiilsus. Tekstiilhindade tõus 2009. aasta aprillis vastas üldjoontes aastasele muutusemäärale 2008. aasta septembris. Kestuskaupade aastane muutusemäär alanes veidi, langes ligikaudu $-0,5\%$ lt 2008. aasta keskpaigas $-0,7\%$ tasemele 2009. aasta aprillis. Selle põhjuseks oli toormehindade varasema tõusuga seotud kaudsete mõjude raugemine (kõrgemad toormehinnad tõstsid kuni 2008. aasta kolmanda kvartalini märgatavalt mööbli- ja ehtehindu) ning tarbijate vähenenud nõudlus, mille tõttu tegid ettevõtted müügi elavdamiseks hinnaalandusi. Eriti näib see olevat mõjutanud autohindu, mille aastane muutusemäär on langenud alates 2008. aasta septembrist ja oli 2009. aasta aprillis veidi negatiivne. Siiski tasub märkida, et hindade mõõtmisel ei arvestata täielikult kõiki hinnaalandusi ja eripakkumisi, millel võib olla eriti tähtis mõju ÜTHI autohindade kirjele.

Hoolimata tõsisest majanduslangusest euroalal on teenuste inflatsioon vaatamata mõningasele volatiilsusele püsinud siiani viimase kahe aasta keskmise taseme lähedal ja kõrgemal 2005–2006. aasta tasemest enne nafta ja toiduainete hinnašokke. Aasta algusest on euroala ÜTHI teenuste komponendi keskmine aastakasv veidi langenud, jõudes 2,3% tasemele. Veebruarist aprillini täheldatud volatiilsuse põhjuseks võib pidada isikliku tegevusega seotud ja vaba aja teenuseid, mis ilmutasid jõulist hinnadünaamikat sellistes kirjetes nagu puhkusepaketid ja majutus, ning vähemal määral transporditeenuste arengut. Volatiilsuse tingis 2008. aastal märtsist 2009. aastal aprilli nihkunud lihavõttepühade kalendriline mõju, mis on mõjutanud pühadega seotud teenuste hindade võrdlust aastate lõikes. Kui mitte arvestada teenuste inflatsiooni kuist volatiilsust, on isikliku tegevusega seotud ja vaba aja teenuste ning transporditeenuste osakaal, mis oli kuni

2008. aasta kolmanda kvartalini ulatuslik, teenuste kogukasvus sellest ajast peale vähenenud. Selle põhjuseks on tõenäoliselt asjaolu, et energia- ja toiduainehindadest tingitud surve tootmissisendi kuludele on leevenenud ning nõudlus kõnealuste teenuste järele on langenud. Sideteenuste hindade aastane muutusemäär on endiselt negatiivne, tingituna sektori reguleerituse vähendamisest ja konkurentsi elavdamisest vähenenud nõudluse oludes. Siiski tundub, et 2009. aasta alguses on selle komponendi langus olnud 2008. aasta keskmise tempoga võrreldes mõnevõrra aeglasem. Seevastu ÜTHI eluasemehindade komponendi aastakasv on püsinud aasta algusest stabiilne, hoolimata eluruumidega seotud hindade (näiteks kodu- ja majapidamisteenuste ning hooldus- ja remonditeenuste) aastakasvu mõningasest edasisest aeglustumisest. Sellist stabiilset suundumust ei ole mõjutanud ei ÜTHI eluasemehindade komponentide aastakasv, mis langesid 2007. aasta keskpaigast kuni 2008. aasta lõpuni, ega ka elamukinnisvara hindade langusmärgid 2009. aasta esimestel kuudel (vt osa 3.5). Tervishoiu-, haridus- ja finantsteenuste inflatsioon, mis on suuresti tingitud riiklikult reguleeritud hindade muutuse mõjust, on püsinud stabiilsena 2008. aasta teises kvartalis saavutatud 2,1% lähedal.

3.2. TÖÖSTUSTOODANGU TOOTJAHINNAD

Tarneahela hinnasurved on viimastel kuudel taandunud. Tootjahindade inflatsiooni langus, mis algas 2008. aasta augustis pärast seda, kui tööstustoodangu tootjahindade (v.a ehitus) aastane muutusemäär tõusis väga kõrgele tasemele, on 2009. aasta esimestel kuudel kiirenenud seoses väheneva nõudlusega tööstustoodete järele ning nafta ja tööstusliku tooraine hindade tagasihoidliku arenguga. Aasta algusest on tööstustoodangu tootjahindade aastane muutusemäär pöördunud negatiivseks, püsid aprillis -4,6% tasemel (vt joonis 40). Tootjahindade (v.a energia ja ehitus) aastane muutusemäär langes samal kuul -2,4% tasemele.

Tööstustoodangu tootjahindade aastase muutusemäära järsk langus, mida alguses põhjustasid eelkõige energia- ja vahekaupade hinnad, on kujunenud viimastel kuudel ulatuslikumaks ning ka tootmisahela lõpuosa komponendid on näidanud negatiivset aastast muutusemäära. Suuresti kulukaupade komponendi hinnalanguse mõjul, mis omakorda peegeldas toiduainehindade alanemist pärast toiduainete hinnatõusu okte, pöördus tarbekaupade hindade aastane muutusemäär jaanuaris negatiivseks ja oli aprillis -1,4%. Kapitalikaupade hindade aastane muutusemäär alaneb jätkuvalt, püsid aprillis 1,2% juures. See langus on tingitud madalamast tootmissisendi hinnast ja nõudluse vähenemisest.

Ettevõtete hinnakujunduskäitumise uuringutest saadud värsked andmed viitavad siiski sellele, et inflatsiooni tõusurve leevenemise tempo aeglustub (vt joonis 41). Ostujuhtide indeksi uuringu kohaselt on kõik näitajad, välja arvatud tootmissisendi hinnaindeks teenindussektoris, taas tõusnud, pärast mitme kuu jooksul toimunud järsku langust, mis viis need varasemate perioodidega võrreldes madalaimale tasemele. Stabiliseerumine madalal tasemel on kooskõlas reaalmajanduse uuringutest saadud teabega. Töötleva tööstuse sektoris suurenes mais teist kuud järjest nii tootmissisendi hinnaindeks kui ka toodanguhinnaindeks, jäädes siiski allapoole 50 punkti taset. Teenindussektoris püsis tootmissisendi hinnaindeks mais praktiliselt muutumatu, samas kui müügihinna indeks tõusis kiiremini kui eelneval kuul, kuid jäid siiski väga madalale tasemele. Kokkuvõttes näitavad need hiljutised muutused, et ettevõtted keskenduvad endiselt suurel määral hindade konkurentsivõimele tootmisprotsessi eri etappides ning seetõttu täheledatakse endiselt sisend- ja toodanguhindade langust võrreldes eelmise kuuga. Toodanguhindade hiljutine areng näitab siiski, et ettevõtted ei kiirusta praegu tegema uusi hinnakärpeid müügi elavdamiseks.

Joonis 40. Tööstustoodangu tootjahindade jaotus

(aastane muutus protsentides; kuised andmed)

- kogu tööstus, v.a ehitus (vasakpoolsel teljel)
- ..... vahekaubad (vasakpoolsel teljel)
- kapitalikaubad (vasakpoolsel teljel)
- tarbekaubad (vasakpoolsel teljel)
- ..... energia (parempoolsel teljel)

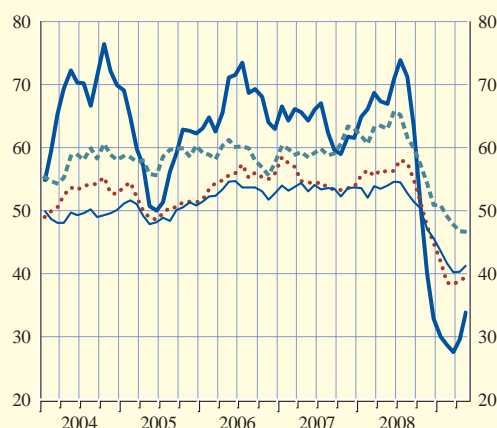

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.
Märkus. Andmed viitavad euroalale, kuhu kuulub ka Slovakkia.

Joonis 41. Tootmissisendi ja toodangu hinnauuringud

(hajuvusindeksid; kuised andmed)

- töötlev tööstus; tootmissisendi hind
- ..... töötlev tööstus; müügihind
- teenused; sisendhind
- teenused; müügihind

Allikas: Markit.
Märkus. 50 punkti ületav indeks viitab hinnatõusule, 50 punkti allapoole jääv väärtus näitab hindade langust.

3.3. TÖÖJÕUKULUDE NÄITAJAD

Olemasolevate näitajate kohaselt ei ole inflatsiooni tugeva vähenemisega tarbijate tasandil ja inflatsioonitempo jätkuva aeglustumisega tootjate tasandil siiani kaasnud tööjõukulude võrreldavat langusmäära (vt joonis 42 ja tabel 7). Kollektiivlepinguga määratud palgade aastakasv, mis on seni ainus olemasolev tööjõukulude näitaja euroalal toimuva arengu kohta 2009. aastal, aeglustus esimeses kvartalis 3,2%ni, võrreldes 3,6%ga 2008. aasta viimases kvartalis, mil kollektiivlepinguga määratud palgade kasvu kiirendasid ühekordsed väljamaksed euroala majanduses tervikuna. Seega püsib palgade aastakasv euroalal endiselt kõrgel tasemel pärast 2008. aastal täheldatud järske tõuse, mis tulenesid tööturul valitsevast jäikusest ja mõnedes riikides palgade indekseerimisest ajutiselt kõrge inflatsiooniga. Kõnealuse näitaja üsna püsiva taseme põhjuseks 2008. aasta viimases kvartalis ja 2009. aasta esimeses kvartalis võib pidada

Tabel 7. Tööjõukulude näitajad

(aastane muutus protsentides, kui pole viidatud teisiti)

	2007	2008	2008 I kv	2008 II kv	2008 III kv	2008 IV kv	2009 I kv
Kollektiivlepinguga määratud palgad	2,1	3,2	2,8	2,9	3,4	3,6	3,2
Tööjõukulu tunnis kokku	2,7	3,5	3,5	2,6	4,2	3,8	.
Hüvitis töötaja kohta	2,5	3,2	3,1	3,2	3,4	3,0	.
<i>Memokirjed:</i>							
Tööviljakus	0,9	-0,1	0,6	0,4	-0,1	-1,7	.
Tööjõu erikulud	1,6	3,3	2,4	2,8	3,5	4,8	.

Allikad: Eurostat, riiklikud andmed ja EKP arvutused.

kollektiivlepingute pikkust (ligikaudu kaks aastat) euroalal. Nimelt sõlmiti paljud töölepingud enne, kui ÜTHI-inflatsioon hakkas alama ja euroala majandustegevus aeglustuma.

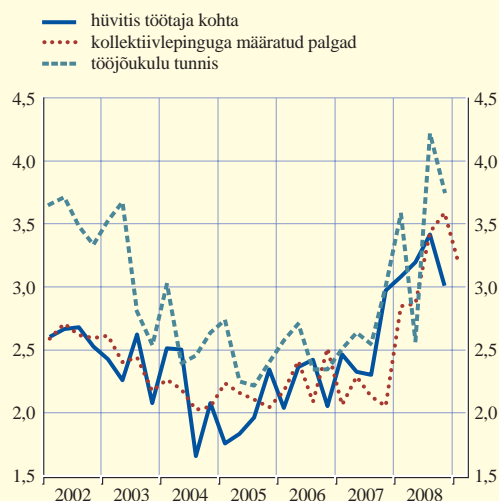
Muud palgakasvu näitajad 2008. aasta neljandas kvartalis langesid, kuid püüsid siiski väga kõrgel tasemel. Töötatud tunni kohta arvestatava tööjõukulu aastakasv aeglustus 2008. aasta viimases kvartalis mõnevõrra, langes 3,8% ni. Töötundide vähenemine töötlevas tööstuses nõrgema majandusaktiivsuse tingimustes suurendas tööjõukulusi tunni kohta. Kui seda langust ei arvestataks, oleks tunni kohta arvestatava tööjõukulu kasv 2008. aasta neljandas kvartalis tegelikult väiksem. Jaotus sektorite lõikes toob välja, et tööjõukulud tunni kohta kasvasid kõige järsemalt tööstus- ja ehitussektoris (vt joonis 43), arvatavasti töötundide suurema kärpimise tõttu.

Töötaja kohta makstava hüvitise aastakasv aeglustus 2008. aasta neljandas kvartalis 3,0% ni, võrreldes 3,4% ga kolmandas kvartalis. Koos kollektiivlepinguga määratud palkade jõulisema kasvuga neljandas kvartalis võib see tähendada, et ettevõtted on võtnud aktiivselt meetmeid tööjõukulude vähendamiseks. Samal ajal langes töövõiljakus töötaja kohta 2008. aasta viimases kvartalis -1,7% tasemele võrreldes -0,1% ga eelnevas kvartalis (vt osa 4.2). Selle tulemusel on tööjõu erikulude kasv tugevalt hoogustunud, kerkides 3,5% lt 2008. aasta kolmandas kvartalis 4,8% ni neljandas kvartalis, mis tähistab kiireimat kasvu enam kui kümne viimase aasta jooksul.

Tundub tõenäoline, et euroala majanduse nõrga kasvuväljavaate tingimustes leeveneb palgasurve tulevikus veelgi. Tööturu areng reageerib majandusaktiivsuse muutustele üldiselt viitajaga ning majandusaktiivsuse järsk langus euroalal võib anda tunnistust palgasurve üsna märkimisväärsest kohanemisest toodangu vähenemisega praeguse majanduslanguse tingimustes. Mitmesugustest allikatest pärinevad esialgsed andmed viitavad sellele, et ettevõtted püüavad kärpida tööjõukulusi ulatuslikumalt kui 2008. aasta lõpus, kasutades selleks erinevaid kättesaadavaid meetmeid nagu töötundide vähendamine ning lisatasude ja hüvitiste kärpimine (vt taustinfo 6). Ettevõtete võetavad meetmed võivad eelolevate kvartalite jooksul kaasa tuua tegeliku töötasu negatiivse hälbe, mis viitab töötaja kohta makstava hüvitise kasvu sellele osale, mida ei saa seletada kollektiivlepinguga määratud palkade ja töötasude ja/või sotsiaalkindlustusmaksetega (vt 2006. aasta oktoobri kuubulletääni taustinfo „Recent developments in euro area wage drift”). Selle tulemusel võib töötaja kohta makstava hüvitise dünaamika olla tagasihoidlikum kui kollektiivlepinguga määratud palkade oma. Kuigi töötaja kohta makstava hüvitise kasv peaks nende meetmete tulemusel eeldatavalt vähenema, võib mõju töötatud tunni kohta makstava tasu kasvumääradele olla kas neutraalne või positiivne. Kokkuvõttes sõltuks mõju sellest, kas tööandjad kärpiksid tasusid täielikus vastavuses töötatud tundide arvuga või väiksema summa ulatuses. Töötaja kohta makstava hüvitise mõningasest võimalikust tagasihoidlikumast arengust hoolimata on tõenäoline, et tööjõu

Joonis 42. Valikulised tööjõukulude näitajad

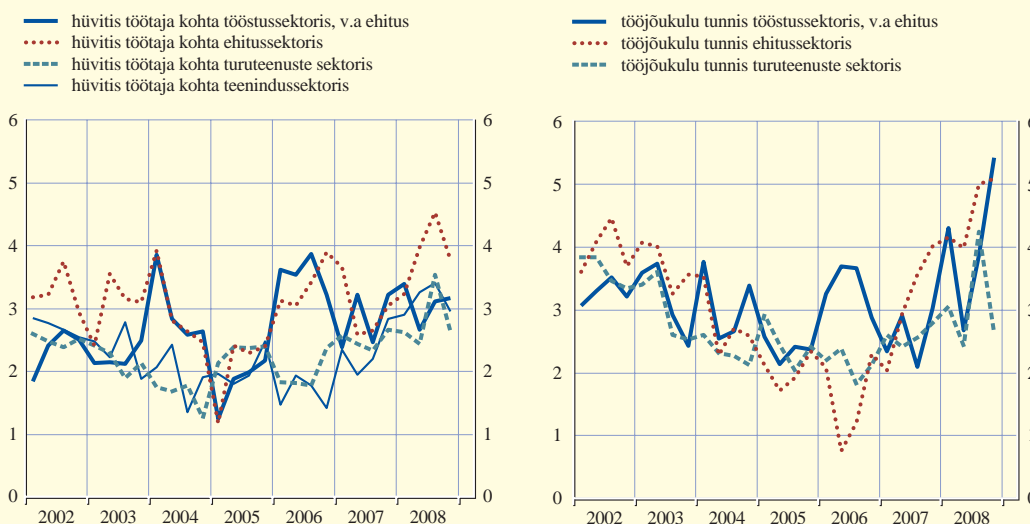
(aastane muutus protsentides; kvartaalsed andmed)

Allikad: Eurostat, riiklikud andmed ja EKP arvutused. Märkus. Andmed viitavad euroalale, kuhu kuulub ka Slovakkia.

Joonis 43. Tööjõukulude muutused majandussektorite lõikes

(aastane muutus protsentides; kvartaalsed andmed)

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.
Märkus. Andmed viitavad euroalale, kuhu kuulub ka Slovakkia.

erikulude kasv kiirenes 2009. aasta esimeses kvartalis veelgi, tulenedes tööviljakuse suuremast langusest, kui täheldati 2008. aasta viimases kvartalis.

3.4. ETTEVÕTETE KASUMITE ARENG

Ettevõtete kasumi kasv aeglustus 2008. aasta teisel poolel järsult ja tempokalt, jätkates 2007. aasta keskpaigast täheldatud langustrendi. Rahvamajanduse arvepidamise andmete kohaselt vähenesid ettevõtete aastakasumid euroalal 2008. aasta neljandas kvartalis eelmise aastaga võrreldes 1,8%, langedes seni mõõdetud madalaimale tasemele. Languse tingis majandusaktiivsuse (mahu) vähenemine ja kasumi kahanemine ühiku kohta (marginaal toodanguühiku kohta) (vt joonis 44). Viimatinimetatu on alanenud tööjõu erikulude jõulise kasvu tõttu (eelmise aastaga võrreldes 4,8%) ja hoolimata tootmissisendi hinnasurve leevenemisest, mis oli eelkõige tingitud nafta ja ka muu toorme hindade muutustest.

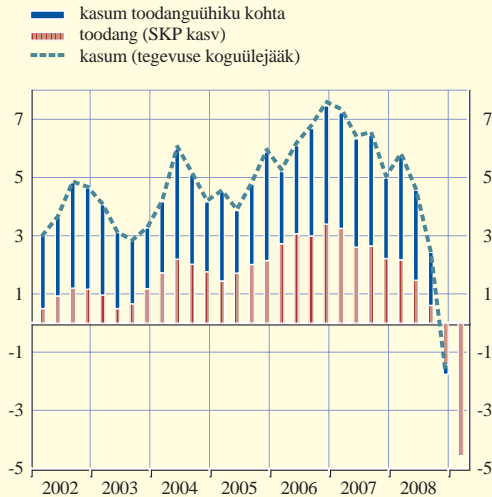
Seoses arenguga peamistes majandusharudes (tööstuses ja turuteenuste sektoris) täheldati 2008. aasta neljandas kvartalis eriti tõsist kasumikasvu aeglustumist tööstuses, põhjustatuna aktiivsuse järsemast vähenemisest, sektori tugevamat tsüklilisusest ja tööjõu erikulude jõulisemast kasvust. Samal perioodil oli kasumikasv turuteenuste sektoris küll positiivne, kuid jäi siiski varasemate perioodidega võrreldes madalale tasemele.

Rahvamajanduse arvepidamise olemasolevatest andmetest kaugemale vaadates võib praegune majandusaktiivsuse vähenemine avaldada 2009. aasta jooksul negatiivset lisamõju ettevõtete kasumile. Joonis 45 näitab, et *Consensus Economics*'i maikuu uuringutele vastajad on hinnanud oma kasumikasvu väljavaateid 2009. aastal ja vähemal määral 2010. aastal eelnevate perioodide

Joonis 44. Euroala kasumikasvu jaotus toodanguks ja kasumiks toodanguühiku kohta

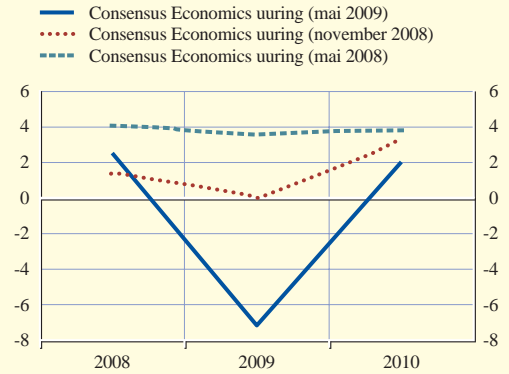
(aastane muutus protsentides; kvartaalsed andmed)

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.

Joonis 45. Euroala ettevõtete kasumi ootused Consensus Economicsi põhjal

(aastane muutus protsentides; aastased andmed)

Allikad: Consensus Economics ja EKP arvutused.

ettevaadetega võrreldes oluliselt madalamaks. 2010. aastal oodatakse siiski kasumikasvu taastumist, millele viitavad ka elukutseliste aktsiaturuanalüütikute hinnangud (vt joonis 29). Euroala ettevõtete kasumi allapoole korrigeerimisega võivad kaasneda negatiivsed tagajärjed tööhõive ja investeringute väljavaadetele.

3.5 EUROALA ELUASEMEHINNAD

Nagu taustinfos 5 üksikasjalikult käsitletakse, näitavad värskemad olemasolevad andmed, et eluasemehindade aastakasv pidurdus 2008. aastal jätkuvalt, pikendades seega aeglustumise perioodi pärast 2005. aastani toimunud suuri hinnatõuse.

Taustinfo 5

HILJUTINE ARENG EUROALA ELUASEMETURUL

Euroala eluasemehindade kasv aeglustus 2008. aastal endiselt, jätkates pidurduvat trendi pärast 2005. aastani toimunud tugevat hinnatõusu. Käesolevas taustinfos vaadeldakse elamukinnisvara hindade hiljutist arengut euroalal, seostatakse nende areng eluasemenõudluse ja -pakkumise valitud teguritega ning hinnatakse eluasemehindade väljavaateid.¹

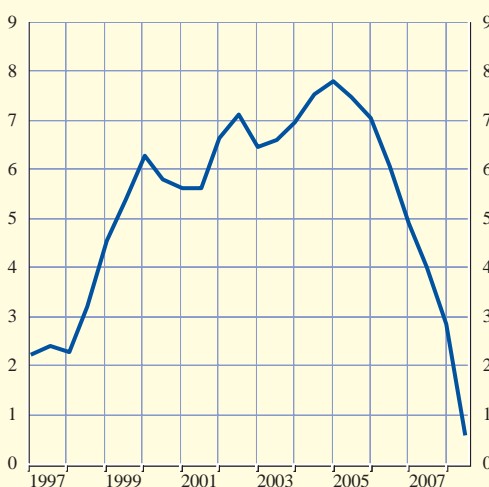
Viimased andmed näitavad euroala elamukinnisvara hindade kasvu jätkuvat kindlat langustrendi 2008. aasta teisel poolel.² Värskemate kättesaadavate andmete põhjal püsis euroala eluasemehindade aastakasv 2008. aasta teisel poolel 0,6% juures, mis on arvestatavalt madalam, kui 2005. aasta esimesel poolel saavutatud kõrgpunkt, milleks oli 7,7% (vt joonis A). Laiemas plaanis võib öelda, et eluasemehindade kasv on langenud märkimisväärselt alla keskmise kasvu, milleks ajavahemikul 1999–2005 oli 6,6% aastas – kumulatiivselt märgib see peaaegu 50% eluasemehindade tõusu (vt tabel).

2008. aastal ja 2009. aasta alguses täheldati elamukinnisvara hindade kasvu olulist aeglustumist enamikus euroala riikides, kusjuures viimased kättesaadavad andmed viitavad eluasemehindade järsule langusele eelmise aastaga võrreldes vähemalt kuues riigis (vt tabel). Üldisemalt võib andmetest näha, et riikides, kus 2005. aastani oli eluasemehindade kasv kõige kiirem, toimub nüüd kõige suurem korrektsioon.

Euroala eluasemehindade kasvu aeglustumist on seostatud nii eluasemenõudluse kui ka -pakkumise vähenemisega. Laialt kasutatav nõudlustegur on eluaseme taskukohasuse näitaja, mis määratletakse kodumajapidamiste kasutatava tulu ja eluasemehinna suhtarvuna. Kuna tegelik tulu elaniku kohta ei suutnud sammu pidada euroala eluasemehindade kasvuga, kaasnes sellega ajavahemikul 1998–2006 näitaja langus (vt joonis B). Kui kõnealune taskukohasuse baasnäitaja on viimasel ajal mõnevõrra paranenud, siis kodumajapidamiste laenuvõtutingimused on 2006. aasta algusest üldiselt rangemaks muutunud – väljendudes kuni 2008. aasta lõpuni toimunud kodumajapidamiste eluasemelaenude nominaalintressimäärade tõus –, vähendades seega eluasemete taskukohasust. Rahaloomeasutuste hüpoteeklaenude intressimäärade on aga viimasel ajal langenud ning värskem pankade laenu tegevuse uuring näitab, et 2009. aasta alguses leevenesid laenuvõtjatele esitatavad tingimused mõnevõrra.³ Olenemata laenu tingimuste arengust on kodumajapidamiste eluasemelaenude aastakasv jätkuvalt

Joonis A. Elamukinnisvara hinnad euroalal

(aastane muutus protsentides; kaks korda aastas avaldatavad andmed)

Allikas: riikide andmetele tuginevad EKP arvutused. Märkus. Euroala elamukinnisvara hindade koond arvutatakse riikide aegridade põhjal, mis hõlmavad enam kui 90% euroala SKPst kogu perioodi kohta.

¹ Eluasemenõudluse ja -pakkumise näitajate üksikasjalik analüüs on esitatud 2006. aasta veebruari kuubülletääni artiklis „Assessing house price developments in the euro area”.

² Tuleb märkida, et eluasemehindade arengu hindamisel kasutatavad andmed ei pruugi olla täpsed, seda eelkõige ulatuse, kvaliteedikontrolli ja esinduslikkusega seotud küsimuste tõttu.

³ Vt 2009. aasta mai kuubülletääni taustinfo 2 „The results of the April 2009 bank lending survey for the euro area”.

Elamukinnisvara hinnad euroalal

(aastane muutus protsentides)

	Osakaal %	1999–2005 aasta keskmine muutus	2006	2007	2008	2008		2008				2009 I kv	
						esimene pool	teine pool	I kv	II kv	III kv	IV kv		
Belgia ¹	3,7	9,4	11,1	9,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saksamaa ²	27,0	-0,9	0,2	0,7	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-
Iirimaa ²	2,1	12,2	13,4	0,9	-9,4	-9,0	-9,8	-8,6	-9,4	-10,0	-9,7	-9,8	-
Kreeka ²	2,5	9,5	12,2	4,6	2,6	2,6	2,7	1,7	3,5	2,4	2,9	-	-
Hispaania ²	11,7	13,8	10,4	5,8	0,7	2,9	-1,4	3,8	2,0	0,4	-3,2	-6,8	-
Prantsusmaa ¹	21,1	11,2	12,1	6,6	1,2	3,7	-1,1	4,3	3,0	0,8	-3,0	-6,6	-
Itaalia ²	17,1	7,5	5,8	4,9	4,2	4,5	3,9	-	-	-	-	-	-
Küpros ²	0,2	-	10,0	15,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Luksemburg ²	0,4	11,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Malta ²	0,1	10,8	3,5	1,1	-2,7	-1,7	-3,8	-0,7	-2,7	-3,2	-4,4	-	-
Madalmaad ¹	6,3	7,8	4,6	4,2	2,9	3,7	2,2	4,2	3,1	2,8	1,7	-0,3	-
Austria ^{2,3}	3,0	0,7	4,0	4,1	1,3	1,0	1,6	2,1	-0,2	0,7	2,5	4,3	-
Portugal ²	1,8	2,9	2,1	1,3	3,9	3,1	4,7	2,3	4,0	4,8	4,7	2,7	-
Sloveenia	0,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Slovakkia ¹	0,6	-	16,8	23,9	-	32,8	-	34,5	31,2	19,9	-	-	-
Soome ¹	2,0	-	7,4	5,9	0,9	3,2	-1,4	3,7	2,7	0,6	-3,4	-	-
Euroala	100,0	6,6	6,5	4,4	1,7	2,8	0,6	-	-	-	-	-	-

Allikad: riiklikud andmed ja EKP arvutused.

Märkus. Osakaalude arvutamisel on tuginetud 2007. aasta nominaalsele SKP-le.

¹ Olemasolevad elamispiinad (majad ja korterid); kogu riik.

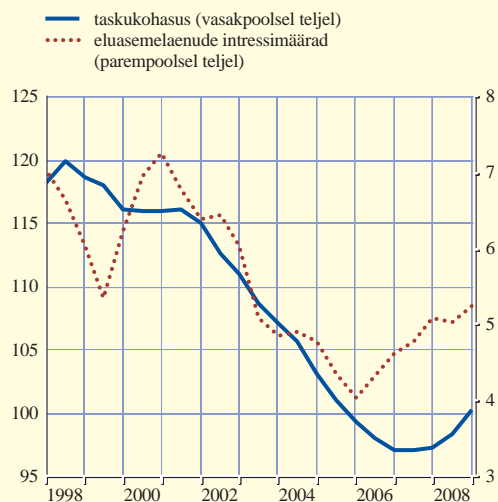
² Kõik elamispiinad (uued ja olemasolevad majad ja korterid); kogu riik.

³ Kuni 2000. aastani on andmed olemas ainult Viini kohta.

längenud 2006. aasta keskel saavutatud kõrgpunktist, milleks oli 12%, 2009. aasta aprillis -0,2%ni. Kokkuvõttes näitavad kõik eespool kirjeldatud muutused, et eluasemenõudlus jääb tõenäoliselt tagasihoidlikuks.

Joonis B. Eluaseme taskukohasuse näitaja ja laenuvõtutingimused

(indeks: 2005 = 100; protsenti aastas)

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.

Märkused. Eluaseme taskukohasuse näitaja määratletakse kodumajapidamiste kasutatava nominaaltulu ja eluaseme nominaalhinnaga indeksi suhtarvuna. Laenuintressimääradeks on võetud viieks kuni kümneks aastaks fikseeritud intressimäärade eluasemelaenu intressimääradeks.

Rahunenud eluasemenõudluse tingimustes on euroalal märgatud ka kiiresti vähenevat eluasemepakkumist. Elamuehitusse tehtavate reaalinvesteeringute aastane muutuse määr on euroalal pidevalt langenud, jõudes 2008. aasta neljandas kvartalis -7,7%ni võrreldes 2006. aasta teises kvartalis saavutatud kõrgpunktiga, milleks oli 6,3% (vt joonis C). See põhjustas ka eluasemeinvesteeringuteks kasutatavate ressursside osakaalu püsiva vähenemise majanduses kuni 2008. aasta lõpuni. Väljastatud ehituslubade arv, mida kasutatakse sageli eluasemeinvesteeringute juhtindikaatorina, on jätkuvalt järsult vähenenud ning langes 2008. aasta lõpus aasta arvestuses enam kui 20% võrra. See näitab, et eluaseme-pakkumine on hetkel endiselt loid.

Kokkuvõttes võib öelda, et pidades silmas üldiselt jõulist eluasemehindade kasvu 2005. aastani ning hiljutist aktiivsuse nõrgenemist, näitab eluasemenõudluse ja -pakkumise areng, et euroala eluasemehindade kasv aeglustub tõenäo-

liselt veelgi.⁴ Samal ajal näitab varasemate aegade kogemus, et lühikeses perspektiivis võivad eluasemehinnad mõnikord ületada nende pikaajalisi trende või jääda neist madalamaks, kuna eluasemepakkumise kohandamise tõrked ja viitajad on potentsiaalselt kõikuva eluasemenõudluse juures valdava tähtsusega.⁵

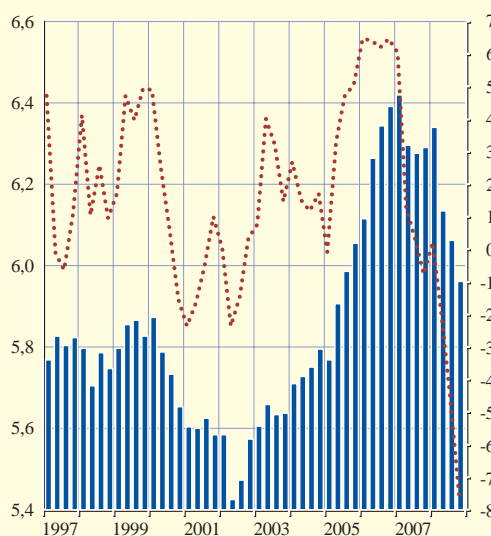
⁴ Kõnealune märk pakkumis- ja nõudlusanalüüsid on kooskõlas eluasemeturu suhtes kohaldatava varade hindamise lähenemisviisi näitajatega. Konkreetset jääb euroala eluasemehinnaindeksi ja ÜTHI indeksi rendikomponendi suhtarv pikaajalise keskmisega võrreldes mõnevõrra suuremaks. Lisaks renditootluse arengule võib suurtele ja püsivatele kõikumistele euroala eluasemehindades olla kaasa aidanud ka oodatava tootluse stabiilne, väikese sagedusega variatsioon – vt Hiebert ja Sydow (2009), „What drives returns to euro area housing? Evidence from a dynamic dividend discount model”, EKP teadustoimetised, nr 1019.

⁵ Nagu on märgitud aruandes „Structural factors in EU housing markets”, EKP (2003), oodatakse, et pikas perspektiivis ületab eluasemehindade inflatsioon majanduse kui terviku inflatsiooni, arvestades muude tingimuste samaks jäädes ehituskõlbliku maa vähesust ning asjaolu, et uute elamute ehitamise tootlikkus on majanduse üldise tootlikkusega võrreldes madalam. Seda võivad siiski mõjutada muud tegurid, näiteks demograafiline muutus, mis võivad samuti tugevalt mõjutada eluasemehindade pikaajalist arengut.

Joonis C. Elamuehitusse tehtavad investeeringud

(protsenti; aastane muutus protsentides)

— eluasemeinvesteeringute suhe SKPsse, euroala (vasakpoolsel teljel)
 ..... elamuehitusse tehtavate reaalinvesteeringute aastakasv (parempoolsel teljel)

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.

3.6. INFLATSIONIVÄLJAVAADE

Eurostati esialgse hinnangu kohaselt langes euroala aastane ÜTHI-inflatsioon 0,6%lt aprillis 0,0%ni mais. Inflatsioonimäärade jätkuv alanemine on täielikult ootuspärane ja peegeldab eelkõige baasefekti, mis tuleneb üleilmsete toormehindade tugevast kõikumisest viimase 12 kuu jooksul. Üha enam on näha märke inflatsioonisurve laiapõhjalisest vähenemisest. Olemasolevate näitajate kohaselt ei ole inflatsiooni kiire alanemisega seni kaasnenud võrreldavat tööjõukulude langusmäära. Kollektiivlepinguga määratud palkade aastakasv püsis aasta esimeses kvartalis kõrgel 3,2% tasemel, võrreldes 3,6%ga 2008. aasta viimases kvartalis. Siiski osutab olemasolev teave töötaja kohta makstava hüvitise jõulisemale vähenemisele mitmete erinevate kohandusmeetmete mõjul. Nende hulka kuuluvad töönädala lühendamine, lisatasude ja hüvitiste kärpimine ja muudatused töötajate koosseisus, kusjuures kulukas tööjõud vabastatakse esimesena. Tavatöötaja lühendamine kahandab töötaja kohta makstavat hüvitist negatiivse mõju tõttu, mida see avaldab hüvitistele tervikuna olukorras, kus töötajate arv ei muutu.

Aastased inflatsioonimäärad peaksid baasefekti mõjul veelgi langema ja püsima eelolevatel kuudel ajutiselt negatiivseks, enne kui tõusevad 2009. aasta lõpus taas positiivsele tasemele. Tulevikku vaadates peaks hinna- ja kulumuutusi ka edaspidi pärssima praegune vähenenud nõudlus euroalal ja mujal. Vastavalt eurosüsteemi ekspertide 2009. aasta juuni ettevaatele peaks euroala aastane ÜTHI-inflatsioon püsima 2009. aastal vahemikus 0,1–0,5% ja 2010. aastal vahemikus 0,6–1,4%. Samas on keskmiste ja pikemaajaliste inflatsiooniootuste näitajad kindlalt kooskõlas

EKP nõukogu eesmärgiga hoida inflatsioonimäär keskmise aja jooksul 2% tasemest allpool, ent siiski selle lähedal. Selle ettevaatega kaasnevad riskid on üldiselt tasakaalustatud. Languse poolel on kõnealused riskid seotud eelkõige majanduskasvu väljavaatega, tõusu poolel aga oodatust kõrgemate toormehindadega. Lisaks võib kaudsete maksude ja riiklikult reguleeritud hindade tõus kujuneda praegu oodatust jõulisemaks, tulenedes eelarve konsolideerimise vajadusest eelolevatel aastatel.

4 TOODANG, NÕUDLUS JA TÖÖTURG

2009. aasta esimeses kvartalis aeglustus majandustegevus märkimisväärselt, olles mõjutatud finantsturgude ebastabiilsusest ning eelkõige üleilmse nõudluse ja maailmakaubanduse järsust langusest. Pärast vähenemist 1,8% võrra 2008. aasta neljandas kvartalis on euroala majanduskasv aeglustunud Eurostati esialgse hinnangu kohaselt 2,5% kvartalis. See mõjutab äärmiselt negatiivselt 2009. aasta keskmist kasvumäära. Samal ajal esineb värskemates andmetes juba väga tagasihoidlikke positiivseid märke. Seega võib öelda, et pärast märkimisväärselt kehvade näitajatega esimest kvartalit peaks majandustegevus ülejäänud aasta vältel palju aeglasemas tempos vähenema. Teatava stabiliseerumisaja järel oodatakse 2010. aasta keskpaigaks kvartalite lõikes positiivseid kasvumäärasid.

Eurosüsteemi ekspertide 2009. aasta juuni makromajanduslikus ettevaates prognoositakse, et euroala SKP keskmine aastane reaalkasv jääb 2009. aastal vahemikku $-5,1\%$ kuni $-4,1\%$ ning püsib 2010. aastal $-1,0\%$ kuni $0,4\%$ tasemel. Majanduskasvu väljavaatega seotud riskid on tasakaalustatud.

4.1. REAALNE SKP JA NÕUDLUSE KOMPONENDID

Euroala ja üleilmse nõudluse mahu jätkuva kahanemise tagajärjel pidurdus euroala majanduse kasvutempo 2009. aasta alguses märkimisväärselt. 3. juunil avaldatud Eurostati esialgse hinnangu kohaselt kahanes euroala reaalne SKP 2009. aasta esimeses kvartalis 2,5%, pärast 1,8% langust 2008. aasta neljandas kvartalis (vt joonis 46). 2009. aasta esimeses kvartalis täheldatud langus kvartalite võrdluses on suurim alates 1970. aastate algusest, mille kohta on kättesaadavad esimesed andmed euroala SKP reaalkasvu kohta. Uuringuandmed näitavad, et euroala majanduskasv pidurdub 2009. aasta teises kvartalis veelgi, ehkki mõnevõrra aeglasemalt. Sellest võib järeldada, et esimeses kvartalis jõudis majanduskasvu aeglustumine pöördepunkti.

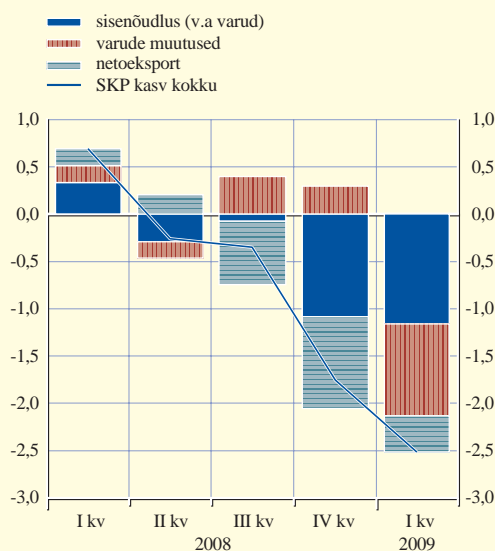
Nagu 2008. aasta lõpus, kahanes nõudlus ka 2009. aasta alguses kõigi komponentide lõikes. Samuti nõrgenes jätkuvalt välisnõudlus, sest arenenud ja arenevatel turgudel kasv aeglustus. Nõrgenes ka sisenõudlus, investeeringute maht kahanes märkimisväärselt ning tarbimine vähenes. Seda ülevaadet kinnitab kulukomponentide jaotus esimeses kvartalis. Kasvu mõjutasid olulisel määral negatiivselt nii euroala sisenõudlus kui ka netoeksport. Samuti avaldasid kasvule negatiivset mõju varud. Järgnevad alapeatükid käsitlevad nõudluse arengut üksikasjalikumalt.

ERATARBIMINE

Kodumajapidamiste kulutused vähenesid 2008. aasta lõpus ja 2009. aasta esimeses kvartalis märkimisväärselt. Värskemad näitajad viitavad sellele, et tarbimine jääb tagasihoid-

Joonis 46. SKP reaalkasv ja selle komponendid

(kvartaalne kasvumäär ja kvartaalne osakaal protsendipunktides; sesoonselt kohandatud)

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused. Märkus. Andmed viitavad euroalale, kuhu kuulub ka Slovakia.

likuks ka kogu ülejäänud aasta jooksul. Seda hinnangut toetavad nii jaemüügisektori kui ka tarbijate kindlustunde näitajad. Nende kahe uuringute põhise indeksi alusel on suudetud küllaltki edukalt prognoosida kodumajapidamiste kulutuste arengut (vt joonis 47). Alates varakevadest on mõlemad näitajad püsinud stabiilsena suhteliselt madalal tasemel, lubades arvata, et tarbijate meeleolu on oma põhja läbinud.

2009. aasta esimese kvartali andmete kohaselt vähenes jaemüügi maht (mis moodustab umbes 45% tarbimiskulutustest) jätkuvalt ning ligikaudu samas tempos nagu 2008. aasta viimases kvartalis. Jaemüügi langus 2009. aasta alguses tulenes peamiselt toiduainete, jookide ja tubaka müügi mahu vähenemisest. Samal ajal on muutustele paremini vastu seisnud ülejäänud komponentide (v.a toiduained) müügi maht ja uute registreeritud sõiduautode arv. Autode müüki on suurel määral toetanud valitsuste subsidiumid, mis soodustavad vanade autode kokkupuustu ja uute autode soetamist. Esimesena võeti sellised meetmed kasutusele Prantsusmaal ning hiljem juba ulatuslikumal määral ka Saksamaal.

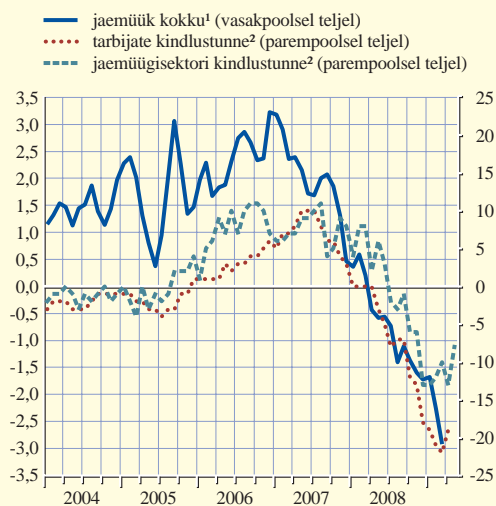
Selliste toetuste näiline edukus on ergutanud ka teisi euroala riike võtma sarnaseid meetmeid ning pakkuma muu hulgas subsideeritud laene uute autode ostuks.

Eratarbimist mõjutavate teguritega seoses võib öelda, et kodumajapidamiste reaalse kasutatava tulu kasv on püsinud mõõnaperioodil jätkuvalt. Töötaja kohta makstava hüvitise suhteliselt jõuline kasv toetas 2008. aastal kodumajapidamiste kogusissetulekuid (vt „Hinnad ja kulud”). Samal ajal tõusis 2008. aasta esimesel poolel järsult inflatsioon – peamiselt toiduainete ja energia ulatusliku kallinemise tagajärjel. Ülejäänud 2009. aasta jooksul ja 2010. aasta alguses peaks kodumajapidamiste reaalse kasutatava tulu kasv jääma senisest tagasihoidlikumaks. Seda hinnangut võib suurel määral siduda euroala tööturutingimuste edasise oodatava halvenemisega (vt osa 4.2). Lähikuudel peaks madal inflatsioon reaalselt sissetulekut jätkuvalt mõningal määral toetama. Sissetulekute vähenemist (eriti nende kodumajapidamiste puhul, keda tööturutingimuste halvenemine otseselt mõjutab) aitavad pärssida ka riigieelarvega seotud automaatsed tasakaalustumehhanismid, mis toimivad valitsussektori ulatuslikumate tulusiirete (näiteks töötushüvitised) ja üksikisiku tulumaksumäära vähendamise kaudu.

Kodumajapidamiste kulutamisosuseid on ühtlasi tõsiselt mõjutanud ootused elu jooksul laekuva tulu suhtes, mis hõlmab lisaks tulevikus saadavale eeldatavale töötulule ka laekumisi finants- ja kinnisvaralt. Alates 2007. aasta keskepaigast, mil ebastabiilsus finantsturgudel algas, on euroala finantsvarade areng avaldanud negatiivset mõju valdava osa tarbijate jõukusele. Sellele lisandub veel eluasemehindade tagasihoidlik areng (vt taustinfo 5). Võib arvata, et finantsturu ja eluasemehindade areng on tarbimist viimase aasta jooksul veelgi pärssinud. Viimasel ajal on euroala aktsiaturud siiski märkimisväärselt elavnenu. Ehkki varahindade lühiajaliste kõikumiste mõju reaalmajandusele ei tohiks üle hinnata, võib aktsiaturgude hiljutine stabiliseerumine siiski aidata

Joonis 47. Jaemüük ning jaekaubandussektori ja kodumajapidamiste kindlustunne

(kuised andmed)

Allikad: Euroopa Komisjoni ettevõtlus- ja tarbijauuringud ning Eurostat.

Märkused. Andmed viitavad euroalale, kuhu kuulub ka Slovakkia.

¹ Aastane muutus protsentides; kolme kuu libisevad keskmised; tööpäevade arvuga kohandatud. Ei sisalda samuti kütust.

² Protsentide saldo; sesoonselt ja keskvärtusega kohandatud.

leevendada mõningast negatiivset mõju, mida on avaldanud alates 2007. aasta keskpaigast toimunud järsk langus aktsiaturgudel. Sellest hoolimata tuleks märkida, et eraisikute tarbimiskalduvus finants- ja kinnisvararikkuse arvelt on euroalal suhteliselt väike.

2008. aastal kodumajapidamiste säästumäär tõusis, kajastades suurenenud majanduslikku ja rahanduslikku ebakindlust. Uuringuandmed näitavad, et sama suundumus on jätkunud ka viimastel kuudel. Säästumäära kasv on küllaltki laiaulatuslik, eriti riikides, kus tööturutingimused on oluliselt halvenenud, eluasemehinnad järsult langenud ja kodumajapidamised võlgnevus suur. Tulevikku vaadates võib öelda, et need tegurid koos tavatult suure ebakindlusega makromajanduses ja finantsturgudel avaldavad ka 2009. aastal mõju kodumajapidamiste otsustele tarbida reaalse kasutatava tulu arvelt.

Ehkki alates möödunud aastast aset leidnud toormehindade suur langus parandas kodumajapidamiste ostujõudu, on nende jõukus siiski vähenenud ning halvenev olukord tööturul pärsib lähikvartalites tõenäoliselt tööjõutulust. Seega jääb tarbimine lähema aja jooksul tõenäoliselt tagasihoidlikuks ja hakkab järk-järgult taastuma 2010. aasta jooksul.

INVESTEERIMINE

Nagu varasematel majanduslanguse perioodidel, on ka praeguse majandustegevuse järsu aeglustumise üheks peamiseks mõjutajaks erainvesteeringud. 2009. aasta esimeses kvartalis vähenesid investeeringud eelmise kvartaliga võrreldes 4,2%. Ka 2009. ja 2010. aastal peaksid erainvesteeringud avaldama euroala majanduskasvule negatiivset mõju. See hinnang on kooskõlas prognoosiga, et lõppnõudluse tase jääb madalaks ja rahastamistingimused püsivad jätkuvalt ranged.

Ehitusinvesteeringud, mis hõlmavad investeeringuid elamutesse ja ärihoonetesse, moodustavad ligikaudu poole koguinvesteeringutest ja projektidest ning mõjutavad seega märkimisväärselt investeeringute kogumahtu. Ehitusinvesteeringute maht on alates 2008. aasta teisest kvartalist pidevalt vähenenud. Ärikinnisvara turgude areng on tavaliselt väga tsükliline, sest need on seotud ettevõtete tulupotentsiaaliga ning asjaoluga, et elamukinnisvaraga võrreldes soetatakse ärikinnisvara sagedamini spekulatiivsete investeeringute eesmärgil. Elamukinnisvara turud arenevad samuti kooskõlas majandustsükliga, kuid sealsed kõikumised on üldjuhul palju väiksemad.

Nende kahte liiki turgude arenguga seoses langes euroala eluasemehindade aastane kasvumäär 7,7%lt 2005. aasta esimesel poolel 0,6%ni 2008. aasta teisel poolel. Mõõdukamad ja langevad eluasemehinnad vähendavad elamuehitusinvesteeringute kasumlikkust ning see pärsib tavaliselt ehitusinvesteeringuid tervikuna. Kõikumised ärikinnisvara väärtuses on olnud veelgi suuremad kui elamukinnisvara puhul. Euroala ärikinnisvara kapitalimaksumuse aastakasv langes 10,6%lt 2005. aastal -12%ni 2008. aastal. Ärikinnisvara turgul hiljuti aset leidnud korrigeerimine, mille on peamiselt tinginud vähenenud vajadus rentida äripindu, on tõenäoliselt kaasa toonud ka väiksema nõudluse ärihoonete järele.

Majanduskasvu nõrka väljavaadet ja tööturutingimuste eeldatavat halvenemist silmas pidades ei saa välistada, et edaspidi võib nii elamu- kui ka äripindade nõudlus veelgi väheneda. Selle tagajärjel kahaneb ka ehitusinvesteeringute maht lähikvartalites veelgi, ehkki tõenäoliselt senisest mõõdukamalt.

Koguinvesteeringute teine suur komponent on ettevõtlusinvesteeringud (peamiselt varad, mida kasutatakse kaupade ja teenuste tootmiseks), mille maht on viimase aasta jooksul samuti järsult vähenenud. Selle peamiseks põhjusteks on nõudluse langus, ettevõtete vähene kindlustunne,

tulude negatiivne kasv ja varasemaga võrreldes erakordselt madal tootmisvõimsuse rakendusaste ning samuti rangemad laenuitingimused.

Tuleb märkida, et stabiilsemas makromajanduslikus olukorras (mil majanduskasv kõigub oma potentsiaalse taseme ümber) on valdav osa muutustest ettevõtlusinvesteeringutest seletatav oodatava toodangumahuga tulevikus ning ettevõtete rahastamiskulude asendusindikaatoritega. Tõsise majandussurutise ajal aga mõjutavad investeeringute dünaamikat suuremal määral rahastamispiirangud ja ettevõtete finantsvõimendus. Rahastamispiirangute mõju on raske täpselt mõõta, kuid olukorda aitavad kirjeldada kvalitatiivsed uuringud. Eurosüsteemi pankade laenu-tegevuse uuringutest selgub, et euroala pangad on kogu majanduslanguse vältel oma rahastamistingimusi järk-järgult karmistanud. 2009. aasta aprillis tehtud viimane uuring näitas, et 2009. aasta esimeses kvartalis karmistas ettevõtetele pakutavate laenude ja krediidiinide tingimusi 43% pankadest, mis oli küll 21 protsendipunkti võrra madalam kui 2008. aasta neljandas kvartalis, kuid siiski märkimisväärselt suur netonäitaja. See lubab arvata, et rahastamispiirangute täiendav surve euroala ettevõtete investeeringutele on hakanud vähenema. Samuti on alates 2008. aasta oktoobrist langetatud EKP baasintressimäärad koos suurema riskivalmidusega vähendanud rahastamise reaalkulu euroalal kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete jaoks.

Kokkuvõtteks võib öelda, et euroala kinnisvaraturgude jätkuvalt tagasihoidlikud väljavaated, vähene nõudlus nii euroalal kui ka väljaspool ning rahastamispiirangud avaldavad keskpika aja jooksul tõenäoliselt mõju investeeringute kogumahule.

VALITSUSSEKTORI TARBIMINE

Nõudluse muude komponentidega võrreldes kasvas valitsussektori tarbimine 2008. aastal stabiilselt. Pärast 0,4% kasvu 2008. aasta neljandas kvartalis püsis avaliku sektori tarbimise kasv 2009. aasta esimeses kvartalis muutumatuna 0,0% tasemel. Lähikuudel peaks valitsussektori tarbimine, mis tavaliselt hõlmab kulutusi sellistele kollektiivteenustele nagu kaitse-, õigus-, tervishoiu- ja haridusteenused ning on tsüklilise arengu suhtes üldjuhul vähem tundlik kui muud nõudluse komponendid, jätkuvalt toetama mõningal määral euroala sisenõudlust.

Siiski võib arvata, et praegused eelarvepoliitiliste stiimulite programmid ei avalda mõju valitsussektori tarbimisele. Aastatel 2009–2011 peaksid rohkem kui poole SKP kasvu toetavatest eelarvepoliitilistest impulssidest moodustama valitsussektori investeeringud. Tulusiirded kodumajapidamistele ja muudatused tööjõu maksustamises annavad täiendava osa.

VARUD

Varude olukord praeguse majanduslanguse ajal on üldjoontes sarnane varasemate kogemustega. Majandussurutise alguses koguneb enamasti paratamatult ülemääraseid varusid, sest võtab veidi aega, enne kui suudetakse tootmismahu vastavalt vähenenud nõudlusele kohandada. Pärast seda toimub varude vähendamine: ettevõtted püüavad kahandada oma varude mahtu, kärpides tootmist järsemalt, kui seda eeldaks nõudluse prognoositav langus. Majanduse elavnedes hakkab varude osatähtsus taas suurenema (vt 2009. aasta mai kuubülletääni taustinfo „Recent developments in stock building”).

2008. aasta teisel poolel mõjutasid varud euroala SKP kasvu positiivselt, sest ettevõtted suurendasid oma varude mahtu. Selle võis tingida asjaolu, et üleilmse nõudluse ja euroala sisenõudluse vähenemise kiirus ja ulatus olid ettevõtete jaoks ootamatud. Kui ettevõtetel ei oleks olnud võimalik tootmismahute piisavalt kohandada, oleks neil tekkinud varude ülejääk. 2009. aasta esimese kvartali

andmed näitasid, et see suundumus pöördus ning varud avaldasid euroala SKP kasvule 1,0 protsendipunkti ulatuses negatiivset mõju. Uuringupõhised andmed kinnitavad, et varusid vähendati ka 2009. aasta teises kvartalis, pidades silmas kahanevaid müügimahte ja kehva majanduslikku väljavaadet. 2009. aasta lõpupoole hakkab varude vähendamise tempo tõenäoliselt aeglustuma ning seega peaksid varud mõjutama euroala SKP kasvu positiivselt.

KAUBANDUS

Nagu jaos „Euroala väliskeskond” kirjeldatud, jäi üleilmne majandusaktiivsus pärast 2008. aasta neljanda kvartali langust 2009. aasta esimeses kvartalis väga nõrgaks. Maailmakaubanduses 2008. aasta lõpus aset leidnud ootamatu surutise ühe põhjusena nimetatakse sageli suurenenud raskusi kaubanduskrediidi saamisel. Ent nagu ka euroala majanduse puhul, osutavad viimased uuringuandmed maailmamajanduse languse aeglustumisele.

Üleilmse nõudluse kokkuvarisemisega vähenes järsult ka euroala eksport – 2009. aasta esimeses kvartalis 8,1% võrreldes eelmise kvartaliga. Ekspordi vähenemine peaks jätkuma kogu 2009. aasta jooksul. Seda hinnangut toetavad mitmed tegurid, näiteks asjaolu, et seadmetesse ja masinatesse tehtavate investeeringute üleilmne langus mõjutab eriti suurel määral neid euroala riike, kes on spetsialiseerunud kapitalikaupadele. Lisaks oodatakse, et euroala riikide eksportijate turuosa kahaneb veelgi. Osaliselt on selle põhjuseks euro vahetuskursi varasem tugevnemine ning teisest küljest ka eelkõige arenevate turgude konkurents. Üldiselt on euroala suhteliselt suur kaubanduslik avatus üsna oluline põhjus, miks ekspordi maht on viimastel kuudel langenud ning miks tagajärjed euroala ekspordile on olnud tõsisemad kui enamikus teistes suurtes majandustes, sealhulgas Ameerika Ühendriikides.

Euroala lõppnõudluse kahanedes on viimase aasta jooksul aeglustunud ka euroala import. 2008. aasta viimase kvartaliga võrreldes vähenes impordimaht 2009. aasta esimeses kvartalis 7,2%. Selle põhjuseks oli eelkõige loid eratarbimine ja investeeringute järsk langus. Kuna aga ekspordimahu vähenemine oli veelgi kiirem, mõjutas netokaubandus SKP kasvu 2009. aasta esimeses kvartalis endiselt negatiivselt.

4.2. TOODANG, PAKKUMINE JA TÖÖTURG

Inflatsioonisurve põhiteguriks on reservvõimsuse määr majanduses. Nagu eespool nimetatud, vähenes euroala toodangu maht 2008. aasta lõpus ja 2009. aasta alguses märkimisväärselt. Selle tulemusel kasvas majanduses reservvõimsuse määr ning tootmisvõimsuse surve ettevõtetes leevenes väga kiiresti. See toimus hoolimata asjaolust, et samal ajal stabiliseerus valdav osa euroala potentsiaalse toodangu näitajatest. Aprilliks langes euroala tootmisvõimsuse rakendusaste tööstussektoris rekordiliselt madalale 70,5 tasemele, mis jääb märkimisväärselt alla keskmist, 81,8 taset ning samuti allapoole madalseisu 1990. aastate majanduslanguse ajal. Rekordiliselt madal tootmisvõimsuse rakendusaste iseloomustab praegu kõiki tööstuse põhirühmi, kuid väikseimad näitajad on siiski vahe- ja kapitalikaupade sektoris.

Kui vaadata lisandväärtust sektorite lõikes, siis mõjutasid majanduskasvu aeglustumist viimase kahe kvartali jooksul kõik majandussektorid, ehkki suurim langus toimus tööstussektoris. Samal ajal on halvenenud ka tööturutingimused (vt tööturgu käsitlev osa allpool). Aprillis kasvas euroala tööpuudus 9,2%ni, mis on eelmise kuuga võrreldes 0,3 protsendipunkti võrra suurem.

SEKTORITE TOODANG

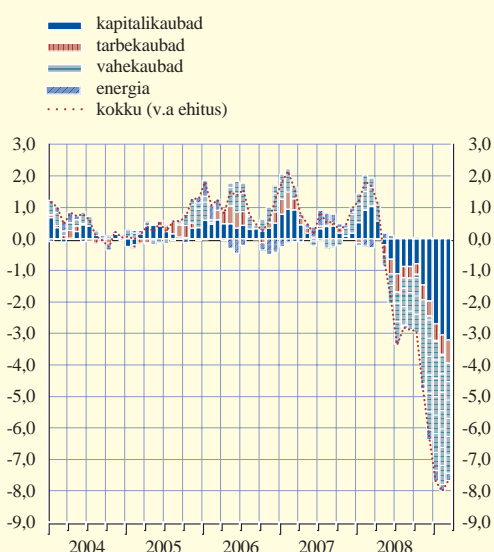
2008. aasta viimases kvartalis ja 2009. aasta esimeses kvartalis aeglustus majanduskasv järsult kõigis sektorites. Kõige suurimat negatiivsemat mõju täheldati tööstussektoris (vt joonis 48). Lisandväärtuse kasvu töötleva tööstuse sektoris kärpis sise- ja välisnõudluse järsk langus ning aktiivsuse kahanemine kõigis tähtsamates allsektorites. Tööstustoodang langus oli 2009. aasta esimeses kvartalis seninägematu. Samuti on viimase poole aasta jooksul toimunud euroala tootmises nii ränk langus, et see kaalub peaaegu tervenisti üles viimase kümne aasta kasvu. Tööstuse põhirühmades on kapitalikaupade tootmismahd vähenenud ligikaudu 1999. aasta tasemele ning vahe- ja tarbekaupade tootmismahd sellest veelgi allapoole. Üksnes energiasektoris, mis on vähem tsükliline, ületas tootmismahd kindlalt 1999. aasta näitaja.

Ettevõtlusuuringud annavad märku, et tööstusmahude kahanemine on hiljuti jõudnud pöördepunkti ning tööstus on hakanud mõnevõrra stabiliseeruma, ehkki praegu on näitajad veel väga negatiivsed (vt joonis 49). Töötleva tööstuse ostujuhtide indeks on viimase kolme kuu jooksul (ehk märtsist maini) tõusnud, olgugi et püsib veel 50 punkti kontrollväärtusest madalamal ja osutab seega jätkuvale aeglustumisele. Muud tööstussektori kindlustunde uuringud ja esialgsed andmed annavad siiski põhjust olla euroala tööstussektori olukorra hindamisel pessimistlikum.

Sarnaselt tööstussektoriga on lisandväärtus alates 2008. aasta teisest kvartalist pidevalt vähenenud ka ehitussektoris, kus languse tõsidus on sektorite ja riikide lõikes erinev. Näiteks on järsem langus toimunud elamu- ja ärikinnisvara sektoris, samal ajal kui tsiviilehituse sektor on olnud kriisis vastupidavam. Valdava osa euroala riikide ehitustoodangus toimus 2008. aastal ja

Joonis 48. Tööstustoodangu kasv ja selle komponendid

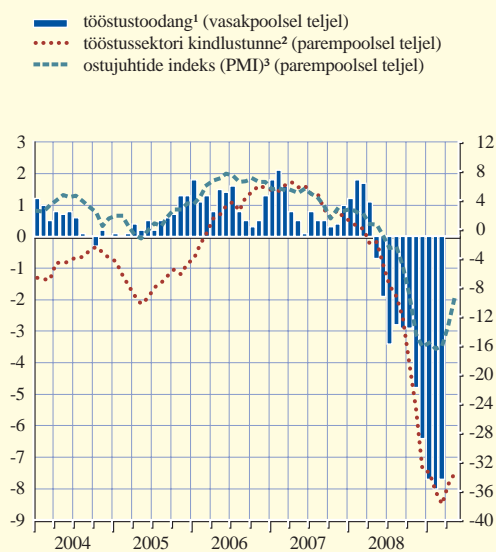
(kasvumäär ja osakaal protsendipunktides; kuised andmed; sesoonselt kohandatud)

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.
Märkused. Esitatud andmed arvutatakse kolme kuu libisevate keskmistena varasema kolme kuu vastava keskmise suhtes. Andmed viitavad euroalale, kuhu kuulub ka Slovakkia.

Joonis 49. Tööstustoodang, tööstussektori kindlustunne ja ostujuhtide indeks

(kuised andmed; sesoonselt kohandatud)

Allikad: Eurostat, Euroopa Komisjoni ettevõtlus- ja tarbija-uuringud, Markit ja EKP arvutused.
Märkused. Kõik aegread viitavad töötlevale tööstusele. Andmed viitavad euroalale, kuhu kuulub ka Slovakkia.
¹ Protsentuaalne muutus kolme kuu arvestuses.
² Protsentide saldo; muutused võrreldes eelmise kolme kuuga.
³ Ostujuhtide indeks; 50punktise indeksi hälbed.

2009. aasta alguses langus, ehkki erineval määral. Kõige järsemalt vähenes ehitustoodangu maht Iirimaal ja Hispaanias.

Teenindussektori toodangu kasv, mis on püsinud positiivsena alates 2007. aasta keskpaigast, mil ebastabiilsus finantsturgudel algas, muutus 2008. aasta viimases kvartalis negatiivseks (eelmise kvartaliga võrreldes) ning 2009. aasta esimeses kvartalis suurenes langus veelgi. Teenindussektori kogutoodangu languse viimases kahes kvartalis tingisid peamiselt kaubandus ja transport (mis on teenindussektori kõige tsüklilisemad ja volatiilsemad alakomponendid), kuid toodang vähenes ka finants- ja äriteenuste alasektoris.

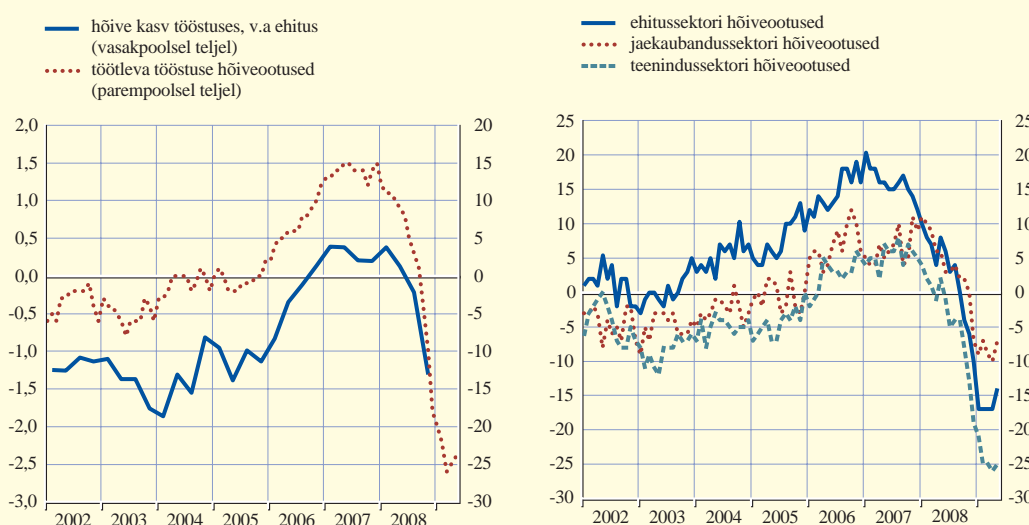
Tulevikku vaadates jääb üldise aktiivsusega seotud lühiajaline väljavaade kehvaks ning toodangu maht peaks 2009. aasta jooksul veelgi kahanema. Tootmisvõimsuse rakendusaste töötleva tööstuse ettevõtetes langes madalaimale tasemele alates Euroopa Komisjoni esimesest tööstussektori uuringust 1990. aastal, ning muudki näitajad annavad märku tootmisvõimsuse surve leevenemisest. Samal ajal võib nii uuringute kui ka esialgsete andmete põhjal arvata, et 2009. aasta teises pooles hakkab languse tempo valdavas osas majandussektorites järk-järgult aeglustuma.

TÖÖTURG

Tööhõive kasv reageerib majandustsükli kõikumistele tavaliselt viitajaga, mille pikkus võib sektorite lõikes erineda. Ehitussektoris näiteks palgatakse sageli palju ajutisi töötajaid. Tänu sellele saadakse majanduslanguse ajal vähendada töötajate arvu kiiremini kui tööstus- ja teenindussektoris, kus töötajate arvu kärpimine on üldjuhul kulukam. Ettevõtted ja sektorid, kelle jaoks töötajate ametist vabastamine ja uuesti tööle võtmine on väga keeruline, eelistavad pigem jääda äraootavale seisukohale ning teha majanduslanguse tingimustes esialgu otsuse töötajaid hoida ja vähendada nende töötundide arvu. Kui majanduslanguse tingimustes otsustatakse töötajaid hoida, langeb tavaliselt tootlikkus töötaja kohta.

Joonis 50. Hõive kasv ja hõiveootused

(aastane muutus protsentides; protsentide saldo; sesoonselt kohandatud)

Allikad: Eurostat, Euroopa Komisjoni ettevõtlus- ja tarbijauuringud. Märkus. Protsentide saldo on keskväärtesega kohandatud. Andmed viitavad euroalale, kuhu kuulub ka Slovakkia.

Tabel 8. Hõive kasv

(muutus protsentides võrreldes eelmise perioodiga; sesoonselt kohandatud)

	Aastased määrad		Kvartaalsed määrad				
	2007	2008	2007 IV kv	2008 I kv	2008 II kv	2008 III kv	2008 IV kv
Kogu majandus	1,8	0,8	0,3	0,4	0,1	-0,1	-0,3
<i>millest:</i>							
Põllumajandus ja kalandus	-1,3	-1,4	-0,3	0,6	-1,3	-0,5	0,2
Tööstus	1,4	-0,9	0,1	0,2	-0,6	-0,7	-1,4
Tööstus v.a ehitus	0,3	-0,3	0,1	0,2	-0,2	-0,4	-1,0
Ehitus	4,1	-2,4	0,0	0,1	-1,6	-1,5	-2,3
Teenused	2,2	1,5	0,4	0,4	0,4	0,1	0,0
Kaubandus ja transport	1,9	1,3	0,2	0,5	0,2	0,1	-0,4
Rahandus ja äri	4,0	2,5	0,8	1,1	0,3	0,1	-0,5
Avalik haldus ¹	1,4	1,2	0,3	-0,1	0,6	0,1	0,7

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.

Märkus. Andmed viitavad euroalale, kuhu kuulub ka Slovakkia.

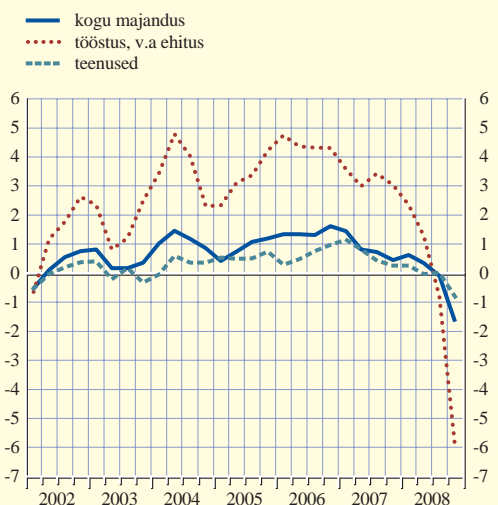
¹ Sisaldab ka haridust, tervishoidu ja muid teenuseid.

Need euroala tööturget iseloomustavad tunnused kehtivad ka praeguse madalseisu ajal, sest ehitussektoris vähenes tööhõive varem kui kõigis teistes majandussektorites (vt tabel 8). Tööstussektoris, kus üldjoontes otsustati töötajaid hoida, on tootlikkus märkimisväärselt vähenenud (vt joonis 51).

Praeguse majandusliku madalseisu oluliseks jooneks on seegi, et mitmetes euroala riikides rakendatakse valitsuse toetusel hõivekavasid (vt ka taustinfo „Tööturu kohandumine praeguse majandusaktiivsuse vähenemise ajal”). Kavade on riigiti erinevad. Neid nimetatakse kas lühiajaliseks töötamiseks või ajutiseks töötuseks ning nendega seotud õiguslikud nõuded ja neist saadav kasu võivad olla väga erinevad.

Joonis 51. Tööviljakus

(aastane muutus protsentides)

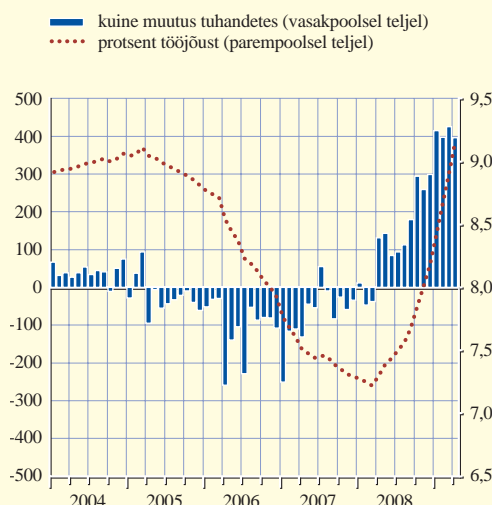

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.

Märkus. Andmed viitavad euroalale, kuhu kuulub ka Slovakkia.

Joonis 52. Tööpuudus

(kuised andmed; sesoonselt kohandatud)

Allikas: Eurostat.

Märkus. Andmed viitavad euroalale, kuhu kuulub ka Slovakkia.

2008. aasta teises pooles ja 2009. aasta alguses halvenes tööturgude olukord märkimisväärselt. Aprillis kasvas euroala tööpuudus 9,2%ni, mis on eelmise kuuga võrreldes 0,3 protsendipunkti võrra suurem (vt joonis 52). Tööpuuduse kasv puudutas kõiki euroala riike, kuid on siiani eriti kiire Hispaanias, Iirimaal ja Slovakkias. Tegelikult vähenes tööhõive 0,3% võrra juba 2008. aasta viimases kvartalis (vt tabel 8).

Pidades silmas toodangu mahu ulatuslikku vähenemist 2008. aasta lõpus ja 2009. aasta alguses, ei pruugi ettevõtetel edaspidi enam olla võimalik töötajaid hoida (vt joonis 50). See väljavaade on kooskõlas uuringutest saadud andmetega. Seetõttu on põhjust arvata, et lähikuudel tõuseb töötuse määr euroala riikides aegamisi veelgi. Ajutiste lühiajalise hõive kavade lõppedes võib olukord tööturgudel hakata kiiresti halvenema.

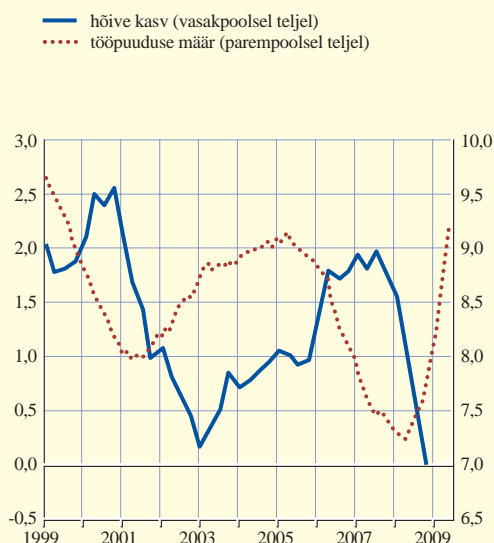
Taustinfo 6

TÖÖTURU KOHANDUMINE PRAEGUSE MAJANDUSAKTIIVSUSE VÄHENEMISE AJAL

Euroala majandusaktiivsuse vähenemine mõjutab üha enam tööturutingimusi. Euroala tööpuudus tõusis 2008. aasta esimese kolme kuu 7,3%lt käesoleva aasta aprillis 9,2%ni ning hõive jäi 2008. aasta viimases kvartalis peaaegu muutumatuks – aastakasv oli 0,1% (vt joonis A). Kui vaadata euroala hõive kasvu sektorite lõikes (vt joonis B), siis aasta arvestuses esines suurim langus töötleva tööstuse sektoris ja ehituses (vastavalt 6,4% ja 1,3%), samal ajal kui turuteenuste (sh finants- ja äriteenused ning kaubandus- ja transporditeenused) puhul ilmnes veel vähene positiivne kasv (0,8%). Erinevused sektorite osakaaludes riikide kogutoodangus on praegusel langusperioodil avaldanud mõju vastava riigi tööturu haavatavusele ning riigi tööpuuduse määra suurusele. Lisaks mõjutavad

Joonis A. Hõive kasv ja tööpuudus

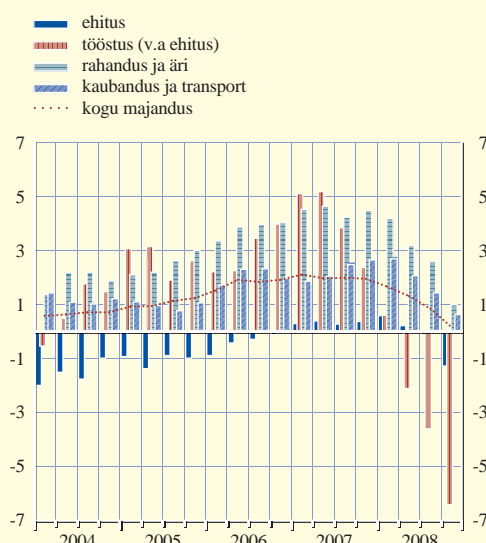
(aastane muutus protsentides; protsent tööjõust)

Allikas: Eurostat.

Joonis B. Hõive kasv majandussektorite lõikes

(aastane muutus protsentides)

Allikad: Eurostat ja EKP.

erinevused tööturuinstitutsioonides kohandamise jagunemist hõive ja palkade vahel ning tööjõu eri ametirühmade ja eri liiki lepingutega töötajate vahel.¹

2007. ja 2008. aasta võrdluses esines negatiivne seos ajutise hõive ja alalise hõive muutuse vahel, väljendatuna protsendina aktiivsest elanikkonnast (vt joonis C). Ajutine hõive on oma olemuselt majanduse kõikumistele vastuvõtlikum. Viimastel aastatel on ajutine hõive kiiresti kasvanud, kuna läinud kümnendil tehtud muudatused töökaitse alastes õigusaktides on mõjutanud peamiselt just seda tööjõutu segmenti. Seevastu alaliselt hõivatuid puudutav töökaitse on suures osas muutumatuna püsinud.

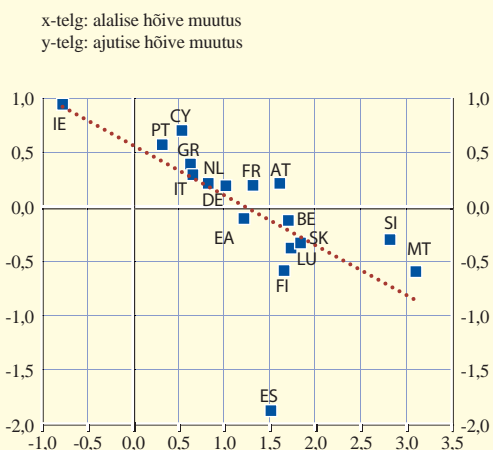
Mitmes riigis on hõivele avalduvat mõju ohjeldatud lühiajaliste tööskemide ja muude meetmetega, millega leevendatakse majandusaktiivsuse vähenemisest tulenevaid mõjusid ning välditakse tööjõu vähendamist. Sageli kaasnevad skeemidega ka valitsuse subsidiumid, mille eesmärgiks on lühiajaliselt säilitada mõjutatud töötajate ostujõud. Varasemalt sai sellistest skeemidest kasu eelkõige ehitussektor, kus püüti vähendada hooajalisest tsüklilisusest tulenevat ülemäärast tööjõu voolavust, samas kui praeguse kriisi ajal on nimetatud meetmeid kasutatud järjest enam eeskätt töötleva tööstuse sektoris. Riikide tasandil kirjeldavad töötatud tundide eri näitajad seda, et töötatud tundide arvu kasv on olnud väiksem kui hõive kasv. Sellegipoolest puuduvad praegu veel ametlikud kvartaalsed aegread töötatud tundide kohta euroalal.

Samal ajal püsisid aastase palgakasvu näitajad pärast 2008. aasta alguse suurt tõusu suhteliselt kõrgel tasemel kuni 2008. aasta lõpuni (vt joonis D). Palkade senist vähest kohandumist võib osaliselt selgitada asjaoluga, et suurem osa lepingutest on mitmeaastased ning sõlmitud enne majanduslanguse algust. Töötajatele makstava koguhüvitise muutuse jagunemine palkade ja hõive komponendiks näitab, et aasta arvestuses püsis 2008. aasta neljandas kvartalis töötaja kohta makstava hüvitise kasv

¹ Vt riikidevaheline institutsioonide võrdlus järgmises teadustoimetises: P. du Caju, E. Gautier, D. Momferatou ja M. Ward-Warmedinger, „Institutional features of wage bargaining in 23 European countries, the US and Japani, EKP teadustoimetis nr 974, 2008.

Joonis C. Euroala riikide ajutise ja alalise hõive muutused

(2007. ja 2008. aasta erinevus osakaaluna aktiivsest elanikkonnast; protsendipunktid)

Allikas: Labour Force Survey.

Joonis D. Euroala tööjõukulude näitajad

(aastane muutus protsentides)

Allikad: Eurostat ja EKP.

muutumatu võrreldes 2007. aasta neljanda kvartali kasvuga. Hõive kasv aga langes samal ajavahemikul 2 protsendipunkti võrra.

Kollektiivlepinguga määratud suhteliselt jäikade palkade taustal näib, et ettevõtted on hakanud töajukulude kohandamiseks kasutama alternatiivseid meetmeid,² seda eeskätt alates 2008. aasta lõpust. Niisugusteks meetmeteks on muu hulgas preemiate ja muude hüvitiste kärped, mis mõjutavad töötasu muutuvpalga osa. Lisaks on hõive kindlustamiseks külmutatud ja vähendatud põhipalkasid või edasi lükatud varem kokku lepitud palgatõuse, seda sageli sotsiaalpartnerite vahelisele kokkuleppe alusel. Samas on palkasid mõnel juhul tõstetud kas ühekordse väljamakse vormis või piiratud üldsummas.

Lühendatud tööaja rakendamine ning osaline tööpuudus on tõhusateks vahenditeks, et kaitsta lühiajalise iseloomuga langusperioodil teatud osa ettevõtte inimkapitalist. Kui neid aga kasutada pikema aja vältel ulatuslikult, vähendab niisuguste valitsuse meetmete finantsabi ettevõtete ja töötajate stiimuleid ümberkorraldusteks. Lisaks kujutavad need meetmed endast suurt eelarvekoormust, loomata samas investeerimisstiimuleid majanduse taastumisele kaasaaitamiseks. Töötajate ümberpaiknemine ettevõtete ja sektorite vahel on tähtis, kuna see aitab kergemini ära kasutada taastumise alguses tekkivaid kasumlikke investeerimisvõimalusi. Seega on ümberpaiknemine oluline tegur majanduse taastumise hõlbustamisel ja toetamisel. Ühtlasi peavad tulevikus töötute taaskaasamist hõivesse toetama ka tööturuinstitutsioonid, mis kannavad hoolt mobiilsuse eest ja edendavad investeringuid koolitusse ja haridusse.

² Vt 2009. aasta veebruari kuubülletääni artikkel „New survey evidence on wage setting in Europe“.

4.3. MAJANDUSTEGEVUSEGA SEOTUD VÄLJAVAATED

Samal ajal maailmamajanduse langusega kahanes euroala majandusaktiivsus 2009. aasta esimeses kvartalis jätkuvalt. Pärast vähenemist 1,8% võrra 2008. aasta neljandas kvartalis on euroala majanduskasv aeglustunud Eurostati esialgse hinnangu kohaselt 2,5% kvartalis. See mõjutab äärmiselt negatiivselt 2009. aasta keskmist kasvumäära. Samal ajal esineb värskeimates andmetes juba väga tagasihoidlikke positiivseid märke. Seega võib öelda, et pärast märkimisväärselt kehvade näitajatega esimest kvartalit peaks majandustegevus ülejäänud aasta vältel palju aeglasemas tempos vähenema. Teatava stabiliseerumisaja järel oodatakse 2010. aasta keskpaigaks kvartalite lõikes positiivseid kasvumäärasid.

Eurosüsteemi ekspertide 2009. aasta juuni makromajanduslikus ettevaates euroala kohta prognoositakse, et SKP keskmine aastane reaalkasv jääb 2009. aastal vahemikku -5,1% kuni -4,1% ning püsib 2010. aastal -1,0% kuni 0,4% tasemel. Majanduskasvu väljavaatega seotud riskid on tasakaalustatud. Positiivse aspektina märgitakse, et ulatuslikest kavandatavatest makromajanduslikest stiimulitest tulenev mõju võib osutada arvatust suuremaks, kajastades ka teisi poliitilisi meetmeid. Samuti võib kindlustunne oodatust kiiremini paraneda. Teisest küljest aga esineb kartusi, mis on eelkõige seotud finantsturgude ebastabiilsuse potentsiaalselt suurema mõjuga reaalmajandusele, tööturgude ebasoodsa arenguga, proteksionismisurve süvenemisega ning üleilmsest tasakaalustamatusest tingitud võimalike ebasoodsate arengusuundadega maailmamajanduses.

5 EELARVEPOLIITILINE ARENG

Eurostati teatise põhjal oli euroala valitsussektori eelarvepuudujääk 2008. aastal 1,9% SKPst. Euroopa Komisjoni 2009. aasta kevade majandusprognoosi kohaselt halveneb eelarveseisund sellel ja järgmisel aastal kiirelt, laiaulatuslikult ja oodatust rohkem. Eeldatavasti ületavad kõik peale kolme euroala riigi 2009. ja 2010. aastal eelarve puudujäägi kontrollväärtuse 3% SKPst ning 11 euroala riigi võlakoormus on 2010. aastal suurem kui kontrollväärtus 60% SKPst. Lisaks on riikidel finantssektori stabiliseerimiseks võetud meetmete tõttu tekkinud palju tingimuslikke kohustusi. Eelarvepoliitilise meetme prognoositav mõju on suuresti tingitud automaatsete tasakaalustusmehhanismide toimimisest, eelarvetulude puudujäägist ja aktiivsetest eelarvepoliitilistest stiimulitest vastukaaluks järsule majanduslangusele ning valitsussektori kulude kasvu-tempole. Ülemäärase eelarvepuudujäägi kiireks korrigeerimiseks on vaja teha jõupingutusi. Lisaks tuleb määratleda ja täita ambitsioonikad eelarve-eesmärgid keskmiseks perspektiiviks, et kaitsta eelarve jätkusuutlikkust.

2008. AASTA EELARVEPOLIITILINE ARENG

Eurostati 2009. aasta kevade eelarveteatise kohaselt oli euroala valitsussektori eelarvepuudujääk 2008. aastal 1,9% SKPst (2007. aastal 0,6%) (vt tabel 9). Viies euroala riigis (Iirimaa, Kreekas, Hispaanias, Prantsusmaal ja Maltal) ületas eelarvepuudujääk 3% SKPst.

Nelja euroala riigi suhtes, kes 2008. aastal ületasid eelarvepuudujäägi kontrollväärtuse 3% SKPst, algatas Euroopa Liidu Nõukogu oma 2009. aasta 27. aprilli kohtumisel ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse. Kuna Euroopa Komisjoni ja nõukogu arvates on jätkuv majanduslangus „eriolukord“, pikendati Iirimaa, Hispaania ja Prantsusmaa tähtaegu ülemäärase eelarvepuudujäägi korrigeerimiseks. Hispaania ja Prantsusmaa tähtaeg on 2012 ja Iirimaa tähtaeg 2013. Lähtuvalt 2007. ja 2008. aasta ülemäärasest eelarvepuudujäägist, algatas nõukogu ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse ka Kreeka suhtes, seades korrigeerimise tähtajaks 2010. 13. mail 2009 tegi Euroopa Komisjon esimesed sammud ka Malta ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlemiseks. Kõnealused sammud tehti juba 2008. aasta sügise teatise alusel, kuid menetlemist ei jätkatud, kuna eelarvepuudujääki peeti väikeseks ja ajutiseks. Kuid 2009. aasta kevades teatistes korrigeeriti Malta 2008. aasta eelarvepuudujääk 4,7%le SKPst.

Tabel 9. Eelarvepoliitika areng euroalal

(protsent SKPst)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Muutus kokku 2008–2010
Valitsussektor							
a. Tulud kokku	44,8	45,3	45,4	44,7	44,8	44,4	-0,3
b. Kulud kokku	47,3	46,6	46,1	46,6	50,1	51,0	4,3
Eelarvetasakaal (a – b)	-2,5	-1,3	-0,6	-1,9	-5,3	-6,5	-4,6
Eelarve esmane tasakaal	0,4	1,6	2,3	1,1	-2,3	-3,3	-4,4
Osakaal eelarvetasakaalus							
Tsükliline komponent	0,0	0,7	1,2	1,0	-1,4	-1,8	-2,8
Intrinsikulud	2,9	2,9	2,9	3,0	3,0	3,2	0,2
Tsükliliselt kohandatud eelarvetasakaal	-2,5	-1,9	-1,9	-2,9	-3,9	-4,7	-1,9
Tsükliliselt kohandatud esmane tasakaal	0,4	0,9	1,1	0,1	-0,9	-1,5	-1,6
Struktuurne tasakaal	-2,7	-2,0	-1,8	-2,8	-3,9	-4,7	-1,9
Koguvõlg	70,0	68,3	66,0	69,3	77,7	83,8	14,5
Memokirje: reaalne SKP (muutus protsentides)	1,7	2,9	2,7	0,8	-4,0	-0,1	

Allikad: Euroopa Komisjon (2009. aasta kevade majandusprognoos) ja EKP arvutused.

Euroala valitsussektori võlg oli 2008. aastal 69,3% SKPst (2007. aastal 66,0%). Võla kasvu finantseeriti peamiselt lühiajaliste võlainstrumentidega. Kaheksal euroala riigil kuuteistkümnest oli võlakoorumus üle kontrollväärtuse 60% SKPst. Valitsuse võlgnevus oli eriti suur Iirimaal, Madalmaades, Luksemburgis ja Belgias, kus ilmnedid märkimisväärsed eelarvepositsioonivälised võlamuutused seoses finantsturu stabiliseerimise meetmetega. Kuna Eurostat ei ole veel otsustanud, kuidas valitsuste sekkumist finantskriisi statistiliselt kajastada, ei saa välistada, et eelarvepuudujääki ja laenukoormust käsitlevaid andmeid edaspidi muudetakse.

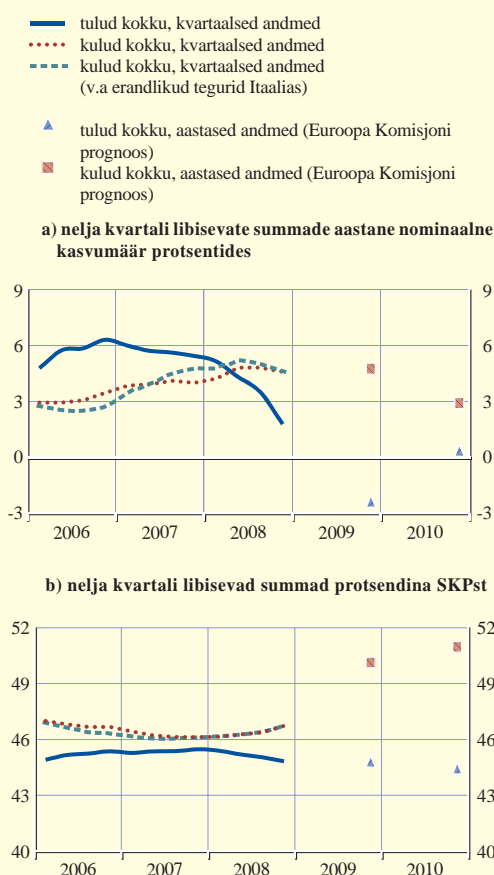
EELARVEPOLIITILISED VÄLJAVAATED 2009. JA 2010. AASTAKS

Euroala riikide rahanduse väljavaated on kehvad. Komisjoni 2009. aasta kevade majandusprognoosi põhjal kasvab euroala valitsussektori eelarvepuudujääk 2009. aastal 5,3%ni SKPst ja 2010. aastal 6,5%ni SKPst (vt tabel 9). Eeldatavasti ei ületa 2009. ja 2010. aastal kontrollväärtust 3% SKPst ainult kolm euroala riiki – Küpros, Luksemburg ja Soome. Prognoositav eelarvepuudujäägi suurenemine on tingitud makromajandusliku keskkonna halvenemisest (automaatsete tasakaalustusmehhanismide toimimise ja eelarvetulude puudujäägi tõttu), aktiivsetest eelarvepoliitilistest meetmetest vastukaaluks järsule majanduslangusele (meetmed moodustavad kahe aasta jooksul peaaegu 2% SKPst) ning valitsussektori kulude kasvutempost. Komisjoni prognoosi kohaselt moodustab eelarvepoliitiliste meetmete mõju euroalal vastavalt eelarve tasakaalu muutusele 2009. ja 2010. aastal 4,6% SKPst, millest 2,8 protsendipunkti on tsükliline komponent (s.t makromajanduse tsüklilise arengu mõju).

Komisjoni eelduste kohaselt jätkub euroalal nominaaltulu kasvu vähenemine, mida kinnitab valitsussektori kvartaalne finantsstatistika 2008. aasta lõpuni (vt joonis 53a). Tulud vähenevad käesoleval aastal ligikaudu 3%, stabiliseerudes 2010. aastaks. Nominaalkulud peaksid 2009. aastal kasvama 2008. aastaga samas tempos ning 2010. aastaks aeglustub kasv ligikaudu 3% tasemele. Nominaalse SKP vähenemine 2009. aastal koos kulude jätkuva kasvuga toob kaasa euroala kulude suhtarvu tõusu 46,6%lt SKPst 2008. aastal 51,0%ni SKPst 2010. aastal (vt joonis 53b).

Võttes arvesse prognoositava eelarvepuudujäägi suurenemise peamisi komponente, on potentsiaalse kasvumäära arvutamine praeguse tõise majanduslanguse tingimustes keeruline. Nimelt raskendab majanduslangus eelarvepositsiooni

Joonis 53. Euroala valitsussektori kvartaalne finantsstatistika ja ettevaated

Allikad: Eurostati ja riikide andmetele tuginevad EKP arvutused, Euroopa Komisjoni 2009. aasta kevade majandusprognoos.

Märkus. Joonised näitavad kogutulude ja -kulude arengut nelja kvartali libisevate summadena 2006. aasta esimesest kvartalist 2008. aasta neljanda kvartalini, millele lisanduvad 2009. ja 2010. aasta ettevaated Euroopa Komisjoni 2009. aasta kevade majandusprognoosi põhjal. Itaalia puhul on kogukuludest maha arvatud erandlikud asjaolud seotud raudtee-ettevõtte võla ülevõtmisega.

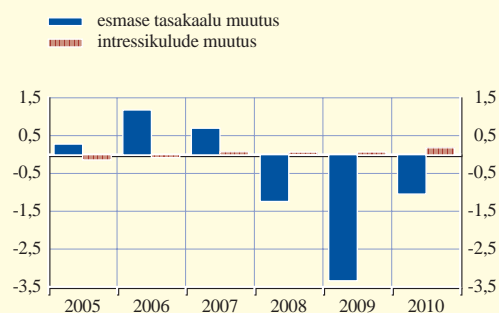
Joonis 54. Euroala eelarve arengu tegurid

(protsendipunkti SKPst; muutused protsentides)

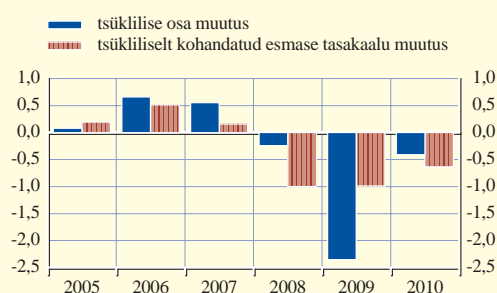
a) SKP reaalkasv ja eelarvetasakaalu aastane muutus

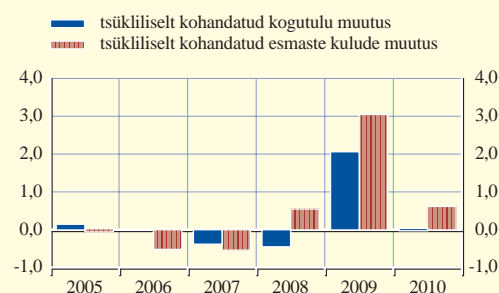
b) Eelarvetasakaalu tegurite aastane muutus

c) Eelarve esmase tasakaalu tegurite aastane muutus

d) Eelarve tsükliliselt kohandatud esmase tasakaalu tegurite aastane muutus

Allikad: Euroopa Komisjon (2009. aasta kevade majandusprognosis) ja EKP arvutused.

halvenemist soodustava tsüklilise mõju hindamist. Euroala eelarvepositsiooni oodatav halvenemine on hinnanguliselt tingitud peamiselt suurest esmasest puudujäägist; suurenenud intressimaksete osakaal on väike (vt joonis 54a ja 54b). Eelarve esmase tasakaalu nõrgenemine 2009. aastal tuleneb eelkõige ulatuslikust negatiivsest majandustsükli mõjust, samal ajal kui 2010. aastal on eelarvepoliitika lõdvenemisel eeldatavasti suurem osatähtsus (vt joonis 54c).

Mõjutatuna kõrgest (esmasest) puudujäägist, vajadusest rahastada kapitalisüste ja vara soetamist eesmärgiga toetada finantsasutusi ning SKP prognoositavast negatiivsest kasvust 2009. ja 2010. aastal, tõuseb euroala keskmine valitsussektori võlg eeldatavasti 69,3%lt SKPst 2008. aastal 83,8%ni 2010. aastal. Võlakoormuse suurenemist on ette näha peaaegu kõigis euroala riikides, eriti aga Iirimaal ja Hispaanias. 2010. aastal ületab eelduste kohaselt euroala 11 riigi võlakoormus kontrollväärtuse 60% SKPst, s.t kolm riiki rohkem kui 2008. aastal. Kolme riigi – Belgia, Kreeka ja Itaalia – 2010. aasta võlakoormust prognoositakse suuremaks kui 100% SKPst.

HINNANG

Euroala rahanduse väljavaated näitavad valitsussektori eelarvepuudujäägi ning võlakoormuse kiiret ja murettekitavat tõusu ajavahemikul 2008–2010. Kaalutletud meetmed, mida enamik euroala riike on majanduslanguse, automaatsete tasakaalustamismehhanismide, eelarvetulude puudujäägi ning valitsuskulude kasvutempo tasakaalustamiseks võtnud, on eelarveseisundi halvenemise peamiseks põhjuseks. Kuigi need tegurid toetavad oluliselt riikide eelarvet, ohustab oodatav

eelarvepuudujäägi ja võla kasv suurel määral kindlustunnet eelarvepoliitika jätkusuutlikkuse suhtes. Igasugused täiendavad eelarvepoliitilised meetmed võivad seega majanduskasvu pärssida. Aktiivse eelarvepoliitika ja automaatsete tasakaalustusmehhanismide rolli kohta majanduslikult ebakindlatel aegadel vt 2008. aasta juuni kuubülletääni taustinfo „Kaalutletud eelarvepoliitika, automaatsed tasakaalustusmehhanismid ja majanduslik ebakindlus“.

Kuigi finantssektori toetuseks võetud meetmete mõju riigi rahandusele euroala tasandil on seni olnud piiratud, võib riikide võlakooormus sellegipoolest märkimisväärselt kasvada. Euroala valitsussektori võlg suurenes 2008. ja 2009. aastal kokku 3,1%ni SKPst, mis oli tingitud finantssektori toetuseks tehtud kapitalisüstitidest ja varade ostmisest. Tulevikus ei saa välistada võla edasise suurenemise riski, kui arvestada võimalusega, et pangandussektorile pakutakse täiendavat tuge või tekib vajadus riigigarantiide järele. Samamoodi avaldab pikem madala majanduskasvu periood negatiivset mõju võla suhtele SKPsse. Teisalt võib finantssektori toetuseks tehtud eelarvekulud osaliselt korvata lõivude, dividendide ja intressidega, mida makstakse valitsustele finantssektori toetuse eest. Keskmises perspektiivis olenevad netoeelarvekulud ka finantssektori varade valitsuspoolsest müügist saadud tuludest. Nende finantssektori varade tulevane väärtus on siiski väga ebakindel.

Eelarvepositsiooni prognoositud järsk halvenemine tähendab vajadust ambitsioonika ja usaldusväärse kohandamisemeetme järgi, et korrigeerida üleliigne eelarvepuudujääk võimalikult kiiresti. Eelarve konsolideerimise meetmed suurendavad kindlustunnet eelarve jätkusuutlikkuse suhtes, toetades seeläbi ka toodangu kasvu. Eelarvepuudujääkide vähendamisel tuleb silmas pidada tõsiasja, et võetud meetmed on ajutised ning peaksid seega lähiaastatel automaatselt aeguma või tagasikäigu saama. Valitsussektori kulude järsk kasv viitab sellele, et euroala riigid peavad tugevdama kontrolli kulude üle, et saavutada taas stabiilne eelarvepositsioon, eriti kui toodangu kasv püsib pikemat aega tagasihoidlik. Lisaks nõuavad valitsussektori võla eeldatav järsk kasv ja ulatuslikud tingimuslikud kohustused riigigarantiide ning muude finantssektori toetuseks võetud kohustuste näol poliitikakujundajate kõrgendatud tähelepanu. Kulude kärpimiseks ja võla vähendamiseks tehtavad jõupingutused on tõenäoliselt tõhusamad, kui neid toetavad tugevad riiklikud eelarveinstitutsioonid ning usaldusväärsed ja läbimõeldud eelarve-eeskirjad keskmiseks perspektiiviks.

Selleks, et tagada kindlustunne riigirahanduse jätkusuutlikkuse suhtes, on hädavajalik säilitada Euroopa Liidu reeglitepõhise eelarveraamistiku terviklikkus. 2008. aasta eelarvetulemuste ja murettekitavate rahandusalaste väljavaadete tõttu on riikide puhul, kelle eelarve ületab stabiilsuse ja kasvu paktiga sätestatud kontrollväärtust 3% SKPst, algatatud ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus. Koostades soovitusi ülemäärase eelarvepuudujäägi korrigeerimiseks, on otstarbekas arvestada üleilmsele majanduskriisile järgnevat toodangu järsku kokkutõmbumist ning korrigeerimise suurust. See on vajalik, et otsustada, kas pikendada korrigeerimise tähtaega mõnevõrra, arvestades praegust erakordset majandusolukorda. Sealjuures tuleb säilitada ettevaatlikkus, et vältida eelarve konsolideerimise põhjendamatu edasilükkamist, juhul kui toodangu kasv püsib pikemat aega tagasihoidlik ning eelarve jätkusuutlikkus satub ohtu. Mõnes euroala riigis on varane ja jõuline riigieelarve konsolideerimine vajalik.

Tugeva eelarvepositsiooni taastamine võimalikult kiiresti on seda enam põhjendatud, et tuleb valmistuda rahvastiku vananemisest tingitud eelarvekulutuste kasvaks. 5. mail 2009 kinnitas ECOFINi nõukogu ajakohastatud pikaajalised ettevaated rahvastiku vananemisest tulenevate riiklike kulutuste kohta (vt taustinfo 7). Nõukogu teatas ka, et edaspidi on plaanis võtta kasutusele

uus valem, millega mõõta keskmiseks perspektiiviks püstitatud eelarve-eesmärkide sobivust ning mis arvestaks ka rahvastiku vananemisest tulenevaid kaudseid valitsussektori kohustusi. Vastav otsus langetatakse liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogrammide järgmise uuendamise ajaks. Põhimõtteliselt järgivad keskmise perspektiivi eelarve-eesmärgid kolme püüdlust. Esiteks peavad need tagama piisava turvavaru valitsuse eelarvepuudujäägile, võttes arvesse kontrollväärtust 3% SKPst. Teiseks peavad need aitama kiiresti tagada eelarve jätkusuutlikkuse. Kolmandaks peavad need võimaldama piisava eelarvepoliitilise manööverdamisruumi. Uus valem keskmise perspektiivi eelarve-eesmärkide määramiseks peab olema läbipaistev, et tagada liikmesriikide ühetaoline võrdlus. Ka sellest tulenevad riikide keskmise perspektiivi eelarve-eesmärgid peavad olema piisavalt ambitsioonikad, et saavutada eelmainitud püüdlused. Samas peab ka arvestama rahvastiku vananemisest tingitud eelarvekuludega.

Taustinfo 7

2009. AASTA ARUANNE RAHVASTIKU VANANEMISE KOHTA: RAHVASTIKU VANANEMISEGA SEOTUD AVALIKU SEKTORI KULUTUSTE AJAKOHASTATUD ETTEVAATED

Aprillis avaldati Euroopa Komisjoni ja ELi majanduspoliitika komitee raames tegutseva rahvastiku vananemisega tegeleva töörühma koostatud 2009. aasta aruanne rahvastiku vananemise kohta.¹ Võttes arvesse Eurostati 2008. aastal avaldatud viimaseid rahvastikuprognose, on aruandes ajakohastatud 2006. aasta ettevaateid Euroopa Liidu 27 liimesriigi rahvastiku vananemisega seotud avaliku sektori kulutuste kohta aastatel 2007–2060. Käesolevas taustinfos tutvustatakse ja hinnatakse lühidalt euroala riikide ettevaadete tulemusi, mis põhinevad eeldusel, et riikide poliitika ei muutu.

Rahvastiku vananemisega seotud avaliku sektori kulutuste märkimisväärne kasv aastani 2060

Allpool toodud tabel võtab kokku euroala riikide rahvastiku vananemisega seotud avaliku sektori kogukulutuste ettevaate tulemuse protsendina SKPst ajavahemikul 2007–2060, sisaldades avaliku sektori kulutusi pensionitele, tervishoiule, pikaajalisele hooldusele, töötushüvitistele ja haridusele. Euroalal tervikuna kasvab ettevaateperioodil vananemisega seotud avaliku sektori kogukulutuste suhe SKPsse 5,2 protsendipunkti võrra. Selle suhtarvu suurenemine peegeldab suurel määral pensionikulutuste kasvu ja vähemal määral tervishoiule ja pikaajalisele hooldusele mõeldud kulutuste kasvu, samas kui töötushüvitiste ja haridusega seotud kulutused peaksid prognoosi kohaselt pisut vähenema. Ettevaadete kohaselt on rahvastiku vananemise mõju euroalal aastatel 2007–2060 riigiti väga erinev, kusjuures kasv ulatub 18 protsendipunktist Luksemburgis ja 15,9 protsendipunktist Kreekas 1,6 protsendipunktilise tõusuni Itaalias. Ettevaadetest ilmneb, et suurima osa vananemisega seotud avaliku sektori kulutustest moodustavad pensionikulutused, mille ulatus hinnatakse riigiti siiski väga erinevaks. Kõikides euroala liikmesriikides ennustatakse tervishoiuga seotud kulutuste suhtarvu kasvu – suurimat tõusu nähakse Maltal (3,3 protsendipunkti) ning väikseimat Küprosel (0,6 protsendipunkti). Pikaajalisele hooldusele ette nähtud avaliku sektori kulutused peaks prognoosi kohaselt kõikides euroala riikides kasvama, välja arvatud Küprosel, kus need peaks muutumatuks jääma. Enamiku euroala riikide haridusele ja töötushüvitistele tehtavate valitsuskulutuste osakaal prognoosi kohaselt väheneb pisut või jääb samaks.

¹ Vt Euroopa Komisjon ja ELi majanduspoliitika komitee (2009), „The 2009 Ageing Report: Economic and budgetary projections for the EU-27 Member States (2008-2060)”, *European Economy*, 2/2009, Brüssel.

Vananemisega seotud avaliku sektori kulutuste suhe SKPsse, 2007–2060

(protsent SKPst; muutus protsendipunktides)

	Pensionid		Tervishoid		Pikaajaline hooldus		Töötushüvitised		Haridus		Kokku
	Tase 2007	Muutus 2007–2060	Tase 2007	Muutus 2007–2060	Tase 2007	Muutus 2007–2060	Tase 2007	Muutus 2007–2060	Tase 2007	Muutus 2007–2060	Muutus 2007–2060
Belgia	10,0	4,8	7,6	1,2	1,5	1,4	1,9	-0,4	5,5	0,0	6,9
Saksamaa	10,4	2,3	7,4	1,8	0,9	1,4	0,9	-0,3	3,9	-0,4	4,8
Iirimaa	5,2	6,1	5,8	1,8	0,8	1,3	0,8	0,1	4,5	-0,3	8,9
Kreeka	11,7	12,4	5,0	1,4	1,4	2,2	0,3	-0,1	3,7	0,0	15,9
Hispaania	8,4	6,7	5,5	1,6	0,5	0,9	1,3	-0,4	3,5	0,1	9,0
Prantsusmaa	13,0	1,0	8,1	1,2	1,4	0,8	1,2	-0,3	4,7	0,0	2,7
Itaalia	14,0	-0,4	5,9	1,1	1,7	1,3	0,4	0,0	4,1	-0,3	1,6
Küpros	6,3	11,4	2,7	0,6	0,0	0,0	0,3	-0,1	6,1	-1,2	10,8
Luksemburg	8,7	15,2	5,8	1,2	1,4	2,0	0,4	0,0	3,8	-0,5	18,0
Malta	7,2	6,2	4,7	3,3	1,0	1,6	0,4	0,0	5,0	-1,0	10,2
Madalmaad	6,6	4,0	4,8	1,0	3,4	4,7	1,1	-0,1	4,6	-0,2	9,4
Austria	12,8	0,9	6,5	1,5	1,3	1,2	0,7	0,0	4,8	-0,5	3,1
Portugal	11,4	2,1	7,2	1,9	0,1	0,1	1,2	-0,4	4,6	-0,3	3,4
Sloveenia	9,9	8,8	6,6	1,9	1,1	1,8	0,2	0,0	5,1	0,4	12,8
Slovakkia	6,8	3,4	5,0	2,3	0,2	0,4	0,1	-0,1	3,1	-0,8	5,2
Soome	10,0	3,3	5,5	1,0	1,8	2,6	1,2	-0,2	5,7	-0,3	6,3
Euroala	11,1	2,8	6,7	1,4	1,3	1,4	1,0	-0,2	4,2	-0,2	5,2

Allikas: Rahvastiku vananemist käsitlev 2009. aasta aruanne (The 2009 Ageing Report).

Võrreldes viimaste, 2006. aastal tehtud ettevaadetega, tõusevad pensionikulutused euroala 12 riigis varem oodatust rohkem. Seevastu nelja riigi kulutuste ettevaadet on allapoole korrigeeritud. Nende muutuste põhjused erinevad riigiti, ulatudes muutustest demograafilistes väljavaadetes ja makromajanduslikes eeldustes kuni struktuurireformideni, mis mõjutavad vananemisega seotud avaliku sektori kulutusi. Kreeka pensionikulutuste ettevaated ei olnud 2006. aastal saadaval.

Tõsine majanduslangus võib veelgi suurendada vananemisega seotud eelarvekulutusi

Makromajanduslik stsenaarium, millel vananemisega seotud kulutuste ettevaated põhinesid, valmis 2008. aastal ning ei peegelda seega hiljutise majanduslanguse mõju. Sügava majanduslanguse võimaliku mõju arvestamiseks vananemisega seotud kulutustele kaaluti kahte liiki negatiivseid šokke. Esiteks koostati ajutiste negatiivsete šokkide simulatsioon kahe alternatiivse stsenaariumi korral: „kasvu taastumine” ja „kadunud kümnend“. Antud stsenaariumid kätkevad kahte erinevat eeldust seoses ajutise šoki kestusega. Suhteliselt optimistlik „kasvu taastumise“ stsenaarium eeldab, et Euroopa majandus hakkab peagi paranema ning saavutab 2020. aastaks kriisieelse SKP taseme. „Kadunud kümnendi“ stsenaarium eeldab, et 2020. aastaks jõutakse alles põhiststsenaariumis toodud reaalkasvu määradeni (kuid mitte SKP tasemeni). Teises simulatsioonis kujutati alalist (negatiivset) šokki ELi riikide kasvupotentsiaalile, mis tähistab halvimat stsenaariumi.² Selle kohaselt viib praegune majanduslangus alaliselt kõrgema tööpuuduseni ja töövõime alaliselt madalama kasvumäärani võrreldes põhiststsenaariumiga. Võrreldes põhiststsenaariumiga puuduvad taastumisstsenaariumis märkimisväärsed lisamõjud vananemisega seotud kogukulutustele. Kuid kadunud kümnendi stsenaariumi kohaselt kasvavad euroala liikmesriikides vanusega seotud kogukulutused ajavahemikul 2007–2060 täiendavalt 0,9 protsendipunkti võrra SKPst. Vastavalt alalise (negatiivse) šoki stsenaariumile tõuseb see näitaja omakorda 1,8 protsendipunkti võrra. Seega ilmneb stsenaariumidest, et majanduslanguse tõttu võib vananemisega seotud eelarvekulutuste kasv ajavahemikul 2007–2060 suurendada isegi 15–35% võrra.

² Põhiststsenaariumis eeldatakse, et SKP keskmine potentsiaalne aastakasv langeb euroalal 2,1%lt aastatel 2007–2020 1,7%le aastatel 2021–2030 ning 1,3%le aastatel 2041–2060. See on eelkõige tingitud demograafiliste muutuste negatiivsest mõjust.

Tungiv vajadus struktuurireformide ja eelarve konsolideerimise järele

2009. aasta rahvastiku vananemise aruanne annab ainulaadse võimaluse andmete, eeskätt 27 liikmesriigi pensionisüsteemi võrdlemiseks. Aruanne toonitab vajadust kiirete struktuurireformide järele pensioni- ja tervishoiusüsteemides. Sellest hoolimata on alust arvata, et 2009. aasta aruandes sisalduvates rahvastiku vananemisega seotud avaliku sektori kulutuste põhiettevaadetes alahinnatakse tegelikke kulusid, mis tekivad seoses rahvastiku vananemisega. Esiteks eeldatakse põhistenaariumis, et tervishoiukulutuste elastsus sissetulekute suhtes on vaid 1,1. Varasema kogemuse põhjal võib öelda, et selline elastsus ei pruugi piisav olla, pidades silmas kasvavat nõudlust kulumahukate tehnoloogiliste arenduste järele tulevikus. Teiseks võivad ettevaated, mis käsitlevad avaliku sektori kulutusi pikaajalisele hooldusele, alahinnata mitteametlikult hoolduselt ametlikule hooldusele ülemineku mõju, eelkõige paljudes uutes ELi liikmesriikides, kus pakutakse praegu vaid piiratud koguses ametlikku pikaajalist hooldust. Kolmandaks võib majanduslangusega arvestamine, nagu eelnevalt mainitud, oluliselt suurendada vananemisega seotud eelarvekulutuste põhiettevaateid. Seda põhjustab muu hulgas see, et potentsiaalne kasv võib ettevaadetes toodud kasvust madalam olla.

Vananemisega seotud eelarvekulutuste alahindamine on probleemne kahel põhjusel. Esiteks nähakse seetõttu eelarve jätkusuutlikkuse riske ning sellest tulenevalt struktuurireformide ja eelarve konsolideerimise vajadust väiksemana. Teiseks on selline alahindamine probleemne, kuna stabiilsuse ja kasvu pakti raames on nende ettevaadete olulisus kasvanud. Ettevaateid kasutatakse riikide keskpikkade eelarve-eesmärkide kindlaks määramisel, mis jäävad aga alahindamise korral vähenõudlikuks.

Võttes arvesse praeguseid suuri ja kasvavaid riske eelarve jätkusuutlikkusele mitmetes euroala riikides, peavad riigid seadma piisavalt nõudlikud keskpikad eelarve-eesmärgid ning võtma vastu usaldusväärse kava tugeva eelarvepositsiooni saavutamiseks. Samal ajal on üha aktuaalsemaks muutunud 2001. aastal Euroopa Ülemkogu poolt Stockholmis vastu võetud kolmesuunalise strateegia rakendamine, mis aitab toime tulla elanikkonna vananemisest tingitud majanduslike ja eelarveliste väljakutsetega. Strateegia hõlmab järgmist: i) valitsussektori võla vähendamine kiires tempos; ii) tööhõive ja tootlikkuse suurendamine; iii) pensioni-, tervishoiu- ja pikaajalise hoolduse süsteemi reformimine.

6 EUROSÜSTEEMI EKSPERTIDE MAKROMAJANDUSLIK ETTEVAADE EUROALA KOHTA

Eurosüsteemi eksperdid on kuni 22. maini 2009 saadaval olnud teabe põhjal koostanud ettevaate, mis käsitleb euroala makromajanduslikku arengut.¹ Kajastades üleilmse majanduskasvu ja euroala nõudluse kehva väljavaadet, peaks SKP keskmine aastane reaalkasv jääma 2009. aastal vahemikku -5,1% kuni -4,1%. Maaailma- ja euroala majanduse olukorra paranedes peaks SKP reaalkasv püsima 2010. aastal -1,0% kuni 0,4% piires. Inflatsiooni peaksid alandama majandustegevuse aeglustumine ning lähiajal ka toormehindade muutustest tulenevad baasefektid. ÜTHI keskmine kogukasv on 2009. aastal ettevaate kohaselt 0,1–0,5% ja jääb 2010. aastal vahemikku 0,6–1,4%.

Taustinfo 8

ÕIGTEHNILISED EELDUSED INTRESSIMÄÄRADE, VAHETUSKURSSIDE, TOORMEHINDADE JA EELARVEPOLIITIKA KOHTA

Tehnilised eeldused intressimäärade ning energia ja muu toorme (v.a energia) hinna kohta põhinevad turgude ootustel seisuga 13. mai 2009.¹ Eeldused lühiajaliste intressimäärade kohta on üksnes tehnilist laadi. Lühiajalisi intressimäärasid mõõdetakse kolme kuu EURIBORina ja turgude ootused tuletatakse futuurlepingute intressimääradest. Selle meetodi kohaselt peaksid lühiajalised intressimäärad püsima käesoleva aasta teise ja viimase kvartali vahelisel perioodil üldjoontes stabiilsena ligikaudu 1,2% tasemel. 2010. aastal tõusevad intressimäärad eeldatavasti keskmiselt 1,6%ni. Turgude ootuste kohaselt peaks riikide kümneaastase tähtajaga võlakirjade nominaalne intressimäär euroalal veidi suurenema, tõustes keskmiselt 4,2%lt 2009. aastal 4,6%le 2010. aastal. Põhiprognoosis võetakse arvesse praegusi rangeid rahastamistingimusi. Lisaks sisaldab see eeldust, et pankade laenuintressimäärade ja eespool mainitud intressimäärade vahe väheneb ettevaateperioodil mõnevõrra. Praegused ranged laenuitingimused peaksid ettevaateperioodil samuti järk-järgult leebemaks muutuma. Seoses toormehindadega eeldatakse 13. mail lõppenud kahepäevase perioodi jooksul toimunud futuuriturgude arengu põhjal, et naftabarreli keskmine hind peaks 2009. aastal olema 54,5 USA dollarit ja 2010. aastal 65,5 USA dollarit. Toiduainete rahvusvahelised hinnad peaksid 2009. aastal langema 10,9% ja hakkama 2010. aastal taas tõusma. Muu toorme (v.a energia ja toiduained) hinnad USA dollarites peaksid 2009. aastal märkimisväärselt ehk 24,7% alanema ning kasvama 2010. aastal taas 9,2%.

Samuti on tehniliseks eelduseks, et kahepoolsed vahetuskursid püsivad ettevaateperioodil muutumatult 13. maile eelnenud kahe nädala jooksul kehtinud tasemel. Seega peaks EUR/USD vahetuskurs püsima 2009. aastal tasemel 1,33 ja 2010. aastal tasemel 1,34 ning euro efektiivne vahetuskurs peaks olema 2009. aastal keskmiselt 0,6% madalam kui 2008. aastal ning 2010. aastal keskmiselt 0,1% kõrgem kui 2009. aasta keskmine.

¹ Nafta- ja toiduainehindu käsitlevad eeldused põhinevad kuni 2010. aasta lõpuni futuuride hindadel. Eeldatakse, et ülejäänud toormehinnad järgivad futuuride hindu kuni 2010. aasta teise kvartalini ning arenevad seejärel kooskõlas üleilmse majandustegevusega.

¹ Ettevaate koostamisel osalesid nii EKP kui ka euroala liikmesriikide keskpankade eksperdid. See kuulub materjalide hulka, mida EKP nõukogu kasutab kaks korda aastas majandusarengu ning hinnastabiilsusega seotud riskide hindamiseks. Lisateavet ettevaate koostamisel kasutatavate menetluste ja meetodite kohta saab 2001. aasta juunis avaldatud EKP juhendist „A guide to Eurosystem staff macroeconomic projection exercises”, mis on kättesaadav EKP kodulehel. Ettevaatega seotud ebakindluse väljendamiseks esitatakse tulemused kõigi muutujate puhul väärtusvahemikena. Kõigi muutujate ja ajavahemike kohta esitatud väärtusvahemikud vastavad mudelipõhisele 75%lisele tõenäosusintervallile. Seda meetodit dokumenteeritakse EKP 2008. aasta septembris avaldatud väljaandes „New procedure for constructing ECB staff projection ranges”, mis on samuti kättesaadav EKP kodulehel. Pidades silmas jätkuvalt erandlikku majandus- ja rahandusolukorda, ümbritseb ettevaadet praegu tavapärasest suurem ebakindlus.

Eelarvepoliitikat käsitlevad eeldused põhinevad euroala liikmesriikide riigieelarve kavadel seisuga 13. mai 2009. Need hõlmavad kõiki meetmeid, mille riikide parlamendid on juba heaks kiitnud või mis on üksikasjalikult välja töötatud ja läbivad tõenäoliselt edukalt seadusandliku protsessi.

RAHVUSVAHELINE KESKKOND

Maailmamajanduse väljavaateid mõjutavad jätkuvalt finantskriisi tagajärjed. 2008. aasta lõpus ja 2009. aasta alguses tabas maailmakaubandust enneolematu ja ulatuslik langus. Olukorras, kus rahvusvahelise kaubanduse kokkuvarisemine on finantsrahutuste esialgseid negatiivseid mõjusid veelgi võimendanud, on majandussurutis haaranud kõiki riike. Siiski võib öelda, et viimastel kuudel on lühiajalised näitajad põhja läbinud ning 2009. aasta lõpus peaks üleilmne majandustegevus taas elavnema. Sellest hoolimata jääb üleilmne majanduskasv ettevaateperioodil loiuks, kajastades üldist vajadust parandada bilansside olukorda. Kokkuvõttes peaks reaalse SKP aastakasv väljaspool euroala aeglustumata 2009. aastal keskmiselt 1,6%, kuid kiirenema 2010. aastal taas 2,1%. Selle tagajärjel peaks euroala eksporditurgude kasv 2009. aastal 13,0% langema, elavnedes 2010. aastal 1,0%.

SKP REAALKASVU ETTEVAADE

Üleilmne majandussurutis, vähenenud kindlustunne ja karmistunud rahastamistingimused on avaldanud negatiivset mõju euroala majandusele. Eurostati esialgse hinnangu kohaselt aeglustus euroala SKP reaalkasv 2009. aasta esimeses kvartalis 2,5%. Arvestades, et ka 2008. aasta viimases kolmes kvartalis oli kasv negatiivne, avaldab see tulemus ulatuslikku negatiivset mehhaanilist mõju (-4 protsendipunkti) SKP aastakasvule 2009. aastal. Euroala SKP langus kajastab ekspordi järsku pidurdumist maailmakaubanduse kokkuvarisemise tagajärjel. Ekspordimahu kiire vähenemine koos rahastamispiirangute ja vähese kindlustundega on samuti viinud ettevõtlusinvesteeringute märkimisväärse languseni ning varude vähendamine on samal ajal pärssinud majanduskasvu. Arvestades, et uuringunäitajad on hiljuti stabiliseerunud, andes põhjust arvata, et kvartaalse majanduskasvu madalseis saavutati 2009. aasta alguses, võib eeldada, et ülejäänud aasta vältel on majandustegevuse aeglustumise negatiivne näitaja palju väiksem. Teatava stabiliseerumisaja järel oodatakse 2010. aasta keskpaigaks kvartalite lõikes positiivseid kasvumäärasid. Selline areng kajastab majandusolude oodatavat paranemist maailmas ja euroalal, eeldades, et osaliselt makromajanduspoliitika toetusel hakkab olukord finantsturgudel normaliseeruma ja kindlustunne taastub. SKP keskmine aastane reaalkasv peaks jääma 2009. aastal vahemikku -5,1 kuni -4,1% ning ulatuma 2010. aastal -1,0 kuni 0,4%ni.

SKPsse kuuluvate euroala komponentide kohta märgitakse, et koguinvesteeringute maht tõenäoliselt kahaneb, ning seda eelkõige 2009. aastal. Vähem negatiivseid kasvumäärasid prognoositakse 2010. aastaks. Mitteelamuehitusse tehtavad erainvesteeringud peaksid vähenema. Neid mõjutavad eelkõige nõrk välisnõudlus, erakordselt madal tootmisvõimsuse rakendusaste ning vähenevad kasumid. Elamuehitusse tehtavate investeeringute ettevaade kajastab ka praeguseid kohandusi mõnede riikide eluasemehindades. Eeldatakse, et paljudes euroala riikides välja kuulutatud eelarvepoliitika programmide tulemusel hakkavad valitsussektori investeeringud 2009. aastal reaalmahus jõuliselt kasvama ning langus saabub alles aastal 2010.

Ka eratarbimise kasv peaks eeloleval perioodil püsima tagasihoidlik, ehkki oluliselt vähemal määral kui nõudluse muude komponentide puhul. See suundumus kajastab suurel määral reaalse kasutatava tulu kasvu arengut. Ettevaateperioodil peaksid reaalsed tulud püsima üldjoontes stabiilsena. Seda väljavaadet võib negatiivselt mõjutada tööhõive langus kogu ettevaateperioodil,

Tabel 10. Makromajanduslik ettevaade euroala kohta

(keskmine aastane muutus protsentides) ^{1, 2}	2008	2009	2010
ÜTHI	3,3	0,1–0,5	0,6–1,4
Reaalne SKP	0,6	–5,1 ... –4,1	–1,0 ... 0,4
Eratarbimine	0,3	–1,3 ... –0,5	–1,1 ... 0,3
Valitsussektori tarbimine	2,0	1,4–2,0	0,9–1,7
Kapitali kogumahutus põhivarasse	–0,3	–12,3 ... –10,1	–6,1 ... –2,1
Eksport (kaubad ja teenused)	0,8	–16,6 ... –14,0	–2,0 ... 1,0
Import (kaubad ja teenused)	0,9	–13,8 ... –11,2	–3,0 ... 1,4

¹ Reaalsed SKPd ja selle komponente käsitlev ettevaade põhineb tööpäevade arvu järgi korrigeeritud andmetel. Ekspordi ja impordi ettevaade hõlmab ka euroalasisest kaubandust.

² Alates 2008. aastast hõlmavad näitajad ka Slovakkia. Erandiks on ÜTHI, milles Slovakkia võetakse arvesse alates 2009. aastast. Protsentides väljendatud keskmised muutused 2009. aasta kohta põhinevad euroala koosseisul, kuhu Slovakkia oli kaasatud juba 2008. aastal.

kuid eelkõige 2009. aastal. Samal ajal peaksid arengut toetama madal inflatsioon ning mõnedes euroala riikides rakendatavad eelarvepoliitika programmid, millega soodustatakse tulusiirdeid ja vähendatakse makse. Ettevaateperioodil tervikuna peaks eratarbimine kasvama mõnevõrra vähem kui reaalsed tulud, sest suure majandusliku ebakindluse, kasvava töötuse ja kodumajapidamiste jõukuse vähenemise kontekstis püsib tagavarasäästude maht tõenäoliselt suur, muu hulgas ka tänu langevatele eluasemehindadele.

Euroala eksport peaks 2009. aasta esimeses pooles märkimisväärselt aeglustuma, kajastades välisnõudluse pidevat vähenemist. Pärast seda peaksid ekspordi kasvumäärad muutuma üleilmse nõudluse eeldatava elavnemise tulemusel aegamisi uuesti positiivseks. Ka euroala import peaks 2009. aastal vähenema – isegi kiiremini kui sisenõudlus. 2010. aastal eeldatakse siiski impordi elavnemist, sest lõppnõudlus peaks hakkama uuesti kasvama. Arvestades, et ekspordi mahu oodatav kahanemine on suurem kui impordi puhul, mõjutab netoeksport SKP kasvu 2009. aastal väga negatiivselt. 2010. aastal peaks netokaubanduse mõju olema üldjoontes neutraalne.

Kooskõlas majanduskasvu ettevaatega peaks terve ettevaateperioodi vältel vähenema ka töötundide koguarv euroalal. Ehkki eeldatakse, et esialgu tuleneb kohandus peamiselt töötundide arvu vähenemisest töötaja kohta, avaldab see varsti tõenäoliselt üha rohkem mõju ka töötajate arvule. Langema peaks ka tööjõunõudlus, millele avaldab majanduskasvu järsu pidurdumise kontekstis mõju palkade jäikus. Tööhõivet puudutava ettevaate põhjal peaks tööpuuduse määr ettevaateperioodil suurenema.

HINNA- JA KULUETTEVAATED

Pärast ÜTHI-inflatsiooni äkilist vähenemist alates 2008. aasta keskpaigast peaksid inflatsioonimäärad kuni 2009. aasta keskpaigani pidevalt langema ning muutuma käesoleva aasta suvel või sügisel negatiivseks. Seejärel peaks inflatsioonimäär taas tõusma. See lühiajaline suundumus on valdavalt tingitud baasefektidest tulenevast langussurvest ning varasemast toormehindade alanemisest. Keskmine aastane inflatsioonimäär peaks jääma 2009. aastal vahemikku 0,1–0,5% ning ulatuma 2010. aastal 0,6–1,4%ni. ÜTHI (v.a energia) peaks kuni 2010. aastani langema, kajastades nõrgenevat kogunõudlust.

Täpsemalt peaks 2009. aastal leevenema väline hinnasurve, peegeldades enamjaolt toormehindade varasemat ja eeldatavat tulevast arengut. Seejärel peaksid impordihinnad aegamisi elavnema, sest üleilmselt hakkavad nii toormehinnad kui ka konkurentide kehtestatavad hinnad taas tõusma.

Tabel II. Võrdlus 2009. aasta märtsi ettevaatega

(keskmine aastane muutus protsentides)	2009	2010
Reaalne SKP – märts 2009	-3,2 ... -2,2	-0,7 ... 0,7
Reaalne SKP – juuni 2009	-5,1 ... -4,1	-1,0 ... 0,4
ÜTHI – märts 2009	0,1 – 0,7	0,6 – 1,4
ÜTHI – juuni 2009	0,1 – 0,5	0,6 – 1,4

Euroala hinnasurvega seoses märgitakse, et töötaja kohta makstav hüvitis peaks 2009. aastal märkimisväärselt vähenema, arvestades tööturutingimuste halvenemist, inflatsiooni langust ning töötaja kohta tehtavate töötundide arvu vähenemist. Palgakasv peaks iseäranis palju aeglustuma erasektoris; avaliku sektori palgad reageerivad eeldatavasti loiumalt. Tööjõu erikulude aastakasv peaks 2009. aastal olema jõuline, kajastades palkade jäikust, mille on muu hulgas tinginud kaheaastaste lepingute kasutamine, ning tööjõu aeglast kohandumist SKP järsu languse kontekstis, mis toob omakorda kaasa tootlikkuse negatiivse kasvu. Arvestades, et tootlikkus elavneb kooskõlas 2010. aastal toimuva tsüklilise paranemisega, peaksid tööjõu erikulud püsima üldjoontes stabiilsena. Kasumimarginaalid leevendavad tõenäoliselt tööjõu erikulude järsku tõusu 2009. aastal. Majandusaktiivsuse taastudes peaksid kasumimarginaalid uuesti suurenema, kui ettevõtted hakkavad tegema jõupingutusi, et varasemast langusest välja tulla.

VÕRDLUS 2009. AASTA MÄRTSI ETTEVAATEGA

Võrreldes 2009. aasta märtsi kuubülletäänis avaldatud näitajaga on 2009. aastaks prognoositud SKP reaalkasvu vahemikku korrigeeritud allapoole. See kohandus kajastab peaaegu eranditult eeldatust palju nõrgemat kasvu 2009. aasta esimeses kvartalis, mille tingis üleilmse majandusaktiivsuse vähenemine ning mille tagajärjel vähenesid märkimisväärselt eksport ja euroala nõudlus. 2010. aasta väärtusvahemikes toimub üksnes väga väike langus, mis kajastab hilinenult 2009. aasta aeglasema majanduskasvu mõju.

Võrreldes 2009. aasta märtsi ettevaatega on 2009. aastaks prognoositud ÜTHI-inflatsiooni vahemikke kohandatud veidi allapoole; 2010. aasta väärtusvahemikud püsivad üldiselt muutumatu. Valdavalt stabiilne ettevaade kajastab asjaolu, et eeldatust väiksema majandusaktiivsuse mõju tasakaalustavad üldjoontes kõrgemad prognoositavad toormehinnad, eelkõige naftahinnad.

Taustinfo 9

TEISTE INSTITUTSIOONIDE PROGNOOSID

Mitmed rahvusvahelised organisatsioonid ja erasektori asutused on avaldanud arvukalt prognoose euroala majandusarengu kohta. Kuna kõnealused prognoosid koostati eri ajal, siis ei saa neid omavahel ega ka eurosüsteemi ekspertide ettevaatega üheselt võrrelda. Lisaks kasutatakse eelarvepoliitikat, finantsturge ja euroalaväliseid muutujaid, sealhulgas naftahinda ja muid toormehindu käsitlevate eelduste väljatöötamisel erinevaid (osaliselt määratlemata) meetodeid. Samuti esineb prognoosides erinevusi andmete korrigeerimisel tööpäevade arvu järgi (vt tabelit allpool).

Teiste institutsioonide kättesaadavate prognooside kohaselt langeb euroala SKP reaalkasv 2009. aastal 3,4–4,2% võrra. 2010. aastal peaks kasv jääma vahemikku –0,4 kuni 0,3%. Kui enamik

2009. aasta prognoose püsib eurosüsteemi ekspertide ettevaates esitatud väärtusvahemikes, siis mõned prognoosid on neist siiski positiivsemad. Muu hulgas kajastab see tõenäoliselt asjaolu, et need prognoosid koostati enne seda, kui tehti teatavaks esialgne hinnang 2009. aasta esimese kvartali SKP reaalkasvu kohta. Kõik 2010. aasta prognoosid jäävad eurosüsteemi ekspertide ettevaates esitatud väärtusvahemikega samale tasemele.

Inflatsiooni puhul eeldavad olemasolevad prognoosid, et keskmine aastane ÜTHI-inflatsioon on 2009. aastal 0,4–0,6% ja püsib 2010. aastal vahemikus 0,6–1,3%. Enamik olemasolevaid inflatsiooni prognoose on seega üldjoontes kooskõlas eurosüsteemi ekspertide ettevaates toodud väärtusvahemikega.

Euroala SKP reaalkasvu ja ÜTHI-inflatsiooni prognooside võrdlus

(keskmine aastane muutus protsentides)

	Avaldamiskuupäev	SKP kasv		ÜTHI-inflatsioon	
		2009	2010	2009	2010
RVF	16. aprill 2009	-4,2	-0,4	0,4	0,6
Euroopa Komisjon	3. mai 2009	-4,0	-0,1	0,4	1,2
<i>Survey of Professional Forecasters</i>	14. mai 2009	-3,4	0,2	0,5	1,3
<i>Consensus Economics Forecasts</i>	15. mai 2009	-3,7	0,3	0,4	1,2
OECD	31. märts 2009	-4,1	-0,3	0,6	0,7
Eurosüsteemi ekspertide ettevaade	4. juuni 2009	-5,1 ... -4,1	-1,0 ... 0,4	0,1 – 0,5	0,6 – 1,4

Allikad: Euroopa Komisjoni *Economic Forecasts* (kevad 2009); RVFi *World Economic Outlook* (aprill 2009); OECD *Economic Outlook* (märts 2009; vaheprognoos); *Consensus Economics Forecasts* ja EKP *Survey of Professional Forecasters*.

Märkus. Eurosüsteemi ekspertide makromajanduslikus ettevaates ja OECD prognoosides kasutatakse tööpäevade arvu järgi korrigeeritud aastaseid kasvumäärasid, kuid Euroopa Komisjoni ja RVFi prognoosides on need tööpäevade arvu järgi korrigeerimata. Muude organisatsioonide prognoosides ei täpsustata, kas aastakasvu andmed on tööpäevade arvu järgi korrigeeritud või mitte.

7 VAHETUSKURSI JA MAKSEBILANSI ARENG

7.1. VAHETUSKURSID

Valuutakursside eeldatava volatiilsuse olulise langemise keskkonnas (võrreldes 2008. aasta lõpu haripunktiga) on euro nominaalsed kahepoolsed vahetuskursid viimase kolme kuu jooksul endiselt märkimisväärselt kõikunud, kuid vähem kui eelneval perioodil. Euro nominaalne efektiivne vahetuskurs on viimase kolme kuu jooksul üldiselt tugevnenud ligikaudu 3%.

EURO EFEKTIIVNE VAHETUSKURSS

Valuutakursside eeldatava volatiilsuse olulise langemise keskkonnas (võrreldes 2008. aasta lõpu haripunktiga) on euro nominaalsed kahepoolsed vahetuskursid viimase kolme kuu jooksul endiselt märkimisväärselt kõikunud, kuid vähem kui eelneval perioodil. Kõigepealt nõrgenes euro nominaalne efektiivne vahetuskurs oluliselt 2008. aasta septembris ja oktoobris, kuna süvenev finantskriis hoogustas ulatuslikku nõudlust USA dollari järele. Pärast järsku tugevnemist detsembril

esimesel poolel nõrgenes ühisraha taas 2009. aasta esimesel kahel kuul, kui turgudel korrigeeriti märkimisväärselt euroala majanduskasvu väljavaateid. Mõningaid kõikumisi arvesse võtmata on euro alates märtsist üldiselt kallinenud. 3. juunil oli euro nominaalne efektiivne vahetuskurs – mõõdetuna euroala 21 olulise kaubanduspartneri vääringute suhtes – 3,1% kõrgem kui 2009. aasta veebruari lõpus, kuid endiselt umbes 2% madalam 2008. aasta

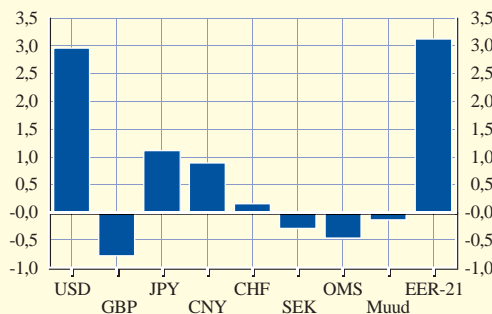
Joonis 55. Euro efektiivne vahetuskurs ja selle osad¹

(päevased andmed)

Indeks: I kv 1999 = 100

Euro efektiivse vahetuskursi muutuste komponendid²
27. veebruarist 3. juunini 2009
(protsendipunktid)

Allikas: EKP.

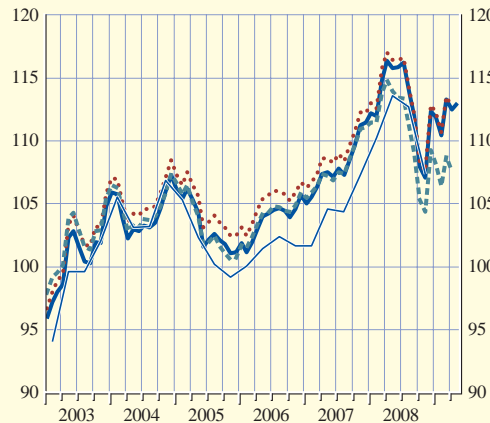
¹ Indeksi ülespoole liikumine tähendab euro kallinemist euroala 21 kõige olulisema kaubanduspartneri ja kõigi euroalaväliste ELi liikmesriikide vääringute suhtes.

² EER-21 muutuste komponente näidatakse eraldi euroala kuue peamise kaubanduspartneri vääringute suhtes. Kategooria „Muud liikmesriigid” (OMS) viitab euroalavälise ELi liikmesriikide vääringute (v.a naelsterling ja rootsi kroon) koondosale. Kategooria „Muud” osutab EER-21 indeksis euroala ülejäänud kuue kaubanduspartneri koondosale. Muutuste arvutamisel kasutatakse vastavaid väliskaubanduse osakaalusid EER-21 indeksis.

Joonis 56. Euro nominaalsed ja reaalsed efektiivsed vahetuskursid¹

(kuised/kvartaalsed andmed; indeks: I kv 1999 = 100)

— nominaalne
 ..... reaalne, tarbijahinnaindeksiga kohandatud
 - - - - - reaalne, tootjahinnaindeksiga kohandatud
 — reaalne, töötleva tööstuse tööjõu erikuluga kohandatud

Allikas: EKP.

¹ EER-21 indeksi ülespoole liikumine näitab euro kallinemist. Kuiste andmete viimased vaatlused pärinevad 2009. aasta maist. Töötleva tööstuse tööjõu erikulul põhineva reaalse EER-21 viimased andmed pärinevad 2008. aasta neljandast kvartalist ja on osaliselt hinnangulised.

juuli keskpaigas saavutatud haripunkti. Euro nominaalse efektiivse vahetuskursi mõõdukas tugevnemine viimase kolme kuu jooksul on varjanud suuri muutusi kahepoolsetes vahetuskurssides: euro kallines USA dollari, Jaapani jeeni ning väiksemal määral Šveitsi frangi suhtes, mida osaliselt tasakaalustas nõrgenemine teiste Euroopa vääringute suhtes. Alates veebruari lõpust toimunud kahepoolsete nominaalkursside muutused on aidanud kaasa eelneva kolme kuu trendi pöördumisele, kui mõningaid vääringuid (sh USA dollarit) nähti kui riski maandamise vahendit (vt joonis 55). Kui vaadelda euroala hindade ja kulude rahvusvahelise konkurentsivõime näitajaid, siis oli tarbija- ja tootjahinna deflaatori muutuste põhjal euro reaalne efektiivne vahetuskurs 2009. aasta aprillis 2008. aasta keskmisest tasemest ligikaudu 2% madalam (vt joonis 56).

USA DOLLAR / EURO

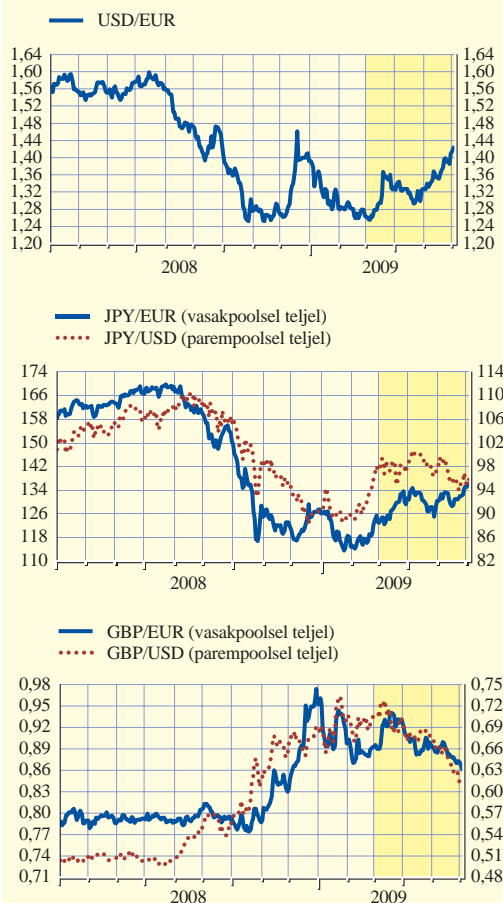
Pärast tugevat kallinemist USA dollari suhtes 2008. aasta detsembris, mis kajastas peamiselt USA rahapoliitilise hoiaku edasist lõdvenemist ja USA vääringu erandlikult suure nõudluse kahanemist, nõrgenes euro 2009. aasta esimese kahe kuu jooksul. Nõrgenemine oli seotud peamiselt makromajandusandmete avaldamisega, mille järel turuosalisel korregeerisid taas märkimisväärselt oma ootusi euroala majanduskasvu väljavaadete suhtes. Alates märtsi algusest on ühisraha aga hakanud jälle tugevnema. Eurot on toetanud mitmed tegurid, nagu näiteks riskitaju oluline langus, mille tõttu investorid väidetavalt loobusid turvalisena tajutud vääringutest, muu hulgas USA dollarist ja Jaapani jeenist. 3. juunil 2009 oli euro ja USA dollari vahetuskurs 1,42 ehk 12,4% kõrgem veebruari lõpu näitajast ning umbes 3,5% madalam 2008. aasta keskmisest tasemest (vt joonis 57).

JAAPANI JEEN / EURO

Sarnaselt muutustega USA dollari suhtes nõrgenes euro 2008. aasta teisel poolel Jaapani jeeni suhtes, langedes novembri lõpuks tasemele 120 JPY, võrrelduna juuli tasemega 170 JPY. Euro nõrgenemine sel ajavahemikul paistis olevat seotud vahetuskursi kõrge oodatava volatiilsusega ning lühiajaliste intressimäärade üleilmse lähenemisega, mis üheskoos vähendasid Jaapani vääringu atraktiivsust arbitraazitehingute rahastamisvääringuna. Pärast mõningat stabiliseerumist ajavahemikus detsembrist veebruari keskpaigani hakkas euro kallinema, mis võis olla seotud Jaapani majandustegevuse olulise langusega nii 2008. aasta viimases kui ka 2009. aasta esimeses kvartalis, samuti Jaapani tööturutingimuste halvenemisega. Nagu juba varem mainitud, võis

Joonis 57. Vahetuskursside liikumine

(päevased andmed)

Allikas: EKP.
Märkus. Varjutatud ala viitab ajavahemikule 27. veebruar kuni 3. juuni 2009.

jeenile mõjuda ka valuutakursi eeldatava volatiilsuse langus, mille põhjustas järkjärguline eemaldumine vääringutest, mida investorid tajusid riskimaandamise vahenditena. 3. juunil 2009 oli euro kurss Jaapani jeeni suhtes 136,33 JPY ehk 10,6% kõrgem veebruari lõpu tasemest (vt joonis 57) ning umbes 10,5% madalam 2008. aasta keskmisest.

EUROOPA LIIDU LIIKMESRIIKIDE VÄÄRINGUD

Viimase kolme kuu jooksul on enamik ERM2s osalevatest vääringutest jäänud stabiilseks ning nendega kaubeldakse jätkuvalt vastavate kesk-kursside tasemel või nende lähedal (vt joonis 58). Alates 2008. aasta novembri lõpust on Läti latiga kaubeldud peamiselt ühepoolse kõikumisvahemiku (+/- 1%) nõrgemal poolel, v.a lühiperiood jaanuaris.

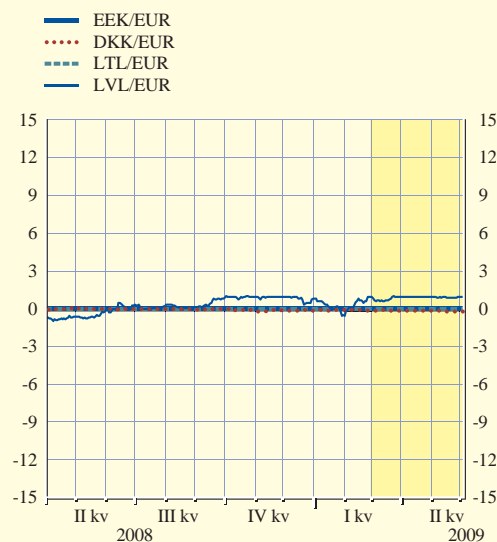
Euro on kõikunud oluliselt teiste, ERM2s mitteosalevate ELi liikmesriikide vääringute suhtes. Pärast kursi 0,98 GBP saavutamist 28. detsembril 2008, mis oli kõige madalam tase alates euro kasutuselevõtust, kallines naelsterling järsult veebruari keskaigani peamiselt tänu turuosaliste paranenud ootustele Ühendkuningriigi vääringu suhtes. Uue vähese nõrgenemise järel märtsi alguses, mil avaldati majandusandmed, mis näitasid Ühendkuningriigis järjekordset tugevat eluasemehindade langust ning lisakahjumeid pangandussektoris, jätkas naelsterling kallinemist ja saavutas aprilli keskaigaks peaaegu veebruari keskaiga tasemega lähedase tulemuse. Naelsterlingi tugevnemine euro suhtes võis olla tingitud Ühendkuningriigi makromajanduse väljavaadete stabiliseerumise märkidest. 3. juunil 2009 oli euro vahetuskurss naelsterlingi suhtes 0,86 GBP ehk 3,7% madalam veebruari lõpu näitajast. Samal ajal nõrgenes euro ligikaudu 6% Ungari forintni ning ligikaudu 4,5% Poola zloti suhtes, mille võimalikuks põhjuseks oli turuosaliste paranenud riskitaju nimetatud riikide makromajanduslike tingimuste osas. On võimalik, et samad kaalutlused tingisid euro nõrgenemise Rootsi krooni suhtes peaaegu 6% võrra.

MUUD VÄÄRINGUD

Olles 2009. aasta esimesel kahel kuul kõikunud euro suhtes 1,49 CHF taseme lähedal, hakkas Šveitsi vääring märtsi esimesel poolel tugevnema, millele võisid kaasa aidata riskimaandamisvahendi kaalutlused. Pärast Šveitsi keskpanga otsust sekkuda valuutaturule vääringu kallinemise peatamiseks, tugevnes euro 18. märtsi paiku järsult Šveitsi frangi suhtes, saavutades vahetuskursi ligikaudu 1,54 CHF, ning seejärel stabiliseerus üldjoontes tasemel umbes 1,52 CHF. 3. juunil oli euro vahetuskurss Šveitsi frangi suhtes 1,52 CHF ehk umbes 2,5% kõrgem veebruari lõpu näitajast ning umbes 4,5% madalam 2008. aasta keskmisest.

Joonis 58. ERM2 vahetuskursside liikumine

(päevased andmed; kõrvalekalle keskkursist protsendipunktides)

Allikas: EKP.

Märkus. Positiivne (negatiivne) kõrvalekalle euro keskkursist viitab sellele, et vääring on kõikumisvahemiku nõrgemal (tugevamal) poolel. Taani krooni puhul on kõikumisvahemik $\pm 2,25\%$; kõikide teiste vääringute puhul kohaldatakse standardset kõikumisvahemikku $\pm 15\%$.

7.2. MAKSEBILANSS

Euroala 2009. aasta märtsile eelnenud 12 kuu jooksevkonto puudujääk ulatus 102,3 miljardi euronit (ligikaudu 1,1% SKPst), peamiselt seetõttu, et kaubavahetuse ülejääk muutus puudujäägiks. Finantskonto puhul tasakaalustas võlainstrumentide suuremat netosissevoolu osaliselt otseinvesteeringute ja omandiväärtpaberite suurem netoväljavool samal perioodil, mille tulemusena kombineeritud otse- ja portfelliinvesteeringud kasvasid (2009. aasta märtsile eelnenud aastal 266,7 miljardit eurot).

KAUBAVAHETUS JA JOOKSEVKONTO

Euroala 2009. aasta märtsile eelnenud 12 kuu jooksevkonto puudujääk ulatus 102,3 miljardi euronit (tööpäevade arvuga ja sesoonselt kohandatud andmed) ja moodustas ligikaudu 1,1% SKPst, võrreldes 11,2 miljardi eurose puudujäägiga samal ajavahemikul aasta varem. Tõusu põhjustas

Tabel 12. Euroala maksebilansi peamised kirjed

(sesoonselt kohandatud, kui pole viidatud teisiti)

			Kolme kuu libiseva keskmise andmed, mis lõpevad					
	2009 veebr	2009 märts	2008 juuni	2008 sept	2008 dets	2009 märts	2008 märts	2009 märts
<i>mld EUR</i>								
Jooksevkonto	-7,8	-6,5	-5,6	-7,8	-11,8	-8,9	-11,2	-102,3
Kaupade konto saldo	-0,4	-1,6	0,6	-0,9	-1,3	-2,0	37,5	-10,8
Eksport	108,3	105,2	134,5	134,5	122,1	107,9	1544,2	1497,1
Import	108,7	106,9	133,9	135,5	123,4	109,9	1506,7	1507,9
Teenuste konto saldo	2,6	2,0	3,6	3,1	2,5	2,8	52,2	35,7
Eksport	38,7	38,3	42,1	41,9	41,1	39,6	499,7	494,1
Import	36,1	36,3	38,6	38,8	38,6	36,8	447,6	458,4
Tulude konto saldo	-3,5	0,8	-2,0	-2,4	-4,0	-2,1	-7,7	-31,7
Jooksevülekannete konto saldo	-6,5	-7,6	-7,7	-7,6	-8,9	-7,6	-93,2	-95,5
Finantskonto¹	-3,4	57,2	26,6	20,6	45,6	35,0	80,9	383,1
Kombineeritud otse- ja portfelliinvesteeringud (netosumma)	44,3	71,1	-8,7	28,5	38,4	30,7	-18,8	266,7
Otseinvesteeringud (netosumma)	-11,8	-24,7	-17,8	-12,0	-28,9	-17,5	-153,2	-228,5
Portfelliinvesteeringud (netosumma)	56,1	95,8	9,1	40,5	67,3	48,2	134,4	495,2
Omandiväärtpaberid	2,5	-1,1	-16,7	-7,5	1,2	-17,0	87,8	-119,7
Võlainstrumentid	53,7	96,9	25,8	48,0	66,0	65,2	46,6	614,9
Võlakirjad	47,8	80,5	20,6	14,7	15,5	48,4	113,8	297,4
Rahaturuinstrumentid	5,9	16,4	5,2	33,3	50,5	16,8	-67,2	317,5
<i>Muutus protsentides võrreldes eelmise perioodiga</i>								
Kaubad ja teenused								
Eksport	-3,2	-2,4	0,2	-0,1	-7,5	-9,7	8,5	-2,6
Import	-4,8	-1,1	0,7	1,1	-7,0	-9,5	7,7	0,6
Kaubad								
Eksport	-1,7	-2,8	0,8	0,0	-9,2	-11,7	7,8	-3,1
Import	-4,7	-1,7	0,3	1,2	-8,9	-11,0	7,0	0,1
Teenused								
Eksport	-7,4	-1,2	-1,4	-0,5	-2,0	-3,7	10,7	-1,1
Import	-5,0	0,5	2,3	0,7	-0,6	-4,7	10,0	2,4

Allikas: EKP.

Märkus. Ümardamise tõttu ei pruugi arvud täielikult ühtida.

¹ Näitajad viitavad saldole (netovood). Positiivne (negatiivne) märk osutab netosissevoolule (-väljavoolule). Sesoonselt kohandamata.

peamiselt kaupade bilansi ülejäägi muutumine puudujäägiks, kuid mõju avaldasid ka teenuste konto ülejäägi kahanemine ning tulude konto puudujäägi kasv. Kuna kaubavahetus vähenes, tekkis nimetatud perioodil kaupade bilansis 10,8 miljardi euro suurune puudujääk, samas kui aasta varem moodustas ülejääk 37,5 miljardit eurot (vt joonis 59). Nimetatud muutusi põhjustasid peamiselt naftaimpordi kõrgem hind 2008. aasta esimesel poolel ning ekspordi pisut suurem langus võrreldes impordiga ülejäänud vaatlusperioodil.

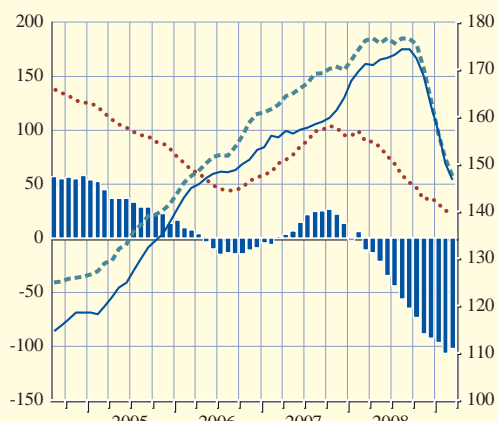
Viimaseid arengusuundi vaadeldes ilmneb, et üleilmne kaubavahetus on alates finantskriisi süvenemisest 2008. aasta septembris märkimisväärselt kahanenud. Ka euroala kaupade import ja eksport on viimase kuue kuu jooksul seega püsivalt vähenenud, kusjuures eriti märgatavalt 2009. aasta esimeses kvartalis. Käesoleva aasta algusest on kaupade ja teenuste impordi ning ekspordi väärtus vähenenud vastavalt 9,5% ja 9,7%. See on järg 2008. aasta neljandas kvartalis toimunud järsule langusele, kus import kahanes 7% ja eksport 7,5% (vt tabel 12).

Kaubavahetuse jaotus mahtudeks ja hindadeks (mille kohta on andmed olemas kuni 2009. aasta veebruarini) näitab, et kaupade eksport vähenes järsult eeskätt seepärast, et mahud alanesid, samas kui impordiväärtus langes nii impordimahtude kahanemise kui ka väiksemate impordihindade tõttu. Ekspordimahtude kasv hakkas aeglustuma juba 2008. aasta teises kvartalis, kuid see on järsult langenud alates 2008. aasta septembrist. Eksport on vähenenud eeskätt seoses madalama üleilmse nõudlusega. Negatiivset mõju avaldas siiski ka rahastamistingimuste ja kindlustunde halvenemine kogu maailmas alates 2008. aasta septembrist, eelkõige kapitali- ja vahekaupade vahetusele, mis langes 2009. aasta veebruarile eelnenud kolme kuu jooksul tagasi 2005. aasta tasemele (vt joonis 60). Taustinfos 10 analüüsitakse põhjalikumalt euroala kaubavahetuse hiljutise halvenemise tegureid.

Joonis 59. Euroala jooksevkonto ja kaubandusbilanss

(mld EUR; kuised andmed; sesoonselt kohandatud)

- jooksevkonto saldo (12 kuu kumuleeritud andmed; vasakpoolsel teljel)
- kaubandusbilanss (12 kuu kumuleeritud andmed; vasakpoolsel teljel)
- kaupade ja teenuste eksport (3 kuu libisev keskmine; parempoolsel teljel)
- kaupade ja teenuste import (3 kuu libisev keskmine; parempoolsel teljel)

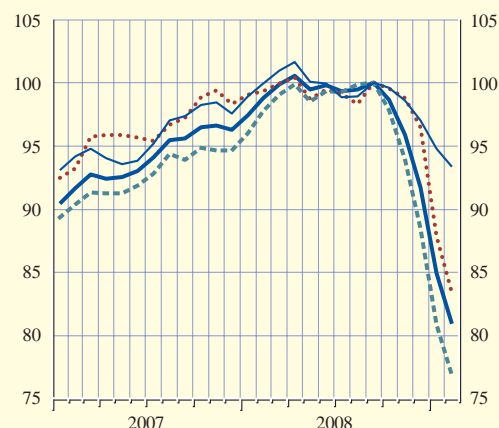

Allikas: EKP.

Joonis 60. Euroalavälise ekspordi väärtus valitud toormeliikide puhul

(indeksid: september 2008 = 100; sesoonselt kohandatud; kolme kuu libisevad keskmised)

- kaubad kokku
- kapitalikaubad
- vahekaubad
- tarbekaubad

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused. Märkus. Viimased andmed pärinevad 2009. aasta veebruarist.

Kooskõlas kaubanduslanguse üleilmse mõõtmega näitab euroala kaubavahetuse geograafiline jaotus, et euroala ekspordimahud vähenesid üldiselt 2009. aasta veebruarile eelnenud kolme kuu jooksul eelmise kolmekuulise perioodiga võrreldes. Eriti suurt langust täheldati ekspordimahtudes Ameerika Ühendriikidesse, Ühendkuningriiki, Aiasiasse ning alates 2004. aastast Euroopa Liiduga liitunud riikidesse. Pärast pikka erakordselt kiire kasvu perioodi alates 2003. aasta viimasest kvartalst hakkas ka eksport OPECi riikidesse samal ajavahemikul vähenema. Ekspordi kahanemist OPECi riikidesse võib peale üleilmse majandussurutise seostada ka negatiivse jõukusefektiga ning võimaliku nõrgema impordinõudlusega, mis tuleneb naftat ekspordivate riikide madalamast naftatulust.

Vaadates jooksevkonto muid komponente, näeme, et teenuste konto ülejääk vähenes 2009. aasta märtsile eelnenud 12 kuu jooksul 35,7 miljardit euroni, võrrelduna 52,2 miljardi euroga aasta varem. Samal ajavahemikul suurenes tulude konto puudujääk 7,7 miljardilt eurolt 31,7 miljardi euroni, mille põhjustasid suures osas sissetulekute madalamad laekumised euroalavälistelt residentidelt. Lisaks suurenes pisut ka jooksevülekanne konto puudujääk.

Taustinfo 10

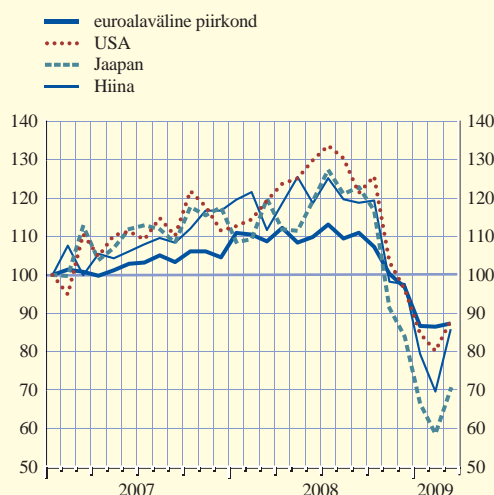
EUROALA KAUBANDUSE LANGUS

Pärast finantsturgude üleilmse ebastabiilsuse hoogustumist 2008. aasta septembris langes maailmakaubandus järsult (vt joonis A).¹ Sellist langust ei ole vähemalt Teisest maailmasõjast alates esinenud, pidades silmas selle äkilisust, tõsidust ja riikidevahelist sünkroonsust.² Sellest lähtuvalt käsitletakse käesolevas taustinfos euroala kaubanduse hiljutise vähenemise mitmeid võimalikke tegureid. Kui hinnangus keskendutakse euroala mõjutavatele arengutendentsidele, siis selgitavad tegurid on tõenäoliselt asjakohased ka maailmakaubanduse suhtes.

Kooskõlas maailmakaubanduse järsu langusega vähenes 2008. aasta septembrist kuni 2009. aasta veebruarini euroalavälise kaupade impordi ja ekspordi maht vastavalt 11% ja 21%. Üldiselt on euroala kaubavahetuse vähenemine mõjutanud kaubandust kõigi partneritega, kuid siiski ei ole see olnud ühesugune kõikide kaubakategooriate puhul. Kapitali- ja vahekaupade vahetus, mis moodustab umbes 70% euroalavälisest kaubavahetusest, vähenes palju suuremal määral kui tarbekaupade vahetus (vt joonis B).

Joonis A. Valitud majanduspiirkondade kaubaimpordi ja -ekspordi summa

(väärtused; indeks: jaanuar 2007 = 100; sesoonselt kohandatud; kolme kuu libisevad keskmised)

Allikad: Eurostat ja Haver Analytics.
Märkus. Viimased näitajad on toodud 2009. aasta märtsi kohta.

¹ Vt 2009. aasta märtsi kuubülletäni taustinfo „Maailmakaubanduse hiljutine järsk langus varasemate perioodidega võrreldes“.

² Vt Baldwin ja Evenett (2009), „Introduction and recommendations for the G20“. – „The collapse of global trade, murky protectionism, and the crisis: Recommendations for the G20“. / Baldwin, R., Evenett, S.J. (toim.). CEPR.

Euroalavälise kaubanduse languse olulisimaks teguriks on üleilmse nõudluse tingimuste järsk halvenemine. Siiski võib nii ettevõtluse kui ka kaubanduse vähenemist olla süvendanud üldine ebakindlus ja selle mõju ettevõtete kindlustundele, kaubanduskrediidi puudujääk ja piiratum juurdepääs äritegevuse rahastamisele mõnes maailma piirkonnas. Võib ka olla, et neid mõjusid on jõuliselt võimendanud ja sünkroniseerinud rahvusvaheliselt killustatud vertikaalsete tootmisahelate suur tähtsus.

Konkreetsemalt on maailma finantskriisi ägenemine võinud kaasa tuua jahenenud investeerimiskliima ja äärmise ebakindluse maailmamajanduse väljavaadete suhtes. Uuringutest saadud andmete kohaselt vähendasid nimetatud tegurid ettevõtete kindlustunnet, mille tulemusena tootjad vähendasid investeringuid ja tootmist. Investeerimis- ja tootmisplaanide ülevaatamine võib olla euroala impordi ja ekspordi languse võimendumisele kaasa aidanud.

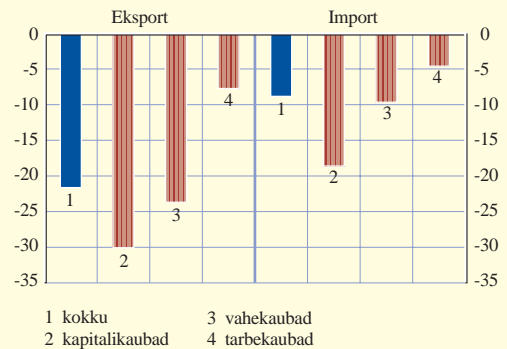
Maailmakaubanduse languse tähtsaks teguriks on sageli nimetatud veelgi piiratumat juurdepääsu kaubanduskrediidile ja kaubanduse rahastamisele, mis on spetsiaalselt impordi- ja eksporditegevuse rahastamiseks ette nähtud vahendid. On leitud, et raskused kaubasaadetiste rahastamisel on valitsevas kriisis arenevaid ja vähemarenenud riike hõlmavas kaubanduses väga määravad.³ Esmapilgul usutavate tõendite kohaselt on nende mõju euroala kaubanduse arengule siiski üsna piiratud. Euroala kaubavahetus arenevate turgudega on mõnevõrra paremini vastu pidanud kui kaubavahetus arenenud riikidega ning seda isegi erinevaid nõudlustingimusi arvesse võttes. Sellegipoolest võib mõnes maailma piirkonnas valitsev kitsam formaalne ja mitteformaalne juurdepääs äritegevuse rahastamisele olla siiski negatiivselt mõjutanud euroala tootjaid, näiteks kahjustades rahvusvaheliste tootmisvõrgustike toimimist, mis on tänapäeva majanduses tähtis tootmismeetod.

Keerukate ja vastastikuselt sõltuvuses olevate rahvusvaheliste tootmisvõrgustike olemasolu võib aidata selgitada mitte ainult euroala kaubanduse languse tõsidust, vaid ka selle ebatavalist äkilisust ning üleilmse languse sünkroonsust. Kuna rahvusvahelistesse tarneahelatesse kuuluvad ettevõtted suhtlevad pidevalt, et ühtlustada osade ja komponentide voog lõppnõudlusega, võib lõppnõudluse langus ja ebakindlus nõudluse tulevase arengu suhtes põhjustada kiire kohandamise kogu tarneahelas, mõjutades suurel määral kõiki kaasatud riike. Kuna euroala tootjad sõltuvad sageli väga spetsiifilistest imporditud osadest ja komponentidest ning tarnivad kapitali- ja vahekaupu välisettevõtetele, võivad rahvusvaheliste tootmisvõrgustike kitsaskohad olla kahjustanud tootmist ja rahavoogu ning selle tulemusel ka euroala kaubavoogusid. Sellised mehhanismid seletaksid euroala kaubanduse eriti järsku vähenemist kapitali- ja vahekaupade osas.

Tulevikku vaadates jääb euroala kaubanduse tugevnemise kõige tähtsamaks tingimuseks üleilmse nõudluse taastumine. Samal ajal näib olevat vajalik ettevõtete kindlustunde normaliseerumine, tootmisvõrgustike vastupidavus ja protektsionistlike poliitikate vältimine, et kaubanduses võiks taastuda ebastabiilsele perioodile eelnenud olukord.

Joonis B. Euroalavälise kaupade ekspordi ja impordi mahu muutus 2008. aasta septembrist kuni 2009. aasta veebruarini

(protsenti; sesoonselt kohandatud)

Allikas: Eurostat.

³ Vt Rahvusvaheline Kaubanduskoda (2009), „Rethinking Trade Finance 2009: An ICC Global Survey”.

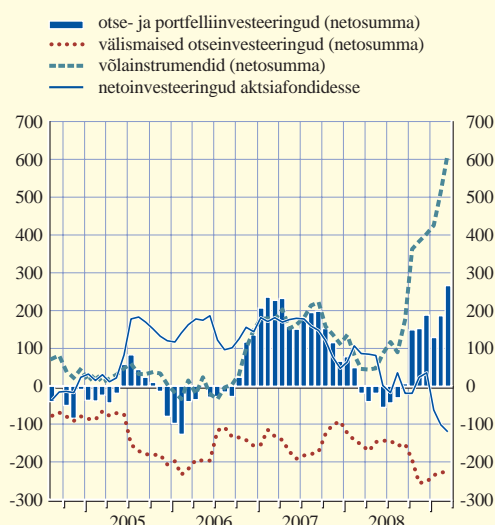
FINANTSKONTO

2009. aasta esimeses kvartalis oli euroala kombineeritud otse- ja portfelliinvesteeringute keskmine kuine netosissevool 30,7 miljardit eurot, mis on mõnevõrra väiksem kui 38,4 miljardi euro suurune netosissevool sellele eelnenud kvartalis (vt tabel 12). Languse põhjustasid peamiselt muutused portfelliinvesteeringutes, kus omandiväärtpaberite investeeringute netoväljavool oli 2009. aasta esimeses kvartalis 17,0 miljardit eurot, võrrelduna väikese netosissevooluga eelmises kvartalis. Sellise olukorra põhjustasid peamiselt välismaised mitterahaloomesasutused, kes võtsid investeeringuid välja euroala omandiväärtpaberitest. Võlainstrumentide netoinvesteeringud seevastu eriti ei muutunud ja 2009. aasta esimese kvartali netosissevool oli 65,2 miljardit eurot. Ometi peituvad võlainstrumentide (netosumma) üldiste näitajate stabiilsuses kahe alamkomponendi vastandlikud arengusuundumused. Nimelt suurenes 2009. aasta esimeses kvartalis (tõustes sellele eelnenud kvartali 15,5 miljardilt eurolt 48,4 miljardi euroni) võlakirjade netosissevool. Antud muutuse põhjustas peamiselt euroalaväliste residentide jõuline euroala võlakirjade netoost. See võib kajastada võlakirjade tulususe erinevuse süvenemist euroala ja Ameerika Ühendriikide vahel ning investorite eelistuste nõrgenemist likviidsemate ja lühemaajaliste varade suhtes. Netosissevool rahaturuinstrumentidesse kahanes (50,5 miljardilt eurolt 16,8 miljardi euroni), sest välisvahendite sissevool oli tagasihoidlikum. Ühtlasi pöördusid 2009. aasta esimeses kvartalis tõusule mitte-residentide poolt euroalal tehtud välismaised otseinvesteeringud. Selle tulemusena langes otseinvesteeringute keskmine kuine netoväljavool 2009. aasta esimeses kvartalis 17,5 miljardi euroni, võrrelduna 28,9 miljardi euroga sellele eelnenud kvartalis.

Pikemaajalisest perspektiivist vaadates kasvas kombineeritud otse- ja portfelliinvesteeringute netosissevool 12 kuu jooksul kuni 2009. aasta märtsini märkimisväärselt, tõustes 266,7 miljardi euroni (võrrelduna 18,8 miljardi eurose netoväljavooluga eelmise aasta samal ajavahemikul). Tõusu põhjustas peamiselt portfelliinvesteeringute netosissevoolu suurenemine (vt joonis 61). Portfelliinvesteeringute jagunemine instrumentide põhikategooriate vahel viitab sellele, et alates 2008. aasta septembrist on omandiväärtpaberite netomüük märkimisväärselt suurenenud nii euroala residentide kui ka välisresidentide puhul. Samal ajal on välisvarad ja võlakirjade kohustused vähenenud, kuid netokohustustes on seoses rahaturuinstrumentide finantstehingutega täheldatud märgatavat kasvu. Antud ajavahemikul toimunud muutused on tõenäoliselt suuresti seotud finantskriisi dünaamikaga. Konkreetsemalt on kapitaliturgude kõrge volatiilsus, tavatult suur ebakindlus ja maailmajanduse sünge väljavaade suurendanud investeeringute piirdumist kodumaise turuga ning põhjustanud välisinvesteeringute positsiooni likvideerimise, välisfondides teenitud tulu sissevoolu ja laenukapitali osakaalu vähenemise. 2009. aasta märtsile eelnenud aastal näisid samas muutuvat investorite eelistused mitte ainult kvaliteedi ja ohutuse suunas, vaid ka likviidsemate ja lühemaajaliste varade suunas, mida tõestavad rahaturuinstrumentide arengusuundumused. Täpsemalt kerkis euroala

Joonis 61. Euroala kombineeritud otse- ja portfelliinvesteeringud

(mld EUR; kuised andmed; 12 kuu kumuleeritud vood)

Allikas: EKP.

rahaturuinstrumentide netosissevool 2009. aasta märtsile eelnenud 12 kuu jooksul 317,5 miljardi euronit, võrrelduna 67,2 miljardi euro suuruse netoväljavooluga aasta varem.

Kodumaise turuga piirduvate investeeringute kasv näib samuti olevat oluline tegur, mis selgitab viimasel aastal aset leidnud muutusi otseinvesteeringutes – otseinvesteeringute vood olid 2009. aasta märtsile eelnenud 12 kuu jooksul võrreldes eelmise aastaga märkimisväärselt vähenenud, seda nii varade kui ka kohustuste osas. Välismaalaste poolt euroalale tehtud netoinvesteeringute langus oli suurem kui euroalalt välismaale tehtud investeeringute vähenemine, mis tipnes 228,5 miljardi euro suuruse otseinvesteeringute netoväljavooluga 2009. aasta märtsile eelnenud 12 kuu jooksul. Sellele eelnenud 12 kuu jooksul oli netoväljavool 153,2 miljardit eurot.

EUROALA STATISTIKA

SISUKORD¹

EUROALA ÜLEVAADE	
Kokkuvõte euroala majandusnäitajatest	S5
I RAHAPOLIITIKA STATISTIKA	
1.1 Eurosüsteemi konsolideeritud raamatupidamisaruanne	S6
1.2 EKP baasintressimäärad	S7
1.3 Eurosüsteemi rahapoliitiliste operatsioonide kaudu jaotatud instrumendid	S8
1.4 Kohustuslik reserv ja likviidsus	S9
2 RAHA, PANGANDUS JA INVESTEERIMISFONDID	
2.1 Euroala rahaloomeasutuste koondbilanss	S10
2.2 Euroala rahaloomeasutuste konsolideeritud bilanss	S11
2.3 Rahastatistika	S12
2.4 Rahaloomeasutuste antud laenude jaotus	S14
2.5 Rahaloomeasutustesse paigutatud hoiuste jaotus	S17
2.6 Rahaloomeasutuste väärtpaperipositsioonide jaotus	S20
2.7 Rahaloomeasutuste valikuliste bilansikirjete ümberhindamine	S21
2.8 Rahaloomeasutuste valikuliste bilansikirjete jaotus vääringute kaupa	S22
2.9 Euroala investeerimisfondide koondbilanss	S24
2.10 Investeerimispoliitika ja investori liigi alusel jaotatud euroala investeerimisfondide varad	S25
3 EUROALA KONTOD	
3.1 Integreeritud majandus- ja finantskontod institutsionaalsete sektorite kaupa	S26
3.2 Euroala mittefinantskontod	S30
3.3 Kodumajapidamised	S32
3.4 Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvad ettevõtted	S33
3.5 Kindlustusseltsid ja pensionifondid	S34
4 FINANTSTURUD	
4.1 Väärtpaperite (v.a aktsiate) emiteerimine esialgse tähtaja, emitendi residentsuse ja vääringu kaupa	S35
4.2 Euroala residentide poolt emiteeritud väärtpaperid (v.a aktsiad) emitendi sektori ja instrumendi kategooria kaupa	S36
4.3 Euroala residentide poolt emiteeritud väärtpaperite (v.a aktsiate) kasvumäärad	S38
4.4 Euroala residentide poolt emiteeritud noteeritud aktsiad	S40
4.5 Euroala residentide eurohoiuste ja -laenude intressimäärad rahaloomeasutustes	S42
4.6 Rahaturu intressimäärad	S44
4.7 Euroala tulukõverad	S45
4.8 Aktsiaturgude indeksid	S46
5 HINNAD, TOODANG, NÕUDLUS JA TÖÖTURUD	
5.1 ÜTHI, muud hinnad ja kulud	S47
5.2 Toodang ja nõudlus	S50
5.3 Tööturud	S54

¹ Täiendava teabe saamiseks võtke meiega ühendust elektronposti aadressil: statistics@ecb.europa.eu. Pikemate perioodide kohta leiata andmed ka EKP kodulehelt (<http://sdw.ecb.europa.eu>).

6	RIIGI RAHANDUS	
6.1	Tulud, kulud ja puudujääk/ülejääk	S55
6.2	Võlg	S56
6.3	Võla muutus	S57
6.4	Kvartaalsed tulud, kulud ja puudujääk/ülejääk	S58
6.5	Kvartaalne võlg ja võla muutus	S59
7	VÄLISMAJANDUS	
7.1	Maksebilanss – kokkuvõte	S60
7.2	Jooksev- ja kapitalikonto	S61
7.3	Finantskonto	S63
7.4	Maksebilansi rahaline esitus	S69
7.5	Kaubad	S70
8	VAHETUSKURSID	
8.1	Efektiivsed vahetuskursid	S72
8.2	Kahepoolsed vahetuskursid	S73
9	EUROALAVÄLINE ARENG	
9.1	Teistes Euroopa Liidu liikmesriikides	S74
9.2	Ameerika Ühendriikides ja Jaapanis	S75
	JOONISTE LOETELU	S76
	TEHNILISED MÄRKUSED	S77
	ÜLDMÄRKUSED	S83

EUROALA LAIENEMINE 1. JAANUARIL 2009 SLOVAKKIA KAASAMISEKS

Kui pole märgitud teisiti, hõlmavad aegridades tervikuna kõik 2009. aasta vaatlustulemuste andmete aegread 16 euroala riiki (euroala, sh Slovakkia). Intressimäärade, rahastatistika ja ÜTHI (ja järjepidevuse huvides M3 komponentide ja vastaskirjete ning ÜTHI komponentide) puhul hõlmavad euroala statistika aegread neid Euroopa Liidu liikmesriike, mis võtsid euro kasutusele ajal, mille kohta statistika aegread on. Vajaduse korral on tabelitele lisatud vastavasisuline allmärkus. Seal, kus statistika aluseks olevad andmed on kättesaadavad, kasutatakse aastate, mil euroalaga ühinesid Kreeka (2001), Sloveenia (2007), Küpros (2008), Malta (2008) ja Slovakkia (2009), absoluut- ja protsentuaalsete muutuste puhul (arvutatud liitumisele eelnenud aasta baasil) aegridu, milles on arvestatud nimetatud riikide euroalaga liitumise mõju. Varasemad andmed euroala kohta enne Slovakkia liitumist on olemas EKP kodulehel <http://www.ecb.europa.eu/stats/services/downloads/html/index.en.html>.

Tabelites kasutatud tingmärgid

“_”	andmed puuduvad / andmed pole kohaldatavad
“.”	andmed pole veel saadaval
“...”	null või mitteamestatav
“miljard”	10 ⁹
^(t)	tinglik

EUROALA ÜLEVAADE

Kokkuvõte euroala majandusnäitajatest
(aastane muutus protsentides, kui pole viidatud teisiti)

1. Rahanduspoliitika areng ja intressimäärad¹

	M1 ²	M2 ²	M3 ^{2,3}	M3 ^{2,3} 3 kuu libisev keskmine (tsentreeritud)	Rahaloome- asutuste laenuid euroala residentidele, v.a rahaloomeasutus- tele ja valitsus- sektorile ²	Mitteraha- loomeasutuste poolt eurodes emiteeritud väärtpaberid, v.a aktsiad ²	3 kuu intres- simäär (EURI- BOR, protsenti aastas, perioodi keskmised)	10 aasta het- keintressimäär (protsenti aastas, perioodi lõpp) ⁴
	1	2	3	4	5	6	7	8
2007	6,5	9,9	11,2	-	10,8	18,6	4,28	4,38
2008	2,4	9,7	9,7	-	9,5	19,0	4,64	3,69
2008 II kv	2,3	10,2	10,2	-	10,5	17,3	4,86	4,73
III kv	0,7	9,2	9,1	-	9,1	18,6	4,98	4,34
IV kv	2,7	8,9	8,2	-	7,4	20,2	4,24	3,69
2009 I kv	5,3	7,2	6,0	-	4,6	25,4	2,01	3,77
2008 dets	3,3	8,3	7,5	7,0	5,8	23,9	3,29	3,69
2009 jaan	5,1	7,5	5,9	6,4	5,1	24,6	2,46	4,02
veebr	6,3	7,0	5,8	5,6	4,3	26,1	1,94	3,85
märts	5,9	6,1	5,0	5,2	3,2	26,9	1,64	3,77
apr	8,4	5,9	4,9	.	2,4	.	1,42	3,79
mai	.	.	.	.	.	.	1,28	4,18

2. Hinnad, toodang, nõudlus ja tööturud⁵

	ÜTHI ¹	Tööstustoodangu tootjahinnad	Tööjõukulu tunnis	Reaalne SKP	Tööstustoodang, v.a chitus	Tootmisvõimsuse rakendusaste töötlevas tööstuses (protsentides)	Tööhõive	Tööpuudus (protsenti tööjõust)
	1	2	3	4	5	6	7	8
2007	2,1	2,7	2,7	2,7	3,8	84,1	1,8	7,5
2008	3,3	5,9	3,5	0,7	-1,7	81,8	0,8	7,5
2008 III kv	3,8	8,2	4,2	0,5	-1,5	82,2	0,6	7,6
IV kv	2,3	3,3	3,8	-1,7	-9,0	78,1	0,0	8,0
2009 I kv	1,0	-1,7	.	-4,8	-18,4	72,6	.	8,7
2008 dets	1,6	1,2	-	-	-12,3	-	-	8,2
2009 jaan	1,1	-0,6	-	-	-16,4	74,7	-	8,4
veebr	1,2	-1,6	-	-	-19,1	-	-	8,7
märts	0,6	-2,9	-	-	-19,6	-	-	8,9
apr	0,6	-4,6	-	-	.	70,5	-	9,2
mai	0,0	.	-	-	.	-	-	.

3. Maksebilans, reservid ja vahetuskursid

(mld EUR, kui pole osutatud teisiti)

	Maksebilans (netotehingud)				Reservid (perioodi lõpu positsioonid)	Euro efektiivne vahetuskurs: EER-21 ⁶ (indeks, 1999 I kv = 100)		USD/EUR vahetuskurs
	Jooksev- ja kapitalikontod		Otseinvesteeringud	Portfelli- investeeringud		Nominaalne	Reaalne (THD)	
	1	Kaubad 2						
2007	24,8	46,4	-92,5	159,7	347,4	107,9	109,0	1,3705
2008	-81,2	-6,1	-251,3	439,2	383,9	113,0	113,6	1,4708
2008 II kv	-28,0	6,1	-53,4	27,3	353,9	116,0	116,6	1,5622
III kv	-21,2	-9,0	-35,9	121,5	370,9	114,1	114,3	1,5050
IV kv	-20,7	-0,7	-86,7	201,8	383,9	109,1	109,6	1,3180
2009 I kv	-22,4	-6,3	-52,4	144,6	395,8	111,9	112,2	1,3029
2008 dets	-3,4	-0,4	-22,5	6,4	383,9	112,4	112,8	1,3449
2009 jaan	-19,2	-10,1	-15,9	-7,4	409,9	111,9	112,3	1,3239
veebr	-1,1	1,0	-11,8	56,1	419,7	110,4	110,7	1,2785
märts	-2,0	2,8	-24,7	95,8	395,8	113,3	113,5	1,3050
apr	.	.	.	.	387,0	112,5	112,8	1,3190
mai	.	.	.	.	.	113,0	113,3	1,3650

Allikad: EKP, Euroopa Komisjon (Eurostat ning majanduse ja rahanduse peadirektooraat) ja Reuters.

Märkus. Täiendav teave andmete kohta on esitatud käesoleva osa järgmistes tabelites.

¹ Andmed viitavad euroala muutuvale struktuurile. Täpsem teave on esitatud üldmärkustes.

² Kuiste andmete aastane muutus protsentides viitab kuu lõpu seisule, kvartaalsete ja aasta andmete muutused viitavad perioodi aegrea keskmiste väärtuste aastasele muutusele. Üksikasjad on esitatud tehnilistes märkustes.

³ M3 ja selle osad ei sisalda euroalaväliste riikide residentide rahaturufondide osakuid ja võlaväärtpaberid tähtajaga kuni kaks aastat.

⁴ Põhineb euroala keskvalitsuse AAA-reitinguga võlakirjade tulukõveratel. Täpsem teave on esitatud tabelis 4.7.

⁵ Andmed viitavad 16 riigiga euroalale, kui pole viidatud teisiti.

⁶ Kaubanduspartnerite gruppide määratlus ja muu teave on esitatud üldmärkustes.

RAHAPOLIITIKA STATISTIKA

I.1 Eurosüsteemi konsolideeritud raamatupidamisaruanne (mln EUR)

1. Varad

	8. mai 2009	15. mai 2009	22. mai 2009	29. mai 2009
Kuld ja nõuded kullas	240 817	240 803	240 790	240 784
Nõuded euroalaväliste residentide vastu välisvaluutas	159 299	159 036	159 273	158 041
Nõuded euroala residentide vastu välisvaluutas	123 101	121 357	103 733	103 029
Nõuded euroalaväliste residentide vastu eurodes	21 359	20 561	19 093	18 080
Laenuid euroala krediitiasutustele eurodes	653 352	627 347	619 072	680 582
Põhilised refinantseerimisoperatsioonid	234 197	229 565	221 324	276 814
Pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid	419 097	397 647	397 648	403 549
Peenhäällestus-pöördoperatsioonid	0	0	0	0
Struktuursed pöördoperatsioonid	0	0	0	0
Laenamise püsivõimalus	24	64	50	198
Lisatagatise nõudega seotud laenuid	34	70	50	21
Muud nõuded euroala krediitiasutuste vastu eurodes	26 453	24 918	25 359	25 941
Euroala residentide väärtpaberid eurodes	292 405	292 813	294 664	296 613
Valitsussektori võlg eurodes	36 790	36 793	36 793	36 788
Muud varad	241 523	240 529	238 093	239 753
Varad kokku	1 795 099	1 764 158	1 736 870	1 799 610

2. Kohustused

	8. mai 2009	15. mai 2009	22. mai 2009	29. mai 2009
Ringluses olevad pangatähed	759 502	758 033	758 164	761 422
Kohustused euroala krediitiasutuste ees eurodes	264 137	239 404	222 265	270 976
Arvelduskontod (mis hõlmavad kohustusliku reservi süsteemi)	188 787	217 795	206 694	247 929
Hoiustamise püsivõimalus	75 318	21 608	15 568	23 016
Tähtajalised hoiused	0	0	0	0
Peenhäällestus-pöördoperatsioonid	0	0	0	0
Lisatagatise nõudega seotud hoiused	32	2	3	30
Muud kohustused euroala krediitiasutuste ees eurodes	436	286	217	235
Väljastatud võlasertifikaadid	0	0	0	0
Kohustused muude euroala residentide ees eurodes	139 090	142 931	149 467	159 246
Kohustused euroalaväliste residentide ees eurodes	177 993	170 954	154 696	156 446
Kohustused euroala residentide ees välisvaluutas	1 548	2 687	2 024	1 846
Kohustused euroalaväliste residentide ees välisvaluutas	11 407	10 689	11 935	11 254
Rahvusvahelise Valuutafondi arvestusühikute vastaskirje	5 551	5 551	5 551	5 551
Muud kohustused	159 644	157 834	156 765	156 709
Ümberhindluskontod	202 952	202 952	202 952	202 952
Kapital ja reservid	72 840	72 838	72 835	72 972
Kohustused kokku	1 795 099	1 764 158	1 736 870	1 799 610

Allikas: EKP.

1.2 EKP baasintressimäärad

(protsenti aastas; muutused protsendipunktides)

	Jõustunud alates ¹	Hoiustamise püsivõimalus		Põhilised refinantseerimisoperatsioonid			Laenamise püsivõimalus	
				Fikseeritud intressimäär	Muutuva intressimäär	Muutus		
		Tase	Muutus	Tase	Tase		Muutus	Tase
		1	2	3	4	5	6	7
1999	1. jaan	2,00	-	3,00	-	-	4,50	-
	4. ²⁾	2,75	0,75	3,00	-	...	3,25	-1,25
	22.	2,00	-0,75	3,00	-	...	4,50	1,25
	9. apr	1,50	-0,50	2,50	-	-0,50	3,50	-1,00
	5. nov	2,00	0,50	3,00	-	0,50	4,00	0,50
2000	4. veebr	2,25	0,25	3,25	-	0,25	4,25	0,25
	17. märts	2,50	0,25	3,50	-	0,25	4,50	0,25
	28. apr	2,75	0,25	3,75	-	0,25	4,75	0,25
	9. juuni	3,25	0,50	4,25	-	0,50	5,25	0,50
	28. ³⁾	3,25	...	-	4,25	...	5,25	...
	1. sept	3,50	0,25	-	4,50	0,25	5,50	0,25
	6. okt	3,75	0,25	-	4,75	0,25	5,75	0,25
2001	11. mai	3,50	-0,25	-	4,50	-0,25	5,50	-0,25
	31. aug	3,25	-0,25	-	4,25	-0,25	5,25	-0,25
	18. sept	2,75	-0,50	-	3,75	-0,50	4,75	-0,50
	9. nov	2,25	-0,50	-	3,25	-0,50	4,25	-0,50
2002	6. dets	1,75	-0,50	-	2,75	-0,50	3,75	-0,50
2003	7. märts	1,50	-0,25	-	2,50	-0,25	3,50	-0,25
	6. juuni	1,00	-0,50	-	2,00	-0,50	3,00	-0,50
2005	6. dets	1,25	0,25	-	2,25	0,25	3,25	0,25
2006	8. märts	1,50	0,25	-	2,50	0,25	3,50	0,25
	15. juuni	1,75	0,25	-	2,75	0,25	3,75	0,25
	9. aug	2,00	0,25	-	3,00	0,25	4,00	0,25
	11. okt	2,25	0,25	-	3,25	0,25	4,25	0,25
	13. dets	2,50	0,25	-	3,50	0,25	4,50	0,25
2007	14. märts	2,75	0,25	-	3,75	0,25	4,75	0,25
	13. juuni	3,00	0,25	-	4,00	0,25	5,00	0,25
2008	9. juuli	3,25	0,25	-	4,25	0,25	5,25	0,25
	8. okt	2,75	-0,50	-	-	-	4,75	-0,50
	9. ⁴⁾	3,25	0,50	-	-	-	4,25	-0,50
	15. ⁵⁾	3,25	...	3,75	-	-0,50	4,25	...
	12. nov	2,75	-0,50	3,25	-	-0,50	3,75	-0,50
	10. dets	2,00	-0,75	2,50	-	-0,75	3,00	-0,75
2009	21. jaan	1,00	-1,00	2,00	-	-0,50	3,00	...
	11. märts	0,50	-0,50	1,50	-	-0,50	2,50	-0,50
	8. apr	0,25	-0,25	1,25	-	-0,25	2,25	-0,25
	13. mai	0,25	...	1,00	-	-0,25	1,75	-0,50

Allikas: EKP.

¹ Alates 1. jaanuarist 1999 kuni 9. märtsini 2004 viitab kuupäev hoiustamise ja laenamise püsivõimalustele. Põhiliste refinantseerimisoperatsioonide puhul kehtivad intressimäärade muutused alates esimesest operatsioonist pärast osutatud kuupäeva. 18. septembril 2001 toimunud muudatus jõustus samal päeval. Alates 10. märtsist 2004 viitab kuupäev hoiustamise ja laenamise püsivõimalustele ning põhilistele refinantseerimisoperatsioonidele (muudatused jõustuvad EKP nõukogu intressiotsusele järgnenud esimesest refinantseerimisoperatsioonist), kui pole osutatud teisiti.

² 22. detsembril 1998 teatas EKP erakorralise meetmena kitsa (50 baaspunkti suuruse) intressimäärade vahemiku kohaldamisest hoiustamise ja laenamise püsivõimaluste intressimäärade vahel ajavahemikul 4. kuni 21. jaanuar 1999 eesmärgiga lihtsustada turuosaliste jaoks üleminekut uuele rahapoliitilisele süsteemile.

³ 8. juunil 2000 teatas EKP, et alates 28. juunil 2000 sooritatud operatsioonist hakatakse eurosüsteemi põhilisi refinantseerimisoperatsioone sooritama muutuva intressimääraga oksjonitena. Pakkumisiintressi alammäär viitab miinimumintressimääradele, millega operatsiooni osapooled võivad pakkumisi esitada.

⁴ EKP vähendas alates 9. oktoobrist 2008 püsivõimaluste intressimäärade vahemikku 200 baaspunktilt 100 baaspunktini põhilise refinantseerimisoperatsiooni intressimäärade ümber. Alates 21. jaanuarist 2009 taastati 200-baaspunktiline vahemik.

⁵ 8. oktoobril 2008 teatas EKP, et alates 15. oktoobril arveldatavast operatsioonist teostatakse igapäevased põhilised refinantseerimisoperatsioonid jaotamispiiranguta fikseeritud intressimääraga pakkumismenetlustena, mis viiakse läbi põhilise refinantseerimisoperatsiooni intressimääraga. See muudatus kaalus üle eelnenud otsuse (mis tehti samal päeval) vähendada muutuva intressimääraga pakkumismenetlustena teostatavate põhiliste refinantseerimisoperatsioonide pakkumisiintressi alammäär 50 baaspunkti võrra.

1.3 Eurosüsteemi rahapoliitiliste operatsioonide kaudu jaotatud instrumendid^{1,2}

(mln EUR; aastased protsentuaalsed intressimäärad)

1. Põhilised ja pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid^{3,4}

Arvelduspäev	Pakkumised (summa)	Osalejate arv	Jaotatav summa	Fikseeritud intressimääraga oksjonid	Muutuva intressimääraga oksjonid			Kestvus päevades
				Fikseeritud intressimäär	Pakkumisintressi alammäär	Oksjonil kujunenud intressimäär ⁴	Kaalutud keskmine intressimäär	
1	2	3	4	5	6	7	8	
Põhilised refinantseerimisoperatsioonid								
2009	4. veebr	207 052	501	207 052	2,00	-	-	7
	11.	197 727	511	197 727	2,00	-	-	7
	18.	215 285	527	215 285	2,00	-	-	7
	25.	237 801	504	237 801	2,00	-	-	7
	4. märts	244 147	481	244 147	2,00	-	-	7
	11.	227 701	503	227 701	1,50	-	-	7
	18.	226 066	537	226 066	1,50	-	-	7
	25.	229 979	538	229 979	1,50	-	-	7
	1. apr	238 071	522	238 071	1,50	-	-	7
	8.	233 234	535	233 234	1,25	-	-	7
	15.	249 411	557	249 411	1,25	-	-	7
	22.	244 126	563	244 126	1,25	-	-	7
	29.	233 157	526	233 157	1,25	-	-	7
	6. mai	234 197	503	234 197	1,25	-	-	7
	13.	229 565	512	229 565	1,00	-	-	7
	20.	221 324	558	221 324	1,00	-	-	7
	27.	276 814	709	276 814	1,00	-	-	7
	3. juuni	227 576	620	227 576	1,00	-	-	7
Pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid								
2009	26. veebr	21 641	57	21 641	2,00	-	-	91
	11. märts	120 189	97	120 189	1,50	-	-	28
	12.	10 811	60	10 811	1,50	-	-	182
	12.	30 229	71	30 229	1,50	-	-	91
	26.	28 774	87	28 774	1,50	-	-	91
	8. apr	131 839	119	131 839	1,25	-	-	35
	9.	36 087	75	36 087	1,25	-	-	182
	16.	13 152	37	13 152	1,25	-	-	84
	30.	30 170	90	30 170	1,25	-	-	91
	13. mai	116 063	113	116 063	1,00	-	-	28
	14.	33 666	56	33 666	1,00	-	-	91
	14.	20 695	97	20 695	1,00	-	-	182
	28.	27 541	104	27 541	1,00	-	-	91

2. Muud pakkumisoperatsioonid

Arvelduspäev	Operatsiooni liik	Pakkumised (summa)	Osalejate arv	Jaotatav summa	Fikseeritud intressimääraga oksjonid	Muutuva intressimääraga oksjonid				Kestvus päevades	
					Fikseeritud intressimäär	Pakkumisintressi alammäär	Pakkumisintressi ülemmäär	Oksjonil kujunenud intressimäär ⁴	Kaalutud keskmine intressimäär		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
2008	18. sept	Pöörde tehing	49 330	43	25 000	-	4,25	-	4,30	4,39	1
	24.	Pöörde tehing	50 335	36	40 000	-	4,25	-	4,25	4,35	1
	1. okt	Tähtajaliste hoiuste kogumine	173 047	52	173 047	4,25	-	-	-	-	1
	2.	Tähtajaliste hoiuste kogumine	216 051	65	200 000	4,25	-	-	-	-	1
	3.	Tähtajaliste hoiuste kogumine	193 844	54	193 844	4,25	-	-	-	-	3
	6.	Tähtajaliste hoiuste kogumine	171 947	111	171 947	4,25	-	-	-	-	1
	7.	Tähtajaliste hoiuste kogumine	147 491	97	147 491	4,25	-	-	-	-	1
	9.	Pöörde tehing	24 682	99	24 682	3,75	-	-	-	-	6
	11. nov	Tähtajaliste hoiuste kogumine	149 656	117	79 940	-	-	3,75	3,60	3,51	1
	9. dets	Tähtajaliste hoiuste kogumine	152 655	95	137 456	-	-	3,25	3,05	2,94	1
2009	20. jaan	Tähtajaliste hoiuste kogumine	143 835	103	140 013	-	-	2,50	2,30	2,15	1
	10. veebr	Tähtajaliste hoiuste kogumine	130 435	119	129 135	-	-	2,00	1,80	1,36	1
	10. märts	Tähtajaliste hoiuste kogumine	111 502	119	110 832	-	-	2,00	1,80	1,52	1
	7. apr	Tähtajaliste hoiuste kogumine	105 486	114	103 876	-	-	1,50	1,30	1,12	1
	12. mai	Tähtajaliste hoiuste kogumine	109 091	128	108 056	-	-	1,25	1,05	0,93	1

Allikas: EKP.

¹ Summad võivad osas 1.1 toodust pisut erineda jaotatud, kuid arveldamata tehingute tõttu.

² Alates 2002. aasta aprillist liigitatakse põhiliste refinantseerimisoperatsioonide hulka kombineeritud pakkumisoperatsioonid, s.t ühenädalase tähtajaga operatsioonid, mida sooritatakse tavapakkumismenetlusena paralleelselt põhiliste refinantseerimisoperatsioonidega. Enne praegust kuud sooritatud kombineeritud pakkumisoperatsioonide kohta leiate teavet osa 1.3 tabelist 2.

³ 8. juunil 2000 teatas EKP, et alates 28. juunist 2000 hakatakse eurosüsteemi põhilisi refinantseerimisoperatsioone sooritama muutuva intressimääraga pakkumismenetlustena. Pakkumisintressi alammäär viitab miinimumintressimäärale, millega osapooled võivad pakkumisi esitada.

⁴ 8. oktoobril 2008 teatas EKP, et alates 15. oktoobril arveldatavast operatsioonist teostatakse iganädalased põhilised refinantseerimisoperatsioonid jaotamispiiranguta fikseeritud intressimääraga pakkumismenetlustena, mis viiakse läbi põhilise refinantseerimisoperatsiooni intressimääraga.

⁵ Likviidsust suurendavates (vähendavates) operatsioonides viitab piirmäär madalaimale (kõrgeimale) määrale, millega pakkumisi aktsepteeritakse.

1.4 Kohustuslik reserv ja likviidsus

(mld EUR; perioodi keskmised positsioonid päevas, kui pole viidatud teisiti; aastased protsentuaalsed intressimäärad)

1. Kohustusliku reservi kohustuslastest krediidasutuste reservibaas

Reservibaas seisuga ¹	Kokku	Kohustused, mille suhtes kohaldatakse 2%list reservimäära		Kohustused, mille suhtes kohaldatakse 0%list reservimäära		
		Hoiused (üleõhoidused, hoiused lepingulise tähtajaga kuni 2 aastat ja etteteatamisega lõpetatavad hoiused tähtajaga kuni 2 aastat)	Võlaväärtpaberid lepingulise tähtajaga kuni 2 aastat	Hoiused (lepingulise tähtajaga üle 2 aasta ja etteteatamisega lõpetatavad hoiused tähtajaga üle 2 aasta)	Repotehingud	Võlaväärtpaberid lepingulise tähtajaga üle 2 aasta
	1	2	3	4	5	6
2007	17 394,7	9 438,8	815,0	2 143,1	1 364,0	3 633,9
2008	18 169,6	10 056,8	848,7	2 376,9	1 243,5	3 643,7
2008 II kv	17 971,8	9 775,4	916,3	2 172,4	1 439,4	3 668,1
III kv	18 231,2	9 968,9	917,1	2 186,7	1 457,1	3 701,5
IV kv	18 169,6	10 056,8	848,7	2 376,9	1 243,5	3 643,7
2008 nov ²	18 396,5	10 195,5	884,3	2 227,2	1 378,8	3 710,8
dets ²	18 169,6	10 056,8	848,7	2 376,9	1 243,5	3 643,7
2009 jaan	18 510,3	10 186,3	879,8	2 424,3	1 315,3	3 704,7
veebr	18 466,6	10 142,2	870,3	2 438,4	1 272,4	3 743,2
märts	18 269,2	10 015,6	845,4	2 443,0	1 203,2	3 761,9

2. Reservide hoidmine

Hoidmisperioodi lõpp	Kohustusliku reservi nõue	Krediidasutuste arvelduskontod	Ülereservid	Puudujääk	Kohustusliku reservi tasustamise intressimäär
	1	2	3	4	5
2006	172,5	173,2	0,7	0,0	3,30
2007	195,9	196,8	1,0	0,0	4,17
2008 11. nov	216,1	218,6	2,4	0,0	3,94
9. dets	217,2	218,7	1,5	0,0	3,25
2009 20. jaan ³	220,2	221,5	1,2	0,0	2,50
10. veebr	221,1	222,1	1,0	0,0	2,00
10. märts	217,6	218,6	1,0	0,0	2,00
7. apr	220,8	221,6	0,8	0,0	1,50
12. mai	219,7	220,8	1,1	0,0	1,25
9. juuni	216,7	.	.	.	.

3. Likviidsus

Hoidmisperioodi lõpp	Likviidsust lisavad tegurid						Likviidsust vähendavad tegurid				Krediidi- asutuste arveldus- kontod	Baas- raha
	Euroostsüsteemi rahapoliitilised operatsioonid						Ringluses olevad pangatähed	Keskvalit- suse hoiused euro- süsteemis	Muud tegurid (netoväär- tuses) ⁴			
	Euroostsüsteemi netovarad kullas ja välis- valuutas	Põhilised refinantsee- rimisoperat- sioonid	Pikemaajali- sed refinant- seerimis- operatsioonid	Laenamise püsi- võimalus	Muud likviidsust lisavad operat- sioonid	Hoius- tamise püsi- võimalus				Muud likviidsust vähenda- vad operat- sioonid		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
2006	327,0	313,1	120,0	0,1	0,1	0,1	0,0	598,6	54,9	-66,4	173,2	771,8
2007	327,5	173,0	278,6	0,3	0,0	0,4	2,2	644,6	61,9	-126,6	196,8	841,9
2008 11. nov	549,0	301,6	452,5	12,7	4,2	213,7	2,3	722,1	85,0	78,2	218,6	1 154,4
9. dets	580,5	337,3	457,2	2,7	0,0	200,9	4,9	731,1	107,8	114,3	218,7	1 150,7
2009 20. jaan	581,3	219,2	613,6	2,9	0,0	238,5	3,3	753,1	99,9	100,6	221,5	1 213,1
10. veebr	547,4	224,9	551,4	2,1	0,0	175,4	6,1	740,2	102,7	79,3	222,1	1 137,7
10. märts	512,7	224,3	472,4	1,6	0,0	95,5	4,0	741,5	110,1	41,4	218,6	1 055,5
7. apr	508,0	230,5	443,1	1,1	0,0	57,8	3,7	747,3	139,0	13,3	221,6	1 026,6
12. mai	512,4	239,7	426,9	0,7	0,0	42,7	3,1	757,5	141,9	13,7	220,8	1 021,0

Allikas: EKP.

¹ Perioodi lõpp.

² Hõlmab Slovakkia krediidasutuste reservibaase. Euroalal asuvad krediidasutused võivad olla otsustanud arvata ülemineku korras oma reservibaasidest maha mis tahes kohustused Slovakkias asuvate krediidasutuste ees. 2009. aasta jaanuari lõpu reservibaasist alates kohaldatakse standardmenetlust (vt Euroopa Keskpanka 28. oktoobri 2008. aasta otsus EKP poolt kohustusliku reservi kohaldamise üleminekusätete kohta pärast euro kasutuselevõttu Slovakkias (EKP/2008/14)).

³ Kuna Slovakkias võeti 1. jaanuaril 2009 kasutusele euro, moodustub kohustusliku reservi nõue senise 15 euroala riigi 2008. aasta 10.–31. detsembri kohustusliku reservi nõude ja nüüdse 16 euroala riigi 2009. aasta 1.–20. jaanuari kohustusliku reservi nõude keskmisest (kalendripäevade arvuga kaalutud).

⁴ Hõlmab alates 1. jaanuarist 2009 rahapoliitilisi operatsioone, mida Slovakkia keskpank (Národná Banka Slovenska) sooritas enne 1. jaanuari 2009 ja mis olid pärast seda kuupäeva veel pooleli.

RAHA, PANGANDUS JA INVESTEERIMISFONDID

2.1 Euroala rahaloomeasutuste koondbilanss¹

(mlt EUR; bilansiline jääk perioodi lõpu seisuga)

1. Varad

	Kokku		Laenuid euroala residentidele				Euroala residentide poolt emiteeritud väärt-paberite, v.a aktsiate, positsioonid				Rahaturu-fondide osakud ²	Euroala residen-tide poolt emiteeritud aktsiad ja muud omandi-väärtpa-berid	Välisvarad	Põhivarad	Ülejäänud varad
	Kokku	Valitsus- sektor	Muud euroala residentid	Raha-loome-asutused	Kokku	Valitsus- sektor	Muud euroala residentid	Raha-loome-asutused							
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Eurosüsteem															
2006	1 558,2	695,7	19,7	0,6	675,3	217,0	187,5	2,5	27,0	-	17,2	351,4	14,7	262,4	
2007	2 046,1	1 031,7	17,8	0,6	1 013,3	268,6	225,1	1,9	41,6	-	17,4	373,7	15,2	339,6	
2008 III kv	2 473,4	1 342,5	18,5	0,7	1 323,3	278,9	237,4	2,4	39,1	-	14,7	482,4	16,0	338,9	
IV kv	2 983,0	1 809,4	18,6	0,6	1 790,1	350,8	307,9	2,4	40,4	-	14,4	479,8	15,7	313,0	
2009 jaan	2 830,2	1 606,0	18,6	0,7	1 586,8	362,5	314,6	2,5	45,4	-	14,2	523,8	16,0	307,7	
veebr	2 772,6	1 537,1	18,6	0,7	1 517,8	366,5	318,3	2,7	45,6	-	13,6	530,5	15,9	309,0	
märts	2 783,6	1 555,3	18,7	0,7	1 535,9	374,1	322,7	2,5	48,9	-	13,9	491,0	15,7	333,5	
apr ⁽³⁾	2 710,1	1 479,4	18,1	0,7	1 460,7	378,1	326,5	2,4	49,2	-	14,7	487,5	15,8	334,7	
Rahaloomeasutused väljaspool eurosüsteemi															
2006	25 944,6	14 881,7	809,0	9 134,7	4 938,0	3 561,5	1 278,8	645,8	1 636,9	83,5	1 171,4	4 336,6	172,6	1 737,4	
2007	29 448,1	16 894,2	954,5	10 139,0	5 800,8	3 890,1	1 196,9	952,9	1 740,3	93,5	1 293,8	4 886,1	205,7	2 184,7	
2008 III kv	31 534,6	18 134,4	978,8	10 800,1	6 355,5	4 207,8	1 195,4	1 106,8	1 905,6	101,8	1 316,1	5 125,7	203,2	2 445,5	
IV kv	31 840,7	18 053,5	967,6	10 768,2	6 317,6	4 630,8	1 244,7	1 406,3	1 979,8	98,7	1 199,7	4 756,6	211,6	2 889,8	
2009 jaan	32 300,1	18 204,8	984,5	10 856,9	6 363,4	4 768,9	1 308,8	1 407,7	2 052,4	101,6	1 205,0	4 871,5	210,6	2 937,7	
veebr	32 145,1	18 074,6	981,1	10 833,5	6 260,0	4 847,1	1 342,3	1 427,9	2 076,9	102,8	1 189,3	4 779,9	215,1	2 936,3	
märts	31 748,3	17 905,0	970,1	10 815,4	6 119,4	4 928,3	1 388,9	1 450,4	2 089,1	104,1	1 186,5	4 545,9	214,0	2 864,6	
apr ⁽³⁾	31 859,6	17 900,8	982,2	10 811,5	6 107,1	4 995,7	1 406,4	1 472,5	2 116,8	103,5	1 218,6	4 612,2	213,0	2 812,3	

2. Kohustused

	Kokku	Ringluses olev sularaha	Euroala residentide hoiused				Rahaturufon-dide osakud ³	Emiteeritud vö-lä-väärt-paberid ⁴	Kapital ja reservid	Välis-kohustused	Ülejäänud kohustused
			Kokku	Keskvalitus	Muu valitus- sektor / muud euroala residentid	Rahaloome-asutused					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Eurosüsteem											
2006	1 558,2	647,0	431,6	33,7	15,9	382,0	-	0,1	208,6	35,3	235,6
2007	2 046,1	697,0	714,7	23,9	19,1	671,8	-	0,1	238,0	66,0	330,3
2008 III kv	2 473,4	705,4	932,3	51,3	17,7	863,3	-	0,1	264,4	288,1	283,1
IV kv	2 983,0	784,8	1 217,5	68,8	16,6	1 132,1	-	0,1	274,0	383,3	323,4
2009 jaan	2 830,2	761,9	1 093,1	102,5	19,1	971,6	-	0,1	302,6	329,1	343,3
veebr	2 772,6	763,8	1 075,8	110,9	22,3	942,6	-	0,1	313,8	301,5	317,7
märts	2 783,6	768,9	1 114,9	135,6	23,3	956,0	-	0,1	296,4	301,6	301,8
apr ⁽³⁾	2 710,1	781,0	1 046,9	140,3	21,5	885,1	-	0,1	293,1	274,9	314,0
Rahaloomeasutused väljaspool eurosüsteemi											
2006	25 944,6	-	13 265,1	124,1	7 901,8	5 239,3	698,3	4 233,6	1 454,1	3 991,4	2 302,2
2007	29 448,1	-	15 098,2	126,9	8 885,4	6 085,8	754,1	4 631,4	1 683,6	4 533,4	2 747,4
2008 III kv	31 534,6	-	16 234,4	139,9	9 347,6	6 746,8	833,2	4 851,4	1 756,1	4 890,5	2 968,9
IV kv	31 840,7	-	16 759,8	190,8	9 710,5	6 858,5	825,4	4 848,3	1 767,5	4 396,0	3 243,8
2009 jaan	32 300,1	-	16 816,2	222,6	9 756,7	6 836,9	859,8	4 920,2	1 788,0	4 679,2	3 236,8
veebr	32 145,1	-	16 706,6	228,2	9 762,0	6 716,5	880,4	4 970,6	1 784,2	4 572,1	3 231,2
märts	31 748,3	-	16 605,8	216,1	9 785,2	6 604,4	885,2	4 931,8	1 796,1	4 347,0	3 182,3
apr ⁽³⁾	31 859,6	-	16 638,8	198,2	9 869,1	6 571,5	886,2	4 970,7	1 810,2	4 401,1	3 152,5

Allikas: EKP.

¹ Andmed viitavad euroala muutuvale struktuurile. Täpsem teave on esitatud üldmärkustes.

² Euroala residentide poolt väljastatud summad. Euroalaväliste residentide poolt väljastatud summad on kajastatud välisvarade all.

³ Euroala residentide poolt hoitavad summad.

⁴ Summad, mis on väljastatud kuni kaheaastase tähtajaga ja mida hoiavad euroalavälised residentid, on kajastatud väliskohustuste all.

2.2 Euroala rahaloomeasutuste konsolideeritud bilanss¹

(mld EUR; bilansiline jääk perioodi lõpu seisuga; tehingud perioodi jooksul)

1. Varad

	Kokku	Laenuid euroala residentidele			Euroala residentide poolt emiteeritud väärtpaberite, v.a aktsiate, positsioonid			Muude euroala residentide poolt emiteeritud aktsiad ja muud omandiväärtpaberid	Välisvarad	Põhivarad	Ülejäänud varad
		Kokku	Valitsus-sektor	Muud euroala residentid	Kokku	Valitsus-sektor	Muud euroala residentid				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Bilansiline jääk											
2006	19 710,1	9 964,0	828,7	9 135,3	2 114,5	1 466,3	648,2	811,4	4 687,9	187,3	1 945,0
2007	22 317,5	11 111,9	972,3	10 139,6	2 376,9	1 422,0	954,9	882,2	5 259,8	220,9	2 465,9
2008 III kv	23 777,8	11 798,0	997,3	10 800,7	2 542,0	1 432,8	1 109,2	874,3	5 608,1	219,2	2 736,2
IV kv	24 107,5	11 755,1	986,2	10 768,9	2 961,4	1 552,6	1 408,8	786,3	5 236,4	227,3	3 141,1
2009 jaan	24 501,2	11 860,7	1 003,1	10 857,6	3 033,6	1 623,5	1 410,1	789,2	5 395,3	226,6	3 195,8
veebr	24 441,1	11 833,9	999,7	10 834,2	3 091,2	1 660,6	1 430,6	777,1	5 310,5	230,9	3 197,5
märts	24 158,8	11 804,9	988,8	10 816,1	3 164,5	1 711,6	1 452,9	773,6	5 037,0	229,7	3 149,1
apr ⁽¹⁾	24 246,0	11 812,4	1 000,3	10 812,1	3 207,7	1 732,8	1 474,8	798,7	5 099,7	228,7	3 095,2
Tehingud											
2006	1 999,3	874,8	-14,2	889,0	13,0	-94,0	107,1	97,9	805,5	6,4	201,7
2007	2 573,3	1 014,8	-9,9	1 024,7	232,2	-46,3	278,5	55,5	781,3	-0,5	490,0
2008	1 611,7	601,2	12,5	588,7	373,0	58,1	314,9	-56,0	-70,5	-2,1	766,1
2008 IV kv	221,5	-43,9	-9,3	-34,6	207,5	52,4	155,1	-70,9	-320,5	0,9	448,3
2009 I kv	-153,2	8,2	1,6	6,6	185,2	143,5	41,7	-0,8	-297,1	0,9	-50,3
2009 jaan	100,6	41,5	15,4	26,2	50,8	56,5	-5,7	10,9	-34,5	-2,2	33,4
veebr	-98,6	-25,6	-3,3	-22,2	57,8	36,5	21,3	-7,4	-113,4	4,4	-14,4
märts	-155,2	-7,8	-10,4	2,6	76,6	50,5	26,1	-4,3	-149,2	-1,2	-69,3
apr ⁽¹⁾	62,4	7,0	11,6	-4,6	44,1	21,1	23,1	21,7	41,8	-1,0	-54,8

2. Kohustused

	Kokku	Ringluses olev sularaha	Keskvalitsuse hoised	Muu valitsus-sektori / muude euroala residentide hoised	Rahaturufondide osakud ²	Emiteeritud võlaväärt-paberid ³	Kapital ja reservid	Välis-kohustused	Ülejäänud kohustused	Rahaloome-asutuste vahe-liste kohustuste ülejääk
Bilansiline jääk										
2006	19 710,1	592,3	157,8	7 917,7	614,6	2 569,8	1 285,5	4 026,7	2 537,7	7,9
2007	22 317,5	638,6	150,8	8 904,5	660,4	2 849,6	1 492,7	4 599,4	3 077,7	-56,5
2008 III kv	23 777,8	657,2	191,2	9 365,3	731,1	2 906,9	1 563,9	5 178,6	3 252,1	-68,7
IV kv	24 107,5	723,0	259,6	9 727,1	726,3	2 828,2	1 613,6	4 779,3	3 567,2	-117,1
2009 jaan	24 501,2	712,3	325,1	9 775,8	757,9	2 822,4	1 660,5	5 008,3	3 580,1	-141,6
veebr	24 441,1	716,0	339,1	9 784,3	777,3	2 848,2	1 672,3	4 873,6	3 548,8	-118,7
märts	24 158,8	720,0	351,7	9 808,5	780,9	2 793,9	1 665,7	4 648,6	3 484,1	-95,0
apr ⁽¹⁾	24 246,0	729,2	338,5	9 890,6	782,4	2 804,8	1 668,8	4 676,0	3 466,6	-111,2
Tehingud										
2006	1 999,3	59,4	-15,2	681,4	27,6	284,3	59,7	600,6	253,6	48,0
2007	2 573,3	45,8	-13,4	838,8	54,5	270,0	150,1	774,5	465,7	-13,1
2008	1 611,7	83,3	106,1	606,7	29,8	-27,8	141,0	64,9	666,8	-59,2
2008 IV kv	221,5	65,8	68,4	204,7	-10,4	-79,7	43,4	-393,7	371,8	-48,8
2009 I kv	-153,2	-4,4	89,2	25,3	55,9	-44,9	37,4	-195,1	-114,1	-2,4
2009 jaan	100,6	-12,0	62,5	-19,7	32,7	-40,9	23,4	84,6	42,0	-72,0
veebr	-98,6	3,6	14,0	9,0	19,6	23,6	9,1	-146,6	-49,1	18,3
märts	-155,2	4,0	12,7	36,0	3,6	-27,6	4,9	-133,1	-107,0	51,3
apr ⁽¹⁾	62,4	9,3	-12,9	79,0	2,8	6,1	6,7	6,3	-14,9	-20,0

Allikas: EKP.

¹ Andmed viitavad euroala muutuvale struktuurile. Täpsem teave on esitatud üldmärkustes.

² Euroala residentide poolt hoitavad summad.

³ Summad, mis on väljastatud kuni kaheaastase tähtajaga ja mida hoitavad euroalavälised residentid, on kajastatud väliskohustuste all.

2.3 Rahastatistika¹

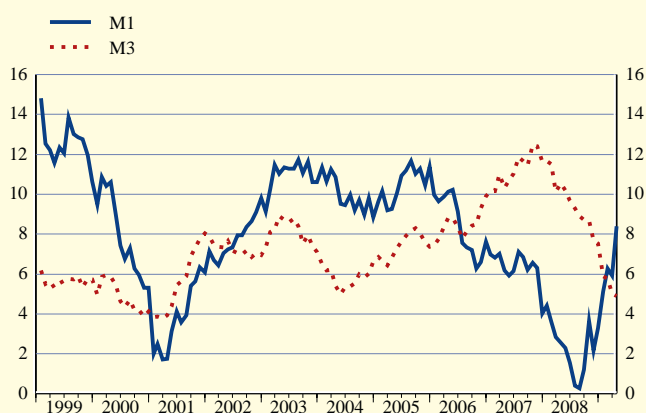
(mld EUR ja aastased kasvumäärad; sesoonselt kohandatud; bilansiline jääk ja kasvumäärad perioodi lõpu seisuga; tehingud perioodil)

1. Rahaagregaadid² ja vastaskirjed

	M3				M3 3 kuu libisev kesk- mine (tsent- reeritud)	Pikema- ajalised finants- kohustused	Krediit valitus- sektorile	Krediit muudele euroala residentidele			Netovälis- varad ⁴	
	M2		M3-M2	Laenuid				Memokirje- müügi ja väärtpaperis- tamisega kohandatud laenuid ³				
	M1	M2-M1							3	4		5
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Bilansiline jääk											
2006	3 685,1	2 959,0	6 644,1	1 099,6	7 743,7	-	5 427,8	2 319,8	10 619,0	9 148,3	-	637,3
2007	3 837,7	3 518,3	7 356,1	1 308,5	8 664,6	-	5 968,1	2 416,2	12 003,9	10 156,5	-	634,7
2008 III kv	3 894,3	3 986,1	7 880,4	1 367,3	9 247,7	-	6 123,8	2 443,8	12 801,8	10 793,3	-	434,7
IV kv	3 981,9	4 046,2	8 028,2	1 379,0	9 407,2	-	6 294,2	2 562,1	12 985,7	10 784,7	-	430,0
2009 jaan	4 103,6	3 986,2	8 089,8	1 307,3	9 397,1	-	6 446,1	2 626,1	13 085,1	10 872,0	-	371,0
veebr	4 138,5	3 978,8	8 117,3	1 321,9	9 439,2	-	6 494,5	2 657,7	13 090,2	10 861,5	-	419,1
märts	4 123,3	3 960,5	8 083,8	1 312,4	9 396,3	-	6 460,1	2 688,5	13 044,4	10 814,0	-	388,2
apr ⁽¹⁾	4 200,1	3 959,9	8 160,1	1 318,2	9 478,3	-	6 482,0	2 713,9	13 019,0	10 796,8	-	453,2
	Tehingud											
2006	260,5	308,8	569,2	130,1	699,3	-	428,2	-112,2	1 102,7	896,5	964,5	204,0
2007	148,8	529,7	678,5	224,3	902,8	-	467,1	-59,6	1 362,1	1 028,5	1 119,9	5,0
2008	125,9	487,0	612,9	44,3	657,2	-	172,6	70,6	843,2	587,5	774,3	-136,8
2008 IV kv	85,0	57,2	142,3	9,8	152,1	-	8,1	51,5	54,7	-11,3	86,0	40,9
2009 I kv	107,5	-103,9	3,6	-62,4	-58,8	-	130,9	109,9	27,5	-11,4	18,9	-75,0
2009 jaan	83,3	-84,8	-1,5	-66,4	-68,0	-	81,3	48,1	37,6	24,8	34,9	-108,1
veebr	34,8	-6,3	28,5	14,8	43,3	-	43,1	31,0	11,9	-9,4	-1,2	31,5
märts	-10,6	-12,8	-23,4	-10,7	-34,1	-	6,6	30,7	-22,1	-26,7	-14,8	1,6
apr ⁽¹⁾	92,6	-18,0	74,6	6,8	81,4	-	19,5	25,4	-28,2	-17,9	-2,0	65,1
	Kasvumäärad											
2006 dets	7,6	11,6	9,4	13,2	9,9	9,8	8,5	-4,6	11,6	10,8	11,6	204,0
2007 dets	4,0	17,9	10,2	20,5	11,6	11,9	8,6	-2,6	12,8	11,2	12,1	5,0
2008 sept	1,2	17,8	9,0	7,4	8,7	8,8	5,0	0,9	10,1	8,5	9,6	-221,4
dets	3,3	13,7	8,3	3,3	7,5	7,0	2,9	2,9	7,0	5,8	7,5	-136,8
2009 jaan	5,1	10,0	7,5	-2,8	5,9	6,4	3,6	5,1	6,4	5,1	6,9	-236,0
veebr	6,3	7,7	7,0	-1,0	5,8	5,6	4,6	6,7	5,7	4,3	6,1	-185,7
märts	5,9	6,3	6,1	-1,1	5,0	5,2	4,4	7,7	4,7	3,2	5,0	-153,0
apr ⁽¹⁾	8,4	3,4	5,9	-0,9	4,9	.	4,3	8,0	3,7	2,4	4,1	-40,5

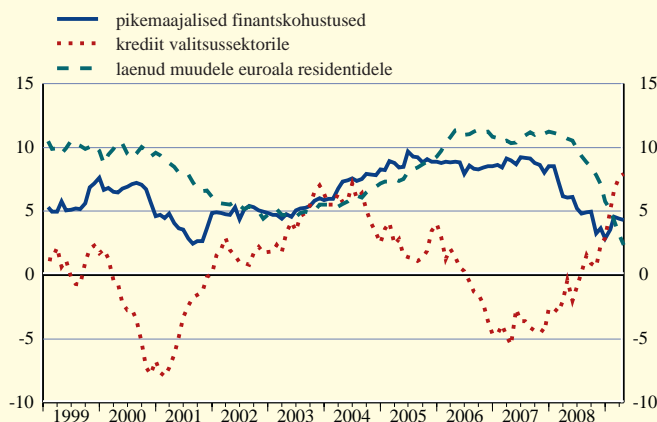
J1 Rahaagregaadid¹

(aastane kasvumäär; sesoonselt kohandatud)

J2 Vastaskirjed¹

(aastane kasvumäär; sesoonselt kohandatud)

Allikas: EKP.

¹ Andmed viitavad euroala muutuvale struktuurile. Täpsem teave on esitatud üldmärkustes.

Valikuliste kirjete kuised ja muud lühemaajalised kasvumäärad on saadaval veebilehel <http://www.ecb.europa.eu/stats/money/aggregates/aggr/html/index.en.html>.

² Rahaloomeasutuste ja keskvalitsuse (postiasutus, riigikassa) rahalised kohustused euroala residentidest mitterahaloomeasutuste suhtes, v.a keskvalitsus (M1, M2, M3: vt sõnastikku).

³ Kohandus vastavalt laenude eemaldamisele rahaloomeasutuste bilansist müügi või väärtpaperistamise teel.

⁴ Kasvumäärade osas kajastatud väärtused on kõnealusel perioodil lõppenud 12 kuu jooksul sooritatud tehingute summad.

2.3 Rahastatistika¹

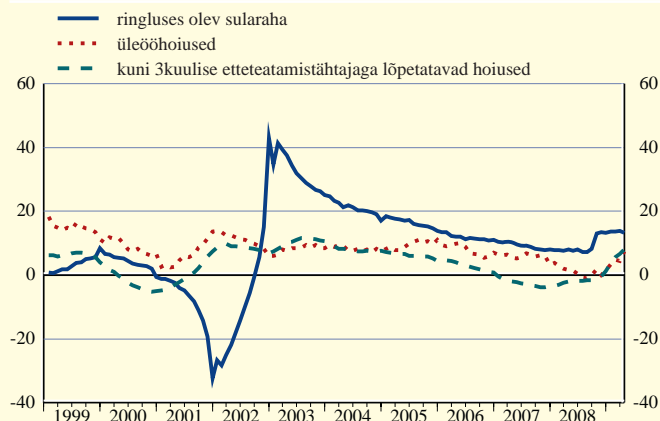
(mld EUR ja aastased kasvumäärad; sesoonselt kohandatud; bilansiline jääk ja kasvumäärad perioodi lõpu seisuga; tehingud perioodil)

2. Rahaagregaatide komponendid ja pikemaajalised finantskohustused

	Ringluses olev sularaha	Üleöö-hoiused	Hoiused lepingulise tähtajaga kuni 2 aastat	Kuni 3kuulise ette-teatamis-tähtajaga lõpetatavad hoiused	Repo-tehingud	Rahaturu-fondide osakud	Võlaväärt-paberid tähtajaga kuni 2 aastat	Võlaväärt-paberid tähtajaga üle 2 aasta	Üle 3kuulise ette-teatamis-tähtajaga lõpetatavad hoiused	Hoiused lepingulise tähtajaga üle 2 aasta	Kapital ja reservid
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Bilansiline jääk											
2006	578,4	3 106,7	1 404,9	1 554,1	267,1	636,5	196,0	2 385,7	102,0	1 659,9	1 280,2
2007	625,6	3 212,2	1 977,3	1 541,1	307,4	686,2	314,9	2 547,4	119,3	1 814,8	1 486,6
2008 III kv	662,9	3 231,4	2 453,8	1 532,2	342,5	736,5	288,2	2 616,7	114,8	1 833,3	1 558,9
2008 IV kv	710,0	3 271,9	2 478,8	1 567,4	354,1	756,2	268,8	2 573,1	121,2	1 992,8	1 607,0
2009 jaan	716,8	3 386,9	2 387,9	1 598,3	322,8	766,1	218,4	2 625,9	123,7	2 039,9	1 656,6
2009 veebr	721,8	3 416,7	2 354,5	1 624,3	327,7	777,3	216,9	2 641,5	123,0	2 059,6	1 670,4
2009 märts	727,5	3 395,8	2 318,2	1 642,4	337,5	780,5	194,5	2 600,2	124,2	2 075,6	1 660,0
2009 apr ⁽¹⁾	729,8	3 470,4	2 292,6	1 667,3	338,4	770,9	208,8	2 595,5	125,9	2 089,7	1 670,8
Tehingud											
2006	57,3	203,1	297,9	10,8	30,1	29,9	70,0	216,4	15,3	137,6	58,9
2007	46,7	102,1	582,3	-52,5	42,2	58,7	123,4	147,5	9,7	160,4	149,5
2008	83,4	42,5	467,2	19,8	48,1	33,2	-37,0	10,8	0,6	20,8	140,5
2008 IV kv	47,1	37,9	22,2	35,0	13,2	13,7	-17,1	-46,5	6,5	6,4	41,7
2009 I kv	16,1	91,4	-178,5	74,6	-16,7	25,7	-71,3	13,1	2,2	77,3	38,3
2009 jaan	5,4	77,9	-115,1	30,3	-31,5	11,1	-46,0	12,9	1,7	40,6	26,1
2009 veebr	5,1	29,8	-32,4	26,1	4,9	11,4	-1,5	13,4	-0,6	19,2	11,1
2009 märts	5,6	-16,2	-31,0	18,2	9,9	3,2	-23,8	-13,2	1,2	17,5	1,0
2009 apr ⁽¹⁾	2,3	90,3	-43,6	25,6	0,9	-8,3	14,1	-9,2	1,0	13,3	14,4
Kasvumäärad											
2006 dets	11,0	7,0	26,8	0,7	12,8	4,8	55,2	9,9	17,7	9,0	4,8
2007 dets	8,1	3,3	41,3	-3,4	15,8	9,2	63,6	6,2	9,5	9,7	11,4
2008 sept	8,2	-0,1	34,4	-1,7	16,5	4,1	5,4	2,3	-5,6	3,8	12,2
2008 dets	13,3	1,3	23,4	1,3	15,6	4,8	-12,2	0,4	0,5	1,1	9,6
2009 jaan	13,7	3,4	14,6	3,9	5,9	2,6	-25,5	0,1	0,6	3,0	10,4
2009 veebr	13,6	4,8	9,3	5,6	5,4	3,4	-20,2	1,3	1,3	4,2	10,8
2009 märts	13,8	4,4	6,2	6,6	8,5	4,2	-27,3	0,6	3,7	5,0	10,3
2009 apr ⁽¹⁾	13,2	7,4	0,3	8,0	4,0	3,3	-19,4	-0,2	5,1	5,5	10,4

J3 Rahaagregaatide komponendid¹

(aastane kasvumäär; sesoonselt kohandatud)

J4 Pikemaajaliste finantskohustuste komponendid¹

(aastane kasvumäär; sesoonselt kohandatud)

Allikas: EKP.

¹ Andmed viitavad euroala muutuvale struktuurile. Täpsem teave on esitatud üldmärkustes.

2.4 Rahaloomeasutuste antud laenude jaotus^{1,2}

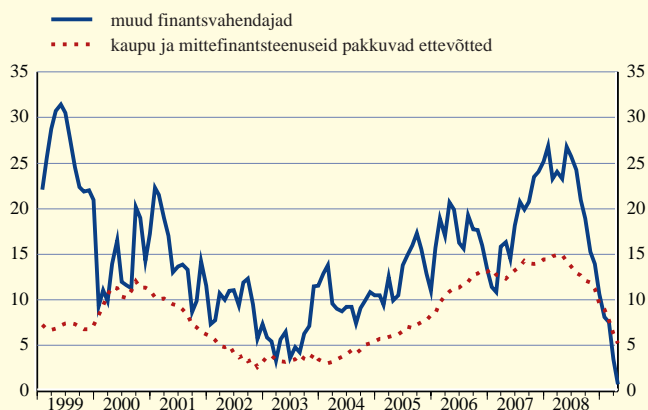
(mld EUR ja aastakasvud; sesoonselt kohandatud; bilansiline jääk ja kasvumäärad perioodi lõpu seisuga; tehingud perioodil)

1. Laenud finantsvahendajatele, kaup ja mittefinantsteenuseid pakkuvatele ettevõtetele ning kodumajapidamistele

	Kindlustusseltsid ja pensionifondid	Muud finantsvahendajad ³	Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvad ettevõtted				Kodumajapidamised ⁴			
	Kokku	Kokku	Kokku	Kuni 1 aasta	1–5 aastat	Üle 5 aasta	Kokku	Tarbimislaenu	Eluaseme-laenu	Muud laenu
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Bilansiline jääk										
2006	92,2	703,9	3 836,9	1 141,6	707,0	1 988,3	4 515,3	584,2	3 194,3	736,8
2007	107,4	877,5	4 383,4	1 282,6	859,5	2 241,2	4 788,2	616,1	3 419,9	752,2
2008 III kv	102,0	1 002,9	4 769,5	1 378,5	954,3	2 436,7	4 918,8	636,8	3 514,8	767,1
IV kv	103,7	974,6	4 824,2	1 384,0	960,8	2 479,4	4 882,1	630,6	3 482,1	769,4
2009 jaan	98,2	990,3	4 884,6	1 394,3	978,1	2 512,2	4 898,9	639,6	3 488,9	770,3
veebr	96,2	986,1	4 880,0	1 374,1	980,7	2 525,2	4 899,2	640,8	3 490,9	767,5
märts	103,2	970,4	4 850,3	1 350,1	973,9	2 526,3	4 890,1	641,0	3 482,4	766,7
apr ⁽⁶⁾	101,4	961,8	4 842,7	1 334,1	979,2	2 529,5	4 890,8	635,6	3 483,8	771,4
Tehingud										
2006	20,2	86,9	444,8	100,9	123,0	220,8	344,7	42,3	281,9	20,4
2007	16,8	176,3	555,9	146,1	156,0	253,8	279,5	31,5	227,0	21,0
2008	-4,2	90,0	421,7	88,5	120,1	213,1	80,1	10,7	52,0	17,3
2008 IV kv	1,6	-29,4	55,2	-4,0	24,4	34,8	-38,7	-6,6	-34,9	2,8
2009 I kv	-3,9	-11,2	10,6	-38,8	7,9	41,4	-6,8	2,5	-7,6	-1,7
2009 jaan	-5,7	5,2	28,7	-0,3	9,2	19,8	-3,5	-0,1	-3,3	-0,1
veebr	-2,0	-5,6	-3,5	-19,3	2,6	13,2	1,7	1,7	2,2	-2,2
märts	3,7	-10,8	-14,6	-19,2	-3,9	8,4	-5,1	0,9	-6,5	0,6
apr ⁽⁶⁾	-1,8	-9,6	-5,0	-15,7	5,7	4,9	-1,5	-5,6	0,8	3,3
Kasvumäärad										
2006 dets	27,9	14,0	13,1	9,7	20,8	12,4	8,2	7,7	9,7	2,9
2007 dets	18,2	24,9	14,5	12,8	22,0	12,8	6,2	5,4	7,1	2,9
2008 sept	-8,0	18,8	12,1	9,8	17,5	11,4	3,8	4,5	4,0	2,5
dets	-3,9	10,3	9,6	6,9	13,9	9,4	1,7	1,7	1,5	2,3
2009 jaan	-4,7	8,3	9,0	6,1	13,0	9,1	1,2	1,5	0,9	1,9
veebr	-8,1	7,8	7,8	3,3	12,0	8,7	0,7	1,1	0,4	1,4
märts	-5,5	3,5	6,3	0,1	10,4	8,3	0,4	0,9	0,1	1,3
apr ⁽⁶⁾	-2,2	0,6	5,2	-1,4	9,9	7,2	0,1	-0,4	-0,2	1,8

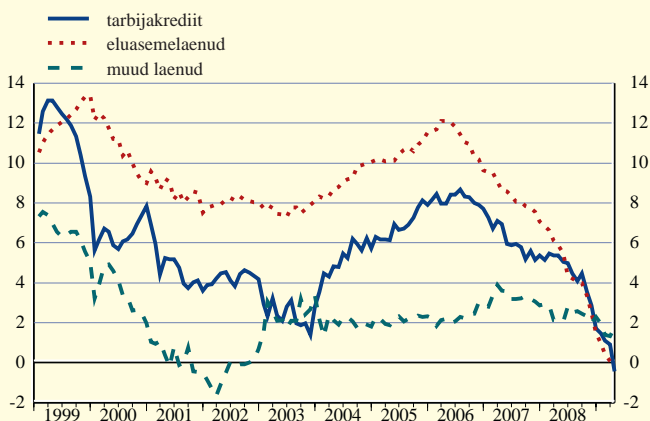
J5 Laenud muudele finantsvahendajatele ning kaup ja mittefinantsteenuseid pakkuvatele ettevõtetele²

(aastakasvud; sesoonselt kohandamata)

J6 Laenud kodumajapidamistele²

(aastakasvud; sesoonselt kohandamata)

Allikas: EKP.

¹ Rahaloomeasutuste sektor, v.a eurosüsteem; sektorite liigituse aluseks on ESA 95.

² Andmed viitavad euroala muutuvale struktuurile. Täpsem teave on esitatud üldmärkustes.

³ Kaasa arvatud investeerimisfondid.

⁴ Kaasa arvatud kodumajapidamisi teenindavad mittetulundusühingud.

2.4 Rahaloomeasutuste antud laenude jaotus^{1,2}

(mld EUR ja aastakasvud; sesoonselt kohandamata; bilansiline jääk ja kasvumäärad perioodi lõpu seisuga; tehingud perioodil)

2. Laenuid finantsvahendajatele ning kaupju ja mittefinantsteenuseid pakkuvatele ettevõtetele

	Kindlustusseltsid ja pensionifondid				Muud finantsvahendajad ³				Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvad ettevõtted			
	Kokku 1	Kuni 1 aasta 2	1-5 aastat 3	Üle 5 aasta 4	Kokku 5	Kuni 1 aasta 6	1-5 aastat 7	Üle 5 aasta 8	Kokku 9	Kuni 1 aasta 10	1-5 aastat 11	Üle 5 aasta 12
Bilansiline jääk												
2007	95,6	71,2	7,5	17,0	862,2	522,5	148,0	191,7	4 386,2	1 278,0	859,2	2 249,1
2008 III kv	101,8	78,0	6,4	17,5	1 011,6	616,3	169,5	225,8	4 761,1	1 374,6	953,5	2 433,0
2008 IV kv	92,3	68,5	5,7	18,0	960,8	553,9	168,8	238,0	4 827,0	1 378,3	960,6	2 488,1
2009 jaan	96,8	72,7	6,5	17,5	984,9	567,0	178,3	239,6	4 881,6	1 389,8	976,7	2 515,0
2009 veebr	94,3	70,1	6,5	17,6	982,7	560,0	179,7	243,0	4 869,0	1 367,1	978,8	2 523,2
2009 märts	102,1	75,6	6,3	20,2	986,9	569,1	180,0	237,8	4 846,0	1 347,3	974,3	2 524,4
2009 apr ⁽⁴⁾	103,4	76,9	5,8	20,7	984,6	562,7	180,6	241,3	4 845,6	1 338,2	978,7	2 528,8
Tehingud												
2007	15,0	16,7	-5,2	3,5	175,0	113,4	34,1	27,5	555,7	144,9	156,1	254,7
2008	-3,8	-2,9	-1,8	0,9	91,4	27,2	21,5	42,7	421,7	87,7	120,1	213,9
2008 IV kv	-9,7	-9,6	-0,6	0,6	-51,9	-60,8	0,1	8,8	66,5	-5,7	25,0	47,2
2009 I kv	6,4	5,7	0,6	0,1	19,1	10,5	11,2	-2,6	3,5	-35,9	8,6	30,8
2009 jaan	4,3	4,1	0,8	-0,5	13,6	5,9	8,8	-1,2	22,9	0,9	8,1	14,0
2009 veebr	-2,5	-2,6	0,0	0,1	-3,5	-7,6	1,3	2,8	-11,4	-21,9	2,1	8,4
2009 märts	4,6	4,3	-0,2	0,5	9,1	12,2	1,1	-4,2	-8,0	-14,9	-1,5	8,4
2009 apr ⁽⁴⁾	1,4	1,3	-0,5	0,6	-3,4	-7,3	0,3	3,5	2,2	-8,8	4,8	6,2
Kasvumäärad												
2007 dets	18,2	30,6	-41,1	23,5	25,1	27,2	29,6	16,7	14,5	12,7	22,1	12,8
2008 sept	-7,6	-10,6	-26,1	18,7	18,9	15,6	24,5	24,7	12,1	9,8	17,5	11,4
2008 dets	-3,9	-4,0	-23,7	5,0	10,7	5,4	14,6	22,2	9,6	6,8	13,9	9,4
2009 jaan	-4,7	-5,4	-18,1	5,1	8,1	0,5	20,6	20,5	9,0	6,0	13,0	9,1
2009 veebr	-8,3	-10,1	-17,1	4,4	7,5	-1,0	19,9	22,7	7,8	3,2	12,0	8,7
2009 märts	-5,3	-7,3	-17,2	10,4	3,5	-5,2	19,7	17,4	6,3	0,1	10,4	8,3
2009 apr ⁽⁴⁾	-2,2	-2,5	-23,8	8,5	0,8	-9,5	19,3	18,5	5,2	-1,4	9,9	7,2

3. Laenuid kodumajapidamistele⁴

	Kokku 1	Tarbimislenuid			Eluasemelenuid				Muud laenuid				
		Kokku 2	Kuni 1 aasta 3	1-5 aastat 4	Üle 5 aasta 5	Kokku 6	Kuni 1 aasta 7	1-5 aastat 8	Üle 5 aasta 9	Kokku 10	Kuni 1 aasta 11	1-5 aastat 12	Üle 5 aasta 13
Bilansiline jääk													
2007	4 794,9	618,4	137,5	203,9	276,9	3 423,3	15,9	73,7	3 333,7	753,2	147,4	104,0	501,8
2008 III kv	4 925,6	638,3	139,3	201,4	297,6	3 519,9	16,8	71,7	3 431,4	767,3	149,6	100,0	517,8
2008 IV kv	4 888,2	632,8	138,8	196,1	298,0	3 484,8	17,2	67,5	3 400,2	770,5	155,0	90,5	524,9
2009 jaan	4 893,6	637,7	137,0	202,8	297,9	3 487,2	17,2	65,9	3 404,1	768,8	152,4	89,5	526,8
2009 veebr	4 887,5	635,4	135,9	201,8	297,8	3 485,8	17,1	65,5	3 403,3	766,3	150,4	88,9	527,0
2009 märts	4 880,4	638,0	137,6	201,7	298,7	3 477,0	17,3	66,9	3 392,8	765,4	151,0	88,3	526,1
2009 apr ⁽⁴⁾	4 877,8	633,8	136,0	199,8	298,1	3 475,1	17,2	66,8	3 391,2	768,9	149,5	88,5	530,8
Tehingud													
2007	278,9	31,5	3,8	1,1	26,6	226,4	0,9	2,3	223,2	21,1	1,7	4,4	14,9
2008	79,4	10,7	1,1	-9,1	18,6	51,4	1,1	-3,8	54,1	17,4	2,5	-5,3	20,2
2008 IV kv	-39,4	-5,9	-0,3	-5,7	0,1	-37,2	0,3	-2,3	-35,2	3,7	0,8	-1,9	4,7
2009 I kv	-22,5	-2,7	-1,2	-2,1	0,6	-15,8	0,1	-2,0	-13,8	-4,0	-3,9	-2,0	1,9
2009 jaan	-14,7	-4,2	-2,1	-1,2	-0,9	-7,8	0,0	-1,7	-6,1	-2,7	-3,0	-0,9	1,2
2009 veebr	-4,7	-1,8	-1,0	-0,9	0,1	-1,1	-0,2	-0,4	-0,5	-1,8	-1,9	-0,6	0,7
2009 märts	-3,1	3,2	1,9	0,0	1,3	-6,9	0,2	0,1	-7,2	0,5	1,0	-0,4	0,0
2009 apr ⁽⁴⁾	-4,7	-4,3	-1,7	-1,8	-0,8	-2,5	-0,1	-0,1	-2,2	2,0	-1,5	0,3	3,2
Kasvumäärad													
2007 dets	6,2	5,4	2,8	0,5	10,7	7,1	6,0	3,2	7,2	2,9	1,2	4,3	3,0
2008 sept	3,8	4,5	4,2	-1,3	9,0	4,0	4,8	-1,3	4,1	2,5	2,2	-2,3	3,5
2008 dets	1,7	1,7	0,8	-4,4	6,7	1,5	7,0	-5,2	1,6	2,3	1,7	-5,1	4,0
2009 jaan	1,2	1,5	0,3	-4,2	6,2	0,9	7,9	-7,3	1,1	1,9	1,0	-6,6	4,0
2009 veebr	0,7	1,1	0,3	-4,3	5,4	0,4	7,5	-7,6	0,6	1,4	0,5	-7,4	3,4
2009 märts	0,4	0,9	1,1	-4,5	4,7	0,1	7,1	-7,2	0,2	1,3	0,0	-7,7	3,6
2009 apr ⁽⁴⁾	0,1	-0,5	0,1	-6,2	3,3	-0,2	6,7	-7,2	-0,1	1,8	-0,1	-5,4	3,7

Allikas: EKP.

¹ Rahaloomeasutuste sektor, v.a eurosüsteem; sektorite liigituse aluseks on ESA 95.

² Andmed viitavad euroala muutuvale struktuurile. Täpsem teave on esitatud üldmärkustes.

³ Kaasa arvatud investeerimisfondid.

⁴ Kaasa arvatud kodumajapidamisi teenindavad mittetulundusühingud.

2.4 Rahaloomeasutuste antud laenude jaotus^{1,2}

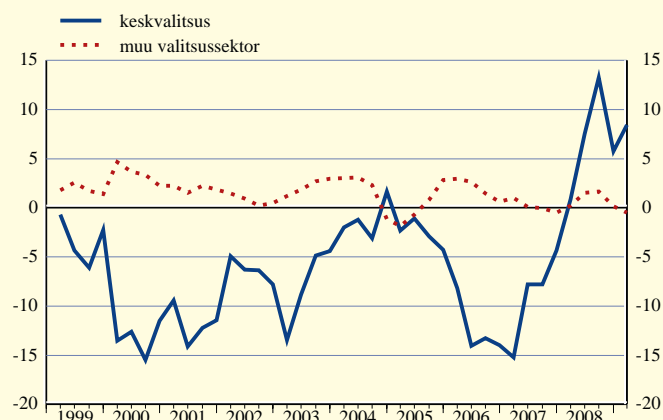
(mld EUR ja aastakasvud; sesoonselt kohandamata; bilansiline jääk ja kasvumäärad perioodi lõpu seisuga; tehingud perioodil)

4. Laenud valitsussektorile ja euroalavälisetele residentidele

	Valitsussektor					Euroalavälised residentid				
	Kokku	Keskvalitsus	Muu valitsussektor			Kokku	Pangad ³	Mittepangad		
			Piirkondlik valitsus	Kohalik omavalitsus	Sotsiaal-kindlustusfondid			Kokku	Valitsussektor	Muu
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Bilansiline jääk										
2006	809,0	104,0	232,5	446,6	25,8	2 931,8	2 070,6	861,2	63,1	798,1
2007	954,5	213,4	217,6	494,0	29,4	3 307,6	2 352,4	955,1	59,8	895,3
2008 II kv	974,0	220,4	215,1	496,4	42,0	3 321,2	2 312,5	1 008,8	63,0	945,8
III kv	978,8	225,6	210,0	497,8	45,4	3 525,7	2 461,8	1 063,9	61,8	1 002,0
IV kv	967,6	226,9	210,1	508,4	22,2	3 250,1	2 284,6	965,5	57,8	907,7
2009 I kv ⁽⁴⁾	970,1	229,4	205,6	512,8	22,3	3 056,8	2 114,5	942,3	57,1	885,2
Tehingud										
2006	-13,2	-17,5	-14,3	22,0	-3,4	536,5	408,5	128,0	-0,1	128,1
2007	-8,0	-4,5	-13,0	6,0	3,6	541,6	382,1	159,5	0,3	159,2
2008	13,3	12,3	-8,1	16,3	-7,2	-51,7	-82,8	30,9	0,6	30,3
2008 II kv	17,7	9,7	2,1	1,1	4,8	-98,9	-93,4	-5,4	1,6	-7,0
III kv	4,5	4,9	-5,2	1,4	3,4	90,8	73,5	17,3	-3,2	20,5
IV kv	-9,4	1,1	-0,2	12,8	-23,2	-256,3	-182,5	-73,9	-0,7	-73,2
2009 I kv ⁽⁴⁾	1,5	2,1	-4,4	3,8	0,1	-236,7	-201,8	-41,2	-1,9	-39,3
Kasvumäärad										
2006 dets	-1,6	-14,0	-5,8	5,2	-11,6	21,9	24,0	17,2	-0,1	18,9
2007 dets	-1,0	-4,3	-5,6	1,3	13,8	18,6	18,6	18,8	0,5	20,3
2008 juuni	2,4	7,5	-1,8	2,4	11,7	7,8	4,7	15,4	9,5	15,8
sept	3,4	13,2	-1,9	2,7	9,6	8,0	5,2	15,0	1,8	15,9
2009 dets	1,4	5,8	-3,7	3,3	-24,4	-1,5	-3,5	3,3	0,9	3,5
märts ⁽⁴⁾	1,5	8,4	-3,6	3,9	-40,0	-14,2	-16,3	-9,9	-6,8	-10,1

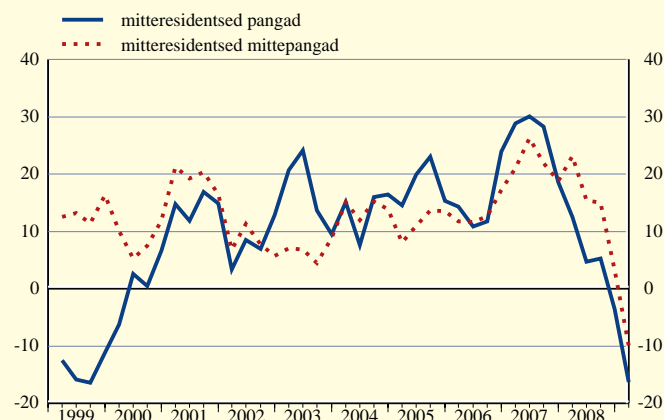
J7 Laenud valitsussektorile²

(aastakasvud; sesoonselt kohandamata)

J8 Laenud euroalavälisetele residentidele²

(aastakasvud; sesoonselt kohandamata)

Allikas: EKP.

¹ Rahaloomeasutuste sektor, v.a euroüsteem; sektorite liigituse aluseks on ESA 95.

² Andmed viitavad euroala muutuvale struktuurile. Täpsem teave on esitatud üldmärkustes.

³ Käesolevas tabelis tähendab termin „pank” rahaloomeasutusega sarnast liiki asutust, mis asub väljaspool euroala.

2.5 Rahaloomeasutustesse paigutatud hoiuste jaotus^{1,2}

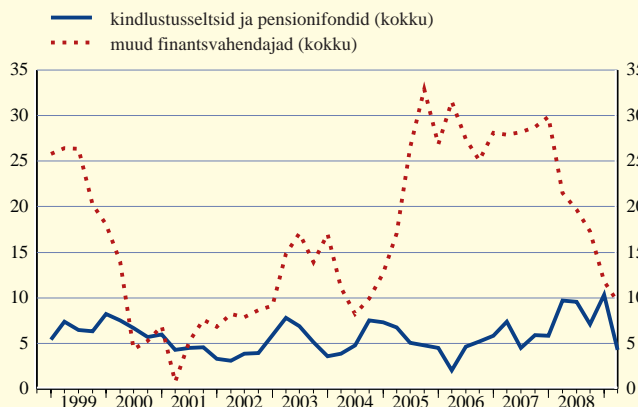
(mld EUR ja aastased kasvumäärad; bilansiline jääk ja kasvumäärad perioodi lõpu seisuga; tehingud perioodil)

1. Finantsvahendajate hoiused

	Kindlustusettevõtted ja pensionifondid							Muud finantsvahendajad ³						
	Kokku	Üleöö- hoiused	Lepingulise tähtajaga		Lõpetatavad ette- teatamistähtajaga		Repo- tehingud	Kokku	Üleöö- hoiused	Lepingulise tähtajaga		Lõpetatavad ette- teatamistähtajaga		Repo- tehingud
			Kuni 2 aastat	Üle 2 aasta	Kuni 3 kuud	Üle 3 kuu				Kuni 2 aastat	Üle 2 aasta	Kuni 3 kuud	Üle 3 kuu	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Bilansiline jääk														
2006	656,2	70,0	59,8	499,1	1,0	1,4	24,9	1 135,6	281,8	249,7	468,2	10,5	0,2	125,1
2007	691,7	70,9	70,5	527,5	0,8	1,1	20,8	1 466,4	312,5	345,7	648,6	12,2	0,3	147,1
2008 III kv	730,4	75,2	91,0	541,1	1,2	1,6	20,4	1 634,5	322,5	443,7	669,1	11,6	0,1	187,5
IV kv	765,4	83,8	117,1	538,9	1,1	1,5	23,1	1 804,1	320,9	420,5	853,4	12,3	0,1	197,0
2009 jaan	766,3	99,8	99,7	544,0	1,2	1,5	20,2	1 804,0	341,9	363,6	880,6	12,9	0,1	204,9
veebr	759,9	92,5	98,6	544,5	1,4	1,5	21,3	1 820,9	342,3	359,0	893,5	14,1	0,1	212,0
märts	763,4	91,7	99,7	546,7	2,3	1,5	21,4	1 839,4	333,4	348,8	908,0	14,4	0,0	234,7
apr ⁽⁴⁾	764,9	89,4	101,1	550,3	1,8	1,5	20,8	1 861,4	326,4	372,5	908,3	16,1	0,0	238,1
Tehingud														
2006	36,4	2,0	4,9	25,4	-0,3	0,0	4,4	247,4	45,2	67,0	129,8	0,3	0,1	4,9
2007	38,5	0,8	10,5	31,9	-0,3	-0,3	-4,1	339,0	34,0	98,7	180,4	1,7	0,1	24,1
2008	71,7	12,4	44,9	12,4	-0,3	0,1	2,2	172,9	4,6	71,4	46,6	-0,3	-0,3	50,9
2008 IV kv	36,7	8,5	26,1	-0,3	-0,1	-0,1	2,7	13,7	-2,3	-23,5	27,8	0,6	0,0	11,1
2009 I kv	-6,9	5,5	-18,9	7,8	0,5	0,0	-1,7	31,4	10,6	-72,2	53,2	2,1	0,0	37,7
2009 jaan	-1,0	15,4	-18,6	5,0	0,1	0,0	-2,9	-8,7	17,9	-58,7	23,8	0,5	0,0	7,8
veebr	-6,5	-7,3	-1,1	0,5	0,2	0,0	1,2	15,7	-0,3	-4,7	12,5	1,2	0,0	7,1
märts	0,7	-2,6	0,9	2,2	0,2	0,0	0,1	24,4	-7,0	-8,8	17,0	0,5	0,0	22,9
apr ⁽⁴⁾	1,4	-2,4	1,3	3,5	-0,5	0,0	-0,6	20,6	9,4	6,7	-0,5	1,7	0,0	3,4
Kasvumäärad														
2006 dets	5,9	2,9	9,0	5,4	-20,4	-	21,2	28,1	19,4	36,6	38,7	2,6	-	4,0
2007 dets	5,9	1,1	17,5	6,4	-25,3	-	-16,4	29,9	12,0	39,7	38,5	16,4	-	19,1
2008 sept	7,1	10,8	38,9	3,2	-20,3	-	-3,1	17,3	-3,3	45,3	15,5	-11,7	-	16,1
dets	10,3	17,3	62,1	2,4	-23,4	-	10,5	11,8	1,4	20,8	7,2	-2,3	-	34,6
2009 jaan	6,5	18,5	26,0	3,1	-18,1	-	-20,2	9,3	1,2	6,6	10,2	-2,3	-	25,3
veebr	6,8	26,2	24,4	2,6	-12,6	-	-13,7	10,0	5,8	-1,6	13,1	14,8	-	28,3
märts	4,3	8,8	13,8	2,4	-3,4	-	-2,2	9,6	-1,7	-3,4	13,9	6,4	-	39,4
apr ⁽⁴⁾	4,6	15,6	10,3	2,7	-13,5	-	-8,1	8,7	8,1	-9,8	12,9	11,7	-	31,9

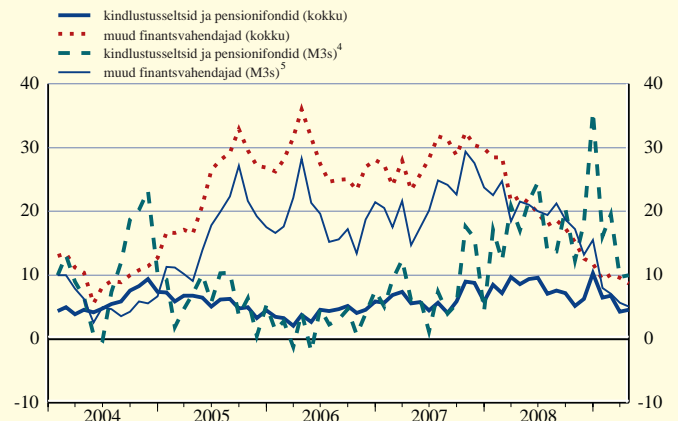
J9 Hoiused kokku sektorite lõikes²

(aastased kasvumäärad)

J10 Hoiused kokku ja M3s sisalduvad hoiused sektorite lõikes²

(aastased kasvumäärad)

Allikas: EKP.

¹ Rahaloomeasutuste sektor, v.a eurosüsteem; sektorite liigituse aluseks on ESA 95.

² Andmed viitavad euroala muutvale struktuurile. Täpsem teave on esitatud üldmärkustes.

³ See kategooria hõlmab investeerimisfondide.

⁴ Hõlmab hoiuseid veergudes 2, 3, 5 ja 7.

⁵ Hõlmab hoiuseid veergudes 9, 10, 12 ja 14.

2.5 Rahaloomeasutustesse paigutatud hoiuste jaotus^{1,2}

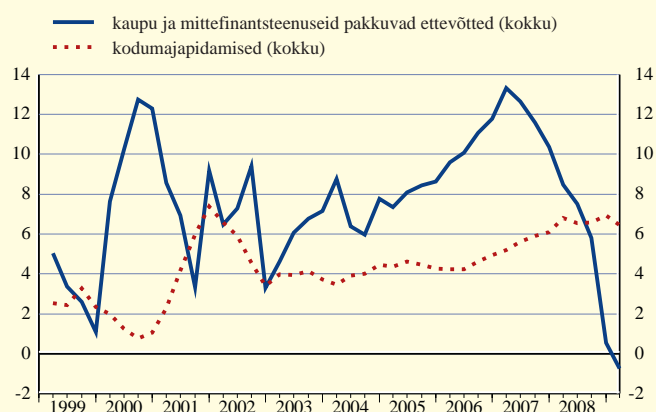
(mld EUR ja aastased kasvumäärad; bilansiline jääk ja kasvumäärad perioodi lõpu seisuga; tehingud perioodil)

2. Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete ja kodumajapidamiste hoiused

	Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvad ettevõtted							Kodumajapidamised ³						
	Kokku	Üleöö- hoiused	Lepingulise tähtajaga		Lõpetatavad ette- teatamistähtajaga		Repo- tehingud	Kokku	Üleöö- hoiused	Lepingulise tähtajaga		Lõpetatavad ette- teatamistähtajaga		Repo- tehingud
			Kuni 2 aastat	Üle 2 aasta	Kuni 3 kuud	Üle 3 kuu				Kuni 2 aastat	Üle 2 aasta	Kuni 3 kuud	Üle 3 kuu	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Bilansiline jääk														
2006	1 352,7	855,0	361,3	69,4	40,9	1,3	24,8	4 551,7	1 751,4	668,9	607,4	1 354,3	99,8	70,0
2007	1 488,8	888,9	485,3	59,6	29,9	1,4	23,7	4 990,6	1 778,9	993,3	561,6	1 458,6	111,1	87,1
2008 III kv	1 517,4	879,9	520,8	64,2	26,0	1,4	25,1	5 203,5	1 751,0	1 270,4	525,1	1 446,0	103,0	108,0
IV kv	1 516,4	889,9	508,6	64,6	28,3	1,3	23,7	5 370,2	1 814,7	1 350,1	517,9	1 490,2	113,6	83,7
2009 jaan	1 494,4	884,0	488,2	67,1	32,4	1,3	21,3	5 439,6	1 859,0	1 335,8	522,8	1 530,9	114,4	76,6
veebr	1 480,0	868,2	483,3	68,6	35,8	1,3	22,7	5 448,9	1 883,4	1 309,4	522,7	1 549,3	114,3	69,9
märts	1 487,5	878,2	479,7	70,3	38,7	1,3	19,2	5 447,0	1 900,0	1 280,7	524,5	1 565,4	114,9	61,4
apr ⁽⁴⁾	1 503,6	881,3	485,3	71,7	42,8	1,4	21,1	5 489,7	1 957,7	1 241,6	534,8	1 582,9	115,8	56,8
Tehingud														
2006	143,0	86,8	56,0	3,5	-3,6	0,1	0,1	215,1	65,6	137,5	-23,0	2,4	15,3	17,2
2007	140,2	34,1	126,8	-8,1	-10,8	-0,7	-1,1	282,9	22,4	320,9	-45,4	-43,2	11,2	17,1
2008	8,2	-4,6	13,3	3,3	-3,6	-0,3	0,0	347,6	28,6	335,6	-43,1	28,1	1,7	-3,4
2008 IV kv	-2,9	9,0	-13,4	0,7	2,3	-0,1	-1,4	163,1	63,2	76,7	-7,0	44,0	10,6	-24,4
2009 I kv	-39,0	-17,0	-33,0	4,3	11,1	0,0	-4,4	40,3	64,0	-81,0	4,1	75,0	0,5	-22,2
2009 jaan	-38,6	-15,7	-26,8	2,2	4,1	0,0	-2,4	29,0	22,3	-28,8	2,3	40,3	0,0	-7,1
veebr	-13,6	-15,3	-4,8	1,6	3,4	0,0	1,4	10,3	24,4	-25,4	-0,3	18,3	-0,1	-6,6
märts	13,2	14,0	-1,4	0,6	3,5	0,0	-3,5	1,1	17,4	-26,8	2,0	16,3	0,6	-8,5
apr ⁽⁴⁾	16,4	3,8	5,2	1,3	4,1	0,0	1,9	41,2	56,6	-39,3	10,3	18,1	0,3	-4,7
Kasvumäärad														
2006 dets	11,8	11,3	18,2	5,2	-8,1	5,9	0,6	5,0	3,9	25,8	-3,6	0,2	18,1	32,6
2007 dets	10,4	4,0	35,1	-11,8	-26,3	-31,6	-4,4	6,1	1,3	47,7	-7,5	-3,3	11,2	24,4
2008 sept	5,8	3,0	14,7	-2,7	-23,2	-17,3	3,0	6,6	-0,6	40,8	-7,0	-1,0	-5,2	28,6
dets	0,6	-0,5	2,8	5,4	-11,4	-16,2	0,0	6,9	1,6	33,2	-7,7	1,9	1,5	-3,9
2009 jaan	1,7	2,8	-1,2	9,1	6,3	-17,2	-4,5	6,9	4,1	24,7	-6,5	4,5	1,5	-16,5
veebr	-0,4	1,8	-6,4	11,0	20,7	-11,0	-2,7	6,9	6,4	19,4	-5,7	5,8	2,2	-27,1
märts	-0,7	1,2	-6,8	12,3	31,5	-9,5	-16,0	6,4	6,8	15,1	-4,5	6,6	4,7	-35,8
apr ⁽⁴⁾	-0,4	2,6	-9,8	13,3	50,9	-3,4	0,5	6,3	9,1	8,3	-1,9	7,8	6,2	-41,8

J11 Hoiused kokku sektorite lõikes²

(aastased kasvumäärad)

Allikas: EKP.

¹ Rahaloomeasutuste sektor, v.a eurosüsteem; sektorite liigituse aluseks on ESA 95.

² Andmed viitavad euroala muutuvale struktuurile. Täpsem teave on esitatud üldmärkustes.

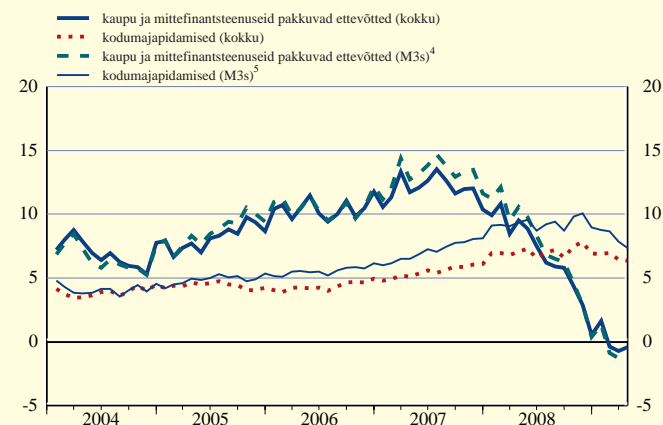
³ Hõlmab kodumajapidamisi teenindavaid mittetulundusühinguid.

⁴ Hõlmab hoiuseid veergudes 2, 3, 5 ja 7.

⁵ Hõlmab hoiuseid veergudes 9, 10, 12 ja 14.

J12 Hoiused kokku ja M3s sisalduvad hoiused sektorite lõikes²

(aastased kasvumäärad)

2.5 Rahaloomeasutustesse paigutatud hoiuste jaotus^{1,2}

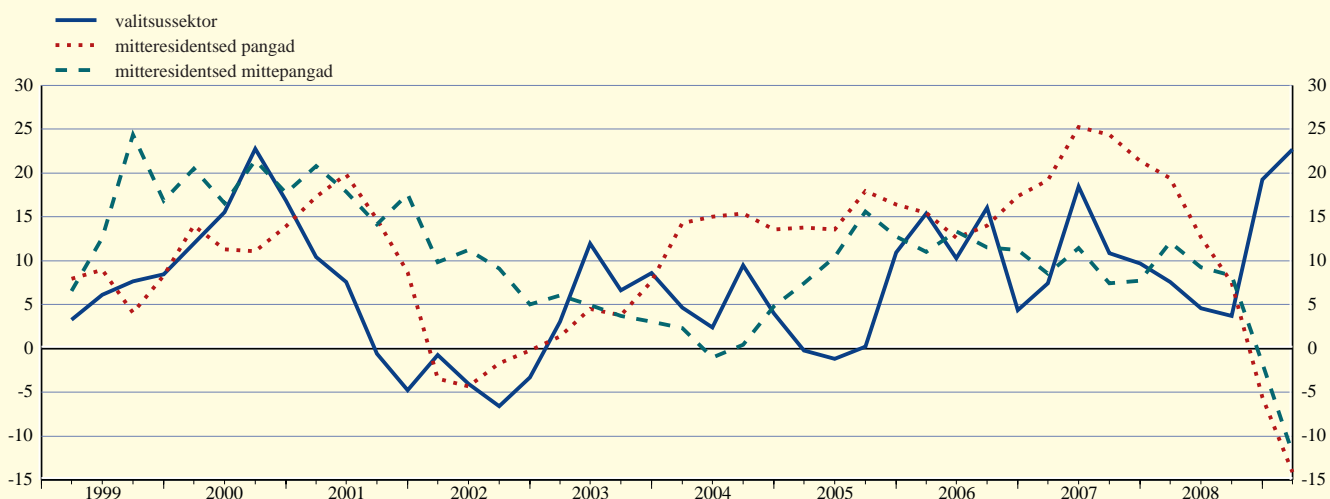
(mld EUR ja aastased kasvumäärad; bilansiline jääk ja kasvumäärad perioodi lõpu seisuga; tehingud perioodil)

3. Valitsussektori ja euroalaväliste residentide hoiused

	Valitsussektor					Euroalavälised residentid				
	Kokku	Keskvalitsus	Muu valitsussektor			Kokku	Pangad ³	Mittepangad		
			Piirkondlik valitsus	Kohalik omavalitsus	Sotsiaal-kindlustus-fondid			Kokku	Valitsussektor	Muu
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Bilansiline jääk										
2006	329,6	124,1	45,4	91,4	68,8	3 430,0	2 561,5	868,6	128,5	740,1
2007	374,8	126,9	59,0	108,5	80,4	3 857,3	2 948,5	908,8	143,3	765,5
2008 II kv	412,3	156,0	56,4	113,5	86,4	4 020,6	3 041,2	979,4	129,3	850,1
III kv	401,7	139,9	61,7	114,4	85,7	4 145,6	3 142,2	1 003,4	141,8	861,6
IV kv	445,1	190,8	52,3	116,1	85,9	3 707,4	2 809,9	897,5	65,8	831,7
2009 I kv ⁽⁰⁾	464,0	216,1	50,6	113,5	83,8	3 662,5	2 793,6	868,8	63,1	805,7
Tehingud										
2006	13,6	-24,6	7,0	7,6	23,6	475,9	387,2	88,7	6,6	82,1
2007	31,9	-3,1	13,6	9,8	11,6	610,6	543,5	67,1	20,2	46,8
2008	72,3	63,5	-6,5	8,4	7,0	-181,9	-164,8	-17,1	-36,8	19,6
2008 II kv	35,2	16,1	6,8	4,9	7,4	-16,6	-36,1	19,5	-1,7	21,2
III kv	-10,8	-16,0	5,2	0,8	-0,8	-15,4	-16,8	1,3	8,7	-7,4
IV kv	45,9	50,8	-9,2	2,7	1,5	-427,4	-331,5	-95,9	-35,3	-60,6
2009 I kv ⁽⁰⁾	15,2	22,4	-1,7	-3,4	-2,2	-104,7	-63,8	-41,7	-3,0	-38,7
Kasvumäärad										
2006 dets	4,3	-16,6	18,4	9,3	52,1	15,7	17,3	11,2	5,3	12,4
2007 dets	9,7	-2,4	29,9	10,7	16,9	17,9	21,4	7,8	15,8	6,3
2008 juuni	4,6	-12,1	28,9	10,5	21,0	11,9	12,7	9,2	-0,2	10,8
sept	3,7	-6,8	2,9	8,3	18,9	7,7	7,5	8,3	-1,2	10,1
dets	19,3	49,9	-11,0	7,7	8,7	-4,6	-5,5	-1,7	-25,5	2,7
2009 märts ⁽⁰⁾	22,7	52,5	2,2	4,6	7,4	-13,5	-14,1	-11,9	-24,5	-9,9

J13 Valitsussektori ja euroalaväliste residentide hoiused²

(aastased kasvumäärad)

Allikas: EKP.

¹ Rahaloomeasutuste sektor, v.a eurosüsteem; sektorite liigituse aluseks on ESA 95.

² Andmed viitavad euroala muutuvale struktuurile. Täpsem teave on esitatud üldmärkustes.

³ Käesolevas tabelis tähendab termin „pank” rahaloomeasutusega sarnast asutust, mis asub väljaspool euroala.

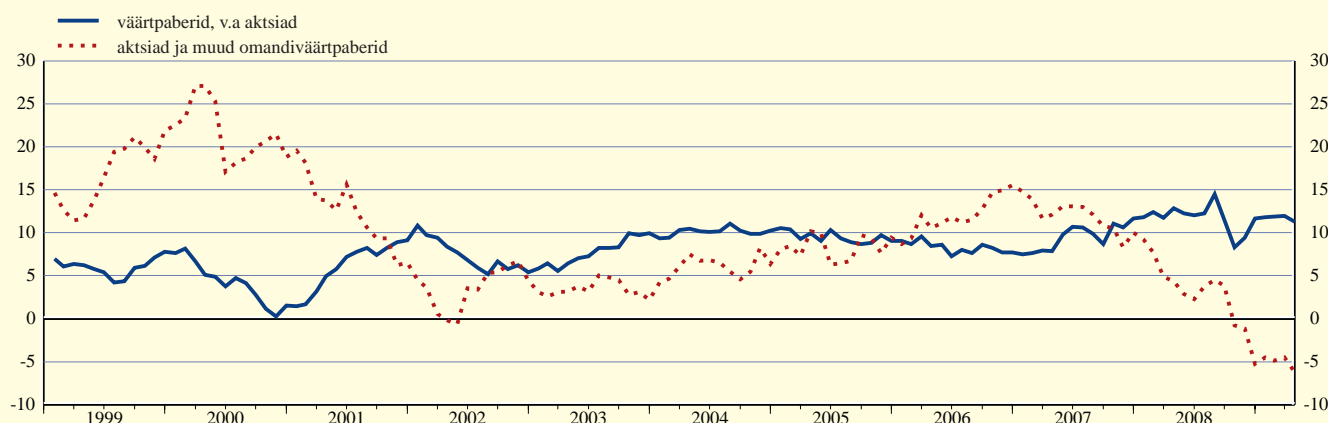
2.6 Rahaloomeasutuste väärtpaperipositsioonide jaotus^{1,2}

(mld EUR ja aastased kasvumäärad; bilansiline jääk ja kasvumäärad perioodi lõpu seisuga; tehingud perioodil)

	Väärtpaperid, v.a aktsiad								Aktsiad ja muud omandiväärtpaperid			
	Kokku	Rahaloomeasutused		Valitsussektor		Muud euroala residendid		Euroala- välised residendid	Kokku	Raha- loome- asutused	Mitteraha- loome- asutused	Euroala- välised residendid
		Euro	Muu	Euro	Muu	Euro	Muu					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Bilansiline jääk												
2006	4 671,3	1 564,7	72,3	1 262,7	16,1	615,7	30,1	1 109,8	1 465,0	372,7	798,7	293,6
2007	5 124,7	1 656,3	84,0	1 180,3	16,6	919,6	33,3	1 234,6	1 636,5	424,5	869,3	342,7
2008 III kv	5 516,3	1 803,6	102,0	1 179,8	15,6	1 057,4	49,4	1 308,5	1 605,7	452,1	864,0	289,5
IV kv	5 858,4	1 887,4	92,4	1 225,4	19,3	1 355,2	51,2	1 227,5	1 477,1	423,3	776,4	277,4
2009 jaan	6 046,9	1 947,8	104,6	1 285,5	23,4	1 352,2	55,5	1 278,0	1 489,6	425,4	779,6	284,6
veebr	6 135,2	1 969,8	107,1	1 321,4	20,9	1 372,0	55,9	1 288,1	1 463,9	421,3	768,0	274,6
märts	6 144,6	1 985,6	103,5	1 368,3	20,6	1 399,7	50,7	1 216,3	1 457,6	421,9	764,6	271,2
apr ⁽¹⁾	6 213,0	2 013,9	102,9	1 385,4	20,9	1 421,5	51,0	1 217,4	1 492,6	429,7	788,9	274,0
Tehingud												
2006	340,2	123,6	10,7	-120,1	0,7	100,2	6,5	218,7	197,3	62,5	96,4	38,4
2007	543,8	136,1	18,0	-86,2	1,5	269,5	9,5	195,4	147,8	51,3	55,4	41,0
2008	600,4	212,5	6,0	36,6	1,9	295,3	19,1	28,9	-84,1	22,9	-56,5	-50,5
2008 IV kv	217,3	79,5	-8,2	37,6	3,4	152,7	2,4	-50,1	-86,1	-8,7	-71,3	-6,0
2009 I kv	263,0	98,8	8,5	135,3	0,3	44,3	-2,6	-21,6	-3,8	0,5	-0,9	-3,4
2009 jaan	123,1	58,7	5,2	52,9	2,1	-6,0	0,2	9,9	23,8	4,4	10,9	8,5
veebr	90,6	25,1	2,3	36,3	-2,4	21,2	-0,1	8,3	-17,6	-2,5	-7,4	-7,6
märts	49,3	15,0	1,1	46,2	0,6	29,1	-2,8	-39,8	-10,0	-1,3	-4,3	-4,3
apr ⁽¹⁾	58,5	28,1	-2,1	17,4	0,2	23,4	-0,2	-8,3	28,6	5,3	21,6	1,7
Kasvumäärad												
2006 dets	7,7	8,5	16,5	-8,7	4,4	19,2	25,6	24,1	15,5	20,1	13,6	15,1
2007 dets	11,7	8,7	25,3	-6,8	10,7	43,3	33,4	17,7	10,0	13,7	6,9	13,9
2008 sept	11,5	11,1	24,2	-1,8	6,5	31,6	46,0	10,0	3,9	11,0	7,9	-14,6
dets	11,7	12,7	8,2	3,1	9,9	32,2	57,5	2,4	-5,3	5,4	-6,7	-15,3
2009 jaan	11,8	14,4	5,5	6,2	16,4	30,9	44,2	-0,3	-4,5	5,2	-6,5	-12,2
veebr	11,9	13,9	6,3	9,3	18,9	29,8	45,1	-1,6	-4,9	2,5	-5,3	-13,6
märts	12,0	14,6	10,8	12,6	16,0	30,7	3,3	-5,2	-4,5	-0,1	-6,1	-6,4
apr ⁽¹⁾	11,3	14,9	3,9	12,9	20,4	28,8	-3,5	-7,0	-6,2	-0,1	-9,1	-6,6

J14 Rahaloomeasutuste väärtpaperipositsioonid²

(aastased kasvumäärad)

Allikas: EKP.

¹ Rahaloomeasutuste sektor, v.a eurosüsteem; sektorite liigituse aluseks on ESA 95.

² Andmed viitavad euroala muutuvale struktuurile. Täpsem teave on esitatud üldmärkustes.

2.7 Rahaloomeasutuste valikuliste bilansikirjete ümberhindamine^{1, 2}
(mld EUR)

1. Kodumajapidamiste laenude kustutamine/vähendamine³

	Tarbijakrediit				Eluaseme ostmiseks antud laenud				Muud laenud			
	Kokku	Kuni 1 aasta	1–5 aastat	Üle 5 aasta	Kokku	Kuni 1 aasta	1–5 aastat	Üle 5 aasta	Kokku	Kuni 1 aasta	1–5 aastat	Üle 5 aasta
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2006	-3,9	-1,5	-0,9	-1,6	-2,7	-0,1	-0,1	-2,5	-6,7	-1,1	-2,0	-3,6
2007	-4,2	-1,2	-1,4	-1,6	-2,7	-0,2	-0,2	-2,3	-6,9	-0,8	-2,3	-3,7
2008	-4,5	-1,1	-1,5	-1,9	-2,7	0,0	-0,2	-2,5	-6,7	-1,2	-2,3	-3,2
2008 IV kv	-1,5	-0,3	-0,5	-0,7	-0,6	0,0	-0,1	-0,5	-2,1	-0,4	-0,8	-1,0
2009 I kv	-1,7	-0,4	-0,5	-0,8	-1,2	0,0	-0,1	-1,1	-2,1	-0,7	-0,2	-1,3
2009 jaan	-0,6	-0,2	-0,2	-0,3	-0,6	0,0	0,0	-0,6	-0,9	-0,5	0,0	-0,4
veebr	-0,5	0,0	-0,2	-0,3	-0,1	0,0	0,0	-0,1	-0,5	-0,1	-0,1	-0,4
märts	-0,6	-0,1	-0,2	-0,3	-0,5	0,0	0,0	-0,4	-0,7	-0,1	-0,1	-0,5
apr ⁽³⁾	-0,6	0,0	-0,2	-0,3	-0,2	0,0	0,0	-0,2	-0,2	0,0	0,0	-0,2

2. Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete ja euroalaväliste residentide laenude kustutamine/vähendamine

	Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvad ettevõtted				Euroalavälised residentid		
	Kokku	Kuni 1 aasta	1–5 aastat	Üle 5 aasta	Kokku	Kuni 1 aasta	Üle 1 aasta
	1	2	3	4	5	6	7
2006	-13,2	-3,5	-4,6	-5,1	-0,8	-0,1	-0,7
2007	-12,5	-2,1	-5,4	-4,9	-5,2	-3,4	-1,8
2008	-17,7	-4,0	-9,1	-4,5	-6,6	-3,4	-3,2
2008 IV kv	-5,5	-1,2	-2,7	-1,6	-2,9	-0,8	-2,1
2009 I kv	-4,7	-1,9	-1,0	-1,8	-2,6	-1,3	-1,3
2009 jaan	-1,8	-0,8	-0,4	-0,6	-1,3	-0,9	-0,5
veebr	-1,4	-0,6	-0,3	-0,4	-0,4	-0,1	-0,3
märts	-1,6	-0,5	-0,3	-0,7	-0,9	-0,3	-0,6
apr ⁽³⁾	-1,8	-0,7	-0,6	-0,6	0,1	-0,6	0,2

3. Rahaloomeasutuste hoitavate väärtpaperite ümberhindamine

	Väärtpaperid, v.a aktsiad							Aktsiad ja muud omandiväärtpaperid				
	Kokku	Rahaloomeasutused		Valitsussektor		Muud euroala residentid		Euroalavälised residentid	Kokku	Rahaloomeasutused	Mitterahaloomeasutused	Euroalavälised residentid
		Euro	Muu	Euro	Muu	Euro	Muu					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2006	-12,2	0,7	-0,3	-10,6	-0,4	-0,5	-0,2	-0,8	28,9	3,4	17,3	8,2
2007	-14,2	-3,3	0,1	-0,3	-0,2	-3,2	-0,6	-6,7	27,6	3,8	11,7	12,1
2008	-56,4	-8,0	0,0	5,2	0,0	-20,1	-2,2	-31,2	-60,6	-8,2	-44,1	-8,2
2008 IV kv	-12,9	-0,8	0,1	7,6	0,1	-10,1	-1,2	-8,6	-28,2	-7,2	-14,8	-6,1
2009 I kv	-15,9	-0,7	-0,1	-3,1	0,0	-4,0	0,4	-8,3	-16,2	-3,5	-11,5	-1,1
2009 jaan	-9,1	1,1	0,0	-3,6	0,0	-0,9	0,1	-5,9	-11,7	-3,9	-8,2	0,4
veebr	-5,5	-2,5	0,0	-0,3	0,0	-1,7	0,2	-1,1	-8,2	-1,6	-4,1	-2,4
märts	-1,3	0,7	0,0	0,8	0,0	-1,4	0,0	-1,3	3,7	2,0	0,9	0,9
apr ⁽³⁾	-0,2	1,1	0,2	-0,4	0,0	-1,8	0,2	0,6	6,4	2,5	2,8	1,1

Allikas: EKP.

¹ Rahaloomeasutuste sektor, v.a eurosüsteem; sektorite liigituse aluseks on ESA 95.

² Andmed viitavad euroala muutuvale struktuurile. Täpsem teave on esitatud üldmärkustes.

³ Hõlmab kodumajapidamisi teinudavaid mittetulundusühinguid.

2.8 Rahaloomeasutuste valikuliste bilansikirjete jaotus vääringute kaupa^{1,2}

(protsent kogusummast; bilansiline jääk mld EUR; perioodi lõpp)

1. Hoised

	Rahaloomeasutus ³							Mitterahaloomeasutus ⁴						
	Kõigi vääringute bilansiline jääk	Euro ⁴	Muud vääringud				Kõigi vääringute bilansiline jääk	Euro ⁴	Muud vääringud					
			Kokku	USD	JPY	CHF			GBP	Kokku	USD	JPY	CHF	GBP
Euroala residentide hoiustatud														
2006	5 239,3	90,7	9,3	5,6	0,4	1,5	1,2	8 025,9	96,4	3,6	2,2	0,3	0,1	0,6
2007	6 085,8	92,1	7,9	4,8	0,4	1,1	1,0	9 012,4	96,4	3,6	2,2	0,4	0,1	0,5
2008 II kv	6 284,2	91,6	8,4	5,0	0,4	1,4	1,0	9 399,0	96,4	3,6	2,1	0,5	0,1	0,5
III kv	6 746,8	89,4	10,6	6,9	0,4	1,5	1,0	9 487,6	96,2	3,8	2,2	0,5	0,1	0,6
IV kv	6 858,5	89,7	10,3	7,3	0,4	1,2	0,8	9 901,3	96,9	3,1	1,9	0,5	0,1	0,4
2009 I kv ⁽⁵⁾	6 604,4	90,9	9,1	6,4	0,3	1,1	0,7	10 001,3	96,9	3,1	1,9	0,4	0,1	0,5
Euroalaväliste residentide hoiustatud														
2006	2 561,5	45,4	54,6	35,0	2,3	2,7	11,5	868,6	50,8	49,2	31,9	1,3	2,0	10,4
2007	2 948,5	46,9	53,1	33,6	2,9	2,4	11,0	908,8	50,1	49,9	32,9	1,6	1,8	9,9
2008 II kv	3 041,2	46,6	53,4	33,8	3,0	2,7	10,6	979,4	51,9	48,1	31,8	1,2	1,7	9,3
III kv	3 142,2	45,8	54,2	35,2	3,2	2,7	9,8	1 003,4	52,6	47,4	30,3	1,3	1,5	10,3
IV kv	2 809,9	48,2	51,8	33,4	2,8	2,6	10,2	897,5	54,9	45,1	28,7	1,4	1,9	9,4
2009 I kv ⁽⁵⁾	2 793,6	47,1	52,9	34,1	2,6	2,5	10,8	868,8	53,2	46,8	30,8	1,3	1,9	8,6

2. Euroala rahaloomeasutuste poolt emiteeritud võlväärtpaberid

	Kõigi vääringute bilansiline jääk	Euro ⁴	Muud vääringud				
			Kokku	USD	JPY	CHF	GBP
2006	4 470,8	80,6	19,4	10,0	1,6	1,9	3,5
2007	4 933,2	81,5	18,5	9,2	1,7	1,9	3,4
2008 II kv	5 133,1	82,1	17,9	8,8	1,7	1,8	3,5
III kv	5 168,4	81,9	18,1	8,9	1,9	1,8	3,3
IV kv	5 111,7	83,3	16,7	8,4	2,0	1,9	2,5
2009 I kv ⁽⁵⁾	5 194,0	83,3	16,7	8,7	1,9	1,8	2,5

Allikas: EKP.

¹ Rahaloomeasutuste sektor, v.a euroüsteem; sektorite liigituse aluseks on ESA 95.

² Andmed viitavad euroala muutuvale koosseisule. Täpsem teave on esitatud üldmärkustes.

³ Euroalaväliste residentide puhul tähendab mõiste „rahaloomeasutus“ euroala rahaloomeasutusega sarnast liiki asutust.

⁴ Hõlmab kirjeid, mis on kajastatud euro liikmesriigivääringutes.

2.8 Rahaloomeasutuste valikuliste bilansikirjete jaotus vääringute kaupa^{1, 2}

(protsent kogusummast; bilansiline väärtus mld EUR; perioodi lõpp)

3. Laenuid

	Rahaloomeasutused ³							Mitterahaloomeasutused						
	Kõigi vääringute bilansiline jääk	Euro ⁴	Muud vääringud				Kõigi vääringute bilansiline jääk	Euro ⁴	Muud vääringud					
			Kokku	USD	JPY	CHF			GBP	Kokku	USD	JPY	CHF	GBP
Euroala residentidele														
2006	4 938,0	-	-	-	-	-	-	9 943,7	96,4	3,6	1,6	0,2	1,1	0,5
2007	5 800,8	-	-	-	-	-	-	11 093,4	96,2	3,8	1,8	0,2	0,9	0,6
2008 II kv	6 012,5	-	-	-	-	-	-	11 613,6	96,0	4,0	1,9	0,2	1,0	0,6
III kv	6 355,5	-	-	-	-	-	-	11 778,9	95,8	4,2	2,1	0,2	1,0	0,5
IV kv	6 317,6	-	-	-	-	-	-	11 735,8	95,9	4,1	2,1	0,3	1,0	0,4
2009 I kv ⁽⁶⁾	6 119,4	-	-	-	-	-	-	11 785,5	95,9	4,1	2,1	0,3	1,0	0,4
Euroalavälistele residentidele														
2006	2 070,6	50,9	49,1	28,7	2,0	2,3	11,0	861,2	39,3	60,7	43,1	1,1	4,0	8,6
2007	2 352,4	48,3	51,7	28,8	2,3	2,4	12,7	955,1	40,9	59,1	41,2	1,2	3,7	8,2
2008 II kv	2 312,5	46,6	53,4	29,2	2,3	2,9	12,7	1 008,8	43,0	57,0	38,3	1,1	4,0	8,7
III kv	2 461,8	42,7	57,3	33,2	2,9	2,6	12,4	1 063,9	41,4	58,6	40,5	1,5	3,9	8,0
IV kv	2 284,6	45,8	54,2	31,8	3,0	2,6	11,3	965,5	40,5	59,5	41,9	1,4	4,3	7,4
2009 I kv ⁽⁶⁾	2 114,5	44,7	55,3	31,0	2,9	2,9	13,0	942,3	38,1	61,9	44,4	1,1	4,3	7,7

4. Väärtpaberid, v.a aktsiad

	Emiteeritud rahaloomeasutuste poolt ³							Emiteeritud mitterahaloomeasutuste poolt						
	Kõigi vääringute bilansiline jääk	Euro ⁴	Muud vääringud				Kõigi vääringute bilansiline jääk	Euro ⁴	Muud vääringud					
			Kokku	USD	JPY	CHF			GBP	Kokku	USD	JPY	CHF	GBP
Emiteeritud euroala residentide poolt														
2006	1 636,9	95,6	4,4	2,3	0,2	0,3	1,3	1 924,6	97,6	2,4	1,3	0,3	0,1	0,7
2007	1 740,3	95,2	4,8	2,4	0,3	0,3	1,5	2 149,8	97,7	2,3	1,4	0,2	0,1	0,5
2008 II kv	1 897,9	94,8	5,2	2,6	0,4	0,3	1,6	2 310,8	97,3	2,7	1,8	0,3	0,1	0,5
III kv	1 905,6	94,6	5,4	2,9	0,4	0,3	1,5	2 302,2	97,2	2,8	1,9	0,3	0,1	0,4
IV kv	1 979,8	95,3	4,7	2,6	0,4	0,2	1,2	2 651,1	97,3	2,7	1,7	0,3	0,1	0,4
2009 I kv ⁽⁶⁾	2 089,1	95,0	5,0	2,7	0,1	0,4	1,3	2 839,2	97,5	2,5	1,7	0,2	0,1	0,4
Emiteeritud euroalaväliste residentide poolt														
2006	515,3	52,3	47,7	28,8	0,7	0,4	14,5	594,5	38,9	61,1	36,5	4,9	0,8	14,2
2007	582,3	53,9	46,1	27,3	0,7	0,4	14,4	652,2	35,9	64,1	39,3	4,5	0,8	12,6
2008 II kv	664,8	50,3	49,7	30,6	0,7	0,5	14,8	627,4	38,6	61,4	36,9	5,8	0,8	10,4
III kv	645,1	51,1	48,9	30,7	0,8	0,5	14,2	663,4	37,2	62,8	38,1	6,4	0,9	10,5
IV kv	580,8	54,0	46,0	28,6	0,9	0,5	13,3	646,7	39,0	61,0	37,1	6,4	0,8	11,0
2009 I kv ⁽⁶⁾	593,6	51,9	48,1	27,6	0,3	1,6	14,0	622,7	34,4	65,6	38,6	5,9	0,8	15,1

Allikas: EKP.

¹ Rahaloomeasutuste sektor, v.a eurosüsteem; sektorite liigituse aluseks on ESA 95.

² Andmed viitavad euroala muutuvale koosseisule. Täpsem teave on esitatud üldmärkustes.

³ Euroalaväliste residentide puhul tähendab mõiste „rahaloomeasutus“ euroala rahaloomeasutusega sarnast liiki asutust.

⁴ Hõlmab kirjeid, mis on kajastatud euro liikmesriigivääringutes.

2.9 Euroala investeerimisfondide koondbilanss¹

(mld EUR; bilansiline jääk perioodi lõpu seisuga)

1. Varad

	Kokku	Hoised	Väärtpaberid, v.a aktsiad			Aktsiad ja muud omandiväärtpaberid	Investeerimisfondide osakud	Põhivarad	Muud varad
			Kokku	Kuni 1 aasta	Üle 1 aasta				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2007 III kv	5 892,8	358,3	2 015,0	187,0	1 828,0	2 168,5	773,6	180,6	396,6
IV kv	5 781,3	353,4	1 993,4	184,1	1 809,3	2 077,4	784,0	189,1	384,0
2008 I kv	5 160,6	365,5	1 857,8	164,8	1 693,0	1 670,3	719,8	197,1	350,1
II kv	5 015,2	359,3	1 807,2	157,5	1 649,7	1 624,4	690,7	204,9	328,7
III kv	4 713,2	377,1	1 747,3	148,1	1 599,2	1 411,3	641,3	202,8	333,3
IV kv ^(a)	4 242,6	349,7	1 704,3	132,1	1 572,2	1 133,6	566,0	196,3	292,7

2. Kohustused

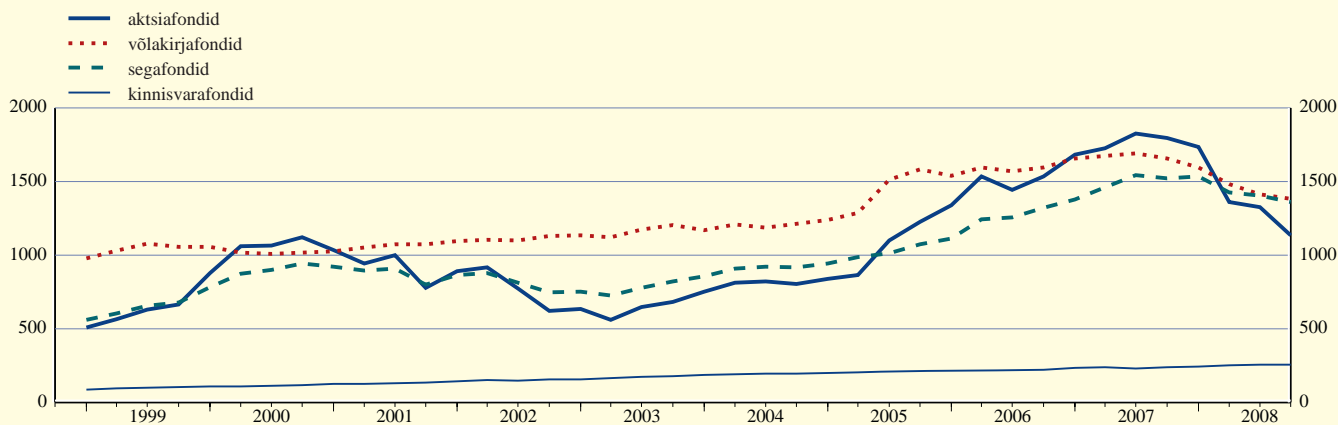
	Kokku	Hoised ja võetud laenu	Investeerimisfondide osakud	Muud kohustused
2007 III kv	5 892,8	78,5	5 496,8	317,5
IV kv	5 781,3	76,8	5 411,5	293,0
2008 I kv	5 160,6	76,4	4 846,6	237,6
II kv	5 015,2	74,8	4 720,9	219,5
III kv	4 713,2	71,0	4 413,4	228,7
IV kv ^(a)	4 242,6	63,7	3 993,8	185,1

3. Investeeringupoliitika ja investori liigi alusel jaotatud varade/kohustuste kogusumma

	Kokku	Investeeringupoliitika alusel jaotatud fondid					Investori liigi alusel jaotatud fondid	
		Aktsiafondid	Võlakirjafondid	Segafondid	Kinnisvarafondid	Muud fondid	Avatud fondid	Kinnised fondid
	1	2	3	4	5	6	7	8
2007 III kv	5 892,8	1 797,1	1 654,6	1 523,2	236,1	681,7	4 468,3	1 424,5
IV kv	5 781,3	1 735,5	1 596,8	1 535,4	244,2	669,4	4 344,6	1 436,7
2008 I kv	5 160,6	1 362,6	1 483,3	1 427,8	249,6	637,4	3 778,1	1 382,5
II kv	5 015,2	1 325,3	1 413,4	1 405,2	256,1	615,3	3 647,1	1 368,1
III kv	4 713,2	1 132,2	1 382,8	1 358,9	253,1	586,2	3 340,9	1 372,3
IV kv ^(a)	4 242,6	908,7	1 339,2	1 210,7	254,1	529,9	2 961,6	1 281,0

J15 Investeeringufondide varad kokku

(mld EUR)

Allikas: EKP.

¹ V.a rahaturufondid. Täpsem teave on esitatud üldmärkustes.

2.10 Investeeringupoliitika ja investori liigi alusel jaotatud euroala investeeringufondide varad

(mln EUR; bilansiline jääk perioodi lõpu seisuga)

1. Fondid investeeringupoliitika alusel

	Kokku 1	Hoiused 2	Väärtpaberid, v.a aktsiad			Aktsiad ja muud omandi- väärtpaberid 6	Investeeringu- fondide osakud 7	Põhivarad 8	Muud varad 9
			Kokku 3	Kuni 1 aasta 4	Üle 1 aasta 5				
Aktsiafondid									
2007 III kv	1 797,1	72,0	68,7	26,7	41,9	1 505,5	82,4	-	68,5
IV kv	1 735,5	58,1	71,8	26,5	45,2	1 464,2	79,5	-	61,9
2008 I kv	1 362,6	51,2	63,0	21,3	41,7	1 130,9	65,7	-	51,7
II kv	1 325,3	54,3	65,0	22,0	43,0	1 088,6	65,7	-	51,6
III kv	1 132,2	48,3	61,3	20,2	41,1	915,2	57,2	-	50,2
IV kv ⁽¹⁾	908,7	36,8	65,7	19,4	46,3	715,8	47,2	-	43,3
Võlakirjafondid									
2007 III kv	1 654,6	109,9	1 318,4	97,0	1 221,5	62,6	53,3	-	110,4
IV kv	1 596,8	116,1	1 273,1	92,7	1 180,4	58,0	49,8	-	99,8
2008 I kv	1 483,3	124,7	1 167,7	80,3	1 087,5	56,8	45,5	-	88,6
II kv	1 413,4	115,9	1 118,4	74,6	1 043,7	57,9	42,7	-	78,5
III kv	1 382,8	128,7	1 073,6	67,9	1 005,6	55,7	41,3	-	83,5
IV kv ⁽¹⁾	1 339,2	120,0	1 042,5	61,1	981,4	60,2	36,3	-	80,2
Segafondid									
2007 III kv	1 523,2	86,2	522,6	46,3	476,3	405,4	345,1	0,5	163,3
IV kv	1 535,4	89,7	547,0	47,3	499,7	393,1	343,6	0,7	161,4
2008 I kv	1 427,8	97,9	528,0	46,4	481,6	339,4	313,9	1,2	147,3
II kv	1 405,2	99,0	519,9	42,6	477,3	341,6	307,9	0,8	135,9
III kv	1 358,9	108,9	512,5	42,2	470,4	312,1	287,3	1,1	137,0
IV kv ⁽¹⁾	1 210,7	110,2	495,3	34,0	461,3	244,0	235,7	1,2	124,3
Kinnisvarafondid									
2007 III kv	236,1	20,7	6,4	1,6	4,8	3,9	13,1	179,2	12,8
IV kv	244,2	19,7	6,0	1,5	4,5	3,4	12,5	187,9	14,7
2008 I kv	249,6	19,9	5,3	1,1	4,2	3,1	11,3	195,4	14,6
II kv	256,1	17,9	5,9	1,1	4,8	3,0	10,1	203,5	15,7
III kv	253,1	18,9	4,7	1,3	3,4	3,0	9,3	201,2	15,9
IV kv ⁽¹⁾	254,1	14,3	4,8	1,1	3,7	14,5	6,8	194,6	19,1

2. Fondid investori liigi alusel

	Kokku 1	Hoiused 2	Väärtpaberid, v.a aktsiad 3	Aktsiad ja muud omandiväärtpaberid 4	Investeeringu- fondide osakud 5	Põhivarad 6	Muud varad 7
2007 III kv	4 468,3	287,9	1 375,7	1 791,2	564,1	142,9	306,4
IV kv	4 344,6	279,9	1 336,9	1 717,4	569,6	149,1	291,8
2008 I kv	3 778,1	277,6	1 218,3	1 362,1	514,2	154,1	251,9
II kv	3 647,1	264,5	1 177,3	1 326,8	485,5	155,0	238,0
III kv	3 340,9	265,1	1 104,8	1 140,6	440,8	152,4	237,2
IV kv ⁽¹⁾	2 961,6	242,8	1 054,5	934,7	381,4	142,8	205,5
Kinnised fondid							
2007 III kv	1 424,5	70,4	639,3	377,3	209,5	37,7	90,2
IV kv	1 436,7	73,4	656,6	360,0	214,5	40,0	92,2
2008 I kv	1 382,5	88,0	639,6	308,1	205,6	43,0	98,2
II kv	1 368,1	94,8	629,9	297,6	205,2	49,9	90,7
III kv	1 372,3	112,0	642,5	270,7	200,5	50,5	96,1
IV kv ⁽¹⁾	1 281,0	106,9	649,8	198,9	184,6	53,5	87,2

Allikas: EKP.

EUROALA KONTOD

3.1 Integreeritud majandus- ja finantskontod institutsionaalsete sektorite kaupa (mld EUR)

Kasutamine	Euroala	Kodu- majapida- mised	Kaupu ja mittefinants- teenuseid pakkuvad ettevõtted	Finants- asutused	Valitsus- sektor	Välismaailm
2008 IV kv						
Väliskonto						
Kaupade ja teenuste eksport						504,1
<i>Kaubandusbilans¹</i>						-7,6
Tulukonto loomine						
Kogulisandväärtus (baashinnad)						
Tootemaksud ilma tootmissubsiidiumideta						
Sisemajanduse koguprodukt (turuhinnad)						
Töötajatele makstav hüviitis	1 190,9	117,4	755,3	59,6	258,6	
Muud maksud ilma tootmissubsiidiumideta	42,1	8,4	23,3	5,0	5,4	
Põhivara kulum	339,2	91,2	193,0	11,2	43,8	
<i>Tegevuse netoülejääk ja segatulu¹</i>	538,3	287,8	227,6	26,4	-3,5	
Esmaste tulude konto jaotamine						
Tegevuse netoülejääk ja segatulu						4,6
Töötajatele makstav hüviitis						
Tootemaksud ilma tootmissubsiidiumideta						
Omanditulu	878,3	57,6	298,0	456,1	66,6	135,6
Intressimaksud	562,2	54,6	95,0	346,1	66,6	85,2
Muu omanditulu	316,1	3,0	203,0	110,0	0,0	50,4
<i>Riiklik netotulu¹</i>	2 010,7	1 679,9	51,1	33,9	245,8	
Tulukonto teisele jaotamine						
Riiklik netotulu						
Sissetuleku, vara jms pealt tasutavad maksud	318,5	252,3	53,2	12,6	0,4	1,4
Sotsiaalkindlustusmaksed	447,0	447,0				1,0
Sotsiaaltoetused, v.a mitterahalised sotsiaaltoetused	438,2	1,4	15,9	28,3	392,5	0,6
Muud jooksevülekanad	204,9	76,3	26,2	50,3	52,0	8,5
Kahjukindlustuspreemiad netoväärtuses	48,1	34,9	11,5	0,9	0,7	1,5
Kahjukindlustusnõuded	48,4			48,4		0,6
Muud	108,4	41,4	14,7	1,0	51,2	6,4
<i>Kasutatav netotulu¹</i>	1 980,4	1 435,6	-14,9	38,1	521,7	
Tulukonto kasutamine						
Kasutatav netotulu						
Lõpptarbimiskulutused	1 836,0	1 315,9			520,1	
Individaalsed tarbimiskulutused	1 627,3	1 315,9			311,4	
Kollektiivsed tarbimiskulutused	208,7				208,7	
Kodumajapidamiste netovara muutuste kohandamine pensionifondide reservis	16,9	0,1	-0,2	17,0	0,0	0,0
<i>Netosääst / jooksev väliskonto¹</i>	144,4	136,5	-14,7	21,1	1,5	24,4
Kapitalikonto						
Netosääst / jooksev väliskonto						
Kapitali kogumahutus	508,0	156,6	257,3	15,4	78,8	
Kapitali kogumahutus põhivarasse	505,4	153,2	258,1	15,3	78,8	
Muutused varudes ja varade soetamises ilma realiseerimiskuludeta	2,6	3,4	-0,8	0,0	0,0	
Põhivara kulum						
Mittetoetud mittefinantsvarade soetamine ilma realiseerimiskuludeta	0,0	-1,9	1,9	0,2	-0,2	0,0
Kapitaliülekanad	56,7	9,4	2,8	3,3	41,2	6,6
Kapitalimaksud	6,0	5,8	0,2	0,0	0,0	0,0
Muud kapitaliülekanad	50,7	3,6	2,6	3,3	41,2	6,6
<i>Netolaenuandmine (+)/-võtmise (-) kapitalikonto arvel¹</i>	-20,6	79,0	-53,9	17,6	-63,2	20,6
Statistiline lahknevus	0,0	18,5	-18,5	0,0	0,0	0,0

Allikad: EKP ja Eurostat.

¹ Tasakaalustavate kirjetega arvutamist on käsitletud tehnilistes märkustes.

3.1 Integreeritud majandus- ja finantskontod institutsionaalsete sektorite kaupa (järg)

(mld EUR)

Ressursid	Euroala	Kodu- majapida- mised	Kaupu ja mittefinants- teenuseid pakkuvad ettevõtted	Finants- asutused	Valitsus- sektor	Välismaailm
2008 IV kv						
Väliskonto						
Kaupade ja teenuste import <i>Kaubandusbilanss</i>						496,5
Tulukonto loomine						
Kogulisandväärtus (baashinnad)	2 110,5	504,8	1 199,2	102,2	304,4	
Tootemaksud ilma tootmissubsiidiumideta	241,1					
Sisemajanduse koguprodukt (turuhinnad) ²	2 351,7					
Töötajatele makstav hüvitis						
Muud maksud ilma tootmissubsiidiumideta						
Põhivara kulum						
<i>Tegevuse netoülejääk ja segatulu</i>						
Esmaste tulude konto jaotamine						
Tegevuse netoülejääk ja segatulu	538,3	287,8	227,6	26,4	-3,5	
Töötajatele makstav hüvitis	1 192,7	1 192,7				2,8
Tootemaksud ilma tootmissubsiidiumideta	290,7				290,7	-7,5
Omanditulu	867,3	257,0	121,5	463,6	25,2	146,6
Intressimaksud	543,8	81,9	50,6	401,1	10,3	103,6
Muu omanditulu	323,4	175,2	70,8	62,5	14,9	43,0
<i>Riiklik netotulu</i>						
Tulukonto teise jaotamine						
Riiklik netotulu	2 010,7	1 679,9	51,1	33,9	245,8	
Sissetuleku, vara jms pealt tasutavad maksud	319,4				319,4	0,4
Sotsiaalkindlustusmaksed	446,9	1,1	17,8	45,9	382,2	1,1
Sotsiaaltoetused, v.a mitterahalised sotsiaaltoetused	435,6	435,6				3,2
Muud jooksevülekaned	176,4	96,0	11,7	49,6	19,1	37,0
Kahjukindlustuspreemiad netoväärtuses	48,4			48,4		1,2
Kahjukindlustusnõuded	47,4	37,0	9,3	0,7	0,3	1,6
Muud	80,6	59,0	2,4	0,5	18,7	34,1
<i>Kasutatav netotulu</i>						
Tulukonto kasutamine						
Kasutatav netotulu	1 980,4	1 435,6	-14,9	38,1	521,7	
Lõpptarbimiskulutused						
Individaalsed tarbimiskulutused						
Kollektiivsed tarbimiskulutused						
Kodumajapidamiste netovara muutuste kohandamine pensionifondide reservis	16,9	16,9				0,0
<i>Netosääst / jooksev väliskonto</i>						
Kapitalikonto						
Netosääst / jooksev väliskonto	144,4	136,5	-14,7	21,1	1,5	24,4
Kapitali kogumahutus						
Kapitali kogumahutus põhivarasse						
Muutused varudes ja varade soetamises ilma realiseerimiskuludeta						
Põhivara kulum	339,2	91,2	193,0	11,2	43,8	
Mittetoetud mittefinantsvarade soetamine ilma realiseerimiskuludeta						
Kapitaliülekaned	60,5	15,4	29,8	4,1	11,2	2,8
Kapitalimaksud	6,0				6,0	0,0
Muud kapitaliülekaned	54,5	15,4	29,8	4,1	5,2	2,8
<i>Netolaenuandmine (+)/-võtmine (-) kapitalikonto arvel</i>						
Statistiline lahknevus						

Allikad: EKP ja Eurostat.

² Sisemajanduse koguprodukt on kõigi sisemajandussektorite kogulisandväärtus, millele on liidetud toodete pealt tasutavad netomaksud (maksud ilma subsiidiumideta).

3.1 Integreeritud majandus- ja finantskontod institutsionaalsete sektorite kaupa (järg)

(mld EUR)

Varad	Euroola	Kodu- majapidamised	Kaupu ja mittefinants- teenuseid pakkuvad ettevõtted	Rahaloome- asutused	Muud finants- vahendajad	Kindlustus- selsid ja pensioni- fondid	Valitsus- sektor	Välismaailm
2008 IV kv								
Algbilanss, finantsvarad								
Finantsvarad kokku		16 877,0	14 668,4	23 703,7	10 013,8	6 117,4	2 950,0	15 381,0
Rahakuld ja Rahvusvahelise Valuutafondi arvestusühikud				221,5				
Sularaha ja hoised		5 910,6	1 806,9	2 572,0	1 707,6	838,3	572,8	4 491,2
Lühiajalised võlaväärtpaberid		70,7	90,4	139,9	382,2	346,7	26,7	743,8
Pikaajalised võlaväärtpaberid		1 275,6	198,4	3 974,9	1 748,8	2 010,8	281,6	2 924,7
Laenud		64,6	2 516,2	12 867,3	1 958,4	357,7	384,1	1 798,9
<i>neist pikaajalised</i>		47,5	1 358,5	9 644,5	1 542,4	290,5		
Aktsiad ja muud omandiväärtpaberid		4 093,8	6 923,8	1 810,7	3 999,4	2 110,1	1 146,5	4 719,9
Noteeritud aktsiad		736,3	1 522,8	562,2	1 848,6	535,4	311,4	
Noteerimata aktsiad ja muud omandiväärtpaberid		1 935,6	5 056,0	1 009,6	1 543,7	465,6	697,1	
Avatud investeerimisfondide osakud		1 421,9	344,9	238,9	607,1	1 109,1	137,9	
Kindlustustehniline reserv		5 210,5	141,3	2,1	0,0	141,4	3,4	155,0
Muud debitoorseid võlgnevused ja tuletisinstrumentid		251,2	2 991,4	2 115,4	217,4	312,4	534,9	547,4
<i>Netofinantsvara</i>								
Finantskonto, tehingud finantsvaradega								
Tehingud finantsvaradega kokku		127,8	191,0	90,2	-58,5	70,0	255,7	-313,4
Rahakuld ja Rahvusvahelise Valuutafondi arvestusühikud				-0,8				0,8
Sularaha ja hoised		215,9	13,1	-186,0	37,0	38,0	58,7	-323,1
Lühiajalised võlaväärtpaberid		-10,9	10,3	15,8	-52,4	-4,4	10,5	85,8
Pikaajalised võlaväärtpaberid		-26,7	27,8	165,9	-77,7	-1,6	35,1	-9,3
Laenud		-0,6	71,5	-121,8	68,8	5,7	69,6	-8,5
<i>neist pikaajalised</i>		-0,6	20,7	11,5	49,6	-2,2	38,4	
Aktsiad ja muud omandiväärtpaberid		-63,7	89,5	-68,9	-14,1	29,5	42,0	-62,7
Noteeritud aktsiad		-22,2	14,7	-31,6	15,1	-6,6	3,2	
Noteerimata aktsiad ja muud omandiväärtpaberid		7,2	88,3	-24,2	11,9	14,8	45,8	
Avatud investeerimisfondide osakud		-48,7	-13,6	-13,0	-41,1	21,3	-7,0	
Kindlustustehniline reserv		21,6	-0,3	0,0	0,0	0,7	0,0	-2,3
Muud debitoorseid võlgnevused ja tuletisinstrumentid		-7,9	-20,9	286,0	-20,1	2,1	39,7	5,7
<i>Tehingutest tulenevad muutused netofinantsvaras</i>								
Muud muutused finantskontos, finantsvarades								
Muud muutused finantsvarades kokku		-552,5	-823,1	-109,9	-488,9	-174,0	-21,4	-203,8
Rahakuld ja Rahvusvahelise Valuutafondi arvestusühikud				1,1				
Sularaha ja hoised		4,7	7,4	-7,4	51,5	-1,2	-1,8	-1,2
Lühiajalised võlaväärtpaberid		-1,4	-3,5	-0,1	2,2	0,0	0,0	6,1
Pikaajalised võlaväärtpaberid		-38,0	-9,7	92,3	21,1	25,5	4,4	71,0
Laenud		-0,2	-8,5	-14,9	-5,2	2,7	0,0	11,4
<i>neist pikaajalised</i>		-0,2	-3,6	-14,6	2,5	0,7	0,2	
Aktsiad ja muud omandiväärtpaberid		-441,9	-866,5	-118,9	-563,6	-201,7	-22,1	-259,7
Noteeritud aktsiad		-123,8	-412,1	-54,6	-346,9	-102,2	-51,4	
Noteerimata aktsiad ja muud omandiväärtpaberid		-257,7	-427,5	-62,7	-183,0	-31,3	39,3	
Avatud investeerimisfondide osakud		-60,4	-26,9	-1,6	-33,7	-68,1	-10,0	
Kindlustustehniline reserv		-75,7	-0,2	0,0	0,0	0,1	0,0	-0,8
Muud debitoorseid võlgnevused ja tuletisinstrumentid		0,0	57,7	-62,0	5,1	0,5	-2,0	-30,4
<i>Muud muutused netofinantsvaras</i>								
Lõppbilanss, finantsvarad								
Finantsvarad kokku		16 452,2	14 036,3	23 684,0	9 466,5	6 013,4	3 184,3	14 862,9
Rahakuld ja Rahvusvahelise Valuutafondi arvestusühikud				221,8				
Sularaha ja hoised		6 131,2	1 827,4	2 378,7	1 796,1	875,1	629,8	4 166,9
Lühiajalised võlaväärtpaberid		58,4	97,2	155,6	332,0	342,3	37,3	835,7
Pikaajalised võlaväärtpaberid		1 210,9	216,6	4 233,0	1 692,2	2 034,7	321,1	2 986,4
Laenud		63,8	2 579,2	12 730,6	2 022,0	366,1	453,7	1 801,8
<i>neist pikaajalised</i>		46,7	1 375,6	9 641,4	1 594,4	289,0	365,6	
Aktsiad ja muud omandiväärtpaberid		3 588,3	6 146,8	1 622,8	3 421,8	1 938,0	1 166,3	4 397,5
Noteeritud aktsiad		590,3	1 125,4	476,0	1 516,8	426,6	263,2	
Noteerimata aktsiad ja muud omandiväärtpaberid		1 685,0	4 716,9	922,6	1 372,7	449,1	782,2	
Avatud investeerimisfondide osakud		1 312,9	304,4	224,3	532,3	1 062,3	121,0	
Kindlustustehniline reserv		5 156,4	140,9	2,1	0,0	142,2	3,4	151,9
Muud debitoorseid võlgnevused ja tuletisinstrumentid		243,3	3 028,2	2 339,4	202,4	315,0	572,6	522,7
<i>Netofinantsvara</i>								

Allikas: EKP.

3.1 Integreeritud majandus- ja finantskontod institutsionaalsete sektorite kaupa (järg)

(mld EUR)

Kohustused	Euroala	Kodumajapidamised	Kaup ja mittefinants-teenuseid pakkuvad ettevõtted	Rahaloomeasutused	Muud finantsvahendajad	Kindlustuseltsid ja pensionifondid	Valitsussektor	Välismaailm
2008 IV kv								
Algbilanss, kohustused								
Kohustused kokku		6 235,0	22 913,6	23 253,3	9 841,8	6 302,6	6 992,7	13 950,7
Rahakuld ja Rahvusvahelise Valuutafondi arvestusühikud								
Sularaha ja hoised			25,3	14 749,9	33,7	1,9	233,9	2 854,6
Lühiajalised võlaväärtpaberid			277,5	384,6	128,9	9,4	710,6	289,4
Pikaajalised võlaväärtpaberid			434,4	2 839,5	1 977,6	27,2	4 461,8	2 674,1
Laenud		5 572,1	8 018,8		1 867,3	206,6	1 227,5	3 054,7
<i>neist pikaajalised</i>		5 240,8	5 435,2		837,9	74,6	1 031,4	.
Aktsiad ja muud omandiväärtpaberid			11 250,0	2 840,9	5 638,5	550,2	5,1	4 519,5
Noteeritud aktsiad			3 437,6	609,3	176,0	212,9	0,0	.
Noteerimata aktsiad ja muud omandiväärtpaberid			7 812,4	1 072,6	1 044,2	336,5	5,1	.
Avatud investeerimisfondide osakud				1 159,0	4 418,3			.
Kindlustustehniline reserv		33,5	328,8	58,8	0,6	5 231,6	0,5	.
Muud kreditoorsed võlgnevused ja tuletisinstrumendid		629,5	2 578,7	2 379,7	195,2	275,6	353,2	558,3
<i>Netofinantsvara¹</i>	-1 208,8	10 642,0	-8 245,1	450,3	171,9	-185,1	-4 042,7	
Finantskonto, kohustustega seotud tehingud								
Kohustustega seotud tehingud kokku		30,3	263,5	97,8	-47,2	33,6	318,9	-334,0
Rahakuld ja Rahvusvahelise Valuutafondi arvestusühikud								
Sularaha ja hoised			0,8	44,4	1,6	0,0	19,8	-212,8
Lühiajalised võlaväärtpaberid			7,0	-58,9	-4,0	1,5	136,7	-27,5
Pikaajalised võlaväärtpaberid			7,4	-93,1	162,5	5,0	89,2	-57,7
Laenud		35,8	134,5		-70,0	2,8	26,3	-44,5
<i>neist pikaajalised</i>		34,8	113,8		-28,9	-2,4	38,5	.
Aktsiad ja muud omandiväärtpaberid			88,5	-7,9	-136,0	6,4	0,0	0,7
Noteeritud aktsiad			7,4	10,9	10,4	0,7	0,0	.
Noteerimata aktsiad ja muud omandiväärtpaberid			81,0	-5,2	43,9	5,6	0,0	.
Avatud investeerimisfondide osakud				-13,6	-190,3			.
Kindlustustehniline reserv		0,1	-0,1	3,6	0,0	16,2	0,0	.
Muud kreditoorsed võlgnevused ja tuletisinstrumendid		-5,6	25,4	209,5	-1,2	1,8	47,0	7,7
<i>Tehingutest tulenevad muutused netofinantsvaras¹</i>	-20,6	97,5	-72,4	-7,6	-11,2	36,4	-63,2	20,6
Muud muutused kontos, kohustustes								
Muud muutused kohustustes kokku		4,8	-1 152,1	-361,8	-435,2	-177,6	133,3	-385,9
Rahakuld ja Rahvusvahelise Valuutafondi arvestusühikud								
Sularaha ja hoised			0,0	47,5	0,0	0,0	0,0	4,6
Lühiajalised võlaväärtpaberid			-2,4	2,3	-1,0	0,0	-0,9	5,3
Pikaajalised võlaväärtpaberid			8,4	7,4	22,6	0,0	141,1	-12,9
Laenud		4,6	14,5		-27,2	3,4	0,0	-9,9
<i>neist pikaajalised</i>		4,6	-0,8		-23,4	-0,2	-0,4	.
Aktsiad ja muud omandiväärtpaberid			-1 203,9	-385,9	-441,8	-66,5	-0,8	-375,4
Noteeritud aktsiad			-601,1	-245,1	-74,6	-48,5	0,0	.
Noteerimata aktsiad ja muud omandiväärtpaberid			-602,8	-146,9	-69,0	-18,0	-0,8	.
Avatud investeerimisfondide osakud				6,1	-298,2			.
Kindlustustehniline reserv		0,0	0,0	0,0	0,0	-76,7	0,0	.
Muud kreditoorsed võlgnevused ja tuletisinstrumendid		0,2	31,3	-33,3	12,3	-37,9	-6,1	2,4
<i>Muud muutused netofinantsvaras¹</i>	-181,0	-557,3	329,0	251,9	-53,7	3,6	-154,6	182,1
Lõppbilanss, kohustused								
Kohustused kokku		6 270,0	22 024,9	22 989,3	9 359,4	6 158,5	7 444,9	13 230,8
Rahakuld ja Rahvusvahelise Valuutafondi arvestusühikud								
Sularaha ja hoised			26,1	14 841,9	35,3	1,9	253,7	2 646,4
Lühiajalised võlaväärtpaberid			282,1	328,0	123,9	10,9	846,4	267,3
Pikaajalised võlaväärtpaberid			450,3	2 753,9	2 162,7	32,3	4 692,1	2 603,6
Laenud		5 612,4	8 167,8		1 770,0	212,8	1 253,9	3 000,3
<i>neist pikaajalised</i>		5 280,2	5 548,2		785,7	72,0	1 069,6	.
Aktsiad ja muud omandiväärtpaberid			10 134,5	2 447,1	5 060,7	490,0	4,3	4 144,8
Noteeritud aktsiad			2 843,9	375,1	111,9	165,2	0,0	.
Noteerimata aktsiad ja muud omandiväärtpaberid			7 290,6	920,5	1 019,1	324,0	4,3	.
Avatud investeerimisfondide osakud				1 151,5	3 929,8			.
Kindlustustehniline reserv		33,6	328,7	62,4	0,6	5 171,1	0,5	.
Muud kreditoorsed võlgnevused ja tuletisinstrumendid		624,0	2 635,4	2 555,9	206,2	239,6	394,0	568,4
<i>Netofinantsvara¹</i>	-1 410,3	10 182,2	-7 988,5	694,7	107,0	-145,1	-4 260,6	

Allikas: EKP.

3.2 Euroala mittefinantskontod

(mld EUR; nelja kvartali kumuleeritud summad)

Kasutamine	2004	2005	2006	2007 I kv – 2007 IV kv	2007 II kv – 2008 I kv	2007 III kv – 2008 II kv	2007 IV kv – 2008 III kv	2008 I kv – 2008 IV kv
Tulukonto loomine								
Kogulisandväärtes (baashinnad)								
Tootemaksud ilma tootmissubsiidiumideta								
Sisemajanduse koguprodukt (turuhinnad)								
Töötajatele makstav hüvitis	3 777,3	3 891,5	4 050,9	4 231,0	4 279,8	4 328,4	4 373,1	4 407,5
Muud maksud ilma tootmissubsiidiumideta	122,9	130,0	129,3	137,9	137,9	137,4	138,1	136,3
Põhivara kulum	1 123,9	1 177,7	1 234,8	1 299,3	1 311,2	1 323,5	1 335,4	1 347,2
<i>Tegevuse netoülejääk ja segatulu¹</i>	1 991,4	2 062,1	2 172,7	2 304,2	2 331,8	2 368,8	2 381,0	2 363,6
Esmaste tulude konto jaotamine								
Tegevuse netoülejääk ja segatulu								
Töötajatele makstav hüvitis								
Tootemaksud ilma tootmissubsiidiumideta								
Omanditulu	2 367,1	2 608,5	3 022,3	3 527,0	3 621,2	3 715,3	3 802,4	3 817,3
Intressimaksud	1 250,3	1 342,8	1 635,4	2 002,2	2 083,2	2 158,1	2 231,6	2 257,6
Muu omanditulu	1 116,8	1 265,6	1 386,9	1 524,8	1 538,0	1 557,2	1 570,8	1 559,7
<i>Riiklik netotulu¹</i>	6 694,2	6 939,1	7 275,5	7 639,6	7 705,1	7 769,7	7 821,9	7 818,1
Tulukonto teisene jaotamine								
Riiklik netotulu								
Sissetuleku, vara jms pealt tasutavad maksud	883,7	933,3	1 025,2	1 108,5	1 124,7	1 135,8	1 137,3	1 118,9
Sotsiaalkindlustusmaksed	1 430,0	1 472,4	1 534,7	1 594,4	1 610,2	1 626,4	1 643,6	1 658,6
Sotsiaaltoetused, v.a mitterahalised sotsiaaltoetused	1 455,9	1 499,8	1 550,2	1 594,3	1 607,4	1 622,3	1 641,2	1 658,1
Muud jooksevülekanded	685,1	707,3	715,5	741,6	750,5	757,4	759,1	767,0
Kahjukindlustuspreemiad netoväärtuses	178,1	178,4	177,4	182,7	183,2	184,6	185,1	185,8
Kahjukindlustusnõuded	178,7	179,3	177,5	182,1	182,6	184,2	184,9	186,2
Muud	328,4	349,6	360,5	376,7	384,7	388,6	389,2	394,9
<i>Kasutatav netotulu¹</i>	6 618,4	6 852,2	7 184,1	7 546,2	7 606,7	7 670,2	7 725,2	7 717,2
Tulukonto kasutamine								
Kasutatav netotulu								
Lõpptarbimiskulutused	6 084,6	6 327,4	6 594,0	6 845,0	6 913,6	6 989,0	7 061,8	7 101,7
Individaalsed tarbimiskulutused	5 438,4	5 666,3	5 915,1	6 140,8	6 202,9	6 268,2	6 332,6	6 363,9
Kollektiivsed tarbimiskulutused	646,2	661,1	678,9	704,2	710,7	720,7	729,2	737,9
Kodumajapidamiste netovara muutuste kohandamine								
pensionifondide reservis	58,0	60,4	59,0	59,4	60,5	63,2	65,4	66,0
<i>Netosääst¹</i>	534,0	525,1	590,3	701,4	693,3	681,4	663,5	615,7
Kapitalikonto								
Netosääst								
Kapitali kogumahutus	1 614,4	1 705,0	1 857,5	1 994,0	2 020,0	2 047,7	2 069,2	2 062,7
Kapitali kogumahutus põhivarasse	1 603,2	1 699,0	1 844,5	1 974,5	1 995,5	2 021,7	2 038,1	2 022,0
Muutused varudes ja varade soetamises ilma realiseerimiskuludeta	11,2	6,0	13,0	19,5	24,5	26,0	31,1	40,8
Põhivara kulum								
Mittetoetud mittefinantsvarade soetamine ilma realiseerimiskuludeta	-1,1	-0,1	0,5	-0,1	0,0	0,3	0,3	0,3
Kapitaliülekanded	174,6	181,9	174,7	166,6	166,8	170,6	163,5	162,4
Kapitalimaksud	29,9	24,4	22,5	23,8	23,4	23,6	23,9	23,6
Muud kapitaliülekanded	144,7	157,5	152,1	142,9	143,4	147,0	139,6	138,8
<i>Netolaenuandmine (+)/-võtmine (-) kapitalikonto arvel¹</i>	60,6	11,2	-18,3	21,0	-1,0	-27,8	-56,3	-87,4

Allikad: EKP ja Eurostat.

¹ Tasakaalustavate kirjete arvutamist on käsitletud tehnilistes märkustes.

3.2 Euroala mittefinantskontod (järg)

(mld EUR; nelja kvartali kumuleeritud summad)

Ressursid	2004	2005	2006	2007 I kv – 2007 IV kv	2007 II kv – 2008 I kv	2007 III kv – 2008 II kv	2007 IV kv – 2008 III kv	2008 I kv – 2008 IV kv
Tulukonto loomine								
Kogulisandväärtes (baashinnad)	7 015,5	7 261,3	7 587,6	7 972,3	8 060,8	8 158,1	8 227,7	8 254,6
Tootemaksud ilma tootmissubsiidiumideta	797,4	841,1	910,4	953,8	954,2	951,0	949,7	944,8
Sisemajanduse koguprodukt (turuhinnad) ²	7 812,9	8 102,4	8 498,0	8 926,1	9 015,0	9 109,1	9 177,4	9 199,4
Töötajatele makstav hüvitis								
Muud maksud ilma tootmissubsiidiumideta								
Põhivara kulum								
<i>Tegevuse netoülejäak ja segatulu</i>								
Esmaste tulude konto jaotamine								
Tegevuse netoülejäak ja segatulu	1 991,4	2 062,1	2 172,7	2 304,2	2 331,8	2 368,8	2 381,0	2 363,6
Töötajatele makstav hüvitis	3 784,8	3 897,9	4 057,4	4 238,0	4 287,2	4 335,7	4 380,4	4 414,6
Tootemaksud ilma tootmissubsiidiumideta	934,9	983,8	1 050,8	1 098,3	1 097,1	1 093,3	1 093,0	1 085,9
Omanditulu	2 350,3	2 603,7	3 017,0	3 526,1	3 610,1	3 687,2	3 769,9	3 771,3
Intressimaksud	1 217,0	1 315,8	1 608,8	1 964,4	2 036,6	2 103,2	2 172,4	2 192,2
Muu omanditulu	1 133,3	1 287,9	1 408,1	1 561,7	1 573,5	1 584,0	1 597,5	1 579,1
<i>Riiklik netotulu</i>								
Tulukonto teisene jaotamine								
Riiklik netotulu	6 694,2	6 939,1	7 275,5	7 639,6	7 705,1	7 769,7	7 821,9	7 818,1
Sissetuleku, vara jms pealt tasutavad maksud	886,8	937,1	1 030,1	1 116,1	1 132,1	1 143,4	1 144,8	1 126,6
Sotsiaalkindlustusmaksed	1 429,1	1 471,7	1 533,9	1 593,6	1 609,3	1 625,5	1 642,8	1 657,8
Sotsiaaltoetused, v.a mitterahalised sotsiaaltoetused	1 448,2	1 492,0	1 541,9	1 584,9	1 597,9	1 612,7	1 631,7	1 648,3
Muud jooksevülekanded	614,7	625,2	628,1	650,7	655,1	660,8	665,3	669,0
Kahjukindlustuspreemiad netoväärtuses	178,7	179,3	177,5	182,1	182,6	184,2	184,9	186,2
Kahjukindlustusnõuded	176,0	177,0	174,7	179,8	180,3	181,6	182,0	182,8
Muud	260,1	268,9	275,8	288,8	292,2	295,0	298,5	300,0
<i>Kasutatav netotulu</i>								
Tulukonto kasutamine								
Kasutatav netotulu	6 618,4	6 852,2	7 184,1	7 546,2	7 606,7	7 670,2	7 725,2	7 717,2
Lõpptarbimiskulutused								
Individaalsed tarbimiskulutused								
Kollektiivsed tarbimiskulutused								
Kodumajapidamiste netovara muutuste kohandamine								
pensionifondide reservis	58,2	60,7	59,3	59,6	60,7	63,4	65,6	66,1
<i>Netosääst</i>								
Kapitalikonto								
Netosääst	534,0	525,1	590,3	701,4	693,3	681,4	663,5	615,7
Kapitali kogumahutus								
Kapitali kogumahutus põhivarasse								
Muutused varudes ja varade soetamises ilma realiseerimiskuludeta								
Põhivara kulum	1 123,9	1 177,7	1 234,8	1 299,3	1 311,2	1 323,5	1 335,4	1 347,2
Mittetoodetud mittefinantsvarade soetamine ilma realiseerimiskuludeta								
Kapitaliülelekanded	190,7	195,2	189,3	180,8	181,3	185,9	177,8	175,2
Kapitalimaksud	29,9	24,4	22,5	23,8	23,4	23,6	23,9	23,6
Muud kapitaliülelekanded	160,8	170,8	166,7	157,1	158,0	162,3	153,9	151,6
<i>Netolaenuandmine (+)/-võtmine (-) kapitalikonto arvel</i>								

Allikad: EKP ja Eurostat.

² Sisemajanduse koguprodukt võrdub kõigi sisemajandussektorite kogulisandväärtusega, millele on liidetud toodete pealt tasutavad netomaksud (maksud ilma subsiidiumideta).

3.3 Kodumajapidamised

(mln EUR; nelja kvartali kumuleeritud vood; bilansiline jääk perioodi lõpu seisuga)

	2004	2005	2006	2007 I kv – 2007 IV kv	2007 II kv – 2008 I kv	2007 III kv – 2008 II kv	2007 IV kv – 2008 III kv	2008 I kv – 2008 IV kv
Tulu, sääst ja muutused netovaras								
Töötajatele makstav hüvitis (+)	3 784,8	3 897,9	4 057,4	4 238,0	4 287,2	4 335,7	4 380,4	4 414,6
Tegevuse koguülejäak ja segatulu (+)	1 270,5	1 322,0	1 398,3	1 480,4	1 500,5	1 520,4	1 536,4	1 545,2
Saadaolevad intressid (+)	233,3	229,8	266,4	302,0	311,0	321,1	330,4	332,2
Tasumisele kuuluvad intressid (-)	126,2	130,5	164,5	208,6	215,6	222,4	228,7	227,2
Muu saadaolev omanditulu (+)	667,1	716,3	758,0	797,1	799,3	802,9	807,3	797,3
Muu tasumisele kuuluv omanditulu (-)	9,2	9,5	9,6	9,9	9,9	10,1	9,9	9,8
Sissetuleku ja vara pealt tasutavad maksud (-)	707,3	739,8	792,7	851,5	865,5	879,0	885,8	887,5
Sotsiaalkindlustusmaksed (netosumma) (-)	1 426,3	1 468,4	1 530,6	1 590,2	1 605,9	1 622,3	1 639,4	1 654,5
Sotsiaaltoetused (netosumma) (+)	1 443,3	1 486,8	1 536,5	1 579,3	1 592,3	1 607,1	1 626,1	1 642,7
Saadaolevad jooksevülekanded (netosumma) (+)	63,4	66,0	66,1	69,1	69,0	72,0	73,5	74,4
= Kasutatav kogutulu	5 193,4	5 370,7	5 585,1	5 805,8	5 862,3	5 925,5	5 990,2	6 027,4
Lõpptarbijakulutused (-)	4 489,8	4 669,5	4 869,9	5 053,2	5 105,3	5 155,9	5 208,2	5 226,8
Muutused pensionifondide netovaras (+)	57,8	60,3	58,9	59,6	60,6	63,2	65,2	65,6
= Kogusääst	761,4	761,6	774,2	812,3	817,7	832,8	847,2	866,2
Põhivara kulum (-)	301,5	317,2	334,5	352,7	355,7	359,1	361,6	363,5
Saadaolevad kapitaliülekanded (netosumma) (+)	18,4	24,1	22,5	15,5	16,0	17,0	17,3	17,2
Muud muutused netovaras ¹ (+)	323,8	531,5	556,9	-3,2	-771,6	-1 156,7	-1 382,2	-1 901,1
= Muutused netovaras¹	802,1	999,9	1 019,0	472,0	-293,6	-665,9	-879,4	-1 381,1
Investeeringud, finantseerimine ja muutused netovaras								
Mittefinantsvarade soetamine (+)	513,1	543,7	599,0	634,0	637,9	637,9	637,4	632,2
Põhivara kulum (neto) (-)	301,5	317,2	334,5	352,7	355,7	359,1	361,6	363,5
Finantsinvesteeringute peamised kirjed (+)								
Lühiajalised varad	214,3	206,2	305,8	422,1	444,8	422,7	427,8	435,7
Sularaha ja hoiused	212,7	246,9	284,1	349,4	385,0	386,4	391,5	436,8
Rahaturufondide osakud	-7,1	-20,2	0,9	40,0	34,0	10,5	13,5	-9,6
Võlaväärtpaberid ²	8,7	-20,5	20,9	32,7	25,8	25,8	22,8	8,5
Pikaajalised varad	336,5	421,7	347,5	188,1	121,1	129,9	72,7	12,2
Hoiused	28,5	-4,8	0,8	-26,5	-35,6	-36,6	-40,2	-30,3
Võlaväärtpaberid	64,8	1,1	74,2	9,0	29,2	63,2	65,5	20,8
Aktsiad ja muud omandiväärtpaberid	-9,4	132,5	-38,8	-61,6	-119,4	-122,1	-161,4	-152,5
Noteeritud ja noteerimata aktsiad ning muud omandiväärtpaberid	-18,9	66,0	-14,0	12,1	-18,2	-7,2	-20,4	-10,0
Avatud investimisfondide osakud	9,5	66,5	-24,8	-73,7	-101,2	-114,9	-141,0	-142,5
Elukindlustuse ja pensionifondide reservid	252,7	292,9	311,3	267,2	246,9	225,4	208,8	174,2
Finantseerimise peamised kirjed (-)								
Laenud	307,6	390,6	392,8	346,5	313,7	284,8	247,5	196,1
neist euroala rahaloomeasutustelt	277,8	358,5	347,4	281,5	249,1	196,5	181,0	78,9
Muud muutused finantsvarades (+)								
Aktsiad ja muud omandiväärtpaberid	281,7	448,4	505,6	-27,9	-694,8	-1 018,9	-1 112,5	-1 498,7
Elukindlustuse ja pensionifondide reservid	48,9	105,5	54,7	-2,0	-79,9	-127,9	-176,4	-244,1
Ülejäänud netovood (+)	16,6	-17,7	-66,3	-43,2	-53,3	-65,8	-119,1	-158,8
= Muutused netovaras¹	802,1	999,9	1 019,0	472,0	-293,6	-665,9	-879,4	-1 381,1
Bilanss								
Finantsvarad (+)								
Lühiajalised varad	4 271,5	4 486,3	4 748,0	5 208,5	5 362,0	5 483,0	5 539,3	5 712,6
Sularaha ja hoiused	3 925,6	4 174,1	4 454,2	4 844,2	4 937,2	5 055,3	5 104,9	5 313,7
Rahaturufondide osakud	309,9	296,4	257,6	296,0	347,0	346,5	348,7	327,4
Võlaväärtpaberid ²	36,1	15,9	36,2	68,3	77,9	81,2	85,7	71,5
Pikaajalised varad	9 919,9	10 921,0	11 878,2	12 004,2	11 349,8	11 087,5	10 669,2	10 082,4
Hoiused	893,9	944,8	945,1	882,5	829,0	818,8	805,6	817,5
Võlaväärtpaberid	1 218,9	1 196,6	1 281,1	1 292,5	1 315,0	1 301,0	1 260,6	1 197,8
Aktsiad ja muud omandiväärtpaberid	3 960,4	4 534,5	5 041,0	4 953,2	4 350,3	4 093,0	3 745,2	3 260,8
Noteeritud ja noteerimata aktsiad ning muud omandiväärtpaberid	2 784,2	3 190,3	3 622,5	3 578,1	3 145,1	2 941,5	2 671,9	2 275,4
Avatud investimisfondide osakud	1 176,2	1 344,2	1 418,5	1 375,1	1 205,2	1 151,5	1 073,3	985,4
Elukindlustuse ja pensionifondide reservid	3 846,7	4 245,1	4 611,0	4 876,1	4 855,6	4 874,7	4 857,7	4 806,2
Ülejäänud netovood (+)	121,5	87,8	64,1	23,0	6,8	1,8	5,6	-0,4
Kohustused (-)								
Laenud	4 293,6	4 692,1	5 081,7	5 415,5	5 458,3	5 521,4	5 572,1	5 612,4
neist euroala rahaloomeasutustelt	3 812,5	4 201,0	4 545,1	4 814,6	4 850,2	4 875,6	4 926,2	4 888,3
= Netofinantsvara	10 019,3	10 803,0	11 608,6	11 820,2	11 260,4	11 050,9	10 642,0	10 182,2

Allikad: EKP ja Eurostat.

¹ V.a muutused netoväärtes, mis on tingitud muudest mittefinantsvarade muutustest (nt elamukinnisvara ümberhindamine).

² Rahaloomeasutuste väljastatud kuni kaheaastase tähtajaga väärtpaberid ja muude sektorite väljastatud kuni üheaastase tähtajaga väärtpaberid.

3.4 Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvad ettevõtted

(mld EUR; nelja kvartali kumuleeritud vood; bilansiline jääk perioodi lõpu seisuga)

	2004	2005	2006	2007 I kv – 2007 IV kv	2007 II kv – 2008 I kv	2007 III kv – 2008 II kv	2007 IV kv – 2008 III kv	2008 I kv – 2008 IV kv
Tulu ja säästud								
Kogulisandväärtus (baashinnad) (+)	4 017,0	4 156,5	4 353,6	4 591,2	4 642,9	4 699,1	4 737,0	4 737,7
Töötajatele makstav hüvitis (-)	2 397,6	2 469,6	2 580,2	2 705,0	2 739,5	2 769,2	2 798,2	2 818,3
Muud maksud ilma tootmissubsiidiumideta (-)	65,7	73,1	75,6	81,7	82,6	82,6	83,8	82,5
= Tegevuse kogutulejääk (+)	1 553,8	1 613,7	1 697,9	1 804,5	1 820,8	1 847,2	1 855,1	1 836,9
Põhivara kulum (-)	636,9	667,3	698,0	735,5	742,7	750,0	757,6	765,8
= Tegevuse netotulejääk (+)	916,9	946,5	999,9	1 069,0	1 078,1	1 097,2	1 097,4	1 071,1
Saadaolev omanditulu (+)	376,8	440,7	497,3	567,4	571,8	573,2	580,0	579,7
Saadaolevad intressid	125,1	136,1	158,3	184,4	190,3	195,7	199,1	201,1
Muu saadaolev omanditulu	251,8	304,6	339,1	382,9	381,5	377,4	380,9	378,5
Tasumisele kuuluv intress ja rendihind (-)	226,4	236,4	278,8	332,6	347,5	361,3	375,3	386,1
= Ettevõtlustulu (neto) (+)	1 067,4	1 150,8	1 218,4	1 303,8	1 302,3	1 309,1	1 302,1	1 264,7
Jaotatud tulu (-)	773,7	876,9	945,8	1 007,1	1 015,7	1 022,0	1 030,2	1 012,9
Sissetuleku ja vara eest tasumisele kuuluvad maksud (-)	135,4	148,6	187,6	208,8	210,2	208,4	203,6	185,4
Saadaolevad sotsiaalkindlustusmaksed (+)	73,5	72,7	77,1	66,8	66,2	66,4	67,0	67,7
Tasumisele kuuluvad sotsiaaltoetused (-)	60,4	60,6	62,5	64,4	64,7	64,3	64,1	63,9
Muud tasumisele kuuluvad ülekanded (netosumma) (-)	59,9	61,6	64,4	55,0	55,0	56,7	56,7	56,3
= Netosääst	111,4	75,7	35,2	35,3	22,9	24,0	14,5	13,8
Investeeringimine, finantseerimine ja säästmine								
Mittefinantsvarade netosootamine (+)	226,3	253,7	304,4	356,3	367,8	381,2	391,8	374,7
Kapitali kogumahutus põhivarasse (+)	856,5	913,5	986,2	1 069,7	1 084,4	1 103,0	1 117,1	1 102,1
Põhivara kulum (-)	636,9	667,3	698,0	735,5	742,7	750,0	757,6	765,8
Muude mittefinantsvarade netosootamine (+)	6,6	7,4	16,1	22,1	26,1	28,2	32,3	38,3
Finantsinvesteeringute peamised kirjed (+)								
Lühiajalised varad	104,0	128,2	164,1	161,8	163,7	124,1	95,4	52,7
Sularaha ja hoiused	89,2	113,6	146,2	154,9	127,8	116,4	90,2	17,2
Rahaturufondide osakud	16,1	8,3	2,6	-18,1	-10,0	-9,3	7,9	31,5
Võlaväärtpaberid ¹	-1,3	6,2	15,4	24,9	45,9	16,9	-2,7	3,9
Pikaajalised varad	209,3	378,7	490,2	466,5	504,8	500,2	545,8	657,4
Hoiused	-10,0	32,3	29,3	26,1	5,9	-22,4	8,6	16,1
Võlaväärtpaberid	-48,8	-34,2	-4,7	-48,5	-84,4	-103,5	-59,0	-31,5
Aktsiad ja muud omandiväärtpaberid	200,2	244,2	259,6	315,8	354,4	370,4	346,6	364,2
Muud, enamasti kontsernisiseseid laenuid	67,9	136,4	206,0	173,1	228,9	255,7	249,6	308,5
Ülejäänud netovarad (+)	48,4	85,5	145,0	200,6	110,7	44,8	-30,9	-103,6
Finantseerimise peamised kirjed (-)								
Võlg	207,6	443,8	760,2	801,3	784,5	728,4	716,7	653,5
neist laenuid euroala rahaloomeasutustelt	164,8	264,5	448,9	558,9	592,1	562,6	515,7	422,0
neist võlaväärtpaberid	9,8	14,0	39,0	40,7	39,7	16,8	36,0	39,6
Aktsiad ja muud omandiväärtpaberid	203,3	265,5	236,6	283,0	274,1	231,4	201,9	241,6
Noteeritud aktsiad	11,7	101,3	39,1	42,0	22,4	-12,2	-28,5	1,7
Noteerimata aktsiad ja muud omandiväärtpaberid	191,5	164,1	197,5	241,0	251,7	243,6	230,4	239,9
Saadaolevad kapitaliülekanded (netosumma) (-)	65,7	61,1	71,7	66,3	66,3	69,9	71,7	70,0
= Netosääst	111,4	75,7	35,2	35,3	22,9	24,0	14,5	13,8
Bilans								
Finantsvarad								
Lühiajalised varad	1 379,5	1 517,4	1 675,2	1 820,3	1 841,8	1 848,1	1 853,8	1 874,9
Sularaha ja hoiused	1 102,9	1 229,3	1 367,0	1 519,3	1 506,6	1 535,1	1 548,7	1 554,3
Rahaturufondide osakud	164,1	176,5	184,9	162,0	183,0	183,2	184,4	189,8
Võlaväärtpaberid ¹	112,5	111,7	123,3	139,0	152,2	129,8	120,7	130,7
Pikaajalised varad	7 672,1	8 686,4	10 041,2	10 746,8	10 108,8	9 904,8	9 681,9	8 992,3
Hoiused	157,0	199,0	222,5	265,8	249,4	235,3	258,2	273,1
Võlaväärtpaberid	328,6	280,9	277,3	229,7	174,1	160,7	168,1	183,0
Aktsiad ja muud omandiväärtpaberid	5 433,6	6 308,6	7 451,5	7 968,8	7 288,1	7 036,3	6 739,4	5 956,9
Muud, enamasti kontsernisiseseid laenuid	1 753,0	1 897,9	2 089,9	2 282,6	2 397,2	2 472,5	2 516,2	2 579,2
Ülejäänud netovarad	327,8	384,0	449,1	610,5	599,8	564,1	579,4	559,8
Kohustused								
Võlg	6 582,9	7 063,4	7 799,9	8 558,9	8 714,2	8 923,5	9 059,6	9 228,9
neist laenuid euroala rahaloomeasutustelt	3 160,8	3 429,3	3 868,0	4 404,9	4 545,5	4 668,6	4 761,1	4 828,6
neist võlaväärtpaberid	651,5	674,3	691,9	695,4	696,5	702,0	712,0	732,4
Aktsiad ja muud omandiväärtpaberid	9 591,1	10 940,8	12 874,9	13 808,7	12 454,3	12 014,5	11 250,0	10 134,5
Noteeritud aktsiad	2 995,0	3 692,4	4 468,8	4 985,6	4 204,2	3 976,5	3 437,6	2 843,9
Noteerimata aktsiad ja muud omandiväärtpaberid	6 596,0	7 248,4	8 406,1	8 823,1	8 250,2	8 038,0	7 812,4	7 290,6

Allikad: EKP ja Eurostat.

¹ Rahaloomeasutuste väljastatud kuni kaheaastase tähtajaga väärtpaberid ja muude sektorite väljastatud kuni üheaastase tähtajaga väärtpaberid.

3.5 Kindlustusseltsid ja pensionifondid

(mld EUR; nelja kvartali kumuleeritud vood; bilansiline jääk perioodi lõpu seisuga)

	2004	2005	2006	2007 I kv – 2007 IV kv	2007 II kv – 2008 I kv	2007 III kv – 2008 II kv	2007 IV kv – 2008 III kv	2008 I kv – 2008 IV kv
Finantskonto, finantstehingud								
Finantsinvesteeringute peamised kirjed (+)								
Lühiajalised varad	39,5	25,5	64,4	87,4	109,1	102,5	88,6	106,9
Sularaha ja hoiused	13,2	7,2	11,0	6,4	32,7	35,8	32,1	59,1
Rahaturufondide osakud	2,7	-0,5	3,5	3,1	15,8	14,2	20,9	22,2
Võlaväärtpaberid ¹	23,5	18,9	49,8	77,8	60,6	52,6	35,7	25,5
Pikaajalised varad	223,7	295,0	313,8	215,9	217,6	178,7	169,3	161,3
Hoiused	36,9	17,2	76,7	51,6	27,9	16,0	0,9	-1,7
Võlaväärtpaberid	133,1	132,8	125,2	89,9	83,6	75,2	95,4	88,6
Laenud	7,4	-4,1	2,6	-13,6	20,6	17,0	20,8	30,8
Noteeritud aktsiad	12,7	30,7	-1,5	-4,8	-2,3	-1,1	-8,8	-5,1
Noteerimata aktsiad ja muud omandiväärtpaberid	2,6	31,1	27,0	27,2	45,2	41,2	45,7	41,1
Avatud investeerimisfondide osakud	30,9	87,2	83,9	65,6	42,7	30,4	15,4	7,4
Ülejäänud netovarad (+)	11,8	11,4	4,3	-26,1	-23,7	-19,3	-9,6	22,9
Finantseerimise peamised kirjed (-)								
Võlaväärtpaberid	-1,7	-0,4	5,2	3,2	4,4	5,2	5,4	9,3
Laenud	4,3	17,3	35,9	21,7	43,9	18,0	4,1	21,8
Aktsiad ja muud omandiväärtpaberid	12,2	13,6	11,4	2,7	4,4	6,9	5,1	18,7
Kindlustustehniline reserv	262,6	334,3	322,0	292,0	273,3	255,8	240,4	197,3
Kodumajapidamiste elukindlustusreservi ja pensionifondi reservide netoväärtus	231,0	292,1	308,2	282,0	262,4	239,6	219,6	178,0
Kindlustuspreemiate ettemaksed ja rahuldamata nõuete reserv	31,7	42,2	13,9	10,0	10,9	16,1	20,8	19,2
= Tehingutest tulenevad muutused netofinantsvaras	-2,5	-32,8	7,9	-42,5	-23,0	-23,8	-6,6	44,0
Muud kontomuutused								
Muud muutused finantsvarades (+)								
Aktsiad ja muud omandiväärtpaberid	110,7	190,7	181,2	-15,4	-226,4	-334,6	-401,6	-536,7
Muud netovarad	142,3	75,5	-34,4	-45,0	14,1	-3,5	-13,1	40,3
Muud muutused kohustustes (-)								
Aktsiad ja muud omandiväärtpaberid	21,3	118,3	34,5	-32,7	-91,8	-143,2	-137,8	-174,2
Kindlustustehniline reserv	83,8	137,8	52,9	-3,3	-79,6	-128,3	-179,6	-245,5
Kodumajapidamiste elukindlustusreservi ja pensionifondi reservide netoväärtus	63,9	146,9	56,2	-2,8	-77,8	-125,4	-174,5	-239,6
Kindlustuspreemiate ettemaksed ja rahuldamata nõuete reserv	19,8	-9,1	-3,3	-0,4	-1,8	-2,9	-5,1	-5,8
= Muud muutused netofinantsvaras	148,0	10,1	59,4	-24,4	-40,9	-66,6	-97,3	-76,7
Bilans								
Finantsvarad (+)								
Lühiajalised varad	403,1	437,2	509,0	603,3	661,2	670,7	675,5	713,1
Sularaha ja hoiused	133,6	146,6	157,1	164,6	192,5	182,6	189,5	226,6
Rahaturufondide osakud	74,4	75,6	81,5	82,4	95,4	94,8	98,3	102,2
Võlaväärtpaberid ¹	195,1	215,0	270,3	356,2	373,3	393,3	387,6	384,3
Pikaajalised varad	4 089,5	4 615,9	5 050,6	5 197,8	5 106,1	5 044,2	4 988,2	4 843,1
Hoiused	500,4	524,7	602,1	650,5	649,2	653,5	648,7	648,5
Võlaväärtpaberid	1 615,0	1 774,2	1 845,5	1 888,9	1 942,4	1 921,4	1 969,9	1 992,7
Laenud	348,5	353,4	351,2	331,8	359,5	355,6	357,7	366,1
Noteeritud aktsiad	587,2	653,3	724,5	708,1	613,2	594,1	535,4	426,6
Noteerimata aktsiad ja muud omandiväärtpaberid	349,2	403,1	480,8	511,1	488,7	473,4	465,6	449,1
Avatud investeerimisfondide osakud	689,2	907,3	1 046,5	1 107,3	1 053,0	1 046,2	1 010,8	960,1
Ülejäänud netovarad (+)	139,4	176,8	204,5	173,8	191,6	177,5	176,2	215,7
Kohustused (-)								
Võlaväärtpaberid	22,3	21,3	35,9	35,2	35,8	36,6	36,7	43,2
Laenud	118,5	136,2	167,6	187,1	221,4	211,2	206,6	212,8
Aktsiad ja muud omandiväärtpaberid	497,7	629,6	675,5	645,5	595,3	564,2	550,2	490,0
Kindlustustehniline reserv	4 083,5	4 555,6	4 930,5	5 219,3	5 214,5	5 242,5	5 231,6	5 171,1
Kodumajapidamiste elukindlustusreservi ja pensionifondi reservide netoväärtus	3 451,0	3 890,0	4 254,4	4 533,5	4 520,5	4 543,0	4 529,1	4 471,9
Kindlustuspreemiate ettemaksed ja rahuldamata nõuete reserv	632,5	665,6	676,2	685,8	694,0	699,4	702,5	699,2
= Netofinantsvara	-90,0	-112,8	-45,5	-112,3	-108,2	-162,0	-185,1	-145,1

Allikas: EKP.

¹ Rahaloomeasutuste väljastatud kuni kaheaastase tähtjaga väärtpaberid ja muude sektorite väljastatud kuni üheaastase tähtjaga väärtpaberid.

FINANTSTURUD

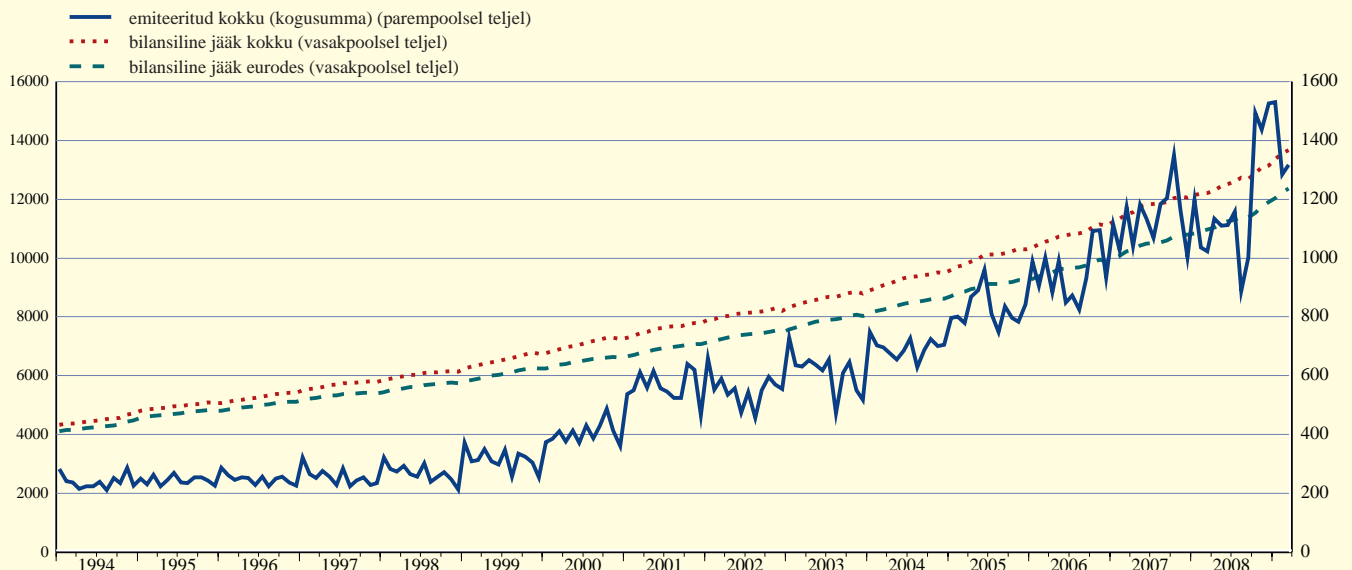
4.1 Väärtpaberite (v.a aktsiate) emiteerimine esialgse tähtaja, emitendi residentsuse ja väeringu kaupa

(mld EUR ja perioodi kasvumäärad; sesoonselt kohandatud; kuu jooksul sooritatud tehingud ja bilansiline jääk perioodi lõpu seisuga; nimiväärtused)

	Kokku eurodes ¹			Euroala residentide poolt								
	Bilansiline jääk	Kogu-emissioon	Neto-emissioon	Eurodes			Kõikides väeringutes					
				Bilansiline jääk	Kogu-emissioon	Neto-emissioon	Bilansiline jääk	Kogu-emissioon	Neto-emissioon	Aastased kasvumäärad	Sesoonselt kohandatud ²	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Neto-emissioon	Kuu kuu kasvumäärad	
Kokku												
2008 märts	13 121,1	1 072,8	104,5	10 963,4	968,3	45,4	12 214,4	1 023,7	43,6	7,1	19,9	6,0
apr	13 172,0	1 161,1	50,8	11 029,6	1 069,4	66,1	12 293,7	1 133,8	77,8	7,1	58,7	5,0
mai	13 351,1	1 126,2	178,0	11 169,2	1 036,4	138,6	12 457,0	1 110,1	153,4	6,7	98,3	5,8
juuni	13 487,0	1 155,4	136,3	11 244,0	1 040,1	75,3	12 528,1	1 112,4	81,7	6,8	88,4	5,7
juuli	13 499,5	1 138,0	11,1	11 301,5	1 072,4	55,6	12 603,5	1 159,1	75,0	7,1	97,2	6,8
aug	13 626,2	879,7	123,9	11 410,3	815,0	106,1	12 734,3	888,5	111,7	7,8	162,8	8,8
sept	13 630,0	1 022,1	2,3	11 378,7	930,5	-32,9	12 695,1	1 001,3	-42,4	7,0	-13,6	8,2
okt	13 727,8	1 454,3	97,4	11 529,3	1 417,3	150,3	12 893,2	1 494,5	145,4	7,0	103,5	8,9
nov	13 945,8	1 422,2	218,5	11 756,5	1 369,7	227,9	13 086,3	1 436,8	213,7	8,1	199,6	10,6
dets	14 131,0	1 536,7	188,8	11 908,3	1 448,1	155,6	13 158,5	1 525,3	142,1	9,5	274,0	13,6
2009 jaan	14 234,0	1 503,7	98,8	12 049,0	1 451,3	137,3	13 360,3	1 529,9	146,6	10,1	104,3	13,6
veebr	14 427,3	1 259,6	190,8	12 234,0	1 198,3	182,9	13 562,7	1 283,7	202,8	11,1	165,3	13,5
märts	14 604,0	1 317,2	177,1	12 374,8	1 229,0	141,2	13 667,1	1 317,0	150,4	11,9	119,4	15,7
Pikaajalised												
2008 märts	11 724,1	180,1	34,6	9 750,6	145,2	24,0	10 818,5	160,6	21,3	5,3	11,7	4,5
apr	11 811,9	259,6	87,8	9 814,8	208,5	64,1	10 892,7	226,1	69,1	5,5	64,8	4,4
mai	11 965,9	290,7	153,4	9 929,0	234,9	113,6	11 017,4	257,4	122,7	5,1	69,0	4,9
juuni	12 080,0	283,7	114,3	10 016,4	230,2	87,6	11 104,1	253,4	95,0	5,3	68,0	4,8
juuli	12 106,8	207,3	25,2	10 048,5	177,1	30,1	11 143,3	195,2	35,7	5,4	60,6	5,7
aug	12 196,8	159,0	88,1	10 127,3	132,8	77,0	11 242,9	148,2	78,0	6,1	133,9	7,7
sept	12 186,6	183,6	-9,5	10 106,1	145,6	-20,4	11 227,2	158,6	-30,8	5,7	-16,8	7,1
okt	12 210,8	198,9	24,8	10 141,8	182,7	36,3	11 319,4	195,4	30,8	5,3	23,0	6,3
nov	12 386,1	275,5	174,4	10 317,5	253,9	175,0	11 475,2	262,5	165,9	6,3	145,9	7,7
dets	12 564,5	362,2	179,6	10 488,4	327,6	172,4	11 569,3	339,3	153,0	7,3	181,7	9,8
2009 jaan	12 644,7	294,7	78,4	10 578,7	276,8	89,4	11 704,2	300,2	90,2	8,2	112,3	10,7
veebr	12 815,4	301,0	169,5	10 739,4	268,0	159,7	11 875,9	295,1	172,3	9,2	148,2	10,8
märts	13 000,3	319,2	157,1	10 914,3	279,6	147,0	12 015,3	301,2	148,1	10,4	142,4	13,8

J16 Bilansiline jääk kokku ja euroala residentide poolt emiteeritud väärtpaberid, v.a aktsiad (kogusumma)

(mld EUR)

Allikad: EKP ja Rahvusvaheliste Arvelduste Pank (BIS) (euroalaväliste residentide emissioonide osa).

¹ Euroala residentide ja euroalaväliste residentide poolt emiteeritud, eurodes nomineeritud väärtpaberid (v.a aktsiad) kokku.

² Kasvumäärade arvutamist on käsitletud tehnilistes märkustes. Kuue kuu kasvumäärad on antud aastapõhiste.

4.2 Euroala residentide poolt emiteeritud väärtpaberid (v.a aksiad) emitendi sektori ja instrumendi kategooria kaupa (mld EUR; kuu jooksul sooritatud tehingud ja bilansiline jääk perioodi lõpu seisuga; nimiväärtus)

1. Bilansiline jääk ja koguemissioon

	Bilansiline jääk						Koguemissioon ¹					
	Kokku	Rahaloomeasutused (sh euro-süsteem)	Mitterahaloomeasutused		Valitsussektor		Kokku	Rahaloomeasutused (sh euro-süsteem)	Mitterahaloomeasutused		Valitsussektor	
			Finantsasutused (v.a rahaloomeasutused)	Kaup ja mittefinants-teenuseid pakkuvad ettevõtted	Keskvalitsus	Muu valitsus-sektor			Finantsasutused (v.a rahaloomeasutused)	Kaup ja mittefinants-teenuseid pakkuvad ettevõtted	Keskvalitsus	Muu valitsus-sektor
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Kokku												
2007	12 070	5 046	1 510	654	4 534	327	1 138	841	59	109	116	12
2008	13 159	5 266	1 927	696	4 929	340	1 177	817	73	100	163	24
2008 II kv	12 528	5 231	1 629	670	4 677	320	1 119	787	70	102	140	20
III kv	12 695	5 267	1 697	681	4 726	324	1 016	691	54	97	147	27
IV kv	13 159	5 266	1 927	696	4 929	340	1 486	1 005	132	107	214	28
2009 I kv	13 667	5 392	2 009	719	5 205	343	1 377	922	68	92	259	35
2008 dets	13 159	5 266	1 927	696	4 929	340	1 525	1 032	178	112	170	34
2009 jaan	13 360	5 340	1 946	711	5 027	337	1 530	1 016	75	105	278	56
veebr	13 563	5 405	1 990	718	5 111	338	1 284	872	72	81	235	23
märts	13 667	5 392	2 009	719	5 205	343	1 317	878	59	90	264	27
Lühiajalised												
2007	1 287	787	36	100	345	18	946	754	18	101	64	9
2008	1 589	822	61	115	566	25	962	723	26	92	101	19
2008 II kv	1 424	835	51	111	415	11	873	666	21	92	77	17
III kv	1 468	826	62	111	457	13	849	614	25	92	94	24
IV kv	1 589	822	61	115	566	25	1 220	911	38	95	152	23
2009 I kv	1 652	839	41	98	656	18	1 078	806	17	74	154	27
2008 dets	1 589	822	61	115	566	25	1 186	916	27	93	120	30
2009 jaan	1 656	862	38	108	630	19	1 230	905	18	82	178	47
veebr	1 687	884	38	103	642	19	989	748	16	67	140	18
märts	1 652	839	41	98	656	18	1 016	764	17	74	144	17
Pikaajalised²												
2007	10 783	4 259	1 473	553	4 189	309	191	86	41	8	52	3
2008	11 569	4 444	1 866	581	4 363	315	215	94	47	8	61	4
2008 II kv	11 104	4 397	1 578	559	4 262	309	246	121	48	10	64	3
III kv	11 227	4 442	1 635	570	4 270	311	167	76	29	5	53	3
IV kv	11 569	4 444	1 866	581	4 363	315	266	95	93	11	62	5
2009 I kv	12 015	4 553	1 968	621	4 549	324	299	116	51	18	105	8
2008 dets	11 569	4 444	1 866	581	4 363	315	339	116	151	19	50	3
2009 jaan	11 704	4 478	1 908	603	4 397	319	300	111	56	23	100	9
veebr	11 876	4 521	1 951	615	4 469	319	295	124	56	15	95	6
märts	12 015	4 553	1 968	621	4 549	324	301	114	42	16	120	10
Millest pikaajalised fikseeritud intressimääraga												
2007	7 325	2 263	594	420	3 797	250	107	44	10	5	45	3
2008	7 603	2 325	625	445	3 958	250	119	48	8	6	54	3
2008 II kv	7 471	2 347	605	424	3 846	248	145	66	11	9	56	2
III kv	7 528	2 370	619	432	3 859	248	101	42	7	3	47	2
IV kv	7 603	2 325	625	445	3 958	250	120	42	9	10	57	2
2009 I kv	7 923	2 394	663	487	4 127	252	207	72	17	18	96	5
2008 dets	7 603	2 325	625	445	3 958	250	133	55	14	16	46	3
2009 jaan	7 704	2 348	644	467	3 994	251	214	76	18	23	92	6
veebr	7 830	2 382	661	480	4 058	250	202	75	22	15	87	4
märts	7 923	2 394	663	487	4 127	252	205	65	11	15	108	6
Millest pikaajalised muutuva intressimääraga												
2007	3 004	1 621	861	123	342	58	69	31	30	3	4	0
2008	3 477	1 724	1 212	126	351	64	81	36	38	1	4	1
2008 II kv	3 177	1 683	947	125	362	60	89	47	36	1	4	1
III kv	3 226	1 698	989	129	348	61	52	24	21	2	4	1
IV kv	3 477	1 724	1 212	126	351	64	129	39	83	1	3	2
2009 I kv	3 588	1 758	1 280	124	356	70	74	32	34	0	5	3
2008 dets	3 477	1 724	1 212	126	351	64	182	41	136	2	4	1
2009 jaan	3 497	1 724	1 236	125	345	66	63	19	37	0	3	3
veebr	3 537	1 731	1 264	125	350	68	79	38	34	0	6	2
märts	3 588	1 758	1 280	124	356	70	81	39	30	1	6	4

Allikas: EKP.

¹ Antud perioodi tehingute kuu keskmised / kuu andmed.

² Pikaajaliste võlaväärtpaberite kogusummas fikseeritud ja muutuva intressimääraga pikaajaliste võlaväärtpaberite lahutamisel tekkinud vahe tuleneb nullkupongiga võlakirjadest ja ümberhindamismõjudest.

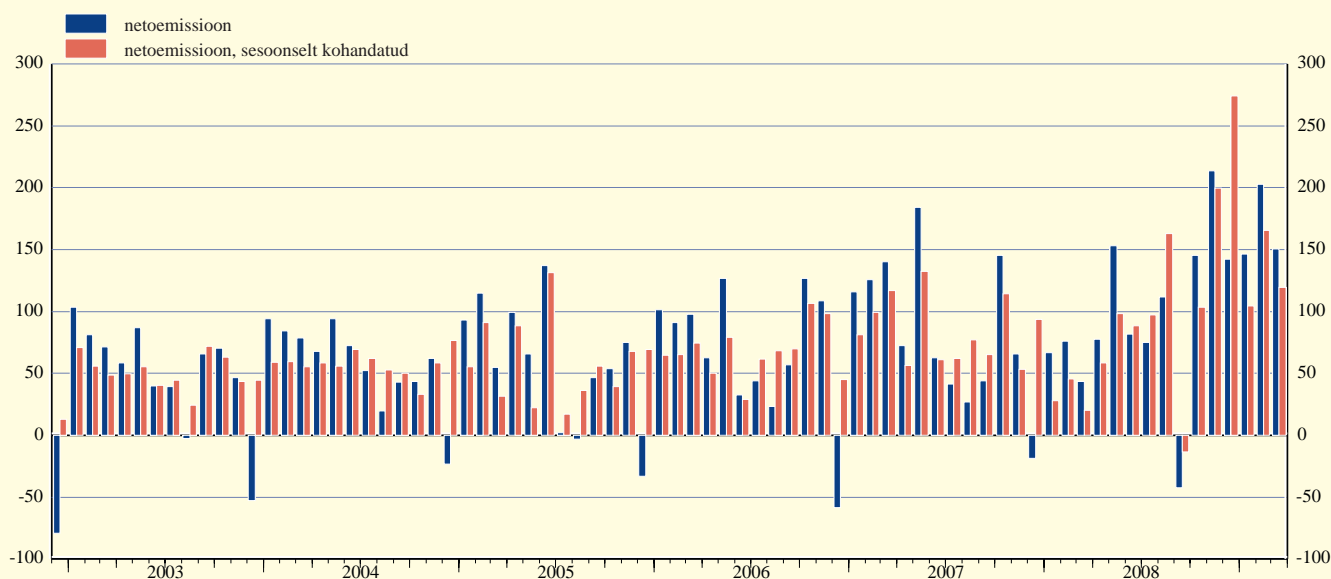
4.2 Euroala residentide poolt emiteeritud väärtpaberid (v.a aktsiad) emitendi sektori ja instrumendi kategooria kaupa
(mld EUR, kui pole viidatud teisiti; perioodi jooksul sooritatud tehingud; nimiväärtus)

2. Netoemissioon

	Sesoonselt kohandamata ¹					Sesoonselt kohandatud ¹						
	Kokku	Rahaloomeasutused (sh euro-süsteem)	Mitterahaloomeasutused		Valitsussektor		Kokku	Rahaloomeasutused (sh euro-süsteem)	Mitterahaloomeasutused		Valitsussektor	
			Finantsasutused (v.a rahaloomeasutused)	Kaupu ja mittefinants-teenuseid pakkuvad ettevõtted	Keskvalitsus	Muu valitsussektor			Finantsasutused (v.a rahaloomeasutused)	Kaupu ja mittefinants-teenuseid pakkuvad ettevõtted	Keskvalitsus	Muu valitsussektor
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Kokku											
2007	83,8	40,7	27,8	4,2	9,9	1,2	84,3	41,3	27,3	4,3	10,2	1,2
2008	95,4	23,1	34,8	3,9	32,5	1,1	96,9	23,3	34,1	4,0	34,4	1,1
2008 II kv	104,3	46,7	35,0	4,8	16,9	0,9	81,8	48,6	30,8	0,7	1,1	0,6
2008 III kv	48,1	11,0	19,9	1,9	14,1	1,2	82,1	18,9	33,2	5,2	22,4	2,4
2008 IV kv	167,1	11,2	77,4	5,9	67,2	5,3	192,4	21,1	55,6	7,8	103,0	4,8
2009 I kv	166,6	41,5	26,0	7,0	91,2	0,9	129,7	21,9	38,8	6,3	62,1	0,6
2008 dets	142,1	-15,9	136,0	11,6	1,9	8,6	274,0	44,3	95,1	21,7	101,7	11,1
2009 jaan	146,6	40,5	9,1	9,4	90,6	-3,0	104,3	9,9	42,2	6,4	50,3	-4,6
2009 veebr	202,8	66,7	43,9	7,6	83,7	0,9	165,3	47,4	43,7	7,8	66,1	0,3
2009 märts	150,4	17,2	25,0	3,9	99,3	4,9	119,4	8,5	30,5	4,7	69,7	6,1
	Pikaajalised											
2007	61,9	23,9	27,2	2,4	7,8	0,7	61,6	24,1	26,7	2,4	7,8	0,7
2008	66,0	16,2	32,7	2,5	14,1	0,5	65,5	16,3	32,1	2,5	14,1	0,5
2008 II kv	95,6	42,6	34,1	4,0	14,1	0,9	67,3	36,2	30,0	0,4	-0,2	0,7
2008 III kv	27,6	7,5	16,4	2,5	0,7	0,5	59,2	15,3	29,1	4,1	9,2	1,6
2008 IV kv	116,6	2,6	77,6	4,4	30,5	1,5	116,9	10,8	56,8	3,8	44,9	0,5
2009 I kv	136,9	26,7	32,9	12,8	61,4	3,0	134,3	17,5	45,2	15,6	53,0	3,0
2008 dets	153,0	-4,4	135,7	11,5	9,0	1,4	181,7	23,1	99,3	12,4	44,5	2,4
2009 jaan	90,2	9,1	32,5	16,7	28,8	3,1	112,3	9,7	64,1	20,7	14,9	2,9
2009 veebr	172,3	44,2	43,7	12,6	71,3	0,5	148,2	24,2	43,7	14,6	65,1	0,6
2009 märts	148,1	26,8	22,4	9,2	84,2	5,6	142,4	18,5	27,7	11,5	79,2	5,5

J17 Väärtpaberite (v.a aktsiate) netoemissioon, sesoonselt kohandatud ja kohandamata

(mld EUR; tehingud kuu jooksul; nimiväärtus)

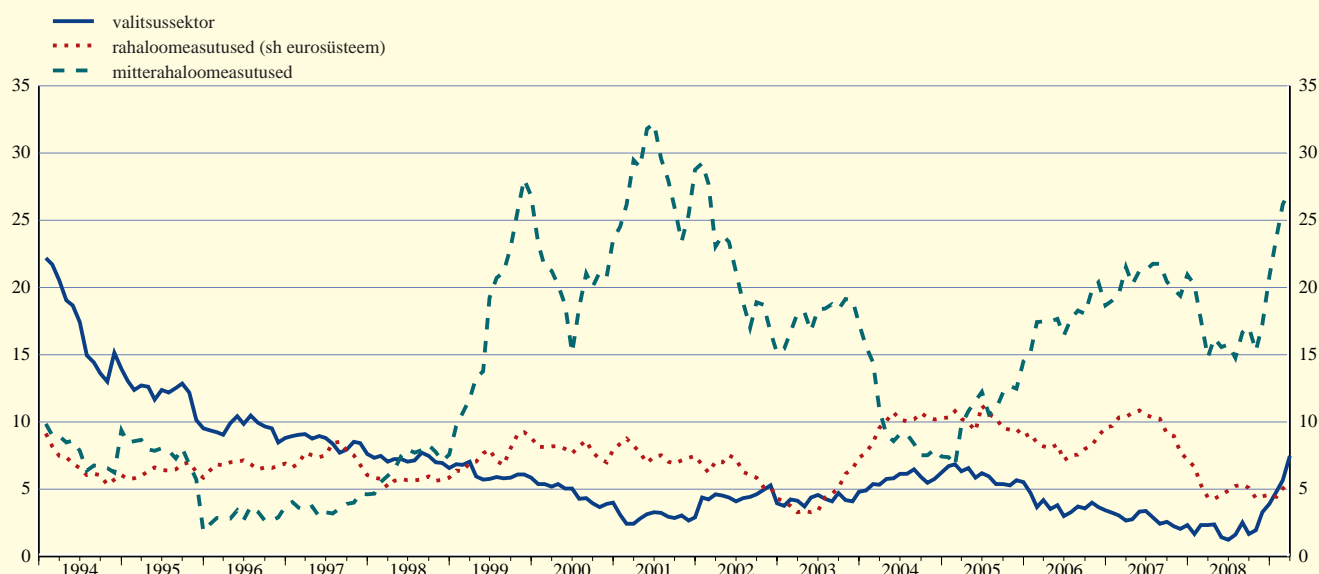
Allikas: EKP.

¹ Antud perioodi tehingute kuu keskmised / kuu andmed.

4.3 Euroala residentide poolt emiteeritud väärtpaberite (v.a aktsiate) kasvumäärad¹ (protsentuaalsed muutused)

	Aastased kasvumäärad (sesoonselt kohandamata)						Kuu kuu sesoonselt kohandatud kasvumäärad					
	Kokku	Raha- loome- asutused (sh euro- süsteem)	Mitterahaloomeasutused		Valitsussektor		Kokku	Raha- loome- asutused (sh euro- süsteem)	Mitterahaloomeasutused		Valitsussektor	
			Finants- asutused (v.a raha- loomeasu- tused)	Kaupu ja mitte- finants- teenuseid pakkuvad ettevõtted	Kesk- valitsus	Muu valitsus- sektor			Finants- asutused (v.a raha- loomeasu- tused)	Kaupu ja mitte- finants- teenuseid pakkuvad ettevõtted	Kesk- valitsus	Muu valitsus- sektor
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Kokku												
2008 märts	7,1	7,9	20,2	7,4	2,8	1,1	6,0	5,8	22,4	6,6	2,0	-1,0
apr	7,1	7,4	22,2	6,1	3,0	0,3	5,0	4,2	19,0	4,2	2,4	-3,3
mai	6,7	7,9	21,2	6,2	1,7	1,9	5,8	6,4	19,9	4,1	1,6	-0,9
juuni	6,8	8,3	23,1	3,4	1,4	2,1	5,7	6,4	20,2	2,7	1,6	-5,2
juuli	7,1	8,6	22,0	2,7	2,0	3,3	6,8	7,4	20,2	1,1	3,1	2,2
aug	7,8	8,4	24,5	4,9	3,0	3,4	8,8	9,2	27,1	2,7	3,7	6,6
sept	7,0	6,9	24,4	5,9	2,6	2,3	8,2	8,1	26,7	5,4	3,1	5,8
okt	7,0	5,3	21,6	4,3	4,9	2,8	8,9	6,4	24,4	4,3	7,4	9,5
nov	8,1	5,7	24,2	4,2	6,8	2,8	10,6	4,9	28,8	4,3	12,1	6,7
dets	9,5	5,5	27,6	7,1	8,6	3,9	13,6	4,6	35,4	12,0	16,9	14,1
2009 jaan	10,1	5,3	29,0	6,9	10,0	5,4	13,6	3,2	38,5	12,9	17,9	8,6
veebr	11,1	6,3	30,4	7,9	10,8	6,5	13,5	3,5	33,8	13,4	18,5	6,3
märts	11,9	6,5	30,9	8,9	12,3	7,9	15,7	5,0	35,3	12,7	22,1	10,2
Pikaajalised												
2008 märts	5,3	4,4	19,0	4,8	2,4	0,9	4,5	2,9	19,2	3,9	1,9	0,0
apr	5,5	4,3	21,1	4,7	2,5	0,4	4,4	2,8	17,7	4,2	2,2	-1,9
mai	5,1	4,6	19,9	5,1	1,4	1,8	4,9	4,6	18,4	4,3	1,4	0,5
juuni	5,3	4,9	21,5	2,2	1,2	1,9	4,8	5,6	18,4	2,2	0,3	-0,1
juuli	5,4	5,2	20,0	2,1	1,5	3,1	5,7	6,3	17,5	0,4	2,0	3,0
aug	6,1	5,3	22,3	3,0	2,4	3,5	7,7	7,8	25,8	1,5	2,5	6,2
sept	5,7	5,1	22,2	4,4	1,6	2,2	7,1	7,4	25,4	5,0	1,3	4,6
okt	5,3	4,3	19,9	3,7	2,0	1,4	6,3	5,9	22,0	3,1	1,8	5,0
nov	6,3	4,5	22,8	3,1	3,4	1,3	7,7	4,4	27,3	2,0	5,5	2,2
dets	7,3	4,6	26,6	5,4	4,0	2,1	9,8	3,6	35,3	8,7	7,8	4,1
2009 jaan	8,2	4,4	29,6	8,0	4,9	3,3	10,7	2,5	43,2	16,2	7,8	3,5
veebr	9,2	5,1	32,1	10,4	5,8	3,9	10,8	2,4	38,7	19,9	9,1	1,7
märts	10,4	5,6	32,5	12,9	7,6	5,7	13,8	3,8	40,0	21,5	14,3	6,8

J18 Pikaajaliste võlaväärtpaberite aastane kasvumäär emitendi sektori kaupa kõigis vääringutes kokku (aastane muutus protsentides)

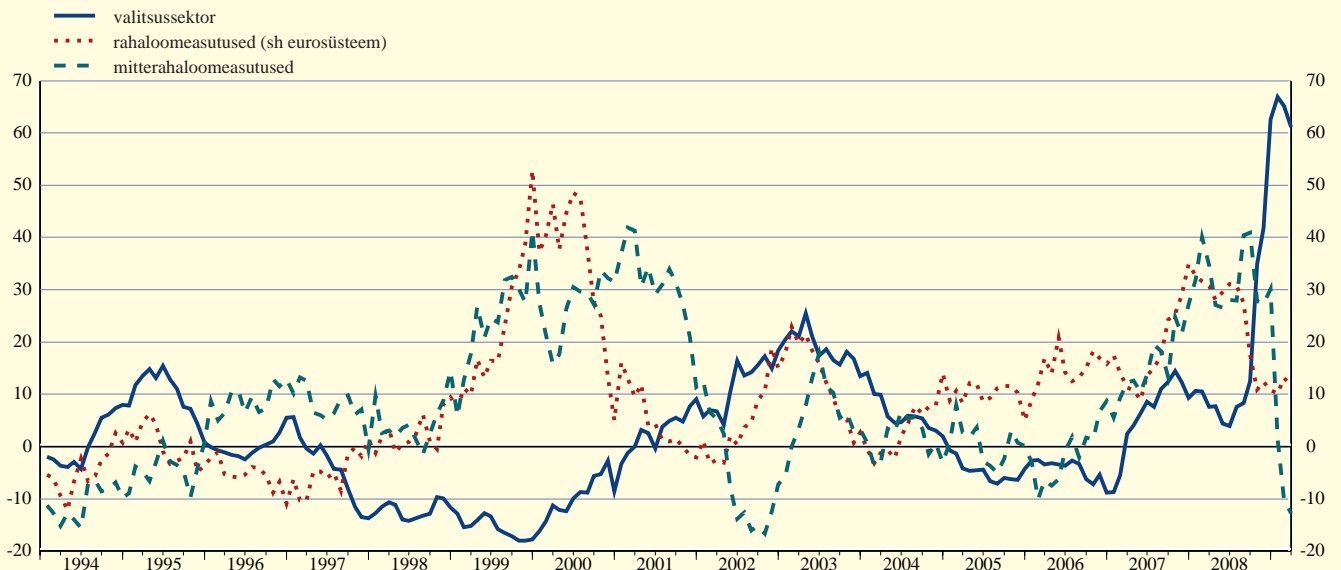
Allikas: EKP.

¹ Kasvumäärade arvutamist on käsitletud tehnilistes märkustes. Kuue kuu kasvumäärad on antud aastapõhistena.

4.3 Euroala residentide poolt emiteeritud väärtpaberite (v.a aktsiate) kasvumäärad¹ (järg)
(protsentuaalsed muutused)

	Pikaajalised fikseeritud intressimääraga						Pikaajalised muutuva intressimääraga					
	Kokku	Rahaloomeasutused (sh euro-süsteem)	Mitterahaloomeasutused		Valitsussektor		Kokku	Rahaloomeasutused (sh euro-süsteem)	Mitterahaloomeasutused		Valitsussektor	
			Finantsasutused (v.a rahaloomeasutused)	Kaupu ja mitte-finants-teenuseid pakkuvad ettevõtted	Keskvalitsus	Muu valitsussektor			Finantsasutused (v.a rahaloomeasutused)	Kaupu ja mitte-finants-teenuseid pakkuvad ettevõtted	Keskvalitsus	Muu valitsussektor
	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
	Kõigis väeringutes kokku											
2007	5,2	7,2	17,0	4,0	2,5	6,6	15,8	11,1	37,8	18,4	3,8	-1,8
2008	3,1	4,9	5,6	4,1	1,6	1,4	12,9	5,5	34,4	7,2	6,4	3,2
2008 II kv	2,7	4,3	5,0	4,0	1,3	1,4	12,0	5,0	32,3	8,7	7,2	0,4
2008 III kv	3,1	5,6	5,0	3,4	1,4	2,0	12,5	5,3	33,3	3,4	6,0	6,0
2008 IV kv	3,2	4,5	4,3	4,4	2,5	-0,8	13,2	5,6	35,0	4,5	1,9	10,2
2009 I kv	6,1	4,9	8,8	12,2	6,1	1,4	15,9	5,4	45,3	0,4	-0,7	11,2
2008 okt	2,8	4,6	3,5	3,9	1,7	-0,7	11,8	5,3	31,3	5,3	1,3	9,2
2008 nov	3,4	4,2	4,1	3,3	3,1	-1,7	13,7	6,0	35,8	4,8	2,0	12,2
2008 dets	4,1	4,0	5,0	6,7	4,1	-0,4	15,6	6,1	40,9	2,1	2,5	10,9
2009 jaan	5,4	4,2	7,6	10,6	5,5	1,2	15,6	5,3	44,7	0,6	-1,3	10,0
2009 veebr	6,7	5,4	10,5	13,9	6,5	2,0	16,1	5,1	47,1	0,1	-1,3	9,7
2009 märts	8,4	6,6	11,4	17,5	8,4	2,6	16,4	5,1	47,3	-0,9	-1,1	16,7
	Eurodes											
2007	4,6	6,5	13,7	2,3	2,7	6,7	15,1	10,3	35,5	18,2	3,9	-2,4
2008	2,9	4,8	5,9	2,0	1,8	1,3	14,4	6,5	36,1	7,3	6,8	2,0
2008 II kv	2,4	4,0	4,4	1,9	1,5	1,4	13,2	5,7	33,5	8,5	7,6	-1,1
2008 III kv	3,0	5,4	6,0	1,0	1,6	1,8	14,3	6,8	35,3	4,1	6,4	4,6
2008 IV kv	3,4	4,7	6,5	2,1	2,7	-1,2	15,5	7,6	37,7	5,2	2,1	9,2
2009 I kv	6,6	6,1	12,4	9,4	6,1	0,8	18,8	7,9	48,3	0,4	-0,6	11,0
2008 okt	2,8	4,7	5,5	1,8	1,9	-1,2	13,9	7,1	33,9	6,2	1,5	8,3
2008 nov	3,5	4,4	6,5	1,1	3,3	-2,3	16,1	8,1	38,6	5,6	2,2	11,4
2008 dets	4,5	4,8	7,5	3,7	4,3	-1,0	18,3	8,5	43,7	2,3	2,7	9,7
2009 jaan	5,8	5,2	10,6	7,8	5,6	0,6	18,6	8,1	47,6	0,8	-1,2	9,2
2009 veebr	7,2	6,6	14,9	11,0	6,5	1,4	19,0	7,5	50,1	0,1	-1,2	10,1
2009 märts	8,9	8,1	15,8	15,3	8,3	1,9	19,3	7,6	50,5	-1,7	-1,2	17,7

J19 Lühiajaliste võlaväärtpaberite aastane kasvumäär emitendi sektori kaupa kõigis väeringutes kokku
(aastane muutus protsentides)

Allikas: EKP.

¹ Kasvumäärade arvutamist on käsitletud tehnilistes märkustes.

4.4 Euroala residentide poolt emiteeritud noteeritud aktsiad¹

(mld EUR, kui pole viidatud teisiti; turuväärtused)

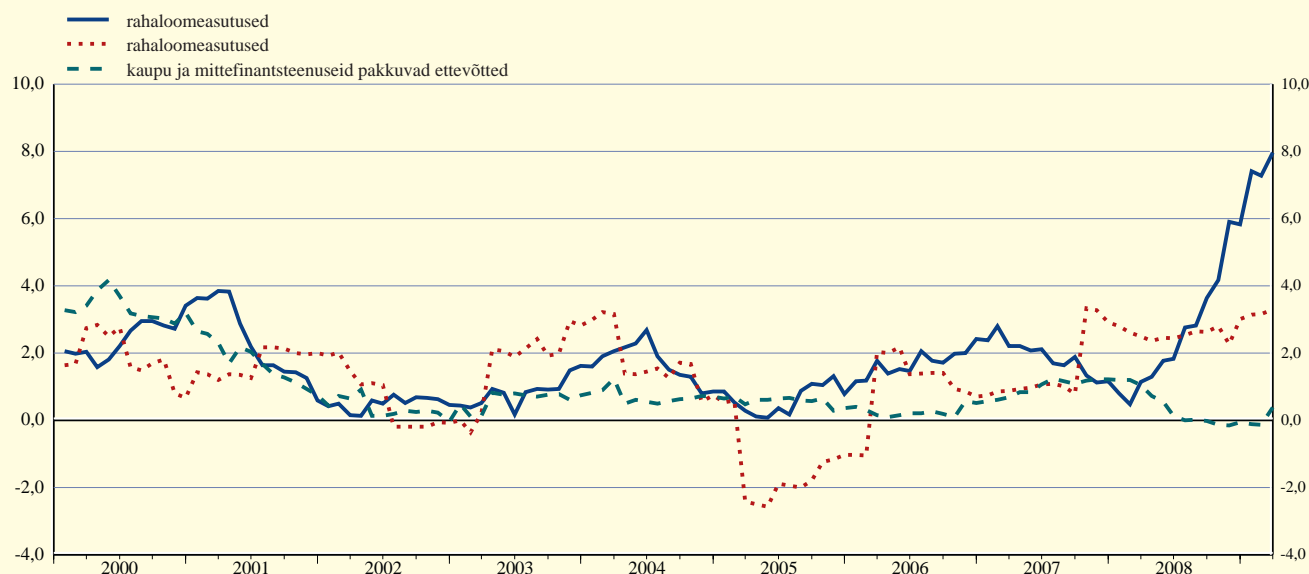
1. Bilansiline jääk ja aastased kasvumäärad

(bilansiline jääk perioodi lõpu seisuga)

	Kokku			Rahaloomeasutused		Finantsasutused (v.a rahaloomeasutused)		Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvad ettevõtted	
	Kokku 1	Indeks, dets 2001 = 100 2	Aastased kasvumäärad (protsentides) 3	Kokku 4	Aastased kasvumäärad (protsentides) 5	Kokku 6	Aastased kasvumäärad (protsentides) 7	Kokku 8	Aastased kasvumäärad (protsentides) 9
2007 märts	6 519,7	103,2	1,0	1 113,2	2,2	650,1	0,9	4 756,4	0,7
apr	6 769,2	103,5	1,1	1 170,5	2,2	675,6	0,9	4 923,2	0,8
mai	7 048,9	103,5	1,1	1 176,3	2,1	688,9	1,0	5 183,7	0,8
juuni	6 971,4	103,8	1,3	1 130,4	2,1	678,1	1,1	5 162,9	1,1
juuli	6 741,3	104,0	1,3	1 101,6	1,7	609,9	1,1	5 029,8	1,2
aug	6 626,8	103,9	1,2	1 062,0	1,6	583,9	1,0	4 981,0	1,2
sept	6 691,8	104,0	1,2	1 050,6	1,9	598,3	0,8	5 042,9	1,1
okt	6 945,9	104,3	1,4	1 074,6	1,3	629,3	3,3	5 242,0	1,2
nov	6 631,8	104,3	1,4	1 034,6	1,1	579,2	3,3	5 018,0	1,2
dets	6 588,7	104,4	1,4	1 019,0	1,2	579,0	2,9	4 990,6	1,2
2008 jaan	5 766,1	104,4	1,3	889,8	0,8	497,4	2,8	4 378,9	1,2
veebr	5 820,8	104,5	1,2	860,1	0,5	492,4	2,6	4 468,3	1,2
märts	5 567,1	104,5	1,2	860,5	1,1	501,4	2,5	4 205,2	1,1
apr	5 748,0	104,4	1,0	837,2	1,3	519,5	2,4	4 391,3	0,7
mai	5 729,4	104,5	0,9	771,0	1,8	497,1	2,5	4 461,2	0,6
juuni	5 081,0	104,4	0,6	665,3	1,8	435,8	2,4	3 979,9	0,1
juuli	4 972,6	104,6	0,6	691,6	2,8	428,3	2,5	3 852,7	0,0
aug	4 999,2	104,6	0,6	665,5	2,8	438,5	2,7	3 895,2	0,0
sept	4 430,0	104,7	0,7	612,2	3,6	382,2	2,6	3 435,6	0,0
okt	3 743,7	105,0	0,7	451,9	4,2	280,3	2,8	3 011,5	-0,1
nov	3 489,2	105,2	0,9	394,5	5,9	265,3	2,3	2 829,4	-0,2
dets	3 482,5	105,4	1,0	377,0	5,8	269,2	3,0	2 836,2	-0,1
2009 jaan	3 286,8	105,6	1,1	344,6	7,4	240,0	3,1	2 702,1	-0,1
veebr	2 922,0	105,6	1,1	276,7	7,3	189,1	3,2	2 456,2	-0,1
märts	3 009,8	106,1	1,5	315,8	8,0	204,8	3,3	2 489,2	0,4

J20 Euroala residentide poolt emiteeritud noteeritud aktsiate aastased kasvumäärad

(aastased protsentuaalsed muutused)

Allikas: EKP.

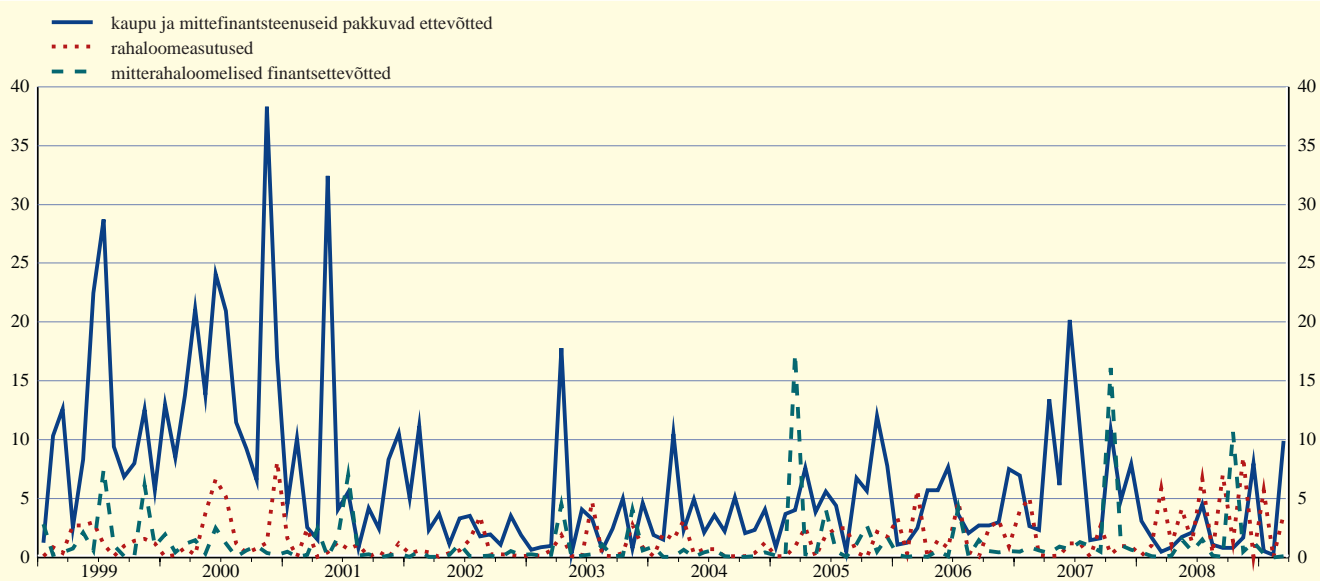
¹ Indeksi ja kasvumäärade arvutamist on käsitletud tehnilistes märkustes.

4.4 Euroala residentide poolt emiteeritud noteeritud aktsiad¹ (mld EUR; turuväärtused)

2. Tehingud kuu jooksul

	Kokku			Rahaloomeasutused			Finantsasutused (v.a rahaloomeasutused)			Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvad ettevõtted		
	Emissiooni koguväärtus	Väljastmine	Emissiooni netoväärtus	Emissiooni koguväärtus	Väljastmine	Emissiooni netoväärtus	Emissiooni koguväärtus	Väljastmine	Emissiooni netoväärtus	Emissiooni koguväärtus	Väljastmine	Emissiooni netoväärtus
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2007 märts	3,1	1,7	1,4	0,2	0,0	0,2	0,6	0,3	0,3	2,3	1,4	1,0
apr	13,9	0,4	13,4	0,1	0,3	-0,2	0,3	0,0	0,3	13,4	0,2	13,2
mai	7,2	2,0	5,2	0,1	0,0	0,1	0,9	0,0	0,9	6,1	2,0	4,1
juuni	22,0	1,6	20,5	1,2	0,0	1,1	0,7	0,0	0,7	20,2	1,6	18,6
juuli	13,3	1,8	11,5	1,2	0,0	1,2	1,3	0,3	1,0	10,9	1,5	9,3
aug	2,5	6,6	-4,2	0,0	0,1	-0,1	1,0	1,4	-0,5	1,5	5,1	-3,6
sept	4,7	2,5	2,2	2,6	0,0	2,6	0,4	0,3	0,1	1,6	2,1	-0,5
okt	27,2	8,0	19,1	0,2	3,2	-3,0	16,1	0,5	15,6	10,8	4,3	6,5
nov	6,8	3,3	3,5	0,9	0,0	0,9	1,0	1,3	-0,3	4,9	2,0	2,9
dets	9,5	4,6	4,9	0,9	0,0	0,9	0,7	2,2	-1,5	7,9	2,5	5,5
2008 jaan	3,6	1,4	2,3	0,1	0,0	0,1	0,4	0,7	-0,2	3,1	0,7	2,4
veebr	2,8	1,9	0,9	1,0	0,0	1,0	0,1	0,3	-0,2	1,7	1,6	0,1
märts	6,4	6,0	0,3	5,9	0,0	5,9	0,0	0,5	-0,4	0,4	5,6	-5,1
apr	2,0	3,0	-0,9	1,1	0,0	1,1	0,1	0,5	-0,3	0,8	2,5	-1,7
mai	7,3	6,0	1,4	4,1	0,1	4,1	1,5	0,3	1,2	1,7	5,6	-3,9
juuni	3,9	4,8	-0,9	1,3	0,0	1,3	0,5	0,1	0,4	2,1	4,7	-2,6
juuli	12,7	3,4	9,4	6,7	0,0	6,7	1,5	0,5	1,0	4,5	2,9	1,6
aug	1,5	3,0	-1,4	0,3	0,0	0,3	0,1	0,0	0,1	1,1	3,0	-1,9
sept	7,8	2,8	5,0	7,0	0,0	7,0	0,0	0,1	-0,1	0,8	2,7	-1,9
okt	12,8	0,6	12,2	1,4	0,0	1,4	10,7	0,0	10,7	0,8	0,6	0,1
nov	10,6	2,9	7,7	8,4	0,5	8,0	0,5	2,1	-1,6	1,7	0,3	1,4
dets	9,3	2,6	6,8	0,0	0,0	0,0	1,3	0,0	1,2	8,0	2,5	5,5
2009 jaan	6,5	0,5	6,0	5,7	0,0	5,7	0,3	0,0	0,3	0,5	0,4	0,1
veebr	0,2	0,9	-0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	-0,1	0,2	0,8	-0,6
märts	13,6	0,2	13,3	3,6	0,0	3,6	0,1	0,0	0,1	9,9	0,2	9,6

J21 Noteeritud aktsiate emissiooni koguväärtus emitendi sektori kaupa (mld EUR; tehinguid kuu jooksul; turuväärtused)

Allikas: EKP.

¹ Indeksi ja kasvumäärade arvutamist on käsitletud tehnilistes märkustes.

4.5 Euroala residentide eurohoiuste ja -laenude intressimäärad rahaloomeasutustes¹

(protsenti aastas; bilansiline jääk perioodi lõpu seisuga, uued hoiused/laenud perioodi keskmisena, kui pole viidatud teisiti)

1. Hoiuste intressimäärad (uued hoiused)

	Kodumajapidamiste hoiused						Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete hoiused				Repo- tehingud
	Üleöö- hoiused ²	Lepingulise tähtajaga			Lõpetatavad etteteatamistähtajaga ^{2,3}		Üleöö- hoiused ²	Lepingulise tähtajaga			
		Kuni 1 aasta	1–2 aastat	Üle 2 aasta	Kuni 3 kuud	Üle 3 kuu		Kuni 1 aasta	1–2 aastat	Üle 2 aasta	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2008 apr	1,22	4,28	4,16	3,14	2,72	3,81	2,06	4,27	4,56	4,64	4,00
mai	1,23	4,32	4,27	3,16	2,73	3,84	2,08	4,26	4,68	4,48	4,03
juuni	1,24	4,43	4,62	3,28	2,74	3,88	2,07	4,28	4,72	4,01	4,11
juuli	1,26	4,61	4,83	3,37	2,81	3,94	2,14	4,46	5,06	4,56	4,26
aug	1,29	4,59	4,87	3,45	2,87	3,98	2,17	4,46	5,34	4,55	4,30
sept	1,32	4,65	4,85	3,36	2,97	4,01	2,20	4,52	5,19	4,69	4,27
okt	1,34	4,77	4,85	3,57	3,01	4,12	2,20	4,26	5,12	4,57	3,66
nov	1,29	4,26	4,67	3,71	3,02	4,20	1,98	3,53	4,58	4,18	3,19
dets	1,16	3,75	4,35	3,69	2,95	4,17	1,63	2,87	4,23	4,10	2,63
2009 jaan	1,02	3,27	3,90	3,52	2,88	4,08	1,28	2,25	3,81	3,78	2,05
veebr	0,90	2,62	3,40	3,23	2,49	3,98	1,12	1,61	3,21	3,89	1,55
märts	0,80	2,24	2,97	3,12	2,33	3,87	0,95	1,39	2,98	2,94	1,23

2. Kodumajapidamistele antud laenude intressimäärad (uued laenud)

	Arveldus- krediit ²	Tarbijakrediit				Eluaseme ostmiseks antud laenud					Muud fikseeritud intressimääraga laenud		
		Fikseeritud intressimääraga			Aasta- põhine tasumäär protsen- tides ¹	Fikseeritud intressimääraga				Aasta- põhine tasumäär protsen- tides ¹			
		Ujuva intressi- määraga ja kuni 1 aasta	1–5 aastat	Üle 5 aasta		Ujuva intressi- määraga ja kuni 1 aasta	1–5 aastat	5–10 aastat	Üle 10 aasta		Ujuva intressi- määraga ja kuni 1 aasta	1–5 aastat	Üle 5 aasta
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2008 apr	10,53	8,33	7,02	8,46	8,55	5,23	4,90	4,95	5,12	5,29	5,83	5,80	5,45
mai	10,57	8,69	7,01	8,44	8,63	5,34	4,96	4,98	5,13	5,37	5,99	5,87	5,59
juuni	10,63	8,61	6,93	8,44	8,57	5,48	5,11	5,08	5,20	5,47	6,04	6,12	5,67
juuli	10,65	8,82	7,15	8,58	8,80	5,67	5,27	5,21	5,34	5,62	6,09	6,21	5,82
aug	10,77	8,85	7,22	8,69	8,95	5,77	5,36	5,29	5,27	5,69	6,05	6,28	5,70
sept	10,80	8,77	7,20	8,70	8,85	5,80	5,43	5,28	5,37	5,71	6,24	6,36	5,77
okt	10,83	8,88	7,22	8,69	8,92	5,84	5,42	5,28	5,37	5,70	6,37	6,26	5,80
nov	10,78	8,98	7,17	8,69	8,92	5,62	5,34	5,22	5,28	5,58	5,84	6,15	5,75
dets	10,45	8,22	7,03	8,39	8,50	5,09	5,06	5,10	5,13	5,30	4,98	5,75	5,29
2009 jaan	10,12	8,33	7,03	8,63	8,67	4,38	4,77	4,92	5,00	4,86	4,41	5,44	5,23
veebr	10,13	8,19	6,65	8,49	8,39	3,97	4,54	4,80	4,89	4,61	4,08	5,03	5,16
märts	9,93	7,73	6,51	8,29	8,12	3,66	4,34	4,61	4,74	4,39	3,83	4,73	5,04

3. Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvatele ettevõtetele antud laenude intressimäärad (uued laenud)

	Arvelduskrediit ²	Muud, kuni 1 miljoni euro suurused fikseeritud intressimääraga laenud			Muud, üle 1 miljoni euro suurused fikseeritud intressimääraga laenud			
		Ujuva intressimääraga ja kuni 1 aasta	1–5 aastat	Üle 5 aasta	Ujuva intressimääraga ja kuni 1 aasta	1–5 aastat	Üle 5 aasta	
		1	2	3	4	5	6	7
2008 apr		6,54	6,03	5,77	5,20	5,30	5,42	5,39
mai		6,57	6,10	5,93	5,25	5,26	5,70	5,39
juuni		6,67	6,16	6,09	5,43	5,35	5,68	5,52
juuli		6,74	6,26	6,29	5,53	5,44	5,82	5,55
aug		6,76	6,27	6,33	5,49	5,44	5,60	5,56
sept		6,91	6,34	6,37	5,64	5,62	5,83	5,64
okt		6,89	6,52	6,35	5,57	5,59	5,75	5,08
nov		6,66	6,04	6,10	5,41	4,86	5,02	4,97
dets		6,26	5,38	5,78	5,32	4,29	4,50	4,77
2009 jaan		5,67	4,73	5,46	5,24	3,51	3,96	4,58
veebr		5,40	4,32	5,25	4,96	3,10	3,52	4,23
märts		5,12	4,03	5,07	4,75	2,83	3,25	3,87

Allikas: EKP.

¹ Andmed viitavad euroala muutuvale koosseisule. Täpsem teave on esitatud üldmärkustes.

² Selle instrumendikategooria puhul langevad uued hoiused/laenud ja bilansiline jääk kokku. Perioodi lõpu seisuga.

³ Selle instrumendikategooria puhul liidetakse kodumajapidamised ning kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvad ettevõtted ning neid kajastatakse kodumajapidamiste sektoris, sest kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete bilansiline jääk on kõigi liikmesriikide kodumajapidamiste sektorite kogusummaga võrreldes ebaoluline.

⁴ Aastapõhine tasumäär protsentides hõlmab laenu kogukulu. Kogukulu koosneb intressimäära komponendist ja muudest vastavatest tasudest, sh päringute tegemise, haldamise, dokumentide ettevalmistamise, garantiide jms kulud.

4.5 Euroala residentide eurohoiuste ja -laenude intressimäärad rahaloomeasutustes

(protsenti aastas; bilansiline jääk perioodi lõpu seisuga, uued hoiused/laenud perioodi keskmisena, kui pole viidatud teisiti)

4. Hoiuste intressimäärad (bilansiline jääk)

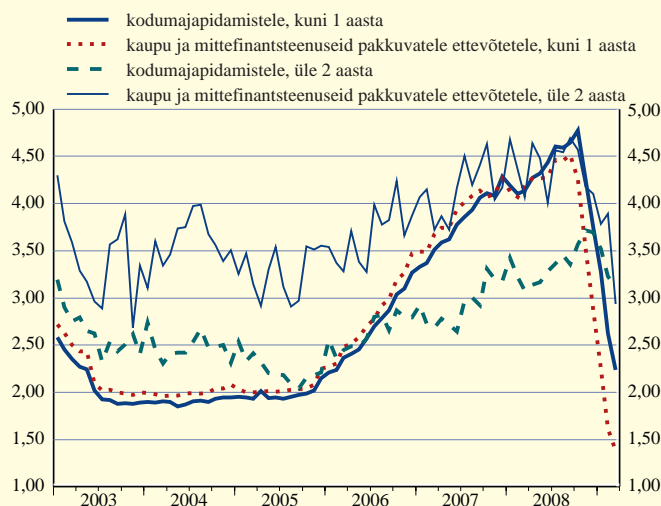
		Kodumajapidamiste hoiused					Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete hoiused			Repotehingud
		Üleööhoiused ²	Lepingulise tähtajaga		Lõpetatavad etteteatamistähtajaga ^{2,3}		Üleööhoiused ¹	Lepingulise tähtajaga		
			Kuni 2 aastat	Üle 2 aasta	Kuni 3 kuud	Üle 3 kuu		Kuni 2 aastat	Üle 2 aasta	
2008	apr	1,22	4,07	3,07	2,72	3,81	2,06	4,36	4,29	3,91
	mai	1,23	4,13	3,06	2,73	3,84	2,08	4,43	4,27	4,04
	juuni	1,24	4,20	3,08	2,74	3,88	2,07	4,47	4,31	4,12
	juuli	1,26	4,31	3,07	2,81	3,94	2,14	4,59	4,40	4,24
	aug	1,29	4,38	3,09	2,87	3,98	2,17	4,65	4,39	4,23
	sept	1,32	4,45	3,11	2,97	4,01	2,20	4,73	4,45	4,32
	okt	1,34	4,54	3,08	3,01	4,12	2,20	4,68	4,45	4,06
	nov	1,29	4,51	3,12	3,02	4,20	1,98	4,44	4,40	3,95
	dets	1,16	4,40	3,07	2,95	4,17	1,63	4,02	4,30	3,56
2009	jaan	1,02	4,16	3,10	2,88	4,08	1,28	3,50	4,11	3,08
	veebr	0,90	3,98	3,17	2,49	3,98	1,12	3,19	4,00	2,68
	märts	0,80	3,79	3,05	2,33	3,87	0,95	2,84	3,88	2,27

5. Laenude intressimäärad (bilansiline jääk)

		Kodumajapidamiste laenud						Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete laenud		
		Eluaseme ostmiseks antud laenud, tähtajaga			Tarbijakrediit ja muud laenud, tähtajaga			Tähtajaga		
		Kuni 1 aasta	1–5 aastat	Üle 5 aasta	Kuni 1 aasta	1–5 aastat	Üle 5 aasta	Kuni 1 aasta	1–5 aastat	Üle 5 aasta
2008	apr	5,59	4,85	5,03	9,07	7,22	6,28	6,04	5,54	5,29
	mai	5,61	4,85	5,05	9,08	7,22	6,26	6,08	5,59	5,32
	juuni	5,68	4,89	5,07	9,11	7,29	6,35	6,18	5,68	5,39
	juuli	5,72	4,93	5,11	9,19	7,34	6,37	6,25	5,76	5,44
	aug	5,78	4,95	5,11	9,26	7,38	6,41	6,28	5,79	5,46
	sept	5,77	5,03	5,14	9,38	7,47	6,47	6,39	5,90	5,54
	okt	5,78	5,06	5,17	9,45	7,48	6,48	6,43	5,99	5,58
	nov	5,71	5,01	5,16	9,24	7,48	6,46	6,16	5,81	5,51
	dets	5,49	4,90	5,08	9,01	7,38	6,38	5,72	5,42	5,27
2009	jaan	5,22	4,72	4,93	8,72	7,22	6,22	5,11	4,89	4,89
	veebr	5,14	4,75	4,91	8,61	7,27	6,21	4,77	4,59	4,74
	märts	4,90	4,58	4,78	8,43	7,07	6,06	4,42	4,27	4,47

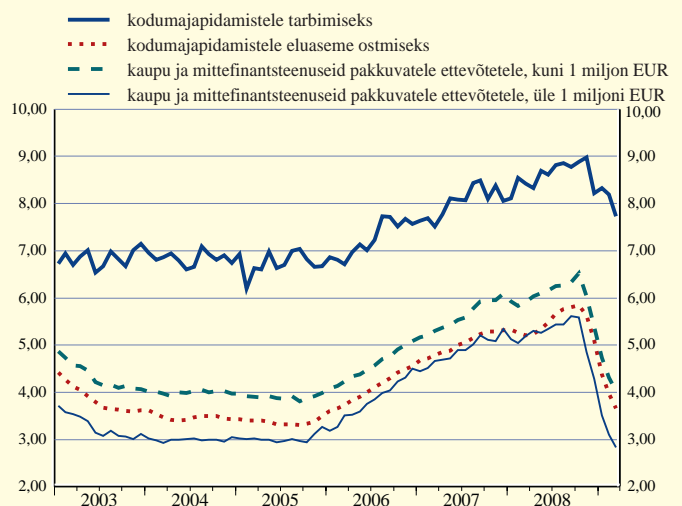
J22 Lepingulise tähtajaga uued hoiused

(protsenti aastas; ei sisalda tasusid; perioodi keskmised)

J23 Ujuva intressimääraga ja kuni üheks aastaks fikseeritud intressimääraga uued laenud

(protsenti aastas; ei sisalda tasusid; perioodi keskmised)

Allikas: EKP.

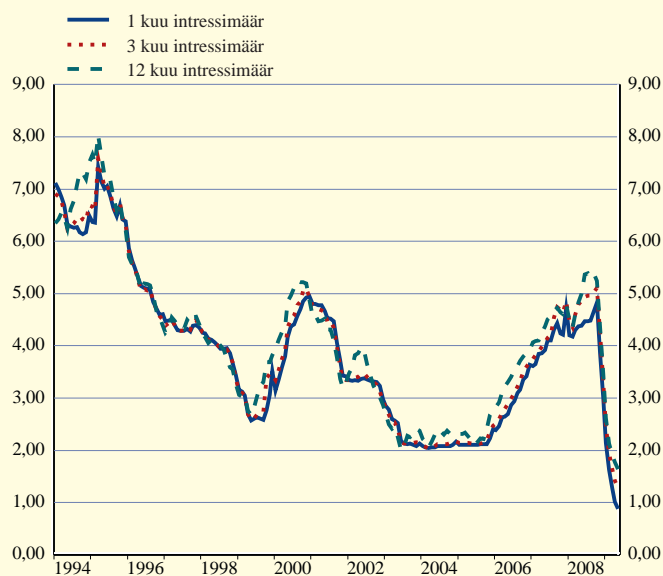
4.6 Rahaturu intressimäärad

(protsenti aastas; perioodi keskmised)

	Euroala ^{1,2}					USA	Jaapan
	Üleööhoiused (EONIA)	1kuulised hoiused (EURIBOR)	3kuulised hoiused (EURIBOR)	6kuulised hoiused (EURIBOR)	12kuulised hoiused (EURIBOR)	3kuulised hoiused (LIBOR)	3kuulised hoiused (LIBOR)
	1	2	3	4	5	6	7
2006	2,83	2,94	3,08	3,23	3,44	5,20	0,30
2007	3,87	4,08	4,28	4,35	4,45	5,30	0,79
2008	3,87	4,28	4,64	4,73	4,83	2,93	0,93
2008 I kv	4,05	4,23	4,48	4,48	4,48	3,29	0,92
2008 II kv	4,00	4,41	4,86	4,93	5,05	2,75	0,92
2008 III kv	4,25	4,54	4,98	5,18	5,37	2,91	0,90
2008 IV kv	3,17	3,92	4,24	4,31	4,38	2,77	0,96
2009 I kv	1,37	1,67	2,01	2,11	2,22	1,24	0,67
2008 mai	4,01	4,39	4,86	4,90	4,99	2,69	0,92
2008 juuni	4,01	4,47	4,94	5,09	5,36	2,77	0,92
2008 juuli	4,19	4,47	4,96	5,15	5,39	2,79	0,92
2008 aug	4,30	4,49	4,97	5,16	5,32	2,81	0,89
2008 sept	4,27	4,66	5,02	5,22	5,38	3,12	0,91
2008 okt	3,82	4,83	5,11	5,18	5,25	4,06	1,04
2008 nov	3,15	3,84	4,24	4,29	4,35	2,28	0,91
2008 dets	2,49	2,99	3,29	3,37	3,45	1,83	0,92
2009 jaan	1,81	2,14	2,46	2,54	2,62	1,21	0,73
2009 veebr	1,26	1,63	1,94	2,03	2,14	1,24	0,64
2009 märts	1,06	1,27	1,64	1,77	1,91	1,27	0,62
2009 apr	0,84	1,01	1,42	1,61	1,77	1,11	0,57
2009 mai	0,78	0,88	1,28	1,48	1,64	0,82	0,53

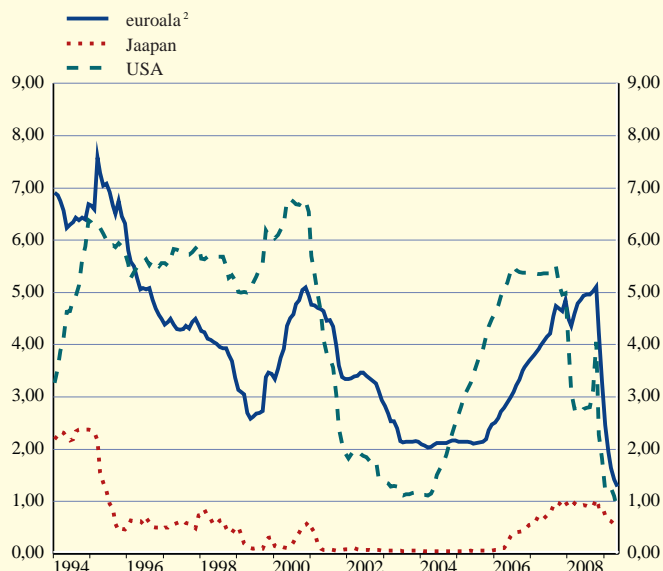
J24 Euroala rahaturu intressimäärad²

(kuupõhised; protsenti aastas)

J25 3 kuu rahaturu intressimäärad

(kuupõhised; protsenti aastas)

Allikas: EKP.

¹ Enne 1999. a jaanuari arvatati arvestuslikud euroala intressimäärad SKPga kaalutud liikmesriikide intressimäärade alusel. Täpsem teave on esitatud üldmärkustes.

² Andmed viitavad euroala muutuvale struktuurile. Täpsem teave on esitatud üldmärkustes.

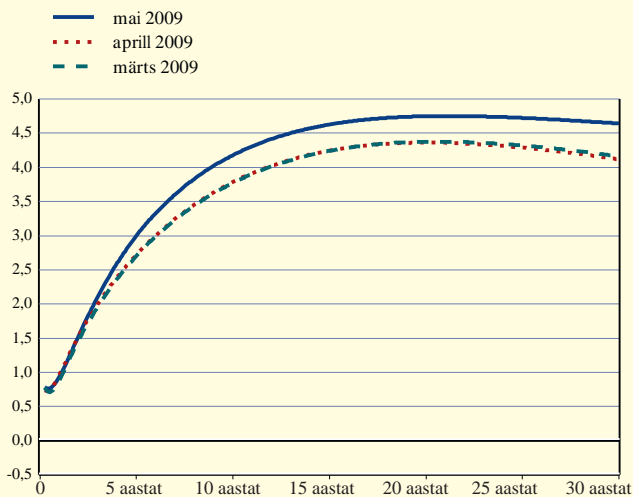
4.7 Euroala tulukõverad¹

(euroala keskvalitsuse AAA-reitinguga võlakirjad; perioodi lõpp; aastased protsentuaalsed intressimäärad; intressimäärade vahed protsendipunktides)

	Hetkeintressimäärad							Forvardtehingute lähiaja intressimäärad				
	3 kuud	1 aasta	2 aastat	5 aastat	7 aastat	10 aastat	10 aastat – 3 kuud (vahe)	10 aastat – 2 aastat (vahe)	1 aasta	2 aastat	5 aastat	10 aastat
2006 dets	3,44	3,76	3,82	3,83	3,86	3,91	0,47	0,09	3,92	3,85	3,88	4,08
2007 jaan	3,54	3,84	3,92	3,96	4,00	4,06	0,53	0,15	4,01	3,97	4,05	4,25
veebr	3,63	3,79	3,80	3,81	3,85	3,92	0,29	0,12	3,85	3,77	3,90	4,13
märts	3,70	3,92	3,95	3,93	3,96	4,02	0,33	0,08	4,03	3,93	3,97	4,25
apr	3,81	4,01	4,06	4,06	4,08	4,13	0,32	0,07	4,14	4,08	4,08	4,33
mai	3,86	4,21	4,31	4,32	4,33	4,37	0,51	0,06	4,44	4,37	4,33	4,51
juuni	3,90	4,26	4,38	4,43	4,46	4,51	0,61	0,13	4,51	4,48	4,49	4,68
juuli	3,98	4,23	4,28	4,28	4,30	4,36	0,38	0,08	4,36	4,28	4,32	4,53
aug	3,86	3,98	4,03	4,12	4,20	4,32	0,47	0,29	4,07	4,09	4,32	4,67
sept	3,80	3,96	4,03	4,15	4,25	4,38	0,57	0,35	4,08	4,13	4,39	4,75
okt	3,87	4,01	4,06	4,10	4,17	4,29	0,42	0,23	4,11	4,08	4,25	4,63
nov	3,86	3,84	3,82	3,91	4,03	4,21	0,35	0,39	3,81	3,80	4,19	4,76
dets	3,85	4,00	4,01	4,11	4,23	4,38	0,52	0,36	4,06	4,02	4,40	4,78
2008 jaan	3,81	3,55	3,42	3,59	3,79	4,05	0,24	0,62	3,32	3,34	4,08	4,80
veebr	3,83	3,42	3,20	3,43	3,72	4,06	0,23	0,86	3,04	3,03	4,16	4,99
märts	3,87	3,70	3,60	3,70	3,87	4,13	0,26	0,54	3,53	3,49	4,10	4,91
apr	3,90	3,89	3,86	3,95	4,10	4,32	0,42	0,46	3,86	3,81	4,29	4,95
mai	3,88	4,20	4,28	4,27	4,35	4,52	0,64	0,24	4,41	4,29	4,40	5,03
juuni	4,21	4,49	4,62	4,63	4,65	4,73	0,52	0,11	4,73	4,72	4,64	5,00
juuli	4,20	4,31	4,31	4,31	4,39	4,53	0,33	0,21	4,36	4,27	4,46	4,93
aug	4,24	4,20	4,13	4,11	4,19	4,34	0,10	0,21	4,13	4,02	4,26	4,82
sept	3,71	3,60	3,59	3,88	4,09	4,34	0,63	0,75	3,52	3,67	4,45	5,00
okt	2,52	2,86	2,68	3,58	3,95	4,25	1,74	1,58	2,27	2,99	4,80	4,97
nov	2,00	2,10	2,38	3,16	3,49	3,77	1,78	1,40	2,33	2,97	4,16	4,48
dets	1,75	1,85	2,14	2,95	3,32	3,69	1,94	1,55	2,09	2,76	4,04	4,60
2009 jaan	1,19	1,27	1,79	3,02	3,53	4,02	2,83	2,24	1,70	2,85	4,53	5,26
veebr	0,93	1,01	1,56	2,79	3,31	3,85	2,93	2,30	1,48	2,64	4,32	5,25
märts	0,78	0,88	1,46	2,70	3,23	3,77	3,00	2,31	1,41	2,58	4,24	5,19
apr	0,74	0,96	1,53	2,72	3,25	3,79	3,05	2,26	1,52	2,58	4,24	5,19
mai	0,79	0,93	1,53	3,00	3,60	4,18	3,39	2,65	1,43	2,77	4,81	5,61

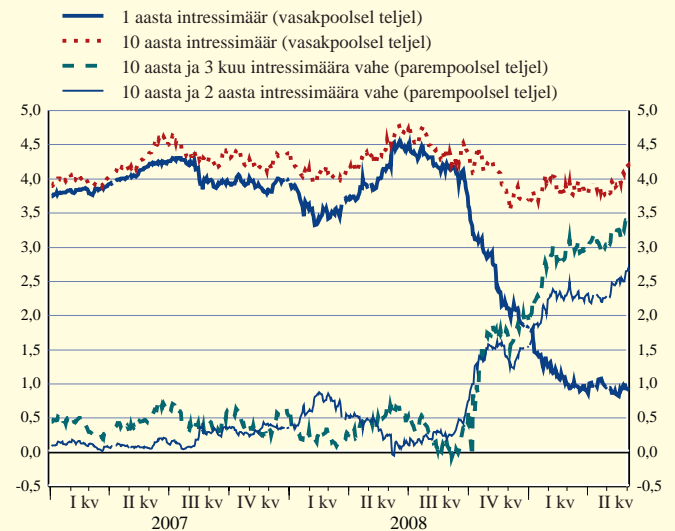
J26 Euroala hetketulukõverad

(protsenti aastas; perioodi lõpp)

J27 Euroala hetkeintressimäärad ja intressimäärade vahed

(päevased andmed; aastased protsentuaalsed intressimäärad; vahed protsendipunktides)

Allikas: EKP, statistika aluseks olevad andmed EuroMTSilt, reitingud Fitch Ratingsilt.

¹ Andmed viitavad euroala muutuvale struktuurile. Täpsem teave on esitatud üldmärkustes.

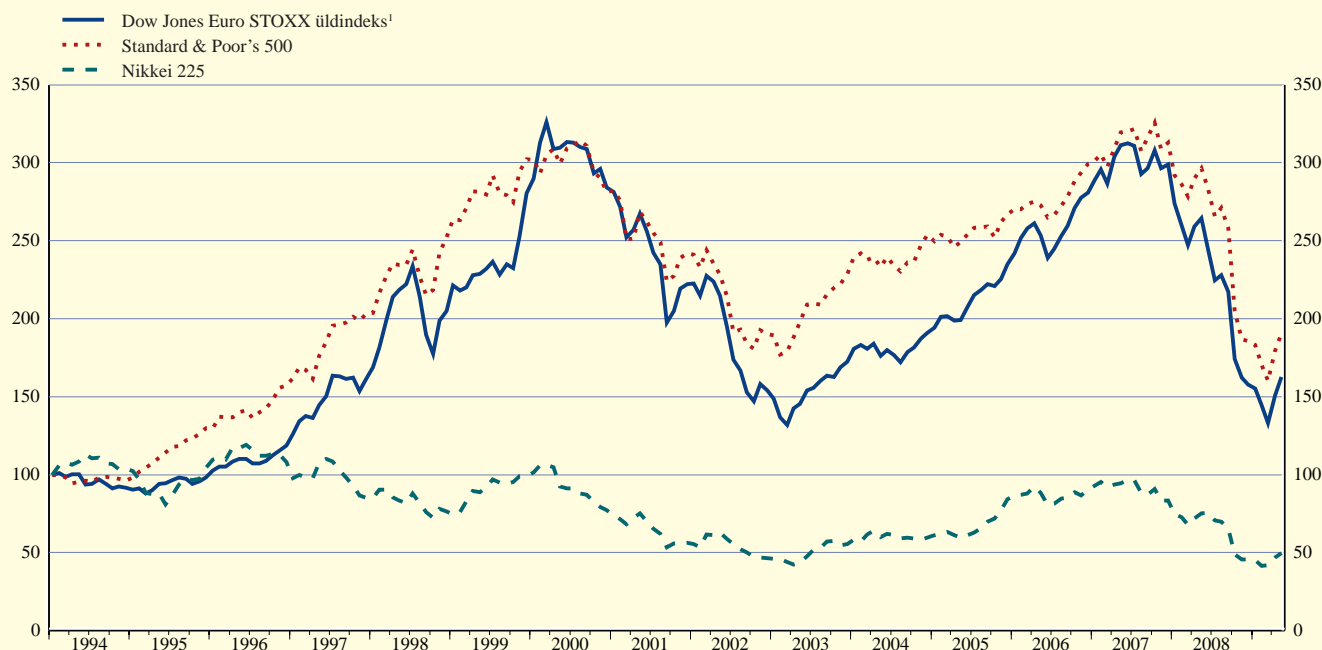
4.8 Aktsiaturgude indeksid

(indeksimäärad punktides; perioodi keskmised)

	Dow Jones EURO STOXX indeksid ¹												USA	Jaapan
	Võrdlusindeks		Peamiste majandussektorite indeksid										Standard & Poor's 500	Nikkei 225
	Üldindeks	50	Põhitoorainete sektor	Teenuste sektor	Tarbekaupade sektor	Nafta ja gaasi sektor	Finantssektor	Tööstussektor	Tehnoloogiasektor	Kommunaalteenuste sektor	Telekommunikatsioonisektor	Tervishoiusektor		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
2006	357,3	3 795,4	402,3	205,0	293,7	419,8	370,3	391,3	345,3	440,0	416,8	530,2	1 310,5	16 124,0
2007	416,4	4 315,8	543,8	235,4	366,5	449,6	408,3	488,4	383,4	561,4	492,7	519,2	1 476,5	16 984,4
2008	313,7	3 319,5	480,4	169,3	290,7	380,9	265,0	350,9	282,5	502,0	431,5	411,5	1 220,7	12 151,6
2008 I kv	361,8	3 809,4	520,9	194,0	327,1	412,0	318,1	413,3	339,2	573,3	490,1	454,4	1 351,7	13 372,6
II kv	355,9	3 705,6	576,2	185,0	317,8	442,8	313,7	408,2	306,5	557,1	437,7	427,1	1 371,7	13 818,3
III kv	309,7	3 278,8	506,0	162,2	282,2	382,8	260,5	345,7	285,6	494,8	412,4	407,4	1 252,7	12 758,7
IV kv	228,7	2 497,7	320,7	136,5	236,9	287,6	169,3	238,1	200,0	384,7	387,0	358,1	910,9	8 700,4
2009 I kv	200,2	2 166,4	293,6	131,6	207,9	272,5	126,3	223,0	175,7	340,6	367,2	345,7	810,1	7 968,8
2008 mai	367,1	3 812,8	588,9	189,2	328,2	462,5	325,8	424,3	313,2	567,2	447,5	436,3	1 402,0	14 000,2
juuni	340,2	3 527,8	586,2	176,1	299,6	442,6	287,6	393,5	292,8	553,8	415,3	414,7	1 341,3	14 084,6
juuli	311,9	3 298,7	529,0	158,2	272,7	401,5	260,0	348,6	281,7	513,7	412,7	418,1	1 257,6	13 153,0
aug	316,1	3 346,0	513,7	167,1	287,0	388,1	266,0	356,6	304,4	504,4	411,2	403,0	1 281,5	12 989,4
sept	301,3	3 193,7	474,6	161,8	287,4	358,2	255,8	332,2	271,8	465,8	413,2	400,6	1 220,0	12 126,2
okt	241,5	2 627,3	342,1	135,6	249,1	287,9	195,0	245,1	212,8	392,4	378,2	363,7	968,8	9 080,5
nov	225,0	2 452,9	315,2	136,2	237,6	294,8	159,0	229,5	197,7	393,6	386,0	361,7	883,3	8 502,7
dets	219,0	2 407,0	304,0	137,8	224,2	281,0	152,5	238,7	189,4	369,2	396,6	349,4	877,2	8 492,1
2009 jaan	215,5	2 344,9	309,7	136,8	220,8	280,5	143,4	236,4	188,1	376,5	384,1	364,8	866,6	8 402,5
veebr	200,4	2 159,8	299,2	132,7	208,0	280,9	123,3	226,1	175,7	341,0	361,7	354,1	806,3	7 707,3
märts	184,6	1 993,9	272,5	125,3	194,9	256,9	111,8	206,8	163,5	304,2	355,2	319,1	757,1	7 772,8
apr	209,3	2 256,3	308,4	134,6	219,0	268,1	145,0	237,9	196,0	323,2	356,8	327,7	848,5	8 755,5
mai	225,7	2 426,7	331,6	140,1	233,8	296,0	164,5	259,8	203,1	346,3	348,0	346,7	901,7	9 257,7

J28 Dow Jonesi EURO STOXX üldindeks, Standard & Poor's 500 ja Nikkei 225

(jaanuar 1994 = 100; kuu keskmised)

Allikas: EKP.

¹ Andmed viitavad euroala muutuvale struktuurile. Täpsem teave on esitatud üldmärkustes.

HINNAD, TOODANG, NÕUDLUS JA TÖÖTURUD

5.1 ÜTHI, muud hinnad ja kulud

(aastased protsentuaalsed muutused, kui pole viidatud teisiti)

1. Ühtlustatud tarbijahinnaindeks¹

	Kokku					Kokku (sesoonselt kohandatud; protsentuaalne muutus võrreldes eelmise perioodiga)						Memokirje: Reguleeritud hinnad ²	
	Indeks 2005 = 100	Kokku	Kaubad	Teenused	Kokku	Töödeldud toiduained	Töötlemata toiduained	Tööstuskaubad, v.a energia	Energia (sesoonselt kohandamata)	Teenused	ÜTHI kokku, v.a reguleeritud hinnad	Reguleeritud hinnad	
													Kokku (v.a töötlemata toiduained ja energia)
Protsent kogusummast ³	100,0	100,0	83,0	58,6	41,4	100,0	11,9	7,5	29,7	9,6	41,4	89,3	10,7
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2005	100,0	2,2	1,5	2,1	2,3	-	-	-	-	-	-	2,1	2,5
2006	102,2	2,2	1,5	2,3	2,0	-	-	-	-	-	-	2,1	2,7
2007	104,4	2,1	2,0	1,9	2,5	-	-	-	-	-	-	2,1	2,1
2008	107,8	3,3	2,4	3,8	2,6	-	-	-	-	-	-	3,3	3,0
2008 I kv	106,4	3,4	2,5	3,9	2,6	1,0	2,1	0,6	0,2	3,4	0,8	3,5	2,5
II kv	108,1	3,6	2,5	4,5	2,4	1,1	1,1	1,2	0,2	6,0	0,5	3,7	2,8
III kv	108,4	3,8	2,5	4,7	2,6	0,7	0,8	0,8	0,2	2,1	0,7	3,9	3,3
IV kv	108,2	2,3	2,2	2,1	2,6	-0,6	0,2	0,3	0,3	-8,7	0,5	2,1	3,4
2009 I kv	107,4	1,0	1,6	0,1	2,2	-0,2	-0,1	0,4	0,1	-4,9	0,5	0,7	2,9
2008 dets	107,9	1,6	2,1	0,9	2,6	-0,4	0,0	0,2	0,0	-4,7	0,2	1,4	3,4
2009 jaan	107,0	1,1	1,8	0,2	2,4	0,0	0,0	0,1	-0,1	0,0	0,1	0,9	2,9
veebr	107,4	1,2	1,7	0,3	2,4	0,2	0,0	0,5	0,1	0,5	0,2	1,0	2,9
märts	107,8	0,6	1,5	-0,4	1,9	0,0	0,0	-0,2	0,1	-1,2	0,2	0,3	2,9
apr	108,2	0,6	1,7	-0,7	2,5	0,1	0,0	-0,4	0,1	0,2	0,2	0,4	1,9
mai ⁴		0,0											

	Kaubad						Teenused					
	Toit (sh alkohoolsed joogid ja tubakas)			Tööstuskaubad			Elamumajandus	Transport	Side	Vaba aja ja isikliku tegevusega seotud teenused	Muud teenused	
	Kokku	Töödeldud toiduained	Töötlemata toiduained	Kokku	Tööstuskaubad, v.a energia	Energia	Üür					
Protsent kogusummast ³	19,3	11,9	7,5	39,3	29,7	9,6	10,1	6,0	6,3	3,2	14,9	6,8
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
2005	1,6	2,0	0,8	2,4	0,3	10,1	2,6	2,0	2,7	-2,2	2,3	3,1
2006	2,4	2,1	2,8	2,3	0,6	7,7	2,5	2,1	2,5	-3,3	2,3	2,3
2007	2,8	2,8	3,0	1,4	1,0	2,6	2,7	2,0	2,6	-1,9	2,9	3,2
2008	5,1	6,1	3,5	3,1	0,8	10,3	2,3	1,9	3,9	-2,2	3,2	2,5
2008 I kv	5,2	6,4	3,5	3,2	0,8	10,7	2,5	1,9	3,1	-2,5	3,2	3,2
II kv	5,7	6,9	3,7	3,9	0,8	13,6	2,3	1,9	3,6	-1,8	3,0	2,2
III kv	5,6	6,7	3,9	4,2	0,7	15,1	2,3	1,9	4,4	-2,4	3,4	2,3
IV kv	3,8	4,3	3,0	1,2	0,9	2,1	2,2	1,9	4,5	-2,0	3,3	2,2
2009 I kv	2,4	2,1	2,8	-1,1	0,7	-6,1	2,0	1,7	3,6	-1,7	2,7	2,1
2008 nov	3,7	4,2	2,8	0,8	0,9	0,7	2,2	1,8	4,4	-2,1	3,4	2,2
dets	3,3	3,5	2,8	-0,3	0,8	-3,7	2,2	1,8	4,5	-1,8	3,2	2,1
2009 jaan	2,7	2,7	2,6	-1,0	0,5	-5,3	2,0	1,7	3,9	-1,9	3,1	2,2
veebr	2,5	2,0	3,3	-0,7	0,7	-4,9	2,0	1,8	3,9	-1,4	3,0	2,1
märts	1,9	1,6	2,4	-1,5	0,8	-8,1	2,0	1,8	3,1	-1,8	2,2	2,0
apr	1,4	1,2	1,6	-1,7	0,8	-8,8	2,0	1,8	3,5	-1,6	3,4	2,1

Allikad: Eurostati ja EKP arvutused.

¹ Andmed viitavad euroala muutuvale struktuurile. Täpsem teave on esitatud üldmärkustes.

² EKP hinnangud põhinevad Eurostati andmetel. Selline eksperimentaalne statistika võib anda ainult ligikaudse hindade reguleerimise mõõtevahendi, sest reguleeritud hinna muutusi ei saa teistest mõjudest täiesti eraldada. Selle näitaja koostamisel kasutatud meetodikat selgitab märkus aadressil <http://www.ecb.europa.eu/stats/prices/hicp/html/index.en.html>.

³ Viitab indeksiperioodile 2009.

⁴ Hinnang põhineb liikmesriikide esialgsetel andmetel, mis hõlmavad harilikult 95% euroalast, samuti esmasel teabel energiahindade kohta.

5.1 ÜTHI, muud hinnad ja kulud

(aastased protsentuaalsed muutused, kui pole viidatud teisiti)

2. Tööstustoodangu, ehituse ja elamispiindade hinnad¹

	Tööstustoodangu tootjahinnad (v.a ehitus)										Ehitus ²	Elamispiindade hinnad ³
	Kokku (indeks 2005 = 100)	Kokku	Töötlev tööstus	Kokku	Vahekaubad	Kapitalikaubad	Tööstus, v.a ehitus ja energia			Energia		
							Tarbekaubad					
							Kokku	Kestvuskaubad	Kulukaubad			
Protsent kogusummast ⁴	100,0	100,0	83,0	75,8	30,1	21,9	23,7	2,7	21,0	24,2		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2005	100,0	4,1	3,3	1,8	2,9	1,2	1,1	1,5	0,9	13,9	2,8	7,6
2006	105,0	5,0	3,5	2,8	4,6	1,6	1,7	1,5	1,5	13,3	4,1	6,5
2007	107,9	2,7	3,0	3,2	4,7	2,2	2,3	2,4	2,1	1,3	4,0	4,4
2008	114,2	5,9	4,8	3,5	4,0	2,1	3,9	2,8	4,0	13,7	4,1	1,7
2008 I kv	111,8	5,3	5,5	3,5	3,9	1,6	4,7	3,1	4,9	11,1	3,1	-
2008 II kv	114,6	6,8	6,3	3,7	4,0	2,0	4,8	2,8	5,1	16,8	4,0	2,8 ⁵
2008 III kv	117,0	8,2	6,6	4,3	5,5	2,3	4,2	2,7	4,4	21,1	5,5	-
2008 IV kv	113,5	3,3	0,7	2,4	2,6	2,5	2,0	2,7	1,9	6,3	3,9	0,6 ⁵
2009 I kv	109,9	-1,7	-4,0	-0,9	-2,7	1,8	-0,6	1,9	-1,0	-4,1	.	-
2008 nov	113,3	2,9	0,3	2,3	2,4	2,7	1,9	2,6	1,8	4,5	-	-
2008 dets	111,6	1,2	-1,6	1,4	1,2	2,1	1,2	2,6	1,0	0,6	-	-
2009 jaan	110,5	-0,6	-3,0	-0,1	-1,2	1,9	-0,1	2,0	-0,4	-2,1	-	-
2009 veebr	110,0	-1,6	-3,9	-1,0	-3,0	1,9	-0,6	1,9	-1,0	-3,5	-	-
2009 märts	109,2	-2,9	-5,1	-1,7	-4,0	1,6	-1,2	1,8	-1,6	-6,6	-	-
2009 apr	108,1	-4,6	-5,8	-2,4	-5,2	1,2	-1,4	1,5	-1,8	-11,1	-	-

3. Toormehinnad ja sisemajanduse koguprodukti deflaatorid¹

	Naftahind ⁶ (EUR/barrel)	Toorme (v.a energia) hinnad						SKP deflaatorid								
		Impordiga kaalutud ⁷			Kasutusega kaalutud ⁸			Kokku (sesoonselt kohandatud indeks 2000 = 100)	Kokku	Sisenõudlus				Ekspord ⁹	Import ⁹	
		Kokku	Toiduained	Toiduks mittekasutatav toore	Kokku	Toiduained	Toiduks mittekasutatavad kaubad			Kokku	Eratarbimine	Valitsussektori tarbimine	Kapitali kogumatus põhivarasse			
Protsent kogusummast		100,0	35,0	65,0	100,0	44,3	55,7									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
2005	44,6	11,9	0,9	17,9	9,0	2,5	14,4	111,6	2,0	2,3	2,1	2,4	2,5	2,4	3,3	
2006	52,9	27,5	5,8	37,6	24,4	5,9	38,1	113,8	1,9	2,4	2,2	2,1	2,9	2,7	3,9	
2007	52,8	7,5	14,3	5,0	5,1	9,4	2,7	116,4	2,3	2,2	2,2	1,6	2,7	1,7	1,4	
2008	65,9	2,0	18,2	-4,3	-1,7	9,7	-8,5	119,1	2,3	2,9	2,9	2,8	2,5	2,5	3,8	
2008 I kv	64,2	8,4	36,4	-1,3	7,2	31,6	-5,8	118,0	2,1	2,9	3,0	2,4	2,3	2,4	4,3	
2008 II kv	78,5	2,5	32,4	-7,5	-0,3	20,3	-11,1	118,9	2,3	3,2	3,3	3,6	2,5	2,7	4,7	
2008 III kv	77,6	6,8	16,2	2,8	0,6	4,3	-1,9	119,4	2,3	3,3	3,5	2,8	3,0	3,5	5,7	
2008 IV kv	43,5	-10,1	-7,7	-11,2	-14,5	-12,9	-15,8	120,2	2,5	2,1	1,9	2,4	2,1	1,4	0,6	
2009 I kv	35,1	-23,5	-14,8	-27,6	-25,0	-17,3	-30,6	119,9	1,7	1,1	0,5	2,8	0,5	-2,8	-4,2	
2008 dets	32,1	-17,2	-14,3	-18,7	-21,5	-18,6	-23,7	-	-	-	-	-	-	-	-	
2009 jaan	34,3	-21,0	-10,4	-26,0	-22,3	-13,5	-28,7	-	-	-	-	-	-	-	-	
2009 veebr	34,6	-24,3	-16,1	-28,2	-26,6	-20,4	-31,4	-	-	-	-	-	-	-	-	
2009 märts	36,5	-25,0	-17,7	-28,5	-25,8	-17,8	-31,7	-	-	-	-	-	-	-	-	
2009 apr	39,0	-19,8	-11,7	-23,6	-20,1	-10,8	-26,6	-	-	-	-	-	-	-	-	
2009 mai	42,8	-19,2	-8,9	-24,1	-18,5	-6,8	-26,6	-	-	-	-	-	-	-	-	

Allikad: Eurostat, Eurostati andmetel põhinevad EKP arvutused (osa 5.1 tabeli 2 veerg 7 ja osa 5.1 tabeli 3 veerud 8–15), Thomson Financial Datastreami andmetel põhinevad EKP arvutused (osa 5.1 tabeli 3 veerg 1) ning EKP arvutused (osa 5.1 tabeli 2 veerg 12 ja osa 5.1 tabeli 3 veerud 2–7).

¹ Andmed viitavad 16 riigist koosvalele euroalale.

² Eluasemete sisendhinnad.

³ Eksperimentaalsed andmed, mis põhinevad ühtlustamata riiklikel allikatel (lisateavet saab EKP veebilehelt).

⁴ Aastal 2005.

⁵ Teise (neljanda) kvartali kvartaliandmed osutavad vastavalt esimese (teise) poolaasta keskmistele. Et mõned riikide andmed on kättesaadavad alles aastase intervalliga, on poolaasta hinnang osaliselt tuletatud aastatulemustest; seetõttu ei ole poolaastaandmed nii täpsed kui aastaandmed.

⁶ Brent Blend (ühekuulise tähtjaga tarne puhul).

⁷ Viitab eurodes esitatud hindadele. Kaalutud vastavalt euroala impordi struktuurile vahemikus 2004–2006.

⁸ Viitab eurodes esitatud hindadele. Kaalutud vastavalt euroala sisenõudlusele (euroala tootmine pluss import miinus eksport) vahemikus 2004–2006. Eksperimentaalsed andmed (lisateavet saab EKP veebilehelt).

⁹ Ekspordi ja impordi deflaatorid viitavad kaupadele ja teenustele ning sisaldavad piiriülest kaubavahetust euroalal.

5.1 ÜTHI, muud hinnad ja kulud

(aastased protsentuaalsed muutused, kui pole viidatud teisiti)

4. Tööjõu erikulud, hüvitis töötaja kohta ja tööjõu tootlikkus¹

(sesoonselt kohandatud)

	Kokku (indeks 2000 = 100)	Kokku	Majandustegevuse alusel					
			Põllumajandus, jahindus, metsan- dus ja kalandus	Mäetööstus, töötlev tööstus ja energia	Ehitus	Kaubandus, remon- diteenused, hotellid ja restoranid, transport ja side	Finantsvahendus-, kinnisvara-, üürimis- ja äritegevus	Avalik haldus, haridus, tervishoid ja muud teenused
	1	2	3	4	5	6	7	8
Tööjõu erikulud ²								
2005	109,0	1,2	8,7	-1,1	2,9	1,3	2,1	2,0
2006	110,0	0,9	2,9	-0,6	3,6	0,0	2,4	2,1
2007	111,8	1,6	0,9	-0,4	3,9	1,1	2,7	2,2
2008	115,4	3,3	0,0	3,6	1,9	3,3	3,1	3,3
2007 IV kv	113,0	2,5	0,6	0,2	4,0	2,3	3,4	2,9
2008 I kv	113,4	2,4	0,7	1,0	1,9	1,8	3,8	3,0
II kv	114,7	2,8	-0,8	1,4	1,9	2,6	2,8	4,5
III kv	115,7	3,5	-0,1	4,0	2,6	4,4	3,4	2,8
IV kv	118,3	4,8	0,1	9,7	2,1	5,2	2,7	3,3
Hüvitis töötaja kohta								
2005	112,3	2,0	2,4	1,8	2,0	2,1	2,4	1,9
2006	114,8	2,2	3,4	3,5	3,5	1,4	2,3	1,5
2007	117,7	2,5	2,7	2,9	2,9	2,2	2,4	2,4
2008	121,4	3,2	3,2	3,1	3,8	3,0	2,4	3,5
2007 IV kv	119,2	3,0	2,6	3,2	3,1	2,3	2,8	3,3
2008 I kv	120,1	3,1	3,2	3,4	3,2	2,5	2,5	3,4
II kv	121,1	3,2	2,9	2,7	4,0	2,5	2,2	4,3
III kv	121,8	3,4	3,7	3,1	4,5	4,1	2,7	3,2
IV kv	122,8	3,0	2,8	3,2	3,8	3,0	2,2	3,3
Tööjõu tootlikkus ³								
2005	103,1	0,8	-5,8	2,9	-0,8	0,8	0,3	-0,1
2006	104,4	1,3	0,5	4,2	-0,2	1,4	-0,1	-0,5
2007	105,3	0,9	1,8	3,2	-0,9	1,0	-0,3	0,2
2008	105,2	-0,1	3,1	-0,5	1,9	-0,3	-0,7	0,2
2007 IV kv	105,5	0,4	2,0	3,0	-1,0	0,0	-0,6	0,4
2008 I kv	105,9	0,6	2,5	2,4	1,3	0,7	-1,3	0,4
II kv	105,5	0,4	3,7	1,3	2,1	-0,1	-0,6	-0,1
III kv	105,3	-0,1	3,8	-0,8	1,9	-0,3	-0,7	0,5
IV kv	103,8	-1,7	2,8	-6,0	1,6	-2,1	-0,5	0,0

5. Tööjõukulu tunnis^{1,4}

	Kokku (sesoonselt kohandatud indeks 2000 = 100)	Kokku	Komponentide järgi		Tegevuse järgi			Memo: kollektiivlepin- guga määratud palga näitaja ⁵
			Palk	Töötaja poolt tasutud sotsiaal- kindlustusmaksed	Mäetööstus, töötlev tööstus ja energia	Ehitus	Teenused	
	1	2	3	4	5	6	7	8
Protsent kogusummast ⁶	100,0	100,0	73,1	26,9	34,6	9,1	56,3	
2005	116,5	2,4	2,5	2,2	2,4	2,1	2,5	2,1
2006	119,4	2,5	2,6	2,1	3,4	1,6	2,1	2,3
2007	122,5	2,7	2,8	2,3	2,6	3,1	2,6	2,1
2008	126,8	3,5	3,6	3,4	4,1	4,6	3,1	3,2
2008 I kv	124,8	3,5	3,7	3,1	4,3	4,2	3,0	2,8
II kv	125,9	2,6	2,7	2,4	2,7	4,0	2,4	2,9
III kv	127,4	4,2	4,2	4,3	3,8	5,0	4,3	3,4
IV kv	128,9	3,8	3,9	3,6	5,4	5,1	2,6	3,6
2009 I kv	.	.	.	.	.	.	.	3,2

Allikad: Eurostat, Eurostati andmetel põhinevad EKP arvutused (osa 5.1 tabel 4 ja osa 5.1 tabeli 5 veerg 7) ja EKP arvutused (osa 5.1 tabeli 5 veerg 8).

¹ Andmed viitavad 16 riigiga euroalale.

² Hüvitis töötaja kohta (jooksevhindades), jagatud lisandväärtusega hõivatu kohta (mahuna).

³ Lisandväärtus hõivatu kohta (mahuna).

⁴ Tööjõukulu tunnis kogu majanduses, v.a põllumajandus, avalik haldus, haridus, tervishoid ja muud mujal liigitamata teenused. Hõlmatuse erinevuste tõttu ei pruugi komponentide näitajad kogusummaga ühtida.

⁵ Eksperimentaalsed andmed (lisateavet saab EKP veebilehelt).

⁶ Aastal 2000.

5.2 Toodang ja nõudlus

1. SKP ja kulukomponendid¹

	SKP								
	Kokku	Sisenõudlus					Väliskaubandusbilanss ²		
		Kokku	Eratarbimine	Valitsus- sektori tarbimine	Kapitali kogumahutus põhivarasse	Varude muutus ³	Kokku	Eksport ²	Import ²
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Jooksevhinnad (mld EUR, sesoonselt kohandatud)									
2005	8 144,1	8 022,7	4 667,9	1 664,9	1 684,5	5,4	121,3	3 113,8	2 992,5
2006	8 557,8	8 456,4	4 872,3	1 732,2	1 834,4	17,5	101,4	3 471,8	3 370,4
2007	8 998,6	8 859,4	5 063,0	1 799,5	1 972,3	24,6	139,2	3 740,7	3 601,6
2008	9 266,2	9 174,2	5 232,3	1 885,8	2 016,3	39,8	92,0	3 871,9	3 779,9
2008 I kv	2 312,1	2 279,5	1 298,5	461,4	511,9	7,7	32,5	982,8	950,3
II kv	2 324,7	2 291,5	1 307,8	472,8	509,9	1,0	33,3	988,0	954,8
III kv	2 328,3	2 313,6	1 319,0	473,4	509,0	12,2	14,7	994,2	979,5
IV kv	2 301,1	2 289,5	1 307,0	478,1	485,6	18,8	11,6	906,9	895,3
2009 I kv	2 239,1	2 236,6	1 291,0	482,7	461,2	1,7	2,5	808,0	805,4
<i>protsent SKPst</i>									
2008	100,0	99,0	56,5	20,4	21,8	0,4	1,0	-	-
Ahelmeetodil arvatud mahud (eelmise aasta hinnad, sesoonselt kohandatud⁴)									
<i>protsentuaalne muutus võrreldes eelmise kvartaliga</i>									
2008 I kv	0,7	0,5	0,1	0,4	1,1	-	-	1,6	1,2
II kv	-0,3	-0,5	-0,3	0,8	-1,3	-	-	-0,3	-0,8
III kv	-0,3	0,3	0,1	0,5	-1,0	-	-	-0,6	1,1
IV kv	-1,8	-0,8	-0,4	0,4	-4,3	-	-	-7,2	-5,1
2009 I kv	-2,5	-2,1	-0,5	0,0	-4,2	-	-	-8,1	-7,2
<i>aastane protsentuaalne muutus</i>									
2005	1,7	1,9	1,8	1,5	3,3	-	-	5,0	5,7
2006	2,9	2,8	2,0	1,9	5,5	-	-	8,3	8,2
2007	2,7	2,5	1,6	2,2	4,8	-	-	5,9	5,3
2008	0,7	0,7	0,4	1,9	0,0	-	-	1,0	1,0
2008 I kv	2,2	1,6	1,4	1,5	3,1	-	-	5,1	3,9
II kv	1,5	0,9	0,5	2,0	1,6	-	-	3,8	2,4
III kv	0,5	0,5	0,1	2,0	-0,3	-	-	1,4	1,4
IV kv	-1,7	-0,4	-0,6	2,1	-5,5	-	-	-6,5	-3,7
2009 I kv	-4,8	-3,1	-1,1	1,7	-10,4	-	-	-15,5	-11,7
<i>SKP protsentuaalse muutuse (võrreldes eelmise kvartaliga) komponendid protsendipunktides</i>									
2008 I kv	0,7	0,5	0,0	0,1	0,2	0,2	0,2	-	-
II kv	-0,3	-0,5	-0,2	0,2	-0,3	-0,2	0,2	-	-
III kv	-0,3	0,3	0,0	0,1	-0,2	0,4	-0,7	-	-
IV kv	-1,8	-0,8	-0,2	0,1	-0,9	0,3	-1,0	-	-
2009 I kv	-2,5	-2,1	-0,3	0,0	-0,9	-1,0	-0,4	-	-
<i>SKP aastase protsentuaalse muutuse komponendid protsendipunktides</i>									
2005	1,7	1,9	1,0	0,3	0,7	-0,2	-0,1	-	-
2006	2,9	2,8	1,2	0,4	1,1	0,1	0,2	-	-
2007	2,7	2,4	0,9	0,5	1,0	0,0	0,3	-	-
2008	0,7	0,7	0,2	0,4	0,0	0,1	0,0	-	-
2008 I kv	2,2	1,6	0,8	0,3	0,7	-0,2	0,6	-	-
II kv	1,5	0,9	0,3	0,4	0,4	-0,2	0,6	-	-
III kv	0,5	0,4	0,0	0,4	-0,1	0,1	0,0	-	-
IV kv	-1,7	-0,4	-0,3	0,4	-1,2	0,7	-1,3	-	-
2009 I kv	-4,8	-3,0	-0,6	0,3	-2,3	-0,4	-1,8	-	-

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.

¹ Andmed viitavad 16 riigiga euroalale.

² Eksport ja import hõlmavad kaupu ja teenuseid ning sisaldavad piiriülest kaubavahetust euroalas. Need ei ole tabelitega 7.1.2 ja 7.3.1 täielikult kooskõlas.

³ Sh varade soetamine miinus realiseerimine.

⁴ Aastaseid andmeid ei ole tööpäevade arvu muutustega kohandatud.

5.2 Toodang ja nõudlus

2. Lisandväärtus tegevusala järgi¹

	Kogulisandväärtus (baashinnad)							Tootemaksud miinus toote- subsüümid
	Kokku	Põllumajandus, jahindus, metsan- dus ja kalandus	Mäetööstus, töötlev tööstus ja energia	Ehitus	Kaubandus, remonditeenused, hotellid ja restora- nid, transport ja side	Finants- vahendus-, kinnis- vara-, üürimis- ja äritegevus	Avalik haldus, haridus, tervishoid ja muud teenused	
	1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Jooksev hinnad (mld EUR, sesoonselt kohandatud)</i>								
2005	7 299,2	144,0	1 482,3	441,7	1 540,5	2 021,2	1 669,4	844,9
2006	7 643,9	142,1	1 557,3	476,8	1 602,7	2 138,0	1 727,1	913,9
2007	8 040,4	151,9	1 643,5	514,7	1 673,0	2 261,7	1 795,6	958,1
2008	8 311,5	147,9	1 672,4	536,9	1 727,8	2 357,2	1 869,4	954,7
2008 I kv	2 070,2	38,6	423,7	135,0	431,4	583,0	458,5	241,9
II kv	2 085,0	37,3	425,6	134,7	431,0	589,1	467,4	239,7
III kv	2 088,6	36,7	422,3	135,0	434,5	592,5	467,6	239,7
IV kv	2 067,6	35,4	400,8	132,1	430,9	592,6	475,9	233,4
2009 I kv	2 012,6	36,1	359,3	132,1	420,5	586,7	478,0	226,6
<i>protsent lisandväärtusest</i>								
2008	100,0	1,8	20,1	6,5	20,8	28,4	22,5	-
<i>Ahelmeetodil arvatud mahud (eelmise aasta hinnad, sesoonselt kohandatud²)</i>								
<i>protsentuaalne muutus võrreldes eelmise kvartaliga</i>								
2008 I kv	0,6	1,4	0,4	1,8	0,8	0,6	0,2	1,4
II kv	-0,1	-0,2	-0,6	-2,1	-0,5	0,5	0,4	-1,3
III kv	-0,3	-0,4	-1,4	-1,7	-0,2	-0,1	0,5	-0,4
IV kv	-1,7	0,9	-5,7	-1,7	-1,8	-0,6	0,2	-2,0
2009 I kv	-2,5	-0,3	-8,8	-0,5	-2,6	-0,9	0,0	-2,4
<i>aastased muutused protsentides</i>								
2005	1,7	-6,5	1,8	1,8	1,5	2,8	1,3	1,8
2006	2,9	-1,5	3,9	2,6	3,1	3,7	1,3	3,3
2007	3,0	0,5	3,6	3,1	3,0	3,7	1,6	0,7
2008	0,9	1,7	-0,7	-0,5	1,0	1,8	1,4	-0,7
2008 I kv	2,4	1,2	2,7	1,7	3,1	2,7	1,3	0,3
II kv	1,6	1,7	1,4	0,3	1,6	2,4	1,2	0,1
III kv	0,7	2,3	-1,0	-1,2	0,7	1,6	1,5	-1,0
IV kv	-1,6	1,8	-7,2	-3,7	-1,7	0,4	1,4	-2,3
2009 I kv	-4,7	0,1	-15,7	-5,8	-5,0	-1,0	1,2	-6,0
<i>lisandväärtuse protsentuaalse muutuse (võrreldes eelmise kvartaliga) komponendid protsendipunktides</i>								
2008 I kv	0,6	0,0	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	-
II kv	-0,1	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	0,1	0,1	-
III kv	-0,3	0,0	-0,3	-0,1	0,0	0,0	0,1	-
IV kv	-1,7	0,0	-1,1	-0,1	-0,4	-0,2	0,1	-
2009 I kv	-2,5	0,0	-1,7	0,0	-0,5	-0,2	0,0	-
<i>lisandväärtuse aastase protsentuaalse muutuse komponendid protsendipunktides</i>								
2005	1,7	-0,1	0,4	0,1	0,3	0,8	0,3	-
2006	2,9	0,0	0,8	0,2	0,7	1,0	0,3	-
2007	3,0	0,0	0,7	0,2	0,6	1,0	0,4	-
2008	0,9	0,0	-0,2	0,0	0,2	0,5	0,3	-
2008 I kv	2,4	0,0	0,6	0,1	0,6	0,8	0,3	-
II kv	1,6	0,0	0,3	0,0	0,3	0,7	0,3	-
III kv	0,7	0,0	-0,2	-0,1	0,1	0,4	0,3	-
IV kv	-1,6	0,0	-1,5	-0,2	-0,3	0,1	0,3	-
2009 I kv	-4,7	0,0	-3,2	-0,4	-1,0	-0,3	0,3	-

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.

¹ Andmed viitavad 16 riigiga euroalale.

² Aastaseid andmeid ei ole tööpäevade arvu muutustega kohandatud.

5.2 Toodang ja nõudlus

(aastaste protsentuaalsete näitajate muutused, kui pole viidatud teisiti)

3. Tööstustoodang¹

	Kokku	Tööstus, v.a ehitus										Ehitus
		Kokku (sesoonselt kohandatud indeks 2005 = 100)	Tööstus, v.a ehitus ja energia							Energia		
			Kokku	Töötlev tööstus	Kokku	Vahe- kaubad	Kapitali- kaubad	Tarbekaubad				
								Kokku	Kestvus- kaubad	Kulukaubad		
Protsent kogusumma ²	100,0	75,0	75,0	67,4	66,8	27,6	21,6	17,6	2,6	15,0	8,2	25,0
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2006	4,1	104,3	4,3	4,7	4,7	4,9	5,9	3,7	4,8	3,5	0,6	3,6
2007	3,4	108,3	3,8	4,2	4,3	3,8	6,7	3,2	1,4	3,4	-0,9	1,8
2008	-2,3	106,3	-1,7	-1,9	-1,9	-3,3	-0,4	-2,2	-5,4	-1,6	0,2	-4,4
2008 II kv	0,0	109,0	1,1	1,0	1,0	0,3	3,4	-1,6	-2,0	-1,5	2,2	-3,9
2008 III kv	-2,2	105,9	-1,5	-1,5	-1,6	-1,9	-0,7	-2,9	-7,0	-2,2	-0,4	-5,1
2008 IV kv	-8,8	99,1	-9,0	-9,3	-9,5	-13,5	-8,7	-4,6	-11,4	-3,5	-4,4	-8,2
2009 I kv	-16,7	91,5	-18,4	-20,3	-20,6	-25,0	-23,7	-8,0	-20,6	-5,9	-3,8	-9,8
2008 okt	-5,9	102,0	-5,9	-6,0	-6,0	-7,8	-5,7	-4,0	-8,4	-3,3	-2,6	-6,0
2008 nov	-8,5	99,1	-9,1	-9,3	-9,5	-12,8	-8,9	-5,6	-12,1	-4,4	-5,4	-6,4
2008 dets	-12,4	96,2	-12,3	-13,2	-13,5	-21,5	-11,7	-4,3	-14,2	-2,9	-4,9	-12,8
2009 jaan	-15,0	93,6	-16,4	-18,7	-19,1	-23,2	-22,5	-6,4	-17,9	-4,6	0,0	-10,1
2009 veebr	-17,5	91,2	-19,1	-21,0	-21,5	-25,4	-25,0	-8,6	-21,8	-6,5	-3,7	-11,8
2009 märts	-17,4	89,7	-19,6	-21,0	-21,0	-26,2	-23,4	-8,8	-22,0	-6,5	-8,0	-7,6
<i>protsentuaalne muutus võrreldes eelmise kuuga (sesoonselt kohandatud)</i>												
2008 okt	-1,6	-	-2,2	-2,3	-2,2	-3,1	-2,8	-0,4	-1,5	-0,3	-1,1	0,1
2008 nov	-2,6	-	-2,8	-3,0	-3,2	-4,3	-3,2	-1,0	-4,1	-0,5	-2,7	-1,3
2008 dets	-3,2	-	-3,0	-3,4	-3,5	-6,6	-2,9	-0,4	-2,8	-0,1	0,6	-2,8
2009 jaan	-1,6	-	-2,7	-3,5	-3,6	-1,8	-7,2	-0,9	-2,2	-0,6	0,4	1,4
2009 veebr	-2,2	-	-2,5	-2,4	-2,6	-2,5	-3,0	-1,7	-3,5	-1,5	-2,1	-1,3
2009 märts	-1,2	-	-1,6	-1,7	-1,2	-2,3	-0,5	-0,8	-1,6	-0,6	-1,8	0,5

4. Tööstuse uued tellimused ja käive, jaemüük ja uute sõiduautode registreerimine¹

	Tööstuse uued tellimused		Tööstuse käive		Jaemüük, v.a autokütus							Uute sõiduautode registreerimine	
	Töötlev tööstus ³ (jooksev hinnad)		Töötlev tööstus (jooksev hinnad)		Jooksev- hinnad	Püsivhinnad						Kokku (sesoonselt kohandatud, tuhandetes) ⁴	Kokku
	Kokku (sesoonselt kohandatud indeks 2005 = 100)	Kokku	Kokku (sesoonselt kohandatud indeks 2005 = 100)	Kokku		Kokku	Kokku (sesoonselt kohandatud indeks 2005 = 100)	Kokku	Toidu- ained, joogid, tubaka- tooted	Toiduks mittekasutatavad kaubad			
					Tekstiil, garderoobi- kaubad, jalanõud					Majapidamistarbed			
Protsent kogusumma ²	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	43,3	56,7	10,1	13,6			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2006	110,8	10,5	108,3	8,0	3,4	102,4	2,5	1,1	3,6	3,1	5,4	978	3,3
2007	120,2	8,7	115,1	6,5	2,8	104,1	1,6	0,0	2,7	3,5	2,4	970	-0,9
2008	113,3	-5,3	116,9	1,9	1,7	103,2	-0,8	-1,7	-0,3	-1,6	-1,6	893	-8,0
2008 II kv	120,0	-0,1	120,6	6,6	2,6	103,5	-0,6	-1,6	0,1	-1,6	-1,0	903	-4,8
2008 III kv	116,0	-1,4	118,6	4,3	2,1	103,0	-1,1	-1,8	-0,6	-0,9	-2,6	893	-8,8
2008 IV kv	94,5	-22,3	107,3	-7,5	-0,3	102,3	-1,7	-2,2	-1,4	-2,9	-2,4	826	-18,5
2009 I kv	83,5	-31,8	95,0	-21,6	-2,7	101,6	-2,9	-4,1	-2,1	-0,1	-6,3	822	-12,6
2008 nov	94,6	-27,3	108,4	-12,0	-0,8	102,3	-2,0	-2,3	-1,7	-1,9	-2,4	815	-18,2
2008 dets	85,5	-24,7	100,8	-7,9	-0,5	102,3	-1,3	-2,2	-0,6	-3,8	-1,1	822	-23,2
2009 jaan	83,7	-34,5	96,0	-23,9	-1,3	101,9	-1,9	-2,4	-1,5	1,3	-5,6	775	-20,5
2009 veebr	83,7	-34,2	95,1	-24,8	-3,9	101,4	-4,1	-5,4	-3,2	-3,9	-6,7	843	-12,7
2009 märts	83,1	-26,8	93,8	-16,1	-2,9	101,3	-2,8	-4,5	-1,6	1,4	-6,6	847	-5,9
2009 apr	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	879	-3,6
<i>protsentuaalne muutus võrreldes eelmise kuuga (sesoonselt kohandatud)</i>													
2008 dets	-	-9,7	-	-7,1	-0,1	-	0,0	-0,3	0,0	-0,7	0,1	-	0,9
2009 jaan	-	-2,1	-	-4,7	-0,4	-	-0,4	-0,6	-0,2	2,6	-1,7	-	-5,7
2009 veebr	-	0,0	-	-1,0	-0,6	-	-0,5	-0,7	-0,5	-2,3	-0,9	-	8,7
2009 märts	-	-0,7	-	-1,3	0,0	-	-0,1	-0,1	0,1	1,1	-0,6	-	0,6
2009 apr	-	.	-	.	.	-	.	.	.	.	.	-	3,8

Allikad: Eurostat, v.a osa 5.2 tabeli 4 veerud 12 ja 13 (EKP arvutused tuginevad ACEA (Euroopa autotootjate ühendus) andmetele).

¹ Andmed viitavad 16 riigiga euroalale.

² Aastal 2005.

³ Hõlmab töötlevat tööstust, mis tegutseb peamiselt tellimuspõhiselt ja mis 2005. aastal võttis enda alla 60,1% tööstuse kogumahust.

⁴ Aastased ja kvartaalsed näitajad on kõnealuse perioodi kuiste näitajate keskmised.

5.2 Toodang ja nõudlus

(protsentaalsed saldod¹, kui pole viidatud teisiti; sesoonselt kohandatud)

5. Ettevõtlus- ja tarbijaküsitlused

	Majanduses valitseva meeleolu näitaja ² (pikaajaline keskmine = 100)	Töötlev tööstus				Tootmis- võimsuse rakendusaste ³ (protsentides)	Tarbijate kindlustunde näitaja				
		Tööstussektori kindlustunde näitaja					Kokku ⁴	Finants- olukord järgmise 12 kuu jooksul	Majandus- lik olukord järgmise 12 kuu jooksul	Tööpuudus järgmise 12 kuu jooksul	Säästus järgmise 12 kuu jooksul
		Kokku ⁴	Telli- mused	Valmis- toodangu varu	Tootmisega seotud ootused						
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2005	98,2	-7	-16	11	6	81,1	-14	-4	-15	28	-9
2006	106,8	2	0	6	13	83,1	-9	-3	-9	15	-9
2007	108,9	4	5	5	13	84,1	-5	-2	-4	4	-8
2008	91,1	-9	-15	11	-2	81,8	-18	-10	-25	23	-14
2008 I kv	101,4	1	-1	7	10	83,8	-12	-7	-17	11	-12
2008 II kv	97,5	-3	-6	9	7	83,3	-15	-10	-22	13	-14
2008 III kv	89,9	-10	-15	12	-2	82,2	-19	-12	-28	22	-15
2008 IV kv	75,8	-25	-36	18	-22	78,1	-26	-11	-34	44	-15
2009 I kv	65,7	-36	-56	20	-31	72,6	-32	-11	-41	62	-14
2008 dets	68,9	-33	-47	22	-30	-	-30	-11	-39	55	-14
2009 jaan	67,2	-33	-49	20	-31	74,7	-31	-11	-38	58	-15
2009 veebr	65,3	-36	-57	20	-32	-	-33	-12	-41	62	-15
2009 märts	64,7	-38	-61	21	-32	-	-34	-11	-44	66	-13
2009 apr	67,2	-35	-60	20	-25	70,5	-31	-10	-38	66	-11
2009 mai	69,3	-34	-62	18	-21	-	-31	-9	-36	67	-13

	Ehitussektori kindlustunde näitaja			Jaemüügisektori kindlustunde näitaja				Teenindussektori kindlustunde näitaja			
	Kokku ⁴	Tellimused	Tööhõivega seotud ootused	Kokku ⁴	Ettevõtluses valitsev olukord	Laovarude maht	Oodatav majandus- keskkond	Kokku ⁴	Ärikliima	Nõudlus viimastel kuudel	Nõudlus eelseisvatel kuudel
2005	-7	-12	-2	-7	-12	13	4	11	5	10	18
2006	1	-4	6	1	3	14	13	18	13	18	24
2007	0	-8	7	1	4	15	12	19	16	19	23
2008	-14	-20	-7	-7	-6	16	1	2	-5	4	7
2008 I kv	-7	-13	-1	0	3	16	12	10	4	12	15
2008 II kv	-10	-17	-3	-3	-1	16	7	8	3	9	13
2008 III kv	-14	-21	-7	-9	-9	17	-1	1	-7	3	6
2008 IV kv	-23	-31	-16	-15	-16	17	-13	-12	-20	-9	-6
2009 I kv	-31	-36	-26	-19	-21	15	-20	-24	-33	-21	-18
2008 dets	-27	-35	-19	-20	-23	19	-18	-17	-27	-15	-10
2009 jaan	-30	-35	-26	-20	-21	20	-18	-22	-32	-19	-15
2009 veebr	-32	-37	-26	-19	-21	17	-20	-24	-33	-19	-19
2009 märts	-32	-37	-26	-17	-20	9	-22	-25	-34	-23	-19
2009 apr	-34	-41	-26	-20	-26	11	-22	-24	-32	-22	-19
2009 mai	-34	-44	-23	-15	-19	8	-17	-23	-29	-25	-14

Allikas: Euroopa Komisjon (majanduse ja rahapoliitika peadirektoraat).

¹ Negatiivseid ja positiivseid vastuseid andnud vastajate protsentide erinevus.

² Majanduses valitseva meelega näitaja koosneb tööstus-, teenindus-, tarbija-, ehitus- ja jaemüügisektori kindlustunde näitajatest; tööstussektori kindlustunde näitaja osakaal moodustab sellest 40%, teenindussektori kindlustunde näitaja osakaal 30%, tarbijate kindlustunde näitaja osakaal 20% ja ülejäänud kahe näitaja osakaal 5%. Majanduses valitseva meelega näitaja suurus üle (alla) 100 viitab keskmisest kõrgemale (madalamale) väärtusele aastatel 1990–2008.

³ Andmeid kogutakse jaanuaris, aprillis, juulis ja oktoobris. Kvartaalsed näitajad on kahe järjestikuse küsitluse keskmised. Aastased andmed saadakse kvartaalsete keskmiste põhjal.

⁴ Kindlustunde näitajad on välja arvatud ülaltoodud komponentide aritmeetilise keskmisena; varude (veerud 4 ja 17) ja tööpuuduse (veerg 10) hindamisel kasutatakse kindlustunde näitajate arvutamiseks pöördmärke.

5.3 Tööturud¹

(aastased protsentuaalsed muutused, kui pole viidatud teisiti)

1. Tööhõive

	Kogu majandus		Tööhõivevorm				Majandustegevus			
	Miljonit (sesoonselt kohandatud)		Töötajad	Füüsilisest isikust ettevõtja	Põllumajandus, jahindus, metsandus ja kalandus	Mäetööstus, töötlev tööstus ja energia	Ehitus	Kaubandus, remonditeenused, hotellid ja restoranid, transport ja side	Finantsvahendus-, kinnisvara-, üürimis- ja äritegevus	Avalik haldus, haridus, tervishoid ja muud teenused
Protsent kogusummast ²	100,0	100,0	85,2	14,8	3,9	17,0	7,5	25,6	16,0	30,0
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2005	141,863	1,0	1,1	0,4	-0,7	-1,1	2,7	0,7	2,5	1,5
2006	144,179	1,6	1,8	0,7	-1,9	-0,3	2,7	1,7	3,8	1,8
2007	146,830	1,8	2,0	0,9	-1,3	0,3	4,1	1,9	4,0	1,4
2008	148,005	0,8	1,0	-0,3	-1,4	-0,3	-2,4	1,3	2,5	1,2
2007 IV kv	147,598	1,7	1,9	0,5	-1,6	0,1	2,4	2,3	3,9	1,4
2008 I kv	148,118	1,5	1,6	0,7	-1,2	0,3	0,4	2,4	4,0	0,8
II kv	148,237	1,1	1,3	-0,1	-2,0	0,1	-1,6	1,6	3,0	1,4
III kv	148,065	0,6	0,9	-0,9	-1,5	-0,1	-2,9	1,0	2,3	1,0
IV kv	147,598	0,0	0,1	-0,6	-1,0	-1,3	-5,4	0,4	0,9	1,5
<i>muutus protsentides võrreldes eelmise kvartaliga (sesoonselt kohandatud)</i>										
2007 IV kv	0,386	0,3	0,4	-0,7	-0,3	0,1	0,0	0,2	0,8	0,3
2008 I kv	0,520	0,4	0,3	0,5	0,6	0,2	0,1	0,5	1,1	-0,1
II kv	0,119	0,1	0,2	-0,3	-1,3	-0,2	-1,6	0,2	0,3	0,6
III kv	-0,171	-0,1	-0,1	-0,4	-0,5	-0,4	-1,5	0,1	0,1	0,1
IV kv	-0,467	-0,3	-0,3	-0,6	0,2	-1,0	-2,3	-0,4	-0,5	0,7

2. Tööpuudus

(sesoonselt kohandatud)

	Kokku		Vanuse alusel ³				Soo alusel ⁴			
	Miljonit	Protsent tööjõust	Täiskasvanud		Noored		Mehi		Naisi	
			Miljonit	Protsent tööjõust	Miljonit	Protsent tööjõust	Miljonit	Protsent tööjõust	Miljonit	Protsent tööjõust
Protsent kogusummast ²	100,0		77,9		22,1		50,5		49,5	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2005	13,718	9,0	10,674	7,9	3,044	17,5	6,925	8,1	6,793	10,0
2006	12,875	8,3	10,053	7,3	2,822	16,4	6,396	7,5	6,479	9,4
2007	11,651	7,5	9,114	6,6	2,537	14,9	5,734	6,7	5,918	8,5
2008	11,896	7,6	9,284	6,6	2,612	15,4	6,008	6,9	5,888	8,3
2008 I kv	11,388	7,2	8,893	6,4	2,495	14,6	5,614	6,5	5,773	8,2
II kv	11,602	7,4	9,056	6,5	2,546	14,9	5,790	6,7	5,812	8,2
III kv	11,935	7,6	9,316	6,6	2,619	15,5	6,067	7,0	5,868	8,3
IV kv	12,659	8,0	9,872	7,0	2,787	16,4	6,560	7,6	6,099	8,6
2009 I kv	13,767	8,7	10,772	7,6	2,995	17,6	7,307	8,4	6,460	9,0
2008 nov	12,646	8,0	9,860	7,0	2,786	16,4	6,552	7,5	6,094	8,6
dets	12,945	8,2	10,103	7,2	2,841	16,7	6,750	7,8	6,195	8,7
2009 jaan	13,360	8,4	10,453	7,4	2,907	17,1	7,039	8,1	6,321	8,9
veebr	13,757	8,7	10,762	7,6	2,995	17,6	7,306	8,4	6,451	9,0
märts	14,183	8,9	11,100	7,8	3,083	18,1	7,576	8,7	6,607	9,2
apr	14,579	9,2	11,430	8,0	3,149	18,5	7,836	8,9	6,743	9,4

Allikas: Eurostat.

¹ Andmed viitavad 16 riigiga euroalale. Tööhõive andmed viitavad isikutele ja tuginevad ESA 95-le. Tööpuuduse andmed viitavad isikutele ja nende puhul lähtutakse Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) soovistest.

² Aastal 2008.

³ Täiskasvanu: 25aastane ja vanem; noor: alla 25aastane; määrad on kajastatud protsendina tööjõust vastavas vanusegrupis.

⁴ Määrad on kajastatud protsendina tööjõust vastavas soogrupis.

RIIGI RAHANDUS

6.1 Tulud, kulud ja puudujääk/ülejäak¹ (protsent SKPst)

1. Euroala – tulud

	Kokku	Jooksvad tulud										Kapitalitulud		Memo: eelarvekoormus ²
		Otsesed maksud			Kaudsed maksud	Sotsiaalkindlustusmaksud			Müük	Kapitalimaksud				
		Kodumajapidamised	Ettevõtted	Saadud ELi institutsoonide poolt		Tööandjad	Töötajad							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
2000	46,5	46,2	12,6	9,6	3,0	13,9	0,6	15,8	8,2	4,8	2,2	0,3	0,3	42,6
2001	45,7	45,4	12,2	9,4	2,7	13,5	0,5	15,6	8,2	4,7	2,1	0,2	0,3	41,6
2002	45,1	44,8	11,8	9,2	2,5	13,5	0,4	15,6	8,2	4,6	2,1	0,3	0,3	41,2
2003	45,0	44,4	11,4	9,0	2,3	13,5	0,4	15,7	8,3	4,6	2,1	0,6	0,5	41,1
2004	44,5	44,1	11,3	8,7	2,5	13,5	0,3	15,5	8,2	4,5	2,1	0,5	0,4	40,8
2005	44,8	44,3	11,5	8,8	2,7	13,7	0,3	15,4	8,1	4,5	2,2	0,5	0,3	40,9
2006	45,4	45,0	12,1	8,9	3,0	13,9	0,3	15,3	8,1	4,5	2,1	0,3	0,3	41,5
2007	45,5	45,2	12,4	9,1	3,1	13,8	0,3	15,1	8,0	4,4	2,1	0,3	0,3	41,7
2008	44,8	44,6	12,2	9,3	2,7	13,3	0,3	15,3	8,1	4,4	2,1	0,2	0,3	41,0

2. Euroala – kulud

	Kokku	Jooksvad kulutused							Kapitalkulutused				Memo: esmased kulud ³	
		Kokku	Töötajate hüvitised	Vahe- tarbimine	Intressi- maksud	Jooksev- ülekan- d	Sotsiaal- maksud		Investee- ringud	Kapitali- siirded	Tasutud ELi institut- sioonide poolt			
							Toetused	Tasutud ELi institut- sioonide poolt						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
2000	46,6	43,8	10,4	4,8	3,9	24,7	21,6	2,0	0,5	2,8	2,5	1,3	0,0	42,7
2001	47,6	43,7	10,3	4,8	3,8	24,8	21,7	1,9	0,5	3,9	2,5	1,4	0,0	43,8
2002	47,7	43,9	10,4	4,9	3,5	25,1	22,2	1,9	0,5	3,8	2,4	1,4	0,0	44,2
2003	48,1	44,1	10,5	5,0	3,3	25,4	22,5	1,9	0,5	3,9	2,5	1,4	0,1	44,8
2004	47,5	43,6	10,4	5,0	3,1	25,1	22,3	1,8	0,5	3,9	2,5	1,5	0,1	44,4
2005	47,3	43,4	10,4	5,0	3,0	25,0	22,3	1,7	0,5	3,9	2,5	1,4	0,0	44,3
2006	46,7	42,8	10,2	5,0	2,9	24,8	22,0	1,7	0,5	3,8	2,5	1,4	0,0	43,8
2007	46,1	42,3	10,0	5,0	3,0	24,4	21,6	1,6	0,4	3,9	2,5	1,3	0,0	43,1
2008	46,7	42,9	10,1	5,1	3,0	24,8	21,9	1,6	0,4	3,8	2,5	1,3	0,0	43,8

3. Euroala – puudujääk/ülejäak, esmane puudujääk/ülejäak ja valitsussektori tarbimine

	Puudujääk (-) / ülejäak (+)					Esmane puudujääk (-) / ülejäak (+)	Valitsussektori tarbimine ⁴						Kollektiivne tarbimine	Individaalne tarbimine
	Kokku	Kesk- valitsus	Piir- kondlik valitsus	Kohalik oma- valitsus	Sot- siaal- kindlus- tus- fondid		Kokku	Töötajate hüvitised	Vahe- tarbimine	Mitte- rahalisel sotsiaal- siirded turu- tootjate kaudu	Põhivara kulum	Müük (-)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
2000	-0,1	-0,5	-0,1	0,1	0,5	3,8	19,8	10,4	4,8	4,9	1,9	2,2	8,2	11,6
2001	-1,9	-1,7	-0,4	-0,1	0,3	1,9	19,9	10,3	4,8	4,9	1,8	2,1	8,2	11,7
2002	-2,6	-2,1	-0,5	-0,2	0,2	0,9	20,2	10,4	4,9	5,1	1,8	2,1	8,3	12,0
2003	-3,1	-2,4	-0,5	-0,2	0,0	0,2	20,5	10,5	5,0	5,2	1,9	2,1	8,3	12,2
2004	-3,0	-2,5	-0,4	-0,3	0,2	0,2	20,4	10,4	5,0	5,1	1,9	2,1	8,3	12,1
2005	-2,5	-2,2	-0,3	-0,2	0,2	0,4	20,4	10,4	5,0	5,1	1,9	2,2	8,2	12,3
2006	-1,3	-1,4	-0,1	-0,2	0,4	1,6	20,3	10,2	5,0	5,2	1,9	2,1	8,0	12,2
2007	-0,7	-1,2	0,0	0,0	0,5	2,3	20,0	10,0	5,0	5,2	1,9	2,1	7,9	12,1
2008	-1,9	-2,0	-0,2	-0,1	0,4	1,1	20,4	10,1	5,1	5,2	1,9	2,1	8,1	12,3

4. Euroala riigid – puudujääk (-) / ülejäak (+)⁵

	BE	DE	IE	GR	ES	FR	IT	CY	LU	MT	NL	AT	PT	SI	SK	FI
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
2005	-2,7	-3,3	1,7	-5,1	1,0	-2,9	-4,3	-2,4	0,0	-2,9	-0,3	-1,6	-6,1	-1,4	-2,8	2,8
2006	0,3	-1,5	3,0	-2,8	2,0	-2,3	-3,3	-1,2	1,4	-2,6	0,6	-1,6	-3,9	-1,3	-3,5	4,0
2007	-0,2	-0,2	0,2	-3,6	2,2	-2,7	-1,5	3,4	3,6	-2,2	0,3	-0,5	-2,6	0,5	-1,9	5,2
2008	-1,2	-0,1	-7,1	-5,0	-3,8	-3,4	-2,7	0,9	2,6	-4,7	1,0	-0,4	-2,6	-0,9	-2,2	4,2

Allikad: euroala koondandmed – EKP; riikide puudujääke/ülejäake puudutavad andmed – Euroopa Komisjon.

¹ Andmed hõlmavad 16 riigist koosnevat euroala. Tulud, kulud ja puudujääk/ülejäak tuginevad ESA 95-le. ELi eelarvet kaasavad tehingud on arvesse võetud ja need on konsolideeritud. Liikmesriikide valitsustevahelisi tehinguid ei ole konsolideeritud.

² Eelarvekoormus koosneb maksudest ja sotsiaalkindlustusmaksustest.

³ Sisaldab kogukulutusi, millest on lahutatud intressimaksud.

⁴ Vastab valitsussektori lõpptarbimiskulutustele (P.3) ESA 95-s.

⁵ Hõlmab UMTS-litsentside müügist saadud tulu ja vahetuslepingute ja tähtpäevaintressiga lepingutega seotud arveldusi.

6.2 Võlg¹ (protsent SKPst)

1. Euroala – finantsinstrumendi ja võlausaldaja kaupa

	Kokku	Finantsinstrumendid				Võlausaldajad				
		Sularaha ja hoiused	Laenud	Lühiajalised väärtpaberid	Pikaajalised väärtpaberid	Kodumaised võlausaldajad ²				Muud võlausaldajad ³
						Kokku	Rahaloome-asutused	Muud finants-asutused	Muud sektorid	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1999	71,9	2,9	14,4	4,3	50,3	48,7	25,4	13,7	9,6	23,2
2000	69,2	2,7	13,2	3,7	49,6	44,1	22,1	12,4	9,7	25,1
2001	68,1	2,8	12,4	4,0	49,0	42,0	20,6	11,1	10,3	26,2
2002	67,9	2,7	11,8	4,6	48,9	40,1	19,4	10,6	10,0	27,9
2003	69,0	2,1	12,4	5,0	49,6	39,4	19,6	11,1	8,7	29,7
2004	69,4	2,2	11,9	5,0	50,4	37,6	18,4	10,8	8,4	31,8
2005	70,0	2,4	11,8	4,7	51,1	35,5	17,1	11,2	7,2	34,5
2006	68,2	2,4	11,4	4,1	50,3	33,8	17,3	9,4	7,1	34,4
2007	66,0	2,2	10,8	4,2	48,8	32,1	16,6	8,6	6,9	33,9
2008	69,3	2,3	10,8	6,7	49,5	32,2	16,9	8,1	7,1	37,1

2. Euroala – emitendi, tähtaja ja vääringu kaupa

	Kokku	Emitent ⁴				Esiagne tähtaeg			Järelejäänud tähtaeg			Vääring	
		Kesk-valitsus	Piirkondlik valitsus	Kohalik omavalitsus	Sotsiaalkindlustusfondid	Kuni 1 aasta	Üle 1 aasta	Muutuv intressimäär	Kuni 1 aasta	1–5 aastat	Üle 5 aasta	Euro või osaleva riigi vääring ⁵	Muud vääringud
1999	71,9	60,4	6,0	5,1	0,4	7,3	64,6	7,0	13,5	27,8	30,6	69,9	2,0
2000	69,2	58,1	5,8	4,9	0,4	6,5	62,7	6,3	13,4	27,8	28,0	67,4	1,8
2001	68,1	57,0	6,0	4,7	0,4	7,0	61,1	5,3	13,7	26,6	27,9	66,6	1,5
2002	67,9	56,6	6,2	4,7	0,4	7,6	60,3	5,2	15,5	25,3	27,2	66,6	1,3
2003	69,0	56,9	6,5	5,0	0,6	7,8	61,2	5,0	14,9	26,0	28,2	68,1	0,9
2004	69,4	57,3	6,6	5,1	0,4	7,8	61,6	4,7	14,8	26,2	28,5	68,6	0,9
2005	70,0	57,6	6,7	5,2	0,5	7,9	62,1	4,6	14,8	25,5	29,6	69,0	1,0
2006	68,2	55,8	6,5	5,4	0,5	7,4	60,8	4,3	14,4	24,0	29,8	67,6	0,6
2007	66,0	54,0	6,2	5,2	0,5	7,4	58,5	4,3	14,1	22,5	29,3	65,6	0,4
2008	69,3	57,2	6,6	5,2	0,4	10,2	59,2	4,4	17,5	22,1	29,7	68,8	0,5

3. Euroala riigid

	BE	DE	IE	GR	ES	FR	IT	CY	LU	MT	NL	AT	PT	SI	SK	FI
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
2005	92,2	67,8	27,5	98,8	43,0	66,4	105,8	69,1	6,1	69,8	51,8	63,7	63,6	27,0	34,2	41,4
2006	87,9	67,6	24,9	95,9	39,6	63,7	106,5	64,6	6,7	63,7	47,4	62,0	64,7	26,7	30,4	39,2
2007	84,0	65,1	25,0	94,8	36,2	63,8	103,5	59,4	6,9	62,1	45,6	59,4	63,5	23,4	29,4	35,1
2008	89,6	65,9	43,2	97,6	39,5	68,0	105,8	49,1	14,7	64,1	58,2	62,5	66,4	22,8	27,6	33,4

Allikad: euroala koondandmed – EKP; riikide võlga puudutavad andmed – Euroopa Komisjon.

¹ Andmed hõlmavad 16 riigist koosnevat euroala. Valitsussektori koguvõlg on nominaalväärtuses ja konsolideeritud valitsuse alamsektorite vahel. Mitteresidentide valitsuste hoitavat võlga ei konsolideerita. Andmed on osaliselt hinnangulised.

² Võlausaldajad, kes resideeruvad riigis, mille valitsus on emitent.

³ Hõlmab euroala riikide resideente (v.a riikides, mille valitsus on emitent).

⁴ V.a valitsussektori võlg liikmesriigis, mille valitsus on emitent.

⁵ Enne 1999. a koosnes ekuüdes, omavääringus ja teiste euro kasutusele võtnud liikmesriikide vääringutes nomineeritud võlast.

6.3 Võla muutus¹
(protsent SKPst)

1. Euroala – allika, finantsinstrumendi ja võlausaldaja sektori kaupa

	Kokku	Muutuse allikas				Finantsinstrument				Võlausaldaja			Muud võlausaldajad ⁷
		Laenuvajadus ²	Hindamise mõjud ³	Muud mahu muutused ⁴	Agregatsiooniefekt ⁵	Sularaha ja hoiused	Laenud	Lühiajalised väärt-paberid	Pikaajalised väärt-paberid	Kodumaised võlausaldajad ⁶	Rahaloome-asutused	Muud finants-asutused	
											11	12	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
2000	1,0	1,2	0,0	-0,1	0,0	0,0	-0,5	-0,4	1,9	-2,1	-2,0	-0,6	3,1
2001	1,8	1,9	-0,1	0,1	0,0	0,2	-0,3	0,5	1,4	-0,3	-0,5	-0,8	2,1
2002	2,1	2,6	-0,5	0,0	0,0	0,0	-0,2	0,7	1,6	-0,5	-0,5	-0,1	2,6
2003	3,1	3,3	-0,2	0,0	0,0	-0,6	0,9	0,6	2,1	0,5	0,7	0,8	2,6
2004	3,1	3,2	-0,1	0,0	0,0	0,2	0,1	0,1	2,7	-0,2	-0,4	0,1	3,3
2005	3,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3	-0,1	2,6	-0,8	-0,6	0,8	3,8
2006	1,5	1,4	0,1	0,0	0,0	0,2	0,2	-0,4	1,5	0,0	1,0	-1,2	1,5
2007	1,1	1,1	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1	0,3	1,0	-0,1	0,1	-0,4	1,2
2008	5,3	5,2	0,1	0,0	0,0	0,1	0,4	2,6	2,2	1,1	0,8	-0,2	4,2

2. Euroala – eelarvepositsiooniväline võlamuutus

	Võla muutus	Puudujääk (-) / ülejääk (+) ⁸	Eelarvepositsiooniväline võlamuutus ⁹											Muud mahu muutused	Muu ¹⁰		
			Kokku	Tehingud valitsussektori poolt hoitavate peamiste finantsvaradega								Hindamise mõjud	Vahetus-kursi mõju				
				Kokku	Sularaha ja hoiused	Laenud	Väärt-paberid ¹¹	Aktsiad ja muud omandi-väärt-paberid	Erastamine		Aktsia- ja osakapitali suurendamine						
									9	10							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14				
2000	1,0	-0,1	1,0	1,0	0,7	0,1	0,2	0,0	-0,4	0,2	0,0	0,1	-0,1	0,0	0,1	-0,1	0,0
2001	1,8	-1,9	0,0	-0,5	-0,6	0,1	0,1	-0,1	-0,3	0,1	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,5
2002	2,1	-2,6	-0,5	0,1	0,1	0,0	0,0	-0,1	-0,4	0,1	-0,5	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1
2003	3,1	-3,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	-0,2	0,1	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
2004	3,1	-3,0	0,1	0,2	0,2	0,0	0,1	0,0	-0,5	0,2	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
2005	3,0	-2,5	0,5	0,6	0,3	0,1	0,1	0,1	-0,3	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1
2006	1,5	-1,3	0,2	0,3	0,3	-0,1	0,3	-0,2	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,2
2007	1,1	-0,7	0,4	0,5	0,2	0,0	0,3	0,0	-0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1
2008	5,3	-1,9	3,4	3,1	0,8	0,9	0,7	0,8	0,0	0,7	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1

Allikas: EKP.

¹ Andmed hõlmavad 16 riigist koosnevat euroala ja on osaliselt hinnangulised. Nominalse konsolideeritud koguvõla (mis on väljendatud protsendina SKPst) aastane muutus, s.t $[\text{võlg}(t) - \text{võlg}(t-1)] \div \text{SKP}(t)$.

² Laenuvajadus võrdub võlatehingutega.

³ Lisaks valuutakursi muutuse mõjule sisaldab ka nimiväärtusele tugineva mõõtmise mõju (nt emiteeritud väärt-paberite aazio ja disaazio).

⁴ Sisaldab ühikute ja teatud liiki võlakohustuste ümberliigitamise mõju.

⁵ Liikmesriikide koandvõla muutuste ja nende võlamuutuste koandandmete vaheline erinevus, mille põhjuseks on enne 2001. a andmete liitmiseks kasutatavate vahetuskursside muutused.

⁶ Võlausaldajad, kes resideeruvad riigis, mille valitsus on emitent.

⁷ Hõlmab euroala riikide residentide (v.a riikides, mille valitsus on emitent).

⁸ Sisaldab UMTS-litsentside müügist saadud tulu.

⁹ Nominalse konsolideeritud koguvõla aastase muutuse ja puudujäägi vaheline erinevus, mida on väljendatud protsendina SKPst.

¹⁰ Koosneb peamiselt tehingutest muude varade ja kohustustega (kaubanduskrediit, muud nõuded/kohustused ja tuletisinstrumendid).

¹¹ V.a tuletisinstrumendid.

6.4 Kvartaalsed tulud, kulud ja puudujääk/ülejäak¹

(protsent SKPst)

1. Euroala – kvartaalsed tulud

	Kokku		Jooksvad tulud					Kapitalitulud		Memo: eelarvekoormus ²
	1	2	Otsesed maksud 3	Kaudsed maksud 4	Sotsiaalkindlustusmaksed 5	Müük 6	Tulu varadelt 7	8	Kapitalimaksud 9	
2002 IV kv	49,0	48,4	13,4	14,0	16,2	2,9	0,9	0,6	0,3	43,9
2003 I kv	42,0	41,5	9,8	12,9	15,5	1,7	0,7	0,5	0,2	38,5
II kv	45,8	44,3	11,9	12,7	15,7	2,0	1,4	1,4	1,2	41,4
III kv	42,7	42,2	10,8	12,6	15,5	1,9	0,6	0,5	0,2	39,1
IV kv	49,2	48,2	13,1	14,1	16,2	2,9	0,8	1,0	0,3	43,8
2004 I kv	41,4	40,9	9,6	12,9	15,3	1,7	0,6	0,4	0,3	38,1
II kv	44,8	44,0	12,0	12,9	15,3	2,0	1,1	0,8	0,6	40,8
III kv	42,7	42,2	10,6	12,8	15,4	1,9	0,7	0,5	0,3	39,1
IV kv	49,0	48,0	13,0	14,2	16,2	2,9	0,7	1,0	0,4	43,8
2005 I kv	42,0	41,4	9,9	13,0	15,2	1,7	0,6	0,5	0,3	38,4
II kv	44,4	43,8	11,7	13,2	15,1	2,0	1,1	0,6	0,3	40,2
III kv	43,3	42,6	11,0	13,0	15,2	1,9	0,7	0,7	0,3	39,5
IV kv	49,1	48,3	13,4	14,2	16,1	2,9	0,8	0,8	0,3	43,9
2006 I kv	42,4	41,9	10,2	13,4	15,1	1,6	0,8	0,4	0,3	38,9
II kv	45,5	45,0	12,3	13,5	15,1	1,9	1,3	0,5	0,3	41,2
III kv	43,8	43,2	11,5	13,0	15,2	2,0	0,8	0,5	0,3	39,9
IV kv	49,4	48,8	14,1	14,3	15,9	2,9	0,9	0,6	0,3	44,5
2007 I kv	42,1	41,8	10,3	13,5	14,8	1,7	0,8	0,4	0,3	38,8
II kv	45,7	45,3	12,8	13,4	15,0	1,9	1,5	0,4	0,3	41,5
III kv	43,7	43,2	12,0	12,8	14,9	1,9	0,8	0,5	0,3	40,1
IV kv	49,8	49,2	14,5	14,2	15,8	3,0	0,9	0,5	0,3	44,7
2008 I kv	42,0	41,6	10,6	12,9	14,8	1,7	0,9	0,3	0,2	38,5
II kv	44,9	44,6	12,8	12,8	15,0	1,8	1,5	0,4	0,3	40,8
III kv	43,1	42,7	11,8	12,5	15,0	1,9	0,8	0,3	0,3	39,5
IV kv	48,8	48,3	13,6	13,6	16,2	3,0	1,1	0,5	0,3	43,7

2. Euroala – kvartaalsed kulud ja puudujääk/ülejäak

	Kokku		Jooksvad kulutused						Kapitalikulutused			Puudujääk (-) / ülejäak (+)	Esmane puudujääk (-) / ülejäak (+)
	Kokku 1	2	Töötajate hüvitised 3	Vahe- tarbimine 4	Intressi- maksed 5	Jooksev- üle- kanded 6	Sotsiaal- toetused 7	Toetused 8	Inves- teeringud 9	Kapitali- siirded 11	10		
2002 IV kv	50,8	46,3	11,0	5,7	3,3	26,4	22,7	1,6	4,4	2,8	1,7	-1,8	1,5
2003 I kv	46,8	43,3	10,3	4,5	3,5	24,9	21,4	1,3	3,5	1,9	1,6	-4,9	-1,3
II kv	47,1	43,5	10,4	4,7	3,4	25,1	21,6	1,3	3,5	2,3	1,2	-1,3	2,1
III kv	47,1	43,4	10,2	4,8	3,3	25,1	21,6	1,3	3,7	2,5	1,2	-4,4	-1,1
IV kv	51,1	46,3	11,1	5,7	3,1	26,5	22,9	1,5	4,8	3,3	1,6	-1,9	1,2
2004 I kv	46,4	43,0	10,3	4,6	3,2	24,9	21,3	1,2	3,4	1,9	1,5	-5,0	-1,8
II kv	46,6	43,2	10,4	4,8	3,3	24,7	21,4	1,3	3,4	2,3	1,1	-1,8	1,5
III kv	46,0	42,6	9,9	4,7	3,1	24,9	21,5	1,3	3,4	2,4	1,0	-3,3	-0,2
IV kv	50,9	45,7	11,0	5,7	2,9	26,1	22,6	1,4	5,2	3,1	2,1	-1,9	1,0
2005 I kv	46,8	43,1	10,2	4,6	3,1	25,1	21,3	1,2	3,7	1,9	1,8	-4,8	-1,7
II kv	46,1	42,7	10,2	4,9	3,2	24,4	21,3	1,1	3,4	2,3	1,1	-1,7	1,5
III kv	45,7	42,3	9,9	4,8	3,0	24,7	21,3	1,2	3,4	2,5	1,0	-2,4	0,5
IV kv	50,5	45,7	11,1	5,8	2,7	26,1	22,5	1,3	4,8	3,1	1,7	-1,4	1,3
2006 I kv	45,2	42,1	10,0	4,5	2,9	24,6	21,1	1,2	3,1	1,9	1,2	-2,9	0,1
II kv	45,4	42,2	10,2	4,9	3,1	24,0	21,0	1,1	3,2	2,3	1,0	0,1	3,1
III kv	45,3	41,9	9,8	4,7	2,9	24,5	21,1	1,2	3,4	2,5	1,0	-1,6	1,4
IV kv	50,3	45,0	10,7	5,8	2,7	25,9	22,2	1,4	5,3	3,2	2,2	-0,9	1,8
2007 I kv	44,2	41,1	9,8	4,5	2,9	23,9	20,4	1,2	3,2	2,0	1,2	-2,1	0,8
II kv	44,6	41,4	9,9	4,8	3,2	23,5	20,5	1,1	3,2	2,3	0,9	1,2	4,3
III kv	45,0	41,2	9,5	4,7	3,0	24,0	20,7	1,2	3,7	2,5	1,2	-1,3	1,7
IV kv	50,3	45,1	10,6	5,8	2,8	26,0	22,2	1,5	5,1	3,3	1,8	-0,5	2,3
2008 I kv	44,4	41,3	9,7	4,6	2,9	24,0	20,4	1,2	3,2	2,0	1,2	-2,5	0,4
II kv	45,0	41,7	10,0	4,9	3,2	23,6	20,5	1,1	3,3	2,3	1,0	-0,1	3,1
III kv	45,3	41,9	9,6	4,8	3,1	24,4	21,2	1,2	3,5	2,5	1,0	-2,3	0,8
IV kv	51,6	46,5	11,0	6,0	2,8	26,8	22,9	1,4	5,1	3,3	1,8	-2,8	0,0

Allikas: Eurostati ja riikide andmetele tuginevad EKP arvutused.

¹ Andmed hõlmavad 16 riigist koosnevat euroala. Tulud, kulud ja puudujääk/ülejäak tuginevad ESA 95-le. Ei hõlma Euroopa Liidu eelarve ja valitsussektorivälise üksuste vahelisi tehinguid. Muudel juhtudel ja siis, kui andmete edastamise tähtsajad kattuvad, vastavad kvartaalsed andmed aastaandmetele. Andmeid pole sesoonselt kohandatud.

² Eelarvekoormus koosneb maksudest ja sotsiaalkindlustusmaksetest.

6.5 Kvartaalne võlg ja võla muutus¹
(protsent SKPst)

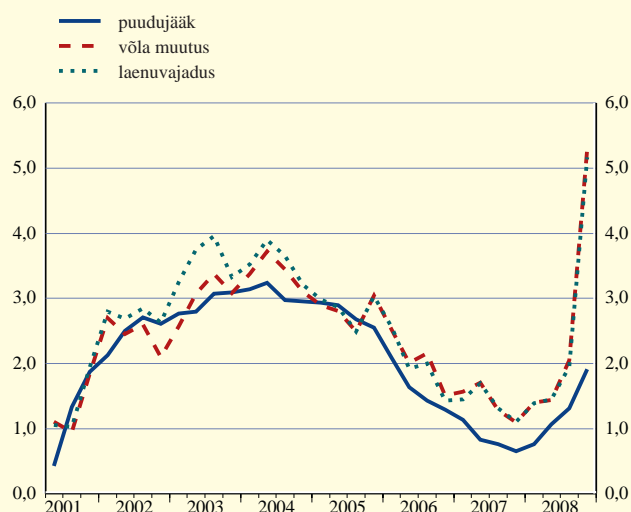
1. Euroala – Maastrichti võlg finantsinstrumentide kaupa²

	Kokku	Finantsinstrumendid			
		Sularaha ja hoised	Laenud	Lühiajalised väärtpaberid	Pikaajalised väärtpaberid
	1	2	3	4	5
2006 I kv	70,3	2,5	11,7	4,9	51,2
II kv	70,3	2,5	11,6	4,8	51,4
III kv	69,8	2,5	11,6	4,7	51,0
IV kv	68,2	2,4	11,4	4,1	50,3
2007 I kv	68,5	2,4	11,4	4,8	49,9
II kv	68,6	2,2	11,1	5,1	50,3
III kv	67,7	2,1	11,0	5,1	49,4
IV kv	66,0	2,2	10,8	4,2	48,8
2008 I kv	66,8	2,1	11,0	5,0	48,8
II kv	67,1	2,1	11,0	4,9	49,1
III kv	67,1	2,1	10,8	5,5	48,6
IV kv	69,3	2,3	10,8	6,7	49,5

2. Euroala – eelarvepositsiooniväline võlamuutus

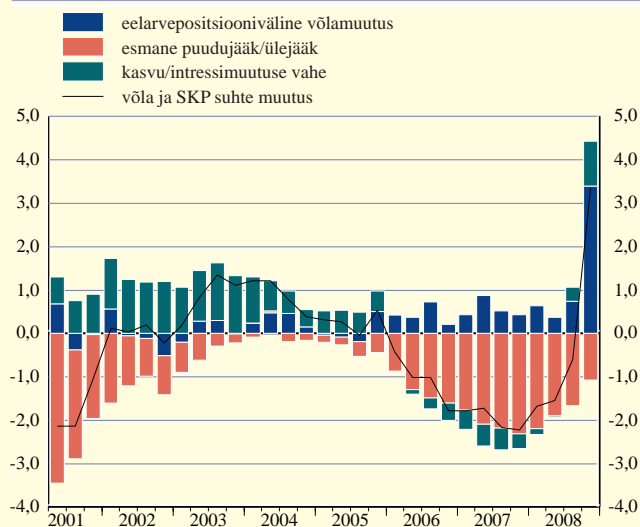
	Võla muutus	Puudujääk (-)/ ülejäak (+)	Eelarvepositsiooniväline võlamuutus								Memo: laenuvajadus
			Kokku	Tehingud valitsussektori poolt hoitavate peamiste finantsvaradega					Hindamise mõjud ja muud mahu muutused	Muud	
				Kokku	Sularaha ja hoised	Laenud	Väärt- paberid	Aktsiad ja muud oman- diväärtpaberid			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2006 I kv	4,9	-2,9	2,0	1,3	1,1	0,1	0,6	-0,4	-0,4	1,1	5,2
II kv	3,2	0,1	3,3	3,3	2,6	0,1	0,4	0,1	0,6	-0,6	2,6
III kv	1,2	-1,6	-0,3	-0,9	-0,7	-0,2	0,2	-0,2	0,3	0,3	1,0
IV kv	-2,9	-0,9	-3,8	-2,4	-1,5	-0,5	-0,2	-0,2	-0,2	-1,3	-2,8
2007 I kv	4,9	-2,1	2,8	1,9	1,0	0,0	0,7	0,2	-0,2	1,1	5,1
II kv	3,7	1,2	4,9	4,9	4,0	0,0	0,6	0,3	0,2	-0,2	3,5
III kv	-0,5	-1,3	-1,7	-1,7	-2,1	0,1	0,4	-0,1	0,1	-0,1	-0,5
IV kv	-3,5	-0,5	-3,9	-2,9	-2,0	-0,1	-0,6	-0,3	-0,1	-0,9	-3,4
2008 I kv	6,0	-2,5	3,5	3,2	2,1	-0,1	0,9	0,4	-0,1	0,4	6,1
II kv	3,7	-0,1	3,7	3,6	2,0	0,2	1,1	0,2	0,1	0,0	3,7
III kv	2,1	-2,3	-0,2	-0,9	-1,6	-0,1	0,1	0,7	0,5	0,2	1,6
IV kv	9,3	-2,8	6,5	6,5	0,6	3,4	0,8	1,8	0,0	-0,1	9,3

J29 Puudujääk, laenuvajadus ja võla muutus
(nelja kvartali libisev summa SKP protsendina)

J30 Maastrichti võlg

(võla ja SKP suhte aastane muutus ja selle põhjused)

Allikas: Eurostati ja riikide andmetele tuginevad EKP arvutused.

¹ Andmed hõlmavad 16 riigist koosnevat euroala.

² Instrumentide andmed kvartalis t on väljendatud protsendina SKP summast kvartalis t ja kolmes eelmises kvartalis.

VÄLISMAJANDUS

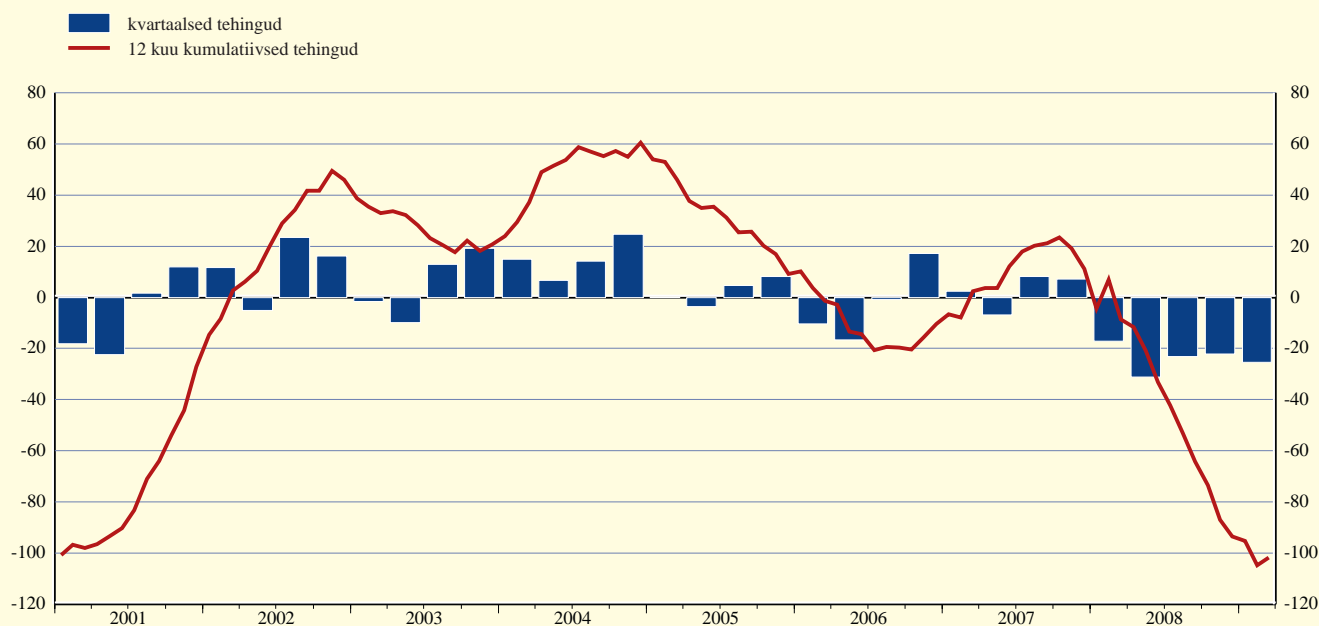
7.1 Maksebilans – kokkuvõte¹

(mln EUR; netotehingud)

	Jooksevkonto					Kapitali- konto	Neto- laenu- andmine/ -võtmine/ väljaspool euroala (veerud 1 + 6)	Finantskonto						Vead ja täpsustused
	Kokku	Kaubad	Teenused	Tulu	Jooksev- üle- kanded			Kokku	Otse- investee- ringud	Portfelli- investee- ringud	Tuletis- instru- mendid	Muud investee- ringud	Reservid	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2006	-10,5	12,3	43,3	13,6	-79,7	9,2	-1,2	141,4	-157,6	293,7	3,3	2,9	-0,9	-140,2
2007	11,1	46,4	49,2	1,4	-85,9	13,7	24,8	41,2	-92,5	159,7	-67,0	46,0	-5,1	-66,0
2008	-93,6	-6,1	41,7	-32,4	-96,8	12,4	-81,2	313,6	-251,3	439,2	-30,9	160,5	-3,9	-232,4
2008 I kv	-17,3	-2,5	10,0	3,4	-28,3	6,0	-11,2	35,5	-75,2	88,6	-22,8	50,0	-5,1	-24,3
II kv	-31,1	6,1	13,1	-32,0	-18,3	3,1	-28,0	79,7	-53,4	27,3	-8,9	114,8	0,0	-51,7
III kv	-23,1	-9,0	13,4	-3,0	-24,6	1,9	-21,2	61,7	-35,9	121,5	-8,4	-17,2	1,6	-40,4
IV kv	-22,0	-0,7	5,2	-0,9	-25,7	1,3	-20,7	136,7	-86,7	201,8	9,2	12,8	-0,4	-116,0
2009 I kv	-25,4	-6,3	4,2	2,2	-25,6	3,1	-22,4	105,0	-52,4	144,6	10,5	-3,2	5,7	-82,6
2008 märts	-6,3	1,4	3,3	1,4	-12,4	1,1	-5,2	8,0	-22,7	14,7	3,8	15,4	-3,2	-2,8
apr	-7,5	5,1	2,9	-7,4	-8,1	0,7	-6,8	25,7	-23,0	-17,9	-3,1	73,0	-3,3	-18,9
mai	-24,0	-1,6	4,1	-21,0	-5,6	1,9	-22,2	39,1	-5,4	1,4	-10,6	50,9	2,7	-16,9
juuni	0,4	2,6	6,1	-3,6	-4,7	0,6	0,9	14,9	-25,1	43,8	4,8	-9,0	0,5	-15,9
juuli	-4,1	0,4	4,3	-0,6	-8,2	0,9	-3,2	48,5	-1,6	29,1	-0,1	23,4	-2,3	-45,3
aug	-11,5	-7,1	5,0	-1,1	-8,2	0,5	-10,9	0,4	-11,8	19,3	-8,3	-1,1	2,3	10,6
sept	-7,5	-2,3	4,1	-1,2	-8,2	0,5	-7,1	12,8	-22,5	73,1	0,1	-39,5	1,6	-5,7
okt	-5,1	3,7	1,5	0,6	-10,9	0,0	-5,1	97,3	-10,9	135,3	17,7	-36,8	-8,0	-92,3
nov	-13,7	-4,0	0,9	-1,5	-9,2	1,5	-12,2	19,6	-53,3	60,2	-5,7	18,8	-0,4	-7,4
det	-3,3	-0,4	2,8	-0,1	-5,6	-0,2	-3,4	19,7	-22,5	6,4	-2,9	30,8	7,9	-16,3
2009 jaan	-19,9	-10,1	1,6	-1,7	-9,7	0,7	-19,2	51,2	-15,9	-7,4	5,8	63,3	5,4	-32,0
veebr	-2,1	1,0	1,5	0,5	-5,1	0,9	-1,1	-3,4	-11,8	56,1	3,6	-52,5	1,1	4,5
märts	-3,5	2,8	1,1	3,3	-10,8	1,5	-2,0	57,2	-24,7	95,8	1,1	-14,1	-0,9	-55,2
	<i>12 kuu kumulatiivsed tehingud</i>													
2009 märts	-101,8	-9,9	35,9	-33,7	-94,2	9,5	-92,3	383,1	-228,5	495,2	2,4	107,2	6,9	-290,8

J31 Maksebilanss: jooksevkonto

(mln EUR)

Allikas: EKP.

¹ Tähistussüsteemi selgitus on toodud üldmärkustes.

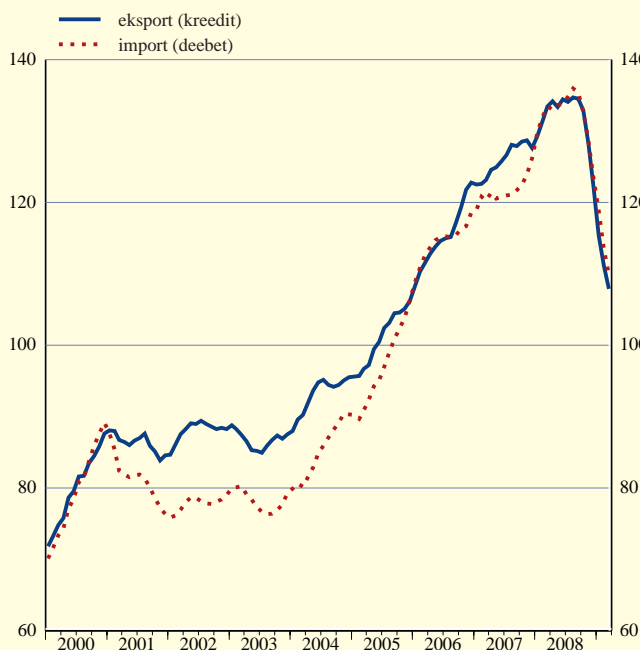
7.2 Jooksev- ja kapitalikonto
(mld EUR; tehingud)

1. Jooksev- ja kapitalikonto – kokkuvõte

	Jooksevkonto												Kapitalikonto		
	Kokku			Kaubad		Teenused		Tulu		Jooksevülekanded				Kreedit	Deebet
	Kreedit	Deebet	Neto- summa	Kreedit	Deebet	Kreedit	Deebet	Kreedit	Deebet	Kreedit	Rahatülekanded töötajatele		Kreedit		
											10	11		12	13
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
2006	2 423,8	2 434,3	-10,5	1 396,8	1 384,5	440,8	397,5	496,4	482,8	89,8	5,4	169,5	17,4	23,9	14,7
2007	2 686,1	2 675,0	11,1	1 513,7	1 467,3	490,3	441,1	592,3	591,0	89,8	6,4	175,7	20,5	25,9	12,2
2008	2 760,3	2 853,9	-93,6	1 579,3	1 585,4	504,0	462,3	588,8	621,2	88,2	6,6	185,0	21,1	25,7	13,3
2008 I kv	680,4	697,7	-17,3	390,3	392,7	116,9	106,9	147,1	143,7	26,1	1,6	54,3	5,1	8,9	2,9
2008 II kv	709,2	740,4	-31,1	407,8	401,7	126,1	113,0	153,4	185,3	22,0	1,5	40,3	5,3	7,3	4,1
2008 III kv	696,6	719,8	-23,1	403,1	412,1	136,2	122,8	143,8	146,7	13,5	1,8	38,1	5,4	4,8	2,9
2008 IV kv	674,0	696,1	-22,0	378,2	378,9	124,7	119,5	144,5	145,5	26,6	1,7	52,2	5,3	4,8	3,4
2009 I kv	570,3	595,8	-25,4	312,3	318,6	107,7	103,4	123,7	121,5	26,6	-	52,2	-	5,4	2,4
2009 jaan	181,5	201,4	-19,9	98,5	108,6	37,0	35,4	40,2	41,9	5,7	-	15,5	-	1,7	1,0
2009 veebr	193,1	195,1	-2,1	102,9	101,9	34,4	32,9	39,8	39,3	16,0	-	21,1	-	1,5	0,6
2009 märts	195,8	199,3	-3,5	111,0	108,1	36,3	35,2	43,6	40,3	4,9	-	15,7	-	2,2	0,7
	Sesoonselt kohandatud														
2008 I kv	701,6	718,3	-16,7	400,4	400,5	128,1	113,1	151,2	157,5	21,8	-	47,2	-	-	-
2008 II kv	702,1	718,9	-16,8	403,4	401,6	126,4	115,7	148,4	154,5	23,9	-	47,1	-	-	-
2008 III kv	696,4	719,9	-23,5	403,5	406,4	125,8	116,5	147,8	154,9	19,3	-	42,1	-	-	-
2008 IV kv	653,4	688,7	-35,3	366,4	370,3	123,3	115,8	141,8	154,0	21,9	-	48,6	-	-	-
2009 I kv	592,5	619,1	-26,6	323,7	329,7	118,7	110,4	127,8	134,1	22,3	-	44,9	-	-	-
2009 okt	227,8	234,7	-6,9	130,4	127,6	41,9	40,1	48,2	50,5	7,3	-	16,6	-	-	-
2009 nov	220,2	235,8	-15,6	120,9	124,9	42,0	40,1	50,2	55,1	7,1	-	15,7	-	-	-
2009 dets	205,4	218,2	-12,8	115,1	117,8	39,4	35,7	43,4	48,3	7,5	-	16,4	-	-	-
2009 jaan	203,4	215,7	-12,3	110,1	114,0	41,8	38,0	44,5	48,1	7,0	-	15,5	-	-	-
2009 veebr	197,2	205,1	-7,8	108,3	108,7	38,7	36,1	42,1	45,7	8,1	-	14,6	-	-	-
2009 märts	191,9	198,4	-6,5	105,2	106,9	38,3	36,3	41,2	40,4	7,2	-	14,8	-	-	-

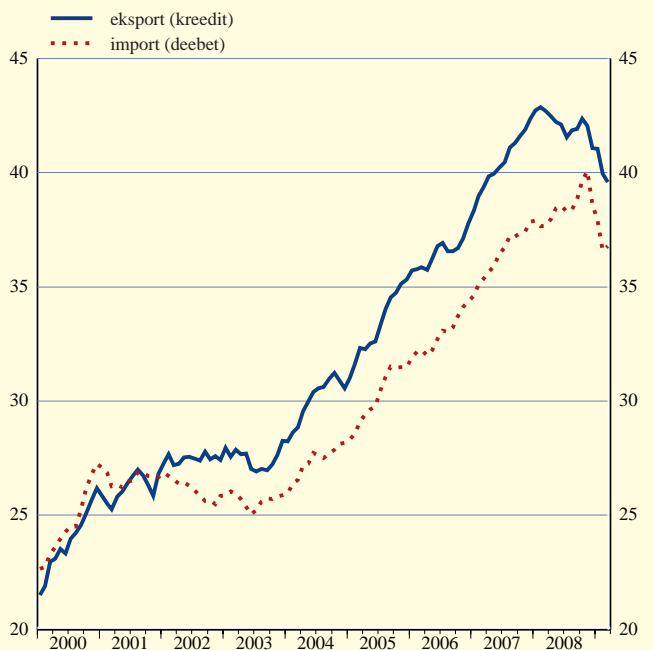
J32 Maksebilanss: kaubad

(mld EUR; sesoonselt kohandatud; kolme kuu libisev keskmine)

J33 Maksebilanss: teenused

(mld EUR; sesoonselt kohandatud; kolme kuu libisev keskmine)

Allikas: EKP.

7.2 Jooksev- ja kapitalikonto (mld EUR)

2. Tulukonto

(tehingud)

	Töötajate hüvi- fised		Investeeringustulud													
	Kreedit	Deebet	Kokku		Otseinvesteeringud						Portfelliinvesteeringud				Muud investeeringud	
			Kreedit	Deebet	Aksia- ja osakapital			Võlg			Aksia- ja osaka- pital		Võlg		Kreedit	Deebet
	Kreedit	Deebet			Rein- vestee- ritud tulu	Kreedit	Deebet	Kreedit	Deebet	Kreedit	Deebet	Kreedit	Deebet			
			1	2										3	4	5
2006	17,4	9,8	478,9	472,9	182,7	41,4	111,5	36,6	20,6	20,2	39,2	99,1	103,6	91,5	132,9	150,6
2007	18,7	10,2	573,6	580,7	207,0	75,0	130,5	38,6	26,1	24,4	45,5	116,1	117,5	113,2	177,5	196,5
2008	19,1	10,4	569,7	610,8	192,3	65,8	126,6	43,3	30,0	25,7	42,8	124,4	123,0	129,3	181,6	204,8
2007 IV kv	4,9	2,7	147,7	141,4	52,5	13,8	31,2	6,9	7,4	6,5	9,4	20,6	30,7	30,5	47,5	52,5
2008 I kv	4,9	2,0	142,2	141,7	50,1	22,2	31,7	15,9	6,8	6,2	9,7	21,0	30,3	31,4	45,3	51,4
II kv	4,7	2,6	148,7	182,7	52,0	13,3	34,7	4,6	7,5	6,9	14,4	58,5	30,4	31,4	44,4	51,2
III kv	4,6	3,1	139,2	143,6	45,8	18,1	31,9	15,5	7,1	6,1	10,2	23,8	32,0	31,1	44,0	50,7
IV kv	4,9	2,7	139,7	142,7	44,4	12,2	28,4	7,3	8,6	6,5	8,5	21,0	30,3	35,3	47,9	51,6

3. Geograafiline jaotus

(kumulatiivsed tehingud)

	Kokku	Euroopa Liit 27 (väljaspool euroala)						Brasiilia	Kana- da	Hiina	India	Jaa- pan	Vene- maa	Šveits	USA	Muu
		Kokku	Taami	Rootsi	Ühend- kuning- riik	Teised ELi riigid	ELi asu- tused									
2008 I kv kuni	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
	Kreedit															
Jooksevkonto	2 760,3	999,7	60,5	85,8	518,6	277,7	57,1	41,1	35,9	85,2	31,1	57,2	103,4	185,8	404,8	815,9
Kaubad	1 579,3	542,5	36,4	54,3	233,6	218,1	0,0	22,5	18,6	65,5	23,5	33,8	79,1	91,8	192,6	509,4
Teenused	504,0	171,4	12,9	13,7	110,0	29,0	5,7	7,3	6,8	15,2	5,7	11,3	14,2	50,6	79,8	141,8
Tulu	588,8	222,7	10,4	16,2	162,1	27,4	6,7	11,0	9,8	4,3	1,8	11,8	9,8	36,9	125,4	155,4
investeeringustulud	569,7	216,1	10,3	16,0	160,3	26,6	2,9	11,0	9,7	4,2	1,7	11,7	9,7	29,9	123,6	152,1
Jooksevilekanded	88,2	63,2	0,8	1,5	13,0	3,2	44,6	0,2	0,8	0,3	0,1	0,4	0,4	6,5	7,1	9,3
Kapitalikonto	25,7	22,3	0,0	0,0	1,1	0,2	21,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	1,4	1,2
	Deebet															
Jooksevkonto	2 853,9	904,0	47,3	85,1	439,4	228,0	104,1	-	31,8	-	-	100,4	-	180,9	391,2	-
Kaubad	1 585,4	435,9	30,4	51,5	176,2	177,8	0,0	27,9	14,3	179,3	20,9	55,8	111,9	79,2	143,1	517,1
Teenused	462,3	141,2	8,2	11,7	87,6	33,4	0,2	5,3	6,8	11,2	4,6	8,3	9,4	39,9	95,4	140,2
Tulu	621,2	212,7	7,7	20,6	163,5	11,9	9,0	-	8,9	-	-	35,7	-	55,8	144,1	-
investeeringustulud	610,8	206,6	7,6	20,5	162,0	7,5	9,0	-	8,8	-	-	35,6	-	55,3	143,1	-
Jooksevilekanded	185,0	114,2	1,0	1,3	12,1	4,9	95,0	1,5	1,8	2,5	0,7	0,6	0,5	6,0	8,7	48,6
Kapitalikonto	13,3	2,3	0,0	0,1	1,2	0,2	0,8	0,2	1,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,6	1,3	7,6
	Netosumma															
Jooksevkonto	-93,6	95,7	13,2	0,7	79,2	49,7	-47,1	-	4,1	-	-	-43,2	-	4,9	13,6	-
Kaubad	-6,1	106,6	6,0	2,9	57,3	40,4	0,0	-5,4	4,3	-113,8	2,6	-22,0	-32,8	12,6	49,5	-7,7
Teenused	41,7	30,1	4,7	2,0	22,4	-4,5	5,5	2,0	0,0	4,0	1,1	3,0	4,8	10,7	-15,6	1,6
Tulu	-32,4	10,1	2,7	-4,5	-1,4	15,5	-2,3	-	0,8	-	-	-24,0	-	-18,9	-18,7	-
investeeringustulud	-41,1	9,5	2,7	-4,5	-1,8	19,2	-6,1	-	0,9	-	-	-23,9	-	-25,4	-19,5	-
Jooksevilekanded	-96,8	-51,1	-0,2	0,3	0,9	-1,6	-50,3	-1,2	-1,1	-2,2	-0,6	-0,2	-0,1	0,6	-1,6	-39,3
Kapitalikonto	12,4	20,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1	20,2	-0,1	-1,0	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,2	-6,3

Allikas: EKP.

7.3 Finantskonto

(mld EUR ja aastased kasvumäärad; bilansiline jääk ja kasvumäärad perioodi lõpu seisuga, tehingud ja muud muutused perioodil)

1. Finantskonto – kokkuvõte

	Kokku ¹			Kokku, protsendina SKPst			Otseinvesteeringud		Portfelli-investeeringud		Neto-tuletis-instrumendid	Muud investeeringud		Reserv-vara
	Varad	Kohus-tused	Neto-summa	Varad	Kohus-tused	Neto-summa	Varad	Kohus-tused	Varad	Kohus-tused		Varad	Kohus-tused	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Bilansiline jääk (rahvusvaheline investeerimispositsioon)														
2004	8 602,5	9 518,4	-915,9	109,5	121,2	-11,7	2 268,7	2 235,4	3 045,0	4 080,2	-37,4	3 045,2	3 202,9	281,0
2005	10 785,2	11 605,3	-820,2	132,3	142,4	-10,1	2 790,8	2 444,3	3 887,5	5 109,1	-21,4	3 805,8	4 052,0	322,5
2006	12 258,8	13 306,1	-1 047,3	143,3	155,6	-12,2	3 131,7	2 728,7	4 371,5	5 866,5	-20,8	4 448,7	4 711,0	327,7
2007	13 750,6	14 915,4	-1 164,9	152,9	165,8	-13,0	3 526,1	3 091,6	4 653,8	6 340,0	-10,2	5 233,5	5 483,9	347,4
2008 III kv	13 929,1	15 185,3	-1 256,3	150,5	164,1	-13,6	3 777,4	3 198,8	4 281,0	6 029,1	23,2	5 476,5	5 957,5	370,9
2008 IV kv	13 126,5	14 847,4	-1 720,9	141,6	160,1	-18,6	3 753,7	3 185,7	3 747,3	5 978,2	19,7	5 222,0	5 683,5	383,9
Bilansilise jäägi muutus														
2004	740,8	888,6	-147,8	9,4	11,3	-1,9	99,2	151,2	389,4	494,0	-17,3	295,4	243,4	-25,7
2005	2 182,7	2 086,9	95,7	26,8	25,6	1,2	522,1	209,0	842,5	1 028,9	16,0	760,6	849,1	41,5
2006	1 473,6	1 700,8	-227,1	17,2	19,9	-2,7	340,9	284,3	484,0	757,4	0,6	642,9	659,0	5,2
2007	1 491,8	1 609,3	-117,5	16,6	17,9	-1,3	394,4	362,9	282,3	473,5	10,6	784,7	772,9	19,7
2008 III kv	229,7	288,3	-58,6	10,0	12,6	-2,6	112,7	45,7	-151,1	-20,8	27,9	223,2	263,4	17,0
2008 IV kv	-802,5	-337,9	-464,6	-34,0	-14,3	-19,7	-23,8	-13,0	-533,8	-50,9	-3,5	-254,5	-274,0	13,0
Tehingud														
2005	1 329,2	1 339,4	-10,2	16,3	16,4	-0,1	358,4	152,4	416,2	543,3	17,3	554,9	643,7	-17,7
2006	1 680,0	1 821,4	-141,4	19,6	21,3	-1,7	417,4	259,8	527,6	821,4	-3,3	737,4	740,3	0,9
2007	1 896,7	1 937,9	-41,2	21,1	21,5	-0,5	474,2	381,7	439,5	599,3	67,0	910,9	956,9	5,1
2008	395,2	708,8	-313,6	4,3	7,6	-3,4	351,0	99,7	-14,7	424,5	30,9	24,2	184,7	3,9
2008 III kv	135,6	197,3	-61,7	5,9	8,6	-2,7	88,7	52,8	-60,9	60,7	8,4	101,0	83,8	-1,6
2008 IV kv	-373,1	-236,4	-136,7	-15,8	-10,0	-5,8	50,5	-36,2	-155,3	46,5	-9,2	-259,6	-246,8	0,4
2009 I kv	-237,3	-132,3	-105,0	.	.	.	78,0	25,6	-58,9	85,6	-10,5	-240,3	-243,5	-5,7
2008 nov	-49,9	-30,3	-19,6	.	.	.	33,3	-20,0	-2,1	58,1	5,7	-87,2	-68,4	0,4
2008 dets	-225,5	-205,8	-19,7	.	.	.	8,0	-14,5	-22,1	-15,7	2,9	-206,4	-175,6	-7,9
2009 jaan	-14,3	36,9	-51,2	.	.	.	27,2	11,3	20,8	13,5	-5,8	-51,2	12,1	-5,4
2009 veebr	-110,3	-113,7	3,4	.	.	.	20,4	8,6	-21,0	35,1	-3,6	-104,9	-157,4	-1,1
2009 märts	-112,6	-55,5	-57,2	.	.	.	30,5	5,8	-58,7	37,0	-1,1	-84,1	-98,2	0,9
Muud muutused														
2004	-76,9	97,0	-173,9	-1,0	1,2	-2,2	-69,8	61,8	43,6	76,2	-25,8	-11,7	-41,0	-13,3
2005	853,5	747,5	105,9	10,5	9,2	1,3	163,7	56,5	426,3	485,6	-1,4	205,7	205,4	59,2
2006	-206,4	-120,6	-85,7	-2,4	-1,4	-1,0	-76,5	24,5	-43,6	-63,9	3,9	-94,4	-81,3	4,3
2007	-404,9	-328,5	-76,3	-4,5	-3,7	-0,8	-79,7	-18,8	-157,2	-125,8	-56,4	-126,1	-184,0	14,6
Muud muutused – tingitud vahetuskursi muutustest														
2004	-168,8	-96,4	-72,4	-2,1	-1,2	-0,9	-36,0	7,4	-62,3	-50,2	.	-61,2	-53,5	-9,4
2005	369,3	214,4	154,9	4,5	2,6	1,9	86,9	-18,2	136,8	118,1	.	126,9	114,5	18,7
2006	-321,7	-207,9	-113,8	-3,8	-2,4	-1,3	-70,7	11,7	-131,1	-118,0	.	-104,6	-101,5	-15,3
2007	-501,6	-244,1	-257,5	-5,6	-2,7	-2,9	-110,0	27,1	-194,5	-124,1	.	-182,2	-147,1	-14,9
Muud muutused – tingitud hinnamuutustest														
2004	102,1	218,6	-116,5	1,3	2,8	-1,5	30,7	25,0	100,3	193,6	-25,8	.	.	-3,1
2005	288,1	327,5	-39,4	3,5	4,0	-0,5	60,7	48,6	186,6	278,9	-1,4	.	.	42,1
2006	297,0	309,5	-12,5	3,5	3,6	-0,1	61,2	39,4	215,7	270,1	3,9	.	.	16,3
2007	156,6	-63,8	220,3	1,7	-0,7	2,4	29,6	12,3	151,7	-76,1	-56,4	.	.	31,6
Muud muutused – tingitud muudest kohandustest														
2004	-10,3	-25,2	15,0	-0,1	-0,3	0,2	-64,5	29,4	5,6	-67,2	.	49,5	12,5	-0,8
2005	195,5	205,6	-10,2	2,4	2,5	-0,1	16,0	26,1	102,9	88,6	.	78,8	90,9	-2,2
2006	-181,4	-222,3	40,9	-2,1	-2,6	0,5	-67,0	-26,6	-128,2	-216,0	.	10,2	20,3	3,7
2007	-59,5	-20,7	-38,9	-0,7	-0,2	-0,4	0,6	-58,2	-114,3	74,4	.	56,0	-36,8	-1,9
Bilansilise jäägi kasvumäär														
2004	10,3	9,1	-	.	.	.	7,8	4,2	12,8	11,5	.	11,1	9,5	-4,1
2005	14,9	13,7	-	.	.	.	15,2	6,8	13,1	12,8	.	17,6	19,5	-5,8
2006	15,7	15,8	-	.	.	.	15,0	10,6	13,8	16,3	.	19,5	18,4	0,2
2007	15,5	14,5	-	.	.	.	15,2	14,0	10,0	10,1	.	20,5	20,4	1,6
2008 III kv	8,2	8,1	-	.	.	.	12,2	8,9	5,3	6,6	.	7,4	9,6	-0,4
2008 IV kv	2,8	4,8	-	.	.	.	10,1	3,2	-0,6	7,1	.	0,4	3,4	1,1
2009 I kv	-3,0	-0,1	-	.	.	.	7,3	1,1	-3,6	6,0	.	-9,3	-6,9	-1,8

Allikas: EKP.

¹ Netotuletisinstrumendid kuuluvad varade alla.

7.3 Finantskonto

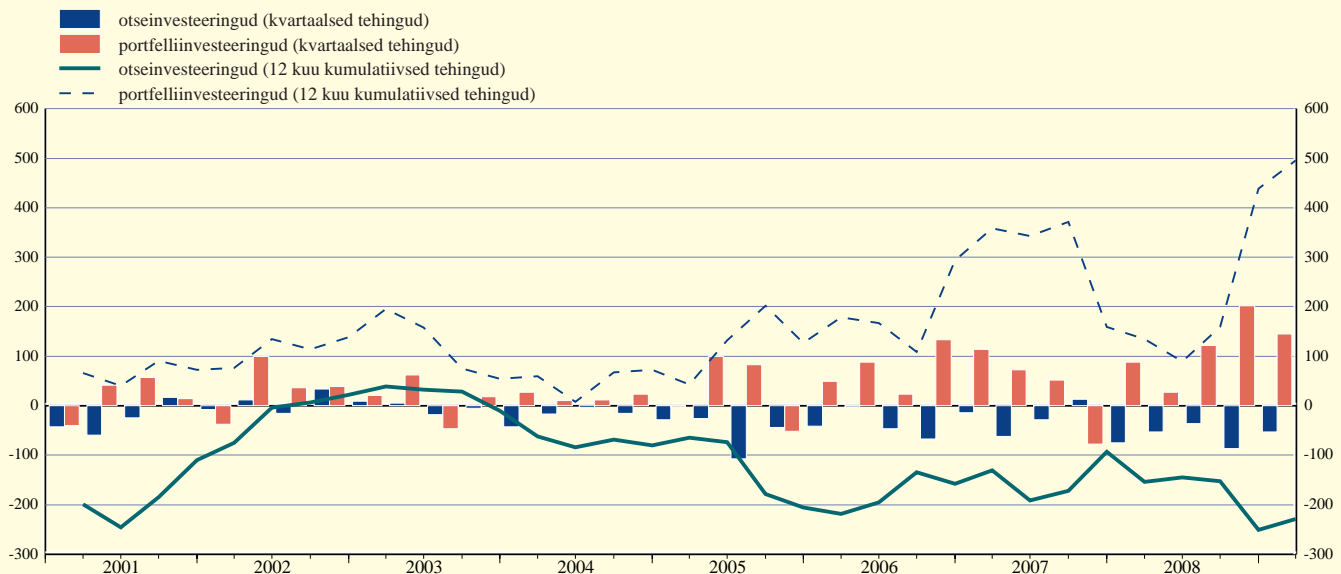
(mld EUR ja aastased kasvumäärad; bilansiline jääk ja kasvumäärad perioodi lõpu seisuga, tehingud perioodil)

2. Otseinvesteeringud

	Väljaspool euroala asuvad residentidist üksused							Euroalal asuvad mitteresidentidist üksused						
	Kokku	Aksia-/osakapital ja reinvesteeringutud tulu			Muu kapital (enamasti kontsernisisesed laenud)			Kokku	Aksia-/osakapital ja reinvesteeringutud tulu			Muu kapital (enamasti kontsernisisesed laenud)		
		Kokku	Raha-loome-asutused	Mitte-raha-loome-asutused	Kokku	Raha-loome-asutused	Mitte-raha-loome-asutused		Kokku	Raha-loome-asutustesse	Mitte-raha-loome-asutustesse	Kokku	Raha-loome-asutustele	Mitte-raha-loome-asutustele
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Bilansiline jääk (rahvusvaheline investimispositsioon)														
2006	3 131,7	2 540,4	217,4	2 323,0	591,3	2,2	589,1	2 728,7	2 091,9	65,5	2 026,4	636,8	9,7	627,1
2007	3 526,1	2 844,3	246,4	2 597,9	681,9	6,3	675,6	3 091,6	2 343,9	69,1	2 274,8	747,7	14,9	732,8
2008 III kv	3 777,4	3 007,4	253,2	2 754,2	770,1	6,7	763,4	3 198,8	2 371,8	65,7	2 306,2	826,9	18,3	808,7
IV kv	3 753,7	2 970,1	241,2	2 728,8	783,6	6,4	777,2	3 185,7	2 368,9	65,6	2 303,3	816,8	17,1	799,7
Tehingud														
2007	474,2	355,5	24,6	330,9	118,7	-0,1	118,8	381,7	267,4	5,2	262,2	114,3	1,4	112,9
2008	351,0	234,6	15,2	219,4	116,4	-0,2	116,6	99,7	69,0	-1,2	70,2	30,7	1,5	29,2
2008 III kv	88,7	65,7	-7,6	73,4	22,9	-0,4	23,3	52,8	30,9	0,8	30,2	21,9	0,5	21,4
IV kv	50,5	35,0	7,1	28,0	15,5	-0,3	15,8	-36,2	0,7	0,0	0,7	-36,9	-0,2	-36,7
2009 I kv	78,0	36,4	7,4	29,0	41,6	2,2	39,4	25,6	20,3	-0,2	20,5	5,3	0,1	5,2
2008 nov	33,3	15,2	2,6	12,6	18,1	0,2	17,9	-20,0	-3,6	0,4	-4,0	-16,3	0,0	-16,4
dets	8,0	7,2	2,2	5,0	0,8	-0,5	1,3	-14,5	2,6	0,5	2,1	-17,1	-0,2	-16,9
2009 jaan	27,2	15,1	5,6	9,5	12,1	1,6	10,5	11,3	6,3	0,6	5,7	5,0	0,4	4,6
veebr	20,4	8,6	0,7	7,9	11,8	0,5	11,4	8,6	5,6	0,4	5,3	2,9	0,1	2,8
märts	30,5	12,8	1,2	11,6	17,7	0,1	17,6	5,8	8,3	-1,2	9,5	-2,6	-0,4	-2,2
Kasvumäärad														
2006	15,0	14,6	20,1	14,1	17,1	-2,9	17,2	10,6	12,3	10,2	12,4	5,5	-1,2	5,6
2007	15,2	14,0	11,1	14,3	20,1	-82,4	20,3	14,0	12,8	8,5	12,9	18,0	9,0	18,2
2008 III kv	12,2	10,2	1,1	11,1	20,6	11,5	20,7	8,9	6,4	1,0	6,5	17,2	15,6	17,2
IV kv	10,1	8,3	6,2	8,5	17,1	-4,5	17,3	3,2	3,0	-1,9	3,1	4,1	8,4	4,0
2009 I kv	7,3	5,3	5,9	5,3	15,1	-6,5	15,3	1,1	2,0	-2,3	2,1	-1,6	8,1	-1,8

J34 Maksebilans: otse- ja portfelliinvesteeringud (netosumma)

(mld EUR)

Allikas: EKP.

7.3 Finantskonto

(mld EUR ja aastased kasvumäärad; bilansiline jääk ja kasvumäärad perioodi lõpu seisuga, tehingud perioodil)

3. Portfelliinvesteeringute varad

	Kokku	Aktisia- ja osakapital				Võlainstrumendid											
		Kokku	Rahaloomeasu-		Mitteraha-		Võlakirjad				Rahaturuinstrumendid						
			tused	loomeasu-		loomeasu-		Kokku	Rahaloomeasu-		Mitteraha-		Kokku	Rahaloomeasu-		Mitteraha-	
				tused	Euro-	Valitsus-	tused		Euro-	Valitsus-	tused	Euro-		Valitsus-			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		
Bilansiline jääk (rahvusvaheline investeerimispositsioon)																	
2006	4 371,5	1 936,2	127,8	2,8	1 808,4	37,0	2 056,0	875,0	13,0	1 181,0	14,1	379,3	311,6	11,1	67,7	0,2	
2007	4 653,8	1 984,7	145,2	2,4	1 839,5	44,6	2 231,5	937,4	15,5	1 294,0	16,9	437,7	350,6	33,9	87,1	0,5	
2008 III kv	4 281,0	1 510,5	88,2	2,7	1 422,3	39,0	2 287,9	990,8	23,2	1 297,1	19,4	482,6	390,8	55,1	91,9	0,7	
2008 IV kv	3 747,3	1 154,7	70,2	2,9	1 084,5	28,1	2 147,3	957,6	19,2	1 189,7	17,0	445,3	376,8	61,6	68,5	1,2	
Tehingud																	
2007	439,5	79,5	36,0	-0,4	43,6	5,5	282,5	153,6	3,8	128,9	2,0	77,5	68,5	25,0	9,0	0,3	
2008	-14,7	-113,0	-55,4	0,6	-57,6	-0,5	91,1	49,7	6,9	41,4	2,4	7,1	24,9	24,5	-17,8	0,3	
2008 III kv	-60,9	-51,3	-4,4	0,1	-46,9	0,6	19,9	-0,8	-0,2	20,6	1,1	-29,4	-33,0	-1,2	3,6	-0,2	
2008 IV kv	-155,3	-49,7	-4,0	0,4	-45,6	-1,3	-59,6	-15,3	-4,5	-44,3	-0,5	-46,1	-19,0	-1,8	-27,1	0,2	
2009 I kv	-58,9	-2,2	-7,5	0,0	5,3	-	-34,8	-20,4	-2,6	-14,4	-	-21,9	-19,1	-4,7	-2,8	-	
2008 nov	-2,1	1,1	5,9	0,3	-4,9	-	-5,3	1,3	-1,4	-6,6	-	2,2	3,0	-0,8	-0,8	-	
2008 dets	-22,1	-5,0	-1,7	0,1	-3,3	-	-23,3	-5,2	-1,5	-18,1	-	6,2	9,5	-0,5	-3,3	-	
2009 jaan	20,8	7,8	-0,2	0,0	8,0	-	10,9	7,7	-0,7	3,2	-	2,2	1,7	1,0	0,4	-	
2009 veebr	-21,0	-8,4	-3,5	0,0	-4,9	-	-12,8	-2,3	0,3	-10,5	-	0,1	-0,3	1,5	0,4	-	
2009 märts	-58,7	-1,6	-3,8	0,0	2,2	-	-33,0	-25,8	-2,2	-7,1	-	-24,2	-20,5	-7,2	-3,6	-	
Kasvumäärad																	
2006	13,8	9,0	17,5	0,9	8,4	22,1	17,1	24,1	15,8	12,5	9,0	21,3	22,2	220,7	20,4	-27,3	
2007	10,0	4,0	29,0	-13,1	2,3	14,4	13,8	17,8	30,1	10,8	14,0	20,8	22,5	225,0	13,0	173,4	
2008 III kv	5,3	-2,4	-26,2	6,6	-0,6	4,4	9,8	10,3	65,0	9,4	19,3	16,9	22,7	146,4	-5,8	-94,1	
2008 IV kv	-0,6	-6,5	-37,8	26,0	-3,9	-1,3	4,1	5,3	26,0	3,3	14,5	1,3	7,0	94,5	-22,7	52,8	
2009 I kv	-3,6	-4,6	-22,8	19,0	-3,2	-	0,8	0,0	-10,4	1,4	-	-17,6	-13,0	50,2	-37,1	-	

4. Portfelliinvesteeringutega seotud kohustused

	Kokku	Aktisia- ja osakapital			Võlainstrumendid							
		Kokku	Raha-	Mitteraha-	Võlakirjad				Rahaturuinstrumendid			
					loomeasu-	loomeasu-	Kokku	Raha-	Mitteraha-	Kokku	Raha-	Mitteraha-
			tused	tused	loomeasu-	loomeasu-						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Bilansiline jääk (rahvusvaheline investeerimispositsioon)												
2006	5 866,5	2 910,8	657,6	2 253,2	2 656,9	953,8	1 705,5	1 019,2	298,8	125,7	173,2	138,0
2007	6 340,0	3 103,1	754,7	2 348,3	2 917,3	1 128,0	1 789,3	1 113,4	319,6	153,4	166,1	142,5
2008 III kv	6 029,1	2 414,9	715,4	1 699,3	3 152,6	1 150,5	2 001,6	1 253,7	461,6	176,6	285,0	228,4
2008 IV kv	5 978,2	2 126,5	680,8	1 445,7	3 275,8	1 165,8	2 110,1	1 383,1	575,8	171,7	404,1	339,3
Tehingud												
2007	599,3	127,6	76,7	50,6	433,0	229,7	203,4	148,6	38,6	41,1	-2,6	8,1
2008	424,5	-77,1	93,4	-170,5	281,6	45,1	237,0	197,4	219,9	-6,7	226,6	198,8
2008 III kv	60,7	-73,6	-14,9	-58,8	63,9	10,3	53,7	54,8	70,4	-4,2	74,7	52,3
2008 IV kv	46,5	-45,9	17,8	-63,8	-13,0	-42,0	29,0	32,8	105,5	-11,0	116,5	108,7
2009 I kv	85,6	-53,2	-0,5	-52,7	110,4	14,3	96,1	-	28,4	-29,6	58,0	-
2008 nov	58,1	20,5	-	-	30,5	-	-	-	7,0	-	-	-
2008 dets	-15,7	-6,1	-	-	-29,0	-	-	-	19,3	-	-	-
2009 jaan	13,5	-44,5	-	-	27,8	-	-	-	30,2	-	-	-
2009 veebr	35,1	-5,9	-	-	35,1	-	-	-	6,0	-	-	-
2009 märts	37,0	-2,8	-	-	47,5	-	-	-	-7,7	-	-	-
Kasvumäärad												
2006	16,3	12,1	17,5	10,6	22,9	25,9	21,2	15,2	1,5	21,5	-10,0	-11,2
2007	10,1	4,4	11,4	2,3	16,3	24,3	11,9	14,6	12,7	33,7	-0,2	6,6
2008 III kv	6,6	-2,4	5,6	-5,1	13,0	10,9	14,3	17,8	26,0	19,1	34,3	27,6
2008 IV kv	7,1	-3,4	12,8	-8,8	9,9	4,1	13,4	18,1	65,5	-3,7	135,6	144,4
2009 I kv	6,0	-7,6	2,8	-11,6	10,7	3,6	14,9	-	63,5	-22,9	147,3	-

Allikas: EKP.

7.3 Finantskonto

(mld EUR ja aastased kasvumäärad; bilansiline jääk ja kasvumäärad perioodi lõpu seisuga, tehingud perioodil)

5. Muude investeeringute varad

	Kokku	Eurosüsteem			Rahaloomeasutused, v.a eurosüsteem			Valitsussektor				Muud sektorid			
		Kokku	Laenu / sularaha ja hoised	Muud varad	Kokku	Laenu / sularaha ja hoised	Muud varad	Kau-bandus-krediit	Laenu / sularaha ja hoised	Sularaha ja hoised	Kau-bandus-krediit	Laenu / sularaha ja hoised	Sularaha ja hoised		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Bilansiline jääk (rahvusvaheline investeerimispositsioon)															
2006	4 448,7	14,1	12,7	1,4	2 937,6	2 874,9	62,8	120,0	14,2	58,2	15,4	1 377,1	187,9	1 062,1	395,6
2007	5 233,5	39,1	37,7	1,4	3 342,5	3 271,4	71,1	107,1	12,7	48,1	13,5	1 744,8	191,1	1 387,7	441,7
2008 III kv	5 476,5	34,2	33,2	1,0	3 553,1	3 477,3	75,8	100,8	12,3	39,9	8,7	1 788,5	199,8	1 365,6	371,0
IV kv	5 222,0	33,5	32,5	1,0	3 284,5	3 226,8	57,7	101,4	12,0	41,2	7,0	1 802,6	190,2	1 388,9	379,7
Tehingud															
2007	910,9	22,0	22,0	0,0	548,3	541,0	7,3	-7,6	-1,4	-7,2	-2,0	348,3	13,7	292,7	38,7
2008	24,2	-4,3	-4,3	0,0	-31,0	-50,0	19,0	-7,0	-1,1	-6,7	-5,9	66,4	13,3	-5,9	-50,7
2008 III kv	101,0	-1,9	-1,9	0,0	81,3	81,3	0,0	-8,0	-0,1	-8,8	-8,3	29,6	2,7	6,8	-1,5
IV kv	-259,6	-2,2	-2,3	0,0	-227,2	-240,8	13,7	-0,3	-0,3	-1,9	-29,9	-5,6	-23,6	-9,5	-9,5
2009 I kv	-240,3	-8,3	-	-	-229,7	-	-	6,5	-	-	9,0	-8,7	-	-	-5,0
2008 nov	-87,2	4,3	-	-	-86,1	-	-	7,2	-	-	8,1	-12,6	-	-	-0,4
dets	-206,4	-2,3	-	-	-161,5	-	-	-7,3	-	-	-7,2	-35,3	-	-	-26,1
2009 jaan	-51,2	-2,4	-	-	-52,6	-	-	13,4	-	-	11,3	-9,7	-	-	-3,6
veebr	-104,9	-3,6	-	-	-91,4	-	-	-7,8	-	-	-3,2	-2,2	-	-	-6,3
märts	-84,1	-2,3	-	-	-85,8	-	-	0,8	-	-	0,9	3,1	-	-	4,9
Kasvumäärad															
2006	19,5	-37,6	-40,0	1,6	21,1	21,3	10,7	-5,5	-26,1	-4,3	24,5	20,0	3,4	24,5	8,5
2007	20,5	157,3	173,8	-1,7	18,8	18,9	11,5	-6,4	-9,7	-12,4	-13,1	25,2	7,4	27,3	9,8
2008 III kv	7,4	2,0	2,3	0,3	7,6	7,5	10,5	-5,1	-8,9	-13,2	-31,4	7,9	12,5	3,7	-12,5
IV kv	0,4	-13,6	-14,0	5,0	-0,9	-1,5	27,0	-6,5	-8,6	-14,1	-45,7	3,8	7,0	-0,5	-12,0
2009 I kv	-9,3	-47,4	-	-	-13,5	-	-	4,2	-	-	37,8	-0,9	-	-	-16,4

6. Muude investeeringutega seotud kohustused

	Kokku	Eurosüsteem			Rahaloomeasutused, v.a eurosüsteem			Valitsussektor				Muud sektorid			
		Kokku	Laenu / sularaha ja hoised	Muud kohustused	Kokku	Laenu / sularaha ja hoised	Muud kohustused	Kokku	Kau-bandus-krediit	Laenu	Muud kohustused	Kokku	Kau-bandus-krediit	Laenu	Muud kohustused
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Bilansiline jääk (rahvusvaheline investeerimispositsioon)															
2006	4 711,0	116,3	116,1	0,2	3 484,8	3 430,4	54,5	51,6	0,0	47,5	4,1	1 058,2	146,8	819,6	91,7
2007	5 483,9	201,7	201,4	0,2	3 938,7	3 871,7	67,0	51,8	0,0	46,6	5,2	1 291,7	158,4	1 024,1	109,3
2008 III kv	5 957,5	371,8	371,4	0,3	4 197,0	4 126,6	70,4	52,3	0,0	48,8	3,4	1 336,5	170,0	1 062,0	104,4
IV kv	5 683,5	481,7	481,5	0,3	3 774,7	3 718,0	56,7	61,3	0,0	57,7	3,6	1 365,8	166,8	1 090,4	108,6
Tehingud															
2007	956,9	91,4	91,4	0,0	635,2	630,4	4,8	-0,9	0,0	-1,8	0,9	231,3	9,9	224,4	-3,0
2008	184,7	280,0	280,0	0,1	-173,3	-191,3	18,0	9,4	0,0	10,8	-1,4	68,6	6,8	62,8	-1,1
2008 III kv	83,8	107,8	107,7	0,1	-26,9	-30,9	4,0	2,2	0,0	2,4	-0,1	0,7	1,5	2,8	-3,7
IV kv	-246,8	110,6	110,7	-0,1	-403,6	-416,9	13,4	8,9	0,0	8,5	0,4	37,3	-3,4	34,4	6,2
2009 I kv	-243,5	-84,2	-	-	-118,7	-	-	-1,6	-	-	-	-39,0	-	-	-
2008 nov	-68,4	-31,6	-	-	-52,6	-	-	2,7	-	-	-	13,0	-	-	-
dets	-175,6	11,4	-	-	-173,5	-	-	-0,5	-	-	-	-12,9	-	-	-
2009 jaan	12,1	-59,1	-	-	99,2	-	-	2,1	-	-	-	-30,0	-	-	-
veebr	-157,4	-28,0	-	-	-106,9	-	-	-4,9	-	-	-	-17,6	-	-	-
märts	-98,2	3,0	-	-	-111,0	-	-	1,3	-	-	-	8,6	-	-	-
Kasvumäärad															
2006	18,4	22,4	22,4	5,7	16,1	16,1	13,3	3,6	-24,1	4,2	-3,2	27,3	9,8	31,9	17,6
2007	20,4	79,2	79,4	-6,9	18,3	18,5	8,8	-1,6	29,1	-3,6	18,0	21,4	6,7	27,4	-1,5
2008 III kv	9,6	126,0	126,3	10,3	7,1	7,1	7,2	-9,6	54,1	-6,0	-42,4	3,0	9,2	4,0	-13,5
IV kv	3,4	140,9	141,1	20,8	-4,4	-4,9	26,8	18,2	-4,8	23,3	-28,1	5,3	4,3	6,1	-1,3
2009 I kv	-6,9	81,2	-	-	-13,6	-	-	16,2	-	-	-	-1,1	-	-	-

Allikas: EKP.

7.3 Finantskonto

(mld EUR ja aastased kasvumäärad; bilansiline jääk ja kasvumäärad perioodi lõpu seisuga, tehingud perioodil)

7. Reservid

	Reservid													Memo		
	Kokku	Rahakuld		Rahvus- vahelise Valuuta fondi arves- tusühik (SDR)	Reservi posit- sioon Rahvus- vahe- lises Valuuta- fondis	Välisvaluuta							Muud nõuded	Varad	Kohustused	
		Mld EUR	Kogus troy untsides (puhas kuld, mln)			Kokku	Sularaha ja hoiused		Väärtpaberid			Tuletis- instru- mendid		Nõuded euroala resi- dente vastu välis- valuutas	Teadaolevad lühiajalised välisvarade neto- rahavood	
							Rahandus- asutustes ja BISis	Pan- kades	Kokku	Aktsia- ja osa- kapital	Võla- kirjad					Raha- turu- instru- mendid
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
Bilansiline jääk (rahvusvaheline investeerimispositsioon)																
2005	320,1	163,4	375,861	4,3	10,6	141,7	12,6	21,4	107,9	0,6	69,4	38,0	-0,2	0,0	25,6	-17,9
2006	325,8	176,3	365,213	4,6	5,2	139,7	6,3	22,5	110,7	0,5	79,3	30,8	0,3	0,0	24,6	-21,5
2007	347,4	201,0	353,688	4,6	3,6	138,2	7,2	22,0	108,5	0,4	87,8	20,3	0,5	0,0	44,1	-38,5
2008 II kv	353,9	207,9	352,314	4,3	4,0	137,7	7,4	24,0	105,6	0,5	89,9	15,2	0,6	0,0	59,4	-59,2
2008 III kv	370,9	216,8	350,634	4,6	4,0	145,4	11,6	18,1	117,8	0,5	100,0	17,2	-2,1	0,0	188,9	-185,3
2008 IV kv	383,9	217,0	349,190	4,7	7,3	154,8	7,6	8,0	129,5	0,6	111,0	17,9	9,7	0,1	253,1	-245,7
2009 veebr	419,7	263,1	349,401	5,0	7,6	144,0	6,7	5,8	135,1	-	-	-	-3,7	0,1	170,2	-153,5
2009 märts	395,8	240,4	349,059	4,8	8,4	142,2	8,4	3,7	129,9	-	-	-	0,2	0,1	155,4	-141,4
2009 apr	387,0	231,4	347,851	4,8	8,4	142,3	8,2	4,7	128,6	-	-	-	0,9	0,0	129,3	-116,6
Tehingud																
2006	0,9	-4,2	-	0,5	-5,2	9,8	-6,1	2,4	13,6	0,0	19,3	-5,7	0,0	0,0	-	-
2007	5,1	-3,2	-	0,3	-0,9	8,8	1,0	1,6	6,2	0,0	14,5	-8,3	0,0	0,0	-	-
2008	3,9	-2,1	-	-0,1	3,7	2,3	4,9	-15,7	11,8	0,1	15,8	-4,1	1,3	0,1	-	-
2008 III kv	-1,6	-0,3	-	0,1	-0,2	-1,3	4,5	-7,7	1,7	0,0	1,8	-0,1	0,3	0,0	-	-
2008 IV kv	0,4	-0,9	-	0,0	3,2	-2,0	0,5	-10,7	7,1	0,0	6,2	0,9	1,1	0,1	-	-
2009 I kv	-5,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kasvumäärad																
2005	-5,8	-2,8	-	4,4	-44,7	-3,8	-2,0	-23,7	1,6	2,2	6,9	-7,9	20,5	-	-	-
2006	0,2	-2,4	-	11,6	-48,8	7,2	-48,4	10,6	13,1	0,0	28,4	-15,3	-73,2	-	-	-
2007	1,6	-1,7	-	7,3	-18,2	6,3	15,0	6,2	5,7	1,1	18,5	-27,5	-59,1	-	-	-
2008 III kv	-0,4	-1,3	-	-1,5	6,1	0,8	51,2	-36,7	6,1	81,6	16,6	-33,3	67,2	-	-	-
2008 IV kv	1,1	-1,0	-	-2,6	104,7	1,7	66,0	-69,0	10,8	27,7	18,0	-20,7	-26,2	-	-	-
2009 I kv	-1,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Allikas: EKP.

7.3 Finantskonto

(mln EUR; bilansiline jääk perioodi lõpu seisuga, tehingud perioodi jooksul)

8. Geograafiline jaotus

	Kokku	Euroopa Liit 27 (väljaspool euroala)						Kanada	Hiina	Jaapan	Šveits	USA	Off-shore finantskeskused	Rahvusvahelised organisatsioonid	Muud riigid
	1	Kokku	Taani	Rootsi	Ühendkuningriik	Teised ELi riigid	ELi asutused	8	9	10	11	12	13	14	15
2007	Bilansiline jääk (rahvusvaheline investeerimispositsioon)														
Otsainvesteeringud	434,6	-97,4	-4,0	-32,9	-277,8	217,6	-0,3	23,7	27,0	-11,0	112,6	-67,4	-37,4	-0,2	484,6
Välismaal	3 526,1	1 285,8	37,1	82,5	916,2	249,9	0,0	91,6	30,7	69,1	350,1	684,4	391,6	0,0	622,8
Investeeringud aktsiakapitali / reinvesteeriitud tulu	2 844,3	1 012,7	32,3	55,2	710,0	215,2	0,0	67,8	24,1	57,8	292,5	525,9	366,1	0,0	497,4
Muu kapital	681,9	273,1	4,9	27,3	206,2	34,7	0,0	23,8	6,6	11,4	57,6	158,6	25,5	0,0	125,3
Euroalal	3 091,6	1 383,2	41,2	115,4	1 194,0	32,3	0,3	67,9	3,7	80,1	237,4	751,9	429,0	0,3	138,2
Investeeringud aktsiakapitali / reinvesteeriitud tulu	2 343,9	1 127,8	33,6	93,7	988,2	12,1	0,2	56,6	0,9	65,7	181,6	552,6	267,8	0,1	90,8
Muu kapital	747,7	255,4	7,6	21,7	205,8	20,2	0,1	11,3	2,7	14,4	55,9	199,3	161,2	0,2	47,4
Portfelliinvesteeringute varad	4 653,8	1 371,3	68,2	139,3	995,5	97,8	70,6	82,5	42,0	241,9	132,4	1 493,5	630,2	26,8	633,3
Aktsia- ja osakapital	1 984,7	415,3	11,4	45,9	335,4	22,1	0,5	20,3	39,5	141,7	115,7	635,1	285,3	1,0	331,0
Võlainstrumendid	2 669,2	956,0	56,8	93,4	660,1	75,6	70,1	62,3	2,5	100,2	16,6	858,4	344,9	25,9	302,4
Võlakirjad	2 231,5	781,0	52,7	78,2	505,6	75,0	69,4	58,6	2,2	63,5	12,9	713,3	303,1	24,8	272,0
Rahaturuinstrumendid	437,7	174,9	4,0	15,1	154,5	0,6	0,7	3,6	0,3	36,7	3,8	145,1	41,8	1,1	30,4
Muud investeeringud	-250,4	-163,9	-155,4	-8,8	122,2	43,5	-165,5	-66,0	-45,3	-31,5	-54,9	-71,1	-91,2	-23,8	297,4
Varad	5 233,5	2 571,9	104,5	72,3	2 242,6	141,7	10,8	23,5	35,0	81,3	266,2	840,1	516,8	57,5	841,1
Valitsussektor	107,1	21,6	0,8	0,1	10,3	1,2	9,2	0,0	1,8	0,2	0,1	3,1	1,4	38,3	40,7
Rahaloomeasutused	3 381,6	1 916,2	86,7	52,1	1 663,5	113,0	0,8	15,0	15,3	45,0	157,5	411,6	353,5	18,7	448,8
Muud sektorid	1 744,8	634,1	16,9	20,1	568,8	27,5	0,9	8,5	17,9	36,1	108,6	425,4	162,0	0,5	351,6
Kohustused	5 483,9	2 735,8	259,8	81,0	2 120,5	98,1	176,4	89,5	80,3	112,8	321,1	911,2	608,1	81,3	543,7
Valitsussektor	51,8	28,9	0,0	0,3	2,4	0,0	26,2	0,0	0,0	0,5	0,8	6,3	0,3	11,9	3,0
Rahaloomeasutused	4 140,4	2 142,4	249,6	58,4	1 660,0	72,6	101,9	81,5	62,2	89,0	247,6	525,1	523,7	66,8	402,1
Muud sektorid	1 291,7	564,5	10,2	22,4	458,0	25,6	48,3	8,0	18,1	23,3	72,7	379,8	84,1	2,6	138,7
2008 I kv kuni 2008 IV kv	Kumuleeritud tehingud														
Otsainvesteeringud	251,3	83,4	1,1	3,8	52,7	25,7	0,0	4,1	3,7	4,7	8,7	84,4	31,8	0,0	30,5
Välismaal	351,0	72,6	2,9	20,8	26,9	22,0	0,0	9,8	3,6	6,1	21,5	107,3	41,1	0,0	89,0
Investeeringud aktsiakapitali / reinvesteeriitud tulu	234,6	41,5	1,9	8,6	19,3	11,6	0,0	9,3	4,0	4,3	23,1	70,8	29,9	0,0	51,8
Muu kapital	116,4	31,0	0,9	12,2	7,6	10,4	0,0	0,6	-0,4	1,8	-1,5	36,5	11,1	0,0	37,2
Euroalal	99,7	-10,8	1,8	17,1	-25,9	-3,8	0,0	5,8	-0,1	1,4	12,8	22,9	9,2	0,0	58,5
Investeeringud aktsiakapitali / reinvesteeriitud tulu	69,0	-3,8	-0,1	10,9	-16,5	1,9	0,0	3,5	0,2	3,0	4,9	23,3	24,6	0,0	13,3
Muu kapital	30,7	-6,9	1,9	6,2	-9,3	-5,7	0,0	2,3	-0,3	-1,6	7,9	-0,4	-15,4	0,0	45,2
Portfelliinvesteeringute varad	-14,7	79,9	2,3	-5,7	82,1	0,8	0,5	16,6	0,9	-6,4	-13,1	-54,7	-35,1	-1,8	-0,9
Aktsia- ja osakapital	-113,0	-14,2	0,2	-6,2	-7,5	-0,8	0,1	7,2	0,2	-26,0	-12,8	-36,5	0,7	0,0	-31,6
Võlainstrumendid	98,2	94,1	2,0	0,5	89,5	1,6	0,5	9,4	0,7	19,6	-0,3	-18,2	-35,8	-1,8	30,7
Võlakirjad	91,1	93,6	-0,3	0,2	93,4	1,1	-0,8	8,9	0,3	-3,3	1,2	8,4	-41,3	-1,1	24,5
Rahaturuinstrumendid	7,1	0,6	2,3	0,3	-3,9	0,6	1,3	0,5	0,3	23,0	-1,5	-26,6	5,5	-0,7	6,1
Muud investeeringud	-160,5	-303,1	10,7	6,5	-384,1	71,4	-7,6	0,3	14,7	40,9	22,8	-225,8	121,0	24,6	144,1
Varad	24,2	-75,4	-12,5	0,2	-143,4	73,0	7,4	3,6	-3,1	17,8	-6,9	-44,2	27,6	-1,1	105,9
Valitsussektor	-7,0	-5,8	-0,1	0,3	-6,8	-0,5	1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,7	-1,8
Rahaloomeasutused	-35,3	-79,2	-12,9	0,3	-142,0	69,4	6,0	3,0	-5,0	19,9	-5,4	-29,9	11,9	-1,8	51,4
Muud sektorid	66,4	9,7	0,5	-0,4	5,4	4,1	0,1	0,6	1,9	-2,1	-1,5	-14,3	15,7	0,0	56,4
Kohustused	184,7	227,7	-23,2	-6,3	240,6	1,6	14,9	3,4	-17,8	-23,1	-29,8	181,6	-93,3	-25,7	-38,2
Valitsussektor	9,4	3,8	0,0	-0,1	-1,0	0,0	4,8	0,0	0,0	0,0	-0,4	0,2	0,0	5,8	-0,1
Rahaloomeasutused	106,7	197,4	-23,8	-8,3	227,6	-2,0	3,9	2,7	-18,5	-23,3	-34,3	186,0	-108,0	-31,4	-63,8
Muud sektorid	68,6	26,5	0,6	2,1	14,1	3,6	6,2	0,7	0,7	0,1	4,9	-4,6	14,6	-0,1	25,7

Allikas: EKP.

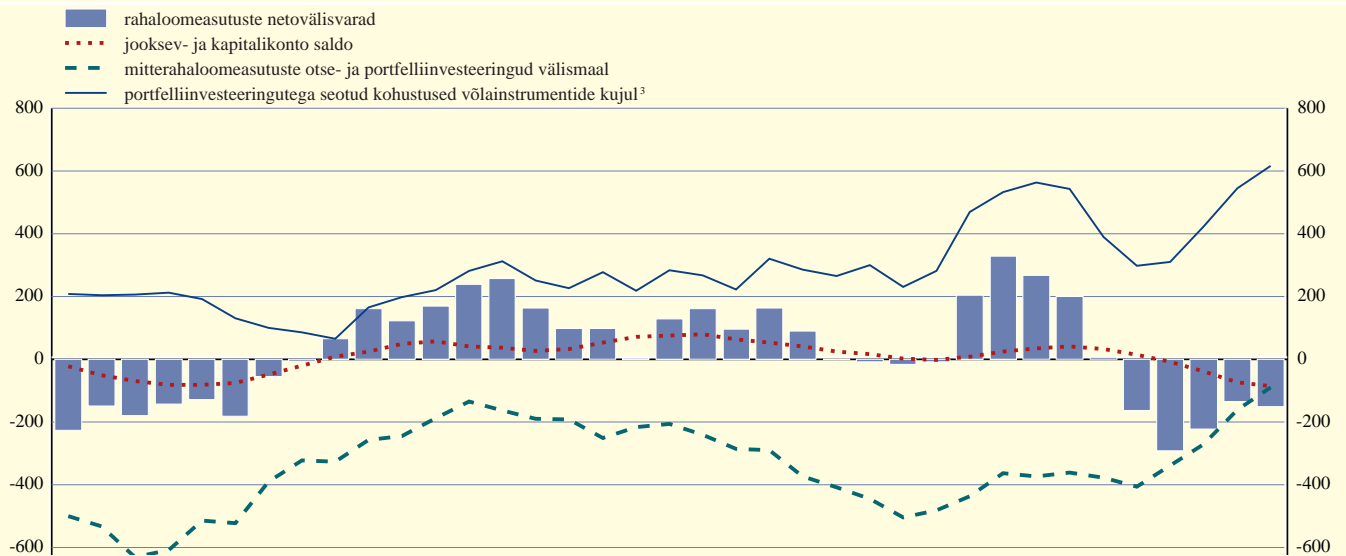
7.4 Maksebilansi rahaline esitus¹

(mld EUR; tehingud)

	Maksebilansi kirjed, mis tasakaalustavad tehinguid M3 välises vastaskirjes											Memo: tehingud M3 välises vastaskirjes
	Jooksev- ja kapitalikonto saldo	Otseinvesteeringud		Portfelliinvesteeringud			Muud investeeringud		Tuletis- instrumendid	Vead ja täpsustused	Veerud 1-10 kokku	
		Väljaspool euroala asuvad residentid üksused (mitteraha- loome- asutused)	Euroalal asuvad mitte- residentid üksused	Varad Mitteraha- loome- asutused	Kohustused		Varad Mitteraha- loome- asutused	Kohustused Mitteraha- loome- asutused				
					Aksia- ja osakapital ²	Võlainstru- mendid ³						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
2006	7,9	-390,3	264,2	-282,3	237,5	468,9	-225,0	225,8	3,6	-138,5	171,8	204,9
2007	32,4	-451,4	379,2	-182,4	81,9	389,8	-340,9	230,4	-67,3	-64,8	7,0	6,8
2008	-74,1	-336,5	97,5	34,3	-127,6	545,0	-60,3	78,5	-30,8	-231,9	-105,8	-135,4
2008 I kv	-9,8	-156,3	91,6	-20,1	18,8	73,2	-68,8	43,2	-22,8	-23,8	-74,6	-85,9
II kv	-25,8	-39,2	-9,4	-85,4	-33,9	151,6	0,7	-14,2	-8,8	-52,8	-117,3	-127,1
III kv	-19,5	-97,0	52,1	22,8	-69,6	170,1	-21,8	2,9	-8,5	-41,6	-10,2	4,4
IV kv	-19,0	-44,0	-36,8	117,0	-42,9	150,2	29,7	46,6	9,3	-113,7	96,3	73,2
2009 I kv	-22,4	-68,5	25,5	12,0	-50,1	143,8	2,3	-40,6	10,5	-82,7	-70,1	-102,0
2008 märts	-4,7	-18,3	-2,5	-22,6	-0,4	13,6	-33,0	23,2	3,8	-2,8	-43,8	-48,2
apr	-5,9	9,0	-28,0	-22,2	-44,7	52,9	-3,0	-8,4	-3,0	-20,2	-73,5	-73,9
mai	-21,1	-23,8	18,2	-44,2	-1,2	37,4	0,9	-5,2	-10,6	-18,0	-67,5	-69,6
juuni	1,2	-24,4	0,4	-19,0	12,0	61,2	2,7	-0,6	4,7	-14,6	23,7	16,4
juuli	-2,5	-38,0	22,9	7,1	-8,2	30,2	-1,7	14,1	-0,1	-44,4	-20,6	-11,8
aug	-10,6	-21,5	11,1	-2,2	-17,0	33,3	4,8	-9,1	-8,4	9,5	-10,1	-7,4
sept	-6,4	-37,4	18,1	17,9	-44,5	106,6	-25,0	-2,2	0,0	-6,8	20,4	23,6
okt	-4,4	-6,7	-2,1	80,0	-60,0	91,9	-18,0	43,9	17,7	-93,0	49,4	38,6
nov	-11,8	-30,5	-20,2	12,4	-0,6	69,5	5,3	15,9	-5,8	-6,1	28,0	14,0
dets	-2,8	-6,8	-14,5	24,6	17,7	-11,3	42,4	-13,2	-2,6	-14,6	18,9	20,5
2009 jaan	-19,2	-20,0	10,9	-11,6	-60,7	45,7	-3,8	-27,9	5,8	-32,0	-112,8	-119,1
veebr	-1,1	-19,3	8,5	14,9	-7,7	54,9	10,0	-22,5	3,6	4,5	45,9	33,3
märts	-2,0	-29,2	6,1	8,6	18,3	43,2	-3,9	9,8	1,1	-55,2	-3,2	-16,1
<i>12 kuu kumulatiivsed tehingud</i>												
2009 märts	-86,7	-248,6	31,4	66,4	-196,6	615,6	10,8	-5,4	2,5	-290,8	-101,4	-151,5

J35 Peamised maksebilansitehingud, mis mõjutavad rahaloomeasutuste netovälisvarasid¹

(mld EUR; 12 kuu kumulatiivsed tehingud)

Allikas: EKP.

¹ Andmed viitavad euroala muutuvale struktuurile. Täpsem teave on esitatud üldmärkustes.

² V.a rahaturufondide osakud.

³ V.a võlaväärtpaberid, mis on väljastatud euroala rahaloomeasutuste poolt tähtajaga kuni kaks aastat.

7.5 Kaubad

1. Maksumused ja mahud tootegruppide kaupa¹

(sesoonselt kohandatud, kui pole viidatud teisiti)

	Kokku (sesoonselt kohandamata)		Eksport (FOB)					Import (CIF)					
	Eksport	Import	Kokku			Memo: valmistooted	Kokku			Memo			
			Vahekaubad	Kapitalikaubad	Tarbekaubad		Vahekaubad	Kapitalikaubad	Tarbekaubad	Valmistooted	Nafta		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Maksumused (mln EUR; veergudes 1 ja 2 aastased protsentuaalsed muutused)													
2007	11,4	8,9	1 505,6	738,9	326,2	401,3	1 282,7	1 491,3	914,1	234,5	323,4	1 021,2	227,5
2008	3,8	7,4	1 560,5	769,0	333,7	409,4	1 307,9	1 592,4	1 011,2	228,8	327,4	1 023,2	288,1
2008 II kv	8,5	11,2	397,9	197,4	83,8	104,6	331,5	404,7	258,2	55,9	81,8	256,3	75,9
2008 III kv	5,6	12,5	398,6	198,7	84,3	102,5	331,2	411,3	268,9	58,3	82,3	260,1	85,5
2008 IV kv	-5,0	-2,5	365,8	175,8	81,3	95,0	305,6	373,1	229,4	56,1	80,5	243,9	55,2
2009 I kv	-21,7	-20,9	310,4	.	.	.	259,0	321,9	.	.	.	213,9	.
2008 okt	0,2	3,4	129,1	63,4	28,2	33,3	107,9	131,4	83,5	18,7	27,3	84,0	23,1
2008 nov	-11,6	-5,4	119,6	57,5	26,0	31,1	99,2	123,9	76,0	19,0	26,7	81,3	17,4
2008 det	-3,7	-5,8	117,0	55,0	27,2	30,6	98,5	117,9	69,9	18,4	26,5	78,6	14,6
2009 jaan	-25,0	-22,5	101,9	48,3	20,9	28,9	85,7	108,5	62,8	16,1	26,1	72,6	11,9
2009 veebr	-23,5	-21,7	103,5	49,6	22,2	28,3	85,8	106,4	60,1	16,3	25,6	69,8	11,1
2009 märts	-16,7	-18,5	105,0	.	.	.	87,4	107,0	.	.	.	71,5	.
Mahuindeksid (2000 = 100; veergudes 1 ja 2 aastased protsentuaalsed muutused)													
2007	8,9	7,3	144,8	141,8	153,2	144,8	142,1	129,3	123,4	143,5	141,9	134,8	107,7
2008	1,5	-0,5	146,8	142,3	156,3	146,2	143,5	128,1	121,6	141,2	141,0	133,5	106,4
2008 II kv	7,1	2,3	150,6	147,2	158,3	150,0	147,0	130,7	123,3	140,9	144,3	136,8	102,4
2008 III kv	2,7	1,3	148,6	144,9	158,2	145,6	144,9	127,0	121,0	146,3	141,4	135,2	106,5
2008 IV kv	-7,6	-5,7	136,5	128,8	150,3	135,7	131,7	121,8	114,9	133,9	134,7	123,3	106,6
2009 I kv	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2008 okt	-2,7	-3,5	144,5	138,8	158,0	142,4	140,4	125,8	119,2	138,2	139,2	129,4	108,5
2008 nov	-14,2	-8,9	133,7	125,8	144,1	133,3	128,1	120,3	113,2	135,9	132,8	122,3	101,5
2008 det	-6,0	-4,8	131,2	121,7	148,8	131,2	126,6	119,3	112,2	127,7	132,1	118,3	109,9
2009 jaan	-25,0	-16,7	116,5	109,2	114,9	126,9	111,3	115,7	109,4	115,5	129,4	111,5	102,6
2009 veebr	-23,5	-15,9	117,5	111,7	122,5	122,0	110,8	113,2	104,5	117,0	127,9	107,6	93,7
2009 märts	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

2. Hinnad²

(aastane muutus protsentides, kui pole viidatud teisiti)

	Eksportitava tööstustoodangu tootjahinnad (FOB) ³							Tööstustoodangu impordihinnad (CIF)						
	Kokku (indeks 2005 = 100)	Kokku				Memo: töötlev tööstus	Kokku (indeks 2005 = 100)	Kokku				Memo: töötlev tööstus		
		Vahekaubad	Kapitalikaubad	Tarbekaubad	Energia			Vahekaubad	Kapitalikaubad	Tarbekaubad	Energia			
Protsent kogusummast	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	100,0	100,0	32,2	46,3	17,7	3,8	99,4	100,0	100,0	28,4	27,9	22,1	21,6	81,1
2007	101,9	0,5	2,7	-0,5	0,9	2,6	0,5	105,9	0,1	2,3	-3,5	0,5	1,6	-0,3
2008	103,5	1,6	1,5	-0,4	2,4	25,3	1,5	112,7	6,5	0,2	-3,4	2,4	28,2	0,8
2008 III kv	105,0	2,9	2,5	-0,4	2,3	45,7	2,7	117,6	10,5	1,5	-3,5	2,3	42,8	1,9
2008 IV kv	102,7	0,8	2,6	1,3	2,8	-15,9	0,6	106,9	-1,7	0,9	-1,5	3,8	-8,6	0,1
2009 I kv	101,4	-1,1	-1,0	1,4	1,4	-31,7	-1,2	101,4	-8,4	-4,0	-0,1	2,6	-28,4	-2,4
2008 nov	102,9	0,9	3,0	1,9	3,1	-20,4	0,8	107,2	-1,9	1,5	-1,1	4,4	-10,3	0,4
2008 det	101,0	-0,9	1,4	1,0	2,1	-34,1	-1,0	101,9	-6,6	-0,8	-1,5	3,0	-24,4	-1,6
2009 jaan	101,5	-0,7	0,0	1,2	1,4	-29,4	-0,8	101,4	-7,8	-2,9	-0,9	2,5	-26,7	-2,1
2009 veebr	101,5	-1,0	-1,0	1,4	1,6	-30,9	-1,1	101,6	-8,5	-4,2	0,1	2,7	-28,2	-2,3
2009 märts	101,0	-1,7	-1,9	1,5	1,4	-34,6	-1,7	101,3	-9,0	-5,0	0,5	2,7	-30,3	-2,8
2009 apr	101,1	-1,8	-3,1	1,7	0,8	.	-1,8	.	.	.	.	.	.	.

Allikas: Eurostat.

¹ Kaubagrupid vastavalt üldiste majanduskategooriate liigitusele. Erinevalt tabelis 2 toodud kaubagruppidest hõlmavad vahe- ja tarbekaupade grupid põllumajandus- ja energiatooteid.

² Kaubagrupid vastavalt tööstuse põhirühmade liigitusele. Erinevalt tabelis 1 toodud kaubagruppidest ei hõlma vahe- ja tarbekaubad energiatooteid, samuti ei ole kaasatud põllumajandustooted. Võrreldes tabeli 1 veergudes 7 ja 12 toodud andmetega on töötleva tööstuse erinev ülesehitus. Näidatud andmed on hinnaindeksid, mis jälgivad tootekorvi puhast hinnamuutust, ega ole tabelis 1 toodud maksumuse ja mahu andmete tavalised suhtarvud, mida mõjutavad kaubeldavate toodete struktuuri ja kvaliteedi muutused. Nimetatud indekseid erinevad impordi ja ekspordi SKP deflaatoritest (vt osa 5.1 tabel 3) peamiselt seetõttu, et viimased hõlmavad kõiki tooteid ja teenuseid ning sisaldavad piirilest kaubavahetust euroalal.

³ Eksportitava tööstustoodangu tootjahinnad viitavad euroala tootjate ja euroalaväliste klientide vahelistele otsetehingutele. Vastupidiselt tabelis 1 toodud maksumuste ja mahtude andmetele ei ole hulgemüüjate eksport ning reeksport hõlmatud.

7.5 Kaubad

(mld EUR, kui pole viidatud teisiti; sesoonselt kohandatud)

3. Geograafiline jaotus

	Kokku	Euroopa Liit 27 (väljaspool euroala)				Venemaa	Šveits	Türgi	USA	Aasia		Aafrika	Ladina-Ameerika	Muud riigid	
		Taani	Rootsi	Ühendkuningriik	Teised ELi riigid					Hiina	Jaapan				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Eksport (FOB)															
2007	1 505,6	34,2	55,7	230,9	216,3	67,9	82,3	41,5	195,9	296,1	60,6	34,3	87,6	61,7	135,6
2008	1 560,5	35,1	54,2	221,8	231,5	78,5	86,2	42,9	186,8	308,3	65,7	33,7	100,7	68,3	146,3
2007 IV kv	383,8	8,6	13,8	58,3	56,2	17,8	20,8	10,8	47,5	76,3	15,9	8,1	22,4	15,7	35,6
2008 I kv	398,3	8,9	14,0	57,2	59,1	20,0	21,3	12,3	49,8	79,3	17,1	8,8	24,2	16,3	35,8
2008 II kv	397,9	9,1	14,4	58,4	59,7	20,1	22,1	11,3	47,2	77,7	16,9	8,6	25,0	16,6	36,3
2008 III kv	398,6	9,1	14,1	56,6	60,3	20,7	21,7	10,8	46,3	76,7	16,0	8,3	26,7	17,8	37,7
2008 IV kv	365,8	8,0	11,6	49,7	52,4	17,7	21,1	8,4	43,5	74,6	15,7	8,1	24,8	17,5	36,5
2009 I kv	310,4	.	.	.	.	12,9	19,9	7,7	39,5	65,0	15,3	7,0	23,4	12,8	.
2008 okt	129,1	2,9	4,4	18,3	19,4	6,7	7,2	3,2	14,8	25,2	5,5	2,7	8,6	6,2	12,3
2008 nov	119,6	2,5	3,8	16,1	17,5	5,4	7,0	2,7	14,7	24,6	5,3	2,7	8,1	5,3	11,8
2008 dets	117,0	2,5	3,4	15,3	15,5	5,6	6,9	2,6	14,0	24,8	4,9	2,7	8,1	6,0	12,4
2009 jaan	101,9	2,6	3,3	14,3	14,9	4,3	6,7	2,5	12,9	20,2	4,7	2,4	7,7	4,2	8,1
2009 veebr	103,5	2,3	3,3	13,9	14,4	4,4	6,7	2,5	12,8	22,0	5,1	2,4	7,8	4,4	8,9
2009 märts	105,0	.	.	.	.	4,2	6,5	2,7	13,8	22,7	5,5	2,2	7,8	4,2	.
<i>protsent kogueksportidist</i>															
2008	100,0	2,2	3,5	14,2	14,8	5,0	5,5	2,7	12,0	19,8	4,2	2,2	6,5	4,4	9,4
Import (CIF)															
2007	1 491,3	28,8	52,2	169,6	169,6	102,2	67,2	32,3	131,7	455,7	172,6	59,1	113,4	75,2	93,4
2008	1 592,4	30,2	52,5	165,3	185,6	117,7	69,6	32,2	137,1	477,4	184,1	56,4	139,6	81,0	104,2
2007 IV kv	385,4	7,1	13,3	42,7	44,1	28,6	16,6	8,2	32,5	115,0	43,6	14,8	31,0	20,3	25,9
2008 I kv	403,3	7,4	13,8	43,8	46,6	29,5	16,8	8,6	34,6	121,5	45,0	14,9	34,4	20,3	26,0
2008 II kv	404,7	7,7	13,6	42,2	47,4	30,6	17,5	8,4	33,8	119,5	45,1	14,5	37,0	19,8	27,1
2008 III kv	411,3	7,9	13,4	42,2	47,9	33,4	17,8	8,1	35,0	123,2	47,5	13,9	37,7	21,1	23,5
2008 IV kv	373,1	7,2	11,7	37,1	43,7	24,1	17,4	7,0	33,7	113,2	46,5	13,1	30,6	19,8	27,6
2009 I kv	321,9	.	.	.	.	17,3	16,6	6,7	33,0	99,2	42,6	11,9	23,6	14,9	.
2008 okt	131,4	2,4	4,3	13,9	15,6	9,4	5,9	2,5	11,0	39,5	15,9	4,4	10,8	6,7	9,4
2008 nov	123,9	2,4	3,8	12,1	15,0	7,9	5,8	2,5	11,2	37,6	15,5	4,4	10,1	6,7	8,8
2008 dets	117,9	2,4	3,5	11,1	13,1	6,9	5,7	2,1	11,5	36,1	15,1	4,2	9,7	6,4	9,4
2009 jaan	108,5	2,3	3,2	10,9	12,8	6,2	5,6	2,1	10,3	34,2	14,7	4,1	8,0	4,9	7,8
2009 veebr	106,4	2,3	3,1	10,4	12,7	5,2	5,5	2,2	10,9	32,2	13,8	3,9	8,1	4,9	8,7
2009 märts	107,0	.	.	.	.	5,9	5,5	2,3	11,8	32,7	14,0	3,9	7,4	5,1	.
<i>protsent koguimportidist</i>															
2008	100,0	1,9	3,3	10,4	11,7	7,4	4,4	2,0	8,6	30,0	11,6	3,5	8,8	5,1	6,6
Saldo															
2007	14,3	5,4	3,5	61,3	46,7	-34,3	15,1	9,1	64,1	-159,5	-112,0	-24,8	-25,8	-13,5	42,1
2008	-31,9	4,8	1,7	56,5	45,9	-39,2	16,6	10,7	49,7	-169,2	-118,5	-22,7	-38,9	-12,7	42,1
2007 IV kv	-1,5	1,5	0,4	15,6	12,1	-10,8	4,3	2,6	15,0	-38,7	-27,7	-6,7	-8,6	-4,6	9,7
2008 I kv	-5,1	1,5	0,3	13,4	12,5	-9,6	4,5	3,7	15,1	-42,2	-27,9	-6,1	-10,2	-4,0	9,9
2008 II kv	-6,8	1,4	0,8	16,1	12,3	-10,5	4,5	2,9	13,4	-41,7	-28,2	-5,9	-12,0	-3,2	9,1
2008 III kv	-12,7	1,2	0,7	14,3	12,4	-12,7	3,9	2,7	11,3	-46,5	-31,5	-5,6	-11,0	-3,3	14,2
2008 IV kv	-7,4	0,7	-0,1	12,6	8,7	-6,4	3,6	1,4	9,8	-38,7	-30,8	-5,0	-5,8	-2,3	8,9
2009 I kv	-11,5	.	.	.	.	-4,4	3,3	1,0	6,5	-34,2	-27,3	-4,9	-0,2	-2,1	.
2008 okt	-2,3	0,5	0,1	4,5	3,8	-2,6	1,3	0,7	3,8	-14,4	-10,4	-1,7	-2,2	-0,5	2,9
2008 nov	-4,3	0,1	0,0	4,0	2,5	-2,5	1,2	0,2	3,6	-13,0	-10,2	-1,7	-2,0	-1,4	3,0
2008 dets	-0,8	0,1	-0,2	4,2	2,4	-1,3	1,2	0,5	2,5	-11,3	-10,2	-1,5	-1,6	-0,3	3,0
2009 jaan	-6,6	0,3	0,1	3,4	2,1	-1,9	1,1	0,3	2,6	-14,0	-10,0	-1,7	-0,3	-0,7	0,3
2009 veebr	-2,9	0,0	0,2	3,5	1,7	-0,8	1,2	0,3	1,9	-10,2	-8,7	-1,5	-0,3	-0,6	0,2
2009 märts	-2,1	.	.	.	.	-1,6	1,1	0,4	2,0	-10,0	-8,5	-1,7	0,4	-0,8	.

Allikas: Eurostat.

VAHETUSKURSID

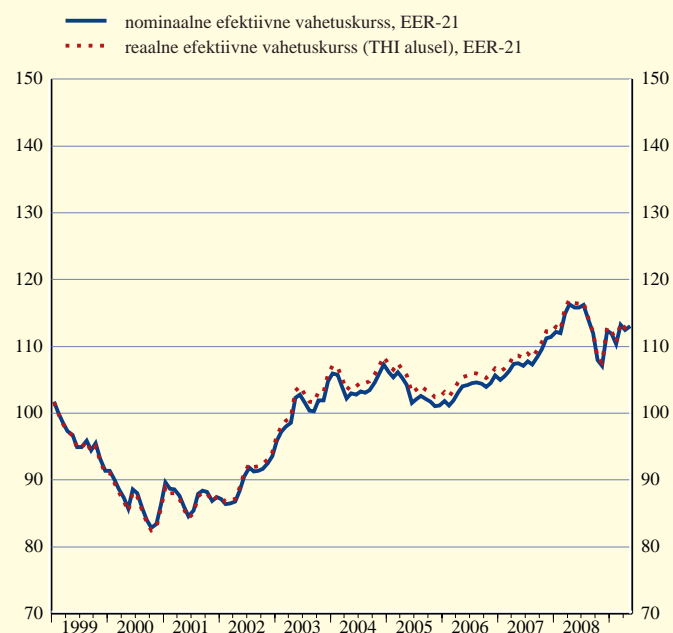
8.1 Efektiivsed vahetuskursid¹

(perioodi keskmised; indeks 1999 I kv = 100)

	EER-21						EER-41	
	Nominaalne	Reaalne; tarbija-hinna-indeksi alusel	Reaalne; tootja-hinnaindeksi alusel	Reaalne; SKP deflaatoriga korrutatud	Reaalne; töötleva tööstuse tööjõu erikulu alusel	Reaalne; kogumajanduse tööjõu erikulu alusel	Nominaalne	Reaalne; tarbija-hinna-indeksi alusel
	1	2	3	4	5	6	7	8
2006	103,7	105,0	103,9	102,3	101,4	100,9	110,1	103,8
2007	107,9	109,0	107,8	106,4	104,5	104,4	114,3	107,2
2008	113,0	113,6	110,8	111,5	111,0	109,9	120,0	111,1
2008 I kv	112,9	113,8	112,1	111,4	110,2	109,2	119,6	111,3
2008 II kv	116,0	116,6	113,9	114,4	113,6	112,7	122,9	114,1
2008 III kv	114,1	114,3	111,0	112,5	112,7	110,5	120,8	111,5
2008 IV kv	109,1	109,6	106,2	107,8	107,4	107,0	116,7	107,7
2009 I kv	111,9	112,2	107,8	.	.	.	120,1	110,5
2008 mai	115,8	116,5	113,8	-	-	-	122,7	113,8
2008 juuni	115,8	116,4	113,2	-	-	-	122,7	113,8
2008 juuli	116,2	116,6	113,2	-	-	-	123,2	113,9
2008 aug	113,9	114,1	110,9	-	-	-	120,3	111,1
2008 sept	112,0	112,1	108,8	-	-	-	118,7	109,4
2008 okt	107,9	108,3	105,2	-	-	-	115,4	106,4
2008 nov	107,1	107,6	104,2	-	-	-	114,5	105,6
2008 dets	112,4	112,8	109,2	-	-	-	120,3	110,9
2009 jaan	111,9	112,3	108,1	-	-	-	119,9	110,4
2009 veebr	110,4	110,7	106,3	-	-	-	118,6	109,0
2009 märts	113,3	113,5	108,8	-	-	-	121,6	111,8
2009 apr	112,5	112,8	107,6	-	-	-	120,5	110,7
2009 mai	113,0	113,3	107,9	-	-	-	120,9	111,0
	<i>protsentuaalne muutus võrreldes eelmise kuuga</i>							
2009 mai	0,5	0,5	0,2	-	-	-	0,4	0,3
	<i>protsentuaalne muutus võrreldes eelmise aastaga</i>							
2009 mai	-2,4	-2,7	-5,2	-	-	-	-1,4	-2,4

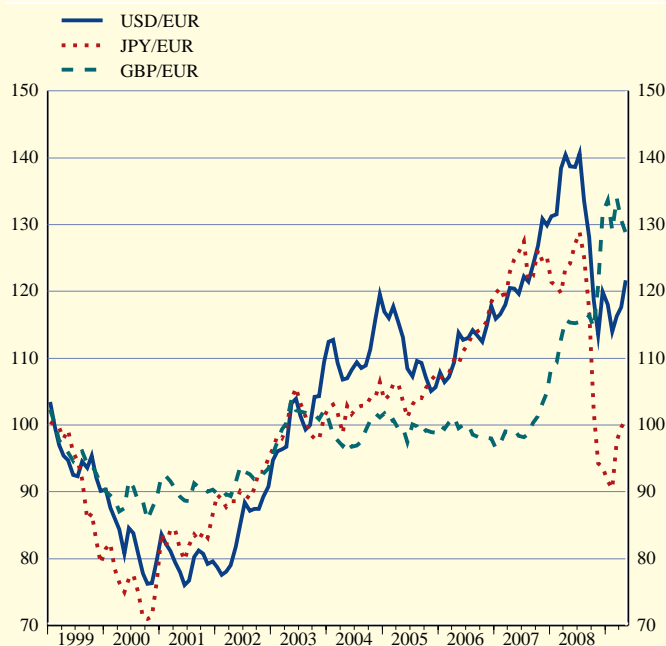
J36 Efektiivsed vahetuskursid

(kuu keskmised; indeks 1999 I kv = 100)

J37 Kahepoolsed vahetuskursid

(kuu keskmised; indeks 1999 I kv = 100)

Allikas: EKP.

¹ Kaubanduspartnerite gruppide mõiste ja muu teave on esitatud üldmärkustes.

8.2 Kahepoolsed vahetuskursid

(perioodi keskmised; omavääringute ühikuid euro kohta)

	Taani kroon	Rootsi kroon	Naelsterling	USA dollar	Jaapani jeen	Šveitsi frank	Lõuna-Korea vonn	Hongkongi dollar	Singapuri dollar	Kanada dollar	Norra kroon	Austraalia dollar
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2006	7,4591	9,2544	0,68173	1,2556	146,02	1,5729	1 198,58	9,7545	1,9941	1,4237	8,0472	1,6668
2007	7,4506	9,2501	0,68434	1,3705	161,25	1,6427	1 272,99	10,6912	2,0636	1,4678	8,0165	1,6348
2008	7,4560	9,6152	0,79628	1,4708	152,45	1,5874	1 606,09	11,4541	2,0762	1,5594	8,2237	1,7416
2008 III kv	7,4592	9,4738	0,79504	1,5050	161,83	1,6115	1 600,93	11,7372	2,1010	1,5650	8,0604	1,6955
IV kv	7,4512	10,2335	0,83907	1,3180	126,71	1,5249	1 796,44	10,2191	1,9588	1,5916	8,9328	1,9606
2009 I kv	7,4514	10,9410	0,90878	1,3029	122,04	1,4977	1 847,59	10,1016	1,9709	1,6223	8,9472	1,9648
2008 nov	7,4485	10,1275	0,83063	1,2732	123,28	1,5162	1 783,12	9,8687	1,9183	1,5509	8,8094	1,9381
dets	7,4503	10,7538	0,90448	1,3449	122,51	1,5393	1 850,06	10,4240	1,9888	1,6600	9,4228	2,0105
2009 jaan	7,4519	10,7264	0,91819	1,3239	119,73	1,4935	1 801,97	10,2687	1,9742	1,6233	9,2164	1,9633
veebr	7,4514	10,9069	0,88691	1,2785	118,30	1,4904	1 843,90	9,9128	1,9411	1,5940	8,7838	1,9723
märts	7,4509	11,1767	0,91966	1,3050	127,65	1,5083	1 894,48	10,1138	1,9949	1,6470	8,8388	1,9594
apr	7,4491	10,8796	0,89756	1,3190	130,25	1,5147	1 760,14	10,2229	1,9823	1,6188	8,7867	1,8504
mai	7,4468	10,5820	0,88445	1,3650	131,85	1,5118	1 710,18	10,5807	1,9939	1,5712	8,7943	1,7831
<i>protsentuaalne muutus võrreldes eelmise kuuga</i>												
2009 mai	0,0	-2,7	-1,5	3,5	1,2	-0,2	-2,8	3,5	0,6	-2,9	0,1	-3,6
<i>protsentuaalne muutus võrreldes eelmise aastaga</i>												
2009 mai	-0,2	13,7	11,7	-12,3	-18,8	-7,0	6,0	-12,8	-6,2	1,2	11,8	8,8
	Tšehhi kroon	Eesti kroon	Läti lant	Leedu lant	Ungari forint	Poola zlott	Bulgaaria lev	Uus Rumeenia leu	Horvaatia kuna	Uus Türgi liir		
	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22		
2006	28,342	15,6466	0,6962	3,4528	264,26	3,8959	1,9558	3,5258	7,3247	1,8090		
2007	27,766	15,6466	0,7001	3,4528	251,35	3,7837	1,9558	3,3353	7,3376	1,7865		
2008	24,946	15,6466	0,7027	3,4528	251,51	3,5121	1,9558	3,6826	7,2239	1,9064		
2008 III kv	24,093	15,6466	0,7045	3,4528	236,07	3,3081	1,9558	3,5768	7,1827	1,8235		
IV kv	25,344	15,6466	0,7090	3,4528	263,36	3,7658	1,9558	3,8165	7,1752	2,0261		
2009 I kv	27,601	15,6466	0,7061	3,4528	294,19	4,4988	1,9558	4,2682	7,4116	2,1635		
2008 nov	25,193	15,6466	0,7092	3,4528	265,32	3,7326	1,9558	3,7838	7,1366	2,0342		
dets	26,120	15,6466	0,7084	3,4528	265,02	4,0044	1,9558	3,9227	7,2245	2,0894		
2009 jaan	27,169	15,6466	0,7043	3,4528	279,86	4,2300	1,9558	4,2354	7,3603	2,1233		
veebr	28,461	15,6466	0,7056	3,4528	298,30	4,6467	1,9558	4,2864	7,4309	2,1280		
märts	27,231	15,6466	0,7083	3,4528	304,14	4,6210	1,9558	4,2828	7,4430	2,2340		
apr	26,774	15,6466	0,7093	3,4528	295,26	4,4326	1,9558	4,2041	7,4172	2,1277		
mai	26,731	15,6466	0,7092	3,4528	281,93	4,4103	1,9558	4,1700	7,3515	2,1251		
<i>protsentuaalne muutus võrreldes eelmise kuuga</i>												
2009 mai	-0,2	0,0	0,0	0,0	-4,5	-0,5	0,0	-0,8	-0,9	-0,1		
<i>protsentuaalne muutus võrreldes eelmise aastaga</i>												
2009 mai	6,5	0,0	1,5	0,0	13,8	29,6	0,0	14,0	1,3	9,5		
	Brasiilia reaali	Hiina jüaan	Islandi kroon ²	India ruupia ³	Indoneesia ruupia	Malaisia ringgit	Mehhiko peeso ¹	Uus-Meremaa dollar	Filipiinide peeso	Vene rubla	Lõuna-Aafrika rand	Tai baat
	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34
2006	2,7333	10,0096	87,76	56,844	11 512,37	4,6044	13,6936	1,9373	64,379	34,1117	8,5312	47,594
2007	2,6594	10,4178	87,63	56,419	12 528,33	4,7076	14,9743	1,8627	63,026	35,0183	9,6596	44,214
2008	2,6737	10,2236	143,83	63,614	14 165,16	4,8893	16,2911	2,0770	65,172	36,4207	12,0590	48,475
2008 III kv	2,4986	10,2969	125,69	65,797	13 868,99	5,0209	15,5214	2,1094	68,422	36,4917	11,7055	50,959
IV kv	3,0102	9,0155	261,87	64,007	14 469,21	4,6798	17,1856	2,2829	63,653	35,9649	13,0786	45,904
2009 I kv	3,0168	8,9066	-	64,795	15 174,96	4,7259	18,7267	2,4498	62,133	44,4165	12,9740	46,038
2008 nov	2,8967	8,6950	242,95	62,144	14 984,85	4,5682	16,6735	2,2554	62,496	34,7964	12,8785	44,677
dets	3,2266	9,2205	290,00	65,146	15 276,62	4,7755	18,0764	2,4119	64,505	37,8999	13,4275	47,107
2009 jaan	3,0596	9,0496	-	64,510	14 802,07	4,7291	18,3762	2,4132	62,354	42,3282	13,1255	46,218
veebr	2,9685	8,7406	-	62,885	15 233,33	4,6466	18,6536	2,4851	60,832	45,8079	12,8005	45,156
märts	3,0198	8,9210	-	66,803	15 477,84	4,7949	19,1278	2,4527	63,105	45,1451	12,9870	46,667
apr	2,9197	9,0110	-	66,047	14 552,65	4,7562	17,7645	2,3123	63,462	44,2135	11,8784	46,741
mai	2,8232	9,3157	-	66,176	14 137,45	4,8057	17,9969	2,2663	64,600	43,5678	11,4475	47,241
<i>protsentuaalne muutus võrreldes eelmise kuuga</i>												
2009 mai	-3,3	3,4	-	0,2	-2,9	1,0	1,3	-2,0	1,8	-1,5	-3,6	1,1
<i>protsentuaalne muutus võrreldes eelmise aastaga</i>												
2009 mai	9,3	-14,1	-	0,9	-2,1	-4,0	10,8	13,3	-3,4	18,1	-3,6	-5,4

Allikas: EKP.

¹ Nende vääringute puhul arvutab ja avaldab EKP euro vahetuskursi kontrollmäärasid alates 1. jaanuarist 2008. Varasemad andmed on üksnes osutavad.

² Islandi krooni kõige viimane vahetuskurs on antud seisuga 3. detsember 2008.

³ India ruupia puhul arvutab ja avaldab EKP euro vahetuskursi kontrollmäära alates 1. jaanuarist 2009. Varasemad andmed on üksnes osutavad.

EUROALAVÄLINE ARENG

9.1 Teistes Euroopa Liidu liikmesriikides

(aastased protsentuaalsed muutused, kui pole märgitud teisiti)

1. Majanduslik ja finantssektori areng

	Bulgaaria	Tšehhi Vabariik	Taani	Eesti	Läti	Leedu	Ungari	Poola	Rumeenia	Rootsi	Ühendkuningriik
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ÜTHI											
2007	7,6	3,0	1,7	6,7	10,1	5,8	7,9	2,6	4,9	1,7	2,3
2008	12,0	6,3	3,6	10,6	15,3	11,1	6,0	4,2	7,9	3,3	3,6
2008 III kv	12,5	6,5	4,6	11,0	15,6	12,0	6,3	4,4	8,2	4,0	4,8
IV kv	9,0	4,4	3,0	8,7	11,9	9,4	4,2	3,6	6,9	2,7	3,9
2009 I kv	5,1	1,5	1,7	3,7	9,0	8,4	2,7	3,6	6,8	2,1	3,0
2008 dets	7,2	3,3	2,4	7,5	10,4	8,5	3,4	3,3	6,4	2,1	3,1
2009 jaan	6,0	1,4	1,7	4,7	9,7	9,5	2,4	3,2	6,8	2,0	3,0
veebr	5,4	1,3	1,7	3,9	9,4	8,5	2,9	3,6	6,9	2,2	3,2
märts	4,0	1,7	1,6	2,5	7,9	7,4	2,8	4,0	6,7	1,9	2,9
apr	3,8	1,3	1,1	0,9	5,9	5,9	3,2	4,3	6,5	1,8	2,3
Valitsussektori eelarve puudujääk (-) / ülejääk (+) (protsent SKPst)											
2006	3,0	-2,6	5,2	2,9	-0,5	-0,4	-9,2	-3,9	-2,2	2,5	-2,7
2007	0,1	-0,6	4,5	2,7	-0,4	-1,0	-4,9	-1,9	-2,5	3,8	-2,7
2008	1,5	-1,5	3,6	-3,0	-4,0	-3,2	-3,4	-3,9	-5,4	2,5	-5,5
Valitsussektori koguvõlg (protsent SKP suhtes)											
2006	22,7	29,6	31,3	4,3	10,7	18,0	65,6	47,7	12,4	45,9	43,4
2007	18,2	28,9	26,8	3,5	9,0	17,0	65,8	44,9	12,7	40,5	44,2
2008	14,1	29,8	33,3	4,8	19,5	15,6	73,0	47,1	13,6	38,0	52,0
Pikaajaliste riigivõlakirjade intressimäär (protsenti aastas, perioodi keskmine)											
2008 nov	6,00	4,52	4,06	-	7,60	8,16	9,41	6,23	8,38	3,34	4,13
dets	7,76	4,30	3,50	-	9,03	9,00	8,31	5,70	8,38	2,67	3,37
2009 jaan	7,14	4,21	3,44	-	10,64	13,95	8,76	5,46	9,23	2,80	3,17
veebr	7,09	4,74	3,55	-	11,50	14,50	10,65	5,97	8,42	2,93	3,23
märts	7,73	5,16	3,44	-	11,32	14,50	11,65	6,22	9,38	2,94	3,00
apr	7,24	5,25	3,50	-	11,15	14,50	10,63	6,19	9,77	3,18	3,16
3 kuu intressimäär (protsenti aastas, perioodi keskmine)											
2008 nov	7,89	4,24	6,08	7,25	12,19	7,86	-	6,74	15,24	4,50	4,45
dets	7,74	3,89	5,29	7,84	13,94	9,20	11,18	6,38	14,70	2,75	3,20
2009 jaan	7,03	3,14	4,44	7,28	11,86	8,67	9,80	5,49	14,48	2,23	2,32
veebr	6,61	2,50	3,86	6,90	10,65	7,19	-	4,69	14,61	1,52	2,09
märts	6,58	2,49	3,28	7,11	12,08	7,11	-	4,30	14,49	1,16	1,83
apr	6,05	2,50	2,94	6,51	12,43	6,94	9,56	4,20	13,61	1,00	1,53
Reaalne SKP											
2007	6,2	6,0	1,6	6,3	10,0	8,9	1,2	6,8	6,2	2,6	3,0
2008	6,0	3,2	-1,1	-3,6	-4,6	3,0	0,6	4,9	7,1	-0,2	0,7
2008 III kv	6,8	2,9	-1,5	-3,5	-5,6	2,0	0,1	4,9	9,2	0,2	0,4
IV kv	3,5	0,7	-3,6	-9,7	-10,4	-1,3	-1,7	2,6	2,9	-5,1	-2,0
2009 I kv	.	.	.	.	.	-11,8	-4,7	1,9	.	-6,4	-4,1
Jooksev- ja kapitalikontode saldo, protsents SKPst											
2007	-27,2	-2,6	0,7	-16,9	-20,6	-12,8	-5,3	-3,6	-12,9	8,5	-2,7
2008	-24,5	-2,2	2,3	-7,7	-11,2	-9,7	-7,3	-4,4	-11,8	8,2	-1,5
2008 III kv	-14,2	-3,0	4,2	-6,5	-11,0	-8,4	-9,2	-4,2	-10,9	9,1	-2,1
IV kv	-28,7	-5,2	2,8	-3,5	-7,0	-2,9	-9,1	-5,0	-8,3	7,7	-1,6
2009 I kv	.	.	.	.	.	4,1	.	2,7	.	10,5	.
Töäjõu erikulud											
2007	14,2	3,1	4,2	19,8	27,0	10,3	5,2	1,6	14,6	4,7	1,4
2008	16,2	4,2	7,0	17,5	23,2	10,6	5,8	6,2	15,1	2,6	2,6
2008 III kv	13,0	2,9	.	19,6	24,5	12,0	-	-	-	2,0	1,1
IV kv	17,5	4,6	.	13,8	18,5	9,3	-	-	-	6,0	1,6
2009 I kv	.	.	.	.	.	.	-	-	-	8,2	.
Standardne tööpuudus protsendina tööst (sesoonselt kohandatud)											
2007	6,9	5,3	3,8	4,6	6,0	4,3	7,3	9,6	6,4	6,1	5,3
2008	5,6	4,4	3,4	5,6	7,6	6,0	7,8	7,2	5,8	6,2	5,6
2008 III kv	5,3	4,3	3,3	6,4	7,5	6,3	7,9	6,9	5,7	6,1	5,8
IV kv	5,2	4,5	3,8	7,7	10,4	8,4	8,1	6,9	5,8	6,9	6,3
2009 I kv	5,6	5,2	4,7	11,1	14,6	13,4	8,9	7,5	.	7,7	.
2008 dets	5,3	4,7	4,1	8,4	11,5	9,7	8,3	7,0	5,8	7,0	6,5
2009 jaan	5,3	4,9	4,4	9,8	13,2	11,5	8,5	7,2	.	7,4	6,7
veebr	5,6	5,2	4,6	11,1	14,6	13,5	8,8	7,5	.	7,7	6,9
märts	5,9	5,5	5,1	12,4	16,1	15,2	9,3	7,7	.	8,1	.
apr	6,2	5,7	5,5	13,9	17,4	16,8	9,6	7,8	.	8,5	.

Allikad: Euroopa Komisjon (Eurostat ning majanduse ja rahanduse peadirektoraat); riikide andmed, Reuters ja EKP arvutused.

9.2 Ameerika Ühendriikides ja Jaapanis

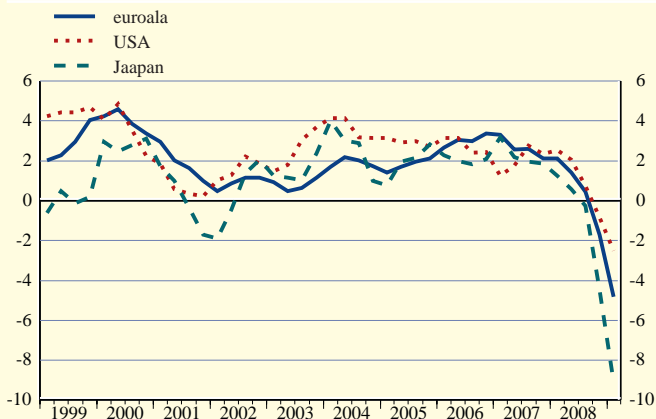
(aastased protsentuaalsed muutused, kui pole viidatud teisiti)

1. Majanduslik ja finantssektori areng

	Tarbija- hinna- indeks	Tööjõu erikuld (töötlev tööstus) ¹	Reaalne SKP	Tööstus- toodangu indeks (töötlev tööstus)	Tööpuudus, protsenti tööjõu suhtes (sesoonselt kohandatud)	Lai raha- pakkum- ine ²	3 kuu pankade- vaheline hoiuste intressi- määr ³	10aastaste nullkupon- giga riigi- võlakirjade intressi- määr ³ , perioodi lõpp	Oma- vääringu vahetus- kurs ⁴ euro suhtes	Valitsus- sektori eelarve puudujääk (-) / üle- jääk (+) (protsendi- na SKPst)	Valitsus- sektori koguvõlg ⁵ (protsendi- na SKPst)
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
USA											
2005	3,4	2,2	2,9	4,2	5,1	4,3	3,57	4,84	1,2441	-3,3	49,1
2006	3,2	2,8	2,8	2,7	4,6	5,0	5,20	5,41	1,2556	-2,2	48,5
2007	2,9	2,7	2,0	1,6	4,6	5,7	5,30	5,35	1,3705	-2,9	49,3
2008	3,8	0,9	1,1	-3,1	5,8	6,7	2,93	4,39	1,4708	-5,9	56,8
2008 I kv	4,1	0,0	2,5	1,3	4,9	6,3	3,29	4,48	1,4976	-4,0	50,4
2008 II kv	4,4	0,2	2,1	-0,9	5,4	6,3	2,75	4,66	1,5622	-5,7	49,6
2008 III kv	5,3	1,7	0,7	-3,9	6,1	6,0	2,91	4,69	1,5050	-5,9	52,8
2008 IV kv	1,6	1,8	-0,8	-8,7	6,9	8,3	2,77	3,71	1,3180	-8,0	56,8
2009 I kv	0,0	2,4	-2,5	-13,9	8,1	9,6	1,24	3,03	1,3029	.	.
2009 jaan	0,0	-	-	-13,6	7,6	10,0	1,21	2,75	1,3239	-	-
2009 veebr	0,2	-	-	-13,2	8,1	9,4	1,24	3,20	1,2785	-	-
2009 märts	-0,4	-	-	-14,8	8,5	9,4	1,27	3,15	1,3050	-	-
2009 apr	-0,7	-	-	-14,3	8,9	8,5	1,11	3,17	1,3190	-	-
2009 mai	.	-	-	.	.	.	0,82	3,54	1,3650	-	-
Jaapan											
2005	-0,3	-2,1	1,9	1,4	4,4	1,8	0,06	1,49	136,85	-6,7	163,2
2006	0,2	-0,5	2,0	4,5	4,1	1,0	0,30	1,98	146,02	-1,6	160,0
2007	0,1	-1,1	2,3	2,8	3,8	1,6	0,79	1,89	161,25	-2,5	156,1
2008	1,4	1,7	-0,7	-3,4	4,0	2,1	0,93	1,67	152,45	.	.
2008 I kv	1,0	0,6	1,3	2,4	3,9	2,2	0,92	1,61	157,80	.	.
2008 II kv	1,4	0,6	0,6	0,8	4,0	2,0	0,92	1,85	163,35	.	.
2008 III kv	2,2	1,3	-0,2	-1,4	4,0	2,2	0,90	1,75	161,83	.	.
2008 IV kv	1,0	4,4	-4,5	-14,6	4,0	1,8	0,96	1,46	126,71	.	.
2009 I kv	-0,1	.	-9,1	-34,6	4,5	2,1	0,67	1,24	122,04	.	.
2009 jaan	0,0	-	-	-31,0	4,2	2,0	0,73	1,27	119,73	-	-
2009 veebr	-0,1	-	-	-38,4	4,4	2,1	0,64	1,20	118,30	-	-
2009 märts	-0,3	-	-	-34,2	4,8	2,2	0,62	1,26	127,65	-	-
2009 apr	-0,1	-	-	-31,2	.	2,7	0,57	1,41	130,25	-	-
2009 mai	.	-	-	.	.	.	0,53	1,38	131,85	-	-

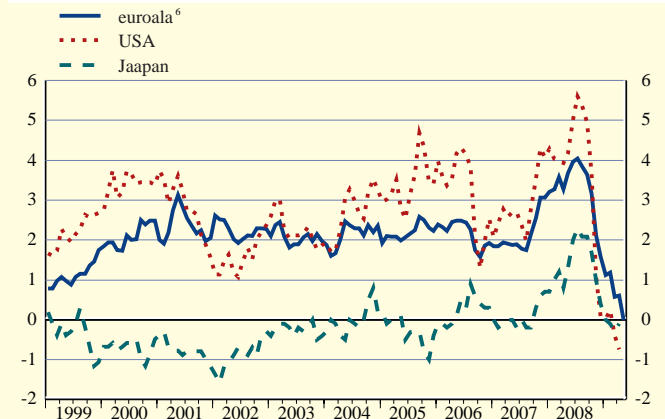
J38 Reaalne sisemajanduse koguprodukt

(aastane muutus protsentides; kvartaalsed andmed)

J39 Tarbijahinnaindeks

(aastane muutus protsentides; kuised andmed)

Allikad: riikide andmed (veerud 1, 2 (USA), 3, 4, 5 (USA), 6, 9 ja 10); OECD (veerg 2 (Jaapan)); Eurostat (veerg 5 (Jaapan), joonistel esitatud andmed euroala kohta); Reuters (veerud 7 ja 8); EKP arvutused (veerg 11).

¹ Sesoonselt kohandatud. USA andmed viitavad eraettevõtlussektorile (v.a põllumajandus).

² Perioodi keskmised väärtused; M2 USA puhul, M2 + hoiusesertifikaadid Jaapani puhul.

³ Protsenti aastas. Täpsem teave 3 kuu pankadevahelise hoiuste intressimäära kohta on esitatud osas 4.6.

⁴ Täpsem teave punktis 8.2.

⁵ Valitsussektori konsolideeritud koguvõlg (perioodi lõpu seisuga).

⁶ Andmed viitavad euroala muutuvale struktuurile. Täpsem teave on esitatud üldmärkustes.

JOONISTE LOETELU

J1	Rahaagregaadid	S12
J2	Vastaskirjed	S12
J3	Rahaagregaatide komponendid	S13
J4	Pikemaajaliste finantskohustuste komponendid	S13
J5	Laenud muudele finantsvahendajatele ning kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvatele ettevõtetele	S14
J6	Laenud kodumajapidamistele	S14
J7	Laenud valitsussektorile	S16
J8	Laenud euroalavälistele residentidele	S16
J9	Hoiused kokku sektorite lõikes (finantsvahendajad)	S17
J10	Hoiused kokku ja M3s sisalduvad hoiused sektorite lõikes (finantsvahendajad)	S17
J11	Hoiused kokku sektorite lõikes (kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvad ettevõtted ja kodumajapidamised)	S18
J12	Hoiused kokku ja M3s sisalduvad hoiused sektorite lõikes (kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvad ettevõtted ja kodumajapidamised)	S18
J13	Valitsussektori ja euroalaväliste residentide hoiused	S19
J14	Rahaloomeasutuste väärtpaperipositsioonid	S20
J15	Investeeringufondide varad kokku	S24
J16	Bilansiline jääk kokku ja euroala residentide poolt emiteeritud väärtpaperid, v.a aktsiad (kogusumma)	S35
J17	Väärtpaperite (v.a aktsiate) netoemissioon, sesoonselt kohandatud ja kohandamata	S37
J18	Pikaajaliste võlaväärtpaperite aastane kasvumäär emitendi sektori kaupa kõigis vääringutes kokku	S38
J19	Lühiajaliste võlaväärtpaperite aastane kasvumäär emitendi sektori kaupa kõigis vääringutes kokku	S39
J20	Euroala residentide poolt emiteeritud noteeritud aktsiate aastased kasvumäärad	S40
J21	Noteeritud aktsiate emissiooni koguväärtus emitendi sektori kaupa	S41
J22	Lepingulise tähtajaga uued hoiused	S43
J23	Ujuva intressimääraga ja kuni üheks aastaks fikseeritud intressimääraga uued laenud	S43
J24	Euroala rahaturu intressimäärad	S44
J25	3 kuu rahaturu intressimäärad	S44
J26	Euroala hetketulukõverad	S45
J27	Euroala hetkeintressimäärad ja intressimäärade vahed	S45
J28	Dow Jonesi EURO STOXX üldindeks, Standard & Poor's 500 ja Nikkei 225	S46
J29	Puudujääk, laenuvajadus ja võla muutus	S59
J30	Maastrichti võlg	S59
J31	Maksebilanss: jooksevkonto	S60
J32	Maksebilanss: kaubad	S61
J33	Maksebilanss: teenused	S61
J34	Maksebilanss: otse- ja portfelliinvesteeringud (netosumma)	S64
J35	Peamised maksebilansitehingud, mis mõjutavad rahaloomeasutuste netovälisvarasid	S69
J36	Efektiivsed vahetuskursid	S72
J37	Kahepoolsed vahetuskursid	S72
J38	Reaalne sisemajanduse koguprodukt	S75
J39	Tarbijahinnaindeks	S75

TEHNILISED MÄRKUSED

EUROALA ÜLEVAADE

RAHAPOLIITILISE ARENGU KASVUMÄÄRADE ARVUTAMINE

Kuuga t lõppeva kvartali keskmine kasvumäär arvutatakse välja järgnevalt:

$$a) \left(\frac{0.5I_t + \sum_{i=1}^2 I_{t-i} + 0.5I_{t-3}}{0.5I_{t-12} + \sum_{i=1}^2 I_{t-i-12} + 0.5I_{t-15}} - 1 \right) \times 100$$

kus I_t tähistab kohandatud bilansilise jäägi indeksit kuus t (vt ka allpool). Sarnaselt arvutatakse välja ka kuuga t lõppeva aasta keskmine kasvumäär:

$$b) \left(\frac{0.5I_t + \sum_{i=1}^{11} I_{t-i} + 0.5I_{t-12}}{0.5I_{t-12} + \sum_{i=1}^{11} I_{t-i-12} + 0.5I_{t-24}} - 1 \right) \times 100$$

OSAD 2.1–2.6

TEHINGUTE ARVUTAMINE

Kuiste tehingute arvutamine põhineb kuistel bilansilise jäägi erinevustel, mida on kohandatud vastavalt ümberliigitustele, muudele ümberhindamistele, vahetuskursside kõikumisele ja kõigile teistele muudatustele, mis ei tulene tehingutest.

Kui L_t tähistab bilansilist jääki kuu t lõpus, C_t^M kohandamist ümberliigituste põhjal kuus t , E_t^M kohandamist vahetuskursside põhjal ja V_t^M kohandamist muude ümberhindamiste põhjal, siis avalduvad kuus t tehtud tehingud F_t^M järgnevalt:

$$c) F_t^M = (L_t - L_{t-1}) - C_t^M - E_t^M - V_t^M$$

Sarnaselt arvutatakse välja ka kuuga t lõppeva kvartali tehingud F_t^Q :

$$d) F_t^Q = (L_t - L_{t-3}) - C_t^Q - E_t^Q - V_t^Q$$

kus L_{t-3} tähistab bilansilist jääki kuu $t-3$ lõpus (eelmise kvartali lõpus) ja näiteks C_t^Q tähistab

kuuga t lõppeva kvartali ümberliigituste põhjal tehtud kohandamist.

Selliste kvartaalsete aegridade puhul, mille kohta on nüüd olemas ka kuised andmed (vt allpool), tuletatakse kvartali tehingud kolme kuu tehingute summana.

KUISTE AEGRIDADE KASVUMÄÄRADE ARVUTAMINE

Kasvumäärad saab välja arvutada tehingute põhjal või kohandatud bilansilise jäägi indeksi alusel. Kui F_t^M ja L_t on määratletud ülaltoodud viisil, siis saab kohandatud bilansilise jäägi indeksi I_t kuu t kohta välja arvutada järgnevalt:

$$e) I_t = I_{t-1} \times \left(1 + \frac{F_t^M}{L_{t-1}} \right)$$

Sesoonselt kohandamata aegridade indeksi baasiks on käesoleval juhul 2006. aasta detsember (2006 = 100). Kohandatud bilansilise jäägi indeksi aegridu on võimalik vaadata EKP kodulehelt (www.ecb.europa.eu) jaotise „Statistics” alajaotisest „Money, banking and financial markets”.

Kuu t aastase kasvumäära a_t , s.t kuuga t lõppeva 12 kuu muutuse saab välja arvutada kahe järgneva valemi põhjal:

$$f) a_t = \left[\prod_{i=0}^{11} \left(1 + \frac{F_{t-i}^M}{L_{t-i-1}} \right) - 1 \right] \times 100$$

$$g) a_t = \frac{I_t}{I_{t-12}} - 1 \times 100$$

Kui pole näidatud teisiti, viitab aastane kasvumäär nimetatud perioodi lõpule. Näiteks arvutatakse 2002. aasta protsentuaalne aastamuutus valemi g põhjal, jagades 2002. aasta detsembri indeksi 2001. aasta detsembri indeksiga.

Valemist g saab tuletada ka ühe aasta piiresse jäävate perioodide kasvumäärad. Näiteks saab kuise kasvumäära a_t^M välja arvutada järgnevalt:

$$h) a_t^M = \left(\frac{I_t}{I_{t-1}} - 1 \right) \times 100$$

Lõpetuseks, M3 aastase kasvumäära kolme kuu libiseva keskmise (tsentreeritud) saab välja arvutada valemi $(a_{t+1} + a_t + a_{t-1})/3$ järgi, kus a_t on määratletud vastavalt valemile f või g.

KVARTAALSETE AEGRIDADE KASVUMÄÄRADE ARVUTAMINE

Kui F_t^Q ja L_t on määratletud ülaltoodud viisil, siis saab kohandatud bilansilise jäägi indeksi I_t kuuga t lõppeva kvartali kohta välja arvutada järgnevalt:

$$i) I_t = I_{t-3} \times \left(1 + \frac{F_t^Q}{L_{t-3}} \right)$$

Kuuga t lõppeva nelja kvartali aastase kasvumäära a_t saab välja arvutada valemi g põhjal.

EUROALA RAHASTATSIKA SESOONNE KOHANDAMINE¹

Kasutatud meetod põhineb multiplikatiivsel dekompositsioonil X-12-ARIMA². Sesoonne kohandamine võib hõlmata nädalapäevast kohandamist ja mõningatel juhtudel toimub see kaudselt koostisosade lineaarse kombineerimise teel. Seda rakendatakse M3 puhul, mis on tuletatud sesoonselt kohandatud M1, M2 ja M1 vahe ning M3 ja M2 vahe summeerimise teel.

Kõigepealt toimub kohandatud bilansilise jäägi indeksi sesoonne kohandamine.³ Seejärel kasutatakse saadud sesoonsustegureid ümberliigitamistest ja ümberhindamistest tulenevate tasemete ja kohandamiste puhul, mille tulemusena saadakse sesoonselt kohandatud tehingud. Sesoonsuse (ja kauplemispäevaga seonduvaid) tegureid uuendatakse kord aastas või vastavalt vajadusele.

OSAD 3.1–3.5

KASUTUSE JA RESSURSSIDE VÕRDSUS

Tabelis 3.1 esitatud andmed on kooskõlas arvepidamise baassamasusega. Mittefinantstehingute puhul võrdub iga tehingukategooria ressursside kogukasutus ressursside koguhulgaga. Antud samasus kehtib ka finantskonto puhul, s.t iga finantsinstrumendi kategooria puhul on finantsvaradega tehtud kogutehingud võrdsed kohustuste kogutehingutega. Teistes aktivakonto ja bilansi muutustes võrdub kogufinantsvara kohustuste kogusummaga iga finantsinstrumendi kategooria lõikes, v.a rahakuld ja Rahvusvahelise Valuutafondi arvestusühikud, mis ei ole oma määratluse alusel mitte ühegi sektori kohustusseks.

TASAKAALUSTAVATE KIRJETE ARVUTAMINE

Tabelites 3.1 ja 3.2 on iga konto lõpus tasakaalustavad kirjed, mis arvutatakse välja järgnevalt:

Kaubandusbilanss võrdub euroala kaupade ja teenuste impordi ja ekspordi vahega ülejäänud maailma suhtes.

Tegevuse netoülejäak ja segatulu määratletakse vaid residentidest sektorite puhul ja arvutatakse kogulisandväärtusena (sisemajanduse koguprodukt euroala turuhindadega), millest lahutatakse töötajatele makstav hüvitis (kasutus), muud maksud ilma tootmissubsidiidumiteta (kasutus) ja põhivara kulum (kasutus).

¹ Vt EKP väljaannet „Seasonal adjustment of monetary aggregates and HICP for the euro area” (august 2000) ning EKP kodulehe (www.ecb.europa.eu) jaotise „Statistics” alajaotist „Money, banking and financial markets”.

² Vt Findley, D., Monsell, B., Bell, W., Otto, M., ja Chen, B. C. (1998), „New Capabilities and Methods of the X-12-Arima Seasonal Adjustment Program”, Journal of Business and Economic Statistics, 16, 2, lk 127–152, või „X-12-ARIMA Reference Manual”, Time Series Staff, Bureau of the Census, Washington, D.C. Rahvusvahelistel eesmärkidel kasutatakse samuti mudelipõhist TRAMO-SEATSi meetodit. TRAMO-SEATSi kohta lugege lähemalt Gomez, V. ja Maravall, A. (1996), „Programs TRAMO and SEATS: Instructions for the User”, Hispaania keskpank, Working Paper, nr 9628, Madrid.

³ Sellest järeldub, et sesoonselt kohandatud aegrea puhul erineb baasperiodi, s.t 2001. aasta detsembri, indeks üldiselt 100st, kajastades antud kuu sesoonsust.

Riiklik netotulu määratletakse üksnes residentidest sektorite puhul ja selle arvutamiseks liidetakse tegevuse netoülejäägile ja segatulule töötajatele makstav hüvitis (ressursid), maksud ilma tootmissubsidiidumideta (ressursid) ja netoomanditulu (ressursid miinus kasutus).

Kasutatav netotulu määratletakse samuti ainult residentidest sektorite puhul ja selle saamiseks liidetakse riiklule netotulule sissetuleku ja vara pealt tasutavad netomaksud (ressursid miinus kasutus), sotsiaalkindlustumaksud (netosumma) (ressursid miinus kasutus), sotsiaaltoetused, v.a mitterahalised sotsiaaltoetused (netosumma) (ressursid miinus kasutus), ja muud jooksevülekan- ded (netosumma) (ressursid miinus kasutus).

Netosääst on määratletud residentidest sektorite puhul ja selleks liidetakse kasutatavale netotulule kodumajapidamiste pensionifondide reservis oleva netovara muutus (ressursid miinus kasutus) ja sellest lahutatakse lõpptarbimiskulutused (kasutus). Ülejäänud maailma puhul saadakse jooksev väliskonto kaubandusbilansi ja kogu netotulu (ressursid miinus kasutus) kokkuliitmisel.

Netolaenuandmine/-võtmine arvutatakse välja kapitalikonto põhjal, liites netosäästule netokapita- liülekan- ded (ressursid miinus kasutus), lahutades kapitali kogumahutuse (kasutus), mittetoodetud mittefinantsvarade omandamise ja realiseerimise vahe (kasutus) ning liites põhivara kulumi (res- sursid). Seda saab arvutada ka finantskonto põhjal, lahutades finantsvaradega tehtud kogutehingutest kohustustega seotud kogutehingud (nimetatakse ka tehingutest tingitud muutusteks netofinants- varas). Kodumajapidamiste ning kaupu ja mitte- finantsteenuseid pakkuvate ettevõtete puhul on vastavalt kapitalikonto ja finantskonto põhjal arvutatud tasakaalustavate kirjete vahel statistiline lahknevus.

Muutused netovaras arvutatakse välja säästudest ja kapitaliülekan- netest tulenevate netovara muu- tuste ning teiste netofinantsvaras toimunud muu- tuste summana. Andmete puudumise tõttu ei hõlma see praegu muid muutusi mittefinantsvarades.

Netofinantsvara arvutamiseks lahutatakse finants- varade kogusummast kohustuste kogusumma, samas kui netofinantsvara muutused võrduvad netofinantsvarade kogumuutustega, mis tulene- vad tehingutest (laenuandmine/netolaenuvõtmine finantskontost) ja teistest muutustest netofinants- varas.

Viimaseks kasutatakse tehingutest tulenevate netofinantsvara muutuste väljaarvutamiseks finantsvaratehinguid, mille kogusummast lahu- tatakse kohustustega seotud kogutehingud. Netofinantsvara muude muutuste leidmiseks lahutatakse finantsvarade muude muutuste kogusummast muud kohustustega seotud kogumuutused.

OSAD 4.3–4.4

VÕLAVÄÄRTPABERITE JA NOTEERITUD AKTSIATE KASVUMÄÄRADE ARVUTAMINE

Kasvumäärad arvutatakse välja finantstehingute alusel ning seetõttu ei võeta arvutamisel arvesse ümberliigitamisi, ümberhindamisi, vahetuskursi erinevusi ega muid tehingutest mittetulenevaid muutusi. Kasvumäärad võib välja arvutada kas tehingute või tinglike aktsiate indeksi abil. Kui N_t^M tähistab tehinguid (emissiooni netosummat) kuus t ja L_t tähistab kohandatud bilansilist jääki kuu t lõpus, siis tinglike aktsiate indeks I_t arvutatakse kuu t kohta välja järgnevalt:

$$j) \quad I_t = I_{t-1} \times \left(1 + \frac{N_t^M}{L_{t-1}} \right)$$

Baasperiodil, s.t 2001. aasta detsembris, on indeksi väärtuseks 100. Kasvumäär a_t kuus t , mis vastab kuus t lõppeva 12kuulise perioodi muutusele, arvutatakse välja järgmiste valemite põhjal:

$$k) \quad a_t = \left[\prod_{i=0}^{11} \left(1 + \frac{N_{t-i}^M}{L_{t-i-1}} \right) - 1 \right] \times 100$$

$$l) a_t = \left(\frac{I_t}{I_{t-12}} - 1 \right) \times 100$$

Meetod, mida kasutatakse väärtpaberite (v.a aktsiate) kasvumäärade arvutamiseks, on sama mis rahaagregaatide puhul. Ainus erinevus seisneb selles, et tähise „F” asemel kasutatakse tähist „N”. See on tingitud vajadusest eristada viise, kuidas saadakse „netoemissioonid” väärtpaberiemissioonide statistika jaoks ning samaväärsed „tehingud” rahaagregaatide jaoks.

Kuuga t lõppeva kvartali keskmine kasvumäär arvutatakse välja järgnevalt:

$$m) \left(\frac{0.5I_t + \sum_{i=1}^2 I_{t-i} + 0.5I_{t-3}}{0.5I_{t-12} + \sum_{i=1}^2 I_{t-i-12} + 0.5I_{t-15}} - 1 \right) \times 100$$

kus I_t on tinglike aktsiate indeks kuus t . Samamoodi arvutatakse välja ka kuuga t lõppeva aasta keskmine kasvumäär:

$$n) \left(\frac{0.5I_t + \sum_{i=1}^{11} I_{t-i} + 0.5I_{t-12}}{0.5I_{t-12} + \sum_{i=1}^{11} I_{t-i-12} + 0.5I_{t-24}} - 1 \right) \times 100$$

Osas 4.3 toodud valemit kasutatakse ka osas 4.4 ning see põhineb samuti rahaagregaatide jaoks mõeldud valemil. Osas 4.4 esitatud andmed tuginevad turuväärtustele ja arvutuste aluseks on finantstehingud, mis ei sisalda ümberliigitusi, ümberhindamisi ega muid tehingutest mittetulenevaid muutusi. Vahetuskursi muutusi ei arvestata, sest kõik noteeritud aktsiad on nomineeritud eurodes.

VÄÄRTPABERIEMISSIOONIDE STATISTIKA SESOONNE KOHANDAMINE⁴

Kasutatud meetod põhineb multiplikatiivsel dekompositsioonil X-12-ARIMA. Väärtpaberiemissioonide kogusumma sesoonne kohanda-

mine leiab aset kaudsel meetodil sektori ja tähtajakomponendi jaotuste lineaarse kombineerimise teel.

Kõigepealt toimub tinglike aktsiate indeksi sesoonne kohandamine. Seejärel kasutatakse saadud sesoonsustegureid bilansilise jäägi kohandamiseks, millest tuletatakse sesoonselt kohandatud emissioonide netosumma. Sesoonsustegurid vaadatakse üle kord aastas või vastavalt vajadusele.

Sarnaselt valemite l ja m kirjeldatule võib kasvumäära a_t kuus t , mis vastab kuus t lõppeva 6kuulise perioodi muutusele, välja arvutada järgmiste valemite põhjal:

$$o) a_t = \left[\prod_{i=0}^5 \left(1 + \frac{NM}{L_{t-1-i}} \right) - 1 \right] \times 100$$

$$p) a_t = \left(\frac{I_t}{I_{t-6}} - 1 \right) \times 100$$

OSA 5.1 TABEL I

ÜHTLUSTATUD TARBIAHINNAINDEKSI SESOONNE KOHANDAMINE⁴

Kasutatud meetod põhineb multiplikatiivsel dekompositsioonil X-12-ARIMA (vt allmärgust 2 leheküljel S78). Euroala üldise ühtlustatud tarbijahinnaindeksi (ÜTHI) sesoonne kohandamine toimub kaudselt. Selleks summeeritakse euroala töödeldud toiduainete, töötlemata toiduainete, tööstuskaupade (v.a energia) ja teenuste sesoonselt kohandatud aegread. Energia hinnaindeks liidetakse kohandamata kujul, sest vastav aegrida ei sisalda sesoonset komponenti. Sesoonsustegurid vaadatakse üle kord aastas või vastavalt vajadusele.

⁴ Vt EKP väljaannet „Seasonal adjustment of monetary aggregates and HICP for the euro area” (august 2000), ning EKP kodulehe (<http://www.ecb.europa.eu>) jaotise „Statistics” alajaotist „Money, banking and financial markets”.

OSA 7.1 TABEL 2

MAKSEBILANSI JOOKSEVKONTO SESOONNE KOHANDAMINE

Kasutatud meetod põhineb multiplikatiivsel dekompositsioonil X-12-ARIMA (vt allmärkust 2 leheküljel S78). Kaupade, teenuste ja tulude lähteandmeid kohandatakse eelnevalt vastavalt tööpäevade arvu mõjule. Kaupade ja teenuste konto tööpäevade arvu kohandatakse riiklike puhkepäevade arvuga. Eelnimetatud aegridade sesoonsel kohandamisel kasutatakse eelkohandatud andmeid. Kogu jooksevkonto sesoonseks kohandamiseks summeeritakse euroala kaupade, teenuste, tulude ja jooksevülekannete sesoonselt kohandatud aegread. Sesoonsuse (ja kauplemispäevaga seonduvaid) tegureid uuendatakse kord poolaastas või vastavalt vajadusele.

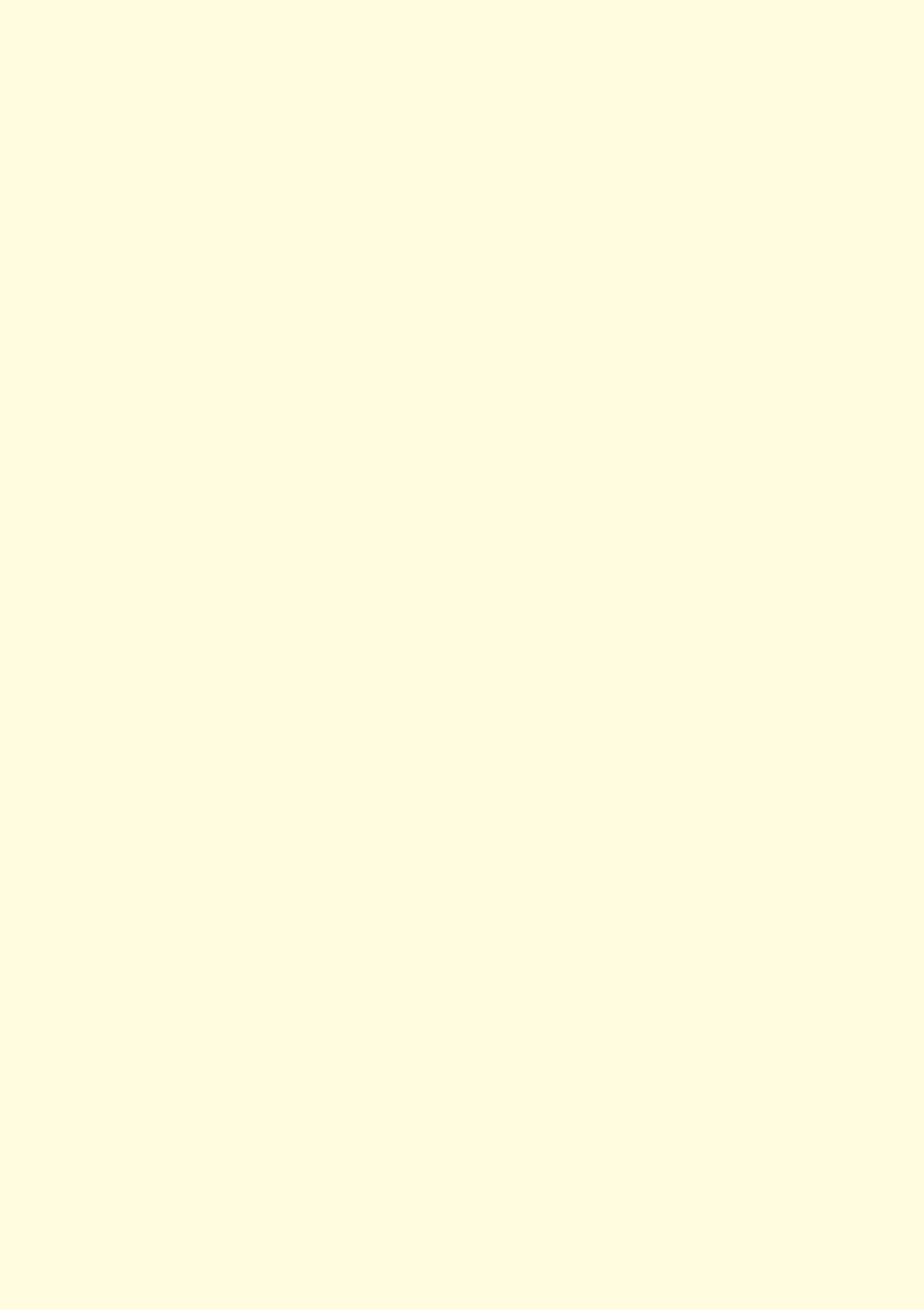
OSA 7.3

KVARTAAALSETE JA AASTASTE AEGRIDADE KASVUMÄÄRADE ARVUTAMINE

Kvartali t aastane kasvumäär arvutatakse kvartaalsete tehingute (F_t) ja positsioonide (L_t) alusel järgmiselt:

$$a_t = \left(\prod_{i=t-3}^t \left(1 + \frac{F_i}{L_{i-1}} \right) - 1 \right) \times 100$$

Aastaste aegridade kasvumäär on võrdne aasta viimase kvartali kasvumääraga.

ÜLDMÄRKUSED

Kuubulletääni osas „Euroala statistika” kesken-
dutakse euroala kui terviku arvnäitajatele.
Täpsem teave ja pikemate perioodide andmed
asuvad koos selgitavate lisamärkustega EKP
kodulehe (<http://www.ecb.europa.eu>) jaotises
„Statistics”. See aitab andmetele hõlpsalt ligi
pääseda EKP Statistical Data Warehouse’i
(<http://sdw.ecb.europa.eu/>) kaudu, kus on ka
otsingu- ja allalaadimisvõimalus. Alajaotises
„Data services” pakutavad teenused hõlmavad
erinevate andmesarjade tellimist ja andmete
allalaadimise võimalust CSV (Comma Separated
Value, komaeraldusega) failidena. Lisateabe
saamiseks palume võtta meiega ühendust elekt-
ronposti aadressil statistics@ecb.europa.eu.

Kuubulletäänis sisalduvate arvnäitajate esita-
mise tähtpäev on tavaliselt EKP nõukogu kuu
esimesele istungile eelnev päev. Käesolevas
väljaandes sisalduvad andmed on esitatud
seisuga 3. juuni 2009.

Kui pole märgitud teisiti, hõlmavad aegridades
tervikuna kõik 2009. aasta vaatlustelemuste
andmete aegread 16 euroala riiki (euroala, sh
Slovakkia). Intressimäärade, rahastatistika ja
ÜTHI (ja järjepidevuse huvides M3 kompo-
nentide ja vastaskirjete ning ÜTHI kompo-
nentide) puhul viitavad statistilised aegread
euroala muutuvale koosseisule. Vajaduse korral
on tabelitele lisatud vastavasisuline allmärkus.
Seal, kus statistika aluseks olevad andmed on
kättesaadavad, kasutatakse aastate, mil euro-
alaga ühinesid Kreeka (2001), Sloveenia (2007),
Küpros (2008), Malta (2008) ja Slovakkia
(2009), absoluut- ja protsentuaalsete muutuste
puhul (arvutatud liitumisele eelnenud aasta
baasil) aegridu, milles on arvestatud nimetatud
riikide euroalaga liitumise mõju. Varasemad
andmed euroala kohta enne Slovakkia liitumist
on olemas EKP koduleheküljel [http://www.ecb.europa.eu/stats/services/downloads/html/
index.en.html](http://www.ecb.europa.eu/stats/services/downloads/html/index.en.html).

Statistilised aegread euroala muutuva struktuuri
kohta põhinevad euroala koosseisul statistika
käsitlemise hetkel. Seega hõlmavad 2001. aas-

tale eelnevad andmed 11 riigist koosnevat
euroala, kuhu kuulusid järgmised Euroopa
Liidu liikmesriigid: Belgia, Saksamaa, Iirimaa,
Hispaania, Prantsusmaa, Itaalia, Luksemburg,
Madalmaad, Austria, Portugal ja Soome. Pe-
rioodi 2001–2006 andmed hõlmavad 12 riigist
koosnevat euroala, mille puhul eelnimetatud 11
riigile on lisandunud Kreeka. 2007. aasta and-
med hõlmavad 13 riigist koosnevat euroala, s.t
12 senist riiki, millele on lisandunud Sloveenia.
2008. aasta andmed hõlmavad 15 riigist
koosnevat euroala, s.t 13 senist riiki ning
Küpros ja Malta. 2009. aasta andmed viitavad
16 riigist koosnevale euroalale, s.t juurde on
tulnud Slovakkia.

Arvestades, et eküü koosseis ei ühti nende ri-
ikide endiste vääringutega, kes on kasutusele
võtnud ühisraha, on 1999. aastale eelnevast
ajast pärinevad summad, mis on algselt esitatud
osalevates vääringutes ja seejärel konverteeri-
tud kehtiva eküü vahetuskursi alusel eküüdesse,
mõjutatud nende Euroopa Liidu liikmesriikide
valuutakursside muutustest, kes pole eurot
kasutusele võtnud. Et vältida niisuguste muu-
tuste mõju rahastatistikale, on 1999. aastale
eelnevate aastate andmed osades 2.1–2.8 väljen-
datud ühikutes, mis on konverteeritud oma-
vääringust 31. detsembril 1998. aastal kehtesta-
tud tühistamatu euro vahetuskursi alusel. Kui
pole märgitud teisiti, siis põhineb hinna ja
kulude statistika enne 1999. aastat vastava riigi
omavääringus väljendatud andmetel.

Vajaduse korral on kasutatud koondamise ja/või
konsolideerimise (sealhulgas erinevate riikide
vahelise konsolideerimise) meetodeid.

Viimased andmed on sageli tinglikud ja võivad
muutuda. Erinevused kogusummade ja nende
üksikosade vahel võivad tuleneda ümarda-
misest.

Muude ELi liikmesriikide all peetakse silmas
Bulgaariat, Tšehhi Vabariiki, Taanit, Eestit,
Lätit, Leedut, Ungarit, Poolat, Rumeeniat,
Rootsit ja Ühendkuningriiki.

Enamikul juhtudel kattub tabelites kasutatud terminoloogia 1995. aasta Euroopa rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteemis (ESA 95) ning Rahvusvahelise Valuutafondi maksebilansi koostamise käsiraamatus sisalduvate rahvusvaheliste standarditega. Tehingud viitavad vabatahtlikele tehingutele (möödetud otse või tuletatud) ning vood hõlmavad ka muutusi bilansilises jäägis, mis on põhjustatud hinna ja vahetuskursi muutustest, mahakandmisest ja teistest muutustest.

Tabelites kasutatav mõiste „kuni (x) aastat” tähistab „kuni (x) aastat, viimane kaasa arvatud”.

ÜLEVAADE

Kokkuvõtte euroala põhinäitajate arengust on ära toodud ülevaatlikus tabelis.

RAHAPOLIITIKA STATISTIKA

Osas 1.4 esitatakse statistika kohustusliku reservi ja likviidsustegurite kohta. Kohustusliku reservi arvestusperioodid algavad iga kuu selle põhilise refinantseerimisoperatsiooni arvelduspäeval, mis järgneb EKP nõukogu koosolekule, milleks on kavandatud igakuine rahapoliitilise kursi hindamine, ning lõpevad järgmise kuu vastavale arvelduspäevale eelneval päeval. Aasta- ja kvartalinäitajad kajastavad vastava aasta/kvartali viimase kohustusliku reservi arvestusperioodi keskmist taset.

Osa 1.4 tabelis 1 on toodud kohustusliku reservi kohustuslastest krediidasutuste reservibaasi komponendid. Reservibaas ei hõlma kohustusi Euroopa Keskpankade Süsteemi kohustusliku reservi süsteemi kuuluvate krediidasutuste, EKP ja EKPSis osalevate riikide keskpankade ees. Kui krediidasutus ei suuda tõendada oma eelnimetatud asutuste omandis olevate kuni kaheaastase tähtajaga emiteeritud võlaväärt-paberite hulka, võib ta oma reservibaasist maha arvata kindla protsendi nimetatud kohustustest.

Kuni 1999. aasta novembrini oli selleks reservibaasi arvutamise määraks 10%, pärast seda 30%.

Osa 1.4 tabel 2 sisaldab möödunud arvestusperioodide keskmisi näitajaid. Iga krediidasutuse kohustusliku reservi arvutamisel kohaldatakse reservimäära kohustusliku reservi baasi kuuluvatele kohustuste kategooriatele, kasutades selleks iga kalendrikuu lõpu bilansi andmeid. Seejärel lahutab iga krediidasutus nimetatud näitajast ühekordse summana 100 000 eurot. Saadud kohustusliku reservi nõuded koondatakse seejärel euroala tasandil (veerg 1). Arvelduskontodel hoitavad vahendid (veerg 2) on keskpangas krediidasutuste arvelduskontodel hoitavate igapäevaste vahendite koondatud keskmine summa, mis sisaldab kohustusliku reservi nõude täitmisel arvestatavaid vahendeid. Ülereservid (veerg 3) on keskpangas krediidasutuste arvelduskontodel kohustusliku reservi nõude täitmiseks vajalikke varasid ületavate vahendite keskmine maht arvestusperioodil. Reservide mittetäitmise (veerg 4) all mõistetakse arvestusperioodi jooksul tekkivat krediidasutuste keskpangas asuvate arvelduskontode keskmist puudujääki kohustusliku reservi nõude täitmisel, mille arvutamisel lähtutakse nendest krediidasutustest, kes ei ole täitnud kohustusliku reservi nõuet vaatlusalusel arvestusperioodil. Kohustusliku reservi tasustamise intressimäär (veerg 5) võrdub arvestusperioodil toimunud EKP põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimäärade keskmisega, mis on kaalutud vastavalt kalendripäevade arvule (vt osa 1.3).

Osa 1.4 tabelis 3 on antud pangandussüsteemi likviidsuspositsioon, mis on määratletud kui eurosüsteemi keskpankade arvelduskontodel hoitavad euroala krediidasutuste eurodes nomineeritud vahendid. Kõik summad põhinevad eurosüsteemi konsolideeritud finantsaruandel. Muud likviidsust vähendavad operatsioonid (veerg 7) ei hõlma liikmesriikide keskpankade poolt EMU teises etapis algatatud võlasertifikaatide emissiooni. Muud netotegurid (veerg 10) kajastavad eurosüsteemi konsolideeritud

finantsaruande ülejäänud kirjeid netoväärtusena. Krediidiasutuste arvelduskontod (veerg 11) võrduvad likviidsust suurendavate tegurite (veerud 1–5) summa ja likviidsust vähendavate tegurite summa (veerud 6–10) vahega. Baasraha (veerg 12) arvutatakse hoiustamise püsivõimaluse (veerg 6), ringluses olevate pangatähtede (veerg 8) ja keskpangas krediidiasutuste arvelduskontodel olevate hoiuste (veerg 11) summana.

RAHA, PANGANDUS JA INVESTEERIMISFONDID

Osas 2.1 on toodud rahaloomeasutuste sektori koondbilanss ehk kõigi euroala residentidest rahaloomeasutuste ühtlustatud bilansside koond. Rahaloomeasutused on keskpangad, ühenduse õiguse raames defineeritud krediidiasutused, rahaturufondid ja teised asutused, mille tegevusalaks on hoiuste ja/või hoiuste lähedaste asendajate kogumine isikutelt, kes ei ole rahaloomeasutused, ning enda arvel (vähemalt majanduslikus mõttes) laenude andmine ja/või investeerimine väärtpaberitesse. Rahaloomeasutuste täielik loetelu on avaldatud EKP kodulehel.

Osas 2.2 on antud rahaloomeasutuste konsolideeritud bilanss, mis on saadud koondbilansi positsioonide tasaarveldamise teel euroala rahaloomeasutuste vahel. Kirjendamispraktika piiratud heterogeensuse tõttu ei pruugi rahaloomeasutuste vaheliste positsioonide summa olla null; saldo on näidatud osa 2.2 kohustuste poole veerus 10. Osas 2.3 on toodud euroala rahaagregaadid ja vastaskirjed. Need on tuletatud rahaloomeasutuste konsolideeritud bilansist ja hõlmavad euroala residentidest mitterahaloomeasutuste positsioone euroala residentidest rahaloomeasutustes; ühtlasi arvestatakse nende puhul ka mõningaid keskvalitsuse rahalisi varasid/kohustusi. Rahaagregaatide ja vastaskirjete statistikat kohandatakse sesoonsete ja kauplemispäeva mõjudega. Osades 2.1 ja 2.2 kajastatakse väliskohustuste kirjes euroalaväliste residentide omandis olevaid 1) euroala rahaturufondide emiteeritud osakuid ning

2) euroala rahaloomeasutuste emiteeritud võlaväärtpabereid tähtajaga kuni kaks aastat. Osas 2.3 on need väärtpaberid aga rahaagregaatidest välja arvatud ja näidatud kirjes „Netovälisvarad”.

Osas 2.4 on esitatud analüüs eurosüsteemi (pangandussüsteemi) mittekuuluvate euroala residentidest rahaloomeasutuste väljastatud laenudest sektorite, liigi ja algse tähtaja lõikes. Osas 2.5 analüüsitakse euroala pangandussüsteemis olevaid hoiuseid sektorite ja instrumentide kaupa. Osas 2.6 on toodud euroala pangandussüsteemis hoitavad väärtpaberid vastavalt emitendi liigile.

Osad 2.2–2.6 hõlmavad tehinguid, mis on tuletatud erinevustena bilansilises jäägis ning mida on kohandatud ümberliigituste, ümberhindamiste, vahetuskursside kõikumiste ja muude tehingutest mittetulenevate muutustega. Osas 2.7 näidatakse valikuliselt ümberhindamisi, mida kasutatakse tehingute tuletamisel. Osades 2.2–2.6 on esitatud ka tehingute kasvumäärad väljendatuna protsentides aasta baasil. Osas 2.8 käsitletakse rahaloomeasutuste valikuliste bilansikirjete jaotust vääringute kaupa kvartalite lõikes.

Sektorite täpsed määratlused on antud EKP väljaandes „Monetary Financial Institutions and Markets Statistics Sector Manual – Guidance for the statistical classification of customers. Third Edition” (EKP, märts 2007). EKP väljaandes „Guidance Notes to the Regulation ECB/2001/13 on the MFI Balance Sheet Statistics” (november 2002) tuuakse välja soovituslikud juhised, mida liikmesriikide keskpangad peaksid järgima. Alates 1. jaanuarist 1999 on statistiliste andmete kogumisel ja koostamisel lähtutud EKP 1. detsembri 1998. aasta määrusest ECB/1998/16, milles sätestatakse nõuded rahaloomeasutuste sektori¹ konsolideeritud bilansile ning mida on viimati muudetud määrusega ECB/2003/10.²

¹ EÜT L 356, 30.12.1998, lk 7.

² ELT L 250, 2.10.2003, lk 19.

Kooskõlas nimetatud määrusega on bilansikirje „rahaturuinstrument” ühendatud kirjega „võlväärtpaberid” nii rahaloomeasutuse bilansi varade kui ka kohustuste poolel.

Osas 2.9 on esitatud euroala investeerimisfondide (välja arvatud rahaturufondide) kvartali lõpu bilansiline jääk. Bilanss on antud koonkina ja seetõttu kajastuvad kohustustes investeerimisfondide omandis olevad teiste investeerimisfondide emiteeritud osakud. Koguvara/-kohustused on jaotatud ka investeerimispoliitika (aktsiafondid, võlakirjafondid, segafondid, kinnisvara- ja muud fondid) ning investori liigi (avatud ja kinnised investorite fondid) järgi. Osas 2.10 on toodud koondbilansid iga investeerimisfondide sektori kohta, mida liigitatakse investeerimispoliitika ja investori liigi alusel.

EUROALA KONTOD

Osas 3.1 on euroala integreeritud kvartalikonod, mis sisaldavad põhjalikku teavet kodumajapidamiste (sealhulgas kogumajapidamisi teinindavad mittetulundusühingud), kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete, finantsasutuste ja valitsussektori majandustegevuse kohta, samuti nende sektorite ja euroala ning ülejäänud maailma vahelise vastastikuse toime kohta. Sesoonselt kohandamata jooksevhindade andmed on kontode lihtsustatud järjestust kasutades esitatud viimase kvartali kohta vastavalt 1995. aasta Euroopa rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteemi (ESA 95) metoodilisele raamistikule.

Lühidalt öeldes hõlmab kontode (tehingute) järjestus: 1) tulukonto loomist; see konto näitab, kuidas kajastub tootmistegevus erinevates sissetuleku kategooriates; 2) esmaste tulude konto jaotamist, millega registreeritakse omanditulu erinevate vormidega seotud laekumised ja kulud (majanduse puhul tervikuna on esmaste tulude konto tasakaalustavaks kirjeks riiklik tulu); 3) tulukonto teisest jaotamist, mis näitab, kuidas institutsionaalse sektori riiklik tulu

muutub jooksevülekannete tõttu; 4) tulukonto kasutamist, mis kajastab kasutatava tulu kulutamist tarbimiseks või tulu säästmist; 5) kapitalikontot, mis näitab, kuidas kasutatakse säästusid ja netokapitaliülekandeid mittefinantsvarade omandamiseks (kapitalikonto tasakaalustavaks kirjeks on netolaenuandmine/-võtmine) ja 6) finantskontot, milles kajastub finantsvarade netosoetamine ja netokohustuste võtmine. Et kõiki mittefinantstehinguid peegeldavad finantstehingud, on finantskonto tasakaalustav kirje üldjoontes sama mis kapitalikonto põhjal arvutatud netolaenuandmine/-võtmine.

Samuti on esitatud alg- ja lõppbilansid, mis annavad ülevaate iga konkreetse sektori finantsvaradest kindlal ajahetkel. Ära on toodud ka finantsvarade ja -kohustuste muud muutused (nt muutused, mis on põhjustatud varade hinnamuutuste mõjust).

Kõigist majandussektoritest on finantsasutuste sektori finantskonto ja bilansi ülevaade üksikasjalikum, kajastades jaotamist rahaloomeasutusteks, teisteks finantsvahendajateks (sealhulgas finantstugiteenuseid osutavad ettevõtted) ning kindlustusseltsideks ja pensionifondideks.

Osas 3.2 on samuti kontode lihtsustatud järjestust järgides näidatud euroala mittefinantskontode (s.t eeltoodud kontod 1–5) nelja kvartali kumuleeritud vood (tehingud).

Osas 3.3 on analüütilisemalt esitatud kodumajapidamiste tulu-, kulu- ja akumulatsioonikontode nelja kvartali kumuleeritud vood (tehingud ja muud muutused), samuti bilansikontode bilansiline jääk. Sektoripõhiseid tehinguid ja tasakaalustavaid kirjeid on näidatud selliselt, et kodumajapidamiste finantseerimise ja investeerimisotsuseid oleks lihtsam kajastada, võttes samas arvesse osades 3.1 ja 3.2 esitatud kontode sisu.

Osas 3.4 on analüütilisemalt esitatud kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete

tulu- ja akumulatsioonikontode nelja kvartali kumuleeritud vood (tehingud ja muud muutused), samuti bilansikontode bilansiline jääk.

Osas 3.5 on esitatud kindlustusseltside ja pensionifondide bilansi nelja kvartali kumuleeritud finantsvood (tehingud ja muud muutused) ja bilansiline jääk.

FINANTSTURUD

Euroala finantsturgude statistika hõlmab neid Euroopa Liidu liikmesriike, kes olid euro kasutusele võtnud statistikas kajastuval perioodil (muutuv koosseis), v.a väärtpaberiemissioonide statistika (tabelid 4.1–4.4), mis käsitleb 16 riigiga euroala (15 riigiga euroala ning Slovakia) terve aegrea vältel (kindel koosseis).

Väärtpaberite (v.a aktsiate) ja noteeritud aktsiate (osad 4.1–4.4) kohta koostab statistika EKP, kes kasutab Euroopa Keskpankade Süsteemilt ja Rahvusvaheliste Arvelduste Pangalt saadud andmeid. Osas 4.5 on esitatud euroala residentide eurodes nomineeritud hoiuste ja laenude intressimäärad rahaloomeasutustes. Rahaturu intressimäärade, pikaajaliste riigivõlakirjade intressimäärade ja aktsiaturgude indeksite kohta (osad 4.6–4.8) koostab EKP statistika elektrooniliste kanalite kaudu saadud andmete põhjal.

Väärtpaberiemissioonide alane statistika hõlmab väärtpabereid (v.a aktsiad (võlaväärtpaberid)), mis on välja toodud osades 4.1, 4.2 ja 4.3, ning noteeritud aktsiaid, mida on kajastatud osas 4.4. Võlaväärtpaberid on jaotatud lühiajalisteks ja pikaajalisteks väärtpaberiteks. „Lühiajalised” väärtpaberid on algse tähtajaga kuni üks aasta (erandjuhtudel kuni kaks aastat). „Pikaajalised” väärtpaberid on eelnimetatud tähtajast pikema tähtajaga, vabalt valitava (kuid igal juhul pikema kui üheaastase) tähtajaga või määramata tähtajaga väärtpaberid. Euroala residentide emiteeritud pikaajalised võlaväärtpaberid jaotatakse omakorda fikseeritud ja muutuva intressimääraga võla-

väärtpaberiteks. Fikseeritud intressimääraga võlaväärtpaberite puhul ei muutu kupongi intressimäär võlaväärtpaberi kehtivusaja jooksul. Muutuva intressimääraga võlaväärtpaberite puhul muudetakse kupongi intressimäär perioodiliselt vastavalt sõltumatule intressimääradele või indeksile. Võlaväärtpaberite statistika kajastab hinnanguliselt 95% euroala residentide emissioonide kogumahust. Osades 4.1, 4.2 ja 4.3 näidatud eurodes nomineeritud väärtpaberid sisaldavad ka eurole vastavas riigi vääringus väljendatud väärtpabereid.

Osas 4.1 on esitatud väärtpaberid (v.a aktsiad) algse tähtaja, emitendi resideerumiskoha ja vääringu kaupa. Selles osas on toodud ka bilansiline jääk, eurodes nomineeritud väärtpaberite (v.a aktsiad) emissiooni kogusumma ja netosumma ning euroala residentide poolt eurodes ja kõikides valuutades emiteeritud väärtpaberid (v.a aktsiad) võlaväärtpaberite kogusumma ja pikaajaliste võlaväärtpaberite kohta. Emissiooni netosumma erineb muutustest bilansilises jäägis tulenevalt ümberhindamisest, ümberliigitusest ja muudest kohandustest. Selles osas on esitatud ka sesoonselt kohandatud statistika, mis hõlmab võlaväärtpaberite kogusumma ja pikaajaliste võlaväärtpaberite aastapõhiseid kuue kuu sesoonselt kohandatud kasvumäärasid. Viimased arvutatakse tinglike aktsiate sesoonselt kohandatud indeksi alusel, millest on maha arvatud sesoonsed mõjud. Üksikasjad on esitatud tehnilistes märkustes.

Osa 4.2 hõlmab bilansilise jäägi, emissiooni kogu- ja netosumma jaotust majandussektorite alusel euroala residentidest emitentide kaupa; jaotus vastab ESA 95-le. EKP on arvatud eurosüsteemi.

Osa 4.2 tabeli 1 veerus 1 näidatud võlaväärtpaberite kogusumma ja pikaajaliste võlaväärtpaberite bilansiline jääk vastab osa 4.1 veerus 7 näidatud euroala residentide emiteeritud võlaväärtpaberite kogusumma ja pikaajaliste võlaväärtpaberite bilansilisele jäägile. Osa 4.2 tabeli 1 veerus 2 toodud andmed rahaloomeasutuste emiteeritud võlaväärtpaberite bilan-

silise jäägi kohta (võlaväärtpaberid kokku ja pikaajalised võlaväärtpaberid) on laias laastus võrreldavad emiteeritud võlaväärtpaberite andmetega, mis on toodud osa 2.1 tabeli 2 veerus 8 rahaloomeasutuste koondbilansi kohustuste poolel. Võlaväärtpaberite koguemissiooni netosumma, mis on esitatud osa 4.2 tabeli 2 veerus 1, vastab euroala residentide koguemissiooni netosummale, mis asub osa 4.1 veerus 9. Osa 4.2 tabelis 1 toodud jääkerinevus pikaajaliste võlaväärtpaberite ja fikseeritud ning muutuva intressimääraga võlaväärtpaberite kogusumma vahel tuleneb nullkupongiga võlakirjadest ja ümberhindamismõjudest.

Osas 4.3 kajastatakse euroala residentide emiteeritud võlaväärtpaberite sesoonselt kohandamata ja kohandatud kasvumäärasid (tähtaegade, instrumendi liigi, emitendi sektori ja vääringu kaupa). Nimetatud kasvumäärad põhinevad finantstehingutel, mis leiavad aset siis, kui institutsiooniline üksus omandab või lunastab võlakohustuse. Seetõttu ei arvestata kasvumäärade juures ümberliigitusi, ümberhindamisi, vahetuskursi muutusi ega muid tehingutest mittetulenevaid muutusi. Sesoonselt kohandatud kasvumäärad on esitamise huvides antud aastapõhistena. Üksikasjad on esitatud tehnilistes märkustes.

Osa 4.4 veergudes 1, 4, 6 ja 8 on toodud euroala residentide emiteeritud noteeritud aktsiate bilansiline jääk emiteerivate sektorite kaupa. Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete emiteeritud noteeritud aktsiate kuised andmed vastavad osas 3.4 (finantsvarade bilanss, noteeritud aktsiad) toodud kvartaliandmetele.

Osa 4.4 veergudes 3, 5, 7 ja 9 on euroala residentide emiteeritud noteeritud aktsiate aastased kasvumäärad (emitendi sektori kaupa). Need kasvumäärad põhinevad finantstehingutel, mis leiavad aset siis, kui emitent emiteerib või lunastab aktsiad sularaha eest, välja arvatud investeringud emitendi enda aktsiatesse. Aastaste kasvumäärade arvutamisel ei võeta arvesse ümberliigitusi, ümberhindamisi, vahe-

tuskursi muutusi ega muid tehingutest mittetulenevaid muutusi.

Osas 4.5 on statistilised andmed kõigi intressimäärade kohta, mida euroala residentidest rahaloomeasutused kohaldavad eurodes nomineeritud hoiustele ja laenudele, mis on suunatud euroala residentidest kodumajapidamistele ning kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvatele ettevõtetele. Euroala rahaloomeasutuste intressimäärad arvutatakse välja iga kategooria suhtes kohaldatavate euroala riikide intressimäärade kaalutud keskmisena (vastavate tegevusmahtude kaupa).

Rahaloomeasutuste intressimäärade statistika on esitatud tegevusalade, sektorite, instrumendikategooria ja tähtaja, etteteatamistähtaja või algse fikseeritud intressimäära kohaldamise perioodide kaupa. Uued statistilised andmed rahaloomeasutuste intressimäärade kohta vahetavad välja need kümme üleminekuperioodi statistiliste andmete aegrida euroala jaepanganduse intressimäärade kohta, mis on avaldatud kuubülletäänides alates 1999. aasta jaanuarist.

Osas 4.6 esitatakse euroala, Ameerika Ühendriikide ja Jaapani rahaturgude intressimäärad. Euroala puhul on rahaturu intressimäärad kaetud suures ulatuses alates üleõhoiuste intressimääradest kuni 12kuuliste hoiuste intressimääradeni. Enne 1999. aasta jaanuari arvutati euroala arvestuslikud intressimäärad välja SKPga kaalutud riikide intressimäärade baasil. Kuu, kvartali ja aasta väärtused on perioodi keskmised, välja arvatud üleõoturu intressimäärad kuni 1998. aasta detsembrini. Üleõhoiused on esitatud pankadevaheliste hoiuste intressimääradena kuni 1998. aasta detsembrini. Alates 1999. aasta jaanuarist kajastavad osa 4.6 veeru 1 andmed euroala pankadevahelise üleõoturu keskmist intressimäära (EONIA). Kuni 1998. aasta detsembrini on need perioodi lõpu intressimäärad ning sealt edasi perioodi keskmised intressimäärad. Alates 1999. aasta jaanuarist arvestatakse ühe-, kolme-, kuue- ja kaheteistkuuliste hoiuste

intressimäärasid euro üleeuroopaliste pankadevaheliste intressimääradena (EURIBOR); kuni 1998. aasta detsembrini kasutati Londoni pankadevahelisi laenuintressimäärasid (LIBOR). Ameerika Ühendriikide ja Jaapani puhul on kolmekuuliste hoiuste intressimäärad esitatud LIBORi baasil.

Tabelis 4.7 on toodud euroala keskvalitsussektori emiteeritud eurodes nomineeritud AAA-reitinguga võlakirjadel põhinevatest nominaalsetest hetketulukõveratest saadud perioodi lõpu intressimäärad. Tulukõverate arvutamiseks kasutatakse Svenssoni mudelit³. Samuti on välja toodud 10 aasta ja 3 kuu ning 10 aasta ja 2 aasta intressimäärade vahed. Täiendavad tulukõverad (päevased andmed, sh joonised ja tabelid) ning vastav metoodiline teave on saadaval veebiaadressil <http://www.ecb.europa.eu/stats/money/yc/html/index.en.html>. Päevaseid andmeid on võimalik ka alla laadida.

Osas 4.8 on toodud euroala, Ameerika Ühendriikide ja Jaapani aktsiaturgude indeksid.

HINNAD, TOODANG, NÕUDLUS JA TÖÖTURG

Käesolevas osas kirjeldatud andmed on esitanud enamjaolt Euroopa Komisjon (põhiliselt Eurostat) ja riikide statistikaametid. Euroala tulemused saadakse liikmesriikide andmete koondamise teel. Andmed on ühtlustatud ja võrreldavad nii suures ulatuses kui võimalik. Statistilisi andmeid tööjõukulu (tunnis), SKP ja tarbimiskomponentide kohta, lisandväärtuse kohta tegevusalade lõikes, tööstustoodangu, jaemüügi ja registreeritud sõiduaudode kohta on kohandatud vastavalt tööpäevade arvu kõikumisele.

Euroala ühtlustatud tarbijahinnaindeks (osa 5.1 tabel 1) on saadaval alates 1995. aastast. See põhineb liikmesriikide ühtlustatud tarbijahinnaindeksitel, mille arvutamisel järgitakse

kõigis euroala riikides sama metoodikat. Kaupade ja teenuste jaotus on tuletatud individuaaltarbitimise klassifikaatori baasil (Coicop/ÜTHI). Ühtlustatud tarbijahinnaindeks hõlmab kodumajapidamiste rahalisi lõpptarbimiskulusid euroala majandusterritooriumil. Tabel sisaldab EKP koostatud sesoonselt kohandatud ÜTHI andmeid ja reguleeritud hindade eksperimentaalseid hinnanguid, mis põhinevad ÜTHI-l.

Tööstustoodangu tootjahindasid (osa 5.1 tabel 2), tööstustoodangut, uusi tellimusi, tööstusettevõtete käivet ja jaemüüki (osa 5.2) reguleerib Euroopa Liidu Nõukogu 19. mai 1998. aasta määrus (EÜ) nr 1165/98 kiirstatistika kohta⁴. Alates 2009. aasta jaanuarist on kiirstatistika koostamisel rakendatud Euroopa Ühenduse majanduse tegevusalade statistilise klassifikaatori uut versiooni (NACE Rev. 2), mida hõlmab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1893/2006, millega kehtestatakse majanduse tegevusalade statistiline klassifikaator NACE Revision 2 ning muudetakse nõukogu määrust (EMÜ) nr 3037/90 ja teatavaid EÜ määrusi, mis käsitlevad konkreetseid statistikavaldkondi⁵. Tööstustoodangu tootjahindade ja tööstustoodangu lõpptarbimisel põhinev liigitamine kujutab endast tööstuse (v.a ehitus) ühtlustatud all-liigitust (NACE Rev. 2, jaod B–E) tööstuse põhirühmadeks (MIG), mis on määratletud komisjoni 14. juuni 2007. aasta määruses (EÜ) nr 656/2007⁶. Tööstustoodangu tootjahinnad kajastavad tootjate hindasid väljaspool tehase väravat. Need sisaldavad kaudseid makse, välja arvatud käibemaks ja muud mahaarvamisele kuuluvad maksud. Tööstustoodang kajastab asjaomaste tööstussektorite lisandväärtust.

Osa 5.1 tabelis 3 näidatud kaks toorme (v.a energia) hinnaindeksit põhinevad samal toormeliikide valikul, kuid kasutatud on kahte erinevat kaalumise võtet: üks lähtub vastavate toormeliikide euroala impordist (veerud 2–4) ja teine euroala hinnangulisest sisenõudlusest või

³ Svensson, L. E., 1994, „Estimating and Interpreting Forward Interest Rates: Sweden 1992-1994“, Majanduspoliitiliste Uuringute Keskus, dokument nr 1051, 1994.

⁴ EÜT L 162, 5.6.1998, lk 1.

⁵ EÜT L 393, 30.12.2006, lk 1.

⁶ ELT L 155, 15.6.2007, lk 3.

„kasutamisest” (veerud 5–7), võttes arvesse iga toormeliigi impordi, ekspordi ja euroalasisese tootmise andmeid (lihtsuse huvides on kõrvale jäetud varud, mida peetakse suhteliselt stabiilseteks vaadeldava perioodi jooksul). Impordiga kaalutud toormehinnaindeks sobib välisarengu analüüsimiseks, kasutamiseks kaalutud indeksi saab aga rakendada selleks, et analüüsida survet, mida rahvusvahelised toormehinnad avaldavad euroala inflatsioonile. Kasutamiseks kaalutud toormehinnaindeksid on eksperimentaalsed andmed. EKP toormehinnaindeksite koostamise kohta vt lähemalt 2008. aasta detsembri kuubülletääni taustinfos 10.

Töjõukulude indeksi (osa 5.1 tabel 5) mõeldavad muutusi töjõukulus tööstus- (sh ehitus) ja turuteenuste sektoris töötatud tunni kohta. See meetodika on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. veebruari 2003. aasta määruses (EÜ) nr 450/2003, mis käsitleb töjõukuluindeksit⁷, ja komisjoni 7. juuli 2003. aasta rakendusmääruses (EÜ) nr 1216/2003⁸. Jaotus euroala töjõukulude kohta tunnis on tehtud töjõukulu komponentide (palk ja tööandja poolt tasutavad sotsiaalkindlustusmaksed ja palgamaksud, millest on maha arvatud tööandjale makstavad toetused) ja majandustegevuse alusel. EKP arvutab kollektiivlepinguga määratud palkade näitaja (memokirje osa 5.1 tabelis 3) liikmesriikide ühtlustamata määratluste baasil.

Töjõu erikulu komponendid (osa 5.1 tabel 4), SKP ja selle komponendid (osa 5.2 tabelid 1 ja 2), SKP deflaatorid (osa 5.1 tabel 3) ja tööhõivestatistika (osa 5.3 tabel 1) kujutavad endast ESA 95 riikide kvartalikontode tulemusi.

Tööstusele esitatud uued tellimused (osa 5.2 tabel 4) sisaldavad vaatlusperioodi jooksul saadud tellimusi ja hõlmavad tööstusharusid, kus tegutsetakse peamiselt tellimuspõhiselt – eelkõige tekstiili-, tselluloosi-, paberi-, keemia-,

metalli-, kapitalikaupade ja kestva kaupade tööstust. Andmete arvutamisel on tuginetud jooksevhindadele.

Tööstuslikku käivet ja jaemüüki käsitlevas osas (osa 5.2 tabel 4) mõeldetakse kogukäivet, sealhulgas kõiki makse ja lõive peale käibemaksu, mille kohta on esitatud arved vaatlusperioodi jooksul. Jaemüügi käive hõlmab jaemüügi kogukäivet (v.a mootorsõidukite ja mootorrataste müük ning autokütus). Uute sõiduautode registreerimised hõlmavad nii era- kui ka firmaautosid. Euroala aegread ei hõlma Küprost ega Maltat.

Äri- ja tarbijauuringute kvalitatiivsed andmed (osa 5.2 tabel 5) põhinevad Euroopa Komisjoni ettevõtlus- ja tarbijauuringutel.

Tööpuuduse määrad (osa 5.3 tabel 2) vastavad Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) suunistele. Need viitavad aktiivsetele töötisijatele kui töjõu osale lähtuvalt ühtlustatud kriteeriumidest ja mõistetest. Tööpuuduse määra arvutamise aluseks olevad töjõu näitajad erinevad osas 5.3 avaldatud hõive ja tööpuuduse tasemete summast.

RIIGI RAHANDUS

Osades 6.1–6.5 on toodud euroala valitsussektori eelarvepositsioon. Andmed on põhiasas konsolideeritud ja tuginevad ESA 95 meetodikale. Osades 6.1–6.3 esitatud euroala aastased koondandmed on koostatud EKP poolt liikmesriikide keskpankadelt saadud ühtlustatud andmete põhjal, mida ajakohastatakse korrapäraselt. Andmed euroala riikide eelarvepuudujäägi ja võla kohta võivad seetõttu erineda andmetest, mida Euroopa Komisjon kasutab ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlemisel. Osades 6.4 ja 6.5 esitatud euroala kvartaalsed koondandmed on koostatud EKP poolt Eurostati ja liikmesriikide andmete alusel.

Osas 6.1 on esitatud valitsussektori aastased tulud ja kulud, lähtudes komisjoni 10. juuli

⁷ ELT L 69, 13.3.2003, lk 1.

⁸ ELT L 169, 8.7.2003, lk 37.

2000. aasta määruses (EÜ) nr 1500/2000⁹ (millega muudeti ESA 95) sõnastatud mõistetest. Osas 6.2 on toodud valitsussektori konsolideeritud koguvõlg nominaalväärtuses kooskõlas asutamislepingus ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlemist reguleerivate sätetega. Osades 6.1 ja 6.2 on esitatud kokkuvõtavad andmed iga euroala riigi kohta, arvestades nende tähtsust stabiilsuse ja majanduskasvu pakti raamistikus. Üksikute euroala riikide eelarvete puudujäägid/ülejäädid vastavad ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlusele B.9, nagu on määratletud komisjoni 25. veebruari 2002. aasta määruses (EÜ) nr 351/2002, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 3605/93 seoses ESA 95-le viitamisega. Osas 6.3 kajastatakse valitsussektori võla muutust. Erinevus valitsussektori võla muutuse ja riigieelarve puudujäägi vahel – eelarvepositsiooniväline võlamuutus – on peamiselt seletatav valitsuse poolt finantsvaradega tehtud tehingutega ja välisvaluuta hindamismõjudega. Osas 6.4 on kajastatud valitsussektori kvartaalsed tulud ja kulud, lähtudes Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. juuni 2002. aasta määruses (EÜ) nr 1221/2002¹⁰ (valitsussektori mittefinantskontode kvartaliandmete kohta) sõnastatud mõistetest. Osas 6.5 on esitatud kvartaalsed andmed valitsussektori konsolideeritud koguvõla, eelarvepositsioonivälise võlamuutuse ja valitsussektori laenuvajaduse kohta. Nende andmete koostamisel on kasutatud liikmesriikide poolt määruste (EÜ) nr 501/2004 ja 222/2004 alusel esitatud andmeid ja liikmesriikide keskpankade esitatud andmeid.

VÄLISMAJANDUS

Maksebilansi ja rahvusvahelise investeerimispositsiooni statistikas (osad 7.1–7.4) kasutatud mõisted ja määratlused on üldiselt kooskõlas Rahvusvahelise Valuutafondi maksebilansi koostamise käsiraamatuga (viies väljaanne, oktoober 1993), EKP 16. juuli 2004. aasta

suunistega EKP statistilise aruandluse nõute kohta (EKP/2004/15)¹¹ ning neid muutvate EKP 31. mai 2007. aasta suunistega (EKP/2007/3)¹². Täiendavat teavet euroala maksebilansi ja rahvusvahelise investeerimispositsiooni koostamisel kasutatud meetodika ja allikate kohta võib leida EKP väljaandest „European Union balance of payments/international investment position statistical methods” (mai 2007) ning järgmistest rakkerühma aruannetest: „Portfolio investment collection systems” (juuni 2002), „Portfolio investment income” (august 2003) ja „Foreign direct investment” (märts 2004), mida on võimalik alla laadida EKP kodulehelt. Lisaks on rahandus-, finants- ja maksebilansi statistika komitee kodulehel (www.cmfb.org) võimalik tutvuda ka EKP / Euroopa Komisjoni (Eurostat) maksebilansi ja rahvusvahelise investeerimispositsiooni statistika kvaliteedi rakkerühma aruandega (juuni 2004). Rakkerühma soovitusel põhinev iga-aastane kvaliteediaruanne euroala maksebilansi ja rahvusvahelise investeerimispositsiooni kohta on olemas EKP kodulehel.

Osade 7.1 ja 7.4 tabelites lähtutakse Rahvusvahelise Valuutafondi maksebilansi käsiraamatu tähistussüsteemist, s.t jooksevkontol ja kapitalikontol esitatakse ülejäädid plussmärgiga, samas kui finantskonto puhul tähistab plussmärk kohustuste kasvu või varade vähenemist. Osa 7.2 tabelites esitatakse nii krediti- kui ka deebetehingud plussmärgiga. Lisaks on alates 2008. aasta veebruari kuubülletäänist osa 7.3 tabelid ümber korraldatud, mis võimaldab näidata maksebilansi, rahvusvahelise investeerimispositsiooni ja seonduvate kasvumäärade andmeid koos; uutes tabelites tähistatakse plussmärgiga varade ja kohustuste tehingud, mis vastavad positsioonide kasvule.

Euroala maksebilansi koostab EKP. Viimaseid kuuandmeid tuleb käsitleda tinglikena. Andmed vaadatakse üle pärast järgmise kuu näitajate ja/või üksikasjaliku kvartaalse maksebilansi

⁹ EÜT L 172, 12.7.2000, lk 3.

¹⁰ EÜT L 179, 9.7.2002, lk 1.

¹¹ ELT L 354, 30.11.2004, lk 34.

¹² ELT L 159, 20.6.2007, lk 48.

avaldamist. Varasemate perioodide andmeid uuendatakse korrapäraselt või pärast lähteandmete koostamise meetodika muutumist.

Osa 7.2 tabelis 1 on toodud jooksevkonto kohta ka sesoonselt kohandatud andmed. Vajaduse korral on kohandamisel arvesse võetud tööpäevade arvu, liigaastat ja/või riigipühaid. Osa 7.2 tabelis 3 ja osa 7.3 tabelis 8 on esitatud euroala maksebilansi ja rahvusvahelise investeerimispositsiooni jaotus peamiste partnerriikide või nende rühmade kaupa, kusjuures eristatud on euroalaväliseid ELi liikmesriike ja ELi mittekuuluvaid riike ja piirkondi. Jaotus kajastab ka tehinguid ja positsioone Euroopa Liidu institutsioonide (mida statistiliselt loetakse euroalaväliseks nende füüsilisest asukohast hoolimata (v.a EKP)) ja teatud eesmärkidel ka offshore-keskuste ja rahvusvaheliste organisatsioonide suhtes. See jaotus ei sisalda portfelliinvesteeringute kohustuste, tuletisinstrumentide ega rahvusvaheliste reservide tehinguid ja positsioone. Samuti ei ole toodud eraldi andmeid Brasiiliale, Hiina mandriosale, Indiale ega Venemaale makstavate investeerimistulude kohta. Geograafilist jaotust on kirjeldatud 2005. aasta veebruari kuubülletääni artiklis „Euro area balance of payments and international investment position vis-à-vis main counterparts”.

Osas 7.3 toodud euroala maksebilansi finantskonto ja rahvusvahelise investeerimispositsiooni andmete esitamisel on lähtutud tehingutest ja positsioonidest euroala mitteresidentide suhtes ning käsitletud euroala kui ühtset majandusüksust (vt ka 2002. aasta detsembri kuubülletääni taustinfo 9, 2007. aasta jaanuari kuubülletääni taustinfo 5 ning 2008. aasta jaanuari kuubülletääni taustinfo 6). Rahvusvaheline investeerimispositsioon on koostatud jooksvates turuhindades, välja arvatud otseinvesteeringud, kus noteerimata aktsiate hindamisel kasutatakse raamatupidamisklikke väärtusi, ja muud investeeringud (nt laenuid ja hoiused). Kvartaalne rahvusvaheline investeerimispositsioon koostatakse sama meetodilise raamistiku alusel kui aastane

rahvusvaheline investeerimispositsioon. Et osa andmeallikatest ei ole kvartali lõikes kättesaadavad (või on kättesaadavad viivitusega), hinnatakse kvartaalset rahvusvahelist investeerimispositsiooni osaliselt finantstehingute, varade hinna ja valuutaturu muutuste põhjal.

Osa 7.3 tabelis 1 on toodud kokkuvõtte investeerimispositsioonist ja euroala maksebilansi finantstehingutest. Aastase investeerimispositsiooni muutuse jaotus on saadud statistilise mudeli rakendamisel investeerimispositsiooni muutustele (v.a tehingud) koos varade ja kohustuste geograafilise jaotuse ja valuutakomponentide andmete ning erinevate finantsvarade hinnaindeksitega. Tabeli veerud 5 ja 6 sisaldavad teavet väljaspool euroala asuvate residentidest üksuste otseinvesteeringute ja euroalal asuvate mitteresidentidest üksuste otseinvesteeringute kohta.

Osa 7.3 tabelis 5 esitatud jaotused „laenuid” ning „sularaha ja hoiused” tuginevad mitteresidentidest vastaspoole sektorile, s.t varasid mitteresidentidest pankade suhtes liigitatakse hoiusteks ning varasid teiste mitteresidentidest sektorite suhtes laenudeks. See jaotus sarnaneb muu statistika, sh rahaloomeasutuste konsolideeritud bilansi jaotusega, ja on kooskõlas Rahvusvahelise Valuutafondi maksebilansi koostamise käsiraamatuga.

Eurosüsteemi rahvusvaheliste reservide bilansiline jääk ning vastavad varad ja kohustused on toodud osa 7.3 tabelis 7. Need näitajad pole eurosüsteemi nädalastes raamatupidamisaruannetes kajastuvate andmetega täielikult võrreldavad nende hõlmatuse ja hindamise erinevuste tõttu. Tabelis 7 esitatud andmed on kooskõlas rahvusvaheliste reservide ja välisvaluuta likviidsuse statistika malli kohta käivate soovitudustega. Muutused eurosüsteemi kullavarus (veerg 3) tulenevad 26. septembril 1999. aastal sõlmitud ja 8. märtsil 2004. aastal ajakohastatud keskpanga kullalepingu tingimustel tehtud kullatehingutest. Lisateavet eurosüsteemi rahvusvaheliste reservide statistilise käsitlemise kohta võib leida väljaandest „Statistical

treatment of the Eurosystems international reserves” (oktoober 2000), mille saab alla laadida EKP kodulehelt. See leht sisaldab täpsemaid andmeid vastavalt rahvusvaheliste reservide ja välisvaluuta likviidsuse mallile.

Osas 7.4 on toodud euroala maksebilansi rahaline esitus, milles maksebilansi tehingud kajastavad tehinguid M3 välises vastaskirjes. Portfelliinvesteeringute kohustuste poolel (veerud 5 ja 6) hõlmavad tehingud euroala rahaloomeasutuste emiteeritud omandiväärtpaberite ja võlaväärtpaberite (v.a rahaturufondide osakud ja kuni kaheaastase tähtajaga võlaväärtpaberid) ostu ja müüki. Euroala maksebilansi rahalist esitust käsitleva metoodilise märkuse võib leida EKP kodulehelt jaotisest „Statistics”. Vt ka 2003. aasta juuni kuubülletääni taustinfo 1.

Osas 7.5 on toodud andmed euroala väliskaubanduse kohta. Andmete allikas on Eurostat. Maksumuse andmed ja mahuindeksid on kohandatud sesoonselt ja tööpäevade arvuga. Osa 7.5 tabeli 1 veergudes 4–6 ja 9–11 toodud jaotus kaubagruppide kaupa vastab üldiste majanduskategooriate liigitusele ning toodete põhiklassidele rahvamajanduse arvepidamise süsteemis. Valmistooted (veerud 7 ja 12) ja nafta (veerg 13) vastavad SITC (standardne väliskaubanduse klassifikaator Rev. 4) definitsioonile. Geograafiline jaotus (osa 7.5 tabel 3) näitab põhilisi kaubanduspartnereid nii üksikult kui ka piirkondlike gruppide kaupa. Hiina ei hõlma Hongkongi. Mõistete, liigituste, andmete ulatuse ja kajastamise aja erinevuste tõttu pole väliskaubandusandmed (eelkõige impordiandmed) maksebilansi statistikas toodud kaubakirjetega (osad 7.1 ja 7.2) täielikult võrreldavad. Osalt tulenevad nimetatud erinevused kindlustus- ja veoteenuste lisamisest imporditud kaupade andmetesse väliskaubanduses.

Osa 7.5 tabelis 2 välja toodud tööstustoodangu impordihinnad ja eksporditava tööstustoodangu tootjahinnad (või välisturu tootjahinnad) võeti statistikas kasutusele Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuli 2005. aasta määrusega

(EÜ) nr 1158/2005, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1165/98, mis on lühiajalise statistika peamine õiguslik alus. Tööstustoodangu impordihindade indeks hõlmab väljastpoolt euroala imporditud tööstustoodangut, mis käib CPA jagude B kuni E alla, ning kõiki importijatest institutsionaalseid sektoreid, v.a kodumajapidamised, valitsused ja mittetulusühingud. Indeks kajastab CIF-hinda (kulu, kindlustus ja vedu), v.a impordilõivud ja -maksud, ning viitab eurodes tehtud tegelikele tehingutele, mis on kirjendatud toodete omandiõiguse ülemineku hetkel. Eksporditava tööstustoodangu tootjahinnad sisaldavad kogu tööstustoodangut, mida euroala tootjad ekspordivad otse euroalavälisele turule NACE Rev. 2 jagude B kuni E alusel. Hulgimüüjate eksport ja reeksport ei ole kaasatud. Indeks kajastab FOB-hinda eurodes, arvatuna euroala piiridel, sh mis tahes kaudsed maksud, v.a käibemaks ja muud mahaarvatavad maksud. Tööstustoodangu impordihinnad ja eksporditava tööstustoodangu tootjahinnad on saadaval tööstuse põhirühmade lõikes vastavalt komisjoni 14. juuni 2007. aasta määrusele (EÜ) nr 656/2007. Vt lähemalt 2008. aasta detsembri kuubülletääni taustinfos 10.

VAHETUSKURSID

Osas 8.1 on toodud EKP poolt euroala kaubanduspartnerite väärtingute suhtes arvatud euro nominaalse ja reaalse efektiivse vahetuskursi indeksid, mis põhinevad euro kahepoolsete vahetuskursside kaalutud keskmistel. Positiivne muutus näitab euro kallinemist. Kaalutud keskmiste arvutamisel tuginetakse aastatel 1995–1997 ja 1999–2001 toimunud valmistoodete vahetusele kaubanduspartneritega, sealjuures arvestatakse kolmanda turu mõjusid. Euro nominaalse ja reaalse efektiivse vahetuskursi indeksid tulenevad aastatele 1995–1997 tuginevate keskmiste sidumisest aastatele 1999–2001 tuginevate keskmistega 1999. aasta alguses. 11 euroalavälist Euroopa Liidu liikmesriiki, Ameerika Ühendriigid, Austraalia, Hiina, Hongkong, Jaapan, Kanada, Lõuna-Korea, Norra, Singapur ja Šveits moodustavad

21 riigist koosneva kaubanduspartnerite grupi, kelle andmete põhjal leitakse efektiivsed vahetuskursid (EER-21). Need 21 liiget kuuluvad omakorda 41 riigist koosnevasse gruppi koos järgmiste riikidega (EER-41): Alžeeria, Argentina, Brasiilia, Filipiinid, Horvaatia, Iisrael, India, Island, Indoneesia, Lõuna-Aafrika, Malaisia, Maroko, Mehhiko, Tai, Taiwan, Tšiili, Türgi, Uus-Meremaa, Venemaa ja Venezuela. Reaalne efektiivne vahetuskurs arvutatakse välja tarbijahinnaindeksi, tootjahinnaindeksi, sisemajanduse koguprodukti deflaatori, töötleva tööstuse tööjõu erikulu ja kogumajanduse tööjõu erikulu baasil.

Täpsem teave efektiivsete vahetuskursside arvutamise kohta on toodud 2007. aasta märtsi kuubülletääni taustinfos 8 „Euro efektiivsed vahetuskursid pärast hiljutist euroala ja Euroopa Liidu laienemist” ning EKP üldtoimetises nr 2 (Occasional Paper, Luca Buldorini, Stelios Makrydakis ja Christian Thimann, „The effective exchange rates of the euro”, veebruar 2002), mida on võimalik alla laadida EKP kodulehelt.

Osas 8.2 toodud kahepoolsed vahetuskursid on vastavate vääringute igapäevaselt avaldatavate viitekursside kuu keskmised. Veerus 26 on esimest korda avaldatud India ruupia viitekurss euro suhtes. 2009. aasta 1. jaanuari eelseid andmeid tuleks lugeda üksnes osutavateks.

EUROALAVÄLINE ARENG

Muude Euroopa Liidu liikmesriikide (osa 9.1) kohta käivate statistiliste andmete kogumisel ja koostamisel on järgitud samu põhimõtteid mis euroala andmete puhul. Osas 9.2 toodud andmed Ameerika Ühendriikide ja Jaapani kohta on saadud nende riikide allikatest.

LISAD

EUROSÜSTEEMI RAHAPOLIITILISTE MEETMETE KRONOLOOGIA¹

11. JAANUAR JA 8. VEEBRUAR 2007

Euroopa Keskpanga nõukogu otsustab, et põhiliste refinantseerimisoperatsioonide pakkumisintressi alammäära ning laenamise ja hoiustamise püsivõimaluse intressimäärasid ei muudeta ning need jäävad vastavalt tasemetele 3,50%, 4,50% ja 2,50%.

8. MÄRTS 2007

Euroopa Keskpanga nõukogu otsustab suurendada põhiliste refinantseerimisoperatsioonide pakkumisintressi alammäära 25 baaspunkti 3,75%ni alates 14. märtsil 2007 tehtavast operatsioonist. Samuti otsustab nõukogu suurendada nii laenamise kui ka hoiustamise püsivõimaluse intressimäärasid 25 baaspunkti vastavalt 4,75% ja 2,75%ni ning kehtestab uute intressimäärade jõustumiskuupäevaks 14. märtsi 2007.

12. APRILL JA 10. MAI 2007

Euroopa Keskpanga nõukogu otsustab, et põhiliste refinantseerimisoperatsioonide pakkumisintressi alammäära ning laenamise ja hoiustamise püsivõimaluse intressimäärasid ei muudeta ning need jäävad vastavalt tasemetele 3,75%, 4,75% ja 2,75%.

6. JUUNI 2007

Euroopa Keskpanga nõukogu otsustab suurendada põhiliste refinantseerimisoperatsioonide pakkumisintressi alammäära 25 baaspunkti 4%ni alates 13. juunil 2007 tehtavast operatsioonist. Samuti otsustab nõukogu suurendada nii laenamise kui ka hoiustamise püsivõimaluse intressimäärasid 25 baaspunkti vastavalt 5% ja 3%ni ning kehtestab uute intressimäärade jõustumiskuupäevaks 13. juuni 2007.

5. JUULI, 2. AUGUST, 6. SEPTEMBER, 4. OKTOOBER, 8. NOVEMBER JA 6. DETSEMBER 2007, 10. JAANUAR, 7. VEEBRUAR, 6. MÄRTS, 10. APRILL, 8. MAI JA 5. JUUNI 2008

Euroopa Keskpanga nõukogu otsustab, et põhiliste refinantseerimisoperatsioonide pakkumisintressi alammäära ning laenamise ja hoiustamise püsivõimaluse intressimäärasid ei muudeta ning need jäävad vastavalt tasemetele 4,00%, 5,00% ja 3,00%.

3. JUULI 2008

Euroopa Keskpanga nõukogu otsustab suurendada põhiliste refinantseerimisoperatsioonide pakkumisintressi alammäära 25 baaspunkti 4,25%ni alates 9. juulil 2008 tehtavast operatsioonist. Samuti otsustab nõukogu suurendada nii laenamise kui ka hoiustamise püsivõimaluse intressimäärasid 25 baaspunkti vastavalt 5,25% ja 3,25%ni ning kehtestab uute intressimäärade jõustumiskuupäevaks 9. juuli 2008.

7. AUGUST, 4. SEPTEMBER JA 2. OKTOOBER 2008

Euroopa Keskpanga nõukogu otsustab, et põhiliste refinantseerimisoperatsioonide pakkumisintressi alammäära ning laenamise ja hoiustamise püsivõimaluse intressimäärasid ei muudeta ning need jäävad vastavalt tasemetele 4,25%, 5,25% ja 3,25%.

8. OKTOOBER 2008

Euroopa Keskpanga nõukogu otsustab alandada põhiliste refinantseerimisoperatsioonide pakkumisintressi alammäära 50 baaspunkti võrra 3,75%ni alates 15. oktoobril 2008 arveldatavast operatsioonist. Samuti otsustab nõukogu vähen-

¹ Kronoloogia 1999.–2006. a võetud eurosüsteemi rahapoliitiliste meetmete kohta on kirjas EKP vastavates aastaaruannetes.

dada nii laenamise kui ka hoiustamise püsivõimaluse intressimäärasid 50 baaspunkti võrra vastavalt 4,75% ja 2,75%ni. Otsus jõustub kohe. EKP nõukogu otsustab ka, et iganädalased põhilised refinantseerimisoperatsioonid teostatakse alates 15. oktoobril arveldatavast operatsioonist jaotamispiranguta fikseeritud intressimääraga pakkumismenetlustena, mis viiakse läbi põhilise refinantseerimisoperatsiooni intressimääraga. Alates 9. oktoobrist vähendab EKP püsivõimaluste intressimäärade vahemikku 200 baaspunktilt 100 baaspunktini põhilise refinantseerimisoperatsiooni intressimäärade ümber. Neid kahte meetet rakendatakse, kuni see on vajalik, ning vähemalt 2009. aasta esimese hoidmisperioodi lõpuni 20. jaanuaril.

15. OKTOOBER 2008

Euroopa Keskpannga nõukogu otsustab laiendada veelgi tagatiste raamistikku ja suurendada likviidsuse pakkumist. Et seda teha, otsustab nõukogu: i) pikendada eurosüsteemi laenuoperatsioonideks kõlblike tagatisvarade loetelu, mis jääks kehtima kuni 2009. aasta lõpuni; ii) suurendada pikemaajalist refinantseerimist alates 30. oktoobrist 2008 kuni 2009. aasta esimese kvartali lõpuni; iii) pakkuda välisvaluuta vahetustehingute kaudu USA dollari likviidust.

6. NOVEMBER 2008

Euroopa Keskpannga nõukogu otsustab alandada põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimäärade 50 baaspunkti võrra 3,25%ni alates 12. novembril 2008 arveldatavast operatsioonist. Samuti otsustab nõukogu vähendada nii laenamise kui ka hoiustamise püsivõimaluse intressimäärasid 50 baaspunkti võrra vastavalt 3,75% ja 2,75%ni. Uued intressimäärad jõustuvad 12. novembril 2008.

4. DETSEMBER 2008

Euroopa Keskpannga nõukogu otsustab alandada eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimäärade 75 baaspunkti võrra 2,50%ni alates operatsioonist, mis teostatakse 10. detsembril 2008. Samuti otsustab nõukogu vähendada nii laenamise kui ka hoiustamise püsivõimaluse intressimäärasid 75 baaspunkti võrra vastavalt 3,00% ja 2,00%ni. Uued intressimäärad jõustuvad 10. detsembril 2008.

18. DETSEMBER 2008

Euroopa Keskpannga nõukogu otsustab, et 20. jaanuaril 2009 lõppeva hoidmisperioodi järel jätkatakse põhiliste refinantseerimisoperatsioonide teostamist jaotamispiranguta fikseeritud intressimääraga pakkumismenetlustena. Seda meetet rakendatakse niikaua, kuni see on vajalik ja vähemalt 2009. aasta kolmanda hoidmisperioodi viimase jaotamiseni 31. märtsil. Alates 21. jaanuarist 2009 suurendatakse püsivõimaluste intressimäärade vahemikku, mida 9. oktoobril 2008 vähendati 100 baaspunktini kehtiva põhilise refinantseerimisoperatsiooni intressimäärade ümber, taas 200 baaspunktini.

15. JAANUAR 2009

Euroopa Keskpannga nõukogu otsustab alandada põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimäärade 50 baaspunkti võrra 2,00%ni alates 21. jaanuaril 2009 arveldatavast operatsioonist. Samuti otsustab nõukogu, et kooskõlas 18. detsembri 2008. aasta otsusega on laenamise ja hoiustamise püsivõimaluste intressimäärad vastavalt 3,00% ja 1,00%. Intressimäärad jõustuvad 21. jaanuaril 2009.

5. VEEBRUAR 2009

Euroopa Keskpannga nõukogu otsustab, et põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimäära ning laenamise ja hoiustamise püsivõimaluse intressimäärasid ei muudeta ning need jäävad vastavalt tasemetele 2,00%, 3,00% ja 1,00%.

5. MÄRTS 2009

Euroopa Keskpannga nõukogu otsustab alandada põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimäära 50 baaspunkti võrra 1,50%ni alates 11. märtsil 2009 arveldatavast operatsioonist. Samuti otsustab nõukogu, et laenamise ja hoiustamise püsivõimaluste intressimäärad on vastavalt 2,50% ja 0,50%. Intressimäärad jõustuvad 11. märtsil 2009.

Nõukogu otsustab ka jätkata kõigi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide, erakorralise tähtajaga refinantseerimisoperatsioonide ning regulaarsete ja täiendavate pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide teostamist jaotamispiiranguta fikseeritud intressimääraga pakkumismenetlusena niikaua, kui see on vajalik ja kindlasti kauem kui 2009. aasta lõpuni. Lisaks otsustab nõukogu, et täiendavate pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide ja erakorralise tähtajaga refinantseerimisoperatsioonide puhul jäävad kehtima praegused sagedused ja tähtajad niikauaks, kui see on vajalik ja kindlasti kauem kui 2009. aasta lõpuni.

2. APRILL 2009

Euroopa Keskpannga nõukogu otsustab alandada põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimäära 25 baaspunkti võrra 1,25%ni alates 8. aprillil 2009 arveldatavast operatsioonist. Nõukogu otsustab samuti, et laenamise ja hoiustamise püsivõimaluse intressimäärad on vastavalt 2,25% ja 0,25%. Intressimäärad jõustuvad 8. aprillil 2009.

7. MAI 2009

Euroopa Keskpannga nõukogu otsustab alandada põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimäära 25 baaspunkti võrra 1,00%ni alates 13. mail 2009 arveldatavast operatsioonist. Nõukogu otsustab samuti vähendada laenamise püsivõimaluse intressimäära 50 baaspunkti võrra 1,75%ni alates 13. maist 2009 ning jätta hoiustamise püsivõimaluse intressimäär muutumatuks 0,25%le. Lisaks otsustab Euroopa Keskpannga nõukogu jätkata laiendatud krediidivõimaluste pakkumist. Täpsemalt otsustab nõukogu, et eurosüsteem teostab likviidsust suurendavaid 12kuulise tähtajaga pikemaajalisi refinantseerimisoperatsioone jaotamispiiranguta fikseeritud intressimääraga pakkumismenetlusena. Samuti teeb nõukogu põhimõttelise otsuse, et eurosüsteem ostab euroalal emiteeritud ja eurodes nomineeritud tagatud võlakirju.

4. JUUNI 2009

Euroopa Keskpannga nõukogu otsustab, et põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimäära ning laenamise ja hoiustamise püsivõimaluse intressimäärasid ei muudeta ning need jäävad vastavalt tasemele 1,00%, 1,75% ja 0,25%. Peale selle teeb Euroopa Keskpannga nõukogu otsuse tehniliste üksikasjade kohta, mis on seotud euroalal emiteeritud ja eurodes nomineeritud tagatud võlakirjade ostmisega (mille kohta tehti otsus 7. mail 2009).

EUROOPA KESKPANGA POOLT ALATES 2008. AASTAST AVALDATUD DOKUMENDID

Käesolev loetelu sisaldab valikut Euroopa Keskpanga poolt alates 2008. a jaanuarist avaldatud dokumentidest. Teadustoimetiste (*Working Papers*), mis alates 2009. aasta jaanuarist (alates teadustoimetisest nr 989) on saadaval ainult elektrooniliselt, loetelu viitab üksnes 2009. a märtsist kuni maini avaldatud trükistele. Huvilistel on võimalus saada väljaandeid tasuta (kui ei ole teisiti märgitud ning varude olemasolu korral), andes oma soovist teada aadressile info@ecb.europa.eu.

Euroopa Keskpanga ja Euroopa Rahainstituudi (EMI) poolt avaldatud dokumentide täielik nimekiri on saadaval EKP kodulehel (<http://www.ecb.europa.eu>).

AASTAARUANNE

“Aastaaruanne 2007”, aprill 2008.

“Aastaaruanne 2008”, aprill 2009.

LÄHENEMISARUANNE

“Lähenemisaruanne mai 2008”.

KUUBÜLLETÄANI ERIVÄLJAANNE

“EKP 10. aastapäev, 1998–2008”, mai 2008.

KUUBÜLLETÄANIS AVALDATUD ARTIKLID

“Productivity developments and monetary policy”, jaanuar 2008.

“Globalisation, trade and the euro area macroeconomy”, jaanuar 2008.

“The Eurosystem’s experience with forecasting autonomous factors and excess reserves”, jaanuar 2008.

“The analysis of the euro money market from a monetary policy perspective”, veebruar 2008.

“Securitisation in the euro area”, veebruar 2008.

“The new euro area yield curves”, veebruar 2008.

“Business investment in the euro area and the role of firms’ financial positions”, aprill 2008.

“Short-term forecasts of economic activity in the euro area”, aprill 2008.

“Developments in the EU arrangements for financial stability”, aprill 2008.

“Price stability and growth”, mai 2008.

“The Eurosystem’s open market operations during the recent period of financial market volatility”, mai 2008.

“One monetary policy and many fiscal policies: ensuring a smooth functioning of EMU”, juuli 2008.

“Euro area trade in services: some key stylised facts”, juuli 2008.

“The Eurosystem as a provider of technical assistance to EU neighbouring regions”, juuli 2008.

“The external dimension of monetary analysis”, august 2008.

“The role of banks in the monetary policy transmission mechanism”, august 2008.

“Ten years of the Stability and Growth Pact”, oktoober 2008.

“Cross-border bank mergers & acquisitions and institutional investors”, oktoober 2008.

“Monitoring labour cost developments across euro area countries”, november 2008.

“Valuing stock markets and the equity risk premium”, november 2008.

“Ten years of TARGET and the launch of TARGET2”, november 2008.

“Housing wealth and private consumption in the euro area”, jaanuar 2009.

- “Foreign asset accumulation by authorities in emerging markets”, jaanuar 2009.
- “New survey evidence on wage setting in Europe”, veebruar 2009.
- “Assessing global trends in protectionism”, veebruar 2009.
- “The external financing of households and non-financial corporations: a comparison of the euro area and the United States”, aprill 2009.
- “Revisions to GDP estimates in the euro area”, aprill 2009.
- “The functional composition of government spending in the European Union”, aprill 2009.
- “Expectations and the conduct of monetary policy”, mai 2009.
- “Five years of EU membership”, mai 2009.
- “Credit rating agencies: developments and policy issues”, mai 2009.

STATISTICS POCKET BOOK

Saadaval igakuiselt alates 2003. a augustist.

ÕIGUSALASED TEADUSTOIMETISED (LEGAL WORKING PAPER SERIES)

- 6 “The legal implications of the prudential supervisory assessment of bank mergers and acquisitions under EU law”, S. Kerjean, juuni 2008.
- 7 “Electronic money institutions: current trends, regulatory issues and future prospects”, P. Athanassiou ja N. Mas-Guix, juuli 2008.

ÜLDISED TOIMETISED (OCCASIONAL PAPER SERIES)

- 78 “A framework for assessing global imbalances”, T. Bracke, M. Bussière, M. Fidora ja R. Straub, jaanuar 2008.
- 79 “The workings of the Eurosystem: monetary policy preparations and decision-making – selected issues”, P. Moutot, A. Jung ja F. P. Mongelli, jaanuar 2008.
- 80 “China’s and India’s roles in global trade and finance: twin titans for the new millennium?”, M. Bussière ja A. Mehl, jaanuar 2008.
- 81 “Measuring financial integration in new EU Member States”, M. Baltzer, L. Cappiello, R. A. De Santis ja S. Manganelli, märts 2008.
- 82 “The sustainability of China’s exchange rate policy and capital account liberalisation”, L. Cappiello ja G. Ferrucci, märts 2008.
- 83 “The predictability of monetary policy”, T. Blattner, M. Catenaro, M. Ehrmann, R. Strauch ja J. Turunen, märts 2008.
- 84 “Short-term forecasting of GDP using large monthly datasets: a pseudo real-time forecast evaluation exercise”, G. Rünstler, K. Barhoumi, R. Cristadoro, A. Den Reijer, A. Jakaitiene, P. Jelonek, A. Rua, K. Ruth, S. Benk ja C. Van Nieuwenhuyze, mai 2008.
- 85 “Benchmarking the Lisbon Strategy”, D. Ioannou, M. Ferdinandusse, M. Lo Duca ja W. Coussens, juuni 2008.
- 86 “Real convergence and the determinants of growth in EU candidate and potential candidate countries: a panel data approach”, M. M. Borys, É. K. Polgár ja A. Zlate, juuni 2008.
- 87 “Labour supply and employment in the euro area countries: developments and challenges”, Euroopa Keskpankade Süsteemi rahapoliitika komitee rakkerühm, juuni 2008.
- 88 “Real convergence, financial markets, and the current account – emerging Europe versus emerging Asia”, S. Herrmann ja A. Winkler, juuni 2008.
- 89 “An analysis of youth unemployment in the euro area”, R. Gomez-Salvador ja N. Leiner-Killinger, juuni 2008.

- 90 “Wage growth dispersion across the euro area countries: some stylised facts”, M. Andersson, A. Gieseck, B. Pierluigi ja N. Vidalis, juuli 2008.
- 91 “The impact of sovereign wealth funds on global financial markets”, R. Beck ja M. Fidora, juuli 2008.
- 92 “The Gulf Cooperation Council countries: economic structures, recent developments and role in the global economy”, M. Sturm, J. Strasky, P. Adolf ja D. Peschel, juuli 2008.
- 93 “Russia, EU enlargement and the euro”, Z. Polański ja A. Winkler, august 2008.
- 94 “The changing role of the exchange rate in a globalised economy”, F. di Mauro, R. Ruffer ja I. Bunda, september 2008.
- 95 “Financial stability challenges in candidate countries managing the transition to deeper and more market-oriented financial systems”, rahvusvaheliste suhete komisjoni ekspertrühm finantsstabiilsusega seotud raskuste kohta kandidaatriikides, september 2008.
- 96 “The monetary presentation of the euro area balance of payments”, L. Bê Duc, F. Mayerlen ja P. Sola, september 2008.
- 97 “Globalisation and the competitiveness of the euro area”, F. di Mauro ja K. Forster, september 2008.
- 98 “Will oil prices decline over the long run?”, R. Kaufmann, P. Karadeloglou ja F. di Mauro, oktoober 2008.
- 99 “The ECB and IMF indicators for the macro-prudential analysis of the banking sector: a comparison of the two approaches”, A. M. Agresti, P. Baudino ja P. Poloni, november 2008.
- 100 “Survey data on household finance and consumption: research summary and policy use” eurosüsteemi kodumajapidamiste rahanduse ja tarbimise võrgustik, jaanuar 2009.
- 101 “Housing finance in the euro area”, Euroopa Keskpankade Süsteemi rahapoliitika komitee rakkerühm, märts 2009.
- 102 “Domestic financial development in emerging economies: evidence and implications”, E. Dorrucchi, A. Meyer-Cirkel ja D. Santabárbara, aprill 2009.
- 103 “Transnational governance in global finance: the principles for stable capital flows and fair debt restructuring in emerging markets”, Raymond Ritter, aprill 2009.

RESEARCH BULLETIN

- “Research Bulletin”, nr 7, juuni 2008.
- “Research Bulletin”, nr 8, märts 2009.

TEADUSTOIMETISED (WORKING PAPER SERIES)

- 1016 “When does lumpy factor adjustment matter for aggregate dynamics?”, S. Fahr ja F. Yao, märts 2009.
- 1017 “Optimal prediction pools”, J. Geweke ja G. Amisano, märts 2009.
- 1018 “Cross-border mergers and acquisitions: financial and institutional forces”, N. Coeurdacier, R. A. De Santis ja A. Aviat, märts 2009.
- 1019 “What drives returns to euro area housing? Evidence from a dynamic dividend-discount model”, P. Hiebert ja M. Sydow, märts 2009.
- 1020 “Opting out of the Great Inflation: German monetary policy after the breakdown of Bretton Woods”, A. Beyer, V. Gaspar, C. Gerberding ja O. Issing, märts 2009.
- 1021 “Rigid labour compensation and flexible employment? Firm-level evidence with regard to productivity for Belgium”, C. Fuss ja L. Wintr, märts 2009.
- 1022 “Understanding inter-industry wage structures in the euro area”, V. Genre, K. Kohn ja D. Momferatou, märts 2009.

- 1023 “Bank loan announcements and borrower stock returns: does bank origin matter?”, S. Ongena ja V. Roscovan, märts 2009.
- 1024 “Funding liquidity risk: definition and measurement”, M. Drehmann ja K. Nikolaou, märts 2009.
- 1025 “Liquidity risk premia in unsecured interbank money markets”, J. Eisenschmidt ja J. Tapping, märts 2009.
- 1026 “Do house price developments spill over across euro area countries? Evidence from a global VAR”, I. Vansteenkiste ja P. Hiebert, märts 2009.
- 1027 “Long-run evidence on money growth and inflation”, L. Benati, märts 2009.
- 1028 “Large debt financing: syndicated loans versus corporate bonds”, Y. Altunbaş, A. Kara ja D. Marqués-Ibáñez, märts 2009.
- 1029 “The role of fiscal transfers for regional economic convergence in Europe”, C. Checherita, C. Nickel ja P. Rother, märts 2009.
- 1030 “Forecast evaluation of small nested model sets”, K. Hubrich ja K. D. West, märts 2009.
- 1031 “Global roles of currencies”, C. Thimann, märts 2009.
- 1032 “Assessing long-term fiscal developments: a new approach”, A. Afonso, L. Agnello, D. Furceri ja R. Sousa, märts 2009.
- 1033 “Fiscal competition over taxes and public inputs: theory and evidence”, S. Hauptmeier, F. Mittermaier ja J. Rincke, märts 2009.
- 1034 “The role of the United States in the global economy and its evolution over time”, S. Déés ja A. Saint-Guilhem, märts 2009.
- 1035 “The role of labour markets for euro area monetary policy”, K. Christoffel, K. Kuester ja T. Linzert, märts 2009.
- 1036 “Search in the product market and the real business cycle”, T. Y. Mathä ja O. Pierrard, märts 2009.
- 1037 “What do asset prices have to say about risk appetite and uncertainty?”, G. Bekaert, M. Hoerova ja M. Scheicher, märts 2009.
- 1038 “Are “intrinsic inflation persistence” models structural in the sense of Lucas (1976)?”, L. Benati, märts 2009.
- 1039 ““Real Time” early warning indicators for costly asset price boom/bust cycles: a role for global liquidity”, L. Alessi ja C. Detken, märts 2009.
- 1040 “The external and domestic side of macroeconomic adjustment in China”, R. Straub ja C. Thimann, märts 2009.
- 1041 “An economic capital model integrating credit and interest rate risk in the banking book”, P. Alessandri ja M. Drehmann, aprill 2009.
- 1042 “The determinants of public deficit volatility”, L. Agnello ja R. M. Sousa, aprill 2009.
- 1043 “Optimal monetary policy in a model of the credit channel”, F. De Fiore ja O. Tristani, aprill 2009.
- 1044 “The forecasting power of international yield curve linkages”, M. Modugno ja K. Nikolaou, aprill 2009.
- 1045 “The term structure of equity premia in an affine arbitrage-free model of bond and stock market dynamics”, W. Lemke ja T. Werner, aprill 2009.
- 1046 “Productivity shocks and real exchange rates: a reappraisal”, T. A. Peltonen ja M. Sager, aprill 2009.
- 1047 “The impact of reference norms on inflation persistence when wages are staggered”, M. Knell ja A. Stiglbauer, aprill 2009.
- 1048 “Downward wage rigidity and optimal steady-state inflation”, G. Fagan ja J. Messina, aprill 2009.

- 1049 “Labour force participation in the euro area: a cohort-based analysis”, A. Balleer, R. Gómez-Salvador ja J. Turunen, mai 2009.
- 1050 “Wealth effects on consumption: evidence from the euro area”, R. M. Sousa, mai 2009.
- 1051 “Are more data always better for factor analysis? Results for the euro area, the six largest euro area countries and the United Kingdom”, G. Caggiano, G. Kapetanios ja V. Labhard, mai 2009.
- 1052 “Bidding behaviour in the ECB’s main refinancing operations during the financial crisis”, J. Eisenschmidt, A. Hirsch ja T. Linzert, mai 2009.
- 1053 “Inflation dynamics with labour market matching: assessing alternative specifications”, K. Christoffel, J. Costain, G. de Walque, K. Kuester, T. Linzert, S. Millard ja O. Pierrard, mai 2009.
- 1054 “Fiscal behaviour in the European Union: rules, fiscal decentralisation and government indebtedness”, A. Afonso ja S. Hauptmeier, mai 2009.
- 1055 “The impact of extreme weather events on budget balances and implications for fiscal policy”, E. M. Lis ja C. Nickel, mai 2009.
- 1056 “The pricing of sub-prime mortgage risk in good times and bad: evidence from the ABX.HE indices”, I. Fender ja M. Scheicher, mai 2009.
- 1057 “Euro area private consumption: is there a role for housing wealth effects?”, F. Skudelny, mai 2009.
- 1058 “National prices and wage-setting in a currency union”, M. Sánchez, mai 2009.

MUUD VÄLJAANDED

- “Bond markets and long-term interest rates in non-euro area Member States of the European Union”, jaanuar 2008 (ainult elektrooniliselt).
- “Oversight framework for card payment schemes – standards”, jaanuar 2008 (ainult elektrooniliselt).
- “The role of money – money and monetary policy in the twenty-first century – proceedings of the Fourth ECB Central Banking Conference 2006”, veebruar 2008.
- “Euro area balance of payments and international investment position statistics – Annual quality report”, märts 2008 (ainult elektrooniliselt).
- “ECB statistics quality framework (SQF)”, aprill 2008 (ainult elektrooniliselt).
- “Quality assurance procedures within the ECB statistical function”, aprill 2008 (ainult elektrooniliselt).
- “ECB statistics – an overview”, aprill 2008 (ainult elektrooniliselt).
- “TARGET Annual Report 2007”, aprill 2008 (ainult elektrooniliselt).
- “Financial integration in Europe”, aprill 2008.
- “Financial Stability Review”, juuni 2008.
- “Labour supply and employment in the euro area countries: developments and challenges”, juuni 2008.
- “The international role of the euro”, juuli 2008 (ainult elektrooniliselt).
- “Payment systems and market infrastructure oversight report”, juuli 2008 (ainult elektrooniliselt).
- “Letter from the ECB President to Mr Dimitrios Papadimoulis, Member of the European Parliament”, juuli 2008 (ainult elektrooniliselt).
- “Letter from the ECB President to Mr Ashley Mote, Member of the European Parliament”, juuli 2008 (ainult elektrooniliselt).
- “Legal framework of the Eurosystem and the ESCB. ECB legal acts and instruments”, juuli 2008.

“CCBM2 User Requirements 4.1”, juuli 2008 (ainult elektrooniliselt).

“Simulating financial instability – conference on stress testing and financial crisis simulation exercises, 12-13 July 2007”, september 2008.

“New procedure for constructing ECB staff projection ranges”, september 2008 (ainult elektrooniliselt).

“Commission’s draft directive/regulation on credit rating agencies – Eurosystem contribution to the public consultation”, september 2008 (ainult elektrooniliselt).

“Euro money market survey”, september 2008 (ainult elektrooniliselt).

“EU banking structures”, oktoober 2008 (ainult elektrooniliselt).

“Letter from the ECB President to Mr Mario Borghezio, Member of the European Parliament”, oktoober 2008 (ainult elektrooniliselt).

“Letter from the ECB President to Mr Ashley Mote, Member of the European Parliament”, oktoober 2008 (ainult elektrooniliselt).

“A strategic vision for statistics: challenges for the next 10 years – Fourth ECB Conference on Statistics, 24 and 25 April 2008”, november 2008.

“Rahapoliitika rakendamine euroalal: eurosüsteemi rahapoliitiliste instrumentide ja menetluskorra ülddokumentatsioon”, november 2008.

“The Eurosystem policy principles on the location and operation of infrastructures settling euro-denominated payment transactions: specification of “legally and operationally located in the euro area””, november 2008 (ainult elektrooniliselt).

“Single Euro Payments Area – sixth progress report”, november 2008 (ainult elektrooniliselt).

“EU banks’ liquidity stress-testing and contingency funding plans”, november 2008 (ainult elektrooniliselt).

“Government finance statistics guide”, detsember 2008 (ainult elektrooniliselt).

“Financial Stability Review”, detsember 2008.

“Covered bonds in the EU financial system”, detsember 2008 (ainult elektrooniliselt).

“The incentive structure of the ‘originate and distribute’ model”, detsember 2008 (ainult elektrooniliselt).

“Recommendations of the Governing Council of the European Central Bank on the pricing of recapitalisations”, detsember 2008 (ainult elektrooniliselt).

“Recommendations of the Governing Council of the European Central Bank on government guarantees for bank debt”, detsember 2008 (ainult elektrooniliselt).

“Commercial property markets – financial stability risks, recent developments and EU banks’ exposures”, detsember 2008 (ainult elektrooniliselt).

“Correspondent central banking model (CCBM) – procedures for Eurosystem counterparties”, 2008 detsember (ainult elektrooniliselt).

“Letter from the ECB President to Mr Robert Sturdy, Member of the European Parliament”, jaanuar 2009 (ainult elektrooniliselt).

“Euro money market study 2008”, veebruar 2009 (ainult elektrooniliselt).

“Eurosystem oversight policy framework”, veebruar 2009 (ainult elektrooniliselt).

“Harmonised oversight approach and oversight standards for payment instruments”, veebruar 2009 (ainult elektrooniliselt).

“European Commission’s consultation on hedge funds – Eurosystem contribution”, veebruar 2009 (ainult elektrooniliselt).

“Guiding principles for bank asset support schemes”, märts 2009 (ainult elektrooniliselt).

“Letter from the ECB President to Mr José Ribeiro e Castro, Member of the European Parliament”, märts 2009 (ainult elektrooniliselt).

“Letter from the ECB President to Mr Dimitrios Papadimoulis, Member of the European Parliament”, märts 2009 (ainult elektrooniliselt).

“Letter from the ECB President to Mr Manolis Mavrommatis, Member of the European Parliament, regarding the issuance of low denomination euro banknotes”, märts 2009 (ainult elektrooniliselt).

“Letter from the ECB President to Mr Eoin Ryan, Member of the European Parliament, concerning the recent widening of spreads between euro area government bond yields”, märts 2009 (ainult elektrooniliselt).

“Eurosystem’s SEPA expectations”, märts 2009 (ainult elektrooniliselt).

“Housing finance in the euro area”, märts 2009 (ainult elektrooniliselt).

“Euro area monetary and financial statistics: 2008 quality report”, märts 2009 (ainult elektrooniliselt).

“Euro area balance of payments and international investment position statistics: 2008 quality report”, märts 2009 (ainult elektrooniliselt).

“Manual on investment fund statistics”, mai 2009 (ainult elektrooniliselt).

“EU banks’ funding structures and policies”, mai 2009 (ainult elektrooniliselt).

“Letter from the ECB President to Mr Ashley Mote, Member of the European Parliament”, mai 2009 (ainult elektrooniliselt).

“TARGET2 oversight assessment report”, mai 2009 (ainult elektrooniliselt).

“TARGET Annual Report”, mai 2009 (ainult elektrooniliselt).

“The ECB’s advisory role – overview of opinions (1994-2008)”, mai 2009.

BROŠÜÜRID

“Euroopa Keskpank. Eurosüsteem. Euroopa Keskpankade süsteem”, aprill 2008.

“Miks on hinnastabiilsus oluline?”, juuni 2008.

“A single currency – an integrated market infrastructure”, september 2008.

“The European Central Bank, the Eurosystem, the European System of Central Banks”, aprill 2009.

“Price stability – why is it important for you?”, aprill 2009.

SÕNASTIK

Käesolev sõnastik sisaldab kuubülletäänis sageli kasutatavate mõistete valikut. Põhjalikum ja üksikasjalikum sõnastik asub EKP kodulehel (www.ecb.europa.eu/home/glossary/html/index.en.html).

Allahindamine: rahaloomeasutuse bilansis dokumenteeritud laenude väärtuse alandamine, kui leitakse, et osa laenudest ei ole võimalik tagasi saada.

Autonoomsed likviidsustegurid: likviidsustegurid, mis ei tulene tavaliselt rahapoliitiliste instrumentide kasutamisest. Need hõlmavad näiteks ringluses olevaid pangatähti, valitsuse hoiuseid keskpangas ja keskpanga netovälisvara.

Deflatsioon: üldise hinnataseme, nt tarbijahinnaindeksi langus.

Eelarvepositsiooniväline võlamuutus (valitsussektor): valitsussektori eelarvepuudujäägi ja valitsussektori võla muutuse vaheline erinevus.

Eelarve puudujäägi suhtarv (valitsussektor): valitsussektori eelarvepuudujäägi suhe SKPsse jooksvates turuhindades. Selle kohta kehtib üks rahandusliku stabiilsuse kriteeriumidest, mis on sätestatud Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 104 lõikes 2, et teha kindlaks ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu.

Eelarve puudujääk (valitsussektor): valitsussektori laenude netoväärtus, s.t valitsussektori kogutulude ja -kulude erinevus.

Eeldatav volatiilsus: vara (nt aktsia või võlakirja) hinna muutuse oodatav kõikumine (s.o standardhälve). Eeldatava volatiilsuse võib tuletada vara hinnast, aegumispäevast ja optiooni täitmishinnast, samuti riskivabast tulumäärast, kasutades optiooni hinnakujunduse mudelit, nagu näiteks Black-Scholes'i mudel.

EKP baasintressimäärad: EKP nõukogu poolt kehtestatud intressimäärad, mis kajastavad EKP rahapoliitilist hoiakut. Need on põhiliste refinantseerimisoperatsioonide, laenamise ja hoiustamise püsivõimaluste intressimäärad.

EONIA (euroala pankadevahelise üleööturu keskmine aastaintressimäär): tehingutel põhinev intressimäär, mis kehtib euroala pankadevahelisel üleööturul. See arvutatakse osalevate pankade poolt avaldatud eurodes nomineeritud tagamata üleöolaenutehingute intressimäärade kaalutud keskmisena.

ERM2 (vahetuskursimehhanism 2): vahetuskursikokkulepe, mis loob raamistiku vahetuskursipoliitika alasele koostööle euroala riikide ning EMU kolmandas etapis mitteosalevate ELi liikmesriikide vahel.

EURIBOR (euro üleeuroopaline pankadevaheline intressimäär): intressimäär, millega esmaklassiline pank on nõus laenama raha eurodes teisele esmaklassilisele pangale ning mida arvutatakse iga päev pankadevaheliste hoiuste puhul eri tähtaegade lõikes, maksimaalselt kuni 12 kuud.

Euroala: neid ELi liikmesriike hõlmav ala, kus vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingule on ühisrahana kasutusele võetud euro.

Euroala ostujuhtide uuringud: töötleva tööstuse ja teenindussektori ettevõtlustingimuste uuring, mis on korraldatud mitmes euroala riigis ja mida kasutatakse indeksite arvutamiseks. Euroala töötleva tööstuse ostujuhtide indeks (PMI) on kaalutud näitaja, mis on arvutatud toodanguindeksite, uute tellimuste, hõive, tarnetähtaegade ja valmistoodangu varu alusel. Teenindussektori uuringus esitatakse küsimusi äritegevuse, oodatava tulevase äritegevuse, täitmata tellimuste, uute sissetulevate tellimuste, hõive, sisendhindade ja müügihindade kohta. Euroala liitindeks arvutatakse töötleva tööstuse ja teenindussektori uuringute tulemuste ühendamise teel.

Euro efektiivsed vahetuskursid (nominaal-/reaalkurss): euroala põhiliste kaubanduspartnerite vääringute ja euro kahepoolsete vahetuskursside kaalutud keskmised. Euro efektiivse nominaalkursi indeksid arvutatakse kahe kaubanduspartnerite grupi põhjal: 11 euroalavälist ELi liikmesriiki ja 10 põhilist kaubanduspartnerit väljastpoolt ELi moodustavad 21 riigist koosneva kaubanduspartnerite grupi (EER-21) ning eelnimetatud 21 riigist koosnev kaubanduspartnerite grupp ja 20 täiendavat riiki moodustavad teise 41 riigist koosneva grupi (EER-41). Osakaalud kajastavad iga partnerriigi osa euroala kaubanduses ja arvestavad konkurentsi kolmandatel turgudel. Euro efektiivne reaalkurss on euro efektiivne nominaalkurss, mis on kohandatud välismaiste hindade või kulude kaalutud keskmisega (võrrelduna kodumaiste hindade ja kuludega). Seega on see hinna ja kulude konkurentsivõime mõõtühik.

Euroopa Komisjoni uuringud: Euroopa Komisjoni nimel igas ELi liikmesriigis korraldatud ühtlustatud ettevõtlus- ja tarbijauuringud. Uuringute küsimustikud esitatakse töötleva tööstuse, ehitus-, jaekaubandus- ja teenindussektori ettevõtete juhtidele, samuti tarbijatele. Igakuise uuringu põhjal arvutatakse liitnäitajad, mis koondavad ühte indikaatorisse (usaldusnäitaja) mitmele erinevale küsimusele antud vastused.

Eurosüsteem: keskpangandussüsteem, mis koosneb Euroopa Keskpangast ja nende ELi liikmesriikide keskpankadest, kes on euro juba kasutusele võtnud.

Fikseeritud intressimääraga pakkumismenetlus: pakkumismenetlus, kus intressimäär on keskpanga poolt ette antud ning osapooled esitavad pakkumisi summas, millega nad soovivad sooritada tehingut fikseeritud intressimäära juures.

Finantskonto: maksebilansi konto, mis hõlmab tehinguid otse- ja portfelliinvesteeringute, tuletisinstrumentide, muude investeeringute ja reservvaradega residentide ja mitteresidentide vahel.

Finantskontod: rahvamajanduse (või euroala) arvepidamise osa, milles kajastatakse finantspositsioonid (varud või bilansid), finantstehingud ja muud muutused eri institutsionaalsetes sektorites finantsvara liigi kaupa.

Hinnastabiilsus: hinnastabiilsuse säilitamine on eurosüsteemi põhieesmärk. EKP nõukogu peab hinnastabiilsuseks ühtlustatud tarbijahinnaindeksi alla 2% suurust aastakasvu euroalal. EKP nõukogu on ühtlasi selgelt väljendanud, et hinnastabiilsuse tagamiseks on tema eesmärgiks hoida inflatsioonimäärad keskpikas perspektiivis madalamal kui 2%, kuid mitte oluliselt alla selle.

Hoiustamise püsivõimalus: eurosüsteemi püsivõimalus, mida osapooled võivad kasutada üleõhohoiustamiseks liikmesriigi keskpangas ning mille eest makstakse eelnevalt kindlaks määratud intressi.

Hüvitis töötaja või töötatud tunni kohta: koguhüvitis (rahaline või mitterahaline), mida tööandja tasub töötajale, s.t brutopalk, preemiad, ületunnitöö tasud ja tööandja poolt tasutavad sotsiaalkindlustumaksud jagatuna töötajate või töötatud tundide koguarvuga.

Inflatsioon: üldise hinnataseme, nt tarbijahinnaindeksi tõus.

Inflatsiooniga indekseeritud riigivõlakirjad: valitsussektori emiteeritud võlaväärtpaberid, mille kupongimaksud ja põhisumma on seotud kindla tarbijahinnaindeksiga.

Investeeringufondid (v.a rahaturufondid): finantsasutused, kes koondavad üldsuselt saadud kapitali ja investeerivad seda finants- ja mittefinantsvaradesse. Vt ka rahaloomeasutused.

Jooksevkonto: maksebilansi konto, mis hõlmab kõiki kaupade ja teenustega seotud tehinguid ning tulu- ja jooksevülekandeid residentide ja mitteresidentide vahel.

Kapitalikonto: maksebilansi konto, mis hõlmab kõiki kapitaliülekandeid ja mittetoodetud mittefinantsvarade soetamis- ja realiseerimistehinguid residentide ja mitteresidentide vahel.

Kapitalikontod: rahvamajanduse (või euroala) arvepidamise osa, milles kajastatakse netoväärtuse muutusi, mis tulenevad netosäästust, netokapitaliülekannetest ja mittefinantsvarade neto-soetamisest.

Keskcurss: vahetuskursimehhanismi ERM 2 iga vääringu vahetuskurss euro suhtes, mille ümber seatakse ERM2 kõikumispiirid.

Kohustusliku reservi nõue: minimaalne reserv, mida krediidasutus on kohustatud hoidma eurosüsteemis kindlaksmääratud arvestusperioodi jooksul. Nõude täitmist kontrollitakse reservikonto keskmise päevasaldo alusel arvestusperioodi jooksul.

Kollektiivlepinguga määratud palkade indeks: mõõdab kollektiivselt peetud läbirääkimiste otsesest tulemust põhipalgale (s.t palk ilma preemiateta) alusel euroala tasandil. See viitab kuupalkade eeldatavale keskmisele muutusele.

Kutseliste prognoosijate küsitlus (Survey of Professional Forecasters): EKP poolt alates 1999. aastast korraldatav kvartaalne küsitlus, mille eesmärk on koguda ELis asuvate finants- ja mittefinantsorganisatsioonide ekspertidelt makromajanduslikke prognoose euroala inflatsiooni, SKP reaalkasvu ja töötuse kohta.

Laenamise püsivõimalus: eurosüsteemi püsivõimalus, mida osapooled võivad kasutada, et saada liikmesriikide keskpankadelt kõlblike varade vastu eelnevalt kindlaks määratud intressimääraga üleõlaenu.

Laenuvajadus (valitsussektor): valitsussektori netolaenuvõtmine.

M1: kitsas rahaagregaat, mis koosneb ringluses olevast sularahast ning üleõhoiustest rahaloomeasutustes ja keskvalitsuses (nt postkontoris või riigikassas).

M2: keskmine rahaagregaat, mis koosneb M1st, kuni kolmekuulise etteteatamistähtajaga lõpetatavatest hoiustest (s.t lühiajalised säästuhoiused) ning kuni kaheaastase lepingulise tähtajaga hoiustest (s.t lühitähtajalised hoiused) rahaloomeasutustes ja keskvalitsuses.

M3: lai rahaagregaat, mis koosneb M2st, turukõlblikest instrumentidest, eelkõige tagasiostulepingutest, rahaturufondide osakutest ning rahaloomeasutuste emiteeritud kuni kaheaastase tähtajaga võlaväärtpaberitest.

Mahakandmine: rahaloomeasutuse bilansis dokumenteeritud laenude väärtuse kustutamine, kui leitakse, et mitte mingit osa laenust ei ole võimalik tagasi saada.

Maksebilanss: statistiline aruanne, milles võetakse kokku ühe riigi majandustehingud ülejäänud maailmaga teatud perioodi jooksul.

Muud investeeringud: maksebilansi ja rahvusvahelise investeerimispositsiooni kirje, mis hõlmab mitteresidentide finantstehinguid/-positsioone seoses kaubanduskrediidi, hoiuste ja laenude ning teiste debitorsete/kreditorsete võlgnevustega.

Muutuva intressimääraga pakkumismenetlus: pakkumismenetlus, kus osapooled pakuvad nii rahasummat kui ka intressimäära, millega nad soovivad keskpangaga tehingut sooritada.

Omandiväärtpaberid: väärtpaberid, mis esindavad osalust ettevõttes. Omandiväärtpaberid kujutavad endast väärtpaberibörsidel kaubeldavaid aktsiaid (noteeritud aktsiaid), mittenoteeritavaid aktsiaid ja muid aktsia- ja osakapitali vorme. Omandiväärtpaberid toodavad tavaliselt tulu dividendide näol.

Ostujõu pariteet: kurss, millega üks valuuta arvestatakse ümber teise valuutasse selleks, et ühtlustada kahe valuuta ostujõud. Selleks kõrvaldatakse asjaomastes riikides kehtivate hinnatasemetega erinevused. Lihtsaimal kujul näitab ostujõu pariteet ühe ja sama kauba või teenuse hindade suhet erinevate riikide omavääringus.

Otseinvesteering: piiriülene investeering, mille eesmärk on omandada teises riigis residentses ettevõttes püsiv osalus (praktiliselt omandatakse omandiõiguste teostamiseks tavaliselt vähemalt 10% lihtaktsiatest/-osadest või hääleõiguslikest aktsiatest/osadest). Otseinvesteeringutena käsitletakse investeeringuid aktsia-/osakapitali, taasinvesteeringutena ning muid ettevõtete vahelisi kapitalipaigutusi. Otseinvesteeringute kontrol kajastatakse euroala residentide poolt välismaal omandatud netovarad („välismaine otseinvesteering“) ning mitteresidentide poolt euroalal omandatud netovarad („euroala otseinvesteering“).

Pakkumisintressi alammäär: madalaim intressimäär, millega osapooled võivad esitada pakkumisi muutuva intressimääraga pakkumismenetlustes.

Pankade laenutegevuse uuring: laenupoliitikat käsitlev kvartaliuuring, mida eurosüsteem korraldab alates 2003. aasta jaanuarist. Kvalitatiivses uuringus esitatakse eelnevalt määratletud euroala pankadest koosnevale valimile küsimusi ettevõtete ja kodumajapidamiste laenuõuete, -tingimuste ja -nõudluse arengu kohta.

Pikemaajaline refinantseerimisoperatsioon: eurosüsteemi poolt pöördtehinguna sooritatav korraline avaturuoperatsioon. Need operatsioonid sooritatakse kuiste tavapakkumismenetlustena ning nende tähtaeg on tavaliselt kolm kuud.

Portfelliinvesteering: euroala residentide netotehingud ja/või -positsioonid väärtpaberites, mille on emiteerinud euroala mitteresidendid („varad“), ja mitteresidentide netotehingud ja/või -positsioonid väärtpaberites, mille on emiteerinud euroala residendid („kohustused“). Sisaldab omandiväärtpabereid ja võlaväärtpabereid (võlakirju ja rahaturuinstrumente). Tehingud kajastatakse tegelikult makstud või saadud hinnas, millest on maha arvatud komisjonitasud ja muud kulud. Portfellivarana käsitlemiseks peab osalus ettevõttes olema vähem kui 10% hääleõiguslikest lihtaktsiatest.

Põhiline refinantseerimisoperatsioon: eurosüsteemi poolt pöördtehinguna sooritav korraline avaturuoperatsioon. Need operatsioonid sooritatakse nädalaste tavapakkumismenetlustena ning nende tähtaeg on tavaliselt üks nädal.

Rahaagregaadi M3 kasvu kontrollväärtus: M3 aastakasv keskpika aja jooksul, mis vastab hinnastabiilsuse säilitamise põhimõttele. Hetkel on M3 aastakasvu kontrollväärtus 4,5%.

Rahaloomeasutuse intressimäärad: intressimäärad, mida residentidest krediidiasutused ja teised rahaloomeasutused (v.a keskpangad ja rahaturufondid) kohaldavad eurodes nomineeritud hoiustele ja laenudele euroala residentidest kodumajapidamiste ning kaupu ja mittefinants-teenuseid pakkuvate ettevõtete puhul.

Rahaloomeasutuse laen euroala residentidele: rahaloomeasutuse väljastatud laenud euroala residentidest mitterahaloomeasutustele (sh valitsus- ja erasektorile) ning rahaloomeasutuse käes olevad euroala residentidest mitterahaloomeasutuste poolt emiteeritud väärtpaberid (aktsiad, muud omandiväärtpaberid ja võlaväärtpaberid).

Rahaloomeasutuse netovälisvarad: euroala rahaloomeasutuste sektori välisvarad (nagu näiteks kuld, välisvaluuta pangatähed ja mündid, euroalaväliste residentide emiteeritud väärtpaberid ning euroalaväliste residentidele väljastatud laenud), millest on maha arvatud euroala rahaloomeasutuste sektori väliskohustused (nagu näiteks euroalaväliste residentide hoiused, tagasiostulepingud, rahaturufondide osakud ning rahaloomeasutuste emiteeritud kuni kaheaastase tähtajaga võlaväärtpaberid).

Rahaloomeasutuse pikemaajalised finantskohustused: üle kaheaastase lepingulise tähtajaga hoiused, üle kolmekuuse etteteatamistähtajaga lõpetatavad hoiused, euroala rahaloomeasutuste emiteeritud võlaväärtpaberid algse tähtajaga üle kahe aasta ning euroala rahaloomeasutuste sektori kapital ja reservid.

Rahaloomeasutused: finantsasutused, mis moodustavad euroala rahaloomesektori. Need hõlmavad eurosüsteemi, residentidest krediidiasutusi (nagu ühenduse õiguses määratletud) ja kõiki teisi residentidest finantsasutusi, kelle tegevusalaks on hoiuste ja/või hoiusetaoliste asendajate kogumine isikutelt, kes ei ole rahaloomeasutused, ning enda arvel (vähemalt majanduslikus mõttes) laenude andmine ja/või investeerimine väärtpaberitesse. Viimane rühm koosneb põhiliselt rahaturufondidest, s.o fondidest, mis investeerivad lühiajalistesse ja väikese riskiga instrumentidesse, mille tähtaeg on tavaliselt üks aasta või vähem.

Rahaloomeasutuste sektori konsolideeritud bilanss: bilanss, mis saadakse rahaloomeasutuste omavaheliste positsioonide (nt rahaloomeasutuste omavahelised laenud ja hoiused) tasaarveldamisel rahaloomeasutuste koondbilansis. Bilansis esitatakse statistiline teave rahaloomeasutuste sektori varade ja kohustuste kohta, mis on seotud sellesse sektorisse mittekuuluvate euroala residentidega (s.t valitsussektor ja muud euroala residendid) ning euroalaväliste residentidega. See on peamine statistikaallikas rahaagregaatide arvutamiseks ning M3 vastaskirjete regulaarse analüüsi alus.

Rahvusvaheline investeerimispositsioon: majanduse rahuldamata netofinantsnõuded (või täitmata finantskohustused) välismaailma vastu (ees), esitatuna nende väärtuse ja sisu järgi.

Rahvusvahelised reservid: välisvarad, mis on keskpankadele ja teistele sarnastele rahandusasutustele kergesti kättesaadavad ning mida nad kontrollivad, et otseselt finantseerida või reguleerida maksete tasakaalustamatuse ulatust valuutaturgudele sekkumise kaudu. Euroala rahvusvahelised reservid koosnevad mitteeurodes nomineeritud nõuetest euroalaväliste residentide vastu, kullast,

Rahvusvahelise Valuutafondi arvestusühikutest (SDRid) ning eurosüsteemi poolt Rahvusvahelises Valuutafondis hoitavast reservist.

Sisemajanduse koguprodukt (SKP): ühe majanduse kaupade ja teenuste kogutoodangu väärtus miinus vahetarbimine pluss toodetelt ja impordilt tasutavad netomaksud. SKP jaotuse võib esitada toodangu, kulu- ja tulukomponentide lõikes. Peamised kuluartiklid, mille baasil SKPd arvutatakse, on kodumajapidamiste lõpptarbimine, valitsussektori lõpptarbimine, kapitali kogumahutus põhivarasse, varude muutus ning kaupade ja teenuste eksport ja import (sh euroalasisene kaubandus).

Tulukõver: graafik, mis kirjeldab piisavalt homogeensete, kuid erineva tähtajaga võlaväärtpaberite intressimäära või tulususe ja järelejäänud tähtaja vahelist seost kindlaksmääratud ajahetkel. Tulukõvera kalde määrab intressimäärade või tulususte erinevus kahe valitud tähtaja osas.

Tööjõud: hõivatud inimeste ja töötute arvu summa.

Tööjõu erikulud: kogu tööjõukulu toodanguühiku kohta, mis arvutatakse välja hõivatud koguhüvitise suhtena tööviljakusse (määratletud kui SKP maht hõivatud inimese kohta).

Tööjõukuluindeks: mõõdab tööjõukulusid iga tegelikult töötatud tunni kohta (ületunnitöö on sisse arvatud). See hõlmab kogupalka (rahaline ja mitterahaline tasu, sh preemiad) ja muid tööjõukulusid (tööandja poolt tasutavad sotsiaalkindlustusmaksed pluss tööhõivega seotud maksud miinus tööandjale makstavad toetused).

Tööstustoodang: tööstusettevõtte poolt loodud kogulisandväärtus püsihindades.

Tööstustoodangu tootjahinnad: tööstusettevõtete (v.a ehitusettevõtete) poolt euroala siseturgudel müüdud kõikide kaupade (v.a importkaupade) hinnad tehase värvavas (mis ei sisalda transpordikulusid).

Tööviljakus: toodang antud tööjõusisendi kohta. Seda saab mõõta mitut moodi, kuid harilikult tehakse seda järgmiselt: SKP maht jagatuna kas koguhõive või töötatud tundide koguarvuga.

Vabad töökohad: uute loodud töökohtade, vabade töökohtade ning peatselt vabanevate töökohtade (mille täitmiseks on tööandja hiljuti rakendanud aktiivseid abinõusid) üldnimetus.

Valitsussektor: ESA 95s määratletud sektor, kuhu kuuluvad residentidest isikud, kes tegelevad peamiselt individuaalseks ja kollektiivseks tarbimiseks mõeldud turuväliste kaupade tootmise ja teenuste osutamisega ja/või riikliku tulu ja hüvede ümberjaotamisega. Valitsussektor hõlmab keskvalitsust, piirkondlikke valitsusi ja kohalikke omavalitsusi ning sotsiaalkindlustusfonde. Valitsussektorisse ei kuulu avaliku sektori omandis olevad äritegevust arendavad üksused, näiteks riigiettevõtted.

Võla suhe SKPsse (valitsussektor): valitsussektori võla suhe SKPsse jooksvates turuhindades. Selle kohta kehtib üks rahandusliku stabiilsuse kriteeriumidest, mis on sätestatud Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 104 lõikes 2, et teha kindlaks ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu.

Võlaväärtpaber: emitendi (laenuvõtja) lubadus teha võlaväärtpaberi hoidjale (laenuandjale) kindlaksmääratud kuupäeva(de)l tulevikus ühe või enam makset. Tavaliselt on võlaväärtpaberil kindlaksmääratud intressimäär (kupong) ja/või seda müüakse diskonteerituna ehk madalama

hinnaga kui emitendi poolt makstav hind tagasiostu tähtajal. Võlaväärtpabereid, mida emiteeritakse algse tähtajaga üle ühe aasta, loetakse pikaajalisteks.

Võlg (finantskontod): laenud, hoiustega seotud kohustused, emiteeritud võlaväärtpaberid ning kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete pensionifondi reservid (mis tulenevad tööandja otsesest pensionikohustusest oma töötajate ees), hinnatuna turuväärtuses perioodi lõpus.

Võlg (valitsussektor): koguvõlg (hoiused, laenud ja võlaväärtpaberid, v.a tuletisinstrumendid) nominaalväärtuses aasta lõpu seisuga konsolideerituna valitsussektori allsektorite siseselt ja vahel.

Väliskaubandus: kaubaeksport ja -import euroalaväliste riikidega; seda mõõdetakse käibe põhjal ning mahu ja ühikuhinna indeksitena. Väliskaubandusstatistika pole otseselt võrreldav rahvamajanduse arvepidamise kajastatud ekspordi ja impordiga, sest viimane hõlmab nii euroalasiseseid kui ka -väliseid tehinguid ning ühendab kaubad ja teenused. Samuti ei ole see täielikult võrreldav kaupade kirjega maksebilansi statistikas. Peale meetodiliste kohanduste seisneb peamine erinevus selles, et väliskaubandusstatistikas sisalduvad impordi registreerimisel ka kindlustus- ja veoteenused, samas kui maksebilansi statistikas registreeritakse import kaupade kirjes FOB-hindades.

Ühtlustatud tarbijahinnaindeks (ÜTHI): tarbijahindade mõõtühik, mille koostab Eurostat ja mis ühtlustatakse kõigi ELi liikmesriikide jaoks.

ISSN 1561-0136

9 771561 013006